

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**MEKTEPLİ GAZETESİ'NİN İÇERİK ve BİÇİM ÖZELLİKLERİ
İLE GAZETEDEKİ HİKÂYELERİN ÇOCUĞA SUNDUĞU
BİLİŞSEL ve AHLAKİ İLETİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güliz ŞAHİN

Balıkesir, 2009

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**MEKTEPLİ GAZETESİ'NİN İÇERİK ve BİÇİM ÖZELLİKLERİ
İLE GAZETEDEKİ HİKÂYELERİN ÇOCUĞA SUNDUĞU
BİLİŞSEL ve AHLAKİ İLETİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güliz ŞAHİN

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Bahattin KAHRAMAN**

Balıkesir, 2009

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında 200612535004 numaralı Güliz ŞAHİN'in hazırladığı "Mektepli Gazetesi'nin İçerik ve Biçim Özellikleri İle Gazetede Hikâyelerin Çocuğa Sunduğu Bilişsel ve Ahlaki İletiler" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 29.07.2009 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

B. Başkan:
Doç. Dr. Bahattin KAHRAMAN

Üye :
Yrd. Doç. Dr. Sabahat MALTEPE

Üye:
Yrd. Doç. Dr. Erdem T. EZER

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

03 107 2009
Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Oya AYTEMİZ SEYMEN

ÖN SÖZ

Çocuk, gelecek ile aramızda kurulmuş ipekten bir köprü gibidir. Bu köprüyü inşa etmek, kültürel varlığımızın mirasçıları olan çocuklarımızı en iyi şekilde yetiştirmek elbette bizlerin elindedir. Çocuğun hayal dünyasını renklendiren, düş gücüne zenginlik katan, dili, doğru, anlaşılır ve etkili kullanılmasına yardımcı olan, onu iyiye, güzele ve doğru olana yönlendiren eserler çocuk edebiyatı ürünleri kapsamında incelenir.

Çocuk edebiyatının doğuşu, yenileşme düşüncesi ve batıya açılma çabaları ile başlar. Osmanlı Dönemi'nde çocuk edebiyatının ortaya çıkışı ise Tanzimat dönemine rastlamaktadır. Tanzimat dönemi ve sonrasında meydana gelen siyasî ve kültürel alandaki değişiklikler halka önce gazete ve dergiler aracılığı ile aktarılmıştır. Yaşanan bu değişimlerin kalıcılığını ve sağlıklı bir biçimde devamını sağlamak amacıyla yeniliği ileriye taşıyacak olan çocuklar hedef kitle olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda geniş bir okur kitlesi oluşturmayı amaçlayan Tanzimat dönemi edebiyatçıları, çocuklar için gazete ve dergi çıkarmayı düşünmüşlerdir. Böylelikle başta çocuk gazete ve dergileri olmak üzere, çocuk yazınına gereken önem vermeye başlanmıştır.

Çocuklara yönelik çıkarılmaya başlanan ilk gazete ve dergiler, günlük gazete ekleri olarak yayımlanmıştır ve maalesef Tanzimat dönemi çocuk gazete ve dergileri tüm zorluklara rağmen yayımını uzun süre devam ettirememiştir.

Türkiye'de gerek siyasî gerekse sosyal düzeni tamamen değiştiren Cumhuriyet'in ilanı ve ardından yapılan Harf Devrimi ile birlikte çocuk gazete ve dergilerinin yayın hayatında olumlu yönde gelişmeler gözlenmiştir. Sosyal ve kültürel açıdan çocuğun gelişimine katkıda bulunan, eğitici ve öğretici olma amacını taşıyarak yayımlanan, çocuklara yönelik hazırlanmış kitle iletişim araçlarından biri olan yazılı kaynakların eğitimdeki önemi göz önüne alınarak, yüksek lisans çalışmamızın araştırma konusu bu doğrultuda belirlenmiştir.

Mektepli Gazetesi göz önünde bulundurularak hazırlanan bu çalışma, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemi, amacı,

önemi, varsayımları ve sınırlılıkları ortaya konmuş, önemli kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde araştırmanın dayandığı kuramsal temeller ve araştırma konusu ile ilgili alanyazında yer alan bilgilere yer verilmiştir.

Üçüncü bölüm araştırmanın yöntem kısmını oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli, bilgi toplama kaynakları ile bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesiyle ilgili verilere bu bölümde yer verilmiştir.

Bulgular ve yorum başlıklı dördüncü bölümde, araştırma problemi çerçevesinde elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir. Bu doğrultuda; Mektepli Gazetesi'nin dönemsel işlevi, içerik ve biçim bilgileri ile gazetede yer alan hikâye metinlerinin çocuğa kazandırdığı bilişsel ve ahlaki iletiler, elde edilen bulguların incelenmesiyle yorumlanmıştır.

Araştırmanın son bölümü olan beşinci bölümde ise, araştırmanın bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan ve araştırma problemine ulaşmada kaynak olarak belirlenen hikâye metinlerine ise "Ekler" kısmında yer verilmiştir.

Çalışmam sırasında desteğini esirgemeyen kıymetli danışmanım Doç. Dr. Bahattin KAHRAMAN'a, hayatımın her döneminde varlıklarını her daim yanımda bir nefes gibi hissettiğim canım aileme, sevgili eşime ve hoşgörü ile yardımlarını esirgemeyen mesai arkadaşım Arş. Gör. Ersoy TOPUZKANAMIŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Güliz ŞAHİN

ÖZET

MEKTEPLİ GAZETESİ'NİN İÇERİK ve BİÇİM ÖZELLİKLERİ İLE GAZETEDEKİ HİKÂYELERİN ÇOCUĞA SUNDUĞU BİLİŞSEL ve AHLAKİ İLETİLER

ŞAHİN, Güliz

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bahattin KAHRAMAN

2009, 576 sayfa

Sosyal yaşantımızda önemli bir yere sahip olan kitle iletişim araçları, insanları eğitmek ve eğitirken eğlendirmek gibi eğitim alanında da kıymete değer bir işleve sahiptir. Sürekli gelişen ilim ve fennin çok sayıda bireye düzenli, uzun soluklu ve kalıcı bir biçimde sunulma ihtiyacı başta gazetelerin ardından da dergilerin basın hayatımıza girmelerine vesile olmuştur.

Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmada; Cumhuriyet'in ilanının ilk yıllarında yayımlanmaya başlayan uzun soluklu ilk çocuk gazetesi olması, Türk çocuk gazete ve dergiciliğine ve çocuk edebiyatı alanına yapmış olduğu katkılar da göz önüne alınarak Mektepli Gazetesi ve gazetede yer alan hikâyelerin çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimine olan katkısı incelenmiştir.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyelerin tamamı telif ve tercüme eserler halinde iki ayrı grupta toplanmıştır. Hikâyelerde tespit edilen iletiler yüzde ve frekans olarak hesaplanmış, tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiş ve araştırmanın alt problemlerine bağlı olarak tematik biçimde gruplandırılmıştır.

Bu doğrultuda araştırma bulgularından yola çıkarak; 1932 yılında yayın hayatına başlayan Mektepli Gazetesi için, yayımlanmış olduğu yazılar, düzenlediği etkinlikler ve gazetede çocuklara hitap ederken kullandığı

söylemlerle Cumhuriyetçi, idealist, yenilikçi, üretken ve sağlıklı bir çocuk yetiştirmeyi amaçlamıştır, diyebilmekteyiz.

Aynı zamanda gazetenin içeriği oluşturulurken seçilen konular ve bu konuların işlenişi güncel, güncel olduğu kadar da gerçeğe uygun bir biçimde ele alınmıştır. İçerikte yer alan yazılar okuyucuyu eğlendirirken okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmakta, öğrenme isteğini artırmakta, dönemin içinde bulunduğu toplumsal olaylar üzerinde de düşünmeye ve akıl yürütmeye sevk etmektedir. Ayrıca gazetede yer alan hikâyelerin, çocukların bilişsel ve ahlaki gelişimlerini olumlu yönde destekleyecek iletiler sunduğu da bulgularla desteklenerek belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mektepli Gazetesi, Çocuk, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Dergi ve Gazeteleri, Bilişsel Gelişim, Ahlaki Gelişim.

ABSTRACT

Form And Content Features Of The Mektepli Newspaper And
Moral And Cognitive Messages Of The Stories In The Newspaper
For The Children

ŞAHİN, Güliz

Master Degree, Departure of Turkish Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Bahattin KAHRAMAN

2009, 576 pages

Media, which has a special place in our social life, has a worthy function in education field like educating people and also entertaining during the education period. The need of regular and permanent presentation to most people of science which is devoloping constantly made fistly newspapers and then magazines go into our media lives.

In this research which survey model is used; contribution of Mektepli Newspaper and stories in it is investigated considering that it was the first long lasting newspaper in the first years of decleration of Republic and its contributions to Turkish child journalism and magazine publishing and children literature.

All of the stories in Mektepli Newspaper are gathered in two groups as copyright and translation works and are studied in terms of transmitting rates expressed in "Rates Study Form" to the readers. Rates detected in stories are counted as a percentage and frequency and are presented in tables and graphs. The data obtained in the research is resolved by using descriptive analysis technique and is grouped by depending on the sub-problems of the research thematically.

Based on the research findings, we can say that Mektepli Newspaper started its broadcasting in 1932 aimed bring up a republican, idealistic, innovative, productive, and healthy child by publishing articles, organizing events and using the statements for the children in the newspaper.

While the content of the newspaper was being compromised, topics and the handling of the topics were handled appropriate to the facts as well as update. Writings in the content make the reader gain reading pleasure and habit while entertaining, increase learning will, think about the social issues within the period. It is also determined in the findings of the research that stories, support children' cognitive and moral development in a positive way.

Key Words: Mektepli Newspaper, Children, Children Literature, Children Magazines and Newspapers, Cognitive Development, Moral Development

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	7
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	7
2.1.1. Çocuk Edebiyatına Genel Bakış.....	7
2.1.1.1. Çocuk ve Edebiyat.....	7
2.1.1.2. Çocuk Edebiyatı.....	10
2.1.2. Türkiye Cumhuriyeti'nde Çocuk Edebiyatı, Çocuk Gazete ve Dergiciliği.....	13
2.1.2.1. 1923-1940 Yılları Arasında Türk Çocuk Edebiyatı.....	13
2.1.2.2. 1923-1940 Yılları Arasında Türk Çocuk Gazete ve Dergiciliği.....	15
2.1.3. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyelerin Çocuğun Bilişsel ve Ahlaki Gelişimine Katkısı.....	22
2.1.3.1. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı.....	22
2.1.3.2. Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Kuramı.....	31
2.2. İlgili Araştırmalar.....	36
2.2.1. Yayımlanan Çocuk Gazete ve Dergileri İle İlgili Araştırmalar.....	36
3. YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırmanın Modeli.....	41
3.2. Bilgi Toplama Kaynakları.....	41
3.3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi.....	41
4. BULGULAR ve YORUM.....	43
4.1. 1932-1935 Yılları Arası Yayımlanan Mektepli Gazetesi.....	43
4.1.1. Mektepli Gazetesi'nin Dönemsel İşlevi.....	43
4.1.1.1. Mektepli Gazetesi'nin Yayımlanışı.....	47
4.1.1.2. Mektepli Gazetesi'nin Kapanması.....	49
4.2. Mektepli Gazetesi'nin Biçim Bilgileri.....	50
4.2.1. Mektepli Gazetesi'nin Biçimsel Yapı ve İçerik İle İlgili Özellikleri... ..	50
4.2.2. Mektepli Gazetesi'nin İçerik Bilgileri.....	54
4.2.2.1. Mektepli Gazetesi'nin Yazar Kadrosu.....	54
4.2.2.2. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Metin Türleri.....	68
4.2.2.2.1. Hikâye.....	68
4.2.2.2.2. Roman.....	71
4.2.2.2.3. Masal.....	71
4.2.2.2.4. Şiir.....	73
4.2.2.2.5. Diğer.....	79
4.2.2.2.5.1. Haberler.....	79
4.2.2.2.5.2. Bilimsel Gelişmeler.....	79
4.2.2.2.5.3. Tarih ve Tarihî Yerler.....	80
4.2.2.2.5.4. Sinema.....	81
4.2.2.2.5.5. Tiyatro ve Piyesler.....	82

4.2.2.2.5.6. Spor	83
4.2.2.2.5.7. Faydalı Bilgiler	85
4.2.2.2.5.8. İlginç Konular	85
4.2.2.2.5.9. Yabancı Dil Öğretimi.....	86
4.2.2.2.5.10. Fıkra, Karikatür, Çizgi Hikâye, vb....	87
4.2.2.2.6. Mektepli Gazetesi'nde Atatürk'e İthafen	
Yazılmış Anı, Şiir ve Yazılar	91
4.2.2.2.7. Mektepli Gazetesi'nde Okurlara Yönelik	
Etkinlikler.....	93
4.2.2.2.7.1. Yarışma ve Hediyeler.....	94
4.2.2.2.7.1.1. Bilmece – Bulmaca –	
Müسابakalar	94
4.2.2.2.7.1.2. Hediyeler	95
4.2.2.2.7.2. Okurlara Yönelik Anketler.....	97
4.3. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyelerin Çocuğun Bilişsel ve Ahlaki	
Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi	98
5.SONUÇ ve ÖNERİLER	121
5.1. Sonuçlar.....	121
5.2. Öneriler.....	123
KAYNAKÇA	125
EKLER	132
EK 1. Mektepli Gazetesi Örnek Ön Kapak Resmi	132
EK 2. Mektepli Gazetesi Örnek İç Sayfa Resmi	133
EK 3. Mektepli Gazetesi Örnek İç Sayfa Resmi	134
EK 4. Mektepli Gazetesi Örnek Arka Kapak Resmi	135
EK 5. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâye Metinleri	136
1. Mavi Şeytanlar	136
2. Abbas Döndü Dolaştı	140
3. Dalgaların Altında	143
4. Altın Ararken	151
5. İki Düşman	158
6. Dişi Boanın İntikamı	163
7. İzcinin Gözü	167
8. Fener Bekçisinin Oğlu	170
9. Siberya'da Üç Türk	175
10. Çalınan At	180
11. Pigme Cücelerin Ormanında	183
12. Orangutangın Cinayeti	187
13. Deniz Ortasında	192
14. Koçinçin Çöllerinde	196
15. Patlayan Balina	200
16. Kırmızı Tablo	203
17. Ea Kiro Yanardağında	207
18. Bir Damla Su İçin	215
19. Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Arslan Yelesi'	225
20. Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Esrarengiz İhtiyar'.....	238
21. Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Maymunun Cinayeti'	249
22. Şerlok Holmes 'Kasadaki Adam'	260
23. Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Pasaportsuz Serseri'	270
24. Mehmetçik Süngü Hücümünde	277
25. Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Yalandan Mı? Sahiden Mi?'	281
26. Şerlok Holmesle Arsen Lüpen Karşı Karşıya 'Meşhur Polis Hafiyesi	

Hırsızı Nasıl Tuttu? Uçan Para Çantası'	292
27. Timsah Efendi Bayıldıktan Sonra Tekrar Ayıldı	298
28. Korku Bilmez İzciler -1- 'Ankara Kalesinde Bir Gece'	301
29. Uçurtma Bayramı	309
30. Bir Filin Kurşuna Dizdiği Avcı	313
31. Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Şeytan arabası Veya Ölüm Otomobili'	317
32. Hamza Efendinin Kavunları	325
33. Tahta Atla Himalaya Dağlarında Seyahat	329
34. Korku Bilmez İzciler -2- 'Balkanlar'da Seyahat'	332
35. İngilizce "Kambur!" Demesini Bilen Kurbağa	342
36. Cimrinin Korktuğu Başına Geldi	346
37. Üst Üste İki Tokat	350
38. Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Bir Gece Baskını'	354
39. Fatma Kızla Hediye Kaz	363
40. Yavuz'un Muharebeleri -1- 'Azrail İle Karşı Karşıya Fayrap Oğlum Fayrap!..'	367
41. Sözüm Ona Acar Efendinin Eşek, Timsah Ve Balık Hikâyesi	371
42. Yavuz'un Muharebeleri -2- 'Yelkenli Gemi Derken Koca Bir Dritnot!'	374
43. Saate Kurşun Atan Antikacı İle Ayşe Nine	382
44. Çıldıran Devekuşu	385
45. Yavuz'un Muharebeleri -3- 'İngiliz Zırhlılarına Hücüm! Kaçan Kaçana...' ..	389
46. Bir Haydudun Kapalı Bulunduğu Sandığın Üzerinde On İki Saat.....	416
47. Kuzuyu Öldüren Kumru Hanım	420
48. Fareyi Görünce	424
49. Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Mezarlıklar Arasında!?'	428
50. Ah Karnım Olmasa İdi!?	438
51. Bir Ev Halkını Korkutan Kapı	442
52. Altunlara Karşı Yırtıcı Aslanlar	446
53. Erkek Ördek Miydi? Dişi Ördek Miydi?	450
54. Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri Kasa Soyguncuları' ...	453
55. Otları Kırmızı Ağaçları Mavi Yapan Ressam	460
56. Caus	463
57. Dirilen Ölü	470
58. Eski Bir Türk Hikâyesi 'Dağlar Deviren'	475
59. Hâlâ Tepesine Çıkılamayan Bir Dağ 'Everest' Ve Maraklı Hikâyesi	499
60. Yavuz'un Muharebeleri -4- 'Yavuzun Sivastopola Hücümünün Sebepleri...'	502
61. Mekteplinin Hikâyesi 'Kaplan Pençesi'	528
62. Mekteplinin Hikâyesi 'Kıskançlık'	533
63. Aslanla Karşı Karşıya	536
64. Fatoş'un İntikamı	540
65. Kardeş Sevgisi	543
66. Mekteplinin Küçük Hikâyesi 'Kenan'ın Çekmesi'	547
67. Mabudun Gözündeki Yakut	549
68. Komşu Kavgası	553
69. Vahşi Kadın	556
70. Kurtlarla Karşı Karşıya	560
71. Saç Suyu	563
72. İmdaaaaaaatt!...	564
73. Yırtıcı Kuş	567
74. Yalçın Kayalarda Bal	570

ÇİZELGELER LİSTESİ

		Sayfa Nu.
Çizelge 1.	1923–1940 Yılları Arasında Yayınlanmış Çocuk Gazete ve Dergileri	19
Çizelge 2.	1923–1940 Yılları Arası Çocuk Gazete ve Dergi Yayın Sayısı	21
Çizelge 3.	Yayın Aralığına Göre Çocuk Gazete ve Dergi Sayısı	21
Çizelge 4.	Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Temel Özellikleri	26
Çizelge 5.	Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Aşamaları	33
Çizelge 6.	Piaget ve Kohlberg'in Karşılaştırılması	35
Çizelge 7.	Tercüme Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlaki İletiler	99-103
Çizelge 8.	Telif Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlaki İletiler	104-114
Çizelge 9.	Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle Sunulan Olumlu Bilişsel İletiler ve Sayısı.....	115
Çizelge 10.	Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle Sunulan Olumlu Ahlaki İletiler ve Sayısı	116
Çizelge 11.	Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle Sunulan Olumsuz Ahlaki İletiler ve Sayısı	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

		Sayfa Nu.
Şekil 1.	Yazısız Hikâye, Nu.: 118, s.: 7	88
Şekil 2.	Yazısız Hikâye, Nu.: 127, s.: 7	88
Şekil 3.	Karikatür, Nu.: 127, s.: 2	90
Şekil 4.	Karikatür, Nu.: 129, s.: 2	91
Şekil 5.	Zengin Müsabakamız, Nu.: 130, s.: 20	95
Şekil 6.	Anket, Nu.: 1, s.: 2	98

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem

Ülkemizde akademik anlamda çocuklarla ilgili araştırma yapanların sayısı her geçen gün çoğalmaktadır. Bu da çocuğa ve çocuk eğitimine verilen değerin artmakta olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Çocuk okulöncesi dönemde aile ve yakın çevresinden, okul yaşantısına başladıktan sonra ise, ek olarak başta öğretmeni olmak üzere, okul ve arkadaş çevresinden etkilenmektedir. Çocuk, öğrenim hayatı süresince okulda edindiği bilgi birikimlerini, karşılaşılan her yeni duruma uyarlamaya çalışacak ve böylece öğrenme, hayat boyu dinamik bir biçimde kendini yenileyecektir.

Çocuklar yetişkinlerden farklı biçimde gülen, oynayan, günlerini farklı biçimde değerlendiren, farklı giyinen, farklı yöntemlerle öğrenen ve nihayetinde farklı bir düşünce sistemine sahip olan insanlardır. Onların tek başlarına bir birey olduklarını çoğu zaman unutan ebeveynler, farkında olmadan bağımsız düşünme, hareket edebilme ve bağımsız karar verebilme yeteneklerinin önüne geçmekte, çocuğun kendini ifade edebilmesini, sosyalleşmesini ve bağımsız karar verebilmesini engellemektedir.

Hâlbuki bilinmesi gereken, bağımsız bir kişiliğe sahip olan bir kimsenin istediği şey hakkında rahatça karar verebilme yetisine sahip olmasıdır. Çünkü birey seçme imkânları karşısında bağımsız ve hürdür. İnsan güdüleriyle değil, aklın, ahlakın ve hukukun rehberliğinde doğru ve iyi olanı seçebilme ve uygulamaya koyabilme gücüne sahiptir (Yavuz, 1998).

Çocukların iç dünyalarında çevrelerindeki insanların kapsadıkları alanın genişliği ve derinliği, duygu bağlarıyla belirlenir. Çocuğun duygu yatırımında bulunacağı insanlar ise, onun ihtiyaçlarını karşılayan, onunla güvenli, hoş yaşantılar üretecek ilişkiler kurabilen, tutum ve davranışlarıyla çocuğun iç dünyasında olumlu yankılar uyandırabilen kimselerdir (Görmez ve Göka, 1993: 83).

Kendini ailesi ve çevresi içerisinde daha emniyette hisseden çocuk, sosyal duyarlılığın temeli olan hoşgörüyü, alçak gönüllülüğü ve demokrasiyi onlarla birlikte öğrenecektir. Çocuğu her şeyden daha çok etkileyen şey, çevresindeki bireylerin değer ölçüleri olacaktır.

Şen'e (2008) göre bireyin toplumla uyumunu sağlayan bu değer ölçüleri, aile ve yakın çevrenin yanı sıra yazılı ve görsel materyallerden taklit, model alma ya da okuma (dil) yolu ile de öğrenilir. Bu bağlamda 'çocuğa göre' bakış açısı ile yazılmış çocuk kitapları, çocuk gazete ve dergilerinde yer alan metinler, örtülü anlamlar içermektedir.

Bu eserler, çocuk eğitiminde kullanılacak etkili araçlardır ve çocukların yetişkinlerden farklı bir zihinsel yapıları olduğu gerçeği dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çocuklara gerçekçi bir bakış açısı ile yaşamı, insanı tanıttak üzere olmalıdır. Çocuğu hayata hazırlamalı, yaşamda yanıtını bulamadığı sorulara yanıt vermeli, eksik kalan bilgileri tamamlamasına yardımcı olmalıdır. Bu bilgilendirme sürecinde çocuğa iletilmesi gerekenler, olayların gelişimi içinde sunulmalıdır (Lüle, 2007).

Çocuklar için yazmak öncelikle 'çocuk bilinci'ni gerekli kılar. Alver'e (2005) göre çocuk için yazmak demek, bilincin sadece büyüklere ait olmadığını, anlamanın, kavramanın, açıklamanın büyüklerin tekelinde bulunmadığını bilmek demektir. Çocuk bilinçli bir varlıktır, algılamaktadır, anlamaktadır, değerlendirmektedir. Dolayısıyla bu bilince göre iş yapmak esastır ve mümkünse bu bilincin geliştirilmesi için çalışılmalıdır.

Matbaanın hayatımıza girmesiyle birlikte yaygınlaşan çocuk eğitimine verilen önem, çocukların okuma gereksinimlerini karşılayacak yayınların sağlanmasıyla daha da belirginleşmiştir. Bu yayınların başında ise çocuk gazete ve dergileri gelmektedir. Bu gazete ve dergiler çocuğa okuma zevki ve okuma alışkanlığı kazandırmanın yanı sıra öğrenme alanlarına açılacak

kapıyı da aralamaktadır. Çocuk gazete ve dergilerinde yer alan farklı edebî türlerle karşılaşan çocuk, metinlerdeki iletilerle olumlu tutum ve davranışlar kazanmaya başlayacak, kelime dağarcığını zenginleştirecek, dünyadaki bilimsel gelişmelerden haberdar olacak ve genel kültür bilgisini arttıracaktır. Ayrıca çocuk için hazırlanmış bu gazete ve dergilerle birey, kendini daha özel hissedecek ve daha değerli kabul edecektir.

Çocuk gazete ve dergileri ile ilgili yapılan araştırmaların büyük bir bölümünü, şekil ve içerik bilgileri ile bu bilgilerin indekslenmesi oluşturmaktadır. Özellikle son birkaç yıl içerisinde, çocuk gazete ve dergileriyle ilgili olarak yapılan çalışmalar ağırlık kazanmıştır. Yapılan bu çalışmalarda; çocuk gazete ve dergilerinin çocuk edebiyatı alanına ve çocuk eğitimine ne düzeyde katkı sağladıkları, içeriğinde hangi edebî türlere yer verildiği, dergilerde yer alan çeviri metinlerin taşıdıkları eğitici unsurlar, gazete ve dergilerin fiziksel özellikleri, içerikleri, resimlendirilmesi, hitap ettiği yaş grupları bakımından incelenmesi konuları araştırılmaya değer bulunmuştur.

Bu araştırmalar göz önüne alınarak, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte gelen yeniliklerden çocukların nasıl haberdar edildiği, bilgi edinme ve öğrenmeye yönelik ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamada nasıl bir yol izlendiği, dönem özellikleri de göz önüne alınarak nasıl bir çocuk profilinin çizilmiş olduğu merak uyandırmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın problemini, Mektepli Gazetesi'nin dönemsel işlevi, içerik ve biçim özellikleri ile gazetede yer alan hikâyelerin çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimine katkı getirebilecek iletilerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Çocuk gazete ve dergileri; basın-yayın iletişim aracı olarak çocukların karşılaştıkları, onlar için hazırlanmış ve onlara ait olan yazılı kaynakların 'ilk'lerini teşkil etmektedir. Bu yüzden de çocuk gazete ve dergileri üzerinden bir çalışma yürütülmesi planlanmış, çalışma alanı olarak da Cumhuriyet'in ilanından sonra yayımlanmış çocuk gazete ve dergileri üzerinde durulmuştur.

Bu dönemlerde yayımlanmış olan Mektepli Gazetesi'nin incelenmesindeki sebep ise, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, yaklaşık üç

buçuk yıl süre ile yayım hayatını sürdüren ve Cumhuriyet'in uzun soluklu ilk çocuk gazetesi olma vasfını taşımış olmasındandır.

Gazetenin yayımlanmış olduğu dönem göz önüne alınarak, gazetenin içerik ve biçim özellikleri ile ilgili bir çalışma yapılmış, ardından da 'çocuğa göre' bakış açısı ile içerikte yer alan metinlerin, çocuğa ne gibi katkı sağlamış olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Bu açıdan bireyin gelişimini ve karakter oluşumunu önemli ölçülerde etkileyen iki ana başlık belirlenmiştir. Bunlardan ilki "Bilişsel Gelişim", ikincisi ise "Ahlak Gelişimi" olmuştur.

Gazetede yer alan edebî türler içerisinde, bu gelişim özelliklerinin en iyi fark edilebileceği tür olarak hikâye türü belirlenmiş ve hikâyeler üzerinden bir inceleme çalışmasının yapılmasına karar verilmiştir.

Hikâye ve romanlar çocuklara, kendi yaşantılarından da kesitler sunabilen türlerdendir. Olmuş ya da olması muhtemel olayların anlatıldığı hikâyeler, çocukların düşünce dünyalarına hitap eden ve olay örgüsünü kavramada güçlük çekmeyecekleri bir edebî türdür. Romandan ziyade hikâyelerin tercih edilmiş olması ise, hem sayıca üstünlükten hem de telifle hikâyelerde daha fazla yer verilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmanın temel amacı; Mektepli Gazetesi'nin dönemsel işlevini, içerik ve biçim özellikleri ile gazetede yer alan hikâyelerin çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimine katkı getirebilecek iletilerini belirlenmektir.

Bu doğrultuda araştırma için belirlenen temel amaca ulaşmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Mektepli Gazetesi'nin dönemsel işlevi, içerik ve biçim özellikleri nelerdir?
2. Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyelerde çocuğun bilişsel gelişimine katkı getirebilecek iletiler hangi düzeydedir?
3. Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyelerde çocuğun ahlaki gelişimine katkı getirebilecek iletiler hangi düzeydedir?

1.3. Önemi

En az yetişkinler kadar karmaşık bir düşünce sistemine sahip olan çocuk için öğrenme, vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın giderilmesi, çocuğun karşılaştığı durum ya da problemlerle mücadele edebilmesine, kendini ifade edebilmesi ve kendisiyle ilgili bireysel kararlar alabilmesine, kişisel ihtiyaçlarını karşılayabilmesine, özgüven duygusunun gelişmesine kısacası hayatı yaşayarak öğrenmesine olanak sağlar.

Çocuğun gereksinimlerini karşılamada, yol gösterici olan aile ve yakın çevrenin yanı sıra çocuklara yönelik hazırlanan çocuk edebiyatı ürünleri de oldukça etkin rol oynamaktadır. Çocuk edebiyatı ürünleri bireyin ihtiyaçlarını karşılarken millî, ahlaki, sosyal ve evrensel değerlere sahip olmasını da amaçlar.

Öğrenmeye oldukça ihtiyaç duyulan dönemlerde gazete ve dergiler okuyucu kitlesi için birer rehber olma vasfını üstlenmiştir. İnsanlar keşfettikleri yeni bilgileri başka insanlarla da paylaşma arzusu içerisine girmiştir. Yeni öğrenilen bilgilerin kişilere aktarılmasında sözlü iletişim araçlarından ziyade, kalıcı olma özelliğinden dolayı yazılı basın yayın organlarının kullanılması tercih edilmiştir.

Yetişkinlere nazaran bilgiyi öğrenme ve öğrenilen bilgiyi kullanma açısından oldukça meraklı ve sabırsız olan çocuk için ise gazete ve dergiler, kendilerini değerli hissetmelerini sağlayan birer başucu kaynağı olmuştur. Okullarda çocukların okuma eğitimi sürecine katkı sağlayan çocuk gazete ve dergileri içinde farklı edebî türleri barındırmakta, okuma alışkanlığını geliştirmekte ve anadili eğitiminin gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır.

Bu nedenle çocuk edebiyatının gündeme gelmeye başladığı dönemlerde, çocuk gazete ve dergilerinin rolü, dönemin içinde bulunduğu gelişmelerin çocuklarımıza ne şekilde yansıtıldığı ve geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın hangi değer yargıları ile bu günlere gelmiş oldukları belirlenmek istenmiştir.

Çocuk gazete ve dergiciliğinin bu denli önemli olduğu halde alanda yapılan akademik çalışmaların sayıca azlığı dikkat çekicidir. Bu bağlamda çocuk gazete ve dergileri ile ilgili yapılan akademik çalışmaların sayıca

yetersizliği ve dönem özellikleri de göz önüne alınarak Mektepli Gazetesi incelenmeye değer bulunmuştur.

Bu araştırmanın; Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, İlköğretim ve Okulöncesi Eğitimi, Mesleki Eğitim ile Tarih ve İletişim alanlarında çalışmalar yapan araştırmacılara farklı bir çalışma alanı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmamızın göz önünde bulundurduğu varsayım ise şu şekilde belirtilmiştir:

1. Mektepli Gazetesi 'çocuk' kavramı çerçevesinde 10 ile 14 yaş grubuna hitap etmiş ve yayınlarını bu doğrultuda sürdürmüş bir çocuk gazetesidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir. Bu araştırma;

1. Mektepli Gazetesi'nin Ankara Milli Kütüphane'de '1960 SB 38' kodu ile bulunan, yayımlanmış tüm sayıları (148) ile,
2. İncelenen metin türü bakımından hikâye türüyle,
3. Çocuğa kazandırdığı değerler açısından bilişsel ve ahlaki iletilerle sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Edebiyatın 'çocuğa göre' ilkesi göz önüne alınarak hazırlanmış, sanat ve estetiği de içerisinde barındıran edebî çalışmalar.

Bilişsel Gelişim: Bilgiyi, akıl yürütmeyi, sorunlara çözüm üretmeyi, düşünmeyi kısacası zihni içine alan işlevlerin gelişimini ifade eder.

Ahlak Gelişimi: Belli bir toplumun belli bir zaman dilimi içerisinde, toplumsal beklentilere bağlı olarak bireyin davranış kurallarına uymada izlemiş olduğu gelişim basamaklarının göstergesini ifade eder.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde “Kuramsal Çerçeve” başlığı altında kaynaklara dayalı olarak araştırmanın içeriğine, “İlgili Araştırmalar” başlığı altında ise tez konusu ile ilgili alanda yapılmış ve ulaşılabilen araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Kuramsal çerçeve “Çocuk Edebiyatına Genel Bakış” ve “Türkiye Cumhuriyeti’nde Çocuk Edebiyatı, Çocuk Gazete ve Dergiciliği” başlıkları altında incelenmiştir.

2.1.1. Çocuk Edebiyatına Genel Bakış

2.1.1.1. Çocuk ve Edebiyat

“Bir insan al onu çözü çözü çocuk olsun...”

Sezai Karakoç

“Çocuk” ve “edebiyat” sözcüklerini tanımlamaktaki gayemiz, şüphesiz “çocuk edebiyatı” deyimine bir giriş niteliğinde olmasındandır. Ayrı ayrı ele alınsalar bile bizlere “güzel”i çağrıştıran bu iki sözcük uzun zamandır üzerinde tartışmaları misafir eden edebiyatın yeni bir penceresini aralar.

Henüz anne karnındayken ninni veya masal dinleyerek gelişmeye başlayan bebek daha o dönemlerde sanat ve edebiyatla tanışır. Çocukken dinlediğimiz efsaneler, halk hikâyeleri, oynadığımız çocuk oyunları, tekerlemeler, bilmece vb., hepsi de çocuk edebiyatının birer kaynağı şeklindedir.

Edebiyat (Ar.), “Olay, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın.” olarak ifade edilebilir (TDK, 2005: 600).

Terbiye manasının yanı sıra zarafet, incelik anlamlarını da taşıyan “edebiyat” kelimesini kavram olarak ilk defa kullanan Sokrates olmuştur. Sokrates’e göre edebiyat ve sanat hayata tutulan bir ayna gibidir (Mualla, 2006: 10). Edebiyat, bir dil sanatıdır (Çetişli, 2001: 16).

Genel olarak bakıldığında edebiyat, içinde yazarın, edebî eserin, edebî eser okuyucusunun, edebî eseri okuyucuya ulaştıran mekanizmaların, yazarın içinde yaşadığı toplumun, o toplumun biçimlendiği değerler bütünüünün de içerildiği ve edebiyat dünyası adını verdiğimiz geniş bir alana yayılmış olan faaliyetlerin hemen hepsini karşılayan bir kavramdır (Emre 2005: 20).

Sever’e (2008: 11) göre edebiyat bize, sanatçı duyarlığı ile kurgulanmış bir yaşam sunar. Yaşamımıza yeni anlamlar katar. İnsan ve yaşam gerçekliğini sanatçı duyarlığı ile kavramamıza, bu gerçekliğe sanatçının penceresinden bakmamıza olanak sağlar. Bu pencereyi aralayıp bize, “güzel”in tanımını gösterir. Dursunoğlu (2007: 28); “Güzel görmek ya da güzellik görmek güzel düşünmenin güzel söylemenin, güzel yazmanın temel kaynağıdır” der ve ekler: “Güzellik duygusu gelişenler, güzelin arayışı içerisindeyken bulduğu güzelliğin insana fayda sağlayıp sağlamadığını düşünmeden bulduklarını insanlığa sunanlardır. Bunlar edipler, sanatkârlardır.”

Edebiyat bizleri farklı gözlerle yepyeni dünyalara belki gerçek olan kurmaca anlara yönlendirir. Yeni insanlara, farklı kültürlere, hayallere, rüyalara salar. Mücadele etmeyi, özlemeyi, umudu yitirmemeyi, aklın birliğini, dirliği ve düzeni, vatan ve millet sevgisini, değerlerimizi anımsatır. Yaşamdan kesitler sunarken bir yandan da hayata bakış açımızı, insanı anlamlandırmamızı, çevreye karşı olması gereken ancak zamanla yitirdiğimiz duyarlılığımızı hatırlatır.

Ve çocuk... Varoluşun ilk evresidir. Tarihler boyunca toplumların en önemli gündemini oluşturan çocuk, toplum örf ve adetlerin, dinî inanışların, birtakım yaptırımların yanı sıra farklı alanlarda uzmanlaşmış eğitimcilerin,

sanatçıların ya da psikologların bakış açısı ile şekillenmiştir. Psikologların üstünde fikir birliği ettikleri “**Çocuk, insanın babasıdır.**” sözü ise, çocuk eğitiminin önemini en iyi şekilde belirten bir gerçektir (Şener, 2002: 11).

Kaynaklar çocuğu “küçük yaştaki oğlan veya kız” ya da “bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2005: 444).

İnsanın büyüme ve gelişme özellikleriyle ilgili biyolojik ve psikolojik araştırmalar “bebeklik” ile “ergenlik” (ilk gençlik) çağları arasında yer alan çocukluk çağının genellikle (a) ilk çocukluk çağı, (b) ikinci çocukluk çağı ve (c) son çocukluk çağı olmak üzere üç alt bölüme ayrılabilceğini göstermektedir (Oğuzkan, 2006: 2).

İlk çocukluk çağında bulunan çocuğa “oyun çocuğu” da denmektedir. Kimi zaman hayallerini gerçek olaylar olarak algılayan çocuk, oyunlarını genellikle hayal kahramanlarıyla birlikte oynar. 2 - 6 yaşlarını kapsayan bu dönem aynı zamanda çocuğun okula hazırlık becerilerinin kazanıldığı bir dönemdir.

İkinci çocukluk çağı adı verilen ve 6 - 10 ya da 6 - 12 yaşlarını kapsayan bu dönemde çocuk okul çağındadır. Eğitim öğretim faaliyetleri ile düşünme becerisi ve çocuğun sosyalleşmesi ön plandadır. Bu yaş dönemindeki çocuğun sosyal kurallara uyması ve yavaş yavaş kazandırılmaya başlanan sorumluluk duygusu, çocuğun insanlarla olan iletişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Son çocukluk çağı olarak adlandırılan üçüncü döneme erginlik çağı da denebilir. 10 - 13 ya da 12 - 14 yaşlarını kapsayan bu dönem fiziksel büyümenin hızlandığı, çocuğun düşünce gücünün aktif olduğu bir süreçtir. Bu dönemdeki gelişmeler çocukluk çağının etkilerinin yaşandığı son demlerdir.

Bu dönemlerden de anlaşılacağı üzere “çocuk edebiyatı”, insanın gelişim dönemlerine ait olan 2 - 14 yaşlarını kapsayan okul öncesi ve ilköğretim çağı öğrencileri için edebiyat dünyasına aralanan yeni bir kapıdır.

2.1.1.2. Çocuk Edebiyatı

Zaman zaman tartışmalara konu olan “çocuk edebiyatı”, “ele avuca sığmaz, doluya koysan almaz, boşa koysan dolmaz” misali ne yerini belli etmiş, ne sınırlarını çizmiş ne de çocuk–yazar–yetişkin üçgeninden kopabilmiştir.

“Çocuk edebiyatı’nın ‘edebiyat’ terimi çerçevesinde yeri nerededir?” ya da “Çocuk edebiyatı demek; çocuklar için yapılan edebiyat mı, çocuktan bahseden edebiyat mı yoksa okuyucusu sadece çocuklar olan bir edebiyat demek midir?” sorularının yanı sıra bir de “Çocuklar için ayrı bir edebiyat türünün olması illa gerekli midir?” sorularıyla karşılaşmak muhtemeldir.

Öncelikle kesin bildiklerimizden yola çıkmak gerekir. Bunlardan ilki; ‘çocuklara yönelik’ yayınlarla ‘sadece çocuklar için hazırlanmış, gerçek bir sanat eseri olarak sayılabilen’ yayınlar arasında ana hatlarıyla ayrılmış net bir çizginin varlığıdır. Bunun göz ardı edilmeyeceği şüphesizdir. Yetişkinler için hazırlanmış yapıtlar dil, anlatım ve içerik olarak daha farklıdır. Bunun yanı sıra yetişkinlerle çocukların hayata bakış açıları, sorunları, yaşam felsefeleri elbette ki birbirinin aynı olamaz. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri de göz önüne alınırsa, sadece çocuklar için yazılmış eserlerin sayıca azlığı dikkatlerden kaçmamaktadır.

Mercan’a (2002: 3) göre çocuk edebiyatı, bir ‘monolog’ değil bir ‘diyalog’dur ve en masum, hile hurda bilmeyen, yarınların ilkesi ilke, ülküsü ülkü ve etkin birey olacak çocukların dünyalarına yönelik zengin bir kaynağın merhabasının ta kendisidir. Mercan, yapmış olduğu bu tanım ile bu denli belirsizlik içerisinde, çocuk edebiyatını en yumuşak, en şeffaf şekliyle ifade etmektedir.

23 Aralık 1990 tarihinde kurduğu Çocuk Vakfı ile ülkemizde, çocukların dünya ile kuracakları ilişkinin sağlam temellere oturtulması için emek harcayan Şirin’e (2007: 42-48) göre ise çocuk edebiyatı; temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında edebiyat, sanat ve estetik yönden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde

yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır. Çocuğun edebiyatı, gelişigüzel, güzel-çirkin, faydalı-zararlı, doğru-yanlış, iyi-kötü gibi zıtlıklar üzerine kurulan bir edebiyat değildir. Tam tersine; çocuk gerçekliği, çocuk bakışı ve çocuk dizgesine göre yazılacak bir edebiyattır.

Türkiye’de çocuk edebiyatı henüz kendi sınırları içerisinde oluşumunu tamamlayabilmiş değildir. Dünyaya açılmamış, Batı kaynaklı çevirilerin etkisi altında kalan bir edebiyat olmuştur.

Meriç (1987: 3), “Çocuk edebiyatının ne sınırları belli ne mahiyeti. Çocuk edebiyatı, çocuklar için yazılan kitapların bütünü kucaklıyor ama çocuk, büyükler için yazılan kitapları da okuyor .” derken, çocuk edebiyatı ile ilgili önemli bir gerçeğe dikkat çekmektedir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin bir bölümünün, çocuk olmayan yetişkinler tarafından da zevkle okunduğu, ancak çocuklar tarafından okundukları halde, çocuklar için yazılmamış kitapların da çocuk edebiyatı ürünleri olarak adlandırılıyor olması da bilinen bir gerçektir.

Örneğin; Ömer Seyfettin’in Kaşağı, Forsa, Falaka, İlk Namaz gibi birçok öyküsü, özellikle de tarih konulu birçok eseri yetişkinler için yazılmıştır. Ancak buna rağmen çocuk edebiyatı ürünleri arasında yer almaktadır. Yine yetişkinler için yazılmış olan Daniel Defoe’nun Robinson Crouse’su (1709), Mark Twain’in Tom Sawyer’i ve Huckleberry Finn’in Maceraları (1885) gibi eserler de çocuk edebiyatı ürünlerine örnek olarak gösterilebilir.

Aynı zamanda, içinde çocuktan bahseden, başkarakter olarak çocuğu kullanan birçok sanat eseri de kimi zaman çocuk edebiyatı ürünü olarak nitelendirilmektedir. Çocuğu anlatan her edebî eseri çocuk edebiyatı olarak değerlendirmek kesinlikle doğru bir anlayış değildir.

Sait Faik’in hikâyelerinde işçiler ve balıkçılar kadar çocuk kahramanlar da oldukça dikkat çekmektedir. Ancak sırf çocuklardan bahsediyor diyerek bu eserlerin çocuk klâsikleri arasında görülmek istenmesi yanlış bir kanıdır.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde daha çok ahlaki değer yargılarını içeren, eğitici, öğretici, yol gösterici, öğüt ve ders verici unsurlar ağır basar. Dursunoğlu (2007: 31)’na göre çoğu zaman ben merkezli hareket eden çocuk, büyüdükçe, insanlarla iletişime geçtikçe biz merkezli düşünmeye

başlar. Çocuğun biz merkezli düşünmesi, duygusal ve zihinsel gelişiminin ilerlemesiyle artar ve sosyalleşmeyle hızlanır. Duygusal ve zihinsel gelişimiyle beraber çocuk, kendini başkalarına yakınlaştırır ve başkalarını daha iyi anlayabilir. Sosyalleşmeyle birlikte kendini daha da geliştiren çocuk başka zevkler, başka hazlar aramaya başlar.

Çocuklara sunulan bir edebiyattan beklenen, onların büyüme ve gelişmelerine, duygu, düşünce ve hayal güçlerini geliştirmeye katkı sağlamasıdır. Çocuk, hayal gücü geliştikçe yaşamın sorunlarıyla yüz yüze gelmeye başlar. Çözüm yolları arar ve bulacağı çözümlerin çeşitliliği ve uygunluğu, onun hayal gücünün sınırlarına bağlıdır. Bunun yanı sıra etrafında olup bitenlere, dünyaya umutla ve gerçekçi bir bakış açısıyla bakabilme yetisini kazandırır.

Dilin temelinin çocuk yaşlarda atıldığı ve bu doğrultuda sağlamlaştırıldığı göz önünde bulundurulursa; çocuk edebiyatının çocuğun dil gelişimini desteklemesi, kelime dağarcığını genişletmesi, estetik zevk ve düşünce sistemine katkı sağlaması göz ardı edilemez.

Sever'e (2008: 19) göre çocuk edebiyatının en temel işlevlerinden biri çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Çocuk edebiyatı ürünleri, çocukları nitelikli metinlere yöneltmeyi başarabilen, onlara zamanla okuma kültürü kazandırabilen bir sorumluluk üstlenmelidir.

UNESCO tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türkiye ABD'den sonra en çok televizyon izlenen ikinci ülke. 95 kişiye bir kahvehane, 65 bin kişiye bir kütüphane düşen Türkiye'de insanlar televizyon okuyor, kitap seyrediyor! (Özden, 2003: 167).

Özellikle son yıllarda, ekranlarda sinemalara damgasını vuran animasyon çizgi filmler, animasyon klipler ve reklam filmleri mevcuttur. Bizleri izleyici koltuğuna bağlayan televizyon, şimdi de çocuklarımızı kendine esir etmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucu, çocukların televizyon başında geçirdikleri zamanın neredeyse sınıfta geçirdikleri süreye eş değer olduğu ve en yoğun televizyon izleme yaşının 11-14 yaşları arasındaki dönem olduğu belirlenmiştir. Ortalama bir çocuğun 16 yaşına kadar TV'de 13 bin şiddet eylemine tanık olduğu saptanmıştır. Bu da çocukta ruhsal gerginliği

arttırabilmekte; dengesi daha kolay değişebilen, öfke eğilimli çocuklarda, dürtüsel ve duygusal kontrolü zayıflatmaktadır. Şiddet karşısında çocukların gösterdiği tepkiler farklı olmakla beraber çocukta ürkeklik, içe kapanma ve saldırganlık şeklinde görülmektedir (Yavuzer, 2007: 76).

Şirin (2007) de kitabının “Kitap, Okuma Alışkanlığı ve Medya” başlıklı bölümünde iletişim araçlarının etkilerinin, çocuk ve gençlerin psikososyal gelişmelerini teşvik edici değil, engelleyici kurumlar olduğunun farkına varılması gerektiğini dile getiriyor.

Özetle söylemek gerekirse günümüz çocuk kültürüne baktığımızda çocukların dikkat ve ilgilerinin farklı alanlara yöneldiği gözden kaçmamaktadır. Gerek teknolojik gelişmelerle, gerek görsel ve işitsel basın - yayın organları aracılığıyla, gerekse aile ve çevredeki bireylerin çocuk üzerindeki etkileriyle olsun hayata erken yaşlarda başlayan çocuk, normalden daha çabuk bir büyüme göstermektedir.

Eğitim teknolojisindeki gelişmeler, bilgisayar ve ona bağlı sanal ortamların oluşması, çocuk edebiyatının da gelişimine yeni bir boyut kazandırmıştır. Nitekim bazı video oyunlarının çocukların beceri ve alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik olarak internet ortamında yayıldığı görülmektedir. Bir kısmı ticarî kaygıyla hazırlanan bu çalışmaların denetimden uzak olması, bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2005: 15).

2.1.2. Türkiye Cumhuriyeti’nde Çocuk Edebiyatı, Çocuk Gazete ve Dergiciliği

2.1.2.1. 1923 – 1940 Yılları Arasında Türk Çocuk Edebiyatı

Çocuklar, geçmiş ile gelecek arasında bir köprü vazifesi görürler. Milli ve kültürel değerlerimizi gelecek nesillere taşıyan çocuklarımızdır. Bu denli önemli bir vazifeyi üstlenmiş olmalarından dolayı çocuk ve çocuğun eğitimi ulusal bir politika olarak düşünülmüş ve bu doğrultuda çocuk edebiyatı ürünlerinin çeşitliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

1 Kasım 1928 tarihinde yapılan harf devrimi ile yeni bir dönem başlar. Böylece Türk milleti kısa zamanda okuma yazma yolunda büyük yol kat eder. Kitap, gazete ve dergilerin baskıları eskiye oranla belirgin bir artış gösterir. Önceki dönemlerde yazılmış kıymetli eserler yeni harflerle tekrar yazılarak çoğaltılır. Bu eserler arasında Kur'an-ı Kerim de yer alır. Yeni harf devrimiyle birlikte Müslüman halk kendi dinini de yeni alfabeye öğrenecektir.

Alpay, bu süreci şöyle anlatmaktadır:

“Türk halkını yüzde yüz okuryazar yapma amacıyla gerçekleştirilen Harf Devrimi, canlı bir yayın yaşamını da başlatıyordu. Bir yandan genç yazarlara öncelik tanınıyor, bir yandan da eski yazı ile önceden basılmış önemli eserler, yeni yazı ile yeniden yayınlanıyordu. Alfabe ve okuma kitabı türünden eserler, okumayı kolaylaştırıcı metinler 1928-35 döneminde çoğunluğu oluşturunuyordu (Alpay, 1980:169).”

Cumhuriyetin ilk yıllarında Millî Edebiyat akımı, siyasal iktidarcı benimsenip desteklendiğinden, çocuklara Anadolu'yu ve Anadolu köylüsünü yüceltirken “Anadolu romantizmi”ne yönelen ölçülü, uyaklı manzumeler ezberletilmiştir. Ayrıca Mustafa Kemal Atatürk'ü peygamberleştiren, tanrılaştıran; yeni rejimin ortadan kaldırdığı ‘Osmanlı Devleti’ni kötülerken ırkçılık ve Turancılığa yönelen manzumeler de geçerlik bulmaktadır. Bunlara karşılık çocuğun düşünme, duyma, yorumlama, yaratma yetilerini göz önünde bulunduran manzume sayısı yok denecek kadar azdır “Talebe Mecmuası”, “Çocuk Dünyası”, “Çocuk Sesi”, “Mektepli”, “Arkadaş” gibi dergiler de yine bu dönemlerde yayınlanmıştır. Bunlar hem çocukların okuma gereksinimlerini karşılamaya yönelik hem de yeni rejimin değer yargılarını yetişmekte olan kuşaklara benimsetme amacı güden yayınlardır. (Kabacalı, Tarihsiz: 608, 609).

Cumhuriyet dönemi, bizde çocuk edebiyatının gelişmesinde diğer dönemlerden daha farklı bir çizgi takip eder. Özellikle bu dönemde çocuk daha çok önemsenir, çocuklara yönelik birçok etkinlik düzenlenerek, onların da toplum içinde çok özel ve önemli bir yere sahip oldukları vurgulanır (Yalçın ve Aytaş, 2005: 25).

Cumhuriyetin ilanından önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklar için şiir yazma geleneği Cumhuriyet döneminde de devam eder. Bu dönemlerde Anadolu'yu ve Anadolu insanını anlatan şiirler çoğunluktadır. Mehmet Faruk Gürtunca'nın "*Çocukların Şiir Kitabı*" (1928), Hasan Ali Yücel'in "*Sizin İçin*" (1938), Faruk Nafiz Çamlıbel'in "*Akıncı Türküleri*" (1938), Yusuf Ziya Ortaç'ın "*Kuş Cıvıltıları*" (1938) adlı şiir kitapları bu dönemlerde yayınlanmıştır (Toz, 2007).

1930'lardan sonra yazarlarımızın çocuk romanı yazmaya karşı ilgili ve istekli oldukları görülür. Bu dönemlerde yazılmış eserlerden bazıları; *Köprü Altı Çocukları* (Huriye Öniz, 1936), *Tahtları Deviren Çocuk* (İskender Fahrettin Sertelli, 1936) ve *Türk İnkizleri* (Cahit Uçuk, 1937) adlı eserlerdir (Güleç ve Geçgel, 2005).

Mahmut Yesari Çulluk (1925), *Bağrı Yanık Ömer* (1930) ve *Kırlangıç* (1930) gibi toplumsal romanlarıyla; gazeteci ve yazar Peyami Safa (1899-1961, takma adı Server Bedii) *Cingöz Recai serisi* dışında *Oduncunun Kızı* (1925), *Cesur Çocuklar* (1925) öyküleriyle; Rakım Çalapala (doğ.1909) *87 Oğuz* (1933) adlı eserleriyle dikkat çekmektedirler (Alpay, 1980).

Cumhuriyet döneminde dilde sadeleşme, konuşulan Türkçe ile eser veren ve bir kısmı öğretmen olan sanatkarların eserlerini çocukların da okumasına imkân vermiştir. Bunların başında Reşat Nuri Güntekin gelir. Çocuklar için roman, hikâye yazarların da Cumhuriyet döneminden sonra sayıları artar. Genellikle tarih şuurunu vermek maksadıyla yazılan ve çocuk okuyucuyu hedef alan romancıların başında Abdullah Ziya Kozanoğlu (1906-1966) gelir. Kozanoğlu'nun *Kızıl Tuğ* (1923), *Atlı Han* (1924), *Türk Korsanları* (1926), *Seyit Ali Reis* (1927), *Gültekin* (1928) başta olmak üzere pek çok kitabı vardır (Enginün, 1987: 44).

2.1.2.2. 1923 – 1940 Yılları Arasında Türk Çocuk Gazete ve Dergiciliği

1923 – 1940 yılları arasında Türk çocuk dergiciliğinden bahsetmeden önce, dergiciliğin ortaya çıkışı ve yaşamımıza dâhil olmasına kısaca değinmekte yarar olacaktır.

Basın tarihi kadar eskilere dayanan dergiciliğin kitle iletişim araçları arasında önemli bir işleve sahip olmasının nedenleri arasında, çok sayıda kişiye ulaşabilmesi, fikir dünyasının gelişimini sağlaması, bireye toplumsal duyarlılık kazandırması ve insanları eğitirken eğlendiriyor olması sayılabilmektedir.

Matbaanın ortaya çıkışıyla birlikte yazarlarda yükselen ve bozulmamış benlik bilincinin serbest bırakılması, okurlarda da benzer bir tutumun ortaya çıkışını sağlamıştır. Matbaa ile birlikte hakkında konuşulan konuların sayısı çoğalmış, bu konular kitaplar içindeki yerlerini almış ve nihayet basılı bir hale gelmiştir (Postman, 1995).

Şimşek (2001) matbaanın kullanımında olduğu gibi basının gelişmesinde de Avrupa'nın öncü olduğunu belirterek, dergiciliğin ortaya çıkışını sosyal bilimlerle ilişkilendirir. Sosyal bilimlerin ortaya çıkışıyla birlikte bilginin topluma arzı, bu bilgiyi arttıracak araçların doğuşuna zemin hazırlamıştır. Yazılı kaynakların da bu araçlar içerisinde uzun süre saklanabilirliği, çok sayıda bireye ulaşma imkânı ve en etkili, en kalıcı olanları olması sebebiyle de dergicilik, böyle bir gereksinimin doğal sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Okuma eğitiminin tarihsel sürecine bakıldığında, Türkçe dersinin işlenmesinde yararlanılacak başvuru kaynağı olarak görülen çocuk gazete ve dergileri, Cumhuriyet öncesi dönemde olduğu gibi Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemlerde de büyük ilgi görmüştür.

Tanpınar (2005: 146)'ın "Yeniliğin memleket içinde yerleşmesinde ve gelişmesinde âmil olan şeyler arasında yeni yeni filiz süren gazeteciliği de saymak lâzım gelir" sözleri, gazete ve dergiciliğin yayın hayatındaki önemini dile getirir niteliktedir.

Bu gazete ve dergiler çocuğa okuma alışkanlığı kazandırırken kelime dağarcıklarının zenginleşmesine, genel kültür bilgilerinin artmasına, dünyadaki gelişmelerden haberdar olmalarına da olanak sağlar. İçinde yer alan farklı edebî türleri okuyan çocuk, metinlerdeki iletilerle olumlu tutum ve davranışlar kazanmaya başlar.

Ana dili eğitiminin gerçekleştirilmesine hizmet etmiş olan çocuk gazete ve dergileri ile ilgili görüşlerini Oğuzkan (2004: 94) şöyle dile getirmiştir:

“Bu gazete ve dergilerde yayınlanan yazı, haber ve resimler, çocuklara okumayı sevdirdiği gibi onların genel bilgi düzeylerini de yükseltir.”

Çocuk dergilerinin eğitsel işlevine bakıldığında her şeyden önce birer eğitim aracı oldukları, öğretici fonksiyonu yerine getirdikleri, eğlendirici oldukları ve günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümüne yardımcı oldukları görülür. İlköğretim çağında bulunan ve okula devam eden öğrencilere yönelik olarak çıkarılan bu dergiler, amaçlarını hedef kitle olarak seçtikleri ilköğretim öğrencilerinin eğitimlerine ve eğlenmelerine odaklanmışlardır (Şimşek, 2001).

Cumhuriyet'in ilanının ilk yıllarında Tanzimat ve Mutlakiyet dönemleriyle gelişmeye başlayan “Türk Çocuk Edebiyatı”, Türk halkı gibi birçok konuda çağın gerisinde kalmıştır. Türkiye’de değişen siyasal düzen “ulus” bilincini de beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda atılan ilk adım Talim Terbiye Kurulu’nun etkisiyle atılmış olan 3 Mart 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu’dur.

1924’te Türkiye’ye gelen Amerikalı uzman John Dewey başkanlığındaki bir heyete millî bir eğitim politikasının oluşturulması ve eğitimin yaygınlaştırılması görevi verilmiş, bu doğrultuda ilk olarak Talim Terbiye Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurulun esas amacının millî eğitim üzerinde manevi bir denetim oluşturmak olduğu ileri sürülebilir. 1924’ten günümüze Talim Terbiye Kurulu’nun onayını almamış hiçbir ders kitabı devlet okullarında okutulmamıştır (Türkmenoğlu, 2007: 165).

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte kültür değişimini yansıtan ve eğitim alanında yapılan diğer bir yenilik ise 1 Kasım 1928’deki Harf İnkılabı’dır. Yeni Türk harflerinin kabulü ile Türkiye’de Arap harflerinin yerini Latin Alfabesi almıştır. Bu yenilik çocuk dergilerinin yayını aşamasında herhangi bir olumsuzluğa ya da duraklamaya neden olmamış, yayın hayatının artarak devam etmesini sağlamıştır.

Ülkenin ihtiyacını karşılamaktan çok uzak olmakla beraber 1923 – 1938 yılları arasında ilkokul sayısı 4.895'ten 6.700'e çıkarak % 73'lük bir artış sağlanmış, ilkokul çağındaki öğrenci sayısı artışıyla beraber çocuk edebiyatı alanındaki ürünlerde de ihtiyaçtan doğan bir artış gözlenmiştir. Didaktik eğilimlerin hâkim olduğu bu dönemde, çeviri edebiyatın çizmiş olduğu çocuk figürü modernleşmeyle birlikte Batı'nın simgesi olarak algılanmış, çeviri ve uyarlama eserlerle birlikte kimi telif eserlerin yayınında devlet kurumları ile yayınevleri önemli çalışmalarda bulunmuşlardır (Türkmenoğlu, 2007).

1936'da Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'na bağlı olarak kurulan sürekli büro, - çoğunluğu çeviri olmak üzere - birçok çocuk kitabının yayınlanmasını sağladığı gibi Çocuk Esirgeme Kurumu Çocuk Dergisi'ni (1936-1948), ardından Çocuk ve Yuva Dergisi'ni çıkarır. Sonradan özel yayınevleri de çocuk kitabı yayınlamaya başlarlar (Kabacalı, Tarihsiz: 609).

Bu dönemlerde yayın hayatına giren çocuk dergi ve gazeteleri de artış göstermiştir. Alpay 1923 – 1940 yılları arasında yayın hayatına giren 23 çocuk dergisini Çizelge I 'de görüldüğü üzere yayın tarihine göre sıralamış, bu dergiler arasında bir de çocuk haklarını savunan bir çocuk gazetesinin bulunduğunu belirtmiştir (Alpay, 1980: 178, 179,180).

Çizelge 1. 1923 – 1940 Yılları Arasında Yayınlanmış Çocuk Gazete ve Dergileri

Dergi / Gazete	Yayın Yılı	Basım Yeri	Yayın Aralığı	Sahibi
Çocuk Postası	1923	İstanbul	-	-
Şübbân	1923	İstanbul	-	Recai
Talebe Mecmuası	1923	İstanbul	15 günlük	Hikmet Arif
Genç Mektepliler	1924	İstanbul	15 günlük	Muallim Ahmet Hilmi
Haftalık Resimli Gazetemiz	1924	İstanbul	Haftalık	Tahsin Demiray
Resimli Dünya	1924-1925	İstanbul	-	Orhan Seyfi
Resimli Eytâm Mecmuası	1925	İstanbul	-	Hamid Nuri
Resimli Mecmua	1925	İstanbul	-	Tahsin Demiray
Sevimli Mecmua	1925	İstanbul	-	M. Zekeriyya (Sertel)
Yeni Yol	1925-1926	İstanbul	Haftalık	Muallim Nedim Tuğrul
Çiçek	1926	İstanbul	15 günlük	Ruhi
Gürbüz Türk Çocuğu	1926-1928	İstanbul	Aylık	Dr. Fuat Mehmet
Çocuk Dünyası	1927	İstanbul	Haftalık	-
Annelere ve Çocuklara Salnâme	1927	-	Yıllık	Himaye-i Etfal Cemiyeti
Çocuk Yıldızı	1927	İzmir	Haftalık	-
Çocuk Sesi	1928	-	-	-
Gençlik	1928	İstanbul	Aylık	Cemal
Altun Kalem	-	Bulgaristan	15 günlük	Ahali Yurdu
Hacıyatmaz	-	İstanbul	-	Diken Neşriyatı
Mektepli Gazetesi	1932-1935	İstanbul	Haftalık	M. Sami Karayel
Şen Çocuk	1932-1933	İstanbul	15 günlük	Mehmet Şükrü
Çocuk Sesi	1932-1937	İstanbul	Haftalık	M. Faruk Görtunca
Afacan	1934-1939	İstanbul	Haftalık	M. Faruk Görtunca
Çalışkan Çocuk	1934-1935	İstanbul	Haftalık	Refik Emin
Oklahoma	1935-1955	İstanbul	15 günlük	Alaadin Kırıl
Olgun Çocuk	1935	İstanbul	Haftalık	Burhan Bilbaşar
Ateş	1936-1938	İstanbul	Haftalık	Tahsin Demiray
Çocuk	1936-1948	Ankara	Haftalık	Fuat Umay
Gelincik	1936	İstanbul	-	M. Faruk Görtunca
Öğretmen İleri	1936-1937	İstanbul	Düzensiz	N.Bilbaşar-B.Atasayar
Yavrutürk	1936-1942	İstanbul	Haftalık	Tahsin Demiray
Yeni Kültür	1936-1945	Ankara	Aylık	Kâzım Namî Duru
Cumhuriyet Çocuğu	1938-1939	İstanbul	Haftalık	Zahide Tan
Çocuk Gazetesi	1938	İstanbul	-	M. Muzaffer
Asrın Çocuğu	1939-1940	İzmir	Haftalık	Süha Tükel
Binbir Roman	1939-1952	İstanbul	Haftalık	Tahsin Demiray

Bu çizelgeden yola çıkarak 1923 – 1940 yılları arasındaki gelişmeleri şöyle sıralamak mümkündür:

1928 Harf Devrimi'nden sonra yayın hayatına başlayan gazete ve dergi sayısındaki artış, gazete ve dergi takibinin Latin Harflerinin kabulüyle birlikte daha fazla sayıda okuyucuya ulaşılmış olunduğunun bir göstergesidir.

1923–1940 yılları arasındaki gazete ve dergi yayınlanması hususunda dikkati çeken diğer bir konu da 1929, 1930, 1931, 1933 ve 1937 yıllarında hiçbir derginin yayın hayatına başlamamış olmasıdır. Ancak önceki tarihlerde yayın hayatına başlayan dergiler yayın sürecini devam ettirmiştir.

1923–1940 yılları arasında çoğunluğu İstanbul (29 adet) merkezli olmak üzere, İzmir (2), Ankara (2) ve Bulgaristan (1)'da basıma hazırlanmış gazete ve dergilerden bir tanesinin ise basım yeri bilinmemektedir.

Bunun yanı sıra bir de 1923 – 1940 yılları arasında yayınlanan iki derginin yayın hayatına başlama tarihi bilinmemektedir.

Çizelge 1.'e bakıldığında dikkat çekici bir diğer husus da 24 Kasım 1934 tarihli Soyadı Kanunu'nun izleridir. Bu kanun ile her vatandaşın kendi öz isminin dışında bir de soy ismi taşıması zorunlu kılınmıştır. 1934 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlayan ya da belirtilen tarihlerde yayını hâlâ devam eden gazete ve dergilerin yayın sahiplerinin isimleri soy isimleri ile birlikte verilmiştir.

1923 – 1940 yılları arasında çocuk gazete ve dergilerini yayınlayan ya da yayına hazırlayan isimlere baktığımızda iki isim dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki beş adet çocuk gazete veya dergisi yayınlayan Tahsin Demiray, diğeri ise üç adet gazete veya dergi yayınlayan M. Faruk Gürtunca'dır.

Milli mücadele'ye katılmış yazar, yayıncı olarak bilinen Tahsin Demiray, Emirgan Hidiv İsmail Paşa Nümune Mektebi öğretmeni iken İstanbul Muallim Mektebi'nden mezun olmuştur. *Haftalık Resimli Gazetemiz* (1924), *Resimli Mecmua* (1925) gazete ve dergilerini yayınlayan Tahsin Demiray Türkiye Yayınevi'ni kurmuş, *Ateş* (1936-1938), *Yavrutürk* (1936 – 1942), *Binbir Roman* (1939 – 1952) dergileri gibi birçok dergiyi yayınevinde yayınlamıştır (Tekin, 1995: 164).

Edirne Muallim Mektebi'ni 1922 yılında bitirerek bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra İ.Ü. Dişçilik Fakültesi'nde yüksek öğrenimini tamamlayan Görtunca ise yayın hayatına atılmıştır. Çizelge 1.'de belirtilen *Çocuk Sesi* (1932), *Afacan* (1934) ve *Gelincik* (1936) gazete ve dergilerinin yanı sıra *Çocuk Gözü* (1945), *Okul ve Öğretmen*, *Her Ay*, *Her Hafta*, *Hergün* (1953-1972) dergi ve gazetelerini de çıkarmıştır (Tekin, 1995: 270).

Çizelge 2. 1923 – 1940 Yılları Arası Çocuk Gazete ve Dergi Yayın Sayısı

Yayın Yılı	Yayın Sayısı
1923 - 1928	15
1928 - 1940	21
Toplam	36

Çizelge 2.'deki tabloya bakıldığında; dönemsel olarak belirtmemiz gerekirse Cumhuriyet'in ilanı (1923) ile Harf Devrimi'nin (1928) yapıldığı yıllar arasında yayınlanan çocuk dergi ve gazeteleri sayısı 15 adettir. Harf Devrimi (1928) ve sonrasındaki 1940 yılı arasındaki dönemde yayınlanan çocuk gazete ve dergileri sayısı ise 21 adettir. Buradan da anlaşılacağı üzere harf devrimiyle birlikte ilkokula giden öğrenci sayısında artış ve gereksinim duyulan yayın organlarında bir yükselme görülmektedir.

Çizelge 3. Yayın Aralığına Göre Çocuk Gazete ve Dergi Sayısı

Yayın Aralığı	Yayın Sayısı
Haftalık	15
On Beş Günlük	6
Aylık	3
Yıllık	1
Düzensiz	1
Bilinmiyor	10

Çizelge 3.'de yer alan tabloda ise 1923 – 1940 yılları arasında yayınlanan çocuk gazete ve dergilerinin yayın aralıkları belirtilmiştir. Buradan

da anlaşılacağı üzere büyük bir çoğunluğunun haftalık yayın yaptığı dikkat çeken gazete ve dergilerden on adedinin yayın aralığı bilinmemektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere 1923 – 1940 yılları arasında gazete ve dergi yayıncılığı yapmış olan isimlerin birçoğunun aynı zamanda eğitimci kimlik taşıyor olmaları çocuğa ve çocuğun eğitimine vermiş oldukları önemin ve Cumhuriyet'e sahip çıkılması hususunda yapmış oldukları öncülüğün birer ifadesi niteliğindedir.

1940'lardan sonra ise kısa zamanda en çok tanınan çocuk dergileri; *Çocuk Haftası* (1943) ve *Doğan Kardeş* (1945) dergileri olmuştur. Çocuk dergiciliği 1950'lerde eğlendirirken eğitici ve öğretici olma amacını yitirerek yerini sadece eğlendirici, hatta boş zamanları öldürücü dergileri sayısal üstünlüğü almaktadır. 1970'lerde bunu fark eden aydınlar çağdaş eğitim nitelikleri ağır basan yazın dergileri çıkarmaya yönelmişlerdir (Alpay, 1980).

2.1.3. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyelerin Çocuğun Bilişsel ve Ahlaki Gelişimine Katkısı

Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyelerin, çocuğun bilişsel gelişimine olan katkısının belirlenmesinde Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı; ahlaki gelişimine olan katkısının belirlenmesinde ise Kohlberg'in ahlak gelişimi kuramı göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda, Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı ve Kohlberg'in ahlak gelişimi kuramından bahsetmekte fayda vardır.

2.1.3.1. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Yeni doğan bir çocuk düşünün. Her şeyden habersiz, kendini nelerin beklediğinin bilincinde değil. Hayatta öğrenmesi ve bilmesi gereken o kadar çok şey var ki... Biz yetişkinler için karşılaşılabileceğimiz durumlar genellikle olasıdır. Bir işe başlarken bizleri nelerin beklediğini ya da hangi durumda kimlerle nasıl iletişim kurulabildiğini kestirebiliriz. Havada kara bulutların dolaşıyor olmasından yağmurun yağacağını tahmin edebiliriz. Bir bardağa

hacminden daha fazla su konulamayacağını da düşünebiliriz. Mevsimlerin değişikliğe uğradığını, insanların gelişim dönemlerine göre ruhsal ve fiziksel değişiklikler gösterebildiklerini, bebeklik-genç yetişkinlik-yaşlılık ve ölüm gibi yaşamın bir parçası olan durumların devamlılığını anlayabiliriz. Oysa çocuklar, yaşanılan dünya ile ilgili bir çok şeyi öğrenmekle karşı karşıyadır.

Dünya sürekli bir gelişim ve değişim içersindedir. Bunun yanı sıra gelişmekte olan dünyanın etkisiyle beraber hayatımıza yön veren teknolojik gelişmeler ve sosyal yaşantımızdaki farklılıklar, bireyin zihinsel davranışlarındaki gelişimini de etkilemektedir.

Zihinsel davranışları analiz eden bilişsel gelişim kuramı için denilebilir ki; *Bilişsel gelişim; bebeklikten yetişkinliğe kadar, bireyin çevreyi, dünyayı anlama yollarının daha kompleks ve etkili hale gelmesi sürecidir* (Senemoğlu, 2004: 32).

Gander ve Gardiner'a (2007: 166, 210) göre bilişsel terimi, bilgiyi, belleği, akıl yürütmeyi, sorun çözmeyi, kavramları ve düşünmeyi yani zihni içine alır. *Bilişsel gelişim*, kavramların, düşünme yeteneklerinin, belleğin, akıl yürütmenin ve başka çeşitli iç zihinsel işlevlerin gelişimini tanımlar. Bilişsel gelişimi araştırmak zordur, çünkü gözlemlenemeyen süreçleri içerir. Bebeklerin bilişsel gelişimini araştırmak daha da zordur, çünkü onlara düşünceleri hakkında soru soramazsınız.

Piaget'nin bu alana yönelmesine ve hayal gücünü ateşlemesine neden olan şey de çocukların düşünce ve davranışlarına ilişkin merak uyandıran görüntüleridir. Piaget, dikkati çekmeyen bu gündelik olaylarda çarpıcı bir bilişsel gelişim sürecini görmüştür. Piaget'ye göre nesnelere veya insanlarla anbean gerçekleşen karşılaşmalar, dünyayı genel şekillerde kavramaya götürür (Miller, 2008: 48).

Piaget'ye (1970/1991) göre; bireylerin yetileri yaşla farklılaşmaktadır. Bilişsel model bir el yelpazesine benzetilebilir: merkezli dairesel katmanlar, gelişim aşamalarını, çevrelere doğru genişleyen kısımları ise, gittikçe büyümekte olan bireysel yeti farklılıklarını simgeleyebilirler.

Farklı yaşlardaki çocukların birbirinden farklı olarak gelişen dünyayı algılama süreçleri, Piaget'nin bu farklılığın nedenlerini araştırmaya ve bireyin

dünyayı anlamasını sağlayan bilişsel süreçleri açıklama çabasına yöneltmiştir.

Piaget'ye göre çocuk, dünyanın pasif alıcısı değildir. Bilgiyi kazanmada aktif bir role sahiptir (Senemoğlu, 2004: 32). Piaget biyolojik ilkelerle açıklamış olduğu bilişsel gelişimi, birbiriyle ilişkili temel etkenler bütünlüğüyle açıklamaktadır (Topses, 2006).

Çocuk, beraberinde getirdiği çok sayıda refleksle birlikte doğar. Ona karmaşık gelen ve yetişkin dünyasına uyum sağlamada yardımcı olan refleksler, çocuğun fiziksel anlamda, özellikle merkezi sinir sisteminin **olgunlaşmasına** katkı sağlamaktadır.

Yeni doğmuş çocuğun fiziksel olarak belirli bir olgunluğa erişmesine yardımcı olan refleksler, bireyin çevre ile etkileşimi sonucu **yaşantı** kazandıkça değişikliğe uğrayacak ve çevresine uyum sağlamasına yardımcı olacaktır. Çocuğun yaşantıları sonucunda gerçekleştirilen reflekslere bağlı deneyler zihninde **şemalar** oluşturur.

Yeni bir nesneyle, ya da olayla karşılaşan çocuk, onu bir önceki şemaya dayanarak anlamaya çalışır. Piaget bunu **özümleme** süreci olarak tanımlar. Özümleme biyolojide olduğu kadar psikolojide de dış çevre aracılığıyla kendi kendini yeniden oluşturmak, kavrayışları bizzat düşünceye, yani önceden var olan şemalara uyum sağlayacak kadar değiştirmektir. Çocuk yeni durumu daha önceki şema için de özümlemeye çalışır. Eğer eski şema yeni olayı anlamak için yeterli olmazsa, bu durumda çocuk şemayı değiştirir (**düzenleme**) ve dünyaya ilişkin farklı kuramını geliştirir. Piaget, şemayı bu şekilde değiştirme sürecine de **uyum** sağlama (uyuma) der (Atkinson ve diğ., 2006; Santrock, 2006; Piaget, 2007a).

Her bir uyum hareketi, organize edilmiş bir davranışın parçasıdır. Tüm etkinlikler koordinelidir. Uyum davranışı, örgütlenmiş bir sistemin, örgütlenmiş bir etkinliğin parçası içinde yer aldığı için düzenlidir. **Örgütlenme**, sistemin düzenini koruyucu ve geliştiricidir. Örneğin; yeni doğan bebeğin nesnelere yakaladığını, emdiğini gözleyebilirsiniz. Ancak, bu etkinlikler başlangıçta koordineli değildir. Birkaç koordinersiz yakalama ve emme davranışını gösterebilir. Böylece düzensiz etkinliklerden organize edilmiş etkinliklere doğru bir ilerleme görülür (Senemoğlu, 2004: 33, 34).

İnsan düşüncesinde doğumla birlikte var olmaya başlayan yaşantı ve çevreye uyum sağlama süreci, sürekli dinamik yapı özelliği gösterdiğinden, bireyin öğrenmesi gereken şeyler de artmakta ve her yeni öğrenmenin üzerine yenileri eklenmektedir. Bu durumda denge sürekli bozulacak ve yeniden bir dengeleme sağlanacaktır.

Dengeleme (Senemoğlu, 2004: 34) alt düzeydeki bir dengeden üst düzeydeki bir dengeye ilerlemedir. Çocuğun bilişsel dengesi, yeni karşılaştığı olay, obje, durum ve varlıkla bozulacak, onlarla etkileşimde bulunarak yeni yaşantılar kazanacak ve duruma tekrar uyum sağlayacaktır.

Piaget, bilişsel gelişimi dört temel döneme ayırmıştır (Topses, 2006; Senemoğlu, 2004). Bu dönemlerin kendilerine özgü psikolojik yapıları vardır ve kişi her yaşta çevreye uyma, tepkilerini devamlı olarak düzenlemek zorundadır (Günçe, 1972). Bu dönemler basitten karmaşığa doğru tersine çevrilmiş hiyerarşik bir yapı oluştururlar (Pehlivan, 2005; Küçükkaragöz, 2002; Başkale ve Bahar, 2008). Bunlar:

- a) Duyusal Hareket (Sensory – Motor Stage)
- b) İşlem Öncesi (Pre – Operational Stage)
- c) Somut İşlemler (Concrete Operational Thinking)
- d) Soyut İşlemler (Formal Operational Thinking) dönemleridir.

Her bir evreyi anlamak için yalnızca nereden geldiğini değil, nereye gittiğini de anlamak gerekmektedir. Her evre içinde hem geçmişin meyvelerini hem de geleceğin tohumlarını barındırmaktadır (Miller, 2007: 63). Piaget, tüm çocukların bu gelişim aşamalarını sırasıyla geçirmesi gerektiğine inanmaktadır. Bir gelişim dönemini atlayarak diğerine geçemez. Ancak çocukların gelişim dönemlerine girme ve tamamlama yaşları birbirinden farklılık gösterebilir (Senemoğlu, 2004: 39).

Aşağıda yer alan Çizelge 4'te, dört temel dönem ve özellikleri özetlenmiştir.

Çizelge 4. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Temel Özellikleri

Evreler	Ortalama Yaşlar	Temel Özellikler
Duyusal Hareket Dönemi	0 – 2 yaş	<ul style="list-style-type: none"> - Kendisini nesnelere ayırt eder. - Amaçlı davranışlar yapmaya başlar. - Nesne kalıcılığı kavramını edinir. - Döngüsel tepkiler ortaya koyar. - Taklit ve oyunlar yapar.
İşlem Öncesi Dönem <ul style="list-style-type: none"> • Sembolik İşlem Dönemi • Sezgisel İşlem Dönemi 	2 – 7 yaş (2-4 yaş) (4-7 yaş)	<ul style="list-style-type: none"> - Dili kullanmayı, nesnelere, imgeler ve sözcüklerle belirtmeyi öğrenir. - Nesnelere tek bir özelliğe göre sınıflar. - Düşünceler ve konuşmalar ben-merkezlidir. - Konuşmalarda animizm ve monolog tarzı görülür. - Sıralama ve sayı uygunluğunu kavrayamaz.
Somut İşlemsel Dönem	(7-14 yaş)	<ul style="list-style-type: none"> - Nesne ve olaylara ilişkin mantıklı olarak düşünebilir. - Sayı (6 yaş), kütle (7 yaş) ve ağırlık (9 yaş) korunumu kavramları edinilir. - Nesnelere farklı özelliklerine göre sınıflar ve onları bir özelliğe göre sıraya koyabilir. - Geriye dönebilirlilik ve merkezizsizlik gelişir.
Soyut İşlemsel Dönem	(11 yaş ve üstü)	<ul style="list-style-type: none"> - Soyut düşünme gelişir. - Değişkenleri birleştirip ayırabilir. - Varsayımsal, geleceğe yönelik ve ideolojik sorunlarla ilgilenir. - Ergenlik ben-merkezçiliği görür.

Kaynak: Dembo (1991) ile Atkinson ve diğ. (1999) yararlanılarak hazırlanmıştır (Akt. Küçükkaragöz, 2002).

Bu dönemlerden ilki olan **Duyusal Hareket Dönemi**'nde çocuk; duyularını ve motor becerilerini dünyayı anlamak için kullanır (Eggen ve Kauchak, 2004: 41). Dış dünyayı yeni yeni keşfetme çabaları içerisinde. Bu keşif sırasında duyu ve motor becerilerini kullandığı için döneme bu isim verilmiştir. 0 – 2 yaş arasında bebek, doğuştan getirmiş olduğu refleksleri ile birtakım davranışlara sahiptir. Bu refleksler ile ilk bilişsel şemalarını oluşturmaya başlayan bebeğin en bilinen ve gözlenebilen özelliği ise ağzının sürekli açık bir durumda emme ihtiyacı ile duruyor olmasıdır. Dudağına dokunduğunuz her an bebek için emme faaliyeti başlamış olacaktır.

Avucunun içine parmağınızı ya da başka bir nesneyi koyduğunuzda bilinçsiz bir şekilde kavrama çabası içine girecektir.

Bu refleksler bir süre daha tekrarlandıktan sonra farklı durumların gereklerini karşılamak üzere değişmeye başlar. Bebekler emme davranışlarını birçok nesneye genellerken, nesnelere arasında ayırım yapmaya da başlar. Açık bebekler bir parmakla memeyi asla karıştırmazlar. Bir bakıma nesnelere "tanırlar" (Miller, 2007).

Nesnelere tutarak, tadararak, ısırarak öğrenen bebek az da olsa nesnelere gözleri ile izleyerek ya da sesini dinleyerek de öğrenmeye başlar. Bu dönemin temel öğrenme özelliği yaparak yaşayarak öğrenmedir ve nesnelere görülebilir ya da ulaşılabilir olması, çocukta o nesnenin var olduğu izlenimini verir ki buna nesnelere kalıcılığı denir (Küçükkaragöz, 2002).

Bu tanımayla birlikte yavaş yavaş amaçlı davranışlara geçme sürecine giren bebek, elindeki çingırağını yere attığında bunu bir amaç için yapmaktadır. Ya da çingırağını elinde salladığı zaman o çingırdan ses işitebileceğinin farkındadır. Taklitlerin de başladığı bu dönem, deneme yanılma yoluyla çocuğun keşfettiği bazı davranışlarla basit problemleri de çözmeye başladığının habercisidir.

Bu dönemlerden ikincisi olan **İşlem Öncesi Dönem**; (a) Sembolik İşlem Dönemi, (b) Sezgisel İşlem Dönemi olmak üzere iki alt başlıkta incelenebilir.

Bunlardan ilki olan **Sembolik İşlem Dönemi**, çocuğun taklit yeteneğinin geliştiği, benmerkezciliğin (egocentrism) başlamış olduğu bir dönemdir.

Maury (2008: 35) benmerkezcil düşünce için "uyumdan doğar ve her türlü kişisiz kuraldan uzak, öznellikle süslü bir dünya algısını oluşturur" der.

Miller (2007: 77) ise benmerkezciliği şöyle tanımlar: "Benmerkezcilik" sözcüğü bencillik ya da kibir anlamına gelmemekte ve Piaget de bunu aşağılayıcı bir şekilde kullanmamaktadır. Bunun yerine terim; (a) ben ve dünyanın, diğer insanlar da dahil olmak üzere, tam ayrılmamış olması ve (b) dünyayı bene dayanarak algılamaya, anlamaya ve yorumlamaya karşılık gelmektedir."

Benmerkezci düşünen çocuk, bir olayı başkasının bakış açısı ile göremez. Çoğu zaman oyun oynarken arkadaşı ile alay edebilir ve yaptığının yanlış olmadığını düşünebilir. Ya da bir hayvanı incittiği zaman onun canının acıdığını düşünemeyebilir. Çünkü başkalarının gereksinimlerini ve duygularını hissetmede çocuk yetersizdir.

Hızlı bir biçimde dil gelişiminin gözlenmeye başlamasıyla beraber çocuk, sözcüklerin anlamını düşünmeden konuşur. Duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi için çocuğun desteklenmesi gerekir. Zihninde birtakım kavramlar geliştirir ve kendine özgü semboller oluşturur.

Bu dönemde yürümeye ve konuşmaya başlayan çocuk, artık annesine muhtaç olmadığını ve annesinden bağımsız olduğunu ilan ederek denilen her şeyin tersini yapmaya başlar, inatçılık gösterir (Saygılı, 2009).

Bu dönem çocukta paralel oyun evresine rastlar (Poyraz, 2003). Kendisine hayali oyun arkadaşları edinen çocuk taklit oyunları geliştirir. Örneğin, bir sopayı at olarak kullanabilir. Ya da oyuncak bebeğiyle, annesini de taklit ederek, anne-kız ilişkisini sergileyebilir. Bebeğine annesi gibi şefkat gösterir ya da annesi gibi onu azarlayabilir. Bu dönemdeki oyunlar, çocukların duygusal içedönüklüklerinin bir dışavurumu şeklinde gözlenebilir.

Yine bu dönemde, çocuklarda animizm ve monolog tarzı konuşmalar da görülür. Animizm, doğadaki cansız nesnelere de canlı imiş gibi davranmak olarak tanımlanabilir (Bacanlı, 2009: 66). Piaget'ye (2004) göre çocuğun animizmi, şeyleri canlıymış ve bir amaç taşıyormuş gibi kavrama eğilimindedir. Çocuğa göre etkinliği olan her nesne ilk başta canlıdır, özellikle insanın kullanımına ilişkin olanlar.

Oyuncak bebeği yere düşen bir çocuğun, onun canının acımış olduğunu düşünmesi buna bir örnek olabilir. Çocukların monolog tarzı konuşmaları ise kimi zaman yalnız kimi zaman arkadaşlarıyla birlikte oyun oynarken gözlemlenir. Bu süreç boyunca çocuklar birçok konuda konuşurlar. Ancak ne konuşmalarındaki kopukluktan ne de yanındaki kişinin söylediklerinden habersiz görünürler.

Bunların yanı sıra yine bu dönemde çocukların nesnelere tek bir özelliklerine göre sınıflandırdıkları dikkat çeker. Mantıkları değişken ve yüzeyseldir. Tek yönlü düşünürler (Senemoğlu, 2004: 42). Genele

dokunmadan, bir özelden diğere geçtikleri özelden özele akıl yürütmeyi kullanırlar (Gander ve Gardiner, 2007: 261). Örneğin her sabah kahvaltıda süt içen bir çocuk, bir sabah kahvaltısında sütünü içmemişse kendisini kahvaltı etmemiş olarak düşünür.

Sezgisel İşlem Dönemi olan ikinci alt evrede ise çocuk soyut meseleleri kavramsallaştıramaz. Sadece çevresinde gelişen olayların farkındadır. Mantıksal düşünme yerine sezgileriyle düşünmeye çalışır.

Gerçek objelerin yerini alan zihinsel sembolleri biçimlendirme, objelere ve olaylara işaret etmek için kelimeleri kullanabilme, objelerin gruplamalarını yapabilme (çoğu kez tutarsız olarak) ve çok basit düzeyde akıl yürütebilme ve olasılıkla kelimelerden çok zihinsel imajlar kullanma yeteneğine ulaşır (Charles, 2003: 5, 6).

Somut işlemler dönemine bir geçiş aşaması olan bu dönemde, çocuğun zihin işlemleri çok sınırlıdır. Korunum ve tersine çevirme henüz gelişmemiştir.

Çocuk nesnenin dikkat çekici özelliklerine odaklandığından dolayı, nesnenin fiziksel biçimi ya da mekânsal konumu değiştiğinde miktar, sayı, hacim gibi özelliklerinin değişmeyeceğini gözden kaçırmaktadır. Piaget'ye göre tersine çevirme, düşünmenin önemli bir yönüdür ve korunumun başlangıç noktasıdır (Senemoğlu, 2004).

Somut İşlemler Dönemi; ilköğretim çağı çocuklarının okula başlama dönemleriyle aynı zamana denk gelmektedir. İlköğretim çağındaki çocuk gerçek olan ve algılayabildiği şeylerle düşünmeye başlar.

Sınırlı da olsa mantıklı düşünce başlar ve nesnelere belirli özelliklerine göre gruplara ayırır. Artık kuralların nedenlerini kavrayabilir ve bu kurallara uyar. Değer yargılarını anlamaya başlar (Şenol, 2006: 11). Dolayısıyla benmerkezcilikten kurtularak olayları başkalarının bakış açısı ile görmeye başlar.

Bu evrede nesnelere dışında, sayılarla da toplama, çıkarma, çarpma ve bölme yapılabilir (Philips ve Soltis, 2005: 43). Böylece korunumun başlangıç noktası olan tersine çevirme ve dolayısıyla da korunum gerçekleşmiş olur.

Tersine dönüştürme herhangi bir zamanda süreci durdurarak en azından zihinsel olarak, geriye, orijinale döndürme yeteneğine işaret eder. Eğer on tane bilyeyi beşerlik iki gruba ayırırsanız, iki grubu yeniden birleştirerek onluk tek grup yaparsanız; böylece süreci geri döndürmüş olursunuz (Charles, 2003: 13).

Bu dönemde çocukta göz ardı edilmeyecek bir diğer gelişme ise geriye dönebilirlik ve merkezîyetçiliğin gelişiyor olmasıdır. Çocuk bir problemle karşılaştığında sonuca ulaşabilmede birden fazla çözüm yolunun olduğunu bilmelidir. Bu bilince sahip olduğu takdirde ileriki yaşantısında yılmayacak yeniden yeniden deneyecektir.

İlköğretim birinci kademenin son sınıflarına doğru çocuklarda **Soyut İşlemler Dönemi**'ne geçiş gözlenir. Düşünce mekanizmaları ile zihnin meşgul edilmesi soyut işlem dönemindeki bilişsel işleyişin başlıca özelliği olarak görülmektedir (Evans, 1999: 148). Ergenlikle birlikte bireyin vücudunda meydana gelen farklılıklar gibi beyin fonksiyonlarında da değişiklikler olur. İleriye dönük planlar yapmaya, kendisi ve başkaları hakkında kararlar almaya başlar.

Görüş alışverişi ve tartışma, çocuğun hayatında önemli bir yer tutar ve böylelikle bazı tahmin ve varsayımlar ileri sürebilirler. Bu varsayımları sınamadan geçirir, soyut düşünür, genellemeler yapar ve soyut kavramları kullanarak bir durumdan diğerine geçebilirler. Bir durum söz konusu olduğunda başkalarının görüş açalarına göre düşünebilir ve sonuçları olay öncesinde kestirebilir. Bu tartma süreci ise çocuğu zihinsel bir tartışmaya yöneltir (Yavuzer, 2008).

Ergen için düşünme ve akıl yürütmede gerçekler kadar olasılıklar da önemlidir (Temel ve Aksoy, 2005; Charles, 2003; Miller, 2008). Artık mecazi ifadeleri anlamakta güçlük çekmez. Göreli ve karşılaştırmalı düşünür. Atasözlerini, fıkralardaki gizli içeriği rahatlıkla anlayabilir (Piaget, 2007b; Şenol, 2006).

Demokrasi, insan hakları, politika, sosyal düzen gibi konularda fikir ve söz sahibi olmak ister. Sorgulamadan bir şeyi kabul etmezler, eleştirel düşünmeye başlarlar.

Böylelikle, aldatılmaya karşı dirençli ve keskin kavrayışlı olacak şekilde donatılırlar. Eleştirel düşünmeyenler ise her şeyi görünüşe göre değerlendirir, daha somut düşünür ve gördüğünden fazlasını analiz etmede zorlanırlar (Levine, 2005: 246).

Beyin fonksiyonlarının bu dönemde gelişmiş ve yeterli düzeyde olmasına rağmen soyut işlemleri geliştiremeyen bireylerin de varlığı kaçınılmazdır. Nitekim bu durum ergenin içinde yaşadığı çevrenin ve çevresel etkenlerin bir neticesidir. Bireyin soyut düşünmeyi geliştirebilmesi için karmaşık problemlerle karşılaşması, çözüm üretmesi, sorgulaması, araştırması ya da yanıt araması gerekmektedir.

2.1.3.2. Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Kuramı

Genel anlamıyla ahlak; "Belli bir dönemde belli insan topluluklarınca benimsenmiş olan, bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen törel davranış kurallarının, yasalarının, ilkelerinin toplamı."olarak ifade edilmektedir (TDK, 2005: 43).

Bir insanın davranışı toplumsal beklentilerden bağımsız tutulamaz. Bireyin davranışlarını yönlendiren ve biçimlendiren unsur, toplumun öngördüğü davranış kurallarıdır. Bireyin davranış kurallarına uymada izlemiş olduğu gelişim basamakları ise ahlak kurallarına uyum sürecinin bir göstergesidir.

Özden'e (2002: 78) göre ahlak gelişimi, kişinin toplumsal değer yargılarını edinerek içinde bulunduğu çevreye uyum sağlamasını, fakat sonunda kendi ilke ve değer yargılarını oluşturmasını amaçlar. Ahlak gelişimi toplumun âdet, gelenek ve göreneklerinin içselleştirilmesi sürecidir. Toplum içinde nasıl davranmak gerektiğinin farkında olmaktır. Birlikte yaşadığımız insanlara karşı görev ve sorumluluklarımızı öğrenmek, ahlaki gelişimin bir parçasıdır. Ahlak gelişiminin nihai hedefi "hak", "adalet", "özgürlük", "insan hakları" gibi evrensel değerler ışığında, kişinin kendi değer yargılarını oluşturmasıdır.

Çocukları İnceleme Derneği (1974)'nin yapmış olduğu bir araştırmaya göre, küçük bir çocuk doğuştan nazik ve saygılı değildir. Ya da kendi kişisel

yararlarını gözetmeksizin başka insanlara faydalı olma çabası içinde de değildir. Tam tersine gereksinim duyduğu anda, isteklerini derhal yerine getirebilmek için kuvvetli tepkiler gösterebilen bir kişidir. Bu davranışlarından vazgeçebilmesi, başka kimseler tarafından sevilip beğenilmeye ve toplum içinde saygın, sağlam bir yer edinmeye gereksinim duyduğunu anladığı zaman gerçekleşebilir.

Bilindiği üzere insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, düşünebilmesi ve düşündüklerini dilini kullanarak ifade edebilmesidir. Kişi, yaşadığı toplumun sosyo-kültürel özelliklerini dikkate alarak ahlaki değerlerini oluşturmaktadır. Toplum kurallarının yanı sıra aile içi iletişimde karşılaşılan yaptırımlar, ödüller ve cezalar ya da çocukların yaşitlarıyla oyun oynarken üstlendikleri roller de ahlaki değerlerin oluşumunda etkilidir.

Ahlak, insanlardaki ben ve sen bağlantısından ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ahlak, iletilebilir bir olgudur (Mercin, 2005: 85).

Şenol (2006), ahlaki değerlerin oluşumunda yargılama yetisinin önemli bir yer tuttuğunu ifade eder. Yargılama yani muhakeme kapasitesi ise zeka, sonucu tahmin etme, dürtü ve fantezileri denetleyebilme ile dikkati sürdürüebilme, empati kurabilme, benlik saygısı ve özgüven gibi değişkenlere bağlı olarak oluşur.

Çocuk ve erişkinlerde ahlak anlayışı ve gelişimini inceleyen Kohlberg ahlaki, davranış boyutunda değil de düşünce boyutunda irdelenmiştir. İngiltere, Malezya, Tayvan, Meksika ve Türkiye’de köy ve kentlerde, yaşları 6 ile 16 arasında değişen çocuklar üzerinde görüşme tekniği kullanarak yapmış olduğu incelemede, ahlaki ikilem yaratacak hikâye anlatılmış ve çocukların tercihlerinden ziyade yargılar karşısındaki akıl yürütme biçimleri üzerinde durulmuştur (Aydın, 2005; Aydın, 2007; Can, 2002). Alınan yanıtlar sonucunda ahlaki yargılar üç kategoride toplanmış, her birinde ikişer seviye olmak üzere toplam altı aşamada gruplanmıştır.

Kohlberg tarafından kullanılan anahtar kavram, doğru ve yanlışın geleneğin ana ilkelerince belirlendiği veya toplumun kendi üyelerinden bekledikleri şey anlamına gelen *geleneksel (conventional)* terimidir (Clouse, 1991/2000).

Çizelge 5. Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Aşamaları

Değerlendirme Esası	Gelişim Dönemleri
<p>I. Gelenek öncesi ahlak değerleri temelini bireyin dışından kaynaklanan oluşumlar veya ihtiyaçlar belirler.</p>	<p>Aşama 1: Kendisiyle ilgili olma. Güç ve otoriteye itaat. Cezalandırılma korkusu güdüleri belirleyicidir. Eylem ve hareketler sonuçlarına göre değerlendirilir.</p> <p>Aşama 2: Başka bir kişiyle tek boyutta ilgilenme. Kişide temel güdü, kendi ihtiyaçlarını tatmin etmedir. Başkalarının ihtiyaçları, ona yarar sağlayamadığı sürece ilgilenmesi söz konusu değildir.</p>
<p>II. Geleneksel ahlak değerleri temeli iyi ve doğru rollere dayanmaktadır.</p>	<p>Aşama 3: İnsan topluluklarına ve grup normlarına önem verme. İki yönlü bir iletişim vardır. Temel güdü iyi bir çocuk olup kabul görmektir.</p> <p>Aşama 4: Toplumdaki düzene önem verme durumunda, sadece itaat söz konusu olmayıp, toplumu muhafaza etmek esastır.</p>
<p>III. Geleneksel ötesi ahlak değerleri, evrensel esaslara dayanır.</p>	<p>Aşama 5: Toplumun bütününün kararları doğrudur. Toplum değerleri, herkes anlayabildiği takdirde değişebilir. Doğru olan şey, insanlar arası fikir ve anlaşmalardır.</p> <p>Aşama 6: Evrensel etik prensipler. Doğru, ferdin vicdanından doğan şeydir ve doğrular bütün insanlar, milletler için geçerlidir. En önemli etik prensipler adalet, eşitlik vb. kavramlardır. Bu prensipler tüm yasalardan daha yücedir.</p>

Kaynak: Sprinthall and Sprinthall (1981). Educational Psychology. A Developmental Approach, Addison-Wesley Publishing Company, s. 202-203 (Akt. Aydın, 2005).

Ahlak gelişimi düzeylerinin en alt basamağında bulunan **Gelenek Öncesi Düzey**, Piaget'nin bilişsel gelişim dönemlerinden işlem öncesi döneme rastlar. Ahlaki yargılarında benmerkezciliğin egemen olduğu çocuk için ödül, ceza ya da otoritenin gücü önemli bir konuma sahiptir. Aydın'a (2005) göre bu dönemin birinci seviyesinde; çocuk için iyi-kötü ya da doğru-

yanlış kavramları, davranış sonucu belirlenen ödül veya ceza sayesinde netlik kazanır. Çocuk ceza almamak için boyun eğme eğilimindedir. İkinci aşamasında ise, bireysel ve çıkarıcı olma eğilimi hâkimdir. 'ben'in önemli olduğu bu aşamada, kişi karşılaştığı durum karşısında kendi çıkarını kendi ihtiyaçlarını ön planda düşünür. Eğer 'ben'in ihtiyaçlarını karşılıyorsa, o davranış doğrudur.

Geleneksel Düzey; üçüncü aşama olan kişilerarası uyum ve dördüncü aşama olan kanun ve düzen aşamalarından oluşur (Topses, 2006). Kişiler arası uyum aşamasında önemli olan 'iyi çocuk' olabilmek ve çevresinden kabul görmektir. Doğru olarak kabul edilen ahlaki davranış aslında kişinin ailesi, yakın arkadaşları yani etkileşimde bulunduğu kişilerin beklenti ve istekleri doğrultusunda gelişir.

Hayatın kuralları mutlak, kesin ve kutsaldır. Ahlak başka birinin otoritesine dayanır ve bu yüzden çocuk için dışsal bir tepkidir (Schaefer ve Digeronimo, 2009: 288). İkinci aşama ile üçüncü aşama arasındaki fark ise bireysel çıkarıcı davranışın yerini, diğer kişilerin de ne düşünüp ne hissettiklerini değerlendirmenin almış olmasıdır.

Dördüncü aşamada ise kanun ve düzen çerçevesinde, bireyin içinde bulunduğu toplumsal düzeni korumak adına "mevcut kural ve yasalara uyma" değerlendirme kistasını oluşturmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin okul ve sınıf içi kurallara uyma davranışı bu döneme özgü ahlaki davranış özelliklerindedir.

Kohlberg'in ahlak anlayışına göre gelişimin en üst noktasını oluşturan **Geleneksel Ötesi Düzey**, ahlaki değerlendirmelerin bireysel hak ve evrensel esaslara dayandırıldığı bir düzeydir. Beşinci aşamada kanunlar, toplumsal düzeni korumak, temel hak ve hürriyetleri güvence altına almak için vardır. Anayasal ve demokratik doğruların dışında, kişisel değerler ve görüşler de doğrudur (Temel ve Aksoy, 2005). Yasal bakış açısı önemle vurgulanmakla beraber, toplumun yararı için yasalar akla uygun olarak değiştirilebilmektedir.

Altıncı aşamada ise birey; adalet, eşitlik ve vicdan sözcükleri gibi soyut düşünceleri temel alır. Uygulanamayan adaletsiz yasaların iptal edilmesi gerektiğini düşünür. "Adalet, yasanın üstündedir." ilkesi benimsenmektedir.

Bu çağın önemli sorunu; gencin toplumsallaşması, içinde yaşadığı toplumun üyesi olarak, o toplumda yer ve rol almak için çaba harcamasıdır (Köknel, 2006).

Kohlberg, kuramı doğrultusunda farklı kültürler arası karşılaştırmalı araştırmalar yapmış ve birtakım sonuçlara varmıştır. Bireyin yaşı ilerledikçe 1. ve 2. aşamadaki davranışlar seyrekleşirken 4., 5. ve 6. aşamadaki davranışlarda artış görülmektedir. Buradan yola çıkarak Kohlberg, aşamaların gelişimsel ve kaçınılmaz olduğunu, bir alt aşamadan üst aşamaya geçişte ara aşamalar atlanmaksızın belli bir düzen içinde gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu yönü itibariyle de ahlak gelişimi, bilişsel gelişime benzerlik göstermektedir (Aydın, 2005: 168). Aşağıda yer alan Çizelge 6.da Piaget ve Kohlberg'in karşılaştırılması verilmiştir.

Çizelge 6. Piaget ve Kohlberg'in Karşılaştırılması

Piaget		Kohlberg	
Bilişsel Aşamalar			Ahlak Aşamaları
Yaş		Yaş	Aşama 0: İyi, benim hoşlandığım ve istediklerimdir.
0-2	Duyusal Motor	0-9	Aşama 1: Ceza-itaate yönelim.
2-7	İşlem Öncesi		Aşama 2: Hedonizm (temel güdü, bireysel arzularını tatmin etmek). Her şey karşılıklıdır.
7-11	Somut İşlemsel	9-15	Aşama 3: İnsanlar arası ilişkilerde uyum yönelme.
			Aşama 4: Sosyal düzeni ve mevcut yasa ve otoriteyi koruma.
11 ve üstü	Soyut İşlemsel Düşünce		Aşama 5: Demokratik anlaşma ile uzlaşma ve kontrat.
			Aşama 6: Evrensel etik prensiplere yönelme.

Kaynak: Aydın, Betül. (2005). Çocuk ve Ergen Psikolojisi. s.: 169.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çalışmanın konusuyla ilgili yapılmış olan araştırmalar ve ulaşılan sonuçlar özetlenmeye çalışılmıştır.

2.2.1. Yayımlanan Çocuk Gazete ve Dergileri İle İlgili Araştırmalar

Konar (2003) çalışmasında, Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin 1926-1928 yılları arasında çıkan eski harfli nüshalarını incelemiştir. Bu incelemede dergideki yazar kadrosu listelenmiş, yazıları bulunan yazarlar hakkında bilgi verilmiş ve dergide yer alan seçme metinler okuyucuya sunulmuştur.

Balcı (2003) "Bir Okuma Materyali Olarak Çocuk Dergileri ve Çocuklara Rehber" isimli çalışmasında, okuma eğitimi için kullanılan materyallerden çocuk dergileri üzerinde durmuştur. Çocuk dergiciliği alanındaki gelişmelerden bahsetmiş, Türkiye'de yayınlanan ilk çocuk dergileri hakkında bilgi vermiş ve bu dergilerden biri olan Çocuklara Rehber dergisini tanıtmıştır. Çocuklara Rehber dergisinin, bir çok edebî türü başarıyla kullanmış olduğu ve eğiticilikle öğreticiliği bir arada sunabilen bir dergi olma özelliğini taşıdığı belirtilmiştir.

Yıldız (2004) "Diyanet Çocuk Dergisi'nin Din eğitimi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında, çocuk, çocuğun gelişim özellikleri ve çocuk dergileri hakkında bilgi vermiş, kitle iletişim araçları vasıtasıyla çocuklara yönelik din eğitimi yapıldığına dikkat çekerek, 1979 yılında yayın hayatına başlayan Diyanet Çocuk Dergisi'ni din eğitimi açısından değerlendirmiştir. Bu değerlendirme ile okuyucu kitlesinin temel islamî bilgileri edinmelerinde ve din anlayışlarının şekillenmesinde derginin önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir. Derginin millî ve dinî değerlere saygılı, bu değerleri sevdirmeye, tarihî kişilikleri tanıtmaya çalışan, sevgi ve hoşgörüyü ön planda tutan bir yayın politikası izlemiş olduğu belirtilmiştir.

Türk edebiyatının ilk çocuk dergisi olan Mümeyyiz dergisinin incelenmesini ise Bayram (2005)'in çalışmasında görmekteyiz. Bu çalışmasında Bayram, derginin içeriğini bir sınıflandırma yaparak örnek metinler ile açıklamıştır. Siyasî bir gazetenin Cuma günleri çocuklara yönelik

olarak çıkarılan eki olan Mümeyyiz dergisinin, zengin bir içeriğe sahip olduğu, eğitici, öğretici ve eğlendirici metinlere dergide yer verildiği, dönem şartları ve ilk olma özelliği de dikkate alındığında Mümeyyiz dergisinin başarılı bir yayın hayatı sürdürmüş olduğu belirlenmiştir.

Günaydın (2005)'in çalışmasında, Doğan Kardeş dergisinde çocuğa kazandırılması amaçlanan değerler ve bu değerler sonucunda nasıl bir çocuk modeline ulaşıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, Doğan Kardeş dergisinin 151-225. sayıları çalışma alanına dâhil edilmiştir. Dergide yer alan metinler aracılığıyla çocuğa kazandırılması hedeflenen değerlerin, çocuğun ahlak, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda üretimi yücelten, ülkenin sanat ve bilim yoluyla kalkınmasının altını çizen, çocukları geleceğin nesilleri olarak gören bir anlayışı benimsemiş; gerek dergide yayımlanan yazılar, gerekse düzenlenen etkinliklerde araştırmacı, çevreci, yaratıcı, yaşadığı dünyayı tanıyan ve sorgulayan çocukları ön plana çıkardığı tespit edilmiştir.

Demircan (2006) çalışmasında, Mektepli Gazetesi'nde yer alan edebî türlerden örnekler seçerek, bu örneklerin içeriğinin çocukların bilişsel ve ahlaki gelişimlerine katkısını araştırmıştır. Bu doğrultuda Cumhuriyet'in ilk yıllarında yayınlanan bir çocuk gazetesinin ne tür konuları ele aldığı ve okuyucularına ne tür bilgiler vermeye çalıştığı saptanmıştır. Çalışma sonucunda, Mektepli Gazetesi'nin okuyucularına gerçekleştirilen devrimleri sahiplenmeleri, ülkeyi daha ileri düzeylere götürmeleri, çalışmaları ve bilgiye ulaşmaları, öğrenmekten vazgeçmemeleri gerektiğinin benimsetilmeye çalışıldığı sonucuna varılmıştır.

Eski harfli çocuk dergilerinden biri olan Yeni Yol dergisinin çocuk eğitimindeki işlevini araştırmayı amaçlayan Öğüt (2006), Yeni Yol dergisini şekil ve içerik açısından incelemiş, "Edebî Türler" ve "Diğer Konulardaki Yazılar" olmak üzere iki ana başlık altında toplanmış ve her türü kendi içinde sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda dergide bulunan türler sayısal olarak ifade edilmiş ve Yeni Yol dergisinin çocuk eğitime büyük ölçüde katkı sağlamış olduğu ifade edilmiştir. Bu da türler hakkında bilgi verilirken örneklendirilmiştir. Örneğin dergide yer alan bazı hikâyelerle okuyuculara millî bilincin aşılınmaya çalışıldığı, bazı şiirlerde ise okul ve eğitimin insan

yaşamında önemli bir yere sahip olduğu bilgisinin anlatılmaya çalışıldığı belirtilmiştir.

Eker (2006) çalışmasında, çocuk dergilerinde hedeflenen değerler ve bu değerlerin çocuk eğitime olan katkısını Doğan Kardeş Dergisi aracılığı ile araştırmıştır. 1-75. sayılar ile sınırlandırılmış olan bu çalışmada; bir çocuk dergisinin taşıması gereken özellikler, 7-14 yaş arası çocukların bilişsel, kişisel, ahlaki, dilsel ve toplumsal gelişim evreleri de göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Çalışma sonucunda, Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerin çocukların bilişsel, toplumsal ve dil gelişimi ile ahlaki ve kişisel gelişimlerine olumlu yönde katkı sağladığı belirtilmiştir.

Güler (2006)'in yapmış olduğu çalışmada, Ebe Sobe dergisinin 2003-2004 yıllarında yayımlanan 22 sayısı biçim ve içerik yönünden incelenmiş, çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı konuları üzerinde durulmuştur. Çalışma neticesinde, Ebe Sobe dergisinin çocuğa okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırma amacına ulaşmış olduğu, çocuklara evrensel, ulusal ve ahlaki değerleri kazandıracak, çocuğun kişiliğini geliştirecek ve toplumda saygın bir yere sahip olmasını sağlayacak özellikleri kazanmalarında yardımcı olduğu belirlenmiştir.

Durmuş (2007) çalışmasında, 1897-1910 yılları arasında çıkan eski harfli çocuk dergilerinin çeviri metinlerini incelemiş ve bu metinlerin çocuk edebiyatına yaptığı katkıları belirlemeyi amaçlamıştır. Tamamı eski harfli yayınlanan dergiler farklı kütüphanelerden temin edilmiş, dergilerin yapmış olduğu çeviri metinler tespit edilmiş ve bu metinler günümüz alfabesine aktarılmıştır. Metinler türlerine ve kaynak edebiyatlarına göre düzenlenerek taşıdıkları eğitici unsurlar değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda dönemin çocuk dergilerinin belirli bir çeviri politikasına sahip oldukları, çeviri metinlerin büyük bir kısmının, çocukların bireysel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamayı, ahlaki yönlerini geliştirmeyi amaçlamakla beraber; ilgi, yetenek ve seviyelerini de göz önünde bulundurarak eğlendirici nitelikler taşıdığı belirlenmiştir. Ayrıca çeviri metinlerin büyük bir kısmının Fransız edebiyatından yapılmış olması, dönemin çocuk dergilerinin o zamanın şartlarından ve eğilimlerinden etkilendiğini göstermektedir.

Esmer (2007) çalışmasında, Yeni Yol, Musavver Çocuk Postası, Çıtır Pıtı, Haftalık Resimli Gazetemiz, Resimli Dünya, Sevimli Mecmua, Mektepliler Âlemi, Türk Çocuğu, Çocuk Dünyası ve Çocuk Yıldızı isimli dergilerdeki tahkiyeli metinler ile hangi kültürel değerlerin, ne sıklıkla aktarıldığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda tahkiyeli eserler arasında en çok hikâye türüne rastlandığı ve dergilere, değerler yönünden bakıldığında ise en fazla ahlaki değerlere yer verildiği araştırma sonucu belirlenmiştir.

Kırış (2007) çalışmasında, Türkiye Çocuk ve Ebe Sobe çocuk dergilerinin “Çocuk Edebiyatının Hedefleri”yle örtüşüp örtüşmediğini, “Çocuk Edebiyatı Türlerinde Aranılan Özellikler”i taşıyıp taşımadığını, “Çocuk Kitaplarını (dergilerini) İnceleme ve Değerlendirme Planı”na uygunluğunu, çocukların yaş seviyelerine, cinsiyetlerine ve ilgi alanlarına göre ne ölçüde seslenebildiğini ve son olarak da edebiyat–eğitim ilişkisinden hareketle “Türkçe Dersinin ve Milli Eğitimin Genel Amaçları”na uygunluğunu araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma için adı geçen dergilerin 2005 yılındaki sayıları ele alınmıştır. Çalışma sonucunda ise dergilerin, genel itibarıyla çocuk dergilerinde bulunması gereken kıstasları taşıdığı belirlenmiştir.

Gurbetoğlu (2007) “II. Meşrutiyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Ahlak Eğitimi ve Ahlaki Değerler” başlıklı çalışmasında, II. Meşrutiyet yıllarında çocuk dergilerinde yer verilen ahlaki değerlerin amaç, içerik ve yöntemlerini incelemiştir. Bu dönemde yaşanan sorunların temelinde ahlaki çöküşün olduğuna inanılmış, bu sebeple de çocuk dergilerinde ahlaki içeriğe daha çok yer verildiği, içerikte millî unsurlar ve batılı değerlerin kazandırılmasının önemsendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gönen (2007)’in çalışması, Türkiye’de, 1982 ile 2003 yılları arasında, 0-18 yaş grubu çocuklar için yayınlanan çocuk dergilerinin fiziksel özellikleri, içerikleri, resimlendirilmesi, hitap ettiği yaş grupları bakımından incelenmesi ve çocuklara uygun olup olmadığı sonucuna ulaşılması amacıyla yapılmıştır. İncelenen dergilerin % 86,8’inin üslup ve dil yönünden hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğu bulunmuştur. İncelenen dergilerin %15,8’inin okul öncesi dönemi çocuklarına, %76,3’ünün ilköğretim dönemi çocuklarına,

%7,9'unun lise dönemi çocuklarına hitap ettiği görülmüştür. İncelenen dergi fiyatlarının, kâğıt kalitesi ile doğru orantılı olarak arttığı görülmüştür.

Taş (2008) çalışmasında, Milliyet Kardeş dergisini inceleyerek, çocuk eğitimine olumlu yönde katkı sağladığı düşünülen çocuk dergilerinin, nasıl olması gerektiği sorusuna yanıt aramıştır. Bu doğrultuda, derginin spor ve tarih konularına yeteri kadar yer vermemiş olduğu belirlenmiş, Milliyet Kardeş dergisinin çocuğun hemen hemen tüm gereksinimlerini karşılayan, çocuğa kişisel bir ilgi ile yaklaşan, çocuğa okuma ve edebiyat zevki kazandıran bir dergi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir (Karasar, 2005: 77). Verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Bilgi Toplama Kaynakları

Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmada, araştırmacı tarafından Mektepli Gazetesi'nin Ankara Milli Kütüphane'de '1960 SB 38' kodu ile bulunan yayımlanmış sayılarının tamamına (148) ulaşılmıştır. Ve yapılan bu çalışmanın tamamında bilgi toplama kaynağı olarak adı geçen gazeteler kullanılmıştır.

Gazetede yer alan hikâyelerin incelenmesinde örnek olarak, Şen (2008) tarafından İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. ; 6-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzunda verilen değerlerden hareketle oluşturulan "Değerler İnceleme Formu" gözden geçirilmiştir.

3.3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Mektepli Gazetesi'nin Ankara Milli Kütüphane'de '1960 SB 38' kodu ile bulunan yayımlanmış tüm sayılarına ulaşılmasının ve gerekli incelemenin

yapılmasının ardından, gazetede yer alan edebî türler kendi içerisinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmanın ardından incelenmek üzere 24'ü tercüme, 50'si ise telif olmak üzere toplam 74 hikâyenin gazetede yer aldığı belirlenmiştir.

Bu hikâyeler öncelikle yayımlandığı gazete numarası, eser ve eserleri kaleme alan kişi adlarına göre listelenmiş, ardından telif ve tercüme eserler hâlinde iki ayrı grupta toplanmıştır. Hikâyeler teker teker okunarak, çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimlerini etkileyecek iletilerin bir listesi yapılmıştır.

Hikâyelerde karşılaşılan olumlu ve olumsuz iletilere göre hazırlanan bu listenin belirlenmesiyle birlikte, "Tercüme Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlaki İletiler" ve "Telif Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlaki İletiler" başlığı altında iki ayrı tablo oluşturulmuştur.

Hikâyelerin incelenmesiyle birlikte elde edilen veriler ise betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı betimsel analiz yaklaşımında amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma problemi çerçevesinde elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir. Buna göre Mektepli Gazetesi'nin dönemsel işlevi, içerik ve biçim bilgileri ile gazetede yer alan hikâye metinlerinin çocuğa sunduğu bilişsel ve ahlaki iletiler, elde edilen bulguların incelenmesiyle yorumlanmıştır.

4.1. 1932 - 1935 Yılları Arasında Yayımlanan Mektepli Gazetesi

4.1.1. Mektepli Gazetesi'nin Dönemsel İşlevi

Cumhuriyet'in yeni kurulduğu yıllarda yayımlanan Mektepli Gazetesi, içinde bulunduğu dönemin tarihi olaylarına da tanıklık etmiştir. Dil Devrimi, Soyadı kanununun kabulü gibi yeniliklerin de habercisi olmuş, gelecek kuşaklara önemli bilgilerin aktarımında bir araç rolünü üstlenmiştir.

Dil devriminin önemine vurgu yaparak çocuklara birçok alanda okul dışında da bilgiler sunmuştur. Çocukların kültürel, bilimsel, eleştirel ve çağdaş bilgilerle donatılmasında merak uyandıran, beğeni ve isteklerini körükleyen bir iletişim aracı konumundadır.

Yabancı milletlerin himayesi altında, öz Türkçemizin kullanılması unutturulmaya yüz tutmuşken milli mücadelede elde edilen başarı ile öz Türkçemizi tekrar kazanma çabaları Dil Devrimini zorunlu hale getirmiştir. Dil Kurultayının kurulma çabalarını gazetenin 3. sayısında yer alan "Gazi'nin dil işleri ile uğraşanları büyük kurultaya davet ettiği" ile ilgili bir yazıdan ve Mehmet Sami'nin 4. sayıda yer alan "Öz dilimize doğru" başlıklı yazısında görülmektedir. Bu yazıda M. Sami okurlarına seslenerek yabancı dile ve yabancı yazıya isyan etmeleri gerektiğini, konuşurken, yazarken Türkçe

olarak okuyup yazmaya ve konuşmaya özen göstermeleri gerektiğini iletmiştir. Türk'ün, Arapçaya ve Acemceye muhtaç olmadığını, ırkı gibi yüce bir dile sahip olduğunun vurgusunu da yaparak Türk halkı öz Türkçe konuşma seferberliğine çağırılmıştır.

“[...] Artık bizim konuştuğlarımızı, bizim yazdıklarımızı köylülerimiz anlamalıdır. Bizde anlamalıyız. Nasıl Arapça yazıyı yıktık ve kurtulduksa, yabancı gelimleri de yıkıp yerine bildiğimiz Türkçeyi komalıyız... Bir Millet iki dil konuşur mu? Bilgiçlerimiz başka türlü konuşur ve yazarlar köylülerimiz başka türlü konuşursa nasıl birbirimizi anlarız... İşte; Dolmabahçe Sarayında toplanan kurultay yabancı dili kovup yerine kendi has malımız ve dilimiz olan Türkçeyi yaşatmak için toplandı. Kararını verdi ve dağıldı. Bu işte baş muallimimiz ve büyük ağabeyimizin dileklerini yerine getirmek için hep birden çalışmalıyız. M. Sami (Nu.: 4,s.: 3)”

Soyadı inkılâbının yansımaları gazetenin hemen her sayısında yer almıştır. İki 121. sayıda olmak üzere soyadı alanların isimleri gazetenin son sayfasında şu şekilde bildirilmeye başlanmıştır:

“Adana Ziraat Bankası mensucat fabrikası çevirgeni Gıyaseddin Sükûti, İstanbul Tümenca mensucat fabrikası çevirgeni Münim Sükûti, Malatya müstantiki İbrahim Sükûti, eski Ziraat Bankası memurlarında Muhsine Sükûti ve gazetemiz yazıcılarından Meserret Sükûti soy adı olarak (Sözen)i almıştır. Bundan sonra aileleri soy adı alan okuyucularımız bize gönderirlerse basarız (Nu.: 121, s.: 20).”

Bu konuyla ilgili olarak gazetenin sahibi ve başyazarı Karayel, 117. sayıda yer alan “Baş Başa” adlı köşesinde “Benim soy adim” başlıklı bir yazıya yer vererek soyadını nasıl aldığını okuyucularıyla paylaşmıştır.

19 Nisan 1934 tarihli gazete ise 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın habercisi olarak içerisinde şiir ve başyazar yazısına yer vermiştir. M. Sami'nin “23 Nisan” başlıklı yazısında Cumhuriyet ilan olunmadan önce yaşamış olduğu bir anısını aktararak çocukların konum ve itibarlarından bahsetmiş çağdaş bir geleceğe adım atıldığı günlerde ise çocuklara şanslı olduklarını yaşadıkları zamanın kıymetini bilmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

“[...] Çok iyi hatırlıyorum, on yaşında çocuktum rahmetli anama sordum: “Anne padişahı neden görmeyoruz? resmi neden yok?..” Rahmetli anam cevap verdi: - Sus! kâfir oldun. Sakın bir daha ağzından böyle şey işitemeyim, sonra ağzını yırtarım... Sakın bir yerde söyleme ha!..

Ben şaşırımtım. Anama ne yapmıştım ki, ağzımı yırtıyordu... Nihayet bizim gibi olan bir adamın resmini görmek isteyordum... Merak buya?.. [...] Maazallah benim anama sorduğumu mektepte hocama veya arkadaşlarıma sormuş olsam, hemen bizi haber verirler ve anamı, babamı zindanlara atarlardı.

Sevgili çocuklarım;

Size yukarda yazdıklarım masal değil, hakikattir. Siz bugün hüsrünüz, siz bugün şensiniz, siz bugün bizimle beraber ve ortaksınız... [...] Cumhuriyet Türkiye'si, ulu ve eşsiz kurtarıcısı sizinle beraber ve meşgul. O sizin sınıflarınızda karşı karşıya... Cumhuriyetin sevgisini, ulu Gazinin bu güzel hediyesini kalpleriniz taşarak kutlulayınız, seviniz, bağırınız. gülünüz. oynayınız olmazmı? M. Sami (Nu.: 83, s.: 3)”

Gazetenin 2. sayısında “Mektepli Arkadaşlarıma Sevinçli Bir Haber” başlıklı yazısında Maarif Vekâletine Reşit Galip Bey’in getirildiğini bildiren bir yazı yazmıştır. Bu yazıda Başvekil ve vekillerin görevlerinden, kimlerin hangi görevlere ne amaçla getirildiklerinden ve bu durumun padişahlık dönemi ile kıyasından da bahsetmiştir.

Gazetenin 24. sayısında “İnkılâbın Çocuğu” başlıklı yazısında M. Sami, Türk çocuğunda bulunması gereken vasıfları dile getirmiştir.

“Türkiye’de eski zihniyeti ve eski ruhu yıkmamanın, yeni ve Türklüğe has bir varlık vücade getirmenin en büyük vazifesi inkılâbın çocuğuna düşen bir iştir. Eski zihniyet, çölden gelen kuru bir fikir, nasırlanmış, ıslâh ve nüfuzu kabil olmayan bir acûbedir. İnkılâbın çocuğu yemek yemesinde, giyinmesinde, felsefî görüşlerinde içdeleşmiş, keçiboynuzu gibi kup kuru bir varlıkla hareket edemez... Mazi toprağa gömülmeli...[...] Mazinin tekkesi ve şeyhi, medresesi ve softası hortlamamak için inkılâbın çocuğu bu köhne zihniyetin gömüldüğü mezara kuvvetli ve imanlı bir fikirle basmalıdır.

[...] İnkılâp, evet inkılâp bizimdir. İnkılâbın çocuğu bir kütledir. İnkılâbın çocuğu ayrı bir kuvvet tanımaz, ferdî kuvvetlerin peşinden koşmaz, onun kafa ve gönül birliği vardır. Yekpare bir iman, yekpare bir kuvvet, yekpare bir varlıktır. Sadası birdir, hareketi birdir. [...] Cumhuriyet Türkiye'si, Türk çocuğunun varlığıdır. Bize bu inkılâbı emanet eden kim? Size bunu

hocalarınız öğretmedi mi? Siz bunu okumadınız mı? En büyük ağabeyimiz inkılâbı inkılâbın çocuğuna emanet etmemiş midir? Bu emaneti kabul eden bizler yekpare bir kütle halinde gönül ve kafa birliğiyle toplanmalıyız... (Nu. : 24, s.: 3)”

Cumhuriyetin ilânının 10. yıldönümünü 58. sayı ile kutlayan Mektepli Gazetesi'nin ilk ve son sayfalarında okuyucuların duygu ve düşüncelerini anlattıkları bir bölüm yer almaktadır.

M. Sami'nin “Cumhuriyetin Çocuğu” başlıklı bir yazısı ile “Türk Çocuğunun Amentüsü”ne de bu sayıda yer verilmiştir. Okuyuculardan gelen şiirlerin yanı sıra Vahdet Gültekin'in “Cumhuriyetimiz” isimli şiiri ve “Türk Milletini Kurtaranlar” başlıklı M. Sami'nin yazısı yetişkin ve çocuk fark etmeksizin bütün Mektepli Gazetesi okuyucularına sunulmuş, Türk milletinin ne denli zor ve meşakkatli dönemlerden geçerek çağdaş uygarlık düzeyine ulaştığı ifade edilmiştir.

Belirli gün ve haftalarla ilgili olarak, çocuklara benimsetilmeye çalışılan değerlerimiz, milli ve dinî bayramlarımız da yine Mektepli Gazetesi aracılığıyla okurlarla buluşmuştur.

“Yerli Malı Haftası” olarak kutladığımız haftayı “Milli Biriktirme Günü” olarak kutlayan Mektepli Gazetesi 118. sayıda bu konuyla ilgili atasözü ve deyimlere; 21 Aralık 1933 tarihli sayısında “Milli Biriktirme Gününde Üç Köylü Çocuğun Söylediği” başlıklı köşede ise şiirlere yer vermiştir. Bu şiirlerde çocuklara tasarruflu olmaları, ülkemizin zenginliği ve kalkınabilmesi için kendi üretimimiz olan yerli mallarının kullanılması gerektiği bilgisi kazandırılmaya çalışılmıştır.

“Fındık

Bugün, milli biriktirme günümüzdür arkadaşlar.
Fazla para masraf etme düşünümüz arkadaşlar. [...]

İncir

Bana pazarda diyorlar: “Yeyiniz; incir bal küpü”
Nedense hep istiyorlar beş kuruşa bir bal küpü[...]

Kullanmazsak yerli malı

İlerisi karanlıktır.

Fındık ve üzüm almalı

Bu hem iyilik sağlamlıktır.

Üzüm

[...] Hep beraber çalışalım.
 Yerli malı almak için,
 İktisada alışalım,
 İstikbale varmak için!..
 En son sözüm olsun size..
 Alın güzel bir kumbara,
 Bu yakışır evinize
 Hergün atın birkaç para.
 K. S. (Nu.: 66, s.: 3)”

4.1.1.1. Mektepli Gazetesi'nin Yayımlanışı

“*Mektepli gazetesi* sizin küçük ilim dağarcığınız olduğu gibi size zevk ve neşe veren bir arkadaştır. M. Sami (Nu.: 27,s.: 3)”

22 Eylül 1932 tarihi ile 18 Temmuz 1935 tarihleri arasında basılan Mektepli Gazetesi'nin sahibi ve başyazarı M. Sami Karayel gazetesini okurlarına bu sözleri ile tanıtmaktadır.

Yeni harflerle basılmış olan ve okuyucularını her alanda bilgilendirmeyi amaçlayarak farklı hizmetler sunan Mektepli Gazetesi toplam 148 sayı (6 cilt) yayımlanmıştır. 124. sayıda Nusret Safa Coşkun “yazı işleri çevirgeni” olarak gazetenin idaresine katılmıştır.

Farklı matbaalarda basılan Mektepli Gazetesi, İstanbul merkezli bir çocuk gazetesidir. İlk otuz sayısı İstanbul Halk Matbaası'nda; 31- 35. sayılar İstanbul Letafet Matbaası'nda; 36–54. sayılar İstanbul Hamit Bey Matbaası'nda, 56–59. sayılar İstanbul Selâmet Matbaası'nda, 148. sayıya kadar ise İstanbul Sebat Matbaası'nda basılmıştır.

Toplam 148 sayıdan (6 cilt) oluşan Mektepli Gazetesi'nin bütün sayıları Perşembe günleri ve 5 kuruş fiyat ile satışa sunulmuştur. Gazetenin sayfa sayıları 16 ila 20 sayfa arasında değişiklik göstermiştir. Ek olarak ilave edilen sözlük ya da roman gibi metinler ile sayfa sayısının 24 sayıya yükseldiği de görülmektedir.

Mektepli Gazetesi'nin abone şartları; seneliği 250 kuruş, altı aylığı 125 kuruş, üç aylığı 65 kuruştur. Yabancılar için ise senelik aboneliği 2 dolar ile başlamış; 27. sayıda 4 lira, 94. sayıdan sonra ise 5 liraya yükseltilmiştir.

Mektepli Gazetesi'nin ilan şartları; tam sayfa 1500 kuruş, yarım sayfa 750 kuruş, ¼ sayfa 400 kuruştur. 121. sayıya kadar aralıklarla verilen gazete ilan ve reklamları, 121. sayıdan sonra süreklilik göstermiştir. 126. sayıdan 148. sayıya kadar sürekli olarak en az bir en çok dört reklama yer verilmiştir. Reklamlar genellikle gazetenin 19. ve 20. sayfalarında yer almaktadır. İş Bankası, Sümerbank, spor malzemesi, elektrik süpürgesi, Çapa marka unları, kitap ve kırtasiye, kunduracı ve fotoğraf malzemesi gibi reklamların yanı sıra eşya piyangosu, sıhhi banyo, gazino açılışı gibi ilanlara da yer verilmiştir.

Okuyuculara dergiyi tanıtmaya amacıyla ücretsiz olarak verilen ilk nüshanın basım tarihi belli olmamakla beraber gazetenin sayfasında tanıtım için şöyle bir yazı yer almaktadır.

"Mektepleriniz açıldıktan bir hafta sonra perşembe günü çıkacaktır. O gün mutlaka gazetenizi arayınız... Her hafta yeni MÜSABAKALAR, BİLMECELER, BULMACALAR bulacaksınız. Büyük HEDİYELER ve MÜKÂFATLAR tevzi edecektir. MOTOSİKLET, BİSİKLET, GRAMOFON, FOTOĞRAF, LONJİN SAATİ, RADYO vesaireyi kazanmak için MÜSABAKALARI, BİLMECELERİ muhakkak hallediniz. MEKTEPLİ GAZETESİ; En güzel yazı ve resimlerle dolu olarak çıkacaktır. Resimler, Şiirler, Yazılar, Romanlar, Hikâyeler, Garip şeyler, Heyecanlı havadisler, Sinema, Spor, İzcilik, Tiyatro, Karikatür, Havadisler her şey MEKTEPLİ GAZETESİNDE bulunacaktır. MEKTEPLİ GAZETESİ sizin için bir hazinedir. Onu merakla ve sabırsızlıkla bekleyiniz. 20 Sahifa, renkli ve bol resim, tablolar, hediyelerle dolu olan MEKTEPLİ GAZETESİ yalnız 5 kuruşa satılacaktır. Her perşembe günü MEKTEPLİ GAZETESİNİ arayınız. Meccanen vereceğimiz bu nüshamızı alanlar Büyük mükâfatlı MÜSABAKAYA dahil olmak hakkını kazanır. Bu sayımızdaki 52 tane numarayı saklayınız. izahatı birinci sayımızda yazacağız. Bu meraklı müsabakayı bekleyiniz. Bu sayıyı bulamazsanız bize bir mektup yazınız. Heman göndeririz (Tanıtım sayısı, s.: 1)."

Mektepli Gazetesi'nin kapak fotoğrafları ve resimlerinin kimler tarafından seçilip düzenlendiği bilinmemekle beraber belirli günler ve haftalara ait etkinlik fotoğrafları, okuyucu anketlerine cevap veren okurların fotoğrafları, kulüp üyelerinin fotoğrafları ve gazete içeriğinde yer alan yazılara ait fotoğraflar olduğu bilinmektedir.

4.1.1.2. Mektepli Gazetesi'nin Kapanması

Mektepli Gazetesi hiçbir sayısında gazeteyi kapatma kararı aldıklarını açıklamamıştır. Ancak 140. sayıdan itibaren gazetede yer alan yazılardan ya da abonelik fiyatındaki düşüşlerden gazetenin yavaş yavaş kapanma sinyallerini verdiği araştırma sonucu gözlenmiştir.

Gazetenin 140. sayısında M. Sami Karayel'e ait olan "Yaprak Dökümü" başlıklı yazıda çocuklara yaprak dökümünden bahsedilmiş, bu dökümün sadece ağaçlarda ve sonbahar mevsiminde olmadığını dile getirerek, mecmua ve gazetelerin de Mayıs ayı geldiğinde bu durumu yaşadıklarını belirtmiştir. Çünkü Mayıs ayının yaz ayı olduğunu, çocukların sınav zamanlarına denk geldiğini, deniz mevsimi olduğunu ve insanların roman ya da hikâye okumak yerine vakitlerini eğlence ve plajlarda geçirdiklerine dikkat çekmiştir.

Bunların neticesinde de mecmua ve gazetede satışların düştüğünü, renkli olan gazete sayfalarının kuru bir yaprak gibi tek renge dönüştüğünü, bu 'son'u kendine yakıştıramayan gazete ve dergilerin ise "*Tatile giriyoruz... Sene başı çıkacağız...*" haberiyle kendi sonlarını bildirdiklerini okuyucularına anlatmış, bir parça da olsa içinde buldukları durumu ifade etmeye çalışmıştır.

Bu yazının altında ise okuyucular için bir buçuk aylık bir zaman içerisinde sonlanacak olan ucuz abonelik başlatıldığı ilanı verilmiştir. Bu ilana göre gazetenin bir senelik abonelik ücreti 250 kuruştan 150 kuruşa, altı aylık aboneliği 125 kuruştan 80 kuruşa, üç aylık aboneliği ise 65 kuruştan 40 kuruşa indirilmiştir.

Gazetenin 141. sayısında ise derginin sonunun geldiğini bildirir nitelikte "*Dökülüyoruz!..*" başlığı ile bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazıda ayakta

kalma mücadelesi içinde olan gazete ve dergilerin satışını yükseltmek için farklı çabalar içine girdiklerinden bahsedilmiş ve bu durum aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

“Dökülüyoruz!..

[...] Siz çocuklar ve okuyuculara şunu öğreteyim, ama iyi dikkat ediniz. Bu sırdır. Babıâli sırlarından biri... Bir mecmua durup dururken birdenbire fevkalade renkli ve cafcaflı çıkmağa başladı mı biliniz ki; satışı düşmeğe başlamıştır... Son bir ümitle cafcafa sarılmıştır.

[...] Bakarsınız, sene başı oldu mu türlü, türlü isimlerle ve ilanlarla, üste de bir çok vaatlerle bir alay mecmua çıkar... Okuyucularımızın bazıları bu işlerin iç yüzünü bilmedikleri için yeni hevesle bu yeni çıkan mecmuaya sarılırlar... Beri tarafı bırakırlar... Bir de bakarsınız çok geçmeden bu yeni mecmua foslar... Nihayet mortayı çeker... Zavallı arada ne olursa yine biz eskilere olur. Çünkü; bu gürültü arasında ne de olsa bizim satışlarımıza olur... Lakin, dokunmaz sürünür geçerler... Ama; hiç olmazsa bize ziyan yaparlar... İşte, bu sene bu yüzden kızmadık desek yalan söylerim... Lakin işte; meydan, yeni camide ramazanda vaiz veren Oflu imamın dediği gibi: - Alan da kaçan mı Cennete?.. M. Sami Karayel (Nu.: 141, s:2)”

Bu yazısı ile gazetenin sahibi ve başyazarı olan M. Sami Karayel içinde bulunduğu durumu ve üzüntüsünü dile getirmiştir. Bu sayıya kadar gazetenin hemen her sayısında başyazar kimliği ile yazmış olduğu yazılar olmasına rağmen 141. sayıdan itibaren gazetenin hiçbir sayısında bu türde yazılarına rastlanmamıştır. Gazetenin 148. sayısı ise son sayı olmuş, sessiz sedasız bir biçimde kapanmıştır.

4.2. Mektepli Gazetesi'nin Biçim Bilgileri

4.2.1. Mektepli Gazetesi'nin Biçimsel Yapı ve İçerik İle İlgili Özellikleri

Çocuk gazete ve dergileri, çocukların hayatında önemli bir yere sahiptir. Gazete ve dergilerde yayımlanan eğitici ve öğretici nitelikli hikâye, masal, roman, şiir, fıkra, bilmece, bulmaca, karikatür, piyes gibi eserler çocuklarda okuma alışkanlığı ve okuma kültürü oluşumuna zemin hazırlarken, onların bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan, kendileriyle

özdeşleştirdikleri ve hayatlarında olmasından memnuniyet duydukları, kimi zaman onları heyecanlandıran ve mizah duygularının gelişmesinde de etkin rol oynayan birer eğlence materyali olmuştur. Öğretirken eğlendiren bu materyaller hemen hemen her yaş çocuğa hitap edebilecek niteliktedir.

Gazete ve dergilerin başlıca amacı, okuyucuya güncel olaylar ve konular üzerinde haber ve kısa bilgiler vermektir. Gazete çok kez dergilere göre daha büyük olur. Çocuk gazetelerinin de başlıca amacı, önce çocuklara onların anlayabilecekleri bir dil ve anlatım ile güncel olaylarla ilgili haberler vermek, sonra belli bir oran içinde öğretici ve dinlendirici yazı ve resimler yayımlamaktadır (Oğuzkan, 2006: 346).

Çocuklar için yayınlanan gazete ve dergilerin amacına uygun hizmet sunabilmesi için birtakım nitelikleri bünyesinde barındırması gerekir. Dışarıdan bakıldığında ilk dikkat çeken, gazete ve derginin biçimsel özellikleridir.

Genel hatlarıyla özetlemek gerekirse; çocuk kitaplarında olduğu gibi kâğıt iyi, kaliteli ve mat olmalıdır. Seçilen harflerin büyüklüğü ve küçüklüğü, tıpkı çocuk kitaplarındaki gibi çocukların okuma yeteneklerine uygun olmalı, satırların arasında rahatça okunacak kadar bir açıklık bulunmalıdır. Kullanılan resimler, fotoğraflar ve şekiller çocukların algılayış seviyeleri göz önünde tutularak mümkün olduğu kadar açık, sade ve net olmalıdır. Çocuk gazete ve dergileri büyüklük, kapak ve sayfa düzeni bakımından çocukların seçeceği ve rahatça okuyabileceği biçimde olmalıdır. Küçük çocuklar için yayımlanan gazete ve dergilerde yazılar bir sayfada bitirilmeye çalışılmalıdır. Kısa cümle ve paragraflardan oluşan yazılarda sade ve açık bir dil kullanılmalı, yazımda ise bir birlik sağlanmalıdır (Kavcar, Sever ve Oğuzkan: 2004).

Bu bilgiler ışığında Mektepli Gazetesi'nin biçimsel özellikleri ile ilgili olarak şunlar söylenebilir: 148 sayı ve 6 cilt halinde yayımlanan bu gazetenin ilk 132 sayısı 25 x 19 cm., son 16 sayısı ise 24 x 32 cm. ebatlarında, en az 16 en çok 24 sayfa halinde çıkarılmıştır. Sayfa düzeni, baskı tekniği ve düzenlenmesi ile dönemin başarılı çocuk gazeteleri arasında değerlendirilebilir.

Gazete sade dili ve eğitici nitelikleri ile dikkat çekmektedir. Gazetede yer alan çizgi resimlerin - karikatür ya da yazısız hikâye türlerinin – ebatları farklılık gösterebilmektedir.

10–14 yaş grubu ve üzerini hedef kitle olarak kendine seçen Mektepli Gazetesi için birinci kalite mat ve saman kâğıt kullanılmıştır. Gazetede yer alan yazılarda 10 punto harf büyüklüğü kullanılmış, satır aralıkları ve puntolar aynı düzeyde gözü yormayacak biçimde düzenlenmiştir.

Koyuncu ve Kaptan'a (2005) göre, sağdan ve soldan hizalanmış yazı, okunurluğu zorlaştırdığı için yazının soldan hizalı sağdan serbest olması, gözün metni takibini kolaylaştırmaktadır. Metnin mümkün olduğu kadar kelime bölünmeden dizilmesi, okunabilirliği daha da artırır. Kontrastlık ise tasarımda destekleyici ve tamamlayıcı bir unsur olarak düşünülmelidir. Okunurluğun artırılmasının amaçlandığı bölümlerde, genellikle zemin rengi ve yazı arasında kontrastlık yaratılmalıdır. Renk, tasarımda hataları kapatıcı bir etken olarak değil, tamamlayıcı ve vurgulayıcı bir tasarım elemanı olarak kullanılmalıdır.

Bu bilgilerden hareketle Mektepli Gazetesi'ne bakıldığında yazıların soldan hizalı ve sağdan serbest bırakıldığı gözlenmiştir. Sayfalarda yer alan metinler iki ya da üç sütun ve kısa paragraflar hâlinde düzenlenmiştir. Ancak renk kullanımı konusunda bir özensizlik olduğu dikkatleri çekmektedir. Zemin rengi ile yazı rengi arasında herhangi bir zıtlık yaratılmak istenmesinden ya da metni vurgulayıcı olmasından ziyade gazetenin 'renkli' baskı yaptığına dikkat çekilmek istenmiştir. Renk konusunda genellikle siyah, kırmızı ve yeşil renkleri ve tonlarının kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Bir kitabın ya da bir dizinin kapağını hazırlamak, bir yaratıcılık işidir. Okuru kendine çeken, kitabı sevimli kılan, satışını kolaylaştıran bir ögedir. Kapak, bir yandan kitabın konusuyla ilişkili olmalı, diğer yandan alıcısını düşündürmeli, onunla duyuşsal bir bağ kurmalıdır. Bir dizinin kapağı hazırlanırken de kapaklar arasında bir ilişki, renk uyumu, zengin ve etkileyici çağrışımlar olmalı, kapağın oluşturacağı düşünce de önceden düşünülmelidir (Güleryüz, 2006: 161).

Bu doğrultuda bakıldığında, gazetenin kapak resimlerinde kullanılan renk tonlarının birbiriyle ve diğer gazete sayılarıyla uyumlu olduğu, içerikte

yer alan resmî bayramlar, haber ya da yazılardan görüntüler, gazete etkinlikleri, başarıyla sonuçlanan müsabaka fotoğrafları, anketlere yanıt veren kişi ya da kulüp azalarına ait fotoğraflar gibi konularla ilişkili bir resme kapak sayfasında yer verildiği gözlenmektedir. Metin ile aynı sayfada kullanılan resim ve fotoğrafların birbiriyle tutarlılık gösterdiği, kullanılan resimlerin altında açıklayıcı nitelikte bilgiye ya da konu içinde geçen bir alıntıya yer verilmiş olduğu da görülmektedir.

Yalçın ve Aytaş'a (2005) göre çocuk gazete ve dergilerinde içerik verilirken çocuğun yaşı, ruhsal ve zihinsel gelişmelerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Güncelliği olan bilgilerin ve kültürel olayların gazete sayfalarında yer almasına, aynı zamanda bu bilgilerin güncel olduğu kadar gerçeğe uygun olmalarına da dikkat edilmelidir. Cümleler ve paragraflar çocuğun seviyesine göre olmalı ve sade bir dil kullanılmalıdır. Derginin çıktığı ay, hafta veya günün güncel olaylarından okulda işlenenlere yardımcı olacak bilgi ve materyallere yer verilmelidir. Dergideki yazılar dil bilgisi ve yazım kurallarına uygun olmalıdır. Yurt sevgisi, ulusal ve evrensel değerler işlenmelidir. Hedef kitlesi olan çocuklarla sürekli iletişim içinde olmalı okuyucu isteklerinin ve düşüncelerinin yayınlandığı özel köşeler oluşturulmalıdır. Bilim ve teknolojilerin gelişmesi ile ilgili en son bilgilere yer verilmelidir.

Bu bilgiler doğrultusunda denebilir ki Mektepli Gazetesi, Cumhuriyetin ilanı ile gerçekleştirilen devrimlere ve içinde bulunduğu dönemin gerçeklerine tüm çıplaklığıyla değinmekte, kendisini yapılması gerekenleri okurlara bildirmede yol gösterici olarak görmektedir. Masal, hikâye, şiir, piyes vb. alanlar dışında da toplumu ve insan sağlığını ilgilendiren, teknolojik gelişmelerden haberdar eden yazılara ve etkinliklere yer veren gazete, ulusal ve evrensel değerleri de işlemiş, sürekli iletişim hâlinde olduğu çocuklar için özel köşelere de yer vermiştir. Öğretici ve ahlaki olmak şartıyla okuyucu yazılarını da bünyesinde yayınlamayı sürdürmüştür.

Aşağıda yer alan ifadeden anlaşılacağı üzere; dil bilgisi, imlâ ve noktalama açısından bakıldığında gazetede yer yer özensizlik dikkat çekmektedir. Özel isimlerin, büyük-küçük harflerin kullanımı ve bunların noktalama işaretlerine uygunluğunun göz önüne alınmadığı görülmektedir.

“— Sevgili kumandan!biz gemimizi terk etmiyeceğiz, sizi ve arkadaşlarımızı selamlamak için buraya kadar geldik, kamaramıza çekilip güzel Midillimizle beraber gömüleceğiz, bizim mezarımız gemimiz olacaktır...”

Ben hayretten, hayrete düşmüştüm, ne söyleyeceğimi şaşırılmışım. Hayatımda herşey hatırıma gelirdi. bu derece cıvan mertlik ve baba yiğitlik gelmezdi.. Aman yarebbim! bunlar ne cesur vene sakın adamlardı.. (Yavuz’un Muharebeleri, Nu.: 81, s.: 10).”

4.2.2. Mektepli Gazetesi’nin İçerik Bilgileri

Mektepli Gazetesi’nin içeriği ile ilgili yapılan çalışmanın yer aldığı bu bölüm, sadece içerik bilgilerini gözler önüne sermek amacıyla değil, bu içerikte yer alan ana başlıklar altındaki bölümlerin, farklı araştırmacılar tarafından da çalışma konusu olabilmesi için bir ön görüş sunma niteliğindedir.

4.2.2.1. Mektepli Gazetesi’nin Yazar Kadrosu

Mektepli Gazetesi’nin yazar kadrosu genellikle eğitim, edebiyat ve siyaset alanlarında tanınmış isimlerden oluşmaktadır.

Mektepli Gazetesi’nin sahibi ve başyazarı olarak tanıdığımız **Mehmet Sami Karayel** Cumhuriyet’in ilk yıllarında, Selim Sırrı Tarcan ve kendisi gibi eğitimcilerle İstanbul okullarını bir araya getirerek “İstanbul İzciler Birliği”ni kurmuşlar ve faaliyetlerini 1926 yılına kadar devam ettirmişlerdir (bk.: metu.edu.tr). Aynı zamanda Darüşşafaka Lisesi’nde beden eğitimi öğretmeni olarak da çalışmış olan Karayel, 1915 yılında yayınladığı "İzci Rehberi" isimli kitabında, ülkemizde izciliğin doğuşunu ve kuruluşunu anlatmıştır (bk.: site.mynet.com). Güreş Federasyonu’na ait ‘Güreş Tarihi’ başlıklı bir kaynakta M. Sami Karayel’in minder güreşinin yaygınlaşp benimsenmesinde önemli rol oynayan kişiler arasında yer aldığına değinilmiştir (bk.: malatyatv.com). Ayrıca ‘Sivas’ın Sesi’ isimli bir dergiden edinilen bilgiye göre de güreş tarihi yazarlığı yapmış olduğuna değinilmiştir (Sivas’ın Sesi, 1970).

M. Sami Karayel, M. Sami, Zıvık, Kör Kadı (Yıldırım, 2006: 224) takma isimlerini de kullanmıştır. Türk sporuna ve izciliğe olan katkıları dışında Türkiye Cumhuriyeti'nin tazeliğini taşıdığı, o 'ilk'lerin yaşandığı yıllarda Mektepli Gazetesi'nin hem sahibi, hem başyazarı hem de yayın müdürü olarak önemli bir çalışmaya imza atmıştır.

Gazetesinin editörü ve yayıncısı olarak düzenli olmasa da *"Baş Başa"* adlı köşe yazılarıyla okuyucularına seslenmiş, önemli günleri, olayları ve duyuruları bu köşede dile getirmiştir. Derginin genellikle üçüncü sayfasında yer alan bu köşedeki yazıların gazete numaraları şu şekildedir: 4, 7, 17, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 31, 32, 41, 43, 44, 46, 48, 51, 52, 58, 63, 64, 69, 79, 111. ve 117. sayılardadır.

M. Sami Karayel'in *"Baş Yazı"* köşesinde yer alan yazıları 134, 135 ve 136. sayılardadır. *"Vatani Bilgiler"* köşesi sadece 25. sayıda; *"Milli Bilgiler"* köşesindeki yazıları ise 20. ve 21. sayılarda yer almaktadır.

"Büyük Adamlar" köşesinde yer alan yazılarından; "Macellan" serisi 5. sayıdan başlayarak 17. sayıya kadar devamlı olarak yayınlanmıştır. "Kristof Kolomb" serisi 37. sayıda başlayıp 42. sayıda bitmiştir. "Markoni" 27. sayıda yer almıştır.

"Meşhur Adamlar Serisi" başlıklı köşede (22, 23 ve 24. sayılarda) "Gonzalo Pizari" tanıtılmıştır.

Gazetenin 133. sayısında yer alan *"Tarihi Gezinti"* adlı köşede Girit Ada'sının Türkler tarafından nasıl alındığı ile ilgili bir yazı yer almaktadır.

"Türk Masalları" köşesinde; "Altın Okun Sergüzeştleri" 31. sayıda başlayıp 36. sayıda bitmiştir.

M. Sami'nin romanlarına baktığımızda; *"Tarihi ve Milli Roman"* köşesinde; "Kılıç Arslan" adlı roman 15. sayıdan 52. sayıya kadar düzenli olarak devam etmiştir. "Tarihi Roman... Kara Bulut... Yeniçeri Hasan..." 54. sayıdan 109. sayıya kadar devam etmiştir. "Milli ve Tarihi Roman... Kesikbaş Korsan..." 109. sayıdan başlayarak 148. sayıya kadar devam etmiştir.

M. Sami Karayel'in gazetede yayımlanan çeviri romanları da mevcuttur. Julvern'in eseri olan "Kaptan Gran'ın Çocukları" M. Sami tarafından tercüme edilmiş ve 1. sayıdan başlayarak 59. sayı da dâhil olmak üzere devam etmiştir. Julvern'in seyahat ve macera romanı olan "Esrarengiz

Ada” (Nu.: 38-97) ve “Kaptan Nemo” (Nu.: 104-134) da tercüme eserler arasında gazetede yerini almıştır. “Binbir Macera Yahut Harikulâde Bir Seyahat” (Nu.: 134-148) romanını da M. Sami çevirmiştir. Karayel’in bir de köşe başlığı olmadan gazetede yazmış olduğu serbest yazıları (Nu.: 1, 2, 3, 58, 139, 141, 143, 140, 30) mevcuttur.

Mektepli Gazetesi’nin 148. sayısında “*M. Sami Karayel’i Tanır Mısınız?*” başlıklı yazarı belli olmayan bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda bahsedilen konu M. Sami Karayel’in dört farklı takma isim kullanmış olduğuna yöneliktir. Bunlar; Hoca Sami, Sporcu Sami, Deli Sami ve Kalgay Sami’dir. Bu isimlerin kendisine neden yakıştırıldığını aşağıda yer alan yazıdan öğrenmekteyiz.

“M. Sami Karayeli tanır mısınız?..

[...] Ona sporcu Sami derler. Hakikaten kafasile vücudu ile Türk sporuna bir çok hizmetler etmiştir. Onuniçin sporcu olduğunu söylemez ama söz aramızda durun size ben anlatayım: M. Sami çok küçük yaşta mektepte iken arkadaşından bir temiz dayak yer. Yüz surat çürük içinde eve gelir. Babası sarar: - Ne oldu? Küçük Sami surat meydanda olduğu için tabii saklayamaz: Arkadaşından dayak yediğini itiraf eder. Vay sen misin dayak yiyen, herkesten dayak yemeğe utanmıyor musun diye bir temiz dayak ta babasından yer. Ve bu dayak ona hayatta daima kuvvetli bulunmanın lüzumunu öğretir. [...] Hakikaten onun pazılarına bakarsanız en değme pehlivanların bile Sami ile başa çıkamıyacağını anlarsınız.

Ona bir de deli Sami derler. O bu ismi çok sever. Benim ben olduğumu ifade eden en güzel söz der. [...]

[...] M. Samiye en yaraşan isim hoca Samidir. Senelerce kürsüde binlerce Türk çocuğuna hocalık eden M. Samiyi anlatan en iyi isim de budur. Hoca Sami!.. Ona yalnız kürside çocuk okuttuğu için değil, her şeyde herkese öncülük ettiği için de hoca derler...[...] (Nu.: 148, s.: 5)”

Gazetenin 26. sayısında M. Sami’nin “Birinci Cildin Sonunda” başlıklı yazısında okuyuculardan gelen sorulara yanıt olarak kendisini tanıtan bir yazıya yer vermiştir. Bu yazıda M. Sami kendisini şöyle tanıtmaktadır:

“[...] Ben yirmibeş senelik muallimim. Orta ve lise mekteplerinde senelerce muallimlik yaptım. Altı sene Maarif müfettişliğim var. İki mühim vilâyette de Maarif müdürü bulundum. Sporcu Sami dedikleri benim... Yaşım kırkdört;

tahsilimi de sorarsanız ilk, orta ve âlidir. Alaylı değil, diplomalıyım. Mesleğime ait beş kitap yazdım. [...] M. Sami (Nu.: 26, s.: 3)”

Bu bilgiler ışığı altında anlıyoruz ki **Sporcu** takma adıyla Mektepli Gazetesi'nde yazıları yer alan kişi aslında M. Sami Karayel'dir. Sporcu takma ismiyle gazetede yer alan yazıları araştırmamızın “Spor” alt başlığı ile ilgili bölümünde yer almaktadır.

Kalgay veya *Kalkay* takma ismini ise 117. sayıda yer alan “*Baş başa*” adlı köşesinde ‘Benim soy adım’ başlıklı yazısından öğrenmekteyiz.

[...] Evvelce izci teşkilatını vücade getirenlerdenim. O vakit bana bu teşkilatta Kalkay derlerdi. Birçok arkadaşların dediler ki; kendine soy adı arama, zaten sana, Kalkay Sami diyorlar ya... [...] Kalkay eski Türkçede Başbuğdan sonra gelene derler.. (Nu.: 117, s.: 3)”

Mektepli Gazetesi'nde **Kalgay** takma ismini kullanarak yazmış olduğu izcilik hatıralarıyla ilgili yazıları ise 115, 116 ve 141. sayılarda yer almaktadır. Bunlardan başka gazetede **Hoca** takma ismini kullanarak yazmış olduğu yazılar; “*Hoca Diyor Ki*”, “*Aklınızda Kalsın*”, “*Hayat ve Tabiat*”, “*Hayat Bilgisi*”, “*Faydalı Bilgiler*”, “*Meraklı ve Faydalı Bilgiler*”, “*Bilmediğimiz Yerler*”, “*İlim ve Fen*”, “*Dünyada Ne Var Ne Yok*”, “*Masallar*” başlıklı köşelerde ve birçok sayıda da herhangi bir başlık belirtilmeden sadece konu isimleriyle yer almaktadır.

Bu yazıları gazete numaraları ile şöyle sınıflandırabiliriz: “*Hoca Diyor Ki*” köşesi; 1 numaralı sayıdan başlayarak 11, 13 - 28, 30 - 38, 41, 43-57, 60 - 62, 64 - 74, 121, 124, 127, 134, 137, 141 - 146. sayı dâhil olmak üzere devam etmiştir. “*Aklınızda Kalsın*” köşesi; 6, 7, 8, 10 ve 12. sayılarda devam etmiştir. “*Hayat ve Tabiat*” köşesi; 1, 13, 15, 17 - 30, 62, 64 - 70 ve 74. sayılarda devam etmiştir.

“*Hayat Bilgisi*” köşesi; 2, 3, 4 ve 10. sayılarda; “*Faydalı Bilgiler*” köşesi; 97 ve 115. sayılarda; “*Meraklı ve Faydalı Bilgiler*” köşesinde 86. sayıda yazısı yer almaktadır. “*Bilmediğimiz Yerler*” köşesi; 68. sayıda yer almaktadır. “*İlim ve Fen*” köşesinde 30, 54, 73, 74 ve 76. sayılarda; “*Dünyada Ne Var Ne Yok*” köşesinde 115. sayıda; “*Masallar*” köşesinde; 2 - 5. sayılarda düzenli olarak yazıları yer almaktadır.

Hoca ismini kullanarak gazetede köşe başlığı olmadan serbest yazılarını yazmış olduğu gazete numaraları ise; 40, 48, 49, 52, 55, 57, 59, 60, 71, 77. ve 82. sayılardır.

Gazetede çeviri romanıyla tanınmış yazarlardan bir diğeri de **Turan Emin**'dir. Turan Emin, İngiliz yazarlarından birinin dünyaca tanınmış ve herkes tarafından sevilerek okunmuş olan "Kırmızı Derililer Arasında" adlı romanın çevirisini yapmış ve gazetenin 136. sayısı ile 146. sayıları arasında yayınlanmasına vesile olmuştur.

Hilmi Kot, gazetenin 137. sayısında yer alan "Uçak Savaşları" adlı yazısında 1918'li yıllarda içinde bulunduğu I. Dünya Savaşı'nda yaşadığı hatıraları kaleme alarak okuyuculara sunmuştur.

Bir İngiliz seyyahın anlatmış olduğu hatıralarını konu alan "Gorilin Kaçırıldığı Çocuk" başlıklı bir yazı gazetenin 143. sayısında **Atgitsen** tarafından kaleme alınarak okuyucuların beğenisine sunulmuştur.

Aktör takma ismi kullanan yazarın "Komik Naşit Anlatıyor" başlıklı yazısı 136. sayıda yer almıştır. Adile Naşit'in babası ünlü komedyen Naşit Bey'in sahnede başından geçen bir olayı anlatmaktadır.

Betül Güner "Paris Nasıl Topa Tutuldu?" başlıklı yazısıyla gazetenin 146. sayısında, "İşeyen Çocuk Heykeli" yazısı ile de 147. sayısında yer almıştır.

Meserret Sükûti Sözen'in gazetede iki ayrı yazısı bulunmaktadır. Bunlardan ilki 121. sayıda yer alan "Kızlarımız İçin Ev Bilgisi" başlıklı köşededir. Diğeri ise 124. sayıdaki "Fatoş'un İntikamı" adlı hikâyesidir.

Avcı ya da **Avcu** takma ismi kullanan yazarın 44. sayıda "Ayı Nasıl Avlanır?" ve 115. sayıda "Deniz Ahtapotlarıyla Karşı Karşıya" isimli iki yazısı; **Mahmedet Emin** ise 128. sayıda "Geyiğin Ölümü" başlıklı çevirisi ile gazetenin yazarları arasında yer almaktadır.

Ayşe Teyze takma adıyla yazan yazarın kendi yazıları; 89 – 94, 96, 98, 100, 102, 104, 107, 108, 109, 111, 115 ve 132. sayılarda çıkmıştır. Masal niteliği taşıyan en uzun süreli yazı dizisi ise "Tilki Kardeş İstanbulda", "Tilki Kardeş Ormanda", "Tilki Kardeş Tayyarede", "Tilki Kardeş Afrikada" gibi başlıklarla 109. sayıdan 134. sayı dâhil olmak üzere devamlı olarak yayınlanmıştır.

Gazetede İlhan'ın babaannesi olarak nitelendirilen **Ayşe Teyze** yazılarında genel olarak bayram şenliklerindeki ve spor müsabakalarındaki gözlemlerini, kendi başından geçen anılarını, hanımlara yönelik yazılarını ve gezilerini aktarmıştır.

Gazetenin 112. ve 113. sayılarında “Faydalı Bilgiler” köşesinde; 114. sayıda “İzcilik, Oyun, Jimnastik, Spor” köşesinde; 44. sayıda ise “Ne Olmak İstersiniz?” başlıklı bir yazıda ise **İlhan'ın Amcası** ismine rastlanmaktadır.

Sevim Levend “Komşu Kavgası” isimli kısa hikâyesiyle gazetenin 128. sayısında yer almaktadır. Bu hikâyede eski mahalle hayatı, komşu kavgaları ve hamam âlemlerinin yaşandığı komik olaylar anlatılmaktadır. Bunun dışında 133. sayıda “Okurlardan Gelen Yazılar” köşesinde de bir yazısı bulunmaktadır.

Gazetenin yazar kadrosunda yer alan **Kemal Sahir**'in en uzun soluklu yazı dizisi “Dilekle Çilek Kardeşlerin Masalları”dır. Bunun dışında gazetenin 2, 20, 30, 35, 36, 58, 66, 79 ve 83. sayılarında da şiir ve düzyazı türünde eserlerine rastlanmaktadır.

Gazetenin 125. sayısında “Kızlarımızın Sayfası” başlıklı köşede yer alan yazılar **İffet Şükrü**'ye; 123 - 129. ve 132. sayılarında yer alan “Kız Okurlarımıza”, “Kızlarımızın Sayfası”, “Kızlarımızın Sütunu” gibi başlıklı yazılar ise **Selçuk Evrenos**'a aittir. Bu yazılarda kızların ev bilgilerini kazanmalarına yardımcı olabilecek pratik bilgiler verilmiştir. Bu köşe dışında Selçuk Evrenos'a ait 50. sayıda “Yüzme ve Kürek Müsabakaları” başlıklı bir yazı ile 122. sayıda “Kıskançlık” ve 126. sayıda “Kenan'ın Çekmesi” başlıklı hikâyesi vardır.

Selçuk Vasfi gazetenin 121. sayısında “Kızlarımız İçin Ev Bilgisi” köşesinde; **Zita K.** mendil isimli bir monologla gazetenin 147. sayısında; **Dündar Kat** ise “Yırtıcı Kuş” isimli hikâyesi ile gazetenin 141. sayısında yer almıştır.

“Tarihi Gezinti” köşesinde **Tarihçi** takma adıyla yazılar yazan yazarın gazetede on dört adet yazısı yer almaktadır.

Mektepli Gazetesi'nin yazar kadrosunda yer alan diğer isimler ise; **Haşim Abdürrezzak** “Muhabir Mektupları” (Nu.: 95); **Necdet İsmail Kantürk** “Uğursuz Korsan” (Nu.: 130); **Hasan Ali Ruşenizade** “Vatan ve Gençlik”

(Nu.: 58); **İsmail Harbi** “San’at Aşkı” (Nu.: 81); **N. Ertüzün** “Gıd.. Gıd.. Gıd.. Gıdak” (Nu.: 129) iki perdelik komedi oyunu; **Selahattin Aşkın** “Saç Suyu” (Nu.: 131); **Bilgiç** “Dilsizler Nasıl Konuşurlar?” (Nu.: 62); **Y. Ziya Ural** “Büyük Adamlar-Namık Kemal” (Nu.: 129); **Hikâyeci Baş** “Bir Ev Halkını Korkutan Kapı” (Nu.:79) ve “Yamyamlarla Beraber” (Nu.: 81); **Hasan Suat** “Yılanlarla Arkadaş Olan İsmail” (Nu.: 142); **Bülent Kemal** “Nakavt” (Nu.: 119), “Aslanla Karşı Karşıya” (Nu.: 123) ve “Kaplan Pençesi” (Nu.: 120) isimli hikâyeleriyle gazetede yer almaktadır.

“Yavuzun Muharebeleri” başlıklı hikâyenin 73, 74 ve 75. sayılarında *******, **Kopp** ya da **K. P.** imzası dikkat çekmiş, ancak hikâyenin devamı olan sayılarda eser sahibine ait herhangi bir isme rastlanmamıştır.

Büyük Ağabey, gazetenin 44-75. sayıları arasında “Bize Yazınız; Ne Olduğunuzu Söyliyelim” ve “Nasıl Adam Olduğunuzu Bilin!” başlıkları altında sürekli olarak yazılar yazan bir kişidir. Okuyuculardan gelen yazıları tahlil eden yazar onların huy ve karakterlerini ortaya koyan, varsa hatalarını düzeltmeleri için tavsiye ve önerilerde bulunan yazıları ile gazeteye renk katmıştır.

Masalıcı takma ismi kullanarak gazeteye masallar yazan yazarın; 47. sayıda “Hık Demiş Burnundan Düşmüşün Masalı”; 49. sayıda “Tilkiden daha Kurnaz Dört Çocuk”; 51. sayıda “Kurt Yavrusu Kirpiyi Kestane Gibi Yedi” adlı masalları mevcuttur.

Tebeşir takma ismi kullanan yazarın gazetenin 1. sayısında “Mavi Şeytanlar” ve 2. sayısında “Abbas Döndü Dolaştı” isimli hikâyeleri vardır. Ayrıca gazetenin 2. sayısında “Bilmediğimiz Şeyler” başlıklı köşede de bir yazısı bulunmaktadır.

Talât Aydemir’in 139. sayıda yer alan “Biraz da Gülelim” köşesinde “Ağanın Elbisesi” başlıklı bir fıkrası yer almaktadır. Bir de Ayşe Teyze’nin ağzından anlatılarak kaleme alınan ama **T. A.** imzası ile gazetenin 100. sayısında yer alan “Leylekler Kartallara İlanı Harp Etiler” başlıklı ilginç bir yazı bulunmaktadır. Talât Aydemir’e ait olduğu düşünülen bu yazıda T.A. imzası yer almaktadır.

Tarık Hilmi (Ta - Hil) Mektepli Gazetesi’nin başyazarlarındandır. 101. sayıdan başlayarak 117. sayı da dâhil olmak üzere hazırlanan “Deliler

Arasında” isimli yazı dizisinin sahibidir. Bu yazı dizisi başlamadan önce 100. sayıda “Fena Bir Haber” başlığı ile Ta-Hil adlı yazarın tımarhaneye kaldırıldığı okurlara duyurulmuştur. Yazı dizisinin sonunda anlaşılmaktadır ki Ta-Hil ismindeki Tarık Hilmi Bey, aslında böyle bir yazı dizisi oluşturabilmek için delirmiş taklidi yaparak tımarhanedeki maceralarını gazetede yayımlamak istemiştir. 92. sayıda “Hayvanların da bir lisanı var mıdır?”; 94. ve 97. sayılarda “Seyahat Maceraları”; 106. sayıda ise gazetede ek olarak yayınlanan Karayel ve Tarık Hilmi’nin beraber yazdıkları “Çöl Vahşileri (Osman Amcanın mirası)” isimli roman yer almaktadır.

Macide Macit Taş gazetenin 123, 125, 128 ve 130. sayılarında şiir, yazı ve masallar yazmış; **Sacit Şener** ise gazetenin 142. sayısı ile 146. sayıları arasında yazılar yazmıştır. Ancak gazete dışında herhangi bir kaynakta ismine rastlanmamıştır. **Wilson / Wilson** isimli yazarın gazetenin 134,140. ve 141. sayılarında masallarına; **K. R. F. T.** isimli yazarın gazetenin 1. sayısından başlayarak 15. sayı da dâhil olmak üzere seyahat hatıraları ile ilgili yazılarına rastlanmıştır.

Vedat Galip gazetenin özellikle hikâye ve roman yazarlığı kadrosunda yer alan bir diğer isimdir. Gazetede telif ve tercüme birçok hikâye ve romanı yer almaktadır. Yazarın bu eserlerine çalışmanın diğer bölümlerinde yer verilmiştir.

Vedat Galip’in bir de gazetenin 33. ve 75. sayılarındaki “Monolog” köşesinde yazmış olduğu yazıları mevcuttur. 35. ve 36. sayılarda çeviri olarak yayınlanan “Ağustos Böceği İle Karınca” isimli oyunu ve 131. sayıda “Faydalı Bilgiler” köşesinde bir de yazısı vardır.

Erol Tekin’in 1960 yılında yayımlanmış olan “Yanlış Kapı” isimli bir şiir kitabı dışında hakkında herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır. **Erol Tekin**’in masal, hikâye, ilim ve fen başlıklı yazılarının yanı sıra Çanakkale Zaferi’nde şehit düşmüş babasına ithafen 70. sayıda yer alan “**Ona**” başlıklı kısa bir yazısı yer almaktadır. Gazetenin 78. sayısında Amerika’da ve Asya’da fil ve fil avcılığını anlattığı “**FİL**” başlıklı bir yayını **E. T.** imzası ile yer almaktadır.

Hakkı Süha Gezgin; “S. Gezgin, Gezgin, Seyyah, Işıkbay, Peçeli, H. S.” takma isimleri ile farklı gazetelerde yazılar yazmıştır (Yıldırım, 2006:

167). Öğrenimini Manastır ve Selanik'te tamamlamış olan yazar, İstanbul Erkek Lisesi'nde 40 yıldan fazla bir süre (1913-1957) edebiyat dersleri vermiştir. *Vakit* ve *Vatan* gazetelerinde günlük fıkralar, *Yeni Mecmua*'da (1939-1941), Edebî Portreler başlığı ile tanıdığı edebiyatçılar üzerine değerlendirmeler ve hatıralar yazmıştır (Tekin, 1995: 255).

Mektepli Gazetesi'nde **Seyyah** takma ismi kullanarak yazılar yazılanın Hakkı Süha Gezgin'e ait olduğu düşünülmektedir. **Seyyah** takma isimle yazılmış olan yazılar "Bilmediğimiz İnsanlar", "Bilmediğimiz Yerler", "Garip Şeyler" ve "Bilmediğimiz Şeyler" köşelerinde 19, 21, 22, 23, 32, 45, 53, 60, 61, 63. ve 65. Sayılarda yer almaktadır.

1913-1989 yılları arasında yaşamış yazar ve mütercim olan **Vahdet Gültekin** şiirleri ile Mektepli Gazetesi'nin yazar kadrosunda yer alan bir diğer isimdir. Mektepli Gazetesi'nin dışında *Yeni Adam*, *Vakit*, *Yedigün*, *Cumhuriyet*, *Hürriyet*, *Vatan* gazetelerinde de sekreterlik ve mütercimlik; *Hayat*, *Hayat Aile*, *Doğan Kardeş* dergi ve ansiklopedilerinde ise yazı işleri müdürlüğü yapmıştır. Cronin, Hemingway, S. Maugham, Steinbeck gibi birçok yazardan tercüme yapmış olan Vahdet Gültekin'in "Yabancı Kelimeler Türkçe'de Nasıl Yazılmalı" (1936) isimli telif eseri bulunmaktadır (Tekin, 1995: 265).

Sayın **Mümtaz Zeki Taşkın**'ın Mektepli Gazetesi yazarlarından biri olduğu gazetenin 122. sayısında aşağıdaki yazı ile ifade edilmiştir.

"Gazetemiz yazganlarından Zeki Taşkın bir Çanakkale seyahati yaptı. Yolda ve Çanakkale'de gördüklerini şimdi size anlatıyor. Arkadaşımızın bu tetkilerini alâka ile okuyacağınızdan eminiz. (Nu.: 122, s.: 8)"

Mümtaz Zeki Taşkın'ın yazıları gazetenin 120, 122, 123, 125, 126, 127, 132. ve 133. sayılarında yer almıştır.

1915 Bayramiç doğumlu olan Taşkın'ın yazmış olduğu birçok tiyatro eseri, şiir ve masalları mevcuttur. Şiirleri 1938'den itibaren *Gençlik*, *Yeni Ses*, *Servet-i Fünun - Uyanış*, *Edebiyat Dünyası*, *Şadırvan*, *Kaynak*, *Türk Dili* dergilerinde yayımlanmıştır (Tekin, 1995). Yazılarında Mustafa Mümtaz imzasını da kullanan şair İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde bir süre okuduktan sonra Sadri Ethem'in teşvikiyle 1938'de *Vakit* gazetesinde

çalışmaya başlamıştır. Muhsin Ertuğrul'un önerisiyle 1947'de Ankara Küçük Tiyatro'nun müdürlüğüne getirilmiş, bu görevini emekli olduğu 1965 yılına kadar sürdürmüştür. İstanbul Şehir Tiyatroları basın danışmanı olarak çalışmış, *Türk Tiyatrosu* dergisini yönetmiş, Arkın yayınevinin çıkardığı *Cumhuriyet Ansiklopedisi*'nde çalışmış ve 1972'den itibaren Milliyet (Karacan) Yayınlarının çocuk kitapları bölümünü yönetmiştir. Tahsin Demiray'ın çıkardığı *Yavru Türk* ve *Ateş* adlı çocuk dergilerinde de çalışan Taşkın, Ankara'da yayımlanan *Hâkimiyet* ve *Medeniyet* gazetelerinde bir süre fıkra ve eleştiri yazarlığı da yapmıştır (bk.: erdemyayinlari.com).

Mektepli Gazetesi yazarlarından biri olan **Suat Derviş [Baraner]**'in gazetenin 52. sayısında yer alan "Küçük Yusuf ve Orman Cücesi" isimli masalından başka herhangi bir eserine ulaşılmamıştır.

Suat Derviş; Türkiye'nin ilk kadın gazetecisi, Devrimci Kadınlar Birliği'nin kurucusu, Türkiye'deki ilk basın sendikasının beş kurucusundan biri ve ilk başkanı, gazetede ilk kez bir kadın sayfası oluşturan gazeteci, Fransa'da basılan ilk Türk romanının yazarı, yapıtları 18 yabancı dile çevrilip yayımlanarak uluslar arası ölçekte tanınmayı başaran az sayıdaki yazarlarımızdan biridir (Aliye, 2001: 30).

1905'te doğan **Suat Derviş Baraner**, Berlin Konservatuvarı ve edebiyat fakültesinde başladığı öğrenimini yarıda bırakıp 1932'de Türkiye'ye dönmüştür. *Son Posta*, *Vatan*, *Cumhuriyet*, *Gece Postası* gibi gazetelerde de çalışmış, eşi Reşat Fuat Baraner'le *Yeni Edebiyat Gazetesini* çıkarmıştır. İkdam gazetesinde ilk kadın sayfasını düzenlemiştir (1926), ilk şiiri ise Yusuf Ziya Ortaç'ın çıkardığı *Alemdar* gazetesinin ekinde yayınlanmıştır. Almanya'da eğitim görürken Alman gazetelerinde fıkra, makale ve hikâyeleri çıkmıştır (Tekin, 1995: 552).

Cımbız takma adını kullanan yazarın gazetenin 140. sayısında "Nasreddin Hocanın Pırasa Heybesi" isimli bir fıkrası yer almıştır.

Yazılarında **Cımbız** takma ismini kullanan yazarlar araştırıldığında üç isme rastlanmıştır. Bunlardan ilki; **Osman Cemal Kaygılı**'dır. "O. C., Anber, Kamber, Seyyar Muhabir, Cımbız, Hemrah, Balta, O. C. Kaygısız, O. C. Kaygılı, Osman Cemal Kaygısız, Kaygusuz, O. C. K. , ***, ** " isim ve işaretlerini kullanmıştır. Dikkat çeken ikinci isim yazar ve şair olan **Necd**

Rüştü Efe'dir. Kullanmış olduğu takma isimler; "Yalçın Tekin, Cımbız, Yalçın Tevfik, N. Rü.,Türk Ozan, N. R. E., N. R. Efe" isimleridir. Akbaba ve Karikatür gibi mizah dergilerinde yayımlanan manzum taşlamaları ile tanınmıştır. Son kullanan kişi de **Mehmet Nurettin Artam**'dır. Bu yazarımız da "N. Artam, T. İ., Toplu İğne, Artam, Yelkovan, Çuvaldız, Cımbız, M. N. "takma isimlerini kullanmıştır (Yıldırım, 2006: 78, 145, 228). Şairin 11 Kasım 1938 tarihinde 'Ulus' gazetesinde yayınlanmış "Büyük Ata'ya" isimli bir şiirine ve yine Ulus gazetesinde yayımlanmış tercüme eserlerine rastlanmıştır (bk.: ataturksitesi.com).

Naci Sadullah Daniş'in gazetenin 77. sayısında "Fareyi Görünce" isimli gülünçlü bir hikâyesi, "Spor" (Nu.: 119) ve "Lafın Tatlı Tarafı" (Nu.: 120, 121) başlıklı köşelerde ise yazıları mevcuttur. 1910 İzmir doğumlu olan Daniş, 1943 yıllarında Tan gazetesinin fıkra yazarları arasında yer almıştır. O dönemlerde Bursa Cezaevinde olan Nazım Hikmet'le dostlukları vardır. Aynı dönemlerde Tan gazetesi muhabiri ve "Nâzım Hikmet - Gerçek Yaşamı" adlı eserin yazarı Kemal Sülker'in de gazeteden arkadaşıdır (Yıldırım, 2006; bk.: siirlersairler.com).

1920 İzmir doğumlu olan **Besim Hikmet Akımsar**, 1943 yılında Yorum Dergisi'ni yayınlamış, Anadolu ve Sabah Postası gazetelerinde köşe yazarlığı yapmıştır. Basın şeref kartı sahibi olan Akımsar aynı zamanda "Kovan" isimli derginin de sahibidir. Dergi 10 Ağustos 1943 ile 1 Ekim 1947 yılları arasında 36 sayı olarak yayımlanmıştır. Gelecekte Türk edebiyatının ünlüleri arasına girebilecek isimleri bünyesinde barındırmış olan Kovan dergisi için İzmir'de yayımlanan etkili ilk bağımsız sanat dergisi denilmektedir (Yıldırım, 2006: 60, bk.: radikal.com, bk.: turkishpaintings.com).

Mektepli Gazetesi'nde yazı yazdığı dönemlerde İzmir Ticaret Okulu 3. sınıf 10 numaralı öğrencisi olarak "Çocuklarımızın Yazıları" başlıklı köşe için yazılar göndermiştir. "İzmir'de 23 Nisan" (Nu.: 137), "Memlekette 23 Nisan ve İdman Şenlikleri" (Nu.: 138), "İzmir'de 5 Mayıs Talebe Bayramı" (Nu.: 139), "Nasıl Yenir?" (Nu.: 139), "İzmirliilerin Sayfası" (Nu.: 147), "Amerikan Kız Kolejinde Müsamere" (Nu.: 147), "Eşeğin Hilesi" (Nu.: 146), "Sincap, Köpek, Tilki" (Nu.: 148) adlı yazılarının yanı sıra aralıklarla da olsa okurlardan gelen şiirler köşesinde de şiirleri mevcuttur.

İsmayil Hakkı Baltacıoğlu ise gazetenin yazar kadrosunda bulunan kıymetli isimlerden bir diğeridir. 1886 İstanbul doğumlu olan **Baltacıoğlu** “M.S., Baltacıoğlu, Şaban, Efe” takma isimlerini de kullanarak çeşitli yazılar yazmıştır (Yıldırım, 2006: 93).

Cumhuriyet döneminin fikir yapısını etkileyen düşünürlerden biri olan Baltacıoğlu, kendi hayatını “Hayatım” isimli tefrika ile en ince ayrıntılarına kadar ele almıştır. Ortaöğrenimi sırasında iyi derecede Arapça öğrenmiş ve tiyatro ile ilgilenmiştir. Tiyatronun etkisinde kalmış, zaman zaman resim ve karikatürler çizmiştir. Çizdiği karikatürlerin bir kısmı Yeni Adam Gazetesi’nin ilk sayılarında “Şaban” imzası ile yayınlanmıştır. Baltacıoğlu; eğitim, sosyoloji, felsefe, din, edebiyat, sanat, tiyatro, çocuk ve gençlik konularında 150’ye yakın eser vermiştir (Dikici ve Tezci, 2002).

1934’te çıkardığı *Yeni Adam* isimli kültür-edebiyat ve fikir dergisinin başlık altı ibaresini; "Ülkümüz demokrasi ve cumhuriyet için çalışmaktır." biçiminde belirtmiştir. Yazar kadrosu sabit olmamakla beraber Ahmet Hamdi Tanpınar, Nurullah Ataç, Zeki Faik, Adnan Cemgil, Hüseyin Avni, Peyami Safa, Şükufe Nihal ,Bedri Rahmi, Cemil Sait, Nurettin Şazi Kösemihal, Nazım Hikmet, Sait Faik, Kerim Sadi, Asaf Halet, Sabahattin Ali, Sadri Ertem gibi yazar ve çizerleri içeren bu dergi 1938 Mart’ından 1939 Mart’ına kadar 1 yıl süreyle kapatılmış, 1978’de Baltacıoğlu’nun vefatından sonra bir yıl daha yayımlanmış ve 1979 Haziran ayında yayımına tamamen son verilmiştir (bk.: wikipedia.com).

Nusret Safa Coşkun’un Mektepli Gazetesi’nin 118. sayısından başlayarak son sayısına kadar devam eden köşe yazıları, monologları, düzyazıları, hikâyeleri, komedi oyunları, masal dizisi ve romanları mevcuttur. Aynı zamanda 124. sayıdan itibaren gazetenin “yazı işleri çevirgeni” olarak görev yapmaya başlamıştır.

Nusret Safa Coşkun yazılarında “Gözlüklü Ağabey, Seytan Feneri, Nu. Sa. Co. , N. S. C. , N. S.” takma isimlerini de kullanmıştır (Yıldırım, 2006: 115). Erzincan Milletvekili ve Zaman Gazetesi Başyazarı olarak görev yapmış olan **Nusret Safa Coşkun**’un “Son Meclis ve 1950-1960 Siyasi Olaylarının İç Yüzleri” isimli on fasikülden oluşan bir eserine rastlanmıştır. 1938 yıllarında *Açıkgöz* gazetesinde çalışmıştır.

Mahmut Yesari'nin Mektepli Gazetesi'nde yer alan eserleri "Tahriri Nüfus Zamanında" (Nu.: 55,56) ve "Her Kafadan Bir Ses" (Nu.: 59) isimli oyunlarıdır. "Yesarizade Mahmut Esat Hayrullah, Memduh Suat, Yesarizade Mahmut, Kelebek, Yesarizade, Ağa, Esat, M. Esat, Yesarizade Mahmut Esat" takma isimlerini de kullanmıştır (Yıldırım, 2006: 429).

Mahmut Yesari'nin henüz on altı yaşındayken 1911'de M.Esat imzasıyla *Gıdık* dergisinde, 1918'de ise *Diken* dergisinde karikatürleri çıkmıştır. 1919'da Fransızcadan uyarladığı *Fidan Zehra* adlı oyunu *Nedim* dergisinde yayınlanmıştır. 1921'de *Yarın* dergisine tiyatro eleştirileri yazmış, 1923'te Reşat Nuri ile *Kelebek* dergisini çıkarmıştır. Burada bir yandan karikatürler yayınlarken, bir yandan da *Bir Namus Meselesi* romanını tefrika etmiştir. Cumhuriyet döneminde, başta *Yedi Gün* olmak üzere, çeşitli dergi ve gazetelerde çalışan Yesari, hayatını kalemiyle kazanmıştır. Konularını genellikle günlük hayattan, kişilerini ise çevresinden alan yazar, izlenimden çok olaya, hayalden çok gözleme yaslanmış açık bir anlatım ve sade bir dil ile yazmıştır (Akyol, 1972: 51, 52).

Fazıl Ahmet Aykaç "Yarınlar Karşısında" (Nu.: 118) isimli şiiri ile yazar kadrosunda yer almıştır. Şair ve yazar **Aykaç** zaman zaman "F.A. Aykaç" ismini de kullanmıştır (Yıldırım, 2006: 87). Darülmüallimîn'de Fransızca, Türk Edebiyatı, Pedagoji ve Psikoloji okutmuş, Galatasaray Lisesi'nde edebiyat dersleri vermiştir. Fecr-i Âti edebî topluluğunun üyelerinden olan Fazıl Ahmet Aykaç önceleri felsefe, terbiye ve psikoloji alanlarında yazılar yazmış, sonra mizahî şiire yönelmiş ve bu alanda büyük başarı göstermiştir. Daha çok şaka ve latife yollu yazmış; fazla iğneleme, aşırı hiciv ve mübalağadan kaçınmıştır (Tekin, 1995: 78, 79).

Mektepli Gazetesi'nde "Türk Ozanı Diyor" (Nu.: 122) isimli şiiri ile dikkat çeken **Halit Fahri Ozansoy**, yazılarında "H.F.O., H.F., Sınıf-ı Mahsus Talebesinden Halit Fahri, H. Fahri" takma isimlerini de kullanmıştır (Yıldırım, 2006: 331).

Şair ve yazar **Halit Fahri Ozansoy**, Muğla ve İstanbul'da öğretmenlik yaptıktan sonra 1955'ten itibaren şehir tiyatrolarının Türk Tiyatrosu adlı dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yürütmüştür. Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro tenkitleri, edebiyat sohbetleri ve hatıraları yayınlanmıştır. İlk yazısı

Galatasaray Lisesi'nde yayınlanan *Traje* dergisinde çıkmıştır. Kendisi de *Nedim* adlı bir dergi çıkarmıştır (17 sayı). *Servet-i Fünun – Uyanış* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır. Şiirlerine genellikle hüznün hâkimidir. Konu olarak daha çok aşk ve ölüm temalarını işlemiş olan Ozansoy'un piyes, roman ve hatıra dalında da eserleri mevcuttur (Tekin, 1995: 474).

Faruk Nafiz Çamlıbel gazetenin 121. sayısında Atatürk'e övgü niteliğinde yazmış olduğu "SEN" başlıklı şiiri ile dikkat çekmektedir. "Çam Deviren, Deli Ozan, Akıllı Ozan, İsmail Vecih, İğne İle Kuyu Kazan, Kalender, Tatlı Sert, Yamak, Eski Ozan, Ozan, M.N. , A (E). F., F.N." takma isimlerini de kullanarak yazılar yazmıştır (Yıldırım, 2006: 119, 120).

Faruk Nafiz Çamlıbel 1922-1946 yılları arasında Kayseri, Ankara ve İstanbul'da edebiyat öğretmenliği yapmış, 1946-1950 döneminde İstanbul Milletvekili seçilmiş ve 27 Mayıs 1960 darbesine kadar milletvekilliğini sürdürmüştür. Edebiyat hayatına şiirle başlayan Çamlıbel, 1918–1922 yıllarında *Yeni Mecmua*, *Büyük Mecmua* ile *Şair*, *Yarın* ve *Nedim* dergilerinde; sonrasında ise *Hayat*, *Güneş* ve *Akbaba* dergilerinde şiirlerini yayınlamıştır. 1933'te *Anayurt* dergisini çıkaran şair ayrıca *İleri* gazetesi ile *Hayat* ve *Türk Yurdu* dergilerinin müdürlüğünü de yapmıştır (Akyol, 1972: 24).

Bu isimler dışında gazeteye okurlardan gelen yazılar da mevcuttur. Okur isimleri, yazılarının yayımlandığı gazete numaraları ile aşağıda belirtilmiştir.

Ahmet Nezarettin (Nu.: 88), Ahmet (Nu.: 36), Muallim Ahmet (Nu.: 68), Asım (Nu.: 53), A. Lütfü (Nu.: 10), A. Mahir (Nu.:15), A. Zeki (Nu.: 35), Behçet (Nu.: 52), Belkıs Mustafa (Nu.: 13), Beşir Yıldırım (Nu.: 25), Celal İzzet (Nu.:59), Celal Özer (Nu.: 139), Cemal Demiral (Nu.:139), Cevdet (Nu.: 40), Edip (Nu.: 19), Ekrem (Nu.: 56), Esat (Nu.: 17), Eyüp Seyfettin (Nu.: 116), Fahir Oral (Nu.: 137), Fehmi Bülent (Nu.: 34), Ferda (Nu.: 67), Harbi (Nu.: 81), Hasan Ali Ruşenizade (Nu.: 32), Hatice Tarık (Nu.: 109), Haydar (Nu.: 116), Hayri G. A. (Nu.: 63), Hatice (Nu.: 28), Hayriye L. Hans Kelleciyan (Nu.: 18), H. Münevver (Nu.: 26), Hikmet Selim (Nu.: 111), Hikmet Şahap (Nu.: 23), Huriye Halil (Nu.: 22), Hüseyin Avni (Nu.: 36), Hüseyin (Nu.: 139), İlhami (Nu.: 66), İlhan (Nu.: 62), İ. Medeni (Nu.: 113), İ. Hakkı

(Nu.: 44), İ. Fikret (Nu.: 39), İsmail Harbi (Nu.: 41), İ. Yıldırım (Nu.: 38), Kemal (Nu.: 50), M. Cahit (Nu.: 61), M. Mustafa (Nu.: 61), Mahdure (Nu.: 75), Mehmet Selim (Nu.: 114), M. Efdal (Nu.: 27), Mustafa (Nu.: 28), Mesadet Sabri (Nu.: 31), Melahat İsmail (Nu.:33), Mahmut Celal (Nu.: 42), Mustafa Sudi (Nu.: 14), Mustafa Muinittin (Nu.: 21), Meliha İlhan (Nu.: 1), Naime (Nu.: 16), Nihat Esat (Nu.: 12), Necmi (Nu.: 41), Nedime İbrahim (Nu.: 48), O. Zeki (Nu.: 117), Ömer Faruk (Nu.: 116), Oğuz Özde (Nu.: 137), Refika (Nu.: 30), Riza (Nu.: 42), Sabahaddin Seni (Nu.: 110), S. Mustafa (Nu.: 24), Samim (Nu.: 29), Sabri Sungur (Nu.: 11), Şahap (Nu.: 46), Şemsettin Sait (Nu.: 62), Şefik (Nu.: 38), Sevinç (Nu.: 73), Turgut (Nu.: 47), Tahir Kâmil (Nu.:32), Tarık Zeki (Nu.: 25), Yıldırım (Nu.: 49), Zeki (Nu.: 39).

4.2.2.2. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Metin Türleri

4.2.2.2.1. Hikâye

Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyeler telif ve tercüme eserlerden oluşmaktadır. Bu hikâyeleri içerik olarak "Gülünçlü Hikâye", "Milli Hikâye", "Meraklı Macera Hikâyesi", "Polisiye Macera Hikâyesi" şeklinde gruplamak da mümkündür.

Vedat Galip'in çevirileri olan hikâyeler; "**Dalgaların Altında**" (Nu.: 3, 4, 5, 6), "**Altın Ararken**" (Nu.: 7- 8- 9- 10), "**İki Düşman**" (Nu.: 11- 12), "**Dişi Boanın İntikamı**" (Nu.:13-14), "**Pigme Cücelerin Ormanında**" (Nu.: 22- 23), "**Orangutangın Cinayeti**" (Nu.: 24- 25), "**Koçinçin Çöllerinde**" (Nu.: 28- 29), "**Ea-Kiro Yanardağında**" (Nu.: 34- 35- 36), "**Bir Damla Su İçin**" (Nakleden, Nu.: 37- 38- 39).

Şerlok Holmes'in Hikâyeleri serisi de okuyucuları gazeteye bağlayan bir başka seridir. Bu hikâyelerin bir kısmının çevirisi Vedat Galip ve Erol Tekin tarafından yapılmış, bir kısmının ise kimin tarafından yapıldığı belirlenememiştir.

Vedat Galip'in çevirisi olan "Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri" başlıklı seride yer alan hikâyeler ve numaraları şu şekildedir: "**Esrarengiz İhtiyar**" (Nu.: 47- 48- 49), "**Maymunun Cinayeti**" (Nu.: 50- 51- 52), "**Pasaportsuz**

Serseri” (Nu.: 56- 57), **“Yalandan mı, Sahiden mi?”** (Nu.: 59- 60- 61), **“Uçan Para Çantası”** (Nu.: 62- 63).

Erol Tekin’in okuyucularına anlatarak kendi kaleminden yazdığı **“Şerlok Holmes’in Yeni Hikâyeleri”** başlıklı seride yer alan hikâyeler ve numaraları şu şekildedir: **“Şeytan Arabası Veya Ölüm Otomobili”** (Nu.: 66- 67- 68), **“Bir Gece Baskını”** (Nu.: 72- 73- 7), **“Mezarlıklar Arasında”** (Nu.: 77- 78- 79), **“Kasa Soyguncuları”** (Nu.: 81- 82- 83) hikâyeleridir.

Bir de denildiği gibi çevireni ya da anlatanı belli olmayan **“Şerlok Holmes’in Yeni Hikâyeleri”** serisinden; **“Arslan Yelesi”** (Nu.: 43- 44- 45- 46) ve **“Kasadaki Adam”** (Nu.: 53- 54- 55) hikâyeleri mevcuttur.

Bunun dışında **“Meraklı Hikâye”** olarak nitelendirilen **“Dirilen Ölü”** (Nu.: 83- 84) isimli hikâyenin çevirisi de Erol Tekin tarafından yapılmıştır.

Selçuk Evrenos’un çevirisi olan **“Kardeş Sevgisi”** isimli hikâye ise gazetenin 124. sayısında yer almaktadır. **“Meraklı Hikâye”** olarak nitelendirilen **“Uçurtma Bayramı”** (Nu.: 65) isimli hikâyenin ise kimin tarafından yazıldığı bilinmemektedir.

Gazetede yer alan telif eserlerin sayısı ise oldukça fazladır. Tebeşir takma ismiyle gazetede yazıları bulunan kişinin **“Mavi Şeytanlar”** (Nu.: 1) ve **“Abbas Döndü Dolaştı”** (Nu.: 2) isimli iki hikâyesi yer almaktadır. M. Sami’nin **“İzcinin Gözü”** (Nu.: 15- 16) ve **“Mehmetçik Süngü Hücumunda”** (Nu.: 58) isimli iki hikâyesi yer almaktadır.

Vedat Galip’in **“Fener Bekçisinin Oğlu”** (Nu.: 17- 18), **“Siberyada Üç Türk”** (Nu.: 19- 20), **“Çalınan At”** (Nu.: 21), **“Deniz Ortasında”** (Nu.: 26- 27), **“Patlayan Balina”** (Nu.: 30- 31), **“Kırmızı Tablo”** (Nu.: 32- 33); **“Korku Bilmez İzçiler - 1; Ankara Kalesinde Bir Gece”** (Anlatan, Nu.: 64- 65), **“Korku Bilmez İzçiler -2; Balkanlarda Seyahat”** Nu.: 69- 70- 71- 72); **“Gülünçlü Hikâye”** başlığı altında **“Timsah Efendi Bayıldıktan Sonra Tekrar Ayıldı”** (Nu.: 64), **“Bir Filin Kurşuna Dizdiği Avcı”** (Nu.: 66), **“Hamza Efendinin Kavunları”** (Nu.: 67), **“Tahta Atla Himalaya Dağlarında Seyahat”** (Nu.: 68), **“İngilizce ‘Kambur!’ Demesini Bilen Kurbağa”** (Nu.: 69), **“Cimrinin Korktuğu Başına Geldi”** (Nu.: 70), **“Üst Üste İki Tokat”** (Nu.: 71), **“Fatma Kızla Hediye Kaz”** (Nu.: 72), **“Sözüm Ona Acar Efendinin Eşek, Timsah ve Balık Hikâyesi”** (Nu.: 73), **“Saate Kurşun Atan**

Antikacı ile Ayşe Nine” (Nu.: 74), **“Kuzuyu Öldüren Kumru Hanım**” (Nu.: 76); **“Meraklı Macera Hikâyesi”** başlığı ile **“Çıldırın Devekuşu”** (Nu.: 75).

“Yavuzun Muharebeleri” serisi ile; **“Azrail ile Karşı Karşıya Fayrap Oğlum Fayrap”** (Nu.: 72), **“Yelkenli Gemi Derken Koca Bir Dritnot”** (Kopp, [K.P.] Nu.: 73- 75), **“İngiliz Zırhlılarına Hücum! Kaçan Kaçana...Gök Yüzüne Gülle Mi Yağıyor?”** (Nu.:76- 86) ve **“Yavuzun Sivastopola Hücumunun Sebepleri”** (***) , Nu.: 87- 97) başlıklı dört hikâyede ‘Yavuz’ ismi verilen savaş gemimizin zaferleri anlatılmaktadır.

“Meraklı - Meraklı Macera Hikâyesi” başlığı ile; yazarı belli olmayan **“Bir Haydudun Kapalı Bulunduğu Sandığın Üzerinde On İki Saat...”** (Nu.: 76) ve **“Altunlara Karşı Yırtıcı Aslanlar”** (Nu.: 80) hikâyeleri yayınlanmıştır.

Erol Tekin’in **“Ah Karnım Olmasa İdi?”** (Nu.: 78), **“Erkek Ördek Miydi, Dişi Ördek Miydi?”** (Nu.: 80), **“Otları Kırmızı Ağaçları Mavi Yapan Ressam”** (Nu.: 82) isimli gülünçlü hikâyeleri ve Eski Bir Türk Hikâyesi olan **“Dağlar Deviren”** (Nu.: 85- 92) isimli hikâyesi ile **“Halâ Tepesine Çıkılamayan Bir Dağ EVEREST ve Meraklı Hikâyesi”** (Nu.: 85) anlatılmıştır.

Naci Sadullah’ın **“Fareyi Görünce”** (Nu.: 77) ve Hikâyeci Baş’ının **“Bir Ev Halkını Korkutan Kapı”** (Nu.: 79) isimli gülünçlü hikâyeleri; Kemal Sahir’in **“Millî Hikâye”** başlığı ile **“Casus”** (Nu.: 83- 84) isimli hikâyesi; B. K. (Bülent Kemal) imzası ile **“Kaplan Pençesi”** (Nu.: 120); **“Kıskançlık”** (Nu.: 122) ve **“Aslanla Karşı Karşıya”** (Nu.: 123) isimli hikâyeleri vardır.

Selçuk Evrenos’un **“Kenanın Çekmesi”** (Nu.: 126); Sevim Levend’in **“Komşu Kavgası”** (Nu.: 128); Selahattin Aşkın’ın **“Saç Suyu”** (Nu.: 131); Dünder Kat’ın **“Yırtıcı Kuş”** (Nu.: 141); Meserret Sözen’in **“Fatoş’un İntikamı”** (Nu.: 124); Mümtaz Zeki Taşkın’ın aktardığı **“Mabudun Gözündeki Yakut”** (Nu.: 126); Mümtaz Zeki Taşkın’ın **“İmdaaaaaatt!..”** (Nu.: 133); Karayel’in **“Kurtlarla Karşı Karşıya”** (Nu.: 129) ve **“Mehmetçik Süngü Hücumunda”** (Nu.: 58); Bahaeddin Yücel’in **“Vahşi Kadın”** (Nu.: 128); Sacit Şener’in **“Yalçın Kayalarda Bal”** isimli hikâyeleri de mevcuttur.

4.2.2.2. Roman

Vedat Galip tarafından Fransızcadan tercüme olan **“Hırçın Kız”** (Nu.: 1-15) ve mizahi seyahat romanı olan **“Meteliksiz Seyyahlar”** (Nu.: 38- 65) gazetede düzenli olarak yayınlanmıştır.

Julvern'in eseri olan **“Kaptan Gran'ın Çocukları”** (Nu.: 1- 59); Seyahat ve macera romanı olan Julvern'in iki eseri **“Esrarengiz Ada”** (Nu.: 38- 97) ve **“Kaptan Nemo”** (Nu.: 104- 134) ve **“Binbir Macera Yahut Harikulâde Bir Seyahat”** (Nu.: 134- 148) isimli romanlar M. Sami tarafından tercüme edilerek gazetede yer almıştır.

M. Sami'nin yazmış olduğu roman türündeki eserleri ise **“Tarihi ve Milli Roman”** köşesinde; **“Kılıç Arslan”** (Nu.: 15- 52), **“Tarihi Roman... Kara Bulut... Yeniçeri Hasan...”** (Nu.: 54- 109) ve **“Milli ve Tarihi Roman... Kesikbaş Korsan...”** (Nu.: 109- 148) isimleri ile düzenli bir biçimde yayınlanmıştır.

106. sayıda ise gazetede ek olarak yayınlanan Karayel ve Tarık Hilmi'nin beraber yazdıkları **“Çöl Vahşileri (Osman Amcanın mirası)”** isimli roman yer almaktadır.

Turan Emin, İngiliz yazarlarından birinin dünyaca tanınmış ve herkes tarafından sevilerek okunmuş olan **“Kırmızı Derililer Arasında”** (Nu.: 136- 146) adlı romanının çevirisini yapmıştır. Gazetenin 146. sayısında roman için **“Devamı var”** denildiği halde takip eden sayılarda eserin devamına rastlanamamış 148. sayıda ise gazete kapatılmıştır.

“Mekteplinin Büyük Tarihsel Romanı: Gökün Oğlu Hakanın Kızı” (Nu.: 147, 148) isimli romanı Nusret Safa Coşkun yazmış ve derginin kapanmasından dolayı roman tamamlanamamıştır.

4.2.2.3. Masal

Mektepli Gazetesi'nde yer alan masallar çocuğa büyülü bir dünyanın kapılarını açmakta, çocuğun hayal gücünün sınırlarını zorlamaktadır.

Okuyucuyu kendine masal köşesiyle de bağlayan gazete insanlara ruhen moral veren, öfkelerini yatıştıran, ezilmiş insanlara sanki kol kanat

geren, gerçekte olmasa bile hayal dünyasında onları rahata kavuşturan bir psikoloji ile bireyin kendini teskininde önemli bir rol oynamıştır.

Mektepli Gazetesi incelendiğinde masal başlığı ile ve masal niteliği taşıyan 20 adet esere yer verildiği görülmektedir. Masal köşesinde dönemin tanınmış isimlerinin yanı sıra, yazarı belli olmayan, yabancı yazarlı veya okurlar tarafından yazılmış masallar da yer almaktadır.

Gazetede masalları en çok yayınlanan yazar **“Dilekle Çilek Kardeşlerin Masalları”** serisiyle Kemal Sahir'dir. Masalların başlıkları ve yayınlanan gazete numaraları şu şekildedir: **“Altın Dökülen Ağaç”** (Nu.: 63, 64); **“Kırk Haramilere Oynanan Oyun”** (Nu.: 65, 66); **“Zilli Azrail”** (Nu.: 67, 68); **“Devler Arasında”** (Nu.: 69, 70, 71); **“Çileğin Muvaffakiyeti”** (Nu.: 72, 73); **“Fare, Eşek, Ayı”** (Nu.: 74 - 77); **“Yeni Zaferler Peşinde”** (Nu.: 78 - 82); **“Dilekle Çilek İstanbul'da”** (Nu.: 83 - 88).

“Büyülü Sultan”; (Nu.: 2, 3, 4, 5) adlı masal Hoca takma adıyla M. Sami Karayel tarafından beş sayı süresince yayımlanan bir masaldır. Yine M. Sami'nin **“Altın Okun Sergüzeşleri”** adlı masalı 31. sayıda başlamış ve 36. sayı da dâhil olmak üzere altı sayı yayınlanmıştır.

“Hık Demiş Burnundan Düşmüşün Hikâyesi” (Nu.: 47), **“Kurt Yavrusu Kirpiyi Kestane Gibi Yedi”** (Nu.: 51) ve **“Tilkiden Daha Kurnaz Dört Çocuk”** (Nu.: 49) adlı masallar Masalcı tarafından yazılmıştır.

Suat Derviş Baraner'in **“Küçük Yusuf ve Orman Cücesi”** (Nu.: 52, 53, 54, 55) adlı bir masalı; Erol Tekin'in çevirisiyle **“Periler Dağı”** (Nu.: 62); İlhan'ın Babası ismiyle anlatılan **“Peri Masalları... Eşek Postu”** (Nu.: 89, 90, 91) ve **“İsveç Masalı... Peri Masalları... Beyaz Kedi”** (Nu.: 92 - 109) adlı masalları yer almaktadır.

Nusret Safa Coşkun'un yazmış olduğu **“Bir Çin Masalı”** adlı masal 121. sayıdan 129. sayı da dâhil olmak üzere düzenli bir şekilde gazetede yayımlanmıştır. Macide Macid Taş'a ait olan **“Bir Yamyam Masalı”** adlı masal 130. ve 131. sayılarda yayımlanmıştır.

“Tilkiden Daha Kurnaz Dört Çocuk” (Nu.: 49); **“Maymunun Evi”** (Nu.: 118) ve **“Masal... Üç Elmaslı Kırbaç”** (Nu.: 6-10) başlıklı Türk masalının kimin tarafından yazıldığı belli değildir.

İngiliz masalı olarak yayımlanan “**Kurbağa Prens**” adlı masal 134. ve 135. sayılarda yayınlanmıştır. **Vilson** isimli yazarın “**Peri Kızı**” (Nu.: 140) ve İngiliz Masalı olarak yayımlanan “**Fare İle Evlenen Kedi**” (Nu.: 141) başlıklı iki masalı yer almaktadır.

Ayşe Teyze'nin yazmış olduğu masal niteliği taşıyan ve bir tilkinin başından geçen maceraları anlatan yazı dizisi “**Tilki Kardeş İstanbulda**”, “**Tilki Kardeş Ormanda**”, “**Tilki Kardeş Tayyarede**”, “**Tilki Kardeş Afrikada**” gibi başlıklarla gazetenin 109. sayısından 134. sayısı da dâhil olmak üzere devamlı olarak yayımlanmıştır.

4.2.2.2.4. Şiir

Mektepli Gazetesi şiir türü açısından oldukça zengindir. Gazetenin sahibi ve başyazarı olan Mehmet Sami'nin 80. sayıda “**Kış**” isimli bir şiiri yer almaktadır. Kemal Sahir'in 30. sayıda “**Anneme**”, Macide Macit'in 128. sayıda “**Kan Dolu Yüreğimiz**”, Vedat Galip'in 31. sayıda “**23 Nisan**” adlı şiiri ve Vahdet Gültekin'in de “**Cumhuriyetimiz**” (Nu.: 58) ve Gültekin imzasıyla “**Vatan**” (Nu.: 42) isimli şiirleri gazetede yer almaktadır.

Bunun dışında Hakkı Süha Gezgin'in gazetenin ilk sayısında yer alan “**Mektepli**”, Fazıl Ahmet Aykaç'ın 118. sayıda “**Yarınlar Karşısında**”, Halid Fahri Özensoy'un 122. sayıda “**Türk Ozanı Diyor!**” isimli bir şiiri, bir de H.F.O. imzası ile 129. sayıda “**Atatürk**” isimli şiiri yer almaktadır.

Mektepli Gazetesi'ndeki şiirlerin büyük bölümünü okuyucu şiirleri oluşturmaktadır. Gazetede yer alan sayı numaraları ile okuyucu isimleri aşağıda yer almaktadır.

- A. Baha, “Marmara”, Nu.: 12.
- A. Cavit, “Mektepli Arkadaşa”, Nu.: 4.
- A. Coşkun, “Hasret”, Nu.: 21.
- A. Faruk, “Sevimli Köy”, Nu.: 29.
- A. Fuat, “Köyde Sabah”, Nu.: 23.
- A. İhsan, “Söğütler”, Nu.: 38.
- A. Zehra, “Şehit Çocuğu”, Nu.: 24.

- Ahmet Selim, “Çal Çoban”, Nu.: 113.
 Ahmet Vehbi, “Köyde Akşam”, Nu.: 91.
 Ali Fuat, “Suadiye’de Akşam”, Nu.: 34.
 Ali Remzi, “Dostlar”, Nu.: 15.
 Ali Sabahattin, “Ankara’dan Uzakta”, Nu.: 14.
 Ali Şefik, “Son İz”, Nu.: 29.
 Ali Yahya, “Ulu Gazi”, Nu.: 115.
 Alp Gündoğdu, “Kahraman Ayşe”, Nu.: 8.
 Altay, “Çal Çoban”, Nu.: 113.
 Aşık Bâki, “Maziye”, Nu.: 38.
 Ayşe Rıza, “Babama”, Nu.: 18.
 B. Müfit, “Kış”, Nu.: 20.
 Bahaettin, “23 Nisan”, Nu.: 93.
 Bâki Süha, “Trende Hıçkırıklar”, Nu.: 61.
 Behçet, “Yaz Akşamları”, Nu.: 52.
 Beşiktaşlı Cihat, “Anneme”, Nu.: 15.
 Burhan, “Dere”, Nu.: 112.
 Bülent, “Rûya”, Nu.: 63.
 Bürhan Sedat, “Vatan Acısı”, Nu.: 29.
 C. Kemal, “Mersiye”, Nu.: 112.
 Celâl, “Hayatım”, Nu.: 12.
 Celâl Şefik, “Karanlık Basarken”, Nu.: 61.
 Celal Şekip, “Gurup”, Nu.: 27.
 Cemal, “Anadolu’ya”, Nu.: 122; “Dere”, Nu.: 141.
 Cemal Demiral, “Sakarya”, Nu.: 139.
 Cemal Fuat, “Gurbet”, Nu.: 23.
 Cevat Mehmet, “En Büyük Türk’e”, Nu.: 128.
 Cevdet Fikret, “Gazi’nin Heykeline”, Nu.: 5.
 Cihat, “Vatanî Vazifem”, Nu.: 41.
 Diâver Önder, “Zafer”, Nu.: 125.
 E. T., “Açlar”, Nu.: 78.
 E. K., “Gece”, Nu.: 97.
 Edip Nazim, “Kağrı”, Nu.: 62.

- Edip Necmi, "Gazetemize", Nu.: 4.
- Efdal Can, "Geçitsiz Dağlara", Nu.: 117.
- Emel Nihat, "İki Küçük Yaramaz", Nu.: 15.
- Emin, "İnik Perdeler", Nu.:114.
- Emin Atasagun, "Gurup", Nu.: 121.
- Eyüp S., "Asker Oğluma", Nu.: 116.
- Fatma Kasım, "Gazeteme", Nu.: 34.
- Ferda, "Zavallı", Nu.: 67.
- Feridun Fahri, "Ben", Nu.: 18.
- Ferihan, "Mektepliye", Nu.: 17.
- Ferit Ragıp, "23 Nisan", Nu.: 83.
- Fethi, "Mektepli Gazetesi'ne", Nu.: 3.
- Galip, "Akşam", Nu.: 26.
- H. Günhan, "Gurbette Hatıralar", Nu.: 20.
- H. Kâmuran, "Gurupta", Nu.: 8.
- H. Rahmi, "Köyde Akşam", Nu.:120.
- H. T., "Diller", Nu.: 2.
- H. Ziya, "Deniz", Nu.: 13.
- Hacı Ali, "Cumhuriyet Düğünümüz", Nu.: 31.
- Halil Sezai, "Gurbetten Dönerken", Nu.: 6.
- Halis, "Mektepli İçin", Nu.: 84.
- Halit Kemal, "Efe Türküsü", Nu.: 87.
- Haydar, "Sonbahar", Nu.: 116.
- Hayri, "Sonbahar", Nu.: 11.
- Hikmet, "Hayattan Örnekler", Nu.: 37.
- Hikmet Recai, "Bir Ölüye", Nu.: 32.
- Hüsamettin, "Babama", Nu.: 4.
- Hüseyin Avni, "Bahçede Kuşlar", Nu.: 65.
- Hüseyin Rahmi, "Kardeşime", Nu.: 122.
- İ. E., "Yo Yo", Nu.: 10.
- İ. Fikret, "Gurbete Giderken", Nu.: 12.
- İ. Medeni, "Sonbahar Rüzgârları", Nu.: 108.
- İbrahim Fevzi, "San'at", Nu.: 10.

- İhsan Naim, “Bostan Dolapları”, Nu.: 22.
 İlhan, “Çal Çoban”, Nu.: 62.
 İlyas, “Sakarya”, Nu.: 27.
 İrfan İmat, “Babama”, Nu.: 21.
 İsmail Ekrem, “Gurbet”, Nu.: 94.
 İsmail Sefa, “Terhisten Sonra”, Nu.: 11.
 İsmet Rifat, “Kumbara”, Nu.: 23.
 Jülide Buğra, “Ceylan”, Nu.: 129.
 Jülide Buğra Kın, “Sularda Bir Gemi Yandı”, Nu.: 131.
 K. S., “Üzüm”, Nu.: 66.
 Kâzım, “Sonbahar”, Nu.: 13.
 Kemal Osman, “Gemicilerin Türküsü”, Nu.: 8.
 Küçük Muharrir, “Lâmba”, Nu.: 7.
 Leman Aziz, “Türk Kızı”, Nu.: 20.
 Lütfullah, “Akşam”, Nu.: 6.
 M. Asım, “Beni De Bekle Yolcu”, Nu.: 53.
 M. Cahit, “Yo-Yo”, Nu.: 95.
 M. Fikret, “Gurbete Giderken”, Nu.: 36.
 M. İbrahim, “Fakircik”, Nu.: 26.
 M. Kemal, “Gazi’ye”, Nu.: 112.
 M. Naki, “Vatan Hasreti”, Nu.: 86.
 M. Rasi, “Demirci”, Nu.: 30.
 M. Sabri, “Yaz Girerken”, Nu.: 39.
 M. Sadık, “Köy”, Nu.: 21.
 M. Zeki, “Terk Ettiğim Yuva”, Nu.: 18.
 Mahdure, “Kış”, Nu.: 75.
 Medi-N., “Bozkurt”, Nu.: 126.
 Mehmet, “Anneme”, Nu.: 132.
 Mehmet Hilmi, “Bize Durmak Yok”, Nu.: 124.
 Mehmet Karaca, “Kutlu Olsun”, Nu.: 124.
 Mehmet Necati, “Söğütler”, Nu.: 96.
 Mehmet Selim, “Köyüm”, Nu.: 114.
 Mesadet Sabri, “Hazan”, Nu.: 24.

- Mesrura Rahmi, "Akşam", Nu.: 23.
 Murat Nail, "Türk Oğlu", Nu.: 39.
 Mustafa Fahri, "Akşam", Nu.: 30.
 Mustafa Fevzi, "Yaz", Nu.: 98.
 Mustafa Sinan, "Bahar", Nu.: 41.
 Nadide S., "Hep alış", Nu.: 16.
 Nafia Günseli, "Anne", Nu.: 4.
 Naki, "Vatan Hasreti", Nu.: 86.
 Necati, "Batıdan Geceye", Nu.: 40.
 Necati Vasıf, "Ayrıldıktan Sonra", Nu.: 40.
 Necmettin, "Derslerin Lisani", Nu.: 3.
 Neriman, "İnkılap Liseleri", Nu.: 14.
 Nihat Altay, "Hepimiz", Nu.: 25.
 Nuran, "Anadolu", Nu.: 22.
 Nuri, "ieklere", Nu.: 35.
 Nusretin Ertürk, "Budunuma", Nu.: 130.
 Ömer Kızıl, "Akşam", Nu.: 17.
 Rahmi E.gun, "Nine", Nu.: 20.
 Rahmiye, "şikayet", Nu.: 21.
 Rasi, "Demirci", Nu.: 30.
 Reşat Adil, "Mustarip", Nu.: 34.
 Reşit Saim, "Damlalar ve Ömür", Nu.: 16.
 Ruşen, "Kumbara", Nu.: 66.
 S. Demir, "Ali Baba", Nu.: 90.
 S. Hüsamettin, "Babama", Nu.: 4.
 S. Kubilay, "Karanlık Geceler", Nu.: 31.
 Sabiha, "Sabah", Nu.: 57.
 Sabiha Cemil, "Babama", Nu.: 13.
 Sabri, "Deniz", Nu.: 25.
 Sabri Gültekin, "Albayrak Mektebi Marşı", Nu.: 1.
 Sabriye, "Sarıyer'in Akşamı", Nu.: 26.
 Sadık, "Akşamlar", Nu.: 28.
 Sadık Kutbay, "Ben ve Sular", Nu.: 148.

- Saffet Tekin, "Sahilde Gece", Nu.: 64.
- Sait Kubilay, "Bir Arzu", Nu.: 74.
- Salih, "Köyde Bir Akşam", Nu.: 7.
- Salih A., "Mektepliye", Nu.: 16.
- Salih Zeki, "Yeşil Ovada", Nu.: 33.
- Samime, "Ah Anne", Nu.: 111.
- Sarim, "Karakış", Nu.: 18.
- Seha, "Mehmetçiğin Ölümü", Nu.: 58.
- Selahattin, "Sahilde Bir Gece", Nu.: 42.
- Selahattin Yılmaz, "Kalbimde Gurup", Nu.: 34.
- Selçuk, "Göztepe'de Gece", Nu.: 8.
- Selim Kemal, "Tabut", Nu.: 99.
- Seniha, "Gençlik", Nu.: 77.
- Seyfi Ükil, "Kurtuluş", Nu.: 125.
- Seyfettin, "Fırtına", Nu.: 112.
- Suphi Kaya, "Kumbara", Nu.: 17.
- Süleyman Fahri, "Gün Batarken", Nu.: 16.
- Şefik Hüsnü, "Bir Kahraman", Nu.: 12.
- Şefik Şakir, "Kış Geliyor", Nu.: 19.
- Şemseddin Sait, "İrkımın Üç Zamanı", Nu.: 61.
- Şükrü Tekin, "Türk Bayrağı", Nu.: 33.
- Tacettin, "Kardeşime", Nu.: 11.
- Tahsin, "Köyümün Yolları", Nu.: 115.
- Turgut Tunabay, "Babama", Nu.: 122.
- Umran, "Ankara", Nu.: 82.
- V. Edip Nazim, "Kağrı", Nu.: 62.
- Vahdet, "Gaziye", Nu.: 58.
- Vahdet Tevfik, "Vatan Fedailerine", Nu.: 72.
- Yahya Saim Ozanoğlu, "27 İlk Kanun", Nu.: 120.
- Yaşar, "Akşam", Nu.: 7.
- Yaşar Ziya, "Bayrağım", Nu.: 112.
- Yaşar Ziyai, "Kızılırmak", Nu.: 63.
- Yaşar Ziydi, "Akisler", Nu.: 111.

Yaşar Zizai, “Tarlalar”, Nu.: 110.

Yıldırım, “Silahım”, Nu.: 10.

Zeki, “Kedime”, Nu.: 17.

Zeki Niyazi, “San’at Aşkı”, Nu.: 15.

Zeki Tokay, “Tefekkür”, Nu.: 61.

Ziya, “Bahar”, Nu.: 27.

4.2.2.2.5. Diğer

4.2.2.2.5.1. Haberler

“**Dünyanın Dört Köşesinde**” başlıklı haberler gazetenin 25 – 33., 36. ve 49. sayılarında; “**Dünyada Neler Oluyor?**” başlıklı haberler 98. sayı ve 101 ile 104. sayılar arasında; “**Dünyada Ne Var Ne Yok**” başlıklı haberler 105, 106, 108, 109, 111 - 115, 120, 124, 127, 128, 130, 132, 139 ve 146. sayılarda; “**Dünyada Olup Bitenler**” başlıklı haber 122. sayıda ; “**Resimli Dünya Haberleri**” ise 90, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 120, 121, 122 ve 123. sayılarda yer almaktadır.

139. sayıda yer alan haber köşesinde “Dünya Kadınlar Kongresi” ile ilgili bir habere yer verilmiştir. Bu habere göre Türkiye’de farklı ülkelerden gelen temsilci bayanlar toplanarak bir kongre düzenlenmiştir. Haberin devamında İngiliz ve Hintli kadın temsilcileri arasında geçen bir tartışma yer almaktadır. Buna göre başka ülkenin himayesi altında olup bağımsızlığını kazanamamış ülke konumunda olan milletlerin mücadele ederek başarı sağlayabilecekleri bilgisi verilmek istenmiştir.

4.2.2.2.5.2. Bilimsel Gelişmeler

Mektepli Gazetesi’nin “**İlim ve Fen**” başlıklı köşesinde okuyuculara zamanın güncel konularıyla ilgili bilimsel gelişmelerden bahsedilmektedir.

“*Kendi Kendine Yürüyen Gemiler*” (Nu.: 8); “*Bir Tayyare Nasıl İdare Edilir?*” (Nu.: 11); “*Yıldızlar Arasında Seyahat Yapılabilir Mi?*” (Nu.: 14); “*Fennin Kuvvetleri ve Makine-İnsan*” (Nu.: 24); “*Tufan Nasıl Oldu?*” (Nu.: 27);

“*Senenin Her Mevsiminde Güneş Elde Etmek Mümkün Olacak Mı?*” (Nu.: 29); “*Gökyüzü Ne Biçimde?*” (Nu.: 34) ve “*Radyom*” (Nu.: 50) başlıklı yazılar gazetede isimsiz olarak yayınlanmıştır.

“*İnsanlar Kanatsız Uçabilecek Mi?*” (Nu.: 30); “*Kaynar Su Yanardağları*” (Nu.: 54); “*Dünya Yuvarlak Değildir*” (Nu.: 73); “*Yırtıcı Hayvanların Avı*” (Nu.: 74) ve “*Tayyare Mi Şimendofer Mi?*” (Nu.: 76) başlıklı yazılar ise Hoca takma adını kullanan M. Sami Karayel’e aittir.

“*Şimal Kutbu Kâşifi*” (Nu.: 28); “*Eratosten’in Kuyusundan Dünyanın En Büyük Teleskopuna*” (Nu.: 42) başlıklı yazılar ise “İlim ve Fen” köşesinde yer almadığı halde bilimsel gelişmelerden bahsettiği düşüncesi ile bu bölümde belirtilmiştir.

4.2.2.2.5.3. Tarih ve Tarihî Yerler

Mektepli Gazetesi’nin “Tarihi Gezinti” ya da “Tarih Sahifesi” başlıklı bu bölümlerinde, okurlarına kültürler beşiği olan memleketimizin birbirinden güzel tarihî yerleri çoğunlukta olmak üzere, bazen de tarihi konularla ilgili bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

“**Tarihi Gezinti**” köşesinde Tarihçi takma adıyla yer alan yazarın ulaşılabilen on dört adet yazısı yer almaktadır. Bunlar; “*Rumelihisarı Kalesi*” (Nu.: 15), “*İstanbul*” (Nu.: 16), “*Ankara*” (Nu.: 17, 18), “*Kız Kulesi*” (Nu.: 19), “*Hipodrum: Sultan Ahmet Meydanı*” (Nu.: 34), “*İstanbul’un Adaları ve Meraklı Tarihi*” (Nu.: 46), “*Fetihten Evvel İstanbul’un Ehalisi ve Bugün...*” (Nu.: 47), “*Türk Mimarisinin Şaheseri Beyazıt Camii*” (Nu.: 48), “*Güzel Üsküdar ve Meraklı Tarihi*” (Nu.: 50), “*İkiyüz Sene Evvel...*” (Nu.: 57), “*Yüzelli Sene Evvel...*” (Nu.: 59), “*Dörtüyz Sene Evvel...*” (Nu.: 60), “*Dünyanın En Güzel ve En Debdebeli Kraliçesi... Kleopatra*” (Nu.: 74), “*Papaslar Zavallı Cahil Ahaliye Cennet Bahçelerini Nasıl Sattılar?*” (Nu.: 99) başlıklı yazılardır.

Aşağıda “Tarihi Gezinti” köşesinde yer alan yazıdan örnek bir bölüm verilmiştir.

“Tarihi Gezinti”

Rumelihisarı Kalesi

BOĞAZİÇİNİN en dar yerinde bulunan bu kaleyi hepimiz biliriz. Köprüden 11,5 kilometre mesafededir. Bu kaleye eskiden Boğazkesen namı verilirdi. Bizanslılar zamanında ismi (Mokopyon) du. Evvelce bu kalenin yerinde (Let) kalesi isminde yayvan bir kale vardı. Bizans İmparatorları burasını hapısane olarak kullanırlardı. (Let)in manası unutulmuş demektir. Zaten bu hapisaneye dünyadan vücutları kaldırılmak istenilen adamlar gönderilirdi. [...] (Nu.: 15, s.: 14).”

“*Pompei Harabeleri*” (Nu.: 13); “*Dikili Taşlar*” (Nu.: 14); “*Çenberli Taş*” (Nu.: 20); “*İstanbul Surları*” (Nu.: 21, 22); “*Galata ve Galata Kulesi*” (Nu.: 23); “*Eski Saray ve Beyazıt Kulesi*” (Nu.: 24); “*Bursa*” (Nu.: 26); “*Kastamonu*” (Nu.: 27); “*Yılanlı Sütun*” (Nu.: 31); “*Galata ve Unkapanı Köprüleri*” (Nu.: 33); “*Rolan Bir Vuruşta Tam Elli Kişinin Birden Boynunu Uçuruyordu*” (Nu.: 101); “*Dünyanın En Büyük Geçitlerinden Toroslar*” (Nu.: 136); “*İstanbul İçinde Bir Gezinti*” (Nu.: 142) başlıklı yazılar ise gazetede isimsiz olarak yayınlanmıştır.

Seyyah takma ismini kullanan yazarın, gazetenin “Bilmediğimiz Yerler” başlıklı köşesinde tarihî yerlerle ilgili yazılarına rastlanmıştır. Bu yazılarda Kongo, Japon Mabetleri, Afrika Zencileri, Asya Kovboylarının Memleketleri konuları işlenmiştir. Bu yazılar gazetenin 19, 21, 22, 23, 32, 45, 60, 61, 65, 63. sayılarında yer almıştır.

4.2.2.2.5.4. Sinema

Mektepli Gazetesi'nin sinema köşesinde okuyuculara dönemin sinema filmleri ve sinema oyuncuları hakkında bilgiler verilmiştir. Duygu ve düşüncenin hayal dünyasına aktarılan görsel sunumu ve gerçek hayatla olan ilişkileri sanatsal olaylarla birleştirilerek okurlara aktarılmıştır.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan sinema ile ilgili yazılar köşesinde en uzun soluklu olanı “**Ceki Kugan'ın Hatıraları**” (Nu.: 6-11) başlıklı yazı dizisidir. Bu yazı dizisinde sinema oyuncusu olan bir çocuğun rol aldığı filmdeki hatıraları kendi dilinden aktararak yazılmıştır. Bu tür eserleri okuyan çocuk kahraman ile kendi arasında bir bağ kuracak, kendisiyle ve hayatla daha barışık olabilecek, güven duygusunu pekiştirecek veya

arttırabilecektir. Böylelikle çalışmanın, azmetmenin ve ideallerin peşinden koşmanın beraberinde başarıyı getireceğini öğrenecektir.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan sinema ile ilgili diğer yazılar konu başlıkları ile aşağıda belirtilmiştir.

“Don Kişot” (Nu.: 16); “Bin Çocuğun Çevirdiği Bir Film” (Nu.: 17); “Trader Horn” (Nu.: 18); “Bu Hafta Operada” (Nu.: 19); “Ana Mektebi” (Nu.: 24); “Maurice Chevalier'nin Yerini Kim Alacak?” (Nu.: 28); “Sesli Filmin Tarihi” (Nu.: 28); “Büyük Eserler Filme Alınıyor” (Nu.: 32); “Şampiyon” (Nu.: 34); “Renkli Film Nasıl Yapılır?” (Nu.: 68).

4.2.2.2.5.5. Tiyatro ve Piyesler

Mektepli Gazetesi'nde “tiyatro” ya da “piyesler” başlıklı herhangi bir köşe oluşturulmamış, ancak yer yer de olsa “Bir Komedi”, “Piyes”, “Mektep Temsilleri” ya da başlıksız bir biçimde çocuklar için keyifli, eğlenceli ve bilgilendirici nitelikte orta oyununa ve okul piyeslerine yer verilmiştir.

Piyeslerin okuyuculardan gelen istekler üzerine yazılmış olduğunu “**Yamyamlarla Beraber**” (Nu.: 81) başlıklı komedi eserinin ilk satırlarından anlamak mümkündür.

“İçinizden çoğunuz, bizden, oynanması kolay piyesler neşretmemizi rica ediyordunuz. Bugün sizin arzunuzu yerine getirmeye başlıyor ve oynanması çok kolay, çok eğlenceli bir piyesi veriyoruz. Bundan sonra da hoşunuza giderse size böyle her yerde büyük bir kolaylıkla oynayabileceğiniz piyesler neşredeceğiz. (Nu.: 81,s.:16,17) Hikâyeci Başı”

Tanınmış yazarlarımızdan Mahmut Yesarî'nin “**Her Kafadan Bir Ses**” (Nu.: 59) ve “**Tahriri Nüfus Zamanında**” (Nu.: 55, 56) başlıklı iki eserine gazetede yer verilmiştir. “**Tahriri Nüfus Zamanında**” adlı eserin bir bölümü şu şekildedir:

“Kahveci Abbas

Memur: İsmi ne?

Abbas: Özzümün namini danişirsen?

- Evet, adın ne?
- Seyd Abbas Tebrizî.
- Kaç Yaşındasın?
- Özzümün yaşı kırkdı. İlle, kırkı gaç ay, gaç cün, gaç sâet ilerilemişti, tebrize danışmak cerecdi.
- Telgraf mı çekiyorsun? Kırk de geç. Babanın adı?
- Özzümün pedderi Molla Gasımdı. Yahşi kişiydi. Özzümün deddesi Mirza Caferdi. Deddemin deddesi Seyd Gaffardı. Özzümün şeceresini danışmak istersen Şah Kaçar ın, Şah Abbas ın, Şah Tahmasb ın, Şah İsmaili Safevî nin şecceelerini karışdıranda bulupsun, daddaş!
- Evli misin?
- Hançi ivimden danışırsan? Özzümün Tehran da ivi vâdı, özzümün Tebriz de ivi vâdı, özzümün Meşhed de ivi vâdı, özzümün Çerbelâ da ...
- Kâfi, kâfi...(Nu.: 55, s.: 7)”

Gazetede yer alan komedi ya da okul piyesi türündeki diğer eserlerin dökümü ise şöyledir: Vedat Galip’in çevirisi olan **“Ağustos Böceği İle Karınca”** (Nu.: 35, 36), N. Ertüzün’e ait **“Gıd! Gıd! Gıd! Gıdak!”** (Nu.: 129) ve Besim Hikmet’in tek perdelik eseri olan **“23 Nisan”** isimli piyesi 136. sayıda yer almaktadır.

Mektepli Gazetesi’nde yazarı belli olmayan **“Şeytan”** (Nu.: 131) ve **“Gül İle Bülbül”** (Nu.: 133) isimli iki piyes mektepler için yazılmış diğer eserlerdendir.

4.2.2.2.5.6. Spor

Mektepli Gazetesi’nde 1. sayıdan itibaren yayımlanmaya başlayan spor köşesinde dönemin spor karşılaşmaları, takımlardaki değişiklikler, spor alanlarının ve çeşitliliğinin gelişimi, farklı ve yeni sporların tanıtımı yer almaktadır.

Çocuğu bireysel olmaktan çıkarıp takım ruhu oluşturmasını amaçlayan bu spor dalları hem bireyin dayanışma ve topluluk içindeki özgüven duygusunun gelişmesine katkı sağlamakta hem de işbirliğine dayalı öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır. Hemen hemen her

sayıda süreklilik ve çeşitlilik sağlayan bu bölüm, Atatürk'ün "Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur." sözüyle tamamlayıcılığını kanıtlamıştır.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan "spor" ile ilgili yazıların bir kısmı Sporcu takma ismiyle bir kısmı da hiçbir isim belirtilmeden yazılmıştır.

Sporcu takma isminin gazetenin ilerleyen bölümlerinde M. Sami Karayel'e ait bir isim olduğu öğrenilmektedir. Mektepli Gazetesi'nde yer alan "**İzcilik, Oyun, Jimnastik, Spor**" (Nu.: 33) başlıklı bu köşede izcilik ve dağcılıkla ilgili yazılar da bulunmaktadır. Bu yazılar aynı zamanda sporcunun aktif kişiliğinin de bir göstergesidir.

Sporcu takma ismiyle yazılan yazılar: "*Binlerce Metre Kayalara ve Dağlara Tırmanan İnsanlar*" (Nu.: 40); "*Üç Günde Yüzme Nasıl Öğrenilir?*" (Nu.: 41); "*Yaşasın Türk Güreşçileri ve Atletleri*" (Nu.: 45); "*Yüzme ve Kürek Müsabakaları*" (Nu.: 50); "*İtalyan Güreşçileri Geliyor*" (Nu.: 51); "*Galatasaray Denizcilikte Birinci*" (Nu.: 52); "*Yaşasın Güreşçilerimiz*" (Nu.: 53); "*Yaşasın Atletlerimiz ve Güreşçilerimiz*" (Nu.:56); "*Aferin Futbolcularımıza*" (Nu.: 60); "*Beşiktaşlılar Feneri Yendi*" (Nu.: 70); "*Galatasaray Fenerbahçe 0-0 Berabere Kaldılar*" (Nu.: 116); "*Beşiktaş Fenere Nasıl Yenildi*" (Nu.: 118); "*Beşiktaş Galatasarayı 2-0 Yendi*" (Nu.: 119); "*Macar Takımı Hem GalatasarayBeşiktaş'a Hem de FenerGüneşe Yenildi*" (Nu.: 143) ve "*Aferin Beşiktaş'a*" (Nu.: 145).

İsimsiz yazılan spor yazıları ise; "*Spor*" (Nu.: 1); "*Mekteplilerin Sporda Büyük Muvaffakiyetleri*" (Nu.: 2); "*Mektepli Kızlar Los Ancelos Olimpiyatında*" (Nu.: 3); "*Mekteplerde Futbol*" (Nu.: 4); "*Rus Takımının Şehrimizdeki Maçları*" (Nu.: 6), "*Yo – Yo*" (Nu.: 7); "*Okçuluk*" (Nu.: 10); "*Dünya Güleşleri ve Vahşilerin Güleşi*" (Nu.: 11); "*Pariste Meraklı Bir Güleş*" (Nu.: 13); "*Pujila*" (Nu.: 14); "*Bürs*" (Nu.: 15); "*Fener ve Galatasaray Neden Mağlûp oluyor?*" (Nu.: 16); "*Galatasaray Yine Yenildi*" (Nu.: 17); "*Fener Daha Mı Kuvvetli?*" (Nu.: 18); "*Spor*" (Nu.: 20); "*Stadyom Meselesi Tazelendi*" (Nu.: 21); "*Galatasaray'a Ne Oldu?*" (Nu.: 22); "*Akla Gelmeyen Bir Mağlûbiyet*" (Nu.:23); "*Yalınayak Futbol*" (Nu.: 26); "*Maymunlar Binici, Köpekler Koşucu*" (Nu.: 28); "*Spor*" (Nu.: 30); "*Deniz Sporları Başladı*" (Nu.: 31); "*Galatasaray 0-2 Yenildi*" (Nu.: 36); "*Spor*" (Nu.: 39); "*Binlerce Metre Yüksekten Kendini Boşluğa Atan İnsanlar*" (Nu.: 39); "*Yaz Geldi Kamplar Başladı*" (Nu.: 39);

“Fener Beşiktaş Maçı” (Nu.: 40); “Galatasaray Fenerbahçe Maçı Nasıl Oldu?” (Nu.: 42); “Denizde de Ski” (Nu.: 42); “Mektepli Gazetesi’nin Pinpon ve Voleybol Turnuvası” (Nu.: 57); “Spor” (Nu.: 125); “Galatasaray, Fener-Beşiktaş, Güneş” (Nu.: 141); “Yunan Atletleri ve Biz” (Nu.: 142); “2500 Sene Evvel Boks Nasıl Yapılırdı?” (Nu.: 146); “Güreşçilerimizin Zaferi” (Nu.: 148).

4.2.2.2.5.7. Faydalı Bilgiler

Mektepli Gazetesi’nde okuyuculara yönelik hem öğretici hem de keyif verici köşelerden bir diğeri ise **“Faydalı Bilgiler”** köşesidir. Bu köşede ‘radyom’ elementinin faydalarından tutun da çocukların oynayacağı oyun örneklerine, genç kızlar ya da evli hanımlar için gerekli olabilecek ilginç ve pratik önerilere kadar birçok farklı konularda yazılara yer verilmiştir.

“Meraklı ve Faydalı Bilgiler” ve **“Faydalı Bilgiler”** başlıkları altında yer alan bu yazılar 86, 96, 96, 98, 99, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 120, 123, 125, 131, 132. sayılarda yer almaktadır.

4.2.2.2.5.8. İlginç Konular

Okuyucuda merak uyandıracak, insanları bilgilendirerek araştırmaya ve düşünmeye sevk edecek kimi konulara Mektepli Gazetesi’nde yer verilmiştir. Bunlar **“Garip Şeyler”**, **“Bilmediğimiz Şeyler”**, **“Bilmediğimiz İnsanlar”**, **“Bilmediğimiz Yerler”**, **“İnanılmıyacak Şeyler”** başlıklı yazılar olup gazetenin 1, 2, 4, 9, 12, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 32, 35, 45, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 70, 93, 95, 96, 97, 99, 101 - 106, 108, 109, 117, 118 ve 122. sayılarında aralıklarla yer almaktadır.

Aşağıdaki metin **“İnanılmıyacak Şeyler”** başlıklı yazıya örnek teşkil etmektedir.

“Yüzmesini unutan balık köprünün aralıklarından denize düşmüş boğulmuştu...”

[...] Fransa baytar mektebi hocalarından Müsyü Marcclen balıkların sudan hariçte yaşayıp yaşayamayacağını tetkike karar vermişti. [...] Müsyü Marcclen her sabah balığın suyunu değiştiriyor. Kavanozun içerisine yem olarak küçük küçük kurt parçaları atıyordu. On beş gün sonra yavaş yavaş kavanozdaki suyu azaltmağa başladı. Balık evvelâ bir parça sersemledi sonra az suda yaşamağa alıştı. Fakat Mösyö Marsölen hergün suyu azaltmağa devam ediyordu. [...] Nihayet balık tamamilen karada yaşamağa alıştı. Bu defa Müsyü Marsölen balığa yılan gibi sürünmeyi öğretmiye kalktı. Balık evvelâ biraz aksilik yaptı sonra sürünmeğe de alıştı. Artık balık odanın içerisinde bir aşağı bir yukarı gezip duruyordu. Mösyö Marsölenin sevinçten etekleri zil çalıyordu. Vak'ayı arkadaşlarına anlattı. Herkes evvelâ inanmadı güldü. [...] Dünyanın her tarafından meraklı adamlar gazeteciler Mösyö Marsölenin balığını görmek için Parise kadar geldiler. Bördüklerini gazetelerinde bütün tafsilâtile yazdılar. Biz de bu balığı görmek için muharririmizi Mösyü Marsölenin evine gönderdik. [...] - Efendim dedik balığı görmek için geldik.. Bu sözlerimiz üzerine Mösyö Marsölen: - Ah efendim ah dedi. Başıma gelenleri sormayın. [...] Ötedenberi balıkların suda yaşaması bir alışkanlıktan ibaret olduğuna kanaatim vardı. Eğer balıkları bir kavanoza alsak suyu yavaş yavaş azaltsak balıklar karada yaşamağa alışırdı. [...] Geçen gün balığımla beraber dışarı çıktım. Geze geze Envalp köprüsüne kadar geldik. Hava çok güzeldi. Köprüde biraz dolaşeyim dedim. Ben önde balık arkada gidiyorduk. Zavallı palamudun keyfi pek yerinde idi. Mütemadiyen zıp zıp sığıyordu. Böyle sığrarken birdebire köprünün aralıklarından nehire düştü. Hemen bir sandal buldum. Balığı araştırdım. Yarım saat bir araştırmadan sonra ne görsem beğenirsiniz. Benim zavallı palamut. Karada yaşaya yaşaya yüzmesini unutmuş boğulmuştu. [...] (Nu.: 109; s.: 6, 15).”

4.2.2.2.5.9. Yabancı Dil Öğretimi

Mektepli Gazetesi'nde dil öğretimine 35. Sayıda yer alan “**Fransızca Nasıl Öğrenilir?**” başlığı ile başlanmıştır. Sadece 58, 70, 100 ve 102. sayılarda ara verilmiş, 103. sayıya kadar dersler sürekli olarak devam etmiştir.

“**Yep Yeni ve Bam Başka Bir Usulle Fransızca Nasıl Öğrenilir?**” başlıklı ve yazarı belli olmayan Fransızca öğretimi yazı dizisi 35. sayıdan

başlayarak 58. sayı hariç 65. sayıya kadar düzenli bir şekilde toplam 30 derste sonlanmıştır.

“Karşılıklı Tercümelemlerle Fransızca’yı Öğreniyorum”, “Fransızca’yı Öğreniyorum” başlıklı dersler; *Alphonse Daudet*, Ernest Lavissey, Montesquieu, George Sand, Henri Lavedan isimli yazarlardan alıntı yapılarak oluşturulmuş 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101 ve 103 numaralı sayılarda iki haftada bir yayınlanmak üzere toplam 19 derste tamamlanmıştır. Fransızca derslerinde yer alan metinlerin çevirisinde Mehmet Sami Karayel’in (M.S.) imzası yer almaktadır.

Ayrıca 105. ve 107. sayılarda gazeteye iki sayfalık ek yapılarak Fransızca Sözlük için yer ayrılmıştır.

Mektepli Gazetesi’nde 38. sayıda başlayan **“En Kısa Bir Zamanda İngilizce Nasıl Öğrenilir?”** başlıklı İngilizce dil öğretimine, takip edilen sayılarda devam edilmiş 45, 47 ve 49. sayılar hariç 50. sayıda eğitim sonlandırılmıştır.

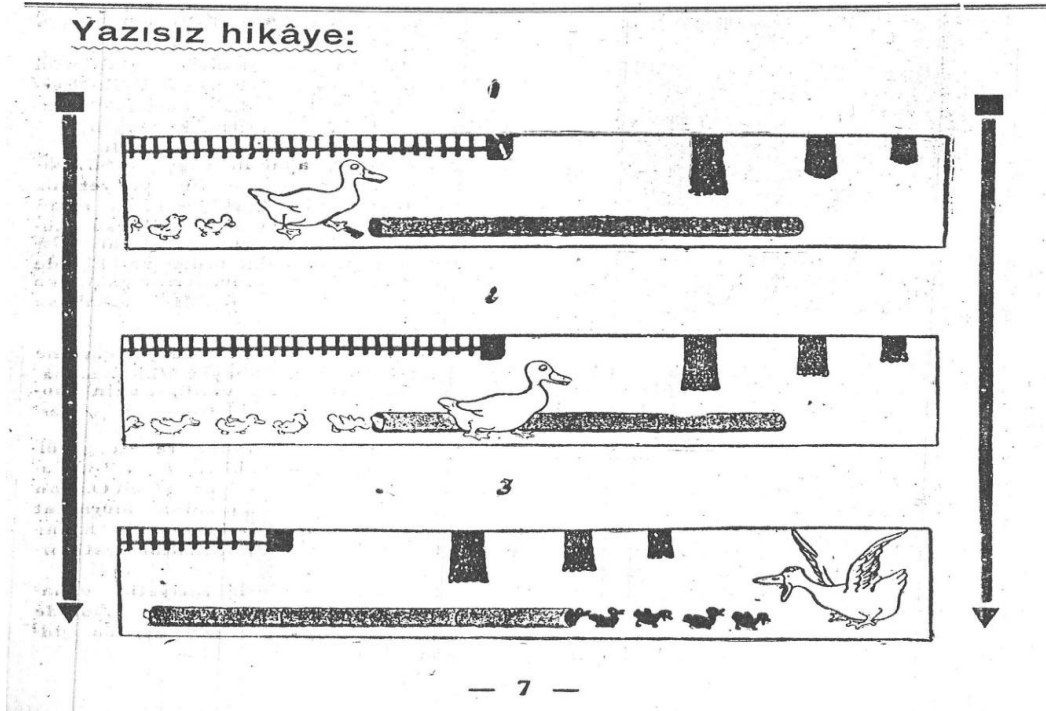
4.2.2.2.5.10. Fıkra, Karikatür, Çizgili Hikâye, vb.

Mektepli Gazetesi’nin çizgili hikâye, karikatür ve fıkralardan oluşan köşesi okurların mizahi ve çocuksu yönlerini harekete geçirmede etkin bir role sahiptir.

“Gülmez Misiniz?”, “Okuyalım, Düşünelim, Gülelim”, “Oyun ve Eğlence”, “Biraz da Gülelim”, “Resimli Hikâyeler”, “Resim ve Karikatür” başlığı altında yayınlanmış çocuklara yönelik hazırlanan ev ve sokak oyunları, çizgili hikâyeler, karikatürler, fıkralar - Nasreddin Hoca fıkraları - gibi yazın türleri 39, 40, 41, 111, 112, 113, 114, 115, 116 ve 117. sayılar hariç 148 sayıda devam etmiştir.

“Cin Aka ve Arkadaşları”, “Pire ile Çekirge”, “Bodurla Gagaburunun Maceraları” başlıklı resimli hikâyeler uzun süreli yayınlanan karikatür dizi serisi olmuştur.

Aşağıda “Yazısız Hikâye” başlığı ile gazetenin 118. ve 122. sayılarında yer alan çizgili hikâye örneklerine yer verilmiştir.

Şekil 1. Yazısız Hikâye, Nu.: 118, s.: 7

Şekil 2. Yazısız Hikâye, Nr: 122, s.: 7

Talât Aydemir'in 139. sayıda yer alan "Biraz da Gülelim" köşesindeki "Ağanın Elbisesi" başlıklı fıkrası ise gazetede şöyle yer almıştır:

"Ağanın elbisesi

Bir haftadan beri traş olmamıştı. Atalardan kalma bu yasayı gütmek ona güç geliyordu. Haftada iki defa traş olmak kolay iş mi idi? Fakat çare yoktu, bu yasaya herkesten önce boyun eğmeli idi ki herkes ona tabi olsun. Yeniçeri ağası azametle ellerini arkasına bağlamış, heybetli kavuğunu sallıyarak hem yürüyor hem de bunları düşünüyordu. Sabah divan akşam iş hasılı dinlenmek yok. Zaten onun yaradıştan kuru olan vücudunu çok hırpalıyordu. Ocağa döndüğü zaman yorgunluk acisiyle önüne geleni haşlıyor, etrafı kasıp kavuruyordu. Durdu. Berbere gelmişti.. Hazır geldim diye düşündü, girip bir traş olayım. Kapıya yaklaştı. Bu sırada kapıdan haybetli bir yeniçeri çıktı. Ağaya hürmetle selam vererek yol açtı. Ağa bu iltifattan memnun: - Eyvallah evlat, teranesiyle geçerken gözleri yeniçerinin kat kat olan ensesine ilişti. Gayri ihtiyarî bir hasetle titredi. Gençliğinden beri böyle katmerli bir enseye malik olmayı ne kadar isterdi. Birden kafasından bir şimşek çaktı. Sakın bu yeniçeri ensesini berbere yaptırmış olmasın. Ağanın içeriye girdiğini gören berber 'Buyur ağa' diyerek tahta koltuğu ikram etti. Ağa koltuğa kurulurken emretti: - Üç katlı bir ense isterim. Ağanın ne demek istediğini berber anlayamadı, korkarak: - Nasıl buyurdunuz ağam dedi. – Bre sen laf anlamaz mısın, diye kükredi. Demin çıkan delikanlının gibi bir ense isterim. Berber anladı. Anladı amma bunun imkânı olmadığını ağaya söylemeye cesareti yoktu. Durdu, yutkundu. Ağanın ne kadar titiz, huysuz olduğunu eskiden bilirdi. İtiraz hiç sevmez, buyruğunun yapılmasını isterdi. Gayri ihtiyarî bir hareketle elinde bulunan sabunu ağanın bir armut sapına benzeyen kuru sinirli ensesine sürdü, ovuşturdu, köpürttü. Gözü yanibaşında asılı duran ustura kayışına ilişince bir an düşündü. Bu anda kafasında bir zekâ şimşeği çakmış buna bir hal çaresi bulmuştu. Derhal uzandı, kayışı aldı ve havada keskin bir daire çizdikten sonra bütün kuvvetiyle ağanın kuru ensesine yapıştırdı. Keskin bir şaklayışla ensesine yapışan bu deri parçasını acı ile seyreden ağa gayri iradiî elini ensesine götürdü. Hayret ensesi kabarmış katmerli bir kat olmuştu. Fakat ne çare ki bu fiyakalı ensenin ikinci katına tahammül kalmamıştı. Azametle geri döndü: - Berber başı dedi. Şimdilik bir kat yetişir! Talât Aydemir (Nu.: 139, s.:2)"

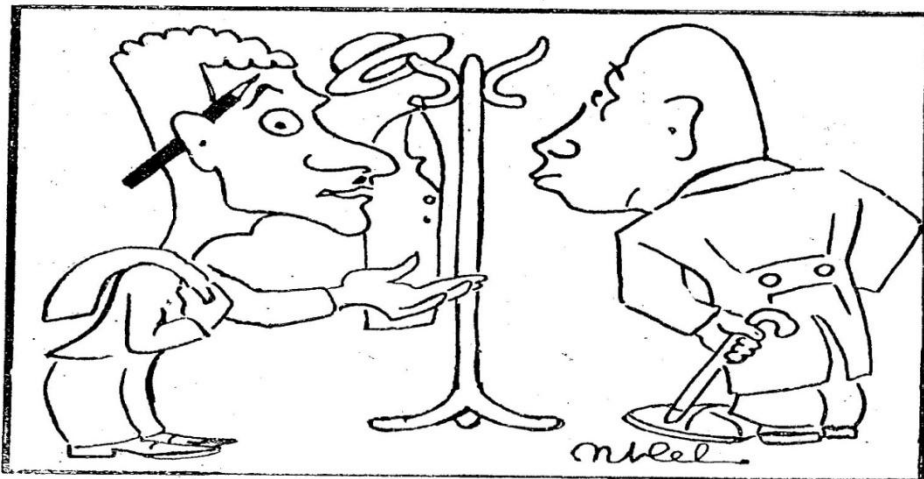
Mektepli Gazetesi'nde imzası olan çizerler arasında; Münif Fehim, İsmail Harbi, Nüvit Cemil, Marcell Cappy, Ravellin, Alaeddin, R. B. , Alain

Saint, Rafray, F. C., Branner, J. P. Pinchan isim ya da takma isimli kişiler yer almıştır.

Bu isimler arasında 'Geçiş Dönemi Tasarımcısı' olarak tanınan ressam, çizer Münif Fehim dikkat çekmektedir. Sanatçı, ilk denemelerini "Fağfur" dergisinde yayımlamıştır. Ardından İbnülfelik Ahmet Nuri, Reşat Nuri Güntekin, Yesarizade Mahmut Esat [Mahmut Yesari] güçlerini ve olanaklarını da birleştirerek, sonraları 5 bin tiraja kadar yükselen "Kelebek Dergisi"ni çıkarmıştır. Baş çizer Münif Fehim'dir. Bu deneyimden sonra, Münif Fehim, Refik Halid'in çıkardığı Aydede dergisinde, daha sonra da Yusuf Ziya'nın çıkardığı Akbaba'da çalışmıştır. O dönemlerde "ressam" olarak tanınan Münif Fehim, kitapların hem kapaklarını hem de içeriğini resimlemiş, gazete ve dergilerde karikatürler, resimli romanlar çizmiştir (bk.: kultur.gov.tr).

Mektepli Gazetesi'nde ressam olarak tanıtılan **İsmail Harbi**, "Harbi" adıyla gazetenin hemen her sayısında çizimlere imzasını atmıştır. Bunun yanı sıra "San'at Aşk" isimli bir de yazısına rastlanmıştır. Ayrıca gazetede yer alan fotoğrafların Cemal Işın'a ait olduğu gazetenin 118. sayısında belirtilmektedir.

Aşağıda gazetenin 127. ve 129. sayılarında yayımlanan karikatür örnekleri yer almaktadır.

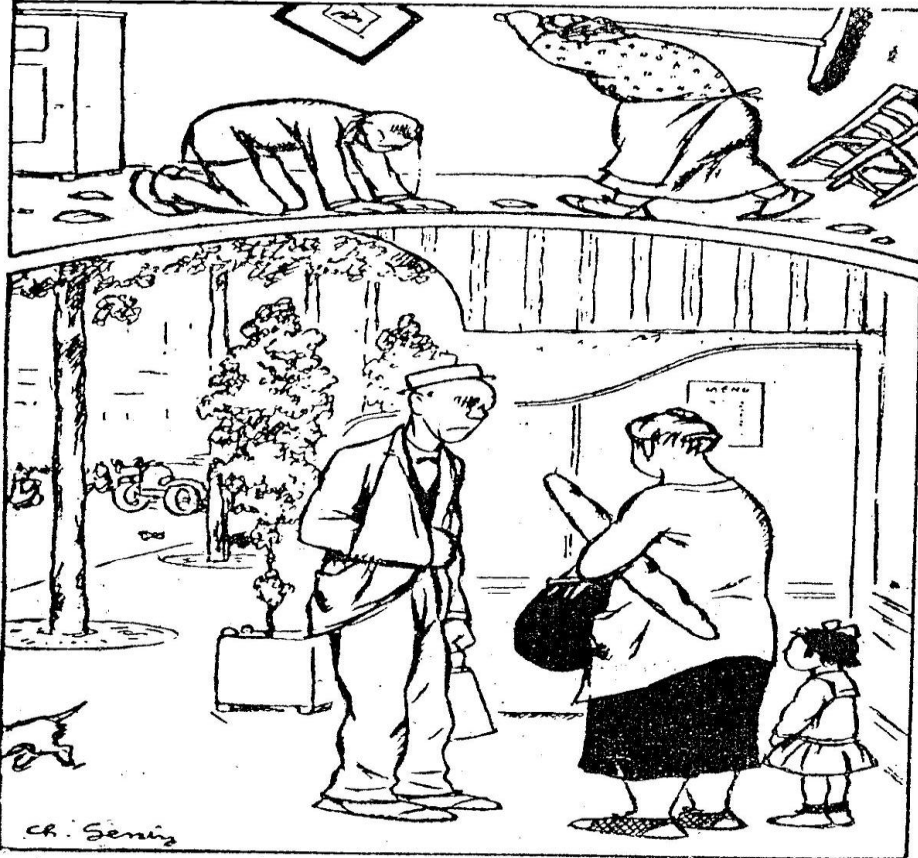

Müşteri — Şapkam kaybolmuş hangi sersem kafalı giydide gitti acaba ?.

Garson — Buluzaktım. Sizin şapkanızı giyen muhakkak sizinle aynı kafada olan biridir.

Şekil 3. Karikatür, Nu.: 129, s.: 2

YALAN

KADIN — Hayrola komşu, kazaya mı uğradın?
 ERKEK — Evet, küçük bir kaza, merdivende ayağım takıldı, aşağı yuvarlandım.

Şekil 4. Karikatür, Nu.: 127, s.: 2

4.2.2.2.6. Mektepli Gazetesi'nde Atatürk'e İthafen Yazılmış Anı, Şiir ve Yazılar

Büyük bir çoğunluğu M. Sami Karayel'e ait olmakla beraber Kemal Sahir, Dr. Reşit Galip, Hasan Ali Ruşenizade, Vahdet Gültekin gibi yazar ve şairlerin yanı sıra bazı okuyuculardan gelen Mustafa Kemal Atatürk'ü öven, yaptığı devrimleri ve İstiklal Savaşı'ndaki kahramanlıklarını anlatan şiir ve düz yazı türündeki eserlere yer verilmiştir. Bu eserler gazetenin 1, 3, 4, 5, 7,

23, 24, 28, 29, 31, 32, 33, 51, 58, 68, 83, 111, 112, 115, 121, 124, 128, 138 ve 139. sayılarında yer almaktadır.

Örnek teşkil etmesi amacıyla gazetenin 23. sayısında okurlardan gelen bir yazıya aşağıda yer verilmiştir.

“Şimdi size yokluk içinde varlık, karanlık içinde aydınlık var eden birisinden ve onun harikalarından bahsedeceğim: Gazi. Evvela; Gazi 1920’de Yunanlıları denize döktükten sonra son senelerini yaşayan ve dirilmek üzere bulunan çok ihtiyar bir ağaca İstiklâl ve Cumhuriyet fikirlerini aşılıyarak ona taze hayat bahşetti. Büyük muzafferiyetten sonra eski şark medeniyetini işliyerek taze filizler meydana getiren garplilerle her zaman aynı derecede olduğumuzu izah için şapka inkılabını yaptı. Bütün mesailerini müteakip bu tazelenen ağaca yeni bir rejim, yeni bir kıyafet verdikten sonra ona yabancı olan harf dikenlerini de kopardı. Fesi soktuğu mezara onu da defnetti. Evet; Gazi Türk evlatlarına, Türk yurduna gösterdiği âlicenaplıklar içinde en büyüğünü, en yükseğini bu inkılap ile de ispat etti. [...] Bundan sonra Türkiye Terakki yolunda son süratle ilerleyecek, kendisine düşman olanları tepeleyecek, ölmeyecek fakat yaşayacaktır. (Nu.: 23, s.: 8, Galatasaray Lisesi-Hikmet Şahap - Okur yazısı).”

Bu yazıdan başka çoğunluğu gazete okurlarına ait olan şiirler de mevcuttur. Faruk Nafiz [Çamlıbel], Halit Fahri [Ozansoy], Cevdet Fikret, Muallim Ahmet, Ferit Ragıp, M. Kemal, Ali Yahya, Mehmet Karaca gibi isimlere ait şiirler gazetenin 5, 28, 31, 58, 83, 112, 115, 121, 124 ve 128. sayılarında yer almaktadır.

Faruk Nafiz [Çamlıbel]’e ait olan “Atatürk’e Ötküler” köşesinde ‘Sen’ başlıklı şiiri şöyledir:

“Sen

*Kartallar senden aldı bükülmez kanadım
Senden aldı gönüller sevişmenin tadını
Yaylada kaç yiğitler anar senin adını
Kızlar senin türkünü söyler Pınar başında
Erlerin bir yıldırım sesi duysa derinde
Sesini duymuş gibi olur gönüllerinde
Aransa sen çıkarsın yüreklerin yerinde
(tü)babanın yaşında atanın gözyaşında*

*Sen gök gibi yer gibi yaradılışla dolusun
Dedin benim budunumun kanından ergen olsun
Yeni baştan adını koydun eski ulusun
Bir budun yarattın ki baba, oğul yaşında.
Faruk Nafiz (Nu.: 121, s.: 2)”*

Cumhuriyetin ilanının 10. yıl dönümünü 58. sayısında kutlayan Mektepli Gazetesi, bu sayıda Gazi Mustafa Kemal için yazılmış köşe yazılarına ve şiirlere yer vermiştir. M. Sami “**Ulu ve Biricik Babamız**” başlıklı yazısında Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ten şöyle bahseder:

“[...] Türk çocuğu bilir ki, onun biricik Ulu Babası gibi dünyaya kimse gelmemiştir. Ulu Babamız, bizim candan ve kalpten sevdiğimiz, ayrılık kabul etmez bir et kemik gibi bizimle kaynaşan, bizi anlayan ve bizi bizim gibi düşünen ilâhî bir Babadır. Ulu Babamızın bize verdiği nimetleri saymakla tüketemeyiz... Tarihî namusumuzu, millî namusumuzu, iktisadî namusumuzu, dinî namusumuzu, lisan namusumuzu, okuma hürriyeti namusumuzu, askerlik ve kuvvet namusumuzu hep, hep o ilâhî Babamız vermiştir. O, öyle bir Baba ki, her şeye kadir, her evlâdına yetişen ve hepsinin dertlerini dinleyen bir kudrettir. Cumhuriyet bizimdir, bizim canımızdır... Onu bizden alacak, onu bizden mahrum etmek istiyecek olanları yumruklarımızla tepeler, dişlerimizle boğarız. Ulu Babamızın nasihatını ve Türk çocuğuna olan hitabesini hepimiz biliriz; bizim amentümüz budur. [...] M. Sami (Nu.: 58, s.: 3)”

Hasan Ali Ruşenizade’nin “**Büyük Gazimize**” ve Kemal Sahir’in “**Büyük Kurtarıcıya**” başlıklı yazıları da yine bu sayıda yer almıştır. Gazetede hemen her sayıda Mustafa Kemal’e övgüler ve minnetler dile getirilmekte Cumhuriyete sahip çıkılması gerektiği bilinci okurlara öğütlenmektedir.

4.2.2.2.7. Mektepli Gazetesi’nde Okurlara Yönelik Etkinlikler

Hedef kitlesi olarak çocukları seçen Mektepli Gazetesi, yayın hayatı boyunca okuyucularıyla sürekli iletişim hâlinde olmuştur. Gerek gazetede yayınlanan anket, bilmece, bulmaca ve müsabakalarla gerekse

okuyuculardan gelen yazı veya şiirlerle olsun yayın hayatında etkinliklerini sürdürmeye devam etmiştir.

4.2.2.2.7.1. Yarışma ve Hediyeler

Bu başlık altında hem okuyuculara yöneltilen bilmece, bulmaca ve müsabaka örneklerine hem de doğru yanıtlanan sorular için verilen hediyelere yer verilmiştir.

4.2.2.2.7.1.1. Bilmece – Bulmaca – Müsabakalar

“Bilmece”, “Bulmaca” ve “Müسابakalar” köşesi çocukların eğlenirken öğrenmelerine katkıda bulunan en mühim köşelerden biridir. Çocukların kelime hazinelerinin zenginleşmesine katkı sağlarken, genel kültür bilgilerini arttıran, bireyde araştırma, inceleme ve merak uyandırma gibi davranışları harekete geçiren zengin bir köşe olmuştur.

Gazetenin genellikle son sayfalarında yer alan bu köşede okuyuculara üç farklı başlık altında sorular yöneltilmiştir. Bu soruların doğru yanıtları ve hediye kazanan isimler ise hediyeleri ile birlikte yaklaşık 20 gün ara ile sonraki sayılarda ilan edilmiştir.

Aşağıda gazetenin 130. sayısında yer alan “Zengin Müsabakamız” başlıklı bölüm örnek olarak verilmektedir.

Zengin Müsabakamız

BİLMECE

7 harflı bir soy adımı

1-2-3 üncü harflerim kışın yağar
1-2-5-4 üncü harflerim taşır.
5-6-7 üncü harflerim rüzgâr manasına gelir.
5-2-3 Kardeş, dost demektir.
3-4-5 üncü harflerim demirden yoldur.
3-6-5 üncü harflerimi 18 yaşım bitirince vereceksiniz.
Ben neyim acaba ?...

DİKKAT :

Birinci bir Fotoğraf makinesi, ikinci raylı gözme defter, üçüncü yazı takımı, diğer istiyenler kıymetli hediyeler alacaklardır.

125 üncü sayıda kazananlar

1 üncü : Artvin Orta Mektep sınıf 6 No. 87 Ahmed İhaan bir fotoğraf makinesi.
2 üncü : Tarsuz İlk Mekteb 4 üncü sınıf Hadice Huseyin bir yazı takımı.
3 üncü : Kadıköy Altıyol ağzında telefon şirketi ittisalinde avukat Bay Said kızı Cemile bir dolma kalem.

BULMACAMIZ

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

Soldan sağa:

- 1— Yazı yazılır
- 2— Utanma, ve bir musiki notu.
- 3— Geceleri yazan
- 4— Bizi doğurtan
- 5— Bir eşya

Yukarıdan aşağı:

- 1— Yazı yazılır
- 2— Bir pakil vastası
- 3— Bayılmak manasına gelir.
- 4— Bir göz rengi.
- 5— Bir deniz ismi.

Bulmacalardan hangisini istersiniz gönderiniz.
Armağanlar ikisi içinde aynıdır.

Şekil 5. Zengin Müsabakamız, Nu.: 130, s.: 20

4.2.2.2.7.1.2. Hediyeler

Her gazete ve dergi gibi sürekliliği sağlamak ve satışları arttırabilmek amacıyla okurlara yönelik hazırlanan hediyeler, Mektepli Gazetesi'nin de bir parçası olmuştur. Okurlara yönelik hazırlanan zengin ödüllere gazete daha ilginç ve cazibeli bir hale getirilmiş, okurların ilgileri sürekli ayakta tutulmaya çalışılmıştır.

Gazetenin 1. sayısından itibaren okuyuculara "Bilmece", "Bulmaca", "Müsabaka" ve "Senelik Müsabaka" başlıkları ile her sayıda birer kupon ayrılmıştır. Bilmeceler için; birinciye kol saati, ikinciye mürekkepli bir dolma kalem, üçüncüye spor çorabı, dördüncüden yüzüncüye kadar da çeşitli hediyeler ayrılmıştır.

Bulmacalar için; birinciye fotoğraf makinesi, ikinciye güzel bir izci çakısı, üçüncüye güzel bir roman, dördüncüden yüzüncüye kadar da yine çeşitli hediyeler ayrılmıştır. Müsabakalar için ise; birinciye İş Bankası

kumbarası, ikinciye bir düzine yazı defteri, üçüncüye zarif bir kalem sapı, dördüncüden yüzüncüye kadar da farklı hediyeler hazırlanmıştır.

Armağanlar arasında en dikkat çekenini ise “Senelik Müsabakamız” için ayrılan hediyelerdir. Bu müsabaka sonucunda birincilere Gramofon, saat, bisiklet, motosiklet; ikincilere erkekse bir kostümlük yerli kumaş, kız ise ipek işten bir elbiselik, fotoğraf makinesi; üçüncülere bir yerli fotini, dolma kalem, çanta, yazı takımı verilecektir. Ayrıca senelik müsabakaya katılanlar yaz tatilinde ailesinden iki kişi ile gazete tarafından düzenlenecek olan büyük bir vapur gezintisine ücretsiz katılabileceklerdir.

Bunun dışında ilk sayıdan itibaren on adet sinema kuponu biriktiren okuyuculara aileleri ile birlikte ücretsiz olarak sinema ya da müsamere izleme fırsatı tanınmaktadır.

Ayrıca gazetenin 3. sayısında Mektepli Gazetesi kulübü oluşturulacağına dair bir bilgi verilmiştir. Bu doğrultuda gazeteye iki adet fotoğraf ile müracaat eden kişilere birer numara verilerek kulüp azası olma fırsatı tanınmıştır. Kulüp azalarına ise sinema ya da müsamerelere katılımlarda indirim uygulanacağı bildirilmektedir.

Gazetenin 26. sayısında kulüp azalarına yönelik farklı bir yenilikten bahsedilmiştir. Kulüp azaları Mektepli Gazetesi ailesinin birer ferdi görülerek, aza ve yakınlarının gazete doktoru Dr. Feyzi Ahmet Bey tarafından indirimli olarak muayene ve tedavi edilebileceği duyurusu yapılmış, doktorun açık adresi de gazetede bildirilmiştir. Ayrıca durumu iyi olmayan ailelerin tedavisinden ücret alınmayacağı da belirtilmiştir.

Mektepli Gazetesi bünyesinde yapmış olduğu değişiklikleri de okurlarına duyurarak açıkça bilgilendirmiştir. Örneğin 38. sayıda “Altın Müsabakamız Başladı!” başlığı ile yapılan duyuruda, müsabakanın hediyeleri şöyle açıklanmıştır:

“Altın Müsabakamız Başladı!..

Altın Müsabakasının Hediyeleri

1 inciye: Beşibiryerde altın,2 inciye: 4 lira altın, 3 üncüye 2,5 lira altın, 4

üncüye: 1 lira altın, 5 inciye; yarım lira altın, 6 ncıya: Çeyrek lira altın.

Bunlardan başka müsabakamızda

1 kişi: Bir kat elbiselik kumaş (kadın veya erkek için) 1 kişi: Kırıklı fotoğraf makinesi, 1 kişi: Gramofon, 1 kişi: Kol saati, 5 kişi: Mürkkepli kalem, 10 kişi: İpekli mendil, 10 kişi: Çorap, 15 kişi: büyük bir şişe Erenköy kolonyası, 30 kişi: Çikolata, 30 kişi Şeker, 40 kişi: Birer kutu bisküvit olarak 150 kişi hediye kazanacaktır (Nu.: 38, s.: 19).”

4.2.2.2.7.2. Okurlara Yönelik Anketler

Gazetenin 1. sayısında “Okuyucularımızdan Soruyoruz” başlığı ile düzenlenen ankette Mektepli Gazetesi’nde okurların neleri beğendikleri ve beğenmedikleri; neleri görmek ve bulmak istediklerini anlatan yazılarını posta yolu ile gazeteye göndermeleri istenmektedir.

Cevapların okunaklı, kısa, açık ve net yazılması, gönderilecek resimlerin de muhakkak siyah ve kesinlikle net olması bir ilanla okuyuculara duyurulmuştur. Yapılan anket sonuçlarının gazetede yer aldığı, cevap yazılarının kısa cümlelerden oluştuğu, memnuniyetler ve istek, dilek, ricalarla fotoğrafların da bulunduğu en az üç en fazla on iki fotoğrafa yer verildiği gazetede görölmektedir. Yapılan anket gazetenin 61. sayısına kadar devam etmiş, ankete katılan okuyucuların fotoğrafları ise 45 - 51. ve 61. sayılarında gazete kapağı olarak basılmıştır.

Aşağıda “Anket” başlığı altında gazetede okuyuculara yönelik olarak sorulan sorular yer almaktadır.

Anket

Okuyucularımızın Cevap ve resimlerini de neşredeceğiz ...

Okuyucularımızdan soruyoruz :

Vadettiğimiz gazetenizi bu gün size vermiş bulunuyoruz . Biz her sayıda bir takım yenilikler yaparak sizi daha fazla memnun ve tatmin etmeğe çalışacağız. Dünyada her şeyin derece derece tekâmül ettiğini bilirsiniz. Buna rağmen muhterem okuyucularımızın da MEKTEPLİ gazetesi hakkındaki fikirlerini sormayı düşündük ve üç soru çıkardık :

MEKTEPLİ gazetesinde neleri beğendiniz?

MEKTEPLİ gazetesinde neleri beğenmediniz ?

MEKTEPLİ gazetesinde neler görmek ve bulmak istersiniz ?

Cevapları sırasile neşredeceğiz. Bunun için anketimize verilecek cevapların okunaklı, kısa ve açık yazılması ve gönderilecek resimlerin de muhakkak (siyah) ve kat'iyen (net) olmasını rica ederiz.

Şekil 6. Anket, Nu.: 1, s.: 2

4.3. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyelerin Çocuğun Bilişsel ve Ahlaki Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi

Mektepli Gazetesi'nde 24'ü tercüme, 50'si ise telif olmak üzere toplam 74 hikâye yer almaktadır. Bu hikâyeler gazetede yer alan numaraları, hikâyeyi tercüme eden ya da yazan isimleri, hikâye isimleri ve çocuğa sunduğu bilişsel ve ahlaki iletiler dikkate alınarak iki ayrı çizelge hâlinde (Çizelge 7. - Çizelge 8.) aşağıda belirtilen biçimde sunulmuştur.

Bu çizelgeler oluşturulurken çocuğa aktarılan olumlu ve olumsuz iletilerden mümkün olduğunca tekrara düşmemeye çalışılarak genel bir ifade cümlesi yazılmıştır. Ardından bu ifade cümleleri kendi içersinde tek bir ortak başlık altında toplanmış, çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimine katkı getirebilecek iletilere hangi eserlerde ne düzeyde yer verildiği belirlenmiştir.

Çizelge 7. Tercüme Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlakî İletiler

TERCÜME ESERLER				Çocuğa Sunulan Bilişsel İleti		Çocuğa Sunulan Ahlakî İleti	
Hikâye Nu.	Gazete Numarası	Hikâye Adı	Tercüme Eden	Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz
1	3, 4, 5, 6	Dalgaların Altında	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Azimli olma. * Düşünerek hareket etme. * Sağlığa dikkat etmek gerektiği. 		<ul style="list-style-type: none"> * Verilen sözü tutma. * Aileye önem verme. * Cesaretli olma. * Fedakâr olma. *Dayanışmaya önem verme. 	
2	7, 8, 9, 10	Altın Ararken	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Maden mühendislerinin arazi bilgisine sahip oldukları. * Mücadele etmek gerektiği. * Polislerin toplum güvenliğini sağladıkları. * Kararlı olma. * Krokinin yer tarifinde yol gösterici olduğunu bilme. * Araştırma yaparken donanımlı olmak gerektiği. * Altının değerli bir maden olduğunu bilme. * Tanımadık insanlara güvenmeme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Dostluğa önem verme. * Önyargılı olmama. * Görev paylaşımı. * Eşyaya sahip çıkma. 	
3	11, 12	İki Düşman	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Yaşananlardan ders çıkarma. * Temkinli olmak gerektiği. 		<ul style="list-style-type: none"> * Zor durumda destek olma. * Adalete inanma. * Bencil olmama. * İşi layıkıyla yapma. 	

Çizelge 7. –Devam-

4	13, 14	Dişi Boanın İntikamı	Vedat Galip	* Hayvanların içgüdüye sahip olduğunu bilme.		* Aileye önem verme. * Eşyaya sahip çıkma. * Önyargılı olmama.	
5	22, 23	Pigme Cücelerin Ormanında	Vedat Galip	* Kararlı olma. * Sağlığa önem verme. * Düşünerek hareket etmek gerektiği. * Kongo nehrinin adını, nehri keşfeden Diego Kano tarafından verilmiş olduğu. * Pigmelerin, dünyadaki en kısa boylu insanlardan oldukları. * Akli kullanabilme.		* Bencil olmama. * İnsanların fiziksel görünüşleriyle alay etmeme.	
6	24, 25	Orangutangın Cinayeti	Vedat Galip	* Düşünerek hareket etmek gerektiği.		* Dostluklara önem verme. * Önyargılı olmama.	
7	28, 29	Koçinçin Çöllerinde	Vedat Galip	* Mücadele etme. * Akli kullanma. * Azimli olma. * Çözüm üretme.			
8	34, 35, 36	Ea-Kiro Yanardağında	Vedat Galip	* Dikkatli olma. * Seyahate çıkarken tedbirli olmak gerektiği. * Bilmediğimiz ve tehlikeli olan yerlerde dolaşmamak gerektiği.		* Hatıralara önem verme. * Merhamet etme. * Değer yargılarına saygı duyma. * Batıla inanmama. * Dürüst olma.	
9	37, 38, 39	Bir Damla Su İçin	Vedat Galip	* Dikkatli olma. * Seyahate çıkarken tedbirli olmak gerektiği. * Çözüm üretebilme.		* Fedakâr olma. * Sihre ve sihirbazlara inanmamak gerektiği. * İyi insan olma.	

Çizelge 7. –Devam-

				<ul style="list-style-type: none"> * Suyun genelde ağaçlık yerde bulunduğu. * Yabancı dil bilmenin önemi. * Mücadele etme. * Azimli olma. 			
10	43, 44,45,46	Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri - Arslan Yelesi		<ul style="list-style-type: none"> * İşinde başarılı olma. * Hayvanların içgüdüye sahip olduğunu bilme. * Kitap okumanın faydasını bilme. * Polislik mesleğinde şüphenin önemli olduğunu bilme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Önyargılı olmama. *Dayanışmaya önem verme. 	
11	47, 48, 49	Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri - Esrarengiz İhtiyar	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Polislerin her ipucunu değerlendirmesi gerektiği. 		<ul style="list-style-type: none"> * Adalete inanma. * Açgözlü olmamak gerektiği. 	
12	50, 51, 52	Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri - Maymunun Cinayeti	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> *Hayvanların eğitilebildiği. *Maymunların taklit yeteneğine sahip olduğunu bilme. 		<ul style="list-style-type: none"> * İşinde dürüst olma. *Bilim insanlarının kendi zevkleri için insanlar üzerinde deney yapmalarının yanlış olduğu. 	
13	53, 54, 55	Şerlok Holmes - Kasadaki Adam		<ul style="list-style-type: none"> * Zor durumda polisi aramak gerektiği. * Ayrıntılarla çözüme ulaşabilme. * İlk yardım kurallarını bilme. * Tanımadık insanlara güvenmeme. *Olayları doğru algılayabilme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Hiçbir suçun cezasız kalmadığı. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sigara içme.

Çizelge 7. –Devam-

				* Kişileri iyi tanımak gerektiği. * Akli kullanma.			
14	56, 57	Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri - Pasaportsuz Serseri	Vedat Galip	* Yurtdışı seyahatlerde pasaportla yolculuk etme. * Düşünerek hareket etme. * Polislerin halkın emniyetini koruduğu.		* Merhamet etme.	
15	59, 60, 61	Şerlok Holmes- Yalandan Mı, Sahiden Mi?	Vedat Galip	* Polislerin halkın emniyetini koruduğu. * Ayrıntılarla çözüme ulaşabilme. * Zor durumda polisi aramak gerektiği.		* Adalete inanma. * Bencil olmamak gerektiği. * İnsanlarla alay etmenin yanlış olduğu.	
16	62, 63	Şerlok Holmes ve Arsen Lüpen Karşı Karşıya- Uçan Para Çantası	Vedat Galip	* Dikkatli olma. * Zor durumda polisi arama.		* Adalete inanma. * Eşyaya sahip çıkma.	
17	65	Uçurtma Bayramı		* Azimli olma. * Çalışkan olma. * Çözüm üretme.		* Merhametli olma. * Aileye değer verme. * Verilen sözü tutma.	
18	66, 67, 68	Şerlok Holmes - Şeytan Arabası Veya Ölüm Otomobili	Erol Tekin	* Ayrıntılarla çözüme ulaşabilme. * Polislerin halkın emniyetini koruduğu.		* Adalete inanma. * Açgözlü olmama.	
19	72, 73, 74	Şerlok Holmes'in Hikâyeleri - Bir Gece Baskını	Erol Tekin	* Dikkatli olma. * Polislerin halkın emniyetini koruduğu. * Tanımadık insanlara güvenmeme. * Olayları dikkatle inceleme.		* Birisi konuşurken sözünü kesmeme.	*Hafiyeler/Polislerin pipo içtiği.

Çizelge 7. –Devam-

20	77, 78, 79	Şerlok Holmes'in Hikâyeleri - Mezarlıklar Arasında	Erol Tekin	* Tanımadık insanlara güvenmeme. * Dikkatli olma. * Zor durumda polisi arama.			* Suçlulara işkence etme. * Suçluları ölümle cezalandırma.
21	81, 82, 83	Şerlok Holmes - Kasa Soyguncuları	Erol Tekin	* Polislerin halkın emniyetini koruduğu.		* Hiçbir suçun cezasız kalmadığı.	* Hırsızları idamla cezalandırma
22	83, 84	Dirilen Ölü	Erol Tekin	* Hatadan ders çıkarma.		* Namusuyla çalışma. * Yaşlı insanlara yardım etme. * Fakirlere yardım etme. * Hayır cemiyetlerine önem verme. * Hakkınca para kazanma. * Verilen sırrı saklama. * Aile değerlerine önem verme.	
23	124	Kardeş Sevgisi	Selçuk Evrenos	* Arkadaş seçerken dikkatli olmak gerektiği. * Yaşananlardan ders çıkarma.		* Verilen sözü tutma. * Hatıralara değer vermek. * Affetme. * Dayanışmaya önem verme. * Fedakâr olma.	
24	126	Mâbudun Gözündeki Yakut	Mümtaz Zeki Taşkın	*Tanımadık insanlara güvenmeme. * Dikkatli olma. * Düşünerek hareket etmek gerektiği.		* Ağgözlü olmamak gerektiği.	

Çizelge 8. Telif Eserlerde Yer Alan Bilişsel ve Ahlaki İletiler

TELİF ESERLER				Çocuğa Sunulan Bilişsel İleti		Çocuğa Sunulan Ahlaki İleti	
Hikâye Nu.:	Gazete Numarası	Hikâye Adı	Yazan	Olumlu	Olumsuz	Olumlu	Olumsuz
1	1	Mavi Şeytanlar	Tebeşir	*Yaşananlardan ders çıkarma.		* Önyargılı olmama. * Aile birliğine önem verme. * İnsanlara yardım etme.	
2	2	Abbas Döndü Dolaştı	Tebeşir	* Yaşananlardan ders çıkarma.		* Alçakgönüllü olma. * Sabırlı olma.	* Perilere inanma.
3	15-16	İzcinin Gözü	M. Sami	* Çalışkan olma. * Jandarmaların halkın güvenliğini korumakla görevli olduğunu bilme. * Azimli olma. * İzcilik kurallarını bilme ve uygulama.		* Yaşanılan çevreye karşı duyarlı olma. * Adalete inanma. * Saygılı olma.	
4	17, 18	Fener Bekçisinin Oğlu	Vedat Galip	* Azimli olma. * Doktorların halkın sağlığını korumakla görevli olduklarını bilme.		* Aileye önem verme. * Vazifeyi yerine getirme. * Fedakâr olma. * Cesaretli olma.	
5	19, 20	Siberya'da Üç Türk	Vedat Galip	* Siberya'nın iklim şartları ve coğrafi konumu itibarıyla yeryüzünde yaşanması en zor olan bölgelerden biri olduğu. * Azimli olma. * Mücadele etme. * Düşünerek hareket etme.		* Savaşta esir düşmek yerine ölümü göze alma. * Birlik olma.	

Çizelge 8. –Devam-

6	21	Çalınan At	Vedat Galip			* Zorda olana yardım etme. * Dürüst olma. * Aileye önem verme. * Önyargılı olmama.	* Hırsızları idamla cezalandırma. * Sigara içme.
7	26, 27	Denizin Ortasında	Vedat Galip	* Yaşanan olaylardan ders çıkarma.		* Dostluklara önem verme. * Cesaretli olma. * Fedakâr olma. * Görevi yerine getirme.	
8	30, 31	Patlayan Balina	Vedat Galip	* Bombanın tehlikeli olduğunu bilme. * Düşünerek hareket etme. * Ayrıntılarla çözüme ulaşabilme.			* Cinayet işleyenlerin idam edildiği.
9	32, 33	Kırmızı Tablo	Vedat Galip	* Kırmızı rengin boğaları kızdırdığı. * İspanya'da geleneksel boğa güreşlerinin yapıldığı. * Dikkatli olmak gerektiği. * Fazla merakın insana zarar verdiği.		* Dostluğa önem verme. * Cesaretli olma.	
10	58	Mehmetçik Süngü Hücümünde	M. Sami			* Vatan toprağına değer verme. * Vatan toprağı için ölümü bile göze almak gerektiği. * Birlik olma. * Sabırlı olma.	
11	64	Timsah Efendi Bayıldıktan Sonra Tekrar Ayıldı	Vedat Galip	* Sürüngen hayvanların kış mevsiminde hareketsiz kaldığı. * Dil bilmenin önemi. * Düşünerek hareket etme.		* Seyahat dönüşü eşe dosta hatıra hediye alma.	
12	64, 65	Korku Bilmez İzçiler;	Vedat Galip	* İzçilik kurallarını bilme ve uygulama. * İzçilerin çok dikkatli oldukları.		* Adaletli olma. * Cesaretli olma.	

Çizelge 8. –Devam-

		Ankara Kalesinde Bir Gece		<ul style="list-style-type: none"> * İleriye düşünerek hareket etmek gerektiği. * Ayrıntılara önem verme. * Bin sayısının üçe tam bölünemeyeceğini bilgisi. 		
13	66	Bir Filin Kurşuna Dizdiği Avcı	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Bilinmedik yiyecek ya da cisimleri yememe. * Avcıların tehlikelerle karşı karşıya oldukları. 		* İzinsiz kimsenin eşyasını kullanmama.
14	67	Hamza Efendinin Kavunları	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Bitki yetiştirmek için tohumu uygun toprağa ekmek gerektiği. * Düşünerek hareket etmek gerektiği. 		<ul style="list-style-type: none"> * Ağgözlü olmama. * Mütevazı olma. * Başlanılan işi bitirme. * Alay etmeme. * Sabırlı olma. * Hoşgörülü olma. * Eşyaya sahip çıkma.
15	68	Tahta Atla Himalaya Dağlarına Seyahat	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Himalaya Dağlarının coğrafi konum itibarıyla daima karlı olduğunu. * Bilinmedik yerde yalnız dolaşmama. * Dikkatli olma. * Seyahate çıkarken tedbirli olmak gerektiği. 		* Dürüst olmak gerektiği.
16	69	İngilizce "Kambur" Demesini Bilen Kurbağa	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Afrika'da çöl ikliminin hâkim olduğunu bilme. * Hayvanların eğitilebildiği. 		<ul style="list-style-type: none"> * İnsanların fiziksel görünüşleriyle alay etmeme. * Öfkeyle hareket etmemek gerektiği.

Çizelge 8. –Devam-

17	69, 70, 71, 72	Korku Bilmez İzciler; Balkanlarda Seyahat	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Tedbirli olma. * İzcilik kurallarını bilme ve uygulama. * İlk yardım kurallarını bilme. * Azimli olma. * Yurtdışı seyahatlerinde pasaport almak gerektiği. 	<ul style="list-style-type: none"> * Zor durumda olanlara yardım etme. * Dayanışmaya önem verme. * Cesaretli olma.
18	70	Cimrinin Korktuğu Başına Geldi	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Çiğ yenen bazı yiyeceklerin sağlığa zarar verdiği. * Akı kullanabilme. 	<ul style="list-style-type: none"> * Dürüst olma. * Cömert olma.
19	71	Üst Üste İki Tokat	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Yatmadan hemen önce aşırı yemek yememek gerektiği. 	<ul style="list-style-type: none"> * İzinsiz kimsenin eşyasını kullanmama. * Sorumluluk sahibi olma. * Alay etmenin yanlış bir davranış olduğu.
20	72	Fatma Kızla Hediye Kaz	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Tavukların yirmi bir günde kuluçkadan kalktıkları. * Çalışkan olma. * Etinden faydalanılan hayvanların vakti geldiği zaman kesilmesi gerektiği. 	<ul style="list-style-type: none"> * Emanete sahip çıkma. * Başkalarının bahçesine izinsiz girmemek gerektiği. * Başkalarına ait eşyaları izinsiz kullanmamak gerektiği.
21	72	Yavuz'un Muharebeleri "Azrail ile Karşı Karşıya Fayrap Oğlum Fayrap...		<ul style="list-style-type: none"> * Osmanlı İmparatorluğu'nun karada, denizde ve havada güçlü bir donanmaya sahip olduğu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Vazifeyi yerine getirme. * Yurt savunmasında ölmenin bir şeref olduğu.

Çizelge 8. –Devam-

22	73	Sözüm Ona Acar Efendinin Eşek, Timsah ve Balık Hikâyeleri	Vedat Galip	* Acar; açık göz, kurnaz, zeki, faka basmaz, suya düşmek demektir. * Balıkların kayalıklardaki çukur yerlerde toplandığı. * Tembel olmama.	* Alay etmenin yanlış bir davranış olduğu. * İnsanları kandırmamak gerektiği. * İnsanın sorumluluklarının bilincinde olması gerektiği.
23	73-74-75	Yavuz'un Muharebeleri Yelkenli Gemi Derken Koca Bir Dritnot"	K.P. -Kopp-	*Azimli olma. * Dikkatli olma.	* Sabırlı olma.
24	74	Saate Kurşun Atan Antikacı ile Ayşe Nine	Vedat Galip		* Eşyaya sahip çıkma. * Verilen sözü tutmak gerektiği. * Açgözlü olmama. * Sahtekârlık yapmanın yanlış bir davranış olduğu.
25	75	Çıldırın Devekuşu	Vedat Galip	* Hindistan'da yaşayan insanların hipnotize etme sanatında başarılı oldukları. * Asya'da ve Avrupa'da vahşi hayvanların çok olduğunu. * Düşünerek hareket etme.	
26	76	Bir Haydudun Kapalı Bulunduğu Sandığın Üzerinde On İki Saat		* Avukatlık mesleğinin riskli olduğunu bilme. * Dikkatli olma. * Tanımadık insanlara güvenmeme. * Düşünerek hareket etmek gerektiği.	* Üzerimize düşen vazifeyi unutmamak gerektiği. * Kazanma hırsı ile her türü sahtekârlığa başvurmanın yanlış bir davranış olduğu.

Çizelge 8. –Devam-

27	76	Kuzuyu Öldüren Kumru Hanım	Vedat Galip	<ul style="list-style-type: none"> * Bir işin sonunu düşünerek hareket etmek gerektiği. 	<ul style="list-style-type: none"> * Hoşgörülü davranma. * Başkalarının bahçesine izinsiz girmek gerektiği. * Başkalarına ait eşyaları izinsiz kullanmamak gerektiği. * Yaşanılan çevreye ve canlılara karşı duyarlı olmak gerektiği. 	
28	76-86	Yavuz'un Muharebeleri "İngiliz Zırhlılarına Hücüm!..Kaçan Kaçana...Gök Yüzüne Gülle Mi Yağıyor?.."		<ul style="list-style-type: none"> * Savaşta taktik geliştirmenin yurt savunmasındaki önemi. * Konyağın insan vücudunu ısıttığı. * Azimli olma. * Dikkatli olma. 	<ul style="list-style-type: none"> * Söz konusu savaş olduğunda bile insanî duyguların daha kuvvetli olduğu. * Merhamet etme. * Vatan toprağına önem verme. * Türk bahriyelilerinin yiğit ve marifetli olduğu. * Savaşta esir yaşamak yerine ölmeyi tercih etme. * Birlik olma. * Savaşta ne olursa olsun görev yerini terk etmeme. * Milli marş ve bayrağı saygı duyma. 	
29	77	Fareyi Görünce	Naci Sadullah	<ul style="list-style-type: none"> * Gece تنها yerlerde yalnız dolaşmamak gerektiği. * Azimli olma. * Silah taşımının yasak olduğunu bilme. 	<ul style="list-style-type: none"> * Cesaretli olma. * Eşyaya sahip çıkma. 	<ul style="list-style-type: none"> * Silaha önem verme.

Çizelge 8. –Devam-

30	78	Ah Karnım Olmasa İdi?..	Erol Tekin	<ul style="list-style-type: none"> * Azimli olma. * Sağlığa önem verme. * Çalışmanın önemini bilme. * Düşünerek hareket etmek gerektiği. 		* Sabırlı olma.	
31	79	Bir Ev Halkını Korkutan Kapı	Hikâyeci Baş	<ul style="list-style-type: none"> * Yatmadan önce aşırı yemek yememe. 		* Önyargılı olmama.	* Sigara içme.
32	80	Altunlara Karşı Yırtıcı Aslanlar		<ul style="list-style-type: none"> * Yabancı dil bilmenin önemi. * Kuarzın kıymetli bir maden olduğu. * Mücadele etme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Hırsın insana zarar verdiği. * Aceleci davranmamak gerektiği. 	
33	80	Erkek Ördek Miydi? Dişi Ördek Miydi?	Erol Tekin	<ul style="list-style-type: none"> * 14 yaşın, gençlerin en hareketli dönemleri olduğu. * Yaşanan olaylardan ders çıkarma. 		<ul style="list-style-type: none"> * Hoşgörülü olma. * Saygılı olma. * Merhametli olma. <ul style="list-style-type: none"> * Başkasına ait olan eşyayı izinsiz kullanmama. * Başkasının bahçesine izinsiz girmeme. 	
34	82	Otları Kırmızı Ağaçları Mavi Yapan Ressam	Erol Tekin	<ul style="list-style-type: none"> * Azimli olma. * Düşünerek hareket etme. * Çalışmanın, beraberinde başarı getirdiği. * Sanatçıların özgün bir ruha sahip olduğunu bilme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Hoşgörülü olma. * İnsanların yaptıkları işe saygı duymak gerektiği. 	

Çizelge 8. –Devam-

35	82 - 92	Eski Bir Türk Hikâyesi: Dağlar Deviren	Erol Tekin	<ul style="list-style-type: none"> * Feodal yapıdaki devletlerin bağımsız olduğu. * Yorulan atın dinlenmesi için gezdirilmesi gerektiği. * Hayvanların eğitilebildiği. * Eski Türklerin güneşe taptıkları. * Türklerin asla pes etmediği. * Çalışmanın önemi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mütevazı olma. * Saygılı olma. * Hırsın canlılara zarar verdiği. * Verilen sözü tutma.
36	83-83	Casus	Kemal Sahir	<ul style="list-style-type: none"> * 13 yaşın delikanlılık yaşı olduğu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Birlik olma. * Gerekirse vatani için canını feda etme. * Merhamet etme. * Vatan toprağına sahip çıkma. * Bayrağına saygı duyma.
37	85	Hâlâ Tepesine Çıkılamayan Bir Dağ EVEREST ve Meraklı Hikâyesi	Erol Tekin	<ul style="list-style-type: none"> * Everest'in Asya'nın ve dünyanın en yüksek tepesi olduğunu bilme. * Dikkatli olmak gerektiği. * Kış mevsiminde dağlarda çığ tehlikesinin olduğu. * Everest isminin; İngiliz Askerî mühendisi Sir Klark Everest tarafından verildiğini bilme. * Azimli olma. 	

Çizelge 8. –Devam-

38	87-97	Yavuz'un Muharebeleri " Yavuz'un Sivastopola Hücümünün Sebepleri"	***	<ul style="list-style-type: none"> * Savaş sırasında beyaz mendil ya da bayrak sallamanın teslim olmak anlamına geldiğini bilme. * Coğrafi konumların tespitinde haritaların yol gösterici olduğunu bilme. * Osmanlı İmparatorluğu'nun karada, denizde ve havada güçlü bir donanmaya sahip olduğu. * Yabancı dil bilmenin önemi. 		<ul style="list-style-type: none"> * Yardım etme. * Sorumluluk sahibi olma. 	
39	120	Kaplan Pençesi	B. K.	<ul style="list-style-type: none"> * Bilmediğimiz yerlerde dolaşırken dikkatli olma. * Pirog, yerli insanların geniş ağaç gövdesinden oyarak yaptıkları kayığa verilen isimdir. * Mücadele etme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Cesaretli olma. 	<ul style="list-style-type: none"> * Silaha değer verme.
40	122	Kıskançlık	B. K.	<ul style="list-style-type: none"> *Yaşadıklarından ders alma. 		<ul style="list-style-type: none"> * Sabırlı olma. * Bencil olama. 	

Çizelge 8. –Devam-

41	123	Aslanla Karşı Karşıya	Bülent Kemal	<ul style="list-style-type: none"> * Pirog, yerli insanların geniş ağaç gövdesinden oyarak yaptıkları kayığa verilen isimdir. * Balıklar kayalıkların kuytu yerinde toplanır. * Yabani hayvanları avlamak tehlikelidir. * Bilmediğimiz yerlerde dolaşırken temkinli olma. 			
42	124	Fatoş'un İntikamı	Meserret Sözen			<ul style="list-style-type: none"> * Fedakâr olma. * Vatani için canını feda etme. * Dayanışmaya önem verme. 	
43	126	Kenanın Çekmesi	Selçuk Evrenos			<ul style="list-style-type: none"> * Aile birliğine önem verme. * Hatıralara önem verme. * Saygı duyma. 	
44	128	Komşu Kavgası	Sevim Levend			<ul style="list-style-type: none"> * Aile bireylerine karşı dürüst olmak gerektiği. * Saygılı olma. * Alay etmeme. 	
45	128	Vahşi Kadın	Bahaeddin Yücel	<ul style="list-style-type: none"> * Tehlikeli yerlerde dolaşmama. * Yaşadıklarından ders çıkarma. * Vahşi ve ilkel insanların bulunduğu kabilelerin insan etiyile beslendikleri. 		<ul style="list-style-type: none"> * Merhametli olma. * Adalete inanma. 	

Çizelge 8. –Devam-

46	129	Kurtlarla Karşı Karşıya	Karayel	<ul style="list-style-type: none"> * Plömer köylülerinin avcılıkla geçimlerini sağladıkları. * Kurtların keçi ve koyun sürülerine zarar verdikleri. * Çoban köpeklerinin sürüyü korudukları. * Mücadele etme. 			
47	131	Saç Suyu	Selahattin Aşkın	<ul style="list-style-type: none"> * Yapılan şaka bile olsa düşünerek hareket etmek gerekir. * Bakımlı olmak gerektiği. 			
48	133	İmdaaaaaatt!..	Mümtaz Zeki Taşkın	<ul style="list-style-type: none"> * Yaşanan olaydan ders çıkarma. * Düşünerek hareket etme. 			
49	141	Yırtıcı Kuş	Dündar Kat			<ul style="list-style-type: none"> * Vatan toprağına değer verme. * Zor anlarda insanlara destek olma. * Aile birliğine önem verme. * Önyargılı olmama. * Cesaretli olma. * Sorumluluk bilinci. 	
50	143	Yalçın Kayalarda Bal	Sacit Şener	<ul style="list-style-type: none"> * En iyi arkadaş kitaptır. * Bilgi sahibi olmak için çok okumak gerektiği. * Okumanın önemini bilme. * Dikkatli olma. * Ani karar vermeme. 		<ul style="list-style-type: none"> * Aileye önem verme. * Annelerin çok kıymetli oldukları. * İşi layıkıyla yapmak gerektiği. * Dürüst olma. * Önyargılı olmama. 	

Çizelge 9. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle Sunulan Olumlu Bilişsel İletiler ve Sayısı

	Telif Eserlerdeki İleti Sayısı	Tercüme Eserlerdeki İleti Sayısı
Azimli Olma	10	6
Bilimsellik	29	15
Sağlıklı Olma	5	2
Yaşananlardan Ders Çıkarma	8	3
Dil Bilme	3	1
Çalışkan Olma	6	2
Mücadele Etme	5	3
Aklı Kullanma	3	9
Dikkatli Olma	13	7
Temkinli Olma	15	7
Tedbirli Olma	2	5

Yukarıda, hikâyeler aracılığı ile sunulan olumlu bilişsel iletiler ve bu iletilerin eserlerde ne kadar yer aldığını gösteren bir çizelge bulunmaktadır. Bakıldığında telif eserlerde yer alan hikâyelerin 29'unda, tercüme eserlerde yer alan hikâyelerin ise 15'inde en çok *bilimselliğin* yani bilimsel bilginin ele alındığı dikkat çekmektedir.

Bu bilgiler genellikle evrensel, coğrafi bölgelerin iklim şartları ya da yer şekilleri ile ilgili bilgiler olabildiği gibi hayvanlar hakkında veya izcilik kurallarını öğretir nitelikte olan bilgileri de içermektedir. Meslekler ya da toplumda üstlenilen roller ile ilgili bilgiler de yine bu başlık altında gruplandırılmıştır.

Telif eserlerde ikinci sırayı 15 hikâyede yer alan *temkinli olma* yani düşünerek hareket etme; üçüncü sırayı ise 13 hikâyede yer alan *dikkatli olma* ifadeleri takip etmektedir. Tercüme eserlere bakıldığında ise hikâyelerin 9'unda ikinci sırayı *aklı kullanma* alırken, hikâyelerin 7'sinde *dikkatli olma* ve *temkinli olma* üçüncü sırayı paylaşmaktadır.

Bakıldığında hem telif hem de tercüme eserlerde "*azimli olma, bilimsellik, sağlıklı olma, yaşananlardan ders çıkarma, dil bilme, çalışkan olma, mücadele etme, aklı kullanma, dikkatli olma, temkinli olma ve tedbirli*

olma” olmak üzere toplam 11 olumlu bilişsel iletinin hikâyeler aracılığı ile çocuklara sunulmuş olduğu gözlenmektedir. Bilgiyi, akıl yürütmeyi, sorunlara çözüm bulabilmeyi, kavramları ve düşünmeyle ilgili tüm zihni içine alan bilişsel iletiler hikâyelerle çocuklara sunulmaya çalışılmıştır.

Çizelge 10. Mektepli Gazetesi’nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle Sunulan Olumlu Ahlaki İletiler ve Sayısı

	Telif Eserlerdeki İleti Sayısı	Tercüme Eserlerdeki İleti Sayısı
Sorumluluk Sahibi Olma	13	6
Fedakârlık	5	7
Saygılı Olma	12	4
Yardımsverlik	4	0
Hoşgörü	5	1
Vatanseverlik	7	0
Aileye Önem Verme	7	4
Dostluk	2	2
Erdemli Olma	25	7
Önyargılı Olmama	5	4
Adaletle İnanma	3	7
Dayanışma	7	5
Güvenilirlik	6	2
Duyarlılık	2	0
Cömertlik	4	3
Sabırlı Olma	7	0
Hırslı Olmama	3	0
Maneviyata Önem Verme	2	2
Gerçekçilik	0	2

Çizelge 10’da, hikâyeler aracılığı ile sunulan olumlu ahlaki iletiler ve bu iletilere eserlerde ne kadar yer verildiği görülmektedir. Bu çizelgede yer alan telif eserlere bakıldığında 50 hikâyenin 25’inde *erdemli olma* ifadesine rastlanıldığı görülür. *Erdemli olma* başlığı altında ele alınan değerler; “dürüstlük, alçakgönüllülük, yiğitlik, merhametli olma ve hünerli olma”

hikâyede yer alarak ikinci sırada, *saygılı olma* ise 12 hikâyede yer alarak üçüncü sırada bulunmaktadır.

Tercüme eserlerle sunulan olumlu ahlaki iletilerin yer aldığı hikâyelere bakıldığında, ilk sırayı 7 hikâyeye ile *fedakârlık*, *erdemli olma* ve *adalete inanma* paylaşmaktadır. Gazetede 6 hikâyede *sorumluluk sahibi olma*, 5 hikâyede ise *dayanışma* ifadelerine rastlanmıştır.

Yukarıda yer alan çizelgeye baktığımızda; sorumluluk sahibi olma, fedakârlık, saygılı olma, yardımseverlik, hoşgörü, vatanseverlik, aileye önem verme, dostluk, erdemli olma, önyargılı olmama, adalete inanma, dayanışma, güvenilirlik, duyarlılık, cömertlik, sabırlı olma, hırslı olmama, maneviyata önem verme ve gerçekçilik yani batıla inanmama olmak üzere toplam 19 ahlaki iletinin çocuğa hikâyeler aracılığı ile sunulduğu görülmektedir.

Çizelge 11. Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Hikâyeler Aracılığı İle

Sunulan Olumsuz Ahlaki İletiler ve Sayısı

	Telif Eserlerdeki İleti Sayısı	Tercüme Eserlerdeki İleti Sayısı
Merhametsizlik	2	2
Batıla İnanma	1	0
Silaha Değer Verme	2	0
Sigara İçme	2	2

Çizelge 11'de ise, hikâyeler aracılığı ile sunulan olumlu ahlaki iletiler ve bu iletilere eserlerde ne kadar yer verildiği görülmektedir. Hikâyelerde çocuğun bu olumsuz değerlerle karşılaşması elbette hayal kırıklığına sebep olmaktadır.

Çocuğun duygularını eğiten ve sembollerle çocuğu hayata hazırlayan edebî türler, hurafeye dönüşür ve içindeki olağanüstülükler gerçekmiş gibi gösterilirse çocuğa zarar verebilmekte ve çocuğun zihni üzerinde tesirli olabilmektedir (Sınar, 1997: 129). Telif eserlerin bir tanesinde perilere inanmaktan, onların 'olsun' dediğimiz her şeyi oldurduğundan bahsedilmektedir. Çocuklara olmayacak şeyleri anlatan, onları yaşanan dünyadaki zorluklardan uzaklaştıran, bizlere benzemeyen cinlerin, perilerin

dünyasına götüren batıların (hurafelerin) yer aldığı eserler, çocuk için oluşması beklenen gerçekçi olma ifadesini geri çevirmektedir. Kimi zaman da kendisini peri ile kıyaslama yoluna giden bir çocuk için bu durum üzüntüyle sonlanabilir. Çocuğun, perinin her şeyi başarabildiğini düşünerek kendisinde eksiklikler olduğu fikrine kapılması, kendisini yetersiz görmesi ve içine kapanık bir davranış sergilemesi de düşünülen bir diğer ihtimaldir. Tercüme eserlerde ise batıla inanmanın yer almadığı, bu durumun Çizelge 9'da yer alan bilimsellik ve akli kullanma ifadeleriyle de desteklenmiş olduğu görülmektedir.

Telif ve tercüme eserlerin dört tanesinde ise hırsızlık yapan ya da cinayet işleyen insanların idamla cezalandırılması veya suçlulara işkence yapılması gerektiği vurgulanmış, bu da 'merhametsizlik' başlığı altında belirtilmiştir. Elbette ki suç işlemek, hırsızlık yapmak ya da cana kastetmek kesinlikle yanlış davranışlardır. Ancak bunun cezası, kişiyi ölümlü ya da işkenceyle cezalandırmak olmamalıdır.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyeler ve bu hikâyelerle çocuğa sunulan iletiler incelendiğinde; gazetenin hitap ettiği yaş grubu, çocuğun gelişim özellikleri ve yaşanan dönem özellikleri de göz önüne alındığında şöyle bir genel değerlendirme yapmak mümkün olacaktır:

Gazetede yer alan hikâyelerin büyük çoğunluğunda, çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimini olumlu yönde etkileyen iletilere yer verildiği çizelgelerden de anlaşılmaktadır. Telif eserlerde yer alan hikâyeler aracılığı ile çocuğa sunulan bilimselliğe diğer bir ifadeyle bilimsel bilgiye bu denli çok sayıda yer verilmiş olması, dönemin içinde bulunduğu öğrenme gereksiniminden ve bilgiye ulaşma yollarının güçlüğünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Erdemli olma başlığı altında ele alınan "dürüstlük, alçakgönüllülük, yiğitlik, merhametli olma ve hünerli olma" ifadelerine, görüldüğü üzere tercüme eserlere oranla telif eserlerde oldukça fazla yer verilmiştir. Böylesi bir durumda, atalarımızdan bu yana süregelen yetiştirilme biçiminin etkili olduğu ve bunun hikâyelerimize de yansımış olduğu gözden kaçmamaktadır.

Sayıca eşit gibi görünüyorsa da eserlerin kendi içersindeki gruplamalarında, tercüme eserlerde yer alan sigara içme ya da bu durumun keyif verici olduğunu ifade eden hikâyelere rastlanmıştır. Bu durum da

dönemin içinde bulunduğu sosyal yaşamdaki yerinden kaynaklanıyor olabildiğini düşündürmüştür.

Gazetede yer alan hikâyeler incelendiğinde, çocuğa sunulan bilişsel ve ahlaki iletilerle; çocuğun nesne ve karşılaştığı olaylar hakkında mantıklı olarak düşünebilmesi ve bağımsız karar verebilmesi sağlanmaktadır.

11-14 yaşlar arasındaki çocuklar konuları tarihî devirlerde veya başka ülkelerde geçen hikâyelerden, bibliyografilerden hoşlanırlar. Özellikle erkek çocuklar savaşlarla, buluşlarla, keşiflerle ilgili yazıları beğenerek okurlar; fen, bilim konularıyla ilgilenirler (Öz, 2006: 219). Mektepli Gazetesi'nde yer alan hikâyelerin büyük bir bölümünde de yurtdışı seyahatleri, seyyahların maceraları yer almaktadır. Farklı ülkeleri feşfetme, onların efsane ve törelerini öğrenme isteği, özellikle de Afrikalı yerlilere karşı duyulan meraktan dolayı, bu konuların işlenmesine ağırlık verildiği görülmüştür.

Problemler karşısında aklını kullanarak fikir yürütebilen çocuk, çözüm yoluna ulaşmada farklı yolların etkililiğini kavrayıp düşünerek karar verebilmektedir. Başladığı bir işi sonuca ulaştırma hususunda asla yılmayacak, yapabileceğinin en iyisini, en güzelini ortaya koyabilmek için çalışacaktır. Çalışmanın başarıyı da beraberinde getirdiğini öğrenerek, başarıya ulaşabilmek için bilgi dağarcığını zenginleştirip sosyal yeteneklerini geliştirmesi gerektiğinin farkına varacaktır.

Soyut işlemler döneminde gerçekleşen eleştirel düşünme süreci, çocuğun bir rehber eşliğinde kendi bakış açısını ve kişisel önyargılarını tanımlayabilmesine olanak tanır. Eleştirel düşünmenin gerçekleştiği bu noktada ise rehber konumunda olan gazete ya da gazetede yer alan yazılar, çocuğun "Bu konuda ben ne düşünüyorum? Ne hissediyorum?" sorusunu kendisine yönelterek yanıt bulmasına yardımcı olacaktır.

Aynı zamanda çocuk, yaşadığı dönem itibarıyla içinde bulunduğu sosyal düzen, demokrasi ve insan hakları gibi konularda sahip olduğu fikir ve görüşlerini sorgulayarak, ifade etme çabası içinde olacaktır.

Yaşanan her durumdan bir ders çıkaracak ve bunu daha sonraki öğrenmelerine uygulayabilecektir. Çabalayarak elde ettiği başarıyı, yeni beceriler kazanmada kullanacak, böylelikle kazanmış olduğu özgüven duygusu ile sorumluluk almaktan da kaçınmayacaktır.

Üstlenmiş olduğu görevi layıkıyla yerine getirerek, çevresi tarafından takdir görüp saygınlık kazanacak, bu saygınlığı hak eden başka insanlara da yeri geldiğinde gösterebilecektir. İnsanlara hak ettiği değeri verecek, böylelikle adil olmayı öğrenecek ve kendisi de gerektiği yerde şahsı ve milleti için gerekli savunmayı yapabilecektir.

“Toplumsal düzeni korumak, temel hak ve hürriyetleri güvence altına almak için vardır.” ilkesinden yola çıkarak, kişisel değer ve görüşlere saygı duymasını öğrenecektir. Toplumsal kurum ve kurullarla karşılaştıkça çevreyle olan etkileşimlerinde daha duyarlı bir hale gelecektir.

Okul ve aile yaşantısındaki ilişkilerinde sabırlı ve hoşgörölü olmayı, alçakgönüllölülüğu, merhamet duygusunu, paylaşmayı ve birlikte iş yapmayı öğrenecek; yaşadığı toplumun bir ferdi olarak, o toplumda yer ve rol alabilmek için çaba sarfedecektir.

Üzerinde yaşadığı vatan toprağının, aldığı her nefesin, bağımsızlığımızın simgesi olan bayrağımızın ve İstiklâl Marşımızın kıymetini anlayacak, vatanına canı pahası sahip çıkacak ve yarınlarına daha gayretli ve daha umutla bakacaktır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Çocuğun büyüme ve gelişiminin yanı sıra ahlak ve kişilik yapısının şekillenmesinde nasıl ailenin yanında çevre de etkin bir rol oynuyorsa, çocukluk kavramının şekillenmesinde de çevrenin etkisi kaçınılmazdır.

Toplumsal değişim ve gelişimlere bağlı olarak değişen çocukluk kavramı, çevresel faktörlere bağlı olan dinamik bir yapı arz etmektedir. İçinden geldiği gibi *çocukluğunu yaşayamayan çocuk (!?)*, birtakım etkenlerle değişerek yetişkinlik dönemlerine gelebilmektedir.

Çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalarda, 'çocuğa göre' bakış açısı önemli bir belirleyici olmaktadır. Cumhuriyet'in ilanının ilk yıllarında yayımlanmaya başlayan uzun soluklu ilk gazete olması itibarıyla Mektepli Gazetesi, kendi dönemi içerisindeki çocukluk anlayışı hakkında önemli ipuçları vermektedir.

1932 yılında yayın hayatına geçen Mektepli Gazetesi, yayımlanmış olduğu yazılar, düzenlediği etkinlikler ve gazetede çocuklara hitap ediş biçimiyle Cumhuriyetçi, idealist, sağlıklı, yenilikçi bir çocuk profili çizmiştir. Çocuğun gereksinimlerini karşılamanın yanı sıra onların dünyasını ilgilendiren haber, olay ve bilimsel gelişmelerin yansıtıldığı bir iletişim aracı konumundadır.

Gazetenin içeriği oluşturulurken seçilen konular ve bu konuların işlenişi güncel ve güncel olduğu kadar da gerçeğe uygun bir biçimde ele alınmıştır. İçerikte yer alan yazılar okuyucuyu eğlendirirken okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmakta, öğrenme isteğini artırmakta, dönemin içinde bulunduğu toplumsal olaylar üzerinde düşünmeye ve akıl yürütmeye sevk etmektedir.

Mektepli Gazetesi birçok sanatçımıza da ev sahipliği yapmış, edebiyat ve sanat hayatlarına geçişte önemli bir rol üstlenmiştir. Örneğin ilk kadın

yazarlarımızdan biri olan Suat Derviş [Baraner]'in ilk yazıları bu gazetede yayınlanmıştır. Ancak sanatçılarımızın gazetede yer alan yazılarına araştırma için yararlanılan kaynaklarda yer verilmediği görülmüştür. Dileriz ki bu çalışma, geçmişe açılan kapıları bir kez daha aralayarak edebiyat ve sanat alanında isim yapmış şair, yazar, çizer ve fikir insanlarının yapmış oldukları çalışmaların ve özverilerin göz ardı edilmemesini sağlamıştır.

Okuyucu yazılarına da yer verilen gazetede çocuk, kendisini ifade edebilmek için yazı ve şiirler yazmış, böylelikle hem dili kullanma ve etkili yazma becerisini geliştirmiş hem de düşünce dünyasını harekete geçirmiştir. Vatanını sevme ve sahip çıkma, millî değerlerini koruma ve kültürler arası farklılıkları bilerek her ulusun değer ölçülerine saygı duyma gibi ortak paydalar altında toplanmasını, birlik olmasını öğrenmiştir.

Mektepli Gazetesi'nde yer alan türlerin, her çocuğun yaşadığı sosyal çevre, aile yapısı ya da kişiliğine bağlı olarak farklılık göstermekle beraber, çocukların ilgi ve okuma eğilimleri doğrultusunda hazırlanmış olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, gazetede yer alan, kahramanları çocuk ve hayvan olan hikâyeler ile millî ve çizgili hikâyelere, bilmece türündeki etkinliklere, mizah, polisiye hikâye ve romanlara, tarihî ve turistik yerler ile ilgili bilgilere, biyografiler bölümüne, kız çocukları için gerekli olabilecek ev ve iş bilgisi türündeki yazılar ile fen ve teknoloji konulu yazılara, macera hikâye ve romanlarına, şiir ve tiyatro türlerine, karikatür, güncel konular ve spor yazılarına gazetede yer verildiği dikkat çekmektedir.

İnsanların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor eğitiminin bir parçası olan spor ve spor kültürünün çocuk yaşlarda temelini atılarak, toplumsallaşmanın bir aracı olarak görülmesi çocuklara kazandırılmaya çalışılmıştır.

Mektepli Gazetesi Cumhuriyet'in yeni kurulduğu bu dönemde çağdaş uygarlık düzeyine adım atmada ve devrimlerin çocuklara aktarılmasında büyük rol oynamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin korunmasında ve çağdaş uygarlık düzeyine yükseltilmesinde Türk halkına düşen görevleri layıkıyla yerine getirmesinin gerekliliğine inanmış, bunları okuyucularına iletmeyi de kendine vazife olarak görmüştür.

Bilinçli bir vatandaş olarak bağımsız kararlar alabilecek değer yargılarını geliştirebilen, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. İçinde yaşadığı toplumun gelişmesini istediği

alanlara karşı ilgili ve üretken, aynı zamanda tarihî ve kültürel mirasına sahip çıkan bireylerin yetiştirilmesine de önem vermektedir.

Batıl inanışların yanlışlığı, çalışkan, azimli ve mücadeleci olmanın önemi, aklını kullanarak hareket eden insanın davranış biçimleri, vatan ve millet sevgisi, millî ve kültürel bilincin oluşumunu kolaylaştıracak olan dil birliğini sağlama çabası gibi çocuğun bilişsel ve ahlak gelişimini olumlu yönde etkileyebilecek birçok iletinin gazetede yer alan hikâyeler aracılığı ile çocuklara aktarıldığı belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Mektepli Gazetesi gibi geçmişle bağlarımızın yaşayan tarihi konumunda olan çocuk gazete ve dergileri, çocuk edebiyatı alanı için temel kaynak niteliğindedir. Bu nedenle, Cumhuriyetin ilanının ilk yıllarına rastlayan dönemlerde yayımlanan gazete ve dergilerle ilgili araştırmaların incelenmesi, yenileri için birer örnek teşkil etmektedir.

Cumhuriyetin ilanından bu yana yayımlanan çocuk gazete ve dergileriyle ilgili yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde, içerik olarak en çok hikâye ve masal türündeki eserlere yer verildiği, efsane ya da destan türündeki eserlere ise az sayıda yer verilmiş olduğu gözlenmiştir. Çocuk edebiyatı açısından bir eksiklik olduğu düşünülen bu türler üzerinde yapılacak çalışmaların artırılması ve günümüz çocuk gazete ve dergilerinde yerini bulması faydalı olacaktır.

Özellikle Türkçe eğitiminde okuma materyali olarak önemli bir yere sahip olan çocuk gazete ve dergilerinde yer alan metinler, çocuğun seviyesine ve ilgi alanlarına göre seçilmeli ve okuyucuya sunulmalıdır.

Çocuklar için yayıma hazırlanan ders ve ders dışı kitap, gazete ve dergilerde yer alan eserlerde, çocuğun bilişsel ve ahlaki gelişimini göz önünde bulundurmak esas alınmalıdır.

Bu bağlamda, ilköğretim kurumlarında ders kitabı olarak tavsiye edilen başucu kitaplarında yer alan metinlerin, çocukların yaş grubu dikkate alınarak, hangi gelişim dönemi özelliklerine hitap ettiği, uygun olup

olmadıkları ya da hangi öğrenme alanlarına ne ölçüde değinildiği konuları da çalışma konusu olarak araştırılmaya değer konu başlıklarıdır.

Geçmiş dönemlerde yayımlanan çocuk gazete ve dergilerinin, olumsuz şartlar altında bile bu denli uzun süreli yayımlanmış olması başarının bir göstergesidir. Günümüzde ise imkânlar o kadar elverişlidir ki, çocuklarımıza sunacağımız çocuk edebiyatı ürünlerinin mümkün olduğunca donanımlı ve bir o kadar da anlaşılabilir olması gerekmektedir. Bu konuda çocuk edebiyatı yazarlarına, çizerlerine ve yayımcılara büyük görev düşmektedir.

Günümüz bilindiği üzere bilişim teknolojisi çağıdır. Radyo ve televizyonla başlayan bilişim teknolojisinin, çocuk yazını ve çocuk edebiyatı ürünlerini ne yönde etkilediği de araştırılmaya değer konulardır.

Kaynakça

- Akyol, Yaşar. (1972). *Yazarlar Kılavuzu*. İstanbul: Hür Yayınevi.
- Aliye, Zeynep. (2001). *Yüz Yüze Edebiyat*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Alpay, Meral. (1980). Türk Çocuk Edebiyatı. *Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 8-9, 167-175.
- Alver, Köksal. (2005). Çocuk ve Edebiyat. *Hece: Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı: 10*. Sayı: 104-105, 307-308.
- Atkinson, R. L. ve diğ. (2006). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Y. Alogan). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Aydın, Ayhan. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Aydın, Betül. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.
- Bacanlı, Hasan. (2009). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Asal Yayınları.
- Balcı, Ahmet. (2003). Bir Okuma Materyali Olarak Çocuk Dergilei ve "Çocuklara Rehber". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 319-349.
- Başkale, H., Bahar, Z. (2008). Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramıyla İlgili Bir Gözden Geçirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1 (2), 133-147.
- Bayram, Yavuz. (2005). Türk Edebiyatının İlk Çocuk Dergisi: Mümeyyiz (1869-1870). *Hece: Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı: 10* (104-105), 484-500.
- Can, Gürhan. (2002). Kişilik Gelişimi. Yeşilyaprak, B. (Editör). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, ss. 109-140.
- Charles, C. M.. (2003). *Piaget İlkeleri*. (Çev. G. Ülgen). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Clouse, Bonnidell. (2000). Ergenlerde Ahlak Gelişimi ve Cinsellik (Çev. T. Gündüz). *U. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9 (9), 715-753.(1991).
- Çetişli, İsmail. (2001). *Batı Edebiyatında Edebî Akımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çocukları İnceleme Derneği. (1974). *Ana Babaların Soruları*. (Çev. Naciye Öncül).

- Demircan, Candemir. (2006). *Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Metinlerin İçeriğinin Çocuğun Bilişsel ve Duyuşsal Gelişimlerine Katkısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Dikici, A., Tezci, E. (2002). İsmayil Hakkı Baltacıoğlu'nun Sanat, Sanat Eğitimi ve Milli Sanat Hakkındaki Düşünceleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 235-244.
- Durmuş, Abdulkadir. (2007). *1897-1910 Yılları Arasında Çıkan Eski Harfli Çocuk Dergilerinin Çeviri Metinleri Üzerine. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Dursunoğlu, Halit. (2007). Çocuk ve Edebiyat. Yılar, Ö. ve Turan, L.. (Editörler). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı.* Ankara: Pegem A Yayıncılık, ss. 27-36.
- Eggen, Paul; Kauchak, Don. (2004). *Educational Psychology: Windows on Classrooms.* New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Eker, Nurten. (2006). *Doğan Kardeş Dergilerinde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi (1-75. Sayılar). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Emre, İsmet. (2005). *Edebiyat ve Psikoloji.* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Enginün, İnci. (1987). *Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış. 1987 Çocuk Edebiyatı Yıllığı.* Gökyüzü Yayınları.
- Esmer, S. Kübra. (2007). *Cumhuriyet Döneminin İlk Yıllarında (1923-1928) Yayımlanan Çocuk Dergilerindeki Tahkiyeli Metinlerin Çocuklara Değer Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Evans, Richard I. (1999). *Jean Piaget İnsan ve Fikirleri.* (Çev. Ş. Çiftçioğlu). Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Gander, Mary J., Harry W., Gardiner. (2007). *Çocuk ve Ergen Gelişimi.* (Çev. B.Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gönen, Mübeccel. (2007). Türkiye'de 1982 ile 2003 Yıllarında Çıkan Çocuk Dergilerinin İncelenmesi. *1. Ulusal İlköğretim Kongresi.* Ankara.
- Görmez, K., Göka, E. (1993). *99 Soruda Çocuk ve Çevre.* İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Gurbetoğlu, Ali. (2007). II. Meşrutiyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Ahlak Eğitimi ve Ahlaki Değerler (1908-1918). *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 81-101.
- Güleç, H.Ç., Geçgel, H. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güler, Gökhan. (2006). *Ebe Sobe Çocuk Dergisinin Eğitim Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Güleryüz, Hasan. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Günaydın, Gönül. (2005). *Doğan Kardeş Dergisinde Çocuğa Kazandırılması Hedeflenen Değerler ve Ortaya Çıkan Çocuk Modeli (151-225. sayı)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Günçe, Gülseren. (1972). Jean Piaget ve Temel Kuramsal Fikirleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1-4), 19-32.
- Kabacalı, Alpay. (Tarihsiz). *Çocuk Edebiyatı. Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*. C.: 3, ss. 607-610. İletişim Yayınları.
- Karasar, Niyazi. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi, Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kırış, Fatma. (2007). *Türkiye Çocuk ve Ebe Sobe Dergilerinin Edebiyat ve Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Konar, Elif. (2003). *Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Fatih Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koyuncu, S.S., Kaptan, A. Y.. (2005). Çocuk Kitaplarında Görsel Anlatım ve Tasarım Sorunları. *Hece Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı: 10* (104-105), 256-262.
- Köknel, Özcan (2006). *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Küçükkaragöz, Hadiye. (2002). Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. Yeşilyaprak, B. (Editör). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, ss. 75-107.

- Levine, Mel. (2005). *Her Çocuk Başarabilir*. (Çev. Z. Babayiğit). İstanbul: Boyner Yayınları.
- Lüle, Esra. (2007). Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (14), 17-30.
- Maury, Liliane. (2008). *Piaget ve Çocuk – Piaget et l'enfant*. (Çev. N. Sarıca). Ankara: De Ki Basım Yayım.
- Mercan, Hasan. (2002). *Balkanlar'da Çağdaş Türk Çocuk Edebiyatı Antolojisi*. Ankara: Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü.
- Mercin, Levent. (2005). Piaget ve Kohlberg'in Ahlak (Moral) Gelişim Kuramlarının Özellikleri ve Karşılaştırılması. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 3 (5), 73-86.
- Meriç, Cemil. (1987). *Çocuk Edebiyatı. 1987 Çocuk Edebiyatı Yıllığı*. Gökyüzü Yayınları.
- Miller, Patricia H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*. (Çev. B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Mualla, Murat. (2006). Edebiyat ve Kuramları. Yüce, K. ve Kazan, Ş. (Editörler). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri*. İstanbul: Lisans Yayıncılık, ss. 10-50.
- Oğuzkan, Ferhan. (1987). *Dünya Çocuk Edebiyatının Ana Çizgileri. 1987 Çocuk Edebiyatı Yıllığı*. Gökyüzü Yayınları.
- Oğuzkan, Ferhan. (2006). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Öğüt, Nilüfer. (2006). *Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Yeni Yol Dergisinin Çocuk Eğitimindeki İşlevi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Öz, M. Feyzi. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özden, Yüksel. (2002). *Eğitimde Yeni Değerler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özden, Yüksel. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Philips, D. C., Soltis, Jonas F. (2005). *Perspectives on Learning - Öğrenme: Perspektifler*. (Çev: S. Durmuş). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Piaget, Jean. (1991). Ergenlikten Yetişkinliğe Bilişsel Gelişim (Çev. Z.S. Kavsaoğlu). *Journal of Faculty of Educational Sciences*. 24 (1), 259-269.(1970).

- Piaget, Jean. (2004). *Çocukta Zihinsel Gelişim*. (Çev. H. Portakal). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Piaget, Jean. (2007a). *Çocukta Kara Verme ve Akıl Yürütme*. (Çev. S.E. Siyavuşgil). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Piaget, Jean. (2007b). *Çocukta Dil ve Düşünme*. (Çev. S.E. Siyavuşgil). Ankara: Palme Yayıncılık.
- Postman, Neil. (1995). *Çocukluğun Yok Oluşu*. (Çev. Kemal İnal). Ankara: İmge Kitabevi.
- Poyraz, Hatice. (2003). *Okulöncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Santrock, John W. (2006). *Educational Psychology*. New York: McGraw-Hill Higher Education.
- Saygılı, Sefa. (2009). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Schaefer, Charles E., Digeronimo, Theresa F. .(2009). *Çocuk Psikolojisi*. (Çev. M. M. Açıan). İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Senemoğlu, Nuray. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim; Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sever, Sedat. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sülker, Kemal. *Nazım Hikmet Gerçek Yaşamı*. Web: <http://siirlersairler.blogcu.com/bir-kitap-nazim-hikmet-in-gercek-yasami-kemal-sulker-164149.html> adresinden 6 Haziran 2008 tarihinde alınmıştır.
- Şen, Ülker. (2008). Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (5), 763-779.
- Şener, Nuran. (2002). *Çocuk Eğitim Rehberi*. İstanbul: Huzur Yayınları.
- Şenol, Selâhattin. (2006). *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Şimşek, Hüseyin. (2001). XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, (151).
- Şirin, M. Ruhi. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. Ruhi. (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Tanpınar, A. Hamdi. (2003). *19uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Taş, Elvan Başaran. (2008). *Türkiye’de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitime Katkısı ve Milliyet Kardeş Dergisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TDK. (2005), *Türkçe Sözlük* (Onuncu Baskı). Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- Tekin, Arslan. (1995). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Temel, Z. Fulya, Aksoy, Ayşe. (2005). *Ergen ve Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Topses, Gürsen. (2006). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Toz, Hıfısı. (2007). Çocuk Edebiyatı Tarihi. Yılar, Ö. ve Turan, L. (Editörler). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, ss. 227-252.
- Türkmenoğlu, Dilşad. (2007). Tek Parti Döneminde Ulus İnşa Politikalarının Eğitim Boyutu. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,:5 (1), 165.
- T.C. Kültür Bakanlığı, “Geçiş Dönemi Tasarımcısı Münif Fehim”, Web: <http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7E7F2B691D9F00975EE9FC1962A0296C> adresinden 18 Mayıs 2009 tarihinde alınmıştır.
- Wikipedia,Web:http://tr.wikipedia.org/wiki/H%C3%BCseyin_Cahit_Yal%C3%A7%C4%B1n. adresinden 6 Haziran 2008 tarihinde alınmıştır.
- Wikipedia, Web: http://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_Adam adresinden 6 Haziran 2008 tarihinde alınmıştır.
- Yalçın, A., Aytaş, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuz, Kerim. (1998). *Çocuğun Dünyası ve Gelişme*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Yavuzer, Haluk. (2008). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, Haluk. (2007). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Tahsin. (2006). *Edebiyatımızda Müstear İsimler*. İstanbul: Selis Kitapları.

Yıldız, Zafer. (2004). *Diyanet Çocuk Dergisi'nin Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK 1. MEKTEPLİ GAZETESİ ÖRNEK ÖN KAPAK RESMİ

EK 2. MEKTEPLİ GAZETESİ ÖRNEK İÇ SAYFA RESMİ

MONOLOĞ

Mendil ne işe yarar?

MENDİL bir çok işlere yarar. İnsan mendilsiz yapamaz. Mendilin gördüğü iş az gibi görünür ama saymakla bitmez.

Mendil icad edilmeden evvel insanlar burunlarını caketinin koluna uzun paltolu mollalar cüpbelerinin eteklerine silerek temizlerlerdi. Bu alışkanlık pek fena olduğundan insanlara, bilhassa kibarlara yakışmayan bir şeydi. Fakat mendil bu işin önüne geçti. Hay Allah razı olsun şu mendili icad edenden!

Mendil taşımayıpta burunlarını elbiselerinin rasgele yerlerine temizleyenlere ne diyelim?..

Tabii böyle olan çocuk ve büyüklere herkes ayıplar!..

Mendili kim icad etti bilmem, fakat itiraf ediyorumki bu adam çok yüksek kafalı bir adamdır. Kâinatın ilham aldı insanlara bu kıymetli şeyi bulub hediye etti!

Şöyle biraz düşünelim. Bu küçük dört köşeli bez parçası ne gibi işlere yarar;

Mâlum Diyojen "Diogen.", mendilsiz yaşadı fakat bizim zamanımızda onun gibi büyük filozof bulunamaz!.. ve öyle diyebiliriz ki mendil şimdiki hayatın ihtiyaçlarından birisi ve belki de birincisidir.

Her şeyden evvel tuvaletin mühim bir kısmıdır. Şık bir erkeğin, smokini caketinin redingot yeleğinin göğsünde sol taraftaki küçük cepte daima bir mendil bulunur.

İki veya üç ucu meydanda görünen bu ipekli zarif mendil bir erkeğin şıklığını gösterir.

Fakat!.. Hele bazı basit düşünli gülünç adamlar varki dört köşesi ipekle, dantelâ ile güllü dallı işlenmiş mendiller kat kat ederek gülleri dalları görünsün diye göğüslerinin üstündeki ceplerine koyarlar. Çok şık ve zarif görünüyor zannederler!..

Halbuki; Ben bunu çok gülünç ve çirkin buluyorum.

Fakat bil ögimiz gibi herkes aynı fikirde olamaz!..

Güzel ince bir mendil baloda bulunan bir genç kızın elinde çok iyi bir süstür. Aynı zamanda baloya girince herkes bana bakıyor zannile sıkılan 'ellerini nereye koyacağını ve nasıl yürüyeceğini şaşırın bir kızın elindeki mendilile oynaması, uğraşması ona ciddi bir vaziyet verir. Foyasını kapatır.

Sıcak havalarda mendil terlerini silmek için pek işe yarar. Hele çok terleyenlerden mendilin kıymetini sormalı?..

Japonyada ve daha bir çok yerlerde milli danslarda, eğlendirici oyunlarda başlarını mendilile bağliyerek oynarlar. Mektep ve kır oyunlarında gözlerini bağliayıpta saatlerce göz kapamaca oynamak gençler için ne zevklidir!..

Bir çok köylü kadınları da güllü dallı mendillerle başlarını örterler. Mendilin kenarına da ellerine geçen nikel paraları yalancı altınları takarlar. Soğuk havalarda mendili katlayık boğazımızı bağliyoruz. Bu güzel bir şey değil. Fakat boğazı soğuktan muhafaza eder.

Bazı defa mendilden güzel bir hizmetçi önlüğü olur.

Deniz açıklarında kalan bir sandal tehlikeye düşünce imdat istemek için bir mendilin uçlarını bir direğe bağliayıp sallamak bir çok kimseleri öte dünya yolundan çevirir!.. Yani ölümden kurtarır.

Mendil en güzel bir veda işaretidir. Bir tirenin, bir vapurun hareketinde nekadar mendil sallıyorlar!

Birbirinden ayrılmak istemiyenler!.. Mendil sallıyarak kendilerini teselli ederler.

Yalnız bir şey var bütün mendiller beyaz olduğü için sallanan mendillerin ailesine mi?.. sevgilisine mi?.. arkadaşına mı?.. sallanıyor. İşte bunu ayırmak güç oluyor.

Bir zamanlar evliler renkli mendil taşlırdı. Fakat şimdi evliler de işi kurnazlığa döktü. Hele bu beyaz mendil birisini kandırmak!.. isteyen evlilerin!.. işine pek yarıyor. Çünkü evli bekâr olduğü anlaşmıyor.

Evliler bile birbirini bekâr diye seviyorlar!.. Bir de bakıyorsanız ki işin içinde çapan oğlu var!..

Mendil acıklı günlerimizde de işe yarar. Mendili bir çok defalar göz yaşları silmek için kullanırız.

Onun için mendil hediye alınırsa gelecek günlerde kederli olacak!.. Ben inanmam. Hediye almak daima hoş bir şeydir. Eğer gözlerinizden acı göz yaşları çıkarsa onları elbiselerinize silecek yerde mendile silerseniz daha iyi olmaz mı?..

Size mühim birini daha söyleyeyim;

Birisi sizi azarlar ve size fena sözler söyleyse mendiliniz yanınızda bulunsun.

Çünkü; mendilinizi cebinizden çıkarır, bütün acı sözleri cebinizden koyar, mendili de üstüne bastırır-sınız!..

Zita K.

EK 3. MEKTEPLİ GAZETESİ ÖRNEK İÇ SAYFA RESMİ

İzmirliilerin sayfası

Amerikan Kız Kollejinde Müsamere

Yazan : B. Hikmet

Fotoğraflar Mektepli

BİR arkadaş sordu :
— Amerikan Kız Kollejinin müsameresine gidecek misin ?
— Elbet te.
— Biletin var mı ?
— Var, fakat al, sana vereyim.
— Sen nasıl gireceksin ?
— Benden bilet aramazlar.
— ?...
— Çünkü Mektepli bildiricisiyim.

Tramvay Göztepede durunca indim. Bir elimde fotoğraf makinesi ve diğerinde de sehpa olduğu halde, kısa bir yokuşu kan, ter içinde turmandıktan sonra, düzgün bir caddeye çıktım. Biraz da orada ilerleyince kendimi Amerikan kız kollejinin geniş kapısı önünde buldum.

Mektepli gazetesi için geldiğimi söyleyince, okul öğretmenlerinden Bay İbrahim, beni nezaketle karşılayarak fotoğraf çekebileceğim iyi bir yere yerleştirdi. Etrafıma bakındım: Genç kızlarımızın vereceği bu müsamereyi, seyretmek için binlerce kişi başlama çağından önce akın ederek her yanı doldurmuştu. Sahne, kırmızı, beyaz Türk bayraklarile süslenmişti. Lâkin ben sıcaktan yanıyordum. Kendi kendime :

— Ah... dedim, içecek soğuk bir şey olsa...

Keşke tanrıdan başka birşey iste-

Resimler : I. Bu yıl kollejden mezun olan genç kızlarımız — II. Tabii dekor içinde oynanan piyesten bir sahne — III. Müsamerede en çok beğenilen Bayan Şafkar ve kardeşi.

seydim. Çünkü bu sırada genç kızlar, seyircilere buzlu limonata dağıtıyorlardı.

Erkinlik (İstiklâl) marşı başlamıştı. Hepimiz ayağa kalktık. Müziğin sedası, genç kızlarımızın temiz yüreklerinden çıkan :

— Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak ;

Sesleri arasında kayboluyordu.. Bu bakanağı seyrederken, göğüslerimiz öğünçle dolup, kabarıyordu.

Marş bitince, sahneye beyazlara bürünmüş, on iki genç kızla beraber Kolej direktörü geldi. «Okulun yıldan yıla ilerlediğini, şimdiki mezunların öncekilerden daha kuvvetli olduğunu ve onları yetiştirmek için nasıl ve ne kadar çalıştıklarını» anlatan küçük bir söylev verdi. Sonra oniki mezuna kamunun alkışları arasında diploma (şehadetname) dağıtıldı.

Perde açıldığı çağda, kendimi, bir Rus çarının sarayında sandım ; öneme yapılmış dekorlar içinde oynanan bu piyesin özü şudur :

« Genç ve güzel Rus çaricesi, sihirli bir peri yönünden büyülenmiştir. Ulus, sevgili kraliçeye pek acımaktadır. Bu büyü ancak sarayın arkasındaki ormanda yaşayan korkunç bir canavarı öldürüp, postunu kıraklıçenin ayakları altına sermekle bozulabilir. Kraliçe hayvanın postunu getiren adamla evleneceğini yayar (ilân eder). Buna, kimse cesaret edemez. Yiğitlik yapıp işi başarmak isteyenler de, atılganlıklarının cezasını canlarla öderler.

Bu sırada Rusyaya, çariceyi, seven iki genç gelmiştir. Biri ressam ve diğeri de prenstir. Ressamın sevgisi temiz bir aşktır. Fakat prensinki siyasal bir rolden başka birşey değildir. Ve serbest olarak tek başına kalması için ressamı ortadan kaldırmayı düşünür. Bir çare bulur. Hemen eldivenciye koşarak kraliçenin eldiveninin bir aynını yaptırır. Canavarın bulunduğu ormanın ağzına bırakır.

Akşamüstü oradan geçmekte olan ressam eldiveni görünce kraliçenin oraya kaçırıldığı sanarak ormana dalar. Ve tabii canavar da karşısına çıkar. Fakat ressam onu öldürür. Postu ve eldiveni alıp ertesi sabah saraya götürür. Kraliçenin ayakları dibine serer.

Lâkin, eldivenin sahte olduğu, anlaşılınca, memleketin yasası (ka-

EK 4. MEKTEPLİ GAZETESİ ÖRNEK ARKA KAPAK RESMİ

<h1>Mektepli</h1>	Abone şartları Seneliği 250 kuruştur 6 aylığı 125 " " 3 aylığı 65 " " Ecnebi seneliği 5 lira	İssı, genel basın direktörü M. SAMİ KARAYEL
Yazı işleri direktörü: NUSRET SAFA COŞKUN	İlan şartları Tamam sahife: 1500 Kr. Yarım " 750 " 1/4 " 400 "	<h1>Mecmuası</h1>
Cild : 6	Yeni postane karşısı Fındık zade han No. 3	Sene : 4

Yazısız hikâye :

E
İ
N
İ
N

Y
A
R
A
M
A
Z
L
I
Ğ
I

Okuyucularımızın arzuları üzerine ucuz abone için yeniden bir aylık bir zaman veriyoruz. Ağustos'a kadar gazetemizin bir senelik abonesi 150 altı aylık 80 üç aylık 40 kuruştur. Bu tenzilattan istifade ediniz...

SEBAT MATBAASI-İSTANBUL

Tatil kuponu : 7
10 tanesine bir hediye verilir

147 inci bulmaca kuponu

EK 5. MEKTEPLİ GAZETESİ'NDE YER ALAN HİKÂYE METİNLERİ

Mavi Şeytanlar

Yazan: Tebeşir, Nu.: 1

Lokantacı Ahmet efendinin üç oğlu vardı: Sedat, Cevdet, Vedat. Çocukların en büyüğü on dört, ortancası oniki, en küçüğü dokuz yaşında idi.

Babaları Lokantacı Ahmet Efendi onlara şu lakapları takmıştı: Sedat'a olmadık yaramazlıklar icat ettiği için Mucit, Cevdet'e patırtıcı olduğu için Fırtına, Vedat'a da iki elinin üstünde baş aşağı yürümesini iyi beceremediği için Dörtayak derdi.

Fakat Büyükada halkı, bu üç çocuğa "*Mavi Şeytanlar*" ismini vermişti.

Niçin mavi? Çünkü üçü de mavi fanila elbise giyerdi.

Niçin şeytan? Çünkü üçü de şeytan gibi yaramaz, cingöz şeylerdi. İşleri güçleri başkalarına oyun etmekte. O kadar ki Büyükada halkı bunlardan yılmıştı. Herkes bu şeytanlardan kaçır, fakat kurtulamazdı. Çünkü üç kardeş bütün adayı dolaşırlar, hiç ummadığınız bir zamanda, Hop! Karşınıza çıkarlardı.

Dostları, Lokantacı Ahmet Efendiye: "Yazık, au çocuklar başınıza belâ..." derlerdi. O, aldırılmaz: "Ben çocuklarımı sizden iyi bilirim. Ciğerleri beş para etmez gibi görünürler ama iyi çocuklardır." Cevabını verirdi.

Kim haklı idi? Lokantacı Ahmet Efendi mi? Yoksa dostları mı?

Bu hikâyenin sonunu okuyunca kimin haklı olduğunu anlarsınız.

Bir gün, üç kardeş, Nizam tarafında çamların altında gezdikten soma, akşama doğru Maden'deki evlerine dönüyorlardı. Evlerine yakın bir yerde, deniz kenarında bir kulübenin önüne geldiler.

Fırtına:

— Bakınız, dedi. Balıkçı Hasan babanın kulübesi...

Dörtayak cevap verdi:

— Biliyorum, bizden hiç hoşlanmıyan bunak ve çok fakir bir adam. Geçen hafta kuyusuna taş attım diye bu vahşi hayvan beni kovaladı... Ne dersin sen buna Mucit?

Sedat düşünüyordu. Biraz sonra cevap verdi:

— Aklıma bir şey geldi. Hasan Baba şimdi balıktadır. Kulübesinin kapısını da hiç kilitlemez. İçeriye girip eşyasını alt üst edelim.

Dörtayak sevincinden başaşağı yürümeğe başladı. *Fırtına* kulübeye doğru atıldı. Sedat ile Vedat onu takip ettiler, Biraz sonra, kulübenin içindeki pek az eşya karmakarışık olmuştu. Sedat bir odun parçasına, bir takke giydirmiş, Hasan Babanın yatağına yatırmıştı. Cevat, iki üç tencere ile tahta masanın üstünde bir kule yapmıştı. Vedat da tuz kutusuna kül doldürmüştü.

Bu iş bitince çocuklar çıktılar. Evlerinin yolunu tuttular. Evvelâ neş'eli idiler, fakat biraz sonra yüzlerine bir hüzün çöktü. Nihayet Sedat, vicdan azabını açığa vurdu:

— Pek iyi bir şey yapmadık galiba. Saçları beyazlanmış bir adama böyle bir oyun etmemeliydik.

Cevdet ilâve etti:

— Hem zavallı hayatını balıkçılıkla zor kazanıyor.

Vedat da tamamladı:

— Doğrusunu isterseniz kuyusuna taş attığımdan dolayı beni kovalamakta haksız da değildi.

— Evet... Evet... Haksızlık bizde... Bir bulup bu haksızlığımızı tamir etmeliyiz.

Bunun üzerine çocuklar evlerine döndüler.

Biraz sonra kulübesine dönen Hasan Baba ortalığı karmakarışık görünce:

— Muhakkak buradan *Mavi şeytanlar* geçmiş... dedi. Derdimi bilseler belki beni rahat bırakırlar ama onlar dertten anlar mı ki?..

İhtiyar balıkçı eşyalarını eski yerine getirdikten sonra yatağına yattı.

Ertesi sabah Hasan Baba, elinde bir tırmık yakmak için kuru çam yapraklarını toplamağa giderken, elinde bir sepetle çarşıya inen sütçünün kızı Fatmaya rastgeldi. Fatma ihtiyar balıkçıyı çok severdi:

— Hasan Baba, İstanbul'da berber çırağı olan torununun hastalandığı doğru mu?

— Ah sorma kızım, hastaneden yeni çıktı, az kaldı ölüyordu, çok şükür atlattı. Fakat daha onbeş gün çalışmıyaaak.

— Ya ne yiyip ne içecek?

Hasan Baba biraz tereddüt etti, nihayet:

— Biraz para gönderdim, dedi. Dedemden kalma bir saatim vardı. Aldım, iskeledeki saatçi Nuri Efendiye götürdüm. Evirdi çevirdi: "Al sana Hasan Baba yirmi kâğıt, ben bunu su içinde yirmi beş kâğıda bir meraklısına satarım." dedi.

İhtiyar balıkçı elini nemlenen gözlerine götürdü:

— Ne yapayım, dede yadigârı ama dünyada biricik torunumdan iyi değil ya! Yirmi liraya veriverdim.

Cevap veremeyecek kadar müteessir olan Fatma basile selâm vererek ayrıldı. Hasan Baba da işine yollandı.

İhtiyar gözden kaybolur olmaz çalılıkların arasından *Mavi şeytanlar* meydana çıktılar. Bütün muhabereyi işitmişlerdi. *Dörtayak* ile *Fırtına*: "Ne yapacağız" dediler. *Mucit*: "Geliniz, aklıma bir şey geldi" dedi.

Üç kardeş evlerine gittiler, odalarına çıktılar. Sedat, çekmecesini açtı, biriktirdiği gündelikleri çıkardı, saydı: tam 14 lirası vardı.

— Sizde ne kadar var?

Cevat, bir yün çorabın içinde biriktirdiği paraları ortaya döktü: dört buçuk lira.

Vedat ta çekmecesinden çıkardığı eski bir şapkayı başaşağı etti, nikel ve bronz paralar etrafa yayıldı; saydılar: bir buçuk lira.

Mucit hesap etti, kaşlarını çattı:

— On dört, dört buçuk daha on sekiz buçuk, bir buçuk daha yirmi. Olmadı: Beş lira noksan. Durun aklıma bir şey geldi. Gelin.

Doğru salona gittiler. Ahmet efendi bir iki dostile görüşüyordu. Sedat babasının kulağına bir şeyler fısıldadı. Öyle şeyler söyledi öyle yalvardı ki Ahmet Efendi cebinden beş lira çıkararak çocuğa uzattı ve *istediklerini yapmalarına* izin verdi.

Akşam üstü balıktan dönen Hasan Baba "*Mavi şeytanlar*"ı klübesinden çıkarırken gördü. "Gene mi siz?" diye haykırarak çocukları kovalamağa başladı. Fakat ne gezer?, O ihtiyar bacaklar çocuklarla yarışabilir mi?.

Hasan Baba gene klübesini karmakarışık göreceğine emin, geri döndü, kapıyı açtı, etrafına bakındı.

Hayret!... Hiç bir şeye dokunulmamıştı. Peki ama "*Mavi şeytanlar*" ne diye gelmişlerdi. İhtiyar bunun sırrını bulmağa çalışırken gözü yatağının baş

tarafında di vardaki çiviye takıldı. Çivide saati, kendi saati, dededen kalma kıymetli saati asılıydı.

Zavallı Hasan Baba şaşırılmış kalmış, sevincinden deli olmuştu. Gözleri yaşardı ve mırıldandı:

— *Mavi şeytanlar* muhakkak Fatma ile konuştuğumu işittiler. Zannettiğim kadar şeytan değillermiş. Demem ki alaycı, patırtıcı değiller, fakat iyi kalpli, insan evlâdı çocuklarmış doğrusu...

Abbas Döndü Dolaştı

Yazan: Tebeşir, Nu.: 2

Japonya'da mı, Çin'de mi... Hayır, daha yakın bir memlekette... Evet, İran'da, Acem'lerin memleketinde, vakti 1 e Abbas isimli bir taşkırıcı vardı. Abbas; çam ve defne ağaçlarıyla süslü koca bir dağın eteğindeki yalçın kayaların dibinde bütün gün çalışırdı.

Abbas şafakla kalkar, kazmasını alır, Bağdat yolu üzerinde kayalardan taş çıkarırdı.

Fakir taşkırıcı, yorgunluktan sırtı kamburlaştığı, hayatın bütün yükünü omuzlarına yüklediğini iyice hissettiği bir akşam, civardaki bağın sahibi zengin bir adamın katırının üstünde, kölesi tarafından takip edilerek evine doğru yollandığını gördü.

Kazmasını bırakarak şöyle düşündü:

— Bu adam benden kudretlidir!

Sonra içini çekerek ilâve etti:

— Bu adamın yerinde olmak isterdim!

Her halde bu sözleri iyi bir peri işitmiş olacak ki, Abbas kendisini, Bağdat yolu üstünde ve bir katırın sırtında evine giderken buldu.. Kölesi de arkasından geliyordu. Büyük bir sevinç kalbini doldurdu, artık mes'ut olduğuna kani'di.

Birkaç zaman sonra, artık bağ bahçe sahibi olan Abbas, bir gün şehirde dolaşırken vaktin Emir'ine tesadüfetti. Emir, kölelerin taşıdığı şatafatlı bir sedyeye uzanmış, şehri dolaşıyordu. Zavallı Abbas, bütün halk gibi, Emir'in önünde eğilmek ve onu selâmlamak mecburiyetinde kaldı.

İşte o zaman canı sıkılarak:

— Bu adam benden kudretlidir; dedi ve ilâve etti:

— Emir olmak isterdim!

Abbas hemen kendisini Emir'in sedyesinin içine uzanmış buldu. Kölelerin taşıdığı sedye ilerledikçe, sedyenin yanında yürüyen kadınlar tavuskuşu tüyünden büyük yelpazelerle Emir Abbas'ı yelpazeliyorlardı.

Yeni Emir, artık kendisinden daha kudretlisi olmayacağına kanî, sevinip duruyordu. Fakat sedyenin tentesine ve yelpazelerin verdiği serinliğe rağmen, öğle güneşi kasıp kavuruyordu. Abbas iyice terlemişti. Bir aralık sedyenin perdesini araladı, güneşin kızgın ışığından gözleri kamaştı.

İşte o zaman hiddet ve istekle:

— Güneş benden kudretlidir! Güneş olmak isterdim! Dedi.

Abbas, semanın kubbesine yükselerek dünyanın üstüne parladığı zaman gururla:

— Nihayet, dedi, her şeyden üstünüm!

Engin deniz, artık güneş olan Abbas'ın ışıktan ayaklan dibinde, mavi bir ayna gibi pırıldayıp duruyordu. Güneş Abbas, iktidarını göstermek sevdasına kapıldı:

— Engin denizi kurutacağım.

Bu söz üzerine bütün kızgınlığını ve yakıcılığını, denizin sakin ve mavi suları üzerine çevirdi. Fakat derhal denizden bir buhar tabakası yükselmeğe başladı. Gittikçe kalınlaşarak bir bulut haline giren bu buhar tabakası, denizle güneş Abbas'ın arasında, geçilmez bir perde oldu.

İşte o zaman Güneş Abbas haykırdı:

— Yoksa bir bulut parçası benden kudretli midir? Ve ilâve etti:

— Bulut olmak isterim!

Abbas kendisini vücudunda şimşekler ve yıldırımlar taşıyan bir bulut olarak gördüğü zaman:

— Artık fırtına ve borayım! dedi. Geçtiğim yerleri gölgemle boğarım, her tarafa korku salarınv Göğsümden yıldırımlar fışkırır, her şey korkunç rüzgârım altında baş eğer!..

Bulut Abbas bir fırtına, sonra bir bora oldu. Etrafı bol bir yağmurla sulamağa, her köşeye yıldırım yağdırmağa başladı. Tarlalar çamur deryası oldu, ormanın koca ağaçları birer saz gibi eğildi, insanlar kaçışmağa başladılar.

Fakat bulut Abbas birdenbire, dağın yerinden kimıldamıyan, bütün bu fırtınaya metelik vermiyen yalçın kayalarını gördü ve hiddetinden kudurdu:

Bu kaya benden kudretlidir! Ve soma bir yıldırım daha savururken ilâve etti:

— Kaya olabilir miyim?

Abbas kaya oldu. Artık sağlam, cansız ve haşmetli ağırlığı içinde en sert şeyden daha sert olduğunu ve üstünde bütün kâinatı taşıyabileceğini düşünüyordu. Bu düşünce Kaya Abbas'ı gururlandırırken cılız bir adam yaklaştı, elindeki kazma ile vurarak yalçın kayadan taş parçaları çıkarmağa başladı. Kaya Abbas dişlerini gıcırdattı.

— Bu adam benden kudretlidir! . Nihayet sırtına inen kazma darbeleri birbirini takip ederken homurdandı:

— Ben bu adam olmak isterdim!

İşte o zaman Abbas kendisini, eskisi gibi, Bağdat yolu üzerinde, çam ve defne ağaçlarıyla süslü koca dağın dibinde yalçın kayaların önünde taş çıkarır bir halde buldu.

O zamandan sonra taşkıracı Abbas, kendisinden kudretlilere bakarak değil, kendisinden kudretsizleri düşünerek mes'ut oldu.

Dalgaların Altında

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 3, 4, 5, 6

Şili sahillerinden dokuz yüz kilometre uzakta. bir kayanın gölgesinde oturan İki kişi konuşuyorlardı. Biri:

— Misel, diyordu, galiba bu ada bizim mezarımız olacak!

— Neler soyuyorsun, Remont! Biraz aklım başına al bakalım; biraz cesaret bul. Daha aradıklarımızı bulamadık ki...

Daha hâlâ arayacakmıyız? Bütün tayfa bizi terk etmedimi?

— Cesaret! Diyorum sana... Bildiklerimden eminim. Definenin ta yanmasında bulunuyoruz!.. Bahrimuhitin bu kimsesiz adasından elleri boş dönmek için gelmedim ben!.. Bundan çok evvel, geçen asır zarfında kaybolan mergansar ismindeki İspanyol gemisi sahillerde battı. Bundan eminim. İçindeki külliyetli parayı sen de bilmiyor değilsin?..

— Evet, Misel, sen bunları bana bin kere anlattın. Sana inandım, ve hâlâ da inanıyorum. Fakat vakit geçtikçe taliimiz bizden yüz çeviriyor; şimdi seninle buraya geldiğime pişman olacağım geliyor!.. Yalnız olsaydım, yine bir şey değildi! Fakat Piyerle Jarjeti de beraber getirdik. Ya ben burada ölürsem ne olurlar onlar!

— Ölmek mi? Fakat niçin, azizim ? İnsan bir sıtmayla ölür mü? Seni hasta eden sukutu hayalden başka bir şey değil...

— Hayır! Çok fena hastayım!...

— Hiç te değil! Sen böyle maceralar için yaratılmış değilsin. Çabucak fütür getiriyorsun. Vaziyetimiz müşkilât içinde, onu biliyorum. Fakat ne çıkar! Bunu da atlatırız elbet!...

— İnatçı bir itimadın var!

— İtimat, azizim, itimat... Muvaffakiyetin yarısı budur.

Bu kuvvetli sözleri söyledikten sonra Misel kardeşinin doğrulmasına yardım etti, sonra koluna girerek kulübelerinin yolunu tuttular.

Onlar uzaklaşır uzaklaşmaz Piyerle Jorjet kayanın önüne çıktılar. Küçük kız:

— İşittin mi? diye sordu. Piyer :

— Evet, dedi. Bir lahza ikisi de sustular.

Jorjet on beş yaşında bir kızdı; kardeşi on yedisinde idi. Fransa dan buraya gelmeden çok evvel annelerini kaybetmişlerdi. Birbirlerini çok seviyorlardı.

Nihayet Jorjet:

— Eğer define bulunmazsa, dedi, babamı kaybedeceğimizi düşünüyorum

— Niçin ?

— Niçin olacak? Görmüyor musun, onun hastalığının sebebi iklimden ziyade ümitsizlik.

— Ya!

— Tabii! Sukutu - hayal onu öldürüyor.

— Söylediklerin doğru ise çok fena !

— Niçin ?

— Çünkü onu kurtarmak elimizde değil.

— Ben hiç te böyle düşünmüyorum!

— Böyle düşünmüyor musun? Şaka mı söylüyorsun ? Tek başına defineyi bulacağını mı iddia ediyorsun? Bu öyle bir şey ki kimse başaramadı.

— Ben bir şey iddia etmiyorum. Piyer, ben babamızı kurtarmak istiyorum. Bu da benim tek başıma yapamayacağım bir şey; sen de bana yardım edeceksin.

— Maalmemnuniye! Fakat elimizdeki vasıtalar az! Babamla amcamın ne dediklerini işittin mi ? Bütün çalışmalarının neticesini görmiyen ameleler bizim gemi ile gitmişler; bizim bu adada yalnız bir dubamız kaldı. Bu suretle vaziyetimiz çok fenalaştı, artık hiç ümidimiz kalmadı.

— Düşündüklerin hiçte doğru değil. Hem sonra, eğer defineyi bulursak amcamla

babam paylaşacaklar, olsaki tayfalar burada bulunsaydı onlara da verilecekti! Bu bizim için daha iyi oldu. Dubaya bir yelken takdınmıydı ver elini sili sahilleri... ve oradan ötesi gayet kolay...

Biraz düşündükten soma Piyer:

— Fakat! dedi, bir aşıra yakın bir zaman evvel batan gemideki defineyi yalnız başımıza bulmak kabil değil ki..

— Niçin kabil olmasın? Şurada ki kayaların dibini şimdiye kadar hiç aramadılar. Olsaki siz dalgıçlarla çalışırken ben hep tetkik ettim ki...

— E ?...

— Rüzgârın istikameti, meddü - cezirler., bana ne netice verdiler biliyor musun?

— Yo!

— Bak söyleyeyim. Bütün yosunlar, bütün cisimler dalgalarla o istikamete götürülüyorlar.

— Ve bunun üzerine sen şu neticeye varıyorsun ki defineyi orada bulacağız.-Evet, tamam... Çünkü sakın zamanda bile ceryan o tarafa doğru olursa elbette deniz dalgalı olduğu zaman bu kuvvet daha fazladır. Olsaki Mergansar'ın battığı gün deniz kudurmuş gibiydi, binaenaleyh gemi bu kayalarda parçalanmıştır diyorum.

Jorjet'in düşündükleri hiç de yanlış değildi; Piyer cevap vermeden evvel uzun uzadiya düşündü nihayet:

— Mümkündür. dedi; düşüncelerin belki doğrudur; fakat niçin bunları şimdiye kadar söylemediğini anlamıyorum. Misel amcan dalgıçlarla beraber o tarafta tetkikat yapmaz mı sanıyordun?

— Araştırmalarımı ancak dalgıçlar gittikten sonra bitirdim ve ancak o zaman düşündüklerimden emin bir hale gelebildim. O zaman babam çoktan hastalanmıştı ve amcam da tabi bizimle oraya gitmezdi.

— Niçin gitmesin ?

— Çünkü babam ve amcam kaç kere söylediler ki orası çok tehlikeli bir yermiş. Misel amcam hattâ diyordu ki orada gözlerini karartan ceryanlar varmış ve bir kaç millik mesafede onun gibi bir yer yokmuş.

— Öyleyse bizim de yapacağımız bir şey yok demektir.. Ve sonra yanımızda dalgıçlar da yok...

— Bunu ben de düşündüm; fakat ne çıkar! Hava makinesini ben kullanırım, sen de dalgıç elbisesini giyer, denize inersin!

— Ben mi !.. Oh ! Jorjet !.. Hiç düşünmüyorsun..

— Bilâkis, çok düşünüyorum !. İnan buna Piyer.. Ben her şeyi düşündüm! Defineyi bulmamız lâzım... Ve bulacağız... Senin cesur olduğunu bilirim ben... Tereddüt etme! Daha erken... Vaktimiz var !. Gel gidelim.. Muvaffak olacağız !..

Pier müteredditti ! Şüphesiz dalgıç elbiselerini giymek hoşuna gitmiyor değildi; hattâ bu onun ne zamandan beri beslediği arzusu idi. Fakat baban ona bunun için hiç müsaade etmemişti. Şimdi de Jorjet ona babasının bu hareketine itaatsizlik etmesini teklif ediyordu. Dalgıç elbisesini giymek, yalnız Jorjet'in yardımına güvenerek denizin dibine inmek ?. Ne yapacaktı ?

— Jorjet, dedi, babamın tenbihini unuttun mu? Benim dalgıç elbisesini giymemi, denize inmemi istemezdi.

— Şimdi babam hasta ve ben onu kurtarmak istiyorum !.

Pier hâlâ tereddüt içindeydi. Meselenin itaatsizliğe değer bir kıymeti vardı, ve emindi ki definenin keşfedilmesi babasını hastalıktan kurtaracaktı. Vaziyet yalnız kendisini

alâkadar etseydi bu kadar tereddüt etmezdi. Fakat tehlike Jorjet için de vardı, onu bu düşündürüyordu.

Mamafih Pier dalgıçlığı. nasıl giyinmek, ve suda nasıl hareket etmek lâzımgeldiğini biliyordu. Jorjet'e gelince o da bir çok defa hava makinesini kullanmıştı; yalnız küçük bir tehlike ihtimali vardı.

Bu düşünceler Pier'in tereddüdünü mağlûp etti. Eğer vadini tutmayorsa bu bir iyi hareket için değimliydi? Buna emindi, ve önündeki tehlikeleri düşünmeden hayatını ve kardeşini kayaların dibinde tehlikeye koyuyordu.

Karar verdikten sonra Pier vakit kaybetmek istemedi. Deniz sakin ve semada tehlike gösteren hiç bir alâmet yoktu. Babalarile beraber kulübelerine dönen Misel amcanın bulunmamasından istifade ederek iki çocuk üzerinde dalgıç aletlerinin ve hava makinesinin bulunduğu büyük dubaya bindiler. Küreklere geçerek açtaki kayalıklara doğru ilerlemeğe başladılar.

Pier görüldüğünden daha heyecanlı idi. İlk defa olarak denizin dibine inmek en cesur insana bile titreme verecek bir şeydi.

İlk kayalara geldikleri zaman Pier duba için iyi bir yer aradı. Bu mıntakada dolaşan ceryanların kuvvetini göz önünde bulundurmağa, aynı zamanda da denizin dibinde gezebilmesi için kendisine mümkün olduğu kadar müsaade eden bir yer intihap etmeye mecburdu.

Aradığı gibi bir yer bulunca yarım saat kadar Jorjet'in kalacağı yeri tayin etti ve sonra giyinmeye başladı. Bu müddet zarfında Jorjet kardeşine lâzım havayı verecek olan tulumbanın iyi işleyip işlemediğini anlamaya çalıştı.

Sonra kardeşinin giyinmesine yardım etti. Çünkü hiçbir dalgıç kendi kendine giyinemez. Jorjet dalgıç başlığını bütün elbiseyi giyinen Pierin başına geçirdi. Bunu bitirdikten sonra havanın tulumbadan ve borudan iyi geçtiğini anlamak için birkaç kere makineyi işletti.

Dalgıç elbisesi içinde sesi garip bir surette çıkan Pier:

— Her şey yolunda! diye bağırdı. Rüzgâr şiddetlenmiyor ya?

— Her şey yolunda! Rüzgâr hafif! Ve ben kayalarla mahfuzum.

O zaman başlığın üzerine hazır olduğunu bildirmek için birkaç kere vurduktan sonra Jorjet hava makinesini işletmeye başladı. Pier:

— Adiyö, Jorjet! dedi, ve ip merdivene tutunarak dalgaların altına indi.

Genç çocuk sularda kayboldu. Başu suyun içine girdiği zaman işaret ipini tutarak bir kaç kere çekti, bu suretle Jorjetle arasındaki rabitanın mevcut olduğunu anladı. Bu cihetten emin olduktan sonra, inmeğe devam etti; arada sırada hava musluklarını ve dalgıç elbisesinin diğer kısımlarını muayene ediyordu.

Nihayet kurşun ayakkabıları denizin dibine değdi.

—Ne manzara! diye mırıldandı. Ye hayretle etrafına bakındı.

Şurada burada büyük ve rengârenk yosun" 1ar yüzüyordu, onların arasından hattı üstüva-ya mahsus olan ışıklı balıklar geçiyordu.

Birdenbire bütün bunlar, sanki bir sihirle, kayboldular; Pier bir şimşek aydınlığı içinde bir köpek balığının belirdeğini gördü. Elinde tuttuğu sivri şişi daha kuvvetle sıktı, fakat soğukkanlılığını muhafaza etti. Biliyordu ki, köpek balıkları, başlığın zıyasından korkarak, pek nadiren dalgıçlara hücum ederler.

Canavar geçtikten sonra Pier nerede bulunduğunu muayene elti; etrafında batan gemiden izler aradı, fakat yosunlardan ve köpek balığının gitmesinden sonra tekrar meydana çıkan balıklardan başka bir şey göremedi. Yalnız fosforlu bir ışık gözüne ilişti, ona doğru ilerledi-Nihayet bunun bir denizanası olduğunu gördü. Bu sırada:

—Vaziyetimin müsaade ettiği kadar denizin dibini dolaşayım, diye düşündü.

Fikrinden Jorjeti haberdar etmek için ipi üç kere çektikten sonra kayaların dibine doğru ilerledi.

Asıl aradığını o tarafta bulmak ihtimali yok muydu?

Yavaş yavaş ilerliyordu; çünkü suyun tazyiki çok fazlaydı; ve biraz sonra büyük bir yorgunluk bütün vücudunu kapladı. Gemiye ineli bir çeyrek kadar olmuştu, ve bu zaman bir yeni dalgıç için kâfi ve hattâ fazlaydı bile.

—Defineyi bulmam lâzım!., diye söylendi; defineyi bulmalıyım!..

Ve bu sözler üzerine bütün kuvvetini topladı.

—Eğer bir şey bulamazsam babamın sözüne itaatsizlik ettiğim için kendimi mazur gösteremem, diyordu.

Bir kaç saniye daha geçti; bu sihirli yerlerde şuraya buraya bir az daha dolaştı; fakat aradığını bulmak için gitgide ümidini kaybediyor ve yorgunluğu artıyordu.

Hemen hemen kayaların arasındaki mesafeyi dolaşmıştı, fakat hiç bir şey görmemişti. Ümitsizlikle içini çekerek ipi tuttu. İşaret vermeye hazırlandı. Tam bu sırada gözüne bir şey çarptı, bir iki adım attı ve birden durdu.

Bir kayanın arkasında, bir geminin başını görmüştü; biraz daha ilerledi, o zaman bunun aradığı gemi olduğunu anladı.

Kalbi sevinçle çarpıyordu; iple yukarıya sekiz darbe gönderdi; bu, "Define bulundu!", demekti; ve sonra Mergansarm harabelerine tırmanmaya başladı.

Eski gemi poliplerle ve deniz nebatlarıyla kaplanmıştı; fakat aslı kısımları hiç bozulmamıştı. Pier kendisi dünyaya gelmeden çok evvel bu gemiyi yapmış olan ameleleri düşündü, o adamların yaptığı bu gemideki define şimdi onun babasına servet verecekti.

Bütün güverteyi dolaştı, arka kısma gitti; oradaki bir odanın kapısı kapalı duruyordu. Bir kaç darbe onu kırmağa kâfi geldi. Kapı açıldığı zaman Pierin karşısına bir sandık çıktı. Sandığın kırılan yerlerinden bir kaç külçe altın yere düşmüştü.

Define ! diye mırıldandı. Ve iğilerek külçelerden bir iki tane aldı, cebine koydu. Tam bu sırada. biç beklenilmeyen bir şey oldu: Pier hava borusunun burkulduğunu ve gerilediğini hissetti, elindeki işaret ipini ' kaybetti. Gayriihtiyarî olarak başlığın üzerindeki bava borusunun ucunu parmaklarıyla ' sıktı bu suretle içerideki havanın karmasına ' mani olacaktı ; fakat o sırada ikinci bir sarsıntı onu gerilemeye mecbur etti: başı geminin bordasına çarptı; Pier hissini kaybetti.

Vakayı izah etmek için zavallı çocuğu bir an için terk etmemiz ve Jorjet in yanına dönmemiz lâzım.

Pier suya girdikten beri genç kız hava makinesinin tekerleğini döndürmeğe başlamıştı. Bu, çok zor bir is değildi. fakat çok veknasaktı ve çok derin bir dikkat istiyordu. Daima, dalgıçla münasebette bulunmak da lâzım geliyordu: işaret ipini göz önünde bulundurmak ve daima dalgıcı yukarı çekecek bir vaziyette hazır olmak lâzımdı.

Vakit geçtikçe cereyanın da kuvveti fazlalaşıyordu. Pir an geldiki dubayı götürmek korkusu baş gösterdi. Olsaki dubaya da dalgıcın hava borusu bağlı bulunuyordu. Jorjet bunun Pier için çok büyük bir tehlike olduğunu biliyordu. onu çağırmağa hazırlanıyordu; tam o sırada Pier definenin bulunduğu haberini verdi. Jorjet sevinçle:

— Defineyi bulmuş! diye bağırdı. Oh ! cesur çocuk!

Biraz vakit geçti: ve sonra. birdenbire Jorjet in korktuğu şev hasıl oldu: Kayaların etrafında bir kirdap teşkil eden cereyan büyük bir dalga parçasını dubanın üzerine attı. Pier ve Jorjet için bu ölüm işareti idi.

Yalnız bir mucize onları kurtarabilirdi. Halatını koparan dubayı dalgalar bir tüy gibi kaldırdılar. Bu müthiş vaziyette Jorjet yalnız kardeşini düşündü. Gözlerini semaya kaldırarak zavallı çocuk için dua etti ve dubanın bir kayaya çarparak parçalanmasının önüne geçmemek için küreklere sarıldı. Fakat duba dalgaların üzerinde bir mantar gibi sığıyordu Jorjet ise onu şevke muktedir değildi. Pir müddet duba kendi etrafında döndü, sonra önüne geçilemez bir kuvvet tarafından kaldırılarak bir kum yığının üzerine devrildi. Jorjet için mucize hasıl olmuştu"; o kurtulmuştu.

PİER ne oldu? Jorjet kurtulur kurtulmaz dalgıç aletlerinin basma koştı; ip kopmamıştı! Bütün kuvvetiyle çekti: ve biraz sonra, sevinçle dalgaların üzerinde kardeşinin başlığının parıldadığını gördü. Dalgıcı kayaların arasından ihtimamla çekti; ve biraz sonra onu yanma kumların üzerine çıkarmağa muvaffak oldu. Bütün vücudu titreyerek başlığın camı üzerine işildi ve baktı. Pierin dudaklarında bir tebessüm belirdi; yorgunlukla çevrilen gözleri canlı bir ışıkla parlıyordu... Yaşayordu!

Bir kaç saniyede Jorjet başlığı açtı. Kardeşi o müdhiş maceradan sağ salim kurturmuştu.

Tam bu sırada onlara doğru bir kayık geliyordu: içinde Misel amca vardı. Dubanın ortadan kayb olduğunu görmüş. ve vak'ayı tahmin ederek çala kürek onları aramağa çıkmıştı.

Jorjet daha onu uzaktan görür görmez;

— Bize darılma., amca ! diye bağırdı; Pier defineyi buldu!

Misel amca ciddi bir tavur aldı. fakat çocukları azarlamadı; iki göz yaşı gözlerinde belirdi. Yalnız:

— İhtiyatsızlar ! dedi.

Sırf babasına olan sevgileriyle böyle en cür'etkârane bir deliliğe kalkışan bu çocukları amcaları şefkatle kalbi üzerinde sıktı.

Bir saat sonra kayık ve duba adanın sahiline yanaşıyordu.

Pier denizden çıkardığı altın paçasını alarak hemen babasının yanına koştu : ve yatağının yanına diz çökerek itaatsizliğinden dolayı af diledi.

Hasta adam çocuğu gözyaşlarıyla kucakladı: bunun üzerine Jorjet ve Misel amca Pier i müdafaaya hacet görmediler. Pir haftadan daha az bir müddet sonra Pier in babası temamiyle iyi olmuştu. Onun idaresi altında, ve Pier in de yardımıyla araştırmalar yaptırıldı. Define bulundu ve bir kaç defada. denizden çıkarıldı.

Misel amca ve kardeşi artık zengin olmuşlardı! Şimdi Fransaya dönebilecekler ve onları deli eden ilmî tetkîkatla meşgul olabileceklerdi! Belki de bir gün bir kesifte bulunacaklardı! Fakat o zaman bu şerefın en büyük hissesinin onları seven hu iki cesur çocuğa ait olduğunu unutmayacaklardı!

Altın Ararken

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 7-...-10

Kiraladığı büyük kayığıle müstemlike sahiline çıktığı zaman Jak Martel çok mesuttu. Çünkü o dakikada hayatının en büyük emelini kuvveden file çıkarmak üzere idi. Ta çocukluğundanberi böyle maceralara atılmak istemiş; daima Güyan'da altın aramıya çıkmayı düşünmüştü.

Fakat böyle bir iş için çok para lâzımdı. Bunun için de memleketinde senelerce çalışmıştı.

Seyahatine tek başına çıkmıştı. Fakat bir gün bir ormanda, hiç düşünmediği bir tesadüf eseri olarak, bir adamla karşılaştı. Bu meçhul adam esrarengiz bir kıyafette idi. Yüzü sararmış, saçları uzamış ve açlıktan ölecek bir hale gelmişti. Jak Martel onun bu haline acıyarak hiç tanımadığı ve maiyetinden şüphelendiği bu bilmediği adamı yanına aldı. O andan itibaren her ikisi de altın aramak için yola çıktılar.

Jak Martel bu adamdan biraz şüphe ediyordu, fakat onun da tözlerine inanarak bu adamın da kendisi gibi macera peşinde koşan birisi olduğunu düşünüyordu. Ona:

— Sizi yanıma arkadaş olarak alıyorum, demişti. Bulduklarımızı aramızda taksim edeceğiz. Fakat birbirimize ihanet etmek yok! Sonra karışmam ha!

İsmi Pier Kokbol olan bu adam da bu hususta teminat vermiş ve:

— Siz beni ölümden kurtardınız, demişti. Size her cihetten minnettarım. Kümden geldiği kadar size yardım edeceğim ve gayemiz için çalışacağım.

Onları o mıntakaya kadar getiren yerliler geri dönmüşlerdi. İki arkadaş kulübelerine yerleşmişlerdi. Jak Martel altın bulunan yerleri keşfedecek kadar arziyat malûmatına sahipti. Evvelce maden mühendisliği yapmış, ve bu işte epeyce de ihtisas kazanmıştı. Arkadaşı da buralarını oldukça iyi tanıdığını soyuyordu.

Kulübeleri büyük nehrin bir kolu olan bir derenin kenarında idi. Etraflarındaki ağaçlarda ve çalılıklarda papağanların sesleri maymunların

çığlıklarına karışıyordu. Kırmızı ve sarı renkteki kayalar da manzaraya başka başka bir güzellik veriyordu.

İki arkadaş aylarca, büyük bir gayretle çalıştılar. Altını havi bulunan toprak tabakası hiç de pek derin değildi. Bir kuartz tabakasından hasıl olduğu belli olan bir alüvyon altım hemen hemen toprağın yüzünde bulunuyordu. İlk iş olarak en üstteki toprak tabakasını kaldırdılar. Sonra daha fazla derinleri kazmaya başladılar. Daha sonra sıra büyük kayaları kaldırmaya geldi. Bundan sonra su dolu büyük çukurlarla karşılaştılar. En nihayet altını havi kuartzle karışık kaolin renginde bir balçık çamuru çıktı. Bu çamuru geniş fakat az derin huni gibi bir kaba koydular; bol sudan geçirdiler: Bu suretle kum ve çakıllar çıktı, geriye daha ağır olan altın parçaları kaldı.

Bu suretle elde ettikleri altın pek azdı. Sonra usullerini daha tekâmül ettirerek daha iyi neticeler aldılar. Birkaç ay sonra ellerine birçok kilo miktarında altın geçmişti. Fakat tabî her zaman bu işle meşgul olamıyorlardı. Yiyecek ve içecek düşünmek lâzımdı. Bunun için ava veya balık avına gitmek, yabani ağaçların meyvalarını aramak lâzımgeliyordu.

Hayvan avına giden ekseriya Jak Marteldi; çünkü av tüfekleri onundu ve başkasına da vermek istemezdi. Balık avına gelince, bu vazife de diğer, arkadaşının üzerinde idi. Bu suretle biri evde iken diğeri de kulübede kalmış oluyordu.

Bir akşam Pier avdan çok geç dönmüştü.

Onu merak edip aramıya çıkmak üzere olan Jak acele ile sordu:

— Niçin bu kadar geç kaldın? Beni merak ettirdin?...

— Sorma çok büyük birşey buldum.

— Ne buldun ?

— Bir sepet portakal !

— Portakal mı?

— Evet Bir sepet altın portakal! Numunesi..

Pier cebinden ceviz büyüklüğünde iki üç altın külçesi çıkardı. Sonra izahetti:

— Hemen hemen saf altın dolu bir çukur... Fakat biraz derince. Yanımda da ne kazma vardı, ne de bir başka alet... Ancak bunları çıkarabildim... Yarın hemen gitmeliyiz Yalnız biraz zahmet çekeceğiz... Çünkü ka yayı bomba ile parçalamak lâzım ..

- Uzak. mı?
- Oldukça uzak.
- Pekâlâ, yarın bütün aletleri izle beraber oraya gideriz.
- Lüzum yok. Altım temizlemek için buraya getiririz.
- Ne kadar altın var?
- Bilmem ... Herhalde yarın göreceğiz.

O gece fazla konuşmadılar.

Çünkü Pier çok yorgundu. Hemen uyudu.

Jak, sabahleyin uyandığı zaman, Pier hâlâ uyuyordu. Yorgunluğu o derecede idi ki yataktan kalkacak vaziyette değildi. Bu vaziyet karşısında Jak onun çıkmasını istemedi. Pier ona altın damarının bulunduğu yeri tarif etti ve Jaka bir kâğıt uzattı. Kâğıtta o yerin krokisi çizili idi.

Jak arkadaşına çay hazırladı. Kendisi de hemen ayak üzeri birşey yedi ve kulübeden çıktı.

İki saat sonra elindeki kâğıdın gösterdiği yerde idi. Çukurun dibindeki altınlı toprağın sarı rengi gözüktüyordu. Fakat kayalar da çok sert görünüyordular. Bantla parçalanacak vaziyette değildi. Kayaların açık yerlerinden kazma ve kürekle mümkün olduğu kadar çekti. O gün hep böyle uğraşarak geçti. Çok yorulmuştu. Kulübeye döndüğü zaman gözlerine inanamıyordu: Pier içeride yoktu. Kendi kendine:

— Bu ne demek? diye düşündü. Bu suali zihninde belki yüz defa tekrar etti. İşin garibi, nehir kenarında, sazlıkların arasında bıraktıkları kayıkları da ortada yoktu. Onu da Pier Kokbol mü götürmüştü? Fakat Pier hasta değilmiydi? ve nereye gidecekti? Bunları düşünürken Jak birdenbire elini alınına vurarak:

— Buldum! diye bağırdı.

Sıtmasının kâbusları onu öyle şeyler yapmaya şevketti! Zavallı adam bunları hastalığının buhranları içinde yaptı!

Fakat bu, da şimdiye kadar bulmaya çalıştığı sebeplerden biriydi; biraz sonra başka bir ihtimal de zihnini kurcalıyordu: Yerlilerden bir alay haydut kulübeye gelmiş olabilirlerdi. Fakat niçin bir hastayı da beraber götürsünlerdi? Öldürseler, anlardı. Lâkin böyle bir hastayı ne yapacaklardı? Bu ihtimal de suya düşmüştü. Demek Pier kendisi gitmişti. Fakat Jak buna da bir sebep bulamıyordu.

Yaptığı diğer tahminler Jakı şöyle düşünmiye şevketti: Pier ona oyun oynamış, bu suretle kaçmıştı. Çünkü Pier kulübeden çıkarken Jakın yedek elbiselerini giymişti.

Bundan başka bazı yiyecek de götürmüştü. Jakın bir tabancası da meydanda yoktu.

Piere bir gün ormanda serseri bir vaziyette rast geldiğini hatırlıyarak ondan şüphe etmeğe başladı. Hemen aklına bir şey geldi: şimdiye kadar çalışmalarının semeresi olan bir kaç parça altının bulunduğu köşeye koştı. Birden küfür ederek bağırmağa başladı:

— Vay haydut! Altınları kaçırmış! Asıl bende kabahat., ona itimat etmek doğru değildi..

Büyük bir hiddet içinde bağdıktan, ona bu kadar itimat etmek aptallığından nedamet getirdikten sonra biraz sakinleşti. Başka bir tarzda söylenmeğe başladı:

— Pekâlâ... ben ona evelden söylemişim., birbirimizi aldatma yok, demiştim. Fakat o sözlerime kulak asmadı... Bende onun cezasını ergeç vereceğim... Elbet bir gün elime geçer.. Bir gün intikam alacağı düşüncesi Jakı teskin etti. Hâlâ başka bir sebep olabileceği ihtimalini düşünüyordu. Fakat bu fikirle çok meşgul olmuyordu. Asıl düşündüğü onu bulmak idi. Hemen takibe çıkmağa bile karar verecek vaziyette idi. Fakat böyle gece yarısı ormanlarda dolaşmak bir delilik olacaktı. Ertesi sabah bu fikrinden caydı:

— Artık iş işten geçmiş bulunuyor, diye düşündü. Çoktan derenin sonuna yaklaşmıştır. Hele benim yürüye yürüye ona yetişmemin imkânı yok. Asıl yapacağım başka işim var burada. Hem zaten buradan altınları toplamadan nereye gideceğim ?

O günden sonra Pier yalnız çalışmağa başladı. Fakat kulübesinin yerini değiştirdi. Bütün aletlerde yeni keşfettikleri altının bulunduğu yere gitti.

Altın kayaların altında ceviz büyüklüğünde parçalar hâlinde bulunuyordu. Fakat kayalar çok sertti. Jakın elinde bulunan öyle biraz barutla parçalanacak şeyden değildi. Sert kuartz tabakası Jakın kazmasını da kırmıştı. Jak büyük bir müşkülâtla, fakat hiç yılmadan çalışıyordu. Bir aylık mütemadi çalışması sonunda ancak bir kaç parça altın çıkarabilmişti. Bu gidişle hiç bir şey elde edemeyeceğini anladı. Başka çare düşünmek lâzım geliyordu.

Yağmur günleri de yaklaştığı için kaybedecek vakit yoktu. Onun için muvakkaten çalışmasını bıraktı. Kulübesini kurmakla uğraştı. Bunu bitirdikten sonra mesele yiyecek tedarikine kaldı. Çünkü yiyecekleri çok azalmış, Jak yalnız av hayvanlarıyla karnını doyurmağa mecbur olmuştu. Ona hiç olmazsa biraz kahve, biraz çay, şeker lâzımdı. Eibise falan başka bahis idi. Bunun için oraya yakın olan kasabaya inmeğe karar verdi. Elindeki birkaç altın ile elbette ihtiyaçlarını tedarik edecekti.

Sonra düşündüğü başka bir şey daha vardı: Pier'i bulabileceğini ümit ediyordu. Çünkü Pier'in de ineceği en yakın yer o kasaba idi. Jak ona rast geleceğini çok kuvvetle umuyor, bir hissi-kablelvuku ona bunu haber veriyordu. Hakikaten bu hissi-kablelvuku Jak'ı aldatmamıştı, beş altı hafta sonra, Jak Kayen caddelerinde dolaşırken birdenbire titredi. Pier'e benzeyen birini görmüştü. Bu, şık giyinmiş bir adamdı.

Fakat Jak onu tanımakta gecikmedi. Öteki Jakı görmemişti. Jak onu gözden kaybetmemeğe çalıştı. Fakat hâlâ şüphe ediyordu: belki benzetmişti. Onun için ihtiyatlı davranıyordu. Soğuk kanlılığını muhafaza "ederek bir iki adım ilerledi. Elini Pier'in omuzuna vurdu:

— Bonjour, Pier! Nasılsın bakalım?

Pier birden geriledi; şaşırılmış görünmeğe çalışıyordu. Cebinden bir tekgözlük çıkardı, sağ gözüne yerleştirdi. İngilizce olarak:

— Ne demek istiyorsunuz? dedi. Bir yanlısınız var, sir. Ben sizi tanımıyorum.

Buna Jak şöyle cevap verdi:

— Fakat ben sizi çok iyi tanıyorum. Biraz hatıranı yokla bakalım... olmazsa başka türlü anlaşırız,.. Sonra gülümseyerek o da İngilizce olarak ilâve etti:

— Şimdi tanıdığımı beni?

Pierl tereddüt ediyordu. Sonra birden :

— Vay! sen misin, Jak? diye bağırdı. Affedersin tanıyamadım vallahi...

— Fakat ben seni bu kıyafetinde bile tamdım. Maşallah, kılık kıyafet yolunda... Tam bir centlmen olmuşsun... Fakat unutma ki haram para asla yaramaz.

Pier kekelemeğe başladı:

— Ne... ne demek istiyorsun?

— Hakikati söylemek istiyorum, azizim. Soyulan adam bir gün nasıl olsa hırsız yakalar... işte bu gün ben bu vaziyetteyim. Sen de kendi vaziyetini düşün... Dinle, Jak...

Martaval okumağa başlama...

— Hayır, azizim, emin ol ki çok yanıyorsun..

— Yanılacak bir şey yok ki... vaziyet meydanda... Bütün altınları çalıp kaçtığım sen unuttunsa ben unutmadım...

Bu sözler üzerine Pier:

— Şimdi anlamağa başladım, diye bağırdı. Evet, hakkın var... O akşam kulübeye gelip beni bulamayınca, altınların çalındığını görünce benden şüphe ettin, değilmi? Bu benimde aklıma geldi... ve asıl işte bunun için bir daha seninle karşı karşıya gelmemek için kulübeden çıktım.

— Sahimi?

— Vallahi; müsaade et de anlatayım: beni o sabah yatakta hasta bırakmıştın. Sen gittikten biraz sonra kulübeye bir alay yerli haydut geldi. Hepsi üzerime çullanarak beni kıs kıvrak tuttular. Diğerleri de altınları ve daha birçok şeyler, aldılar. Ben hasta olduğum için kımıldıyamıyordum. Sonra hepsi birden çıkıp gittiler. Biraz kuvvetimi toplayarak arkalarından bert de çıktım, bir müddet onları takip ettim. Fakat çok yorulmuştum, onlarda gözden kaybolmuşlardı. Lâkin geri dönmeğe cesaret edemiyordum., benden şüpheleneceğin muhakkaktı. Bu kasabaya geldim.

— Pek âlâ... farz edelim ki söylediklerinin hepsi doğru. Şimdi, gene eskisi gibi, arkadaşız. Yağmurlar dindikten sonra tekrar oraya döneceğim... sen gene gelecek misin?

— Ben mi? ben... şey...

— Ya evet, ya hayır.

— Sen bilirsin, istersen gelirim... fakat burada kalsan daha iyi...

— Pekâlâ; öyle ise polise müracaat ederek artık ortaklığımızın kalmadığını haber vermemiz lâzım.

Bu sözler üzerine Kokbul'un rengi attı. Çünkü polise giderlerse cebindeki sahte nüfus kâğıdı ve pasaport meydana çıkacaktı. Birden:

— Hayır, dedi, seninle geleceğim..fakat...

— Fakatı yok! .Benimle gelmeğe mecbursun. Ben ne istersem onu yapacağım.

— Beni öldürecekmisin?

— Hayır, o kadar zalim değilim. Geliyormusun?

— Pekâlâ, geliyorum.

O günden sonra iki eski ortak gene beraber çalışmağa başladılar. Fakat vaziyet tamamile değişmişti. Şimdi Jak efendi mevkiinde, Pier ise adeta bir esirdi.

Bir kaç ay sonra kayaların arasındaki bütün altınları çıkarmışlardı. Fakat bunu aralarında taksim etmeği düşünmediler; hepsini Jak aldı, sonra Pier'i orada bırakarak Fransaya döndü. Bir gün gazetelerden şu haberi öğrendi: Pier yerli haydutlar tarafından öldürülmüştü.

İki Düşman

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 11- 12

I

Bahrımıhiti - Hindî ufuklarında, [Somatra adasınının 200 mil şimalinde sandal ağacı ve amber yüklü bir gemi yanıyordu. Alevler dalgalarda kızıl daireler şeklinde aks ediyordu. Gemiden kurtulan iki kazazede filikalarının içinde bu dehşetli manzaraya ! heyecanla bakıyorlardı. Biraz sonra bütün gemi bir alev halini aldı, nihayet yavaş yavaş dalgaların arasında söndü. Yerini sakin denizin kıvrıntıları arasında pırıldayan yıldızlı zemini kapladı. O zaman iki adam birbirine döndüler, bir müddet bakıştılar, sonra biri:

— Talihin cilvesi bizi bu yelkensiz ve küreksiz kayıkta beraber bırakıyor, dedi. Ne sen,ne de ben sonumuzun ne olacağını kestiremeyiz. Madem ki Allah bizi yan yana kalmağa mecbur etti, artık barışmamızı istiyor, demektir. Ben sana elimi uzatmağa hazırım.

Öteki bu sözleri sükûnetle dinledi. Biraz durdu. Sonra:

— Hayır, dedi, ben barışmayorum; yaptıklarını af edemem.

— Evet, fakat bu yaptıklarımı seni kazadan kurtararak ödemedim mi?

— Hayır!

İki adam tekrar sustular. Dalgaların, kayığa vurmasından hasil olan hafif bir gürültü işidiliyordu. İkisi de bu sessizlik içinde hareksiz duruyorlardı. Nihayet ilk söz söyleyen tekrar sükûtu bozdu:

— Erik, dedi, maziye biraz hatırla. Tanımadığım birisi olduğun halde seni Melburn dan Şanghay a götürmeği kabul etmişim. Fakat gemide bir çok münasebetsiz hareketlerde bulundun, işini layikiyle yapmayordun. Bende hakkım olarak sana tenbihat yaptım, olmadı ceza verdim... Ben yaptıklarımı unutmadım, sen de hatalarını hatırla, barışalım...

— Hayır! bana çok çektirdin sen... Bak, dinle: Bu kayığın içinde artık ne kaptan var, ne de tayfa. Yok, eğer muhakkak birimizden birinin kumanda etmesi lâzım geliyorsa bu hâkim ben olacağım... Çünkü ben daha kuvvetliyim...

Pierre cevap verdi:

— Ölümün karşısında bile böyle haksız kalmana doğrusu teessüf ediyorum. Erik omuzlarını silkdi. İkisi de yine derin bir sükûte daldılar.

II

Üç gün hiç bir kelime etmeden denizin üzerinde dalgaların şevkiyle dolaştılar. Dördüncü günün sabahında, şafak sökerken, ufukta bir kara parçası gördüler. Uzaktan uzağa palmiye ağaçlarını fark ediyorlardı. İki kazazedenin gözleri ü-mitle parladı. Çünkü üç gündür açlıktan ziyade susuzluk içinde kıvranıyorlardı. Karşiki sahilde içecek bir su bulabileceklerini düşünüyorlardı.

Karaya yaklaştıkları zaman bunun bir ada olduğunu gördüler. Biraz sonra kayık denizdeki cereyanın sevkile sahile gelmişti. Büyük bir hamle ile kayıktan atladılar. İkisi de yanlarına silahları ile kurşun kutularını almışlardı.

Erik:

— Herkes kendi başına, dedi. Ben bu tarafa gidiyorum, sen de başka yere git.

Kumların üzerinde iki adamın izleri birbirinden ayrıldı.

Pierre önüne gelen dalları, çalılıkları elindeki tüfengile açarak ilerliyordu. Yorgunluktan ve açlıktan büyüyen gözleri etrafta su arıyordu. Fakat hiç bir yerde bulamıyordu. Rast geldiği ağaçların meyvalarını yemeği düşündü. Fakat bu meyvaların zehirli olacaklarını hatırlayarak vaz geçti. Ne tarafa gideceğini kestiremiyerek serseri bir halde o tarafa bu tarafa dolaşıyordu.

Biraz sonra akşam oldu, karanlık çöktü. Pierre ayın yapraklar arasından dökülen ışıkları altında ormanda dolaşıyordu. Yorgunluk, susuzluk, açlık son haddine gelmişti. Adeta tırnaklarıyla yeri kazmak, su bulmak isteyordu.

Bu halde ilerlerken gözlerine birşey çarptı: Yaprakların arasından ayna gibi birşey parıldayordu. Bu, kayaların arasından süzülen bir su menbaı idi. Büyük bir hamle ile suya atıldığı zaman bir gölge ile karşılaştı. Karşısındaki Erik di ve :

— Su benim! diye bağıyordu.

Pierre bu sert ses karşısında titredi, fakat yine ileri atıldı. Bunun üzerine Erik :

— Geri çekil.. Yakarım! diye bağırdı.

Pierre ilerlemekte ısrar etti. Erik in tabancasından çıkan bir kurşun kumlara saplandı. Pierre bir adım bile geri atmamışdı, çünkü birkaç adım ötedeki menba ayın ışıkları altında parıldıyordu. İkinci bir kurşun sol koluna saplandı. Fakat Pierre yine hareketsiz kaldı. Yalnız büyümüş gözleri karşısındaki suya dikilmişti.

— Dikkat et! Üçüncü kurşun hakkında gelecek! Bunun üzerine Pierre :

— Fakat Erik, dedi, alçakça hareket ediyorsun. Sen siper almış bir vaziyettesin, elinde silâhın var.. Ben ise açıktayım, silâhım yok.. Bu alçak hareketini aff ederim. Yalnız bir dakika müsaade et su içeyim...

— Hayır!

— Düşün... Bütün gün koca adayı dolaştım, bir tek dere yok. Bu suyu paylaşsak...

— Hayır.. Bu su yalnız benim olacak, bir kelime söylemeden çekil...

Pierre bir dakika durdu, sonra yavaş yavaş geri döndü, ormana daldı. Kolundan akan kanlar yerde kırmızı noktalarından müteşekkil bir iz çiziyordu.

III

Ormanda bir ağacın altına oturdu. Mendili ile kolunu sardı. Sonra tek elile tüfeğini tuttu, dişleriyle kurşun kutusunu açarak tüfeğe beş kurşun koydu. Geri kalanları da saydı. Gözlerinin önünde daimi bir hayal dolaşıyordu: Yeşil yapraklar arasında serin bir köşe... Billur gibi süzülen bir su... Geceyi bütün bu hayal ve korkunç kâbuslar içinde geçirdi.

Sabahleyin, güneş doğarken tekrar yola çıkacak, bütün adayı dolaşacak, bir su arayacaktı. Fakat ya eğer adada o menbadan başka su yok ise ?

O gün yine bütün adayı dolaştı. Susuzluğu bir yandan, yarasının harareti bir yandan, Pierre adeta bunalmış ve kendini kaybetmiş bir vaziyette idi. Fakat gayri - şuurî bir halde dolaşıyor, dolaşıyordu.

Bütün gün böyle geçti. Akşam üzeri kendini yine o menbaın yanında buldu. Yaşamayı için kâfi gelecek bir kaç yudumluk su ondan biraz uzakta duruyor, ona hayat vad ediyordu. Fakat aynı zamanda orada onu bir ölüm tehdit ediyordu.

Pierre muhakkak olan iki ölüm arasında bulunuyordu. Hayat bulmak için en son teşebbüsü de yapmağı düşündü. Ceplerini dolduran kurşunlarını tekrar yokladı, silâhını5 muayene etti. Kendine siper bir yer buldu. Sonra:

- Erik! diye seslendi
- Buradayım!
- Sana son bir defa daha teklif ediyorum: bırak biraz su içeyim,
- Hayır!
- O halde cezayı çekeceksin!

Ve ateş etti. Birbiri arkasına beş kurşun ormanın koyu gölgelerinde ateşten delikler açtı. Kırılan bir kaç dalın hafif çıtırtıları duyuldu. Ondan sonra her yeri bir sessizlik kapladı.

Pierre birkaç saniye hareketsiz kaldı. Sonra bir iki adım attı. Şimdi artık menbain serbest olduğunu düşünüyordu. Fakat bir adım daha atmadan bir kurşunun sol koluna, eski yarasının altına saplandığını duydu. Bunu göğsüne isabet eden iki kurşun daha takip etti. Ağaçların altına yıkıldı. Bütün gece gözlerinin önünde, ay ışığı altında parlayan menbain ziyası, yaralarının ateşi içinde müthiş kâbuslar arasında sayıkladı.

Sabahleyin kendine geldiği zaman düşüp kaldığı yerden kalkmak istemedi. Ne yapacaktı? Gene müthiş bir sıcak altında dolaşacak, boşuna su arayacak değilmi idi? Artık ölümü zaten pek yakınında hissediyordu. Altı gündenberi ağızına bir damla su koymamıştı. Daha ne kadar yaşayabilirdi?

Bütün günü yerinden kalkmadan, yarı baygınlık içinde geçirdi. Yalnız gece olunca gene gözlerine ayın ışıkları altında parıldayan su ilişti. Sabaha kadar gene kâbuslar içinde baygın bir halde kaldı. Artık ölmek üzere olduğuna inanıyordu. Bu düşünce vücudunda gayri ihtiyari bir aksülamel yaptı; biraz canlanır gibi oldu. Ayağa kalkmak, mücadele etmek, intikam almak istiyordu. Fakat rakibinin kendisinden kuvvetli olduğunu ve onu mağlup edemeyeceğini düşündükçe tekrar ümitsizliğe düştü. O gecesi de öyle geçti. Ertesi sabah gene kızgın bir güneşle başlıyordu. Pierre artık bu günün akşamını göremeyeceğini ümit ediyordu. Fakat göğsünden hırıltılarla çıkan nefesine ve artık ağır ağır atmağa başlıyan kalbine rağmen o gün gene yaşadı.

Güneş battıktan sonra gözlerinin önünde karanlığın halka halka büyüdüğünü, artık ölümün yaklaştığını görüyordu.

Birden bir düşünce ile gözleri parladı: Mademki ölmek üzere idi, niçin bir kere daha menbaa gitmeğe teşebbüs etmiyor, niçin düşmanını öldürmeği bir kere daha tecrübe etmiyordu? Mademki bunun sonunda ölüm muhakkaktı, niçin o adamla bir kere daha karşı karşıya gelmiyor, mücadele etmiyordu?

Dizlerinin üstünde doğruldu; sonra ellerile bir ağacın gövdesine tutundu. Yaprakların arasında yavaş yavaş doğruldu.

Sonra titreyen bir kaç adım attı. Karşıdan patlayacak bir tüfenk ışığı ve bir kurşun sesi bekliyordu. Fakat ayaklarının altındaki kumların çıtırtısından başka bir şey işitmedi. Biraz daha ilerledi. Her adım atışında karşısında zannettiği bir tüfenkle daha yakınlaştığını düşünüyordu. Böylece on adım, yirmi adım yürüdü. Fakat beklediği kurşunla karşılaşmıyor, yürüdükçe önündeki karanlık kendisine serbest yol veriyordu.

Nihayet birkaç adım daha attıktan sonra menbaa tamamen yaklaşmıştı. Büyük bir hamle ile suyun üzerine atıldı. Titreyen ellerini serin suya daldırdı, avuç avuç; kana kana içiyor, fakat her dakika arkasından yaklaşan bir gölge, bir kurşun bekliyordu.

Nefes almak için başını kaldırdığı korku ile arkasına bakmaktan kendini alamadı. Önce etrafında bir şey göremedi. Biraz daha dikkatle göz gezdirince çalılıkların dibinde bir gölgeyle karşılaştı. Demin ay ışığı; karşısından geldiği için onu fark edememişti. Bu, bir insan vücudu, yani şüphesiz Erik ti.

Geri dönerek bir iki adım ilerleyince Erik in çalılıklar arasında boylu boyunca uzanmış olduğunu gördü. Ayın ışığı altında görünen sarı yüzü artık nefes almadığını gösteriyordu.

Pierre : "— Benmi öldürdüm?,, diye düşündü. Bu düşünce içinde dalgın dururken bir çıtırdı işitti; durdu, dinledi. Bu, damlayan bir şeyin çıkardığı sestti. Dikkat etti:

Erikin başı ucundaki ağaçta bir kurşunun açtığı çatlaktan bir nevi zank damlıyor ve men-bam¹ bir çizgi hâlinde akan ince koluna dökülüyordu. O zaman Pierre meseleyi anladı:

Erik zehirli bir mayi olan bu damlaların karıştığı sudan içmişti.

Dişi Boanın İntikamı

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 13- 14

— Efendim, hırsızlar bu gece gene gelmişler! Sürünüzün en güzel koyunlarından ikisi gene ortada yok. Köpeğiniz Pig i de bulamıyoruz.. Dün gece nöbetçide Jakoposla beraber bendim...

Bu sözler üzerine iri siyah gözlerini bir noktaya dikerek elini kalbinin üzerine bastırdı. Bu suretle söylediklerinin doğru olduğuna yemin ediyordu.

"Efendim,, diye hitap ettiği karşısındaki adam Edouara Rouvre isminde bir fransızdı. Uzun bir müddettenberi büyük ormanları işletmek için Brezilya'ya gelmiş ve orada yerleşmişti. Rio Mattez vadisindeki çiftliğinde yirmi yaşındaki kızı Jane ile tek başına yaşıyordu.

Edouard uzun bir sükûttan sonra:

— Demek Pig de ortada yok ha?

— Evet, efendim, ıslık çaldık, aramadık yer bırakmadık, bir yerde yok.

— Sabaha kadar koyunların başında beklediniz midir?

— Evet, ben ve Jakopos.. ikimiz de..

— Pek âlâ, bu gece ben bekliyeceğim; bakalım gene gelecekler mi.

— Yerlilerden Tupi-Garanis kabilesinin ne kurnaz olduğunu siz de bilirsiniz..

— Demek onlardan şüphe ediyorsun sen?

— Evet.

Bir az sonra hizmetçi işine dönüyordu. Yalnız kalan Edouard dalgın düşünürken yanına kızı Jane geldi. Babasının bu hali merakım mucip olmuştu. Vakayı öğrenince o da düşünceye daldı. Bilhassa Pig'in kaybolmasına acıyordu. Nihayet babasına:

— Bu işi ben çok garip buluyorum, dedi.

— Evet, kızım. Muammayı halletmek için bu gece sürünün başında ben bekleyeceğim.

Sonra ikisi de gene dalgın kaldılar. Şimdi çiftliğin etrafındaki geniş çayırlarda otlayan koyunlara, ineklere, atlara bakıyorlardı. Ortada hayvanların su içtikleri bir göl vardı. Biraz ötede ormanın koyu yeşil çizgisi görünüyordu.

Sürünün başında, atlarının üzerinde iki yerli çoban vardı. Edouard hemen atına atladi, dört nala sürerek onlara doğru ilerledi. Yanlarına geldiği zaman:

— Niçin hayvanları gölden uzakta otlatıyorsunuz? diye sordu.

Jakopos ve Hitao ikisi de aynı zamanda cevap verdiler:

— Hayvanlar sudan kendileri kaçıyor... Hiç su içmek istemiyorlar...

Göle yaklaşmıyorlar.

— Öyle şey olur mu canım, alay etmeyin... Götürün bakayım onları göle doğru... İki çoban dudaklarında müstehzi bir gülümsemeyle sürülere yaklaştılar. Hayvanların göle gitmemekte inat edeceklerini biliyorlardı. Hakikaten de öyle oldu: Çobanlar onları zorla sürükledikleri halde hayvanlardan hiç biri göle yaklaşmak istemiyor, o taraftan kaçıyorlardı.

Bunun üzerine Edouard:

— İşte bu tuhaf şey! diye söylendi.

Çobanlara boşuna sualler soruyordu. Her ikisi de bir şey bilmediklerini ve bu vaziyetten kendilerinin de hayret içinde kaldıklarını ve bir şey anlamadıklarını söylüyorlardı.

Edouard tekrar emir verdi:

— Bu sefer bir koyun tut, onu göle doğru sürükle bakalım. Jakopos:

— Hayvanların yaklaşımdan korktukları yere bir insan nasıl gidebilir! diye cevap verdi. Edouard kızmıştı. Hem sözün itaatsizlik ediliyor, hem de sebsiz yere korkuyorlardı.

Çobana hiddetle bakarak kendisi ilerledi. Sürüden bir koç yakaladı. Hayvanın boynuzlarından tutarak sürüklemeye başladı. Zavallı hayvan büyük bir mukavemet gösteriyor, ilerlemek istemeyordu. Fakat karşısındaki kuvvete mukabele edemiyerek bir kaç adım atmağa mecbur oldu.

Gölün kenarına geldikleri zaman çok acı bir sesle bağırırmaya başladı. Daha fazla sürüklenmemesini yalvarıyordu.

Edouard durdu. Göle bakıyordu. Sakin suların dibindeki yosunlu kayalar, iri ağaç kökleri görülüyordu. Birden bire Edouard:

— Bir boa yılanı var! diye bağırdı. Durgun sular dalgalanmış, kayaların üzerindeki dalların ve köklerin arasından uzun bir vücut ilerlemişti. Bu, müthiş bir boa idi.

Edouardın bağırmaları üzerine iki çoban sürülerini alarak ileriye doğru kaçmağa başlamışlardı. Fakat o soğuk kanlılığını muhafaza ederek gölün kenarında, suların arasında kımıldanan, başını kaldırarak yükselen boaya bakıyordu.

Edouard yılanın sudan yukarı başını çıkarmasını bekliyor, bir elle pantolonunun arka cebindeki tabancasını tutuyordu.

Bir az sonra beklediği hasıl oldu. Yılan yavaş yavaş süzüldü, vücudunun bir kısmını suyun üzerine çıkardı. İri başını Edouarda doğru çevirerek ağzını açtı.

Tam o zaman Edouard tabancasını kavradı, cesaretini kaybetmiyerek dikkatle nişan aldı, ve ateş etti.

Kurşun boanın başına isabet etmişti. Yılan hemen suya düştü, bir iki kıvrandı, sonra suyun içindeki otların arasında kayboldu.

Hayvanın öldüğünü anladıktan sonra Edouard "Hayvanat koleksiyonun için mühim bir şahı eser!" diye söylendi. Boayı sudan çıkarmak istiyordu. Bunun için adamlarını gönderecekti. Geri dönerken düşünüyordu. Her gece birkaç koyununu mahveden müthiş düşmanı nihayet bulmuş ve ondan iyi bir intikam almış, vücudunu yok etmişti.

Çifliğin kapısına geldiği zaman çobanlarla karşılaştı. Onlara yapacaklarını söyledi. Bir kaç adamla beraber onları yılanı gölden çıkarmak için gönderiyordu.

Rouvre adamlarına gölden boayı çıkarmaları için emir verdikten sonra atma atladı ve ilerlemeğe başladı.

Jane babasının geldiğini görünce ona doğru ilerledi. Rouvre sordu:

— Ne yaptın, bakalım? Boadan ne haber?

— Goyas ve arkadaşları yılanı gölden çıkardılar, çifliğe getirdiler. Kapının yanındaki samanlığın önüne bıraktılar.

— Pek âlâ. Onlar nerde şimdi?

— Vallahi bilmem. Bir saat kadar oluyor, boayı getirdikten sonra ortadan kayboldular. Nereye gittiklerini bilmiyorum. Hizmetçilerimizden de hiç biri görünürde yok... Kimi çağırırsam ses vermedi. Yalnız aşçı kadınla yerli hizmetçi Hoja buradalar.

— Bırak canım... korkularından dışarı çıkamıyorlar demek. Yemek vakti gelsin de bak, hepsi buradadır. Gel biz gidip boayı seyrederim...

Baba kız yılanın bulunduğu tarafa doğru ilerlediler. İyice akşam olmuştu. Fakat etrafı görece kadar daha aydınlık vardı.

Samanlığın kapısına yaklaştılar. Boa kapının basamaklarının altında duruyordu. Rouvre daha yaklaşıp durdu. Vücudunu biraz eğerek dikkatle baktı, sonra:

— Çok büyük değilmiş, yahu... diye söylendi. Jane de babasının yanında fakat ondan bir adım geride duruyordu. Birden haykırdı.

— A! İki tane yılan var!

Jane daha bu sözlerini bitirmemişken ölü boanın üzerine halkalanmış olan diğer yılan birden doğruldu. Edouard kendini hayretinden kurtaramadan boa büyük bir şiddetle onun üzerine atıldı. Jane yılanın babasını kısıvrak sardığını görerek bir çığlık attı. Fakat biraz sonra soğuk kanlılığını toplayarak biraz uzakta duran tabancayı kavradı ve yılanın açık ağzına ateş etti.

Boa bir iki kıvrandıktan sonra ölü olarak yere yığıldı.

Bu, gölde ölen yılanı arayarak bulan dişi boa idi.

İzcinin Gözü

Yazan: M. Sami, Nu.: 15-16

HÂMÎ, İzmir izci ocağının dördüncü oymağının sağ kol ikinci obasının iki numarasında kayıtlı, keskin gözlü bir izci idi.

Hami çobandı. Köyün bütün hayvanlarını dağda, mer'ada otlatır, sene başında yani kasımda aylığını alır ve bütün sene babasına, anasına bâr olmadan çobanlıkla yaşardı. Henüz 16 yaşında, uzun boylu, geniş omuzlu, kuvvetli bir izci olan Hami hem çobanlık eder, hem de obasında çalışırdı. Obasının arşı, kolun ağası kendisini severdi. İzci imtihanlarını teknil etmiş ve üç devre imtihanını da mükemmelen amelî bir surette vermişti.

Bir gün dağda koyunları otlatıyordu; köyden epeyce uzaklaşmıştı. Orman geçidinin kenarında büyük bir meşe ağacının gölgesine oturmuş, iri yüzlü, hain bakışlı, ayağında çivili asker ayak kabısı, elbisesi pejmürde bir adam oturmuş ekmek yiyordu. Hami bu adamı uzaktan gördü ve yanına sokulup selam verdi. Adam bu çocuğu hiçe sayarak ve hatta çocuğu telâkki ederek yarım yamalak selamını aldı ve önüne bakarak ekmeğini yemeğe devam etti. Ağacın gölgesinde oturan bu adam öyle bir vaziyette oturmuştu ki, ayaklarını uzatmış ve ayakkaplarının altı bütün çivilerine varıncaya kadar gözükmüyordu. Hami izci gözile bu adamı hiç belli ötmeden tetkik ediyordu. Hâminiu bu tetkiki evvelce bildiği bir şey üzerine değildi. Yalnız her izcinin her ne görürse ve ne olursa tetkik etmek ve en ufak teferruatına varıncaya kadar hafızasında saklamak ve gözünden hiç bir şeyi kaçırmamak vazifesi bulunduğundan idi.

Hami, bu adamla bir iki konuştuktan sonra tetkikini yapmış ve yabancı adamdan ayrılmış, koyunlarının peşine doğru gitmişti. Hem koyunlarını otlatıyor, hem de bu yabancı adamın ahvalini zihninde tekrarlıyordu.

Aradan bir hafta geçmişti, Hami ve ailesi akşam yemeği yiyeceklerdi.

Hami köy kahvesindeki babasını yemeğe çağırmak için selam verip kahveden içeri girdi. Babası köyün muhtarı olduğundan jandarmalarla bir şey konuşuyordu. Hami her şeyde olduğu gibi izci gözünü, izci kulağını babasile jandarmaların ne konuştuğuna çevirip dinliyor ve tetkik ediyordu.

Jandarmalar babasına bir hafta evvel yapılan bir cinayetten bahsediyorlardı. Caninin hiçbir suretle izini bulmak kabil olmadığını, mamafih hükümetin gözünden hiçbir şeyin kaybolmayacağını da söylüyorlardı. Cinayet, köylerinden beş köy uzakta Dereköyünde olmuştu. İhtiyar ve oldukça zengin Dereköylü Ayşe Hanımı boğazından kesmişlerdi.

ORTADA hiçbir iz, bir emare mevcut değildi. Zabita bir haftadır takip ettiği halde en ufak bir ip ucu elde edememişti.

Küçük izci, çoban Hami dinliyordu. Gözleri cam gibi parladı. Bir hafta evvel dağda gördüğü köyün yabancı adamı hatırladı, içinden evet, acaba, lakin, belki! dedi; hiç ses çıkarmadı. Jandarmalar babasını köy muhtarı olduğu için sıkıştırıyorlardı ve iki gün sonra gelip cevap istediklerini ve eğer sonra katil köyünün mıntakası dahilinde çıkarsa mesul olacağını söylüyordu. Haminin babası şaşırmişti. Jandarmalar çekilip gitmişmişler, Hami ile babası eve yemeğe dönmüşlerdi.

Babasının iştihası kaçmış, yemek yiyecek hali kalmamış, düşünüyordu. Yemekten sonra ocak başında oturmuş ailece konuşuyorlardı. Hami babasına hitaben:" Baba ben katili biliyorum ve yarın beni hükümete götür, katilin izini meydana çıkarırım." didi. Babası Haminin iyi bir izci olduğunu biliyordu. Lâkin küçük bir çocuğun bu işi nasıl olup da yapabileceğine, koca hükümetin bulamadığı izi oğlunun nasıl meydana çıkarabileceğine akıl erdiremiyordu. Yalancıkdan peki deyip sözüne aldırılmazlık etti ve yine kendi düşüncelerine daldı.

Sabah olmuştu. Hami akşamki sözlerini babasına tekrar etti. Babası nihayet muvafakat etti. O gün köyün çobanlığını bir başkasına bırakarak babasile hükümete gitti. Jandarma zabiti babasile ve jandarma çavuşile konuşuyor, Hami ye çocuktur diye çok az söz veriyorlardı. Hami hiddetlendi, ve jandarma zabatine:

— Ben, filan oymağın, filân kolunun, filân obasına mensup bir izciyim. Benim bir hafta evvel gördüğüm bir şey var, bunu arzetmek isterim. İzciler her şeye dikkat eder ve hiçbir şeyi gözünden kaçırmaz. İşte benim de gözümden kaçırmadığım bu hafta gezintileri dahilinde sizin katil diye aramış olduğunuz bir şahıs var. Rica ederim, öldürülen kadının evine götürünüz, ben izleri cinayet yerinde tetkik edeyim." dedi.

Jandarma zabiti güç hal peki demişti.

Yola düzölmüş gidiyorlardı. Hami yol uzak olduğu halde hepsinden iyi yürüyordu çünkü yürümenin kaidesini biliyordu. Nihayet Ayşe Hanımın evine geldiler. Hami cinayet mahallinde ayak izlerini tetkike koyuldu. Kadının odasında, hattâ yatak çarşafının üstünde, koyunları otlatırken meşe ağacının gölgesinde oturmuş ekmek yinen adamın ayak kaplarının altındaki çivileri iyice tetkik etmişti. Muhakkak izler o izler idi. Tetkikatım bitirdikten sonra jandarma zabiti beye hitaben bir hafta evvel dağda görmüş olduğu adamdan bahsetti ve ayak izlerini gösterdi katiyen; yanılmadığını ve bu adamın eşkâlini tarif etti. Bu suretle zahitaya bir ip ucu verdi. Zabıta tetkikatına bu yoldan ve bu izden başlamıştı.

İki gün sonra Mahmudiye köylü Ahmedin katil olduğu tahakkuk etti ve ayakkaplarınm izleri ölçüsü ölçüsüne cinayet mahallindeki tetkik ve zabıtaca tatbik edildi. Artık inkâra mecali kalmamıştı, cinayeti itiraf etti.

Hami oymağından nişan almıştı. Oba arşı olmuştu. Hükümetten takdir görmüştü. Başbuğu, oymağı vasılasıyla, kendisine teşekkür telgrafı çekmişti.

Hami Ahmedî adaletin pençesinde gördüğu zaman bir insanın öldürölmesine vesile olması itibarüe bir hayli müteessir oldu. Lâkin birhabisin şerrinden vatandaşlarını kurtardığı cihetle memleketine karşı vazifesini ifa etmiş bir insan sıfatile mağrur idi.

Fener Bekçisinin Oğlu

Yazan: Vedat Galip, Nu.: 17-18

Turgut deniz fenerinin altındaki kapıyı yavaşça açarak dışarı çıktı. Yüzüne çarpan soğuk ve sert bir rüzgârla karşılaştı. Kapıyı açarken pek az bir gürültü çıkarmıştı. Fakat buna rağmen fenerin bir az ötesinde, dalgaların köpürmesine dalarak kalmış olan bir adam birden yerinden sıçradı ve arkasına döndü. Fenerin ışıkları önünde siyah bir gölge gibi duruyordu. Bu adam üzerine bir meşin kaput giymişti. Bu kaput onu olduğundan daha heybetli gösteriyordu.

Geri dönerek Turgudu görünce ona doğru yaklaştı;

— Ne var? diye sordu.

— Bir şey yok, baba. Uyandım ve senin nerede olduğunu merak ederek dışarı çıktım. Küçük çocuk gür bir sesle konuşuyordu. Gözleri uykusuzluktan kıp kırmızı olmuştu.

Babası oğlunun bu halini görünce:

— Uykusuzsun, dedi. Rengin sap sarı... Ayakta duramıyorsun... Yat, uyu

Turgut bu sözlerden kendisine kuvvetsizlik istinat edildiğini düşünerek babasının bu sözlerine mukabele etti:

— Hayır, baba, dedi. Uykusuzluktan şikâyet ettiğim yok.

Babası biraz durdu, sonra:

— Annen nasıl? diye sordu. Turgut biraz düşünceli cevap verdi:

— Gene öyle...

Bu sözler üzerine baba oğul birbirlerine bakiştılar. Fenerin sarı ışığı altında yüzlerindeki keder ve endişe çizgileri görölüyordu.

Dursun Ağa bu fenere bekçi olalı tamam on beş sene vardı. Turgut, babasının buraya gelmesinden beş altı sene sonra doğmuştu. Demek ki şimdi dokuz on yaşında bulunuyordu. Doğduğu günden beri hep bu fenerin dibindeki kulübede yaşamış, her şeyden uzak, yalnız dalgaların gürültüleri arasında büyümüşü.

Karadenizin sarp sahilllerinden birinde olan bu fener âdeta bir ada üzerinde idi. Yalnız beş on metre enliliğinde bir toprak parçası bu burunu karaya bağlıyordu. Fırtınalı zamanlarda ve denizin yükseldiği vakitler bu berzah sular altında kalır, fenerin bulunduğu kayalar bir ada halini alırdı. O zaman kara ile bütün münasebat kesilirdi.

Fırtınalı zamanlarda böyle olduğu gibi hava iyi olduğu vakit te vaziyet hemen hemen aynıydı. Çünkü fenerin bulunduğu bu buruna en yakın köy sekiz kilometre uzaklıkta idi. Fenerdeki bu üç kişilik aile her zaman bütün hayattan uzak yaşamağa mecburdu. Fakat ne ihtiyar adam, ne karısı, hiç biri bu vaziyetlerinden şikâyet etmiyorlardı. Onlar hayatı bu şerait altında tanımışlardı, onlar için hayatı başka türlü düşünmek kabil değildi. Bu mütevazi aile senelerce böyle sakin yaşadılar.

Fakat bir gün Turgut un annesi birdenbire hastalandı. Ne olduğunu bilmiyorlardı. Bu vaziyetten endişeye düşen oğlunu ve kocasını gören zavallı kadın ilk önceleri onları merak -tan kurtarmak için hiç bir şeyi yokmuş gibi davranmak istedi ve gülümsemeğe çalıştı. Fakat biraz sonra dalgın bir halde ve kendini bilmeyerek yatağa düştü.

O gün Dursun Ağa ve oğlu hastalığın akşama kadar geçeceğini ümit ederek beklediler. Fakat ertesi günü de zavallı kadını hâlâ dalgın bir halde ve sayıklarken buldukları zaman endişeleri daha fazla arttı.

O günden beri küçük Turgut geceleri bile uyumayarak annesinin baş ucundan ayrılmamıştı. Annesi bazen uyanarak ona bakıyor, halsizliğine rağmen oğluna gülümsemeğe çalışıyordu.

Denizin sert dalgaları ve daimi gürültüsü arasında yaşamış olan Dursun ağa karısının bu hastalığına önceleri fazla ehemmiyet vermiyordu. Fakat günler geçtikçe o da endişeye düştü, zihnini büyük bir şüphe kurcalıyordu. Köye inmek, belediye doktorunu çağırarak istiyordu. Fakat bunun için vazifesini terk etmek, fenerin bekçiliğini bırakmak lâzım geliyordu.

Turgut u göndermeği düşünmüyor değildi. Fakat çocuk hem küçüktü, hem de bu fırtınalı havanın tehlikesi vardı. Sonra bir iki gündür yükselen dalgalar feneri karaya bağlayan kayaları tamamilen kaplamış, orasını bir ada haline koymuştu. Karaya geçmek için dalgaları aşmak lâzım geliyordu.

İşte Dursun Ağa tam bu düşüncelerde iken Turgut yanma gelmişti. İlk sözleri ettikten sonra aralarına düşen sükûtu bozarak:

— Annenin yanına git gene, dedi.

Dursun Ağa kasabaya oğlunu göndermeği aklına bile getirmiyordu. Çünkü böyle fırtınalı bir havada Turgud un yola çıkmasına imkân yoktu. Müthiş bir rüzgâr esiyor, soğuk etrafı kasıp kavuruyordu. Dağ gibi yükselen dalgalar fenerin bulunduğu kayaları karaya bağlayan toprak parçasını tamamen kaplıyor, geçit bırakmıyordu. Karşı tarafa geçmek için bu dalgaların altına girmek lâzım geliyordu. Küçük Turgut şüphesiz bu koca dalgaların altında kaybolup gidecekti.

Dursun Ağa bu düşünceleri üzerine birden karar vererek ayağa kalktı. Kendisi gidecekti. Saat daha üçtü. Köye gidip doktoru bulmak, akşama kadar kulübeye dönmek için vakti vardı.

İşte, Dursun Ağa bu düşüncelerle ayağa kalktığı zaman oğlu ile karşılaşmıştı. İlk ettikleri bir iki lakırdıdan sonra aralarına düşen kederli sükûtu bozmak isteyerek Dursun Ağa Turguda kararını anlattı. Fakat küçük Turgut:

— Hayır, baba, dedi, sen feneri bırakamazsın... Köye ben gideceğim...

Dursun Ağa oğlunun bu deli fikrine ne cevap vereceğini şaşırılmıştı. Çünkü küçük çocuk bu sözleri o kadar kati bir ifade ile söylemişti ki!

— Hayır oğlum, nasıl olur? Bak, görmüyor musun dalgaları?..

— Evet.. Dalgalar.. Fakat, baba, ben büyümedim mi artık?.. Ben de bir denizci değil miyim?.. Korkacak ne var?..

Turgut un bu cevaplarında daha kati bir hal vardı. Dursun Ağa "Hayır olmaz" diyor, fakat ipnotize edilmiş gibi, bir harekette bulunamıyordu.

Turgut:

— Sen annemin yanında kal, baba, diyerek uzaklaştı.

Dursun Ağa oğlunun yükselen dalgaların arasında kayaların üzerinden atlayarak ilerliyordu. Bereket versin ki deniz met hâlinde değildi. Yalnız fırtınanın şiddetile yükselen dalgalar yolu kapamış bulunuyordu.

Cesur çocuk dalgalarla boğuşarak nihayet karaya çıktı. Rüzgârın sertliğine rağmen damla soğuk hissetmiyor, iri adımlarıyla ilerliyordu. Fakat ne kadar acele ediyorsa o kadar köye daha henüz uzak olduğunu görüyor, sabursuzluğu artıyor, adımlarını sıklaştırıyordu.

Birden bir düşünceye saplandı: Doktorla beraber kulübeye dönmek için ne yapacaktı? Yarım saate kadar da denizin yükseleceğini biliyordu. O zaman kayaların üzerinde yürümenin imkânı kalmıyacak, dalgaları ancak bir

kayıkla aşmak lâzım gelecekti. Zavallı çocuk nereden bir kayık bulacağını düşünüyordu.

Bu düşünceye dalarak adımlarını biraz yavaşlattığının farkına vardı. Bunun üzerine tekrar daha hızlı yürümeğe başladı.

Biraz sonra kasabaya giriyordu. Doktorun kapısına geldiği zaman kalbine bir korku düştü: Ya doktor evde yoksa?

Bu korku ile yüreği çarparak kapıyı çaldı.

Karşısına çıkan hizmetçi doktorun evde olmadığını söyledi. Turgut beyninden vurulmuşa döndü. Hizmetçi, doktor yarım saate kadar gelecek diyordu. Oturup beklemeğe karar verdi. Çünkü haber bırakıp gitse doktorun akşam vakti kulübeye kadar gelmiyeceğini biliyordu.

Turgut yarım saat derken bir saatten fazla bekledi. Nihayet doktor geldi. Turgut doktora vaziyeti elinden geldiği kadar anlatarak onunla kulübeye kadar gelmesini rica etti.

Doktor zavallı çocuğun haline acımış, vaziyetin ağırlığını takdir etmişti.

Köyün sahiline kadar geldikten sonra orada bir kayıkçı buldular. İyi bir adam olan ihtiyarın denize indirdiği büyük balıkçı kayığına yelkeni taktılar ve sahilden açılmağa başladılar. Gittikçe fazlaşan fırtına ile yükselen dalgalar bütün kayığa doluyor, yelkenin üzerinden aşyordu. Kayıktaki üç kişi her an tehlike içinde çalkanıyorlardı.

Köpüren dalgaların arasından karşıdaki fener ufukta bir çizgi gibi görünüyordu. Bu noktaya varmak için acele ediyorlar, sabursuzlanıyorlardı. Fakat kayık karşısına çıkan dev gibi dalgaları zorlukla yarıyor, adeta hiç ilerlemeyordu.

Küçük Turgudun gözleri bu tehlikeli vaziyet içinde yalnız bir noktaya saplanmıştı: Karşıdaki fenere bakıyordu. Akşam olmağa başlamış, hava iyice kararmıştı. Fakat hâlâ fener yanmamıştı. "Neden acaba?" diye düşünüyor, buna bir sebep bulamıyordu.

Zavallı Turgut un bu haline acımış olacak ki fırtına birdenbire dindi ve deniz sakinleşmeğe başladı. Şimdi kayık, oldukça hızlı, ilerliyordu. Bir az sonra hava daha fazla kararmıştı. Fakat fenerde hâlâ bir ışık yanmıyordu.

Son bir hamle ile kayık kayalara yanaşınca en evvel Turgut karaya atladı. Ne doktoru, ne de kayıkçıyı düşünmiyerek kulübeye koştu. Kapıyı iterek

içeri girdiği zaman odada yalnız annesile karşılaştı. Zavallı kadın hâlâ öyle dalgın uyuyordu. Fakat babası nerde idi?

Çocuk bu düşünce ile yine kapıdan dışarı uğradı. Bu sırada kulübenin önünde üç gölge gördü. Bunlardan birisi babası idi.

Dursun Ağa oğlunun köye gidip gelecek müddetten bir saat geciktiğini görerek gidip onu aramağa karar vermişti. Zavalı adam bu endişesi arasında feneri yakmayı düşünmemişti. Dursun Ağa tam kayaların üzerinden köye doğru ilerlerken sahile yaklaşan bir kayık görmüş, geri dönmüştü.

Doktor, o gece yaptığı muayene neticesinde hastalığın korkulacak derecede olmadığını söylemiş, onların merakını teskin etmişti. Hakikaten doktorun ertesi gün kasabadan yolladığı ilaçlarla Turgut un annesi bir kaç gün sonra tamamen iyileşmişti. Yine eski mesut günlerine dönen aile hayatlarındaki bu endişeli günü hiç unutamıyorlardı. Bu günün hatırasını yadedelerken cesur Turgut dalgalar arasında nasıl ilerlediğini anlatıyor, Dursun Ağa da o günkü merakının daima hatırlıyordu.

Siberya'da Üç Türk

Yazan: Vedat Galip, Nu.: 19-20

Ne gürültü! sanki Siberyanın bülün kurtları bu tarafa hücum ediyorlar...

Bu sözlerinden sonra kurt ulumalarının geldiği kapıya doğru döndü. Hiddetle yerinden fırladı ve eline tabancasını aldı.. Ateşin başında uyuklamış gibi duran arkadaşı onun bu hareketine mani olmak isteyerek:

— Bırak, canım, dedi, neye yarar sanki?.. Ne kadar öldürürsen o kadar çok geliyor... Sonra, kurşunlarımızı idareli, kullanalım, Ahmet.

Siberyanın buzlu kar çöllerinde bir kulübede konuşan bu adamlar iki Türktü. Aynı zamanda kardeştiler. Rus muharebesinde esir düşmüşler, fakat Siberyadaki sürgünlerinden kaçmağa muvaffak olarak yola çıkmışlardı, iki aydan fazla bir zamandanberi karlar arasında, Ahmedin "gölgede kırk,, diye alay ettiği müthiş bir soğuk altında yürümüşler, buzlu tundralardan sonra rüzgârın bir boğa gibi inilediği sonsuz ormanlardan geçmişlerdi...

Nihayet bir ormanda, karların arasında kaybolmuş boş bir kulübe bulmuşlardı. Burası orman bekçisinin kulübesi olacaktı. Demek ki bekçi de ormanın diğer taraflarında dolaşmağa çıkmıştı.

Fakat iki üç gün bekledikleri halde ne gelen vardı, ne giden... Orman bekçisinin gelmesini beklemelerine bir sebep vardı: Bu ormanda yollarını kaybetmişlerdi. İleri gitmek için kendilerine yol gösterecek birine ihtiyaçları vardı.

İki kardeş artık bu kulübede oturuyorlardı. Dışarı çıkamayorlardı, çünkü yollarını kaybetmiş, bulunuyorlar, ne tarafa doğru gideceklerini bilmiyorlardı.

Fakat bu kulübede oldukları halde hergün ve her an için büyük tehlikeler arasında yaşıyorlardı: Kulübenin etrafını akın akın saran kurtlar bir lahza ayrılmıyorlar, adeta kulübeyi yıkmak ister gibi saldırıyorlardı. Ahmetle Murat hergün bütün vakitlerini kurtlara kurşun sıkmakla geçiriyorlardı. Kulübenin penceresinden kurtlarla çarpışmak, bazan onlardan birini vurarak düşürmek hakikaten eğlenceli bilseydi. Fakat bunda da kurşunlarının bitmesi

tehlikesi vardı, işte tekrar hücum eden bir alay kurda ateş etmeğe kalkan Ahmede Murat bunu hatırlatmıştı.

Bu sözleri dinlemeyerek kardeşinin kapıya doğru ilerlediğini gören Murat tekrar etti:

— Kurşunlan hiç ziyan etme... İleride onlara: muhtaç kalacağız.

Ahmet ağabeyisinin bu sözlerini dinleyerek biraz durdu.

Fakat kurtların hücumu gittikçe artıyordu. Kulübenin duvarlarının dibinde homurtular yükseliyor, kapının pervazları kırılacak derecede çatırdıyordu. Bütün bunlar arasında insanın tüylerinin ürpermeden durmasına imkân yoktu.

İki kardeş bir an bu homurtuları, sesleri dinliyerek durdular. Bütün cesaretlerine rağmen kulübenin bu sarsıntılarla yıkılacağını veya kapının kırılarak içeriye bir sürü kurdun dolacağını düşünüyorlardı.

Birden dışardaki ulumalar arasından bir insan sesinin geldiğini işittiler. İki kardeş birbirlerine aynı zamanda bakiştılar.

— Bir insan sesi, değil mi Ahmet"?

— Vallahi bilmem... Bana da öyle geldi ama..

Bu sırada ikinci bir ses duyuldu. Bu, ölümle pençeleşen bir adamın son inilteleri, ümitsiz bir halde istediği imdattı...

Ahmet kapıya doğruldu. Açıp açmamakta tereddüt ediyordu. Fakat Bu sırada daha hızlı duyulan bir feryat birden Ahmede kararını verdirdi.

Kapı açılınca içeriye evvelâ bir buz parçası gibi dondurucu bir rüzgâr girdi. Sonra Muradın arkadan uzattığı kandilin hafif ışıkları altında içeriye, üstü karlarla kaplı, bir adamın düşer gibi atıldığı görüldü. Adamın arkasından saldıran kurtlardan biri Ahmedin bir kurşunu ile yaralandı. Tüfeğin ateşi üzerine diğerleri de biraz gerilediler.

Bunun üzerine Ahmetle Murat hemen kapadıkları kapının önünde bu yabancı yolcuyla alarak ateşin yanma götürdüler.

Bu adam kimdi?

İki kardeş bu sorunun cevabını yabancıdan üzerinden okumak istiyorlardı. Bu, başındaki kalpağı, sırtındaki gocuğu ve bütün kıyafeti ile bir Kusa benziyordu.

Yabancı adanı ateşin önüne bir yığın kar gibi düşmüştü, Üzerinden akan sular arasında yavaş yavaş kendine geliyor, etrafına bakmıyordu.

Fal taşı gibi açılmış gözlerde kulübenin her köşesini ayrı ayrı muayene ediyordu. Arada sırada elile karnını bastırıyor, ağzını oynatıyordu.

Murat Ahmede:

— Karnı aç, dedi.

Şimdiye kadar kendini tanımayan bir halde bulunan yabancı adam birden yerinden kıtıldı, bütün vücuduna bir canlılık gelerek yüzündeki geniş, fakat mütereddit bir sevinçle: - Ay! Siz de Türk müsünüz? dedi.

— Evet, demek siz de Türksünüz?..

Yabancı adam heyecan içindeydi. Bir iki kerre odada dolaştı. Yine sakinleşerek ateşin başına geçti. Anlatmağa başladı.

Yusuf da onlar gibi Rusların eline esir düştükten sonra kurtulmuş, buralarda yaşamağa başlamıştı. Şimdi o da Ahmetle Muradın gitmek istedikleri Risvik e gidecek! i. Bu suretle iki kardeş kendilerine yol gösterecek birini bulmuş oluyordu.

Murat kardeşine:

— Ne tesadüf, değil mi? diyordu... Sonra Yusuf a döndü:

— Risvik e gitmek için kaç *gün* lâzım? iki, üç gün sürer mi?

— Daha az... Hele benim kızağım la...

— Demek kızağınız var ?

— Evet... Yelkenli kızak... Gelin, bakın. Yusuf onlara kızağını göstermek için kapıya doğru ilerledi. İki kardeşin aklına birden dışardaki kurtlar geldi. Yusufun anlattıklarına dalarak onları unuttular. Fakat hakikaten artık hiç bir uluma falan duymayordu. Kurtlar avlarını ele geçiremeyince çekilip gitmiş olacaktı...

Yusuf kulübenin kapısını açmıştı. Kapının biraz ilerisinde kızak duruyordu. Bu, bir sala çok benziyordu; yan yana gelirden odunlardan müteşekkildi. Üzerindeki büyük bir direğe bir yelken gerilmişti.

Ahmet sordu:

— Peki, ama... Bu kızak. üç kişiyi taşıyacak mı?

— Ne diyorsunuz?.. Bir kere karın üzerinde kaymaya başlasın... Hele bir de iyi bir rüzgâr olursa... altmış kilometre alır saatle... Sonra ilâve etti:

— Karar verdiniz değil mi? Hep beraber gideceğiz...

— Evet...

Bu karar üzerine hazırlığa başladılar. Yanlarına üç günlük yiyeceklerini ve bir balta ile otuz, kırk tane kurşun aldılar. Zaten bandan başka da bir şeyleri kalmamıştı.

Biraz sonra yelkenli kızak geniş buz çölünün üzerinde ilerliyordu.

Uzun bir müddet gayet sakin bir halde yol aldılar. Fakat biraz sonra etrafından kurtların ulumaları duyulmağa başladı. Yusuf böyle yerlerin tecrübelisi olduğu için:

— Bakın, dedi, bunlar bizi gören kurtlar... Diğerlerine haber veriyorlar.

Yusufun bu sözleri üzerine diğer taraftan da ulumalar duyuldu. Biraz sonra bir sürü kurt kızağı uzaktan takip etmeğe başladı. Kızak büyük bir süratle ilerliyordu. Geçtikleri yol bir bayırdı; rüzgâr da vardı. Fakat biraz sonra düz bir sallaya indiler. Burada rüzgârda azalmıştı. Kızak yavaşlamağa başladı. Kızak düz bir yerde ve gayet yavaş ilerlediği İnilde kurtlar bayırdan büyük bir süratle iniyorlardı.

Ahmetle Murat heyecandan donmuş bir hâlde arkalarına bakarken yine Yusufun sesi yükseldi:

— Yakalarınızı kaldırın, meşin eldivenlerinizi sıkı bağlayın; kurtlara karşı insanın müdafaa edeceği yerleri elleri ve boğazıdır... Silahlarınızı da içtikte bulundurun...

Yusufun bu ihtarlarından sonra kurtlar kızağa çok yaklaşmış bulunuyorlardı. Biraz sonra en önde koşan kurt kızağa saldırdı.

Kızağın arka tarafında bulunan Yusuf bu ilk tecavüzü elindeki baltasile karşıladı. Kızağın önünü ve etrafını alan kurtları da Ahmetle Murat tüfeklerle karsılıyorlardı. Fakat git gide kurtların hücumu artıyor, buna mukabil iki kardeşin elindeki kurşunlar bitmeğe başlayordu. Bunun üzerine Yusuf:

— Öyle ise şimdi bıçaklarınıza sarılmak sırası geldi, dedi..

Bu sefer kurtlarla kızaktakiler arasında daha yakından bir boğuşma başladı. Kurtlar adeta birbirlerini yiyecek gibi saldırıyorlardı. Yusuf birden sevinçle bağırdı:

— Bir dakika daha sabır! Bakın şuradaki yüksek ağacı görüyor musunuz? Onun üzerine tırılanarak kurtlardan kurtuluruz. Fakat inmesi var...

Yusuf bu tereddütte iken kurtlar daha büyük bir hücum yaptılar. Yusuf kızağı ağacın dibine sürükledi.

— Haydi, tırmanın! diye bağırdı.

İki kardeş ağaca tırmanırken Yusufu bağırlıyorlardı:

— Ya sen?

— Ben sizin inmenizi! yardım etmek-için burada bekliyeceğim...

Ahmetle Murat büyük ağacın üstüne çıkmışlardı. Şimdi ağacın dibinde kızakta duran Yusuf tek başına kurtlarla çarpışıyordu.

Tam bu sırada mucize kabilinden bir-şey oldu: Kurtlar birdenbire durdular. Uzaktan uzağa bir kurt uluması geliyordu. Bu, kurtlara bir av olduğunu haber veren müjde idi. Zaten adetleri azalan ve git gide telef olan kurtlar bu sefer diğer tarafa doğru koşmağa başladılar. Bu suretle kurtulan üç Türk kızaklarına tekrar binerek Risvik e doğru ilerlediler.

Çalınan At

Yazan: Vedat Galip, Nu.: 21

Son derece yorulmuş olan ve ağzından köpükler dökülen atını durdurdu. Kendisi de çok yorgun bir halde idi. Başı açık, üstü başı toz içinde idi.

Yuları atın boynuna atarak aşağı indi ve bir ağacın altına oturdu.

Ufukta geniş bir ovadan başka bir şey görünmüyordu. Her tarafta derin bir sükût vardı. Yalnız, ara sıra, bir ağustosböceğinin tiz sesi yükseliyordu.

Birden ufukta bir toz bulutu belirdi. Attan inen adam gözünü bu noktaya dikerek dikkatle baktı. Sonra, omuzlarını silkerek, yüksek sesle:

— Çok erken geliyorsunuz! Dedi. Daha sonra ziyafetiniz hazırlanmadı!

Şimdi ufuktaki nokta daha büyümüş, iyice fark edilir bir hale gelmişti: bunlar dört nala koşan atlarının üzerinde altı adamdı.

Biraz sonra altı atlı onun ta yanına gelmişlerdi. O, yerinden kıpırdamadan;

— Birisini mi arıyorsunuz? diye sordu.

Atlılardan biri cevap verdi:

— Evet, biraz evvel arıyorduk, fakat şimdi aramıyoruz. Çünkü bulduk.

Bunun üzerine oturan adam ayağa kalktı, birden:

— Sözü kısa keselim, dedi. Eğer benimde sizin gibi kuvvetli bir atım olsaydı şimdiye kadar çoktan siz benim izimi kaybetmiş olacaktınız.

Atlılardan ilk önce onunla konuşan cevap verdi :

— Evet.. Hakkınız var... Fakat kabahat yine sizin. Çünkü çaldığınız atı iyi intihap edememişsiniz.

Öteki hiç cevap vermedi. Bunun üzerine altı atlı biraz öteye çekilerek aralarında bir müzake yaptılar. Sonra, içlerinden biri adama doğru ilerleyerek sordu:

— Bu atı çaldığınızı itiraf ediyorsunuz, değil mi?

Adam müstehzi bir gülüşle diğer arkadaşlarına dönerek

— O halde muhakemesine bile lüzum yok, dedi. Madamki itiraf ediyor...

Diğer beş atlı da bu fikri kabul etmişti. O zaman deminki adam:

— Arkadaş, dedi, cürmünüz bir at çalmış olmaktır. Bunun cezesini biz sizi idam etmekte buluyoruz. Bir diyeceğiniz var mı ?

— Hayır. Çünkü benim cürmüm meydana çıkmış, siz de kararınızı vermiş bulunuyorsunuz.

— Peki, o halde, kendisine haber yollamak istediğiniz birisi var mı?

Bu sözlerin hitabettiği adam bir an sessiz kaldı. Sonra birden başını kaldırarak:

— Evet, dedi.

— Pekâlâ.. Verin bize adresini.

İdama mahkûm olan adam ceplerini aradı; ceketinin iç cebinden birkaç kere katlanmış bir kağıt çıkardı.

— İşte adres, dedi, mektubun sonunda..

Kâğıdı eline alan adamın etrafına diğerleri toplandı. Hepsi birden gözleriyle mektubu okumağa başladılar.

Mektupta şunlar yazılı idi :

“Babacığım :

“Annem çok hasta. Doktor diyor ki sen burada olsan belki kurtulabilirmiş. Çünkü paramız yok. Çabuk gel. Bu mektubu alır almaz hemen geleceğini zannediyorum. Çünkü annemin hali çok fena. Ona da senin geleceğini söyledim. Şimdi, bir gürültü işitse sen geliyorsun sanıyor.

“Çabuk gel, baba. Yoksa annemi bir daha göremeyeceksin.”

“*Seni bekliyen kızın*”

Mektubu okuduktan sonra altısı da birbirinin yüzlerine baktılar. Sonra içlerinden biri diğer adama sordu:

— Fakat... Bu vaziyette olduğunuz halde niçin idam kararınıza itiraz etmediniz?

— Benim söyleyeceğim her sözü hep yalan diye dinleyecektiniz. Fakat şimdi işte size hakikatı gösteren bir delil var elinizde.

Atlılar bir dakika sustular. Bir şey düşündükleri anlaşılıyordu. Bir şeye dalmışlardı. Belki onların da kendilerini bekliyen böyle aileleri vardı. Bu adam gibi kendileri de bu vaziyette evlerine gitmiyecek olurlarsa hasıl olacak felâketi gözlerinin önüne getiriyorlardı.

Atlıların sükûnetini bu sefer diğer adam bozdu:

— Vaziyeti biraz anlamış bulunuyorsunuz, dedi. Müsaade ederseniz hikâyemi de anlatayım, o zaman her şeyi tamamiyle kavramış bulunacaksınız.

Atlılardan biri ona bir cigara verdi. Diğer biri de kendi sigarasını yakmak için çaktığı çakmağını söndürmeden ona uzattı. Adam her ikisine teşekkür ederek hikâyesine başladı:

“Bundan iki sene evveldi. Karımla ve yedi yaşındaki kızımınla beraber iş bulup çalışmak için bu tarafa geldik. Evvelâ bir çiftlikte hademe olarak çalıştım. Sonra orman bekçiliği ettim. Biraz sonra bu işi bırakarak, daha kârlı diye, ufak tefek ticaret işine saptım. Fakat hiç kâr edemediğim gibi sermayem de elimden gitti.

Geçen gün yine bir iş aramak için kasabaya inmiştim. Beş parasızdım. Birisi bana iş vaat etmişti; onu bekliyordum. Tam o sırada şimdi okuduğunuz mektubu aldım.

Karımın hasta vaziyeti, kızımın biçare hâli gözümün önüne gelerek yerimde bir dakika bile duramadım. Yola çıkmağa karar verdim. Fakat köyümüz yaya gidilecek yer değildi.

İşte şimdi anladınız değil mi şu atı niçin çaldığımı? ...”

Atlılar bu hikâyeyi büyük bir sükût içinde dinlemişlerdi. Sonunda:

— O halde, dediler, o at senin... Haydi arkadaş, yolun açık olsun.

Biraz sonra altı atlı ufukta kayboluyordu. Kendisini bekleyen evine kavuşmak için acele eden adam da, diğer istikamette atını dört nala sürüyordu.

Pigme Cücelerin Ormanında

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 22-23

ARKADAŞLARININ ısrarı üzerine Andre Gemmi hikâyesini anlatmağa razı oldu. Evvelâ gözlerini bir noktaya dikerek hatırasını topladı, sonra anlatmağa başladı:

— Kongo nehrinin şimal kısmını takiben ilerleyordum. Kongo nun bu, kısmına büyük nehir manasına olarak, air derler. Ona bu ismi nehri keşfeden Diego Kano vermiştir.

Yanımda yüz elli kadar adam vardı. Yüzü yerli hamallar, ellisi de silâhlı kendi adamlarım.

Maksadım nehrin boyunca uzayan büyük ormanı dolaşmaktı. Fakat bu niyetimi adamlarımdan saklayordum. Çünkü bu orman o kadar tehlikeli idi ki kimse o tarafa ilerlemeğe bile cesaret edemiyecekti. Onun için, yanımdakilere coğrafi bir keşf için yola çıktığımı ve Kongo nun menbalarını aradığımı söylemiştim!

Arrüinri nehrini geçmiş, şarka, Moreo gölüne doğrulmuştuk. Kongo nun bir kolu üzerinde ilerleyorduk. Sıcak müthişti. Günlerce yakıcı bir ateş altında yol aldık. Yerli hamallar isyana, adamlarım şikâyete başlamışlardı. Bundan başka salgın hâlinde yanımdakilerin arasına giren bir hastalık hergün birkaç kişiyi alıp götürüyordu. '

Yola çıktığımızdan yedi buçuk ay sonra karanlık, sık ve bakir bir ormanın kenarına gelmiştik. Bu orman hakkında herkesin söylediği efsaneler insanın tüylerini ürpertecek derecede idi. Yerliler bu ormanın vahşi hayvanlarla, yamyamlarla ve acaip cücelerle dolu olduğunu soyuyorlardı.

Nehrin kenarında bulunduğumuz için yanımda-kiler yine suyun cereyanını takip ederek ilerleyeceğimizi zannediyorlardı. Olsaki ben ormana girmek niyetinde İdim. Bu fikrimi onlara söylemek için müsait bir zaman arayordum.

Nehrin kenarında verdiğimiz bir moladan sonra adamlarımın hepsi iyice dinlenmiş bulunuyorlardı. Hiç birinde şikâyet asarı kalmamıştı. Fikrimi açmak için beklediğim zamanın geldiğini düşündüm. Onlara artık nehri takip

etmeyeceğimizi, ormanı katederek kestirme yolla nehrin öbür tarafına çıkacağımızı söyledim.

İsyan umumî oldu. Bunun üzerine geriye bir adım atanı öldüreceğimi ilân ettim. Kafilede büyük bir gürültü koptu. Fakat akşam olunca, herkes, birdenbire sakin bir hal aldı. Bir karar vermişlerdi. Fakat neye? ... Bunu ertesi sabah anladım.

O gece ölü gibi bir uyku çektikten sonra sabahleyin erkenden uyandım. Etrafımdaki manzara beynimi alt üst etti:

Yanımdaki en muti adamlarından biri göğsüne bir ok saplanarak öldürülmüştü. Ve etrafımda kimse kalmamıştı. Bütün adamlarım beni bırakıp kaçmışlardı.

Bir dakika düşüncesiz kaldım. Sonra bütün kuvvetimi toplayarak ayağa kalktım. Kararımı vermiştim. Mademki nasıl olsa Ölüme mahkûmdum, ölmeden evvel hiç olmazsa bu esrarengiz ormanı görmek istiyordum.

Tam iki gün uğraştıktan sonra ormanın içinde sık sarmaşıktan keserek kendime bir yol bulabildim. Bu yol vahşi hayvanların açtığı bir geçide benziyordu. Fakat yerde insan ayaklarının izlerini görür gibi oluyordum.

Bu suretle tam dokuz gün ilerledim. Tabii bir çok tehlikeler içinde. Her tarafta müthiş yılanlarla, boalarla karşılaşıyordum. Hattâ bir gün yüzüme zehirini fışkırtarak beni kör etmek "isteyen bir kobra yılanından kendimi zor kurtardım.

Bundan başka yanımdakini yiyeceğim ve suyum da bitmişti. Haydi neyse, karnımı rast geldiğim bazı meyvalarla doyuruyordum. Fakat susuzluk müthişti.

Nihayet onuncu gün bir menbain başına düştüm. Deli gibi su içerek uykuya daldım.

Uyandığım zaman kendimi yere bağlı buldum. Tıpkı Gülliver in başına geldiği gibi benim de etrafımda bir alay cüce toplanmıştı. Bu cücelerin başında mjzrakh bir kadın reis vardı. İplerimi koparmak için çabaladım. Fakat kabil değildi. Etrafımda toplanmış olan cüceler bir az sonra beni her biri tarafımdan yapışarak kalırdılar. Bir az sürüklediler. Sonra birdenbire bırakiverince birbir kütük gibi yere düştüm. Kendimi kaybetmişim.

KENDİME geldiğim zaman kollarımı sanan iplerin çözülmüş olduğunu gördüm. Fakat bu sefer bir ağaca bağlanmışım. Karşımda Pigmelerin kadın

reisleri duruyordu. Benim kendime geldiğimi görünce bir takım garip seslerle bağırmağa başladı. Bunun üzerine, tıpkı masallardaki gibi, birden bire etrafımda bir alay cücenin toplandığım gördüm. Kadın cücelerle bir şeyler konuşuyordu. Tekrar bana döndüğü zaman serbest kalan ellerimle, her memlekette ve her dilde anlaşılacak işaretle karnımın aç olduğunu ve susuzluktan yandığımı anlattım. Bunun üzerine kadın tekrar cücelere döndü. Bir şeyler söyledi. Cücelerden bir kaçı koşa koşa' gittiler,' Biraz sonra geri döndükleri zaman bana bir hindistancevizi kabuğu içinde biraz su ile bir az da kabuk ekmek gibi birşey getiriyorlardı.

O gün sabahtan akşama kadar, ağaca arkası üstü bağlı, öylece kaldım. Etrafıma alay alay cüceler toplanıyor, beni seyrediyorlardı. Onlar nasıl bana bakarak eğleniyorlarsa benim de onların bu' kısa boylarına güleceğim geliyordu. Çünkü Pigmeler hakikaten cüce denecek kadar dünyanın en kısa boylu insanlarıdır.

Akşam olunca bana, yine sabahki gibi, biraz su ile haşlanmış mısır verdiler. Ondan sonra beni bırakıp gittiler.

O geceyi uyur uyanık, karma karışık rüyalarla geçirdim. Pek korkmayordum. Çünkü Pigmelerden adeta samimî bir muamele görüyordum. Fakat, ne de olsa, içimde bir heyecan vardı.

Ertesi sabah tam-tam seslerde uyandım. Etrafımda saf saf cüceler dizilmişti. Hepsi aynı kıyafette giyinmiş, yani hepsinin bellerinde birer bıçak, ellerinde mızrak ve kalkan vardı. Hiç biri konuşmuyor, hepsi bir şey bekliyordu.

Gittikçe yaklaşan tam-tam sesi de bek-bekleneniri gelmek üzere olduğunu bildiriyordu.

Biraz sonra beklenen geldi. Bu, kısa boylu bir zebra üzerine binmiş bir kadındı. Üzerinde türlü renkli kumaştan bir örtü vardı. Kollarında bilezik, boynunda gerdanlık sarkıyordu. Sağ elile zehrin yularım tutuyor, sol elinde de bir yay bulunduruyordu.

Bütün Pigmelerin kraliçesi olduğu anlaşılan bu kadın doğru, bana yaklaştı.

Diğerleri gibi beni' topuğumdan tırnağıma kadar süzdü. Onun bu haline gülmekten kendimi alamadım. Bunun üzerine kraliçe kızar gibi oldu; döndü, zehrine binerek çekildi gitti. Vaziyetin nereye girdiğini ve nereye

varacağını düşünüyordum. Simden sonra bir tehlikenin başlayacağım zannediyor, içimde korku gibi birşey duyuyordum.

Bu korkum bir az sonra daha fazlalaştı. Çünkü kraliçe, giderken, adamlarına birşey söylemiş, onlardan da bir kaçı bana; doğru gelmişlerdi. Sonra beni ağaca bağlayan iplerimi çözmeğe başladılar.

Ağaçtan çözümlünce evvelâ birdenbire yere düştüm. Çünkü her yerim öyle uyuşmuştu ki hareket edecek yerim kalmamıştı. Vücudumda birdenbire hasıl olan hareket bir aksül-amel yaparak bayılır gibi oldum.

Yerden kalkamıyor, kımıldayamıyordum. Her tarafım kütük kesilmişti. Bu vaziyetin karşısında cüceler evvelâ hayret içinde kaldılar. Birbirlerine bakiştılar. Sonra hep bir ağızdan haykırmağa başladılar: Beni öldü zannetmişlerdi.

Birden aklıma bir fikir geldi. Başka türlü kurtulmanın çaresi yoktu. Gözlerimi kapadım, hareketsiz kaldım.

Biraz sonra etrafıma kraliçeyi karşılayan bütün ordunun toplandığını, hattâ kraliçenin geldiğini hissettim. Gözlerimi aralayarak bakmak isteyordum. Fakat hilenin anlaşılacağından ve bir tehlikeden kendimi dar kurtarmışken ikinci bir tehlikeye düşeceğimden korkuyordum.

Birden havaya kaldırıldığımı ve., yüksekçe bir yere koyulduğumu hissettim. Sonra, altımdaki şeyin hareket ettiğini görünce beni kraliçenin zehrinin üzerine koyduklarım anladım.

Biraz sonra kabilemiz ilerlemeğe başladı. Altımdaki hayvan beni biç sarsmadan yavaş yavaş gidiyordu. Fakat ikide birde daha hızlı gitmek istemesi bırakılırsa onun; çok hızlı koşacağını gösteriyordu.

Bu, aklıma bir kurnazlık getirdi. Fakat bu fikrimi tatbik etmek için biraz bekledim. Tahminen bir iki saat gittikten sonra durduk. Gözlerimin arasından Büzülen ışığa bakarak ormanın karanlığından çıkarak açıklık bir yere geldiğimiz anlaşılıyordu, işte, fikrimi burada kullandım:

Birdenbire zebre bir tekme vurarak hayvanı koşturmağa başladım. Pigmelerin beni takip edeceklerini sanıyordum. Fakat onlar, bilâkis, korkarak geri kaçmağa başladılar. Benim öldüğümü zannettikten sonra şimdi de hortladığıma zahip olmuşlardı. Bundan başka, anlaşılıyordu ki ölümlere karşı kraliçelerinin hayvanlarına bindirecek kadar hürmetleri olduğu gibi bunlardan yine kraliçenin hayvanını terk edecek kadar korkuyorlardı.

Orangutangın Cinayeti

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 24-25

BİR AZ dikkat et, canım!

— Ne yapayım, kaza.

— Böyle giderse oyunu bırakmağa mecbur olacağız.

— Affedersiniz, şaşırıdım. Neyse, devam edelim.

Oyun masasının etrafındaki dört kişi ellerindeki kartları düzelterek tekrar oyuna başladılar.

Fakat beş dakika sonra Garnier yeniden bir yanlışlık yaptı. Bunun üzerine Besnières hiddetlenerek elindeki kartları masanın üzerine bıraktı, ve:

— Bu oyunu hiç oynamayalım daha iyi! diye bağırıldı. Garnier yine özür dileyordu:

— Bu defa da affedeceğinizi zannederim.

Fakat arkadaşları bu-sefer iyice kızmışlardı. Bunun üzerine Garnier sesini birden yükselterek:

— E, ne yapayım, dedi. Louis nin böyle geç kalması aklımı aldı.

— Merak edecek ne var.. Uzun bir dolaşmağa çıktı demek...

— Öyle olsa Heller i de götürürdük Olsaki Heller sabahleyin çıktı, sonra döndü geldi. Sonra, içimde garip bir his var... Bir kazaya uğramasın sakın ...

— Atlamı gittiydi?

— Hayır.

— O halde kaza filân mevzzüubahs olamaz?

— İnsan bilir mi..

Garnier nin bu merakı diğer üç arkadaşını da sardı. Elleriindeki kartları masanın üzerine bıraktılar. Dördü de düşünceye dalmıştı.

Bunlar Koçinçin de yerleşmiş beş Fransızdı. Bu müstemlikede yerleşmiş, büyük arazi tutmuşlardı, içlerinden üçünün pirinç tarlaları vardı. Garnier ile Louis de müstemlikenin garbinde hindistancevizi yetiştiriyorlardı Louis nin arazisi başında Heller isminde bir Alman vardı. Bu adamın pratik usulleriyle Louis bütün bu mahsulâta sahip bulunuyordu.

O gün Louis yanına Hellerle adamlarını almış, uzaklarda dolaşmağa çıkmıştı. Heller birazda buraya dönmüş, fakat akşam geç vakit olduğu halde Louis gelmemişti. Dört arkadaşın daldığı sükûtu Garnier bozarak birden masadan kalktı, Dışarı çıkarak kaybolan arkadaşım aramağı teklif etti. O sırada salonda bulunmayan Heller de içeri girdi. O bu teklifi kabul etmek istemiyordu:

— Louis nin yaptığı işe karışılmaz, diyordu. Kim bilir nereye gitmiştir.

— Fakat olmaz... Sizin bulunmanız bize çok faydalı olur.

Nihayet Heller de razı oldu. Beş kişi dışarı çıkınca yanlarına adamlarından birer yerli aldılar. Aradıklarını çabuk bulmak ve çok yer dolaşmış olmamak için her biri başka bir cihete ayrıldı

Yanındaki yerli adamı Şi-Sung-Puh le ilerleyen Beniéres birden onun gözlerinin hayretle açıldığını gördü. Bunun üzerine etrafına bakındı. Birden, biraz ötede, Louis nin vücudunu gördü. Louis, yumrukları kapalı, yüzü koyun, yerde yatıyordu. Hiç bir hayat eseri göstermeyordu. Acaba ölmüşmüydü?

Bu düşünce ile ilerleyen Besniéres acı hakikatle karşılaştı.

Louis nin gözlerinde hayat kalmamıştı.

Zavallı arkadaşını muayene eden Besniéres Louis nin boynunun etrafında siyah bir halka şeklinde bir iz olduğunu gördü.

BU Louis nin bir cinayete kurban gittiğini gösteriyordu.

Biraz sonra diğer arkadaşları da o tarafa geldiler. Hepsi hayret içinde zavallı arkadaşlarının etrafına toplandılar.

Bu sükût içinde birden Garnier yerli Si-Sung-Puh un üzerine atıldı. Boğazından tutarak:

— Hırsız!.. Katil!. Alçak!., diye bağırmağa başladı.

Yerli kurtulmağa çabalıyor, bir andan da elindeki meşin para cüzdanını Garnier nin eline geçirmemeğe çalışıyordu.. Birden ileri atılan Heller yerlinin elindeki çantayı kaptı ve kendi cebine attı. Bunun üzerine Garnier hayretle bağırdı:

— Bu da ne oluyor? Çıldırınız mı siz?..

Heller bu vaziyet karşısında biraz şaşaladı. Sonra sakın görünmeğe çalışarak:

— Demek, dedi, para çantamı bu alçak adam çalmış... Sabahtan beri arıyordum...

Heller in bu sözleri üzerine yerli Si-Sung-Puh:

— Hayır, dedi, Heller yalan söylüyor. Ben bu çantayı demin Louis nin üzerinde buldum.

Yerlinin bu sözünü Geriner ve Besniéres tastik ettiler:

— Evet, biz alırken gördük.

Heller bu müşkül vaziyet karşısında biraz düşündü, sonra:

— Olabilir, dedi. Ben de zaten çantamı buralarda düşürdüğümü zannediyorum.

— Demek bugün siz buralardan geçtiniz?

— Pek hatırlamıyorum, ama öyle olacak.

— Peki, Louis yi görmeniz lâzım.

— Evet, gördüm. Fakat ileri doğru gidiyordu.

O halde onun aldığı yolun tehlikeli olduğunu ona söylemek ve bu fikrinden vaz geçirmek lâzımdı.

Bu son sözler üzerine Heller yine duraladı, sonra:

— Bilmem... dedi, hiç aklıma gelmedi.

O zaman Besniéres:

— O halde, dedi, arkadaşımızın ölümüne sizin de biraz sebebiyet vermiş olduğunuz anlaşılıyor...

Uzayan bu mükâlemeye Garnier nihayet vermek isteyerek:

— Onu bunu bırakalım, dedi. Louis yi öldürenin kim olduğunu arayalım daha iyi.

Garnier bu sözleri söylerken gözünün ucile de Heller e bakıyordu. Şüpesinde haklı idi. Çünkü Heller, belli etmemeğe çalıştığı halde, kıp kırmızı oluyordu. Garnier daha ileri giderek birden Heller e döndü ve:

— Bunu sizmi yaptınız? diye sordu.

Heller anlamamışlıktan gelerek:

— Ben mi? ... Neyi?... diye kekeledi.

— Öyle ya: Louis yi siz öldürdünüz.

— Ay! Demek bu cinayetten beni mesul tutuyorsunuz, öyle mi? Demek katil benim? ...

— Ne yapalım, bütün şüpheler sizin üzerinizde toplanıyor. Sonra, bu taraflarda dolaştığınızı da siz itiraf ettiniz. Zaten, O gün o saatte sizden başka kimse bu taraflarda bulunmayordu...

Heller hakkında karar verilmişti. Garnier birden:

— Cinayet meydana çıktı, dedi. Binaenaleyh intikam almak lâzım!

Heller bu sözler üzerine birdenbire titredi ve sap sarı oldu.

Tam bu sırada hademeler Louis nin cesedini getiriyorlardı. Sevgili arkadaşlarının başında toplanan dört kişi birdenbire gözlerini Louis nin sağ eline dikti:

Zavallı adam bir pıçak yarası veya tüfenkle değil, boynundan boğularak öldürüldüğü halde sağ elinin parmakları arasında ve avucunda kan lekeleri vardı. Demek Louis kendisini öldürene hücum etmiş, düşmanının üzerinde bir yara açmıştı.

Bu düşünce ile herksinin nazarı Heller e çevrildi. Fakat aradıkları izi başka yerde buldular:

Buldukları yerden bu iki adım ötede ayak ayak kan lekeleri vardı. Bu lekeler biraz ilerideki ağaçlara kadar gidiyor ve orada kayboluyordu.

Dört arkadaş ilerleyerek bu izleri takibettiler. Nihayet ağaçların sık dallarını ve çalılıkları ellerile açarak ormana girdiler.

Ormanın karanlığı içinde güçlükle etrafı muayene ederek izleri kaybetmemeğe çalışırken birden yanlarında hafif hafif gelen bir İnleme duydular.

Bu inleme üzerine hepsi oldukları yerde durdular ve adeta nefes almaktan ürkerek, etrafı dinlediler. Biraz sonra yapraklar arasında bir hışırtı duyuldu. Bu tarafa doğru ilerledikleri zaman müthiş bir sahne ile karşılaştılar: Biraz ötede yerde yatan ve büzülmüş bir vaziyette inleyen bir orangutang vardı. Maymunun can çekiştiği ve ölmek üzere olduğu anlaşılıyordu.

Yanlarındaki adamlardan biri maymuna doğru ilerledi, ve:

— Görüyorsunuz, diyerek orangutang ın göğsünün üzerinden bir şey çekti. Bu, Louis nin kaması idi. Bunu herkes tanıyordu.

Bunun üzerine hepsi birbirine bakiştılar. Hakikat meydana çıkmıştı; Arkadaşlarının katili bu orangutangdı. Demek nahak yere Hellerden şüphe etmişler ve zavallı adamın günahım almışlardı.

Vaziyet şimdi anlaşılıyordu:

Louis Heller in geçtiği bu yollardan geçmiş, onun düşürdüğü para çantasını bulmuştu. Biraz sonra da maymunun hücumuna uğramış, çantayı

elinden atarak dűşmanile boęuřmuř olacaktı. Bu tesadűf az kalsın Helli tamamen katil çıkaracak, hatta onu lűme sűrűkleyecekti.

Deniz Ortasında

Yazan: Vedat Galip, Nu: 26

SEYAHATLARINA çıkalı beş gün olmuştu. Akdenizin enginlerinde ilerliyorlardı.

İlk gündenberi devam eden iyi hava altıncı günü birdenbire bozdu. Çünkü mutedil sahillerden uzaklaşmışlar, cenup rüzgârlarına maruz enginlere açılmışlardı.

Bir gün mütemadiyen dalgalar arasında sallanan gemi akşama doğru yolunu şaşırılmış bulunuyordu. Kaptan beyhude yere gemiye eski istikametini vermek istiyor, fakat muvaffak olamıyordu. Dalgalar onu gideceği yoldan uzak bir yere attığı gibi gemiyi sürüklemekte devam ediyordu.

O geceyi deniz ortasında böyle geçirdiler. Yolcular büyük bir endişe içinde sonlarının ne olacağını bekliyorlar, hemen hepsi hayattan ümitlerini kesmiş bulunuyorlardı.

Gemi dağ gibi yükselen dalgaların arasında çalkanıyordu. Güverteye kadar çıkan dalgalar her an kamaraları basmak, bütün gemiyi batırmak tehlikesini gösteriyordu.

Her lâhze Ölüm tehlikesini bekleyerek sabahı ettiler. Fakat bu sefer daha büyük bir tehlike ile karşılaştılar:

Gemî kayalık bir yere gelmişti. Dalgalar boyuna onları bu tehlikeli sahile sürükleyordu. Daha şiddetli bir hücumla gemiyi kayaların üzerine atacak olursa tehlike muhakkaktı. Bunun önüne geçmek ihtimali de yoktu.

Bunun üzerine geminin kaptanı bir fikir düşündü:

Gemiden iki tayfayı denize indirmek, onlarla gemiyi karaya bağlatmak ve bu suretle gemiyi yavaş yavaş sahile çekmek, kayalara birden bire çarparak zarara uğramadan karaya oturtmak isteyordu.

Fakat bunun için iki cesur gemici lâzımdı. Çünkü bu haldeki denize, bir sandal içinde, atılmak delice bir şey olacaktı. Bu teklifi hiç bir tayfanın kabul etmeyeceğini düşünüyordu. Onlardan hiç birini de icbar etmekte hakkı olmayacaktı. Fakat bir kere tecrübe etmeği düşünerek bütün tayfaları topladı. Onlara sordu:

— Çocuklar, içinizde, gemiden inerek, sandalla karşıki kayalara geçmek için kendinde cesaret gören iki kişi var mı? Böyle cesur iki gemicinin yapacağı hizmet bütün gemi halkını kurtaracak, bu kadar insanı ölümden hayata çıkaracaktır. Haydi, İçinizde kim bu cesareti gösterecekse söylesin...

Kaptanın bu sözleri üzerine bütün gemiciler sükut içinde kaldılar. Güverteye saldıran büyük dalgalara dehşetle bakıyorlar, karşıki kayaları korkuyla gözden geçiriyorlardı.

Hiç biri cevap vermeyordu. Bu sırada kaptanın yanına koşa koşa bir tayfa geldi ve, demin orada bulunmadığı için, kaptanın diğer arkadaşlarına ne emrettiğini sordu.

Kaptan cesur gemiciyi iyice tanıyordu. Fırtına esnasında gemide açılan bir delik Önünde dündenberi çalışan bu genç şimdi vazifesini tamamlayarak dönmüş, gemiyi bir tehlikeden kurtararak gelmişti.

Kaptan onu görünce:

— Hah! dedi, sen mi geldin? Arkadaşlarına sorduğum suali sana da soruyorum:

KENDİNDE denize inerek, sandalla, karşı sahile geçip şu ipi karaya bağlamak için cesaret görüyor musun?

Kaptan bu sözleri, teklifini karşısındakinin kabul edeceğinden emin olarak söylemişti. Çünkü bir deniz kurdu olan Ahmet Onbaşı kendini kumandanına pek iyi tanıtmıştı.

Nitekim, genç deniz kurdu kaptanın sözlerinden sonra:

— Evet, dedi. Denizde pişen adamın korkusu olur mu?

Bu sözler üzerine filikalara doğru ilerledi ve ormandan birini çözmeğe başladı.

Bu sırada kaptan:

— Fakat, dedi, sana bir kişi daha lâzım. Sonra tayfalara dönerek:

— Kimse yok mu? diye sordu.

Demin en cesaretsiz duranlardan biri atıldı:

— Ben varım!

Bu cevap üzerine tayfa ile Ahmet Çavuş birbirlerine bakiştılar. aralarında derin bir sükût içinde kaynaşan korkunç hisler dolaştı. Diğer gemiciler de onların bu haline bakıyorlardı. Hepsi, bir muamma içinde kalmış gibi, hayretle gözlerini açmışlardı.

Bu vaziyeti kaptanın:

— Haydi öyleyse, demesi bozdu.

Kaptan sözüne devam etti:

— Haydi öyleyse, cesaretinizi gösterin, gemimizin sizin yapacağınız hareketle kurtulacağını unutmayın. Allah yardımcınız olsun...

Kaptanın bu sözleri üzerine iki gemici filikalarını denize indirdiler. Gemi dalgaların üzerinde sallanıyordu. Böyle korkunç bir haldeki denize bir filika ile nasıl inilebilirdi? Bütün gemiciler buna hayret ediyorlardı, Ahmet Çavuşu tanıyorlardı: O hiçbir şeye aldırış etmeyen, serden geçti takımından bir yeğitti. Onun böyle dalgalar arasına atılması tabii görülebilirdi. Fakat ötesine şaşmamak elde değildi. Çünkü bu Çelik Muhsin her ne kadar kuvvetli ve dayanıklı bir gemici ise de (zaten bunun için ona bu lağabı koymuşlardı) böyle tehlikeli anlarda dalgalara atılacak cesareti filân yoktu. Nitekim, kaptan ilk defa bunu söylediği zaman, diğerleri gibi, o da sesini çıkarmamıştı. Fakat sonradan ileri atılması tuhaftı, Buna sebep neydi? Gemiciler anlar gibi oluyorlardı, ve işte asıl bunun için bu iki arkadaşlarının denize inmelerinde endişe ediyorlardı.

Ahmet çavuşla Çelik Muhsinin araları açıldı. Hem de bu dargınlık düşmanlık haline girecek derece idi. Bunun tarihi ancak birkaç aya kadar inebiliyordu. Ondan evvel bu iki gemici birbirine o kadar yakın arkadaştı! Fakat, bir gün, diğer arkadaşları, onların birbirine bağırıştıklarını ve kavga etmeğe kalktıklarını gördüler. Aralarına girerek ayırdılar. Fakat kavganın sebebini ne o zaman, ne de ondan sonra, o kadar sordukları ve öğrenmeğe çalıştıkları halde, bir türlü öğrenemediler. Yalnız, o günden sonra bildikleri bir şey varsa, o da bu iki gemicinin, can ciğer dostken, bidenbire birbirlerine âdeta düşman haline geldikleri idi.

Ahmet Çavuşla Çelik Muhsin filikalarını denize indirir indirmez büyük bir dalga üzerine kapandı. Bir an suların içinde kaybolduktan sonra tekrar çıktılar. İkisi de birbirine bir kerre daha korkunç birer nazarla bakiştılar. Fakat aralarındaki düşmanlık hislerine nazaran vazifelerini unutmamışlardı. Olanca kuvvetleriyle küreklere asılıyorlar, dalgaların kuvvetine karşı koymağa çalışıyorlardı. Bir ucu gemide bulunan ipi de beraber götürüyorlardı. Bu suretle bütün arkadaşlarını kurtarmak ümidine sahip bulunuyorlardı.

Tam bu sırada büyük bir dalga filikanın üzerine kapandı. Suyun içinde kaybolan iki gemici biraz sonra dalgaların üstüne çıktuktan zaman kayıkları batmış, gemi gözden kaybolmuş bulunuyordu.

O zaman aralarında büyük bir mücadele başladı. Ahmet Çavuş, kendisinden kuvvetli olan hasmının pençesi altında kıvranıyordu. Aynı zamanda dalgalarla da uğraşıyordu. Birden, her iki kuvvete de mağlup olarak, suların arasında kayboldu.

Çelik Muhsin bunun üzerine yüzerek karaya çıkmak için kayalara doğruldu. Fakat yaptığı kabahatten nadim olmuşa benzeyordu.

Bu sırada dalgaların yine karıştığını gördü. Bir dalganın altında sulara dalıp çıktuktan sonra yine Ahmedî karşısında buldu. O zaman onu da kendisile beraber karaya çıkararak elini sıktı ve:

— Beni affet, dedi. Uzakta kaybolan gemimizle beraber biz de mazimizi oraya gömelim. Biz yine eskisi gibi iki dostuz...

Koçinçin Çöllerinde

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 28-29

KOÇINÇİN DE kauçuk yetiştirmekle meşgul olan Pierre o gün, arazisinde yaptığı bir teftiştten dönüyordu. Yanında muavini Albert vardı. İkisi de otuz, otuz beş yaşlarında, kuvvetli bünyeli insanlardı.

Atlarının üzerinde ilerlerken birbirleriyle tatlı tatlı konuşuyorlardı. Çünkü ikisi de mahsullerin çokluğundan memnundular. Bunun için yüzleri gülüyordu.

Birdenbire, Pierre:

— Yahu, dedi, altımızdaki toprak bana gittikçe yumuşuyor gibi geliyor.

Bak, atların ayakları nasıl çamura batıyor...

Arkadaşı baktıktan sonra:

— Evet, dedi. Fakat bu ne demek?...

— Galiba Suen-Dung nehri taşmağa başladı... Öyle ise birazdan tekmiil ovayı su basar.

— O halde hızlı gidelim de bir tepeye çıkalım..

Bunun üzerine ikisi de atlarını mahmuzlayarak koşturmağa başladılar. Fakat geç kalmışlardı. Önlerindeki nehir çoktan taşmağa başlamış ve çıkmak istedikleri tepeye olan yolu kesmişti. İki arkadaş şaşkın bir halde kalakalmışlardı.

Nihayet Pierre:

— Azizim, dedi, yapacak birşey kalıyor.

— Hangisi? Çabuk söyle.

— Fikrim şu: Boğulacağımız muhakkak bile olsa elimizden geleni yapmalıyız. Evvela, atlarımızı bırakalım.. Bir sal yapalım... Bu suretle kurtuluruz.

— O halde bir dakika kaybetmeden işe başlayalım.

Hemen atlarından indiler. Zavallı hayvanlar, serbest kalınca, duydukları su seslerinden ürkerek, aksi istikamete doğru kaçmağa başladılar. Onlar da, çabuk fakat fazla acele ve telâş göstermeden işlerine koyuldular.

Etrafta devrilmiş ağaç kütükleri, dallar eksik değildi. Birkaç dakikanın içinde kütükleri topladılar, buldukları sazlarla ve elastiki ağaçların dallarile

birbirine bağladılar. Salları hazırды. Hemen üzerine çıktılar. Şimdi neticeyi bekleyordı. Esasen, su dizlerine kadar yükselmeğe başlamıştı. Bütün ova sarı sulu bir göl halini almıştı.

İki arkadaş, endişe içinde, sessiz duruyorlardı. Su yükselmekte devam ediyordu. Acaba ne kadar zaman bekleyeceklerdi? Ne kadar zaman suyun üzerinde kalacaklar ve suyun cereyanile nereye sürükleyeceklerdi?

BİRKAÇ dakika sonra sular daha yükselmeğe başlamıştı. Sal, suların cereyanına kapılarak, ilerleyordu. Biraz sonra bu cereyan çok şiddetlendi. Büyük bir süratle gidiyorlardı.

Bu suretle ilerlerken birden karşılarında ağaçlık bir yer gördüler. Selin şiddetinden kurtulmak için bu ağaçlardan birine tutunmağı düşündüler.

İlk ağaca yaklaştıkları zaman Albert, elindeki bir deyneğin ucunu dallardan birine taktı. Salı ağacın, yarısı su altında kalan, gövdesine doğru çektiler. Bu suretle selin şiddetile sürüklenmekten ve devrilmek tehlikesinden kurtuldular.

Bu sırada sal büyük bir şiddetle sarsıldı. İki arkadaş birdenbire arkalarına döndüler ve dehşetle titrediler: Salın ucuna bir panter oturmuş korkunç gözlerle onlara bakıyordu.

Pierre soğuk kanlılığını muhafaza ederek:

— Bu da ne! diye bağırdı.

Albert cevap verdi:

— Fena kısmet değil. Fakat silahlarımız ne yazık ki suların altında kaldı. Lakin panter hanımın fena bir niyeti yok galiba. Böyle uslu uslu oturursa hoş geldi, sefa geldi. Yok eğer bir şey yapmaya bakarsa biz de icabına bakarız.

Hakikaten panter, korkunç manzarasına, ateş saçan gözlerine rağmen pek sakin duruyordu. Endişeli bir halde etrafına bakmıyordu. Biraz daha ilerleyerek salın ortasına geldi.

Panterin bu vakitsiz ziyareti evela iki arkadaşı birdenbire çok şaşırtmıştı. Bunun nereden geldiğini, şaşkınlıkları geçtikten sonra anladılar:

Panter, ovayı sular basınca kurtulmak için, ağaca çıkmış olacaktı. Sular çoğalınca dalların en üstüne çıkmış ve oradan da, sal ağacın dibine gelince, sala atlamıştı.

Panter ağaçtan atlayınca, hasıl olan sarsıntı ile, sal tutunduğu yerden kurtulmuş ve tekrar, şimdi daha şiddetlenen suların cereyanına kapılmıştı.

İki arkadaş, karşılarındaki panterin korkunç gözlerine rağmen, bütün soğuk kanlılıklarını muhafaza ediyorlardı. Albert:

— Panter, bizim sala atlayarak, hayatını kurtarmış oluyor, diyordu. Binaenaleyh bizi kendisinin kurtarıcısı olarak tanır. Onun için, aklından bir fenalık geçeceğini zannetmem.

— Bilmem ama, bu gibi hayvanların teşekkür falan tanıyacağını aklım kesmiyor.

Ogün ve o gece, bu vaziyette suların ceryanını takip ettiler. Hiç bir yerde kara gözüküyordu.

Cesaretini az çok muhafaza eden yine Pierredi; bir aralık arkadaşına doğru eğilerek:

— Dinle Albert, dedi. Şu hınzır hayvanı başımızdan defetmeğe bakalım... Yoksa bir iki dakika kadar, o bizim hakkımızdan gelecek...

Bu sözler üzerine Pierre biraz düşündü. Sonra, birdenbire, arkadaşını kolundan tuttu. İkisi de salın en ucuna doğru gittiler. Bu suretle salda bir muvazenesizlik husule geldi. Salın o taraftan suya doğru alçaldığını gören panter yerinden kalktı ve salın yükselen diğer ucuna geçti. O zaman Pierre:

— Çabuk! dedi, suya atılalım...

Birden suya iki cismin düştüğü duyuldu. Pierre ve Albert kendilerini suya atmışlardı.

Sal, birdenbire üzerinden büyük bir ağırlığın gitmesile muvazenesini bozdu ve o tarafı yukarı kalkarak panterin bulunduğu ucu suya daldı. Birdenbire suların ıslattığı vahşi hayvan müthiş bir şekilde bağırды ve ayağa kalktı. Bu hareketi büsbütün fena netice verdi. Sallanan salın üzerindeki hayvan muvazenesini kaybederek sulara yuvarlandı.

Bu esnada Pierre ve Albert, sazlara sıkı sıkı sarılarak, salı takip ediyorlardı. Panterin sulara kaybolduğunu görünce Pierre:

— Şimdi çıkabiliriz... dedi. Artık münasebetsiz misafirimiz gitmiş bulunuyor..

Bunun üzerine iki arkadaş sala çıktılar. Pierre devam etti:

— Ve şimdi biraz istirahat etmeliyiz.

— Sen yat, ben bekleyeyim. Sonra da ben yatarım, sen nöbetçi durursun.

Burada Pierre gülerek:

— Galiba, dedi, hâlâ panteri salın üzerinde zannediyorsun...

— Evet, hâlâ o his var...

Pierre salın üzerine uzanarak gözlerini kapadı. Albert hâlâ korkulu bakışlarla etrafına göz gezdiriyordu.

Ertesi gün de aynı suretle geçti. Akşama kadar sellerin cereyanile sürüklendiler. Ondan sonra gelen gece çok müthiş bir vaziyette geçti.

Hava çok karanlıktı. Etraflarında keşfedemedikleri tehlikelerin dolaştığını duyar gibi oluyorlardı. Garip bir hisle, hayatlarının son dakikalarının yaklaştığını zannediyorlardı.

Ümitleri gittikçe sönüyordu ve ölümlerini muhakkak görüyorlardı.

Nihayet şafak söktü. Yavaş yavaş açılan manzara karşısında birden ikisi de sevinçle haykırıştılar.

Karşılarında mavi tepeler yükseliyordu. Demek karaya yaklaşmışlardı.

Biraz sonra bir yerli kasabası olan köye geldiler.

Ogün sular yavaş yavaş çekildi. Ertesi sabah çiftliklerine dönmeğe hazırlanırken iki gün evvelki tehlikeleri bir rüya gibi hatırlıyorlardı. Fakat panterin ateş saçan gözleri hâlâ onlara, korkulu bir rüya gibi, terler döktürüyordu.

Patlayan Balina

Yazan: Vedat Galip, Nu.: 30-31

MESAJERİ Maritime şirketinin Çin seferini yapan Athos vapurunun cıgara salonunda idik. Fransadan kalkalı yirmi gün olmuştu. Ertesi günü de Singapur'a varacaktık.

Arkadaşlarımızdan birisi birdenbire:

— İçinizde hiç bir bumba gibi patlayan balık gören var mı?

Bu soru üzerine herkes gülümsemeğe başladı. O zaman arkadaşımız:

— Ben size anlatayım, dedi. Bu vaka çok gariptir, aynı zamanda beş altı kişiyi de ölüme sürüklemiştir.

Sonra hikâyesine başladı:

— O zaman ben Güyan da bulunuyordum. Vazifem dolayısıyla, Benedetti isimindeki bir haydut hakkında tahkikat yapmakla meşgul oluyordum. Bu haydut yaptığı bir cinayetten dolayı idama mahkum olmuştu. Onun için büyük bir önemle takip olunuyordu. Tahkikatım esnasında yanıma polis hafiyesi ile on kadar mahir adam verilmişti.

Vapurumuz bir koya yaklaşıyordu. Tam bu sırada telsizimiz bize bir haber verdi. Qyapock vapurundan verilen bu telsiz şunu bildiriyordu:

Bizim bulunduğumuz mevkiden altı mil mesafede seksen metre kadar boyunda bir baline vardı.

Bu harikulade büyüklükteki balığın yakınımda bulunması herkese heyecan vermişti. Telsizi veren Oyapack gemisi bu balınaya karşı bir sefer yapmağa hazırlanmıştı. Bir anın içinde yedi sekiz yüz kişi sefere iştirake hazırıldı.

Gemimizdeki adamlarla beraber biz de bu kafiye iştirak attık. Bizi bir romoköre koydular. Biraz sonra beş römorkör balınaya doğru ilerleyordu.

Biraz sonra önümüzdeki istimbotlar balınanın etrafına taplandılar. En arkada bulunan bizim istimbotumuzda tam yaklaşacağı zaman müthiş bir gürültü ile bir şey patladı. Büyük bir su sütunu, yüzlerce metre boyunda, havaya yükselmişti. Aynı zamanda büyük bir alev ve duman sütununda yükseliyor. Biraz sonra sular tekrar yere düştü ve dumanlar kesildi. Şimdi

denizin ortasında bir kargaşalıktan başka bir şey görülmeyordu. Balınaya en yakın bulunanlar tamamile mahvolmuşlardı. Diğer istimbotlardan da bizimkine beş altı yaralı getirdiler.

Bu hadisenin sebebini hiç anlayamadan kalacaktık. Lakin, bereket versin tabiatında bulunduğumuz hayduda. Büyük bir takibattan sonra nihayet haydutu yakalamıştık Mahkemede hayatını anlatırken bir aralık şöyle dedi:

"—...Bundan sonra bir dalgıç oldum. Deniz altında her zaman dolaşmağa alışmıştım. Hem de bu çok haşuma giderdi. Bir sabah yine böyle dolaşıyordum. Karşımda birden bire üç yuvarlak şey buldum. Üzerlerindeki böcek kabuklarını ve yosunları kazıyınca bunların bomba olduğunu anladım. Bombaları bir araya toplayarak bir balığın veya birşeyin değerek patlamasına mani olmak için bir kenara çektim ve ertesi günden itibaren o taraflarda dolaşmamağa baktım.

"Fakat günün birinde yine denizin dibinde dolaşıyordum. Tesadüfen o tarafa gelmişim. Bombalara bir bakayım, diye ilerledim. Fakat gözükürde yalnız iki bomba vardı. Biraz daha ilerleyerek baktım. Üçüncü bomba gözükmeyordu. Denizin dibinde nereye gideceğini düşünerek etrafına tekrar göz gezdirdim; hayır, yoktu. Acaba ilk seferde de iki mi idi? diye hatıramı yokladım. Fakat onların üç olduğunu pek âlâ biliyordum.

"Bu muammaya akıl sır erdiremeyerek oradan uzaklaştım.

HAYDUT sözüne devam etti:

"— Bir gün daha müthiş bir şeyle karşılaştık. O gün yine bir şey için denizin dibine inmiştim. Merak ederek o tarafa doğru yürüdüm. Gözlerime inanamayacağım geldi: Bombalardan bu sefer yalnız bir tanesi kalmıştı. Hayretim o kadar büyük oldu ki korkumdan hemen kaçtım, demek, bombaları aşırın bir dev vardı?

"İki gün sonra yine aklıma esti. Denizin dibinde bir dolaşayım, dedim. Geçen sefer birdenbire şaşırıp kalarak korktuğum yere gitmek isteyordum. Çünkü, şimdi, korkulacak bir şey olmadığını kendi kendime tekrar ediyordum. "O tarafa helecanla ilerledim. Bombalardan kalan o bir tane duruyordu. Demek dev bu taraflardan uzaklaşmış olacaktı.

"Aradan üç dört gün geçmişti. Bu vak'a artık aklımdan bile çıkmıştı. Bir gün sahilde oturmuş, hülyaya dalmıştım. Birdenbire müthiş bir gürültü işidildi ve aynı zamanda ufukta bir duman yükseldi. Acaba bir harp gemisi filan mı

geliyor, diye düşündüm. Fakat akşam olduğu halde yaklaşan bir şey yoktu. Merak ettim. Kayığıma atlayarak dumanların alçalmakta olduğu tarafa doğru gittim. Biraz sonra büyük bir karaltının karşısında bulunuyordum. Akşam karanlığı arasında, bunun bir balina olduğunu anladım. Haber verip ertesi günü arkadaşlarla gitmek için geri döndüm.

"Ertesi günü o tarafa gittiğimiz zaman, o kadar aradığımız halde, hiç bir şeye rastlamadık. Balina ortada yoktu. Demek denizin dibindeki o bombaya çarparak parçalandıktan sonra, dalgaların sevkile, kaybolmuştu.

Fakat o gün denize inip baktığım zaman bombanın hâlâ orada durduğunu gördüm. Yine bir muammaya düştüm. Bu muammayı, işte geçen günkü vak'a halletti:

Demek, balina, yuttuğu iki bombadan biri patlayarak ilk önce ölmüş ve suyun üzerine çıkmıştı; sonra da bu ölü balinanın başına toplananlar hayvanı harekete getirince balinanın karnındaki ikinci bomba patlamıştı."

Kırmızı Tablo

Yazan: Vedat Galip, Nu.: 32-33

İNGİLTERE den dönerlerken vapurları bir arızaya uğramış, İspanya sahilinde küçük bir limanda demirlemişlerdi.

Bu seyahatten çok büyük neş'e alan Kenan la Hulûsinin bu vaziyete canları çok sıkıldı. Hele, vapurun tamir için bir iki gün kalacağını haber aldıkları zaman adeta hiddetlendiler. Bu geminin içinde nasıl vakit geçireceklerdi?

Kenan la Hulusi beraber büyümüş, birbirlerini kardeş gibi seven iki arkadaştı. Tahsillerini İstanbulda aynı lisede yapmışlardı. O zamana kadar tek emelleri vardı: Liseyi bitirir bitirmez Avrupaya bir seyahat yapmak. Bu seyahat onlar için hem bir istifade olacak, hem de bu suretle güzel bir yaz geçirmiş olacaklardı.

O sene mektepten çıktıkları zaman hemen bu seyahati yapmayı düşündüler.

Kenan la Hulusi ilk önce Paris e gitmeğe karar verdiler. Orada bir ay kadar bir vakit geçirdikten sonra Londra ya geçeceklerdi. Gitme yolu olarak treni tercih ettiler, gelirken de denizden gelecekler, dönüşte de İtalya ya uğrayacaklardı.

Verdikleri karar gibi hareket etmişlerdi. Bu seyahat de istedikleri gibi olmuştu. Bundan hem istifade etmişler, hem de son derece neş'e almışlardı. Gerek Paris te, gerek Londra da bir çok müzeleri gezdikten, oraları hakkında kuvvetli bilgiler edindikten sonra, işte şimdi İngiltere den dönüyorlardı.

Vapurun böyle birden bire kazaya uğraması hakikaten canlarını sıkılmıştı. Demirledikleri liman İspanya nın büyük bir şehri olsaydı hiç esef etmezlerdi. Tabii İspanya yi da dolaşmak, görmek isterlerdi. Fakat burası adeta köy denecek kadar küçük bir yerdı.

İlk günü vapurda geçirdiler. Paris ten ve İngiltere den aldıkları kitaplara göz gezdirmekle, bazılarını açıp okumakla geçirdiler. İkinci günü canları daha fazla sıkılmağa başladı. Çünkü o gün hava çok güzeldi. Böyle bir gün de geminin kamarasına kapalı kalmak, doğru olmayacaktı.

Kenan arkadaşına:

- Hulusi dedi, dışarı çıksak mı?
- Bilmem.
- Çıkıp kasabada şöyle bir dolaşalım, ha?
- Sen bilirsin. Pekâlâ.

Hulusi Kenandan küçüktü. Aynı zamanda sessiz ve uysal bir çocuktü. Daima Kenan m fikirlerini kabul ederdi.

Fakat arada bir de aklına gelen kendi fikri üzerinde ısrar etmekten geri kalmazdı. O gün yine aklına şöyle bir fikir geldi:

Londra da buldukları müddet zarfında şehirden uzak, bir villada oturmuşlardı. Civardaki manzaranın güzelliği Hulusi de resme karşı bir heves uyandırmıştı. Zaten evvelden az çok resme çalışmış olduğu için, o müddet zarfında da güzel tablolar yapmıştı. En son olarak başladığı tablo da yarım duruyordu. Hulusi bu tablonun henüz zeminini yapmıştı. Bu, kırmızı bir renkten ibaretti.

Kasabadaki gezintilerine çıkarlarken Hulusi bu tabloyu da beraber almak istedi.

Kenan bunda ilk önce hiç bir mahzur görmemişti. Tam kayıktan dışarı çıktıkları zaman Kenan arkadaşına döndü:

- Senin bu tablon., dedi, bize bir tehlike teşkil ediyor..

Hulusi anlatmak isteyerek bir an durdu, sonra sordu:

- Ne? Anlamadım, bir tehlike mi?

— Evet.. Fakat.. Gel, şu taraftan gidelim. Hulusi ısrar ederek daha fazla sormadı, yollarına devam ettiler. Sahili takip ederek ilerleyorlardı. Biraz sonra şehrin caddelerine giriyorlardı.

KASABANIN dar sokaklarından ilerlerlerken karşlarına birden geniş bir meydan çıktı. Burası kalabalık bir yerdü. Uzaktan, orada bir çok hayvanların bulunduğu görölüyordu.

Hulusi, canının sıkıldığı bu şehirde eğlenceli bir yer bulduğuna sevinerek o tarafa doğru ilerledi ve Kenan a:

- Bak, dedi, burası galiba kasabanın pazar yeri..

Kenan cevap verdi:

- Evet, hayvan pazarı. Fakat o tarafa gitmemiz doğru değil.
- Niçin?

— Demin de söyledim ya, senin şu kırmızı tablondan korkuyorum.

Hulusi yine anlamağa çalışarak bir dakika durdu, yine anlamamıştı..

Bu sırada, tam pazarın ağzına gelmişlerdi. Pazarın kalabalığı arasında bir sürü boğa bulunuyordu. O zaman Kenan arkadaşını kolundan tutarak başka yola sapmayı düşündü. Fakat geç kalmıştı:

Sürüden ayrılan bir boğa, müdhiş bir sür'atle, onlara doğru koşuyordu. Kenan iri düşündüğü çıkmıştı: Boğalardan biri Hulusi nin elindeki kırmızı tabloyu görerek ona saldırmak istemişti. Çünkü kırmızı renk boğaları çok fena halde kızdırır.

Boğanın kendilerine doğru geldiğini gören Hulusi şaşırılmıştı. Fakat Kenan, soğuk kanlılığını muhafaza ederek, arkadaşını kolundan çekti ve sol tarafa saparak koşmağa başladılar.

Kenan bu hareketiyle yanlış bir şey yapmış oluyordu: Eğer bilakis pazarın bulunduğu tarafa doğru kaçmış olsalardı kalabalığın yardımıyla kurtulabilirlerdi. Fakat şimdi gittikleri yer تنها bir sokaktı.

Biraz sonra dönüp arkalarına baktıkları zaman boğanın kendilerini takip ettiğini gördüler. Hem de, aralarındaki mesefe gittikçe azalıyordu.

İkisi de hiç seslerini çıkarmıyorlardı, mütemadiyen koşuyorlardı. Fakat Kenan daima zihninle, kurtulmak için, bir çare arıyordu. Birden Hulusi ye:

— Tabloyu yere at! diye bağırdı. Hulusi yine şaşkınlıkla bir an tereddüt etmişti. Bu tereddüt onlara çok pahalıya mal oldu

Boğa onlara yetişmişti. Birden Hulusi nin üzerine atıldı. Zavallı çocuk ancak o zaman elindeki tablonun tehlikesini hissederek onu yere attı. Fakat bu sefer boğa, tamamiyle kızmış bir vaziyette bulunduğu için, tabloyu görmedi. Mütemadiyen, Hulusi nin üzerine saldırıyordu. O zaman Kenan, geniş gövdesiyle Hulusi nin önüne geçerek, boğa ile karşı karşıya kaldı.

Elinde hiç bir silah olmayan Kenan kollarının kuvvetile koca bir hayvanla mücadele ediyordu. Bir müddet böyle devam etti. Kenan müthiş surette boğanın hücumlarına karşı kendini müdafaa ediyordu. Fakat bir an geldi ki zavallı gençte kuvvet bitmek üzere idi. Biraz daha sonra boğa Kenan ı altına aldı.

Bu sırada bir gürültü duyuldu: İmdatlarına bir sürü adam geliyordu. Bunlar kaçan boğayı aramağa çıkanlardı. Biraz sonra yetişen adamlar, Kenan ı hayvanın altından kurtardılar. Kenan bayılmıştı. Onu yakındaki bir

eczaneye götürürlerken Hulusi başlarına bu kazayı getiren kırmızı tablonun yerdeki parçalarına bakıyordu.

Ea-Kiro Yanardağında

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 34-35-36

İHTİYAR gemici hikâyesine:

"— Bundan çok evvel..." diye başlayınca dinleyenler gülümsediler ve içlerinden biri:

— Galiba, dedi, yine ta Tufan zamanından bahs edeceksin. Çünkü senin hikâyelerin hep böyle çok eskidir...

İhtiyar bu şakaya mukabele etti:

— Tufan zamanından kalma değil ama, dedi, benim hikâyelerim hakikaten çok eski bir zamana ait gibidir. Aradan geçen seneler belki o kadar çok değil, fakat yapılan şeyler bugünü o kadar ileriye götürmüş bulunuyor ki o günleri bundan çok uzak bir zaman saymağa mecbur oluyoruz.

Biraz durduktan sonra devam etti:

— Öyle ya, o zaman daha henüz yelkenli gemiler işlemekte idi. Olsa ki bugün buharlı vapurların bile artık kıymeti kalmamağa başladı. San-Francisco dan kalkan bir tayyare bir kanat çırpışta ta Honolülü ye varıyor.

Burada yine biraz durdu. Gözleri boşluğa dalmıştı. Sonra:

— Honolülü! diye tekrar etti. Benim için bu ne derin bir hatıradır! Ne güzel bir yerdir orası! Oraya hayatımda bir kere gitmek nasip oldu, ama hatırasını dünyada unutamam... Hele o Havayadaları...

Benim orada bulunduğum zaman da Amerikalılar adaya yerleşmiş idiler. Fakat bugünkü ticaret müesseseleri ve muntazam rıhtımlar henüz yapılmamıştı. Çünkü o zaman daha seyyahlar dünyanın bu cennetini keşfetmemişlerdi; adada ne büyük bir otel, ne sinema, ne de radyo vardı. Tabii bir cennet gibi bir yerdi.

Gemimiz oraya ananas yüklemek için gitmişti. Bir kaç gün kadar orada kalmağa mecburduk. Aklıma bu fırsattan istifade ederek bir şey yapmak geldi.

Bu tarafa gelen bir arkadaşım bana bir şey tavsiye etmişti:

Ea-Kiro yanardağının Japonlarca mukaddes addedilen kraterini dolaşmak. Arkadaşımın bana verdiği bu hevesle kararımı vermiştim.

Yanardağa gitmek için olan fikrimi yerlilere söyledim ve yanıma bir kılavuz istedim. Fakat burada garip bir şeyle karşılaştım: Japonlar bu fikrimi hayretle karşılayıyorlar ve hiç biri teklifimi kabul etmeyordu. Japonların bu hareketi beni kararımdan vazgeçireceği yerde bilakis hevesimi arttırdı. Demek orası tehlikeli bir yerdirdi? Hem de herkesi korkutan ve dehşetten tüylerini ürperten bir yer! Şimdi düşünüyorum da kendime hayret ediyorum. Fakat o zaman başkaydım. Gençlik bu! Her tehlikeye atılmak için kendimde bir heves buluyordum. Onun için Ea-Kiro yanardağı gittikçe merakımı kurcalıyordu. Acaba ne ile karşılaşacaktım?

Fakat nasıl gidecektim? Bu fikir üzerinde düşünürken aynı zamanda kendime bir kılavuz aramakta devam ettim. Nihayet, va'dettiğim çok paraya mukabil, bir Japon elde edebildim.

Havayadasındaki o geniş ve güzel vadiyi nasıl geçtiğimi size dille anlatamam. Zaten bu belki sizi fazla alakadar etmez. Asıl hikâyem bu kırları geçtikten sonra başlıyor. Çünkü ancak o zaman Ea-Kiro ya doğru yükselmiş oluyoruz. Fakat, yalnız, şunu ilave etmek isterim. O kırların türlü çiçek karışık kokusu hâlâ burnumdadır. Acaip bir çok kır çiçekleri, muhtelif nebatların, çiçek açmış ağaçların kokusu ve bunlara karışan toprağın hafif rutubeti... Üzerimizde tatlı bir mavi gökyüzü...

Bu sade fakat insanı sihre gark eden manzara içinde ilerleyorduk. Kılavuzun benden on adım ilerde gidiyordu. Çıplak ayaklı Japon yeknasak bir ahenk içinde bir türkü tutturmuş, iki tarafa sallana sallana ilerleyordu. Sonradan öğrendiğime nazaran onun bu türküsü sebepsiz değilmiş. Zavallı Japon önümüze çıkmalarından korktuğu cinlerin ve perilerin bu türkü ile dağılacaklarını umuyormuş...

Uzaktan karlı dağların tepeleri gözüküyordu. Biraz ötede, batan güneşin ışıklarıyla türlü renklere giren diğer dağ tepeleri vardı.. Ve onların ta üstünde de Ea-Kiro yanardağının krateri.

Yürüdüğümüz yerler, biraz sonra dikleşmeğe başladı. Dağlara tırmanıyorduk. Akşam da iyiden iyiye bastırılmıştı. O gün epeyce de yol yürümüştük. Bunun üzerine geceyi orada geçirmek için durduk. Ben çadırımı kurdum ve yattım.

Ertesi sabah, güneş doğarken, tekrar yola çıktık. Gittikçe dikleşen ve sarplaşan kayalara tırmanıyorduk.

Ya biz dün çok yorulmuştuk, veyahut arazi gittikçe sarplarıyordu, adımlarımızı, zor atıyor, kayalara güçlükle tırmanıyorduk. Yakınımızda gördüğümüz yanardağa bir türlü gelemiyor, biz ilerledikçe o yine aynı yerde kalıyordu. Sabahleyin şafak sökerken yola çıktığımız halde o gün akşamı yine yolda ettik. Nihayet güneş battıktan bir iki saat sonra idi, yanardağın kraterinin ilk yamaçlarına gelmiştik.

Kılavuzumla kavilleştirmize nazaran güneş batınca oradan dönecek yani geceyi orada geçirmeyecektik. Halbuki biz ancak geceleyin yanardağa gelmiş bulunuyorduk. Binaenaleyh, geri dönmemizin imkanı yoktu.

Geceyi orada geçireceğimizi söylediğim zaman zavallı Japon korkusundan donakaldı. Sonra ağlayarak, dizlerime kapanarak, geri dönmemizi, geceleyin orada kalmamamız için yalvardı. Çünkü muhakkak surette, cinler ve periler tarafından bir felakete uğrayacağımıza emindi.

O ne kadar yalvardıysa ben de ısrar ettim. Çünkü, bu kadar meşakkatle buraya geldikten sonra yanardağı görmeden, daha doğrusu dağın esrarını öğrenmeden nasıl dönebilirdim? Zavallı adama acıyordum. Fakat onun bu batıl itikadının cezasını vermek ve, sonra da, korkusunun asılsız olduğunu ona göstermek isteyordum. Çünkü böyle bir şeyin olacağını ve cinlerin haşm'etine uğrayacağımızı hiç de zannetmeyordum.

Japon birdenbire ağlamalarını ve yalvarmalarını kesti. Artık onu imana getirdiğimi sanıyordum. Fakat biraz sonra hilesini anladım:

Karanlık iyiden iyice basınca Japon ortada yoktu.

Demek, benim dalgınlığımdan istifade ederek, sıvışmış, kaçmıştı. Şimdi ben yap yalnız kalmıştım.

ONU aramağa lüzum görmedim. Çünkü buraya gelinceye kadar yolu öğrenmiştim, aynı yoldan geri dönecektim. Bu ciheti böyle üşünerek, endişeye düşmeden, geceyi geçirmek için, kaputuma bürünüp uzandım.

Fakat birdenbire rahatım bozuldu: Gece saat ona doğru idi; müthiş kir soğuk rüzgar çıktı. O kadar soğuktu ki, adeta vücudumun donduğunu hissetmeğe başladım. Uyumak kabil değildi.

Dişlerim birbirine çarpmağa başlamıştı. Üzerimde ki kaputtan başka barınacak bir yerim yoktu. Binaenaleyh orada kalmak kabil değildi.

Biraz yukarıda, Ea-Kiro nun krateri yükseliyordu, aklıma bir fikir geldi, ve "evet!" diye düşündüm.

Yanardağın kayalıkları arasında rüzgârdan mahfuz bir yer bulabilecektim. Belki de volkanın sıcak buharlarıyla de kendimi ısıtabilirdim.

Yerimden kalktım ve kayaları tırmanmağa başladım. Biraz sonra kraterin üzerine çıkmıştım. Oradan bir iki adım aşağı inince rüzgârdan mahfuz ve sıcak bir yerde bulunuyordum. Bir kayanın üzerine ilişerek uzandım ve biraz sonra rahat bir uykuya dalmıştım.

Birdenbire bir sarsıntı ile uyandım. Gözlerimi açınca etrafıma bakındım: Hiçbir şey yoktu. Fakat rüya görmüş olamazdım. Çünkü vücuduma bir şeyin dokunduğunu ve sarsıldığımı pekâlâ hiss etmiştim. Kulak kabartarak etrafımı dinledim. Hiçbir gürültü işitmeyordum. Fakat aradan bir iki dakika geçince bütün tüylerim diken diken oldu:

Gayet yakınımda hafif bir gürültü duymuştum. Bu, çok hafif ve yumuşak bir sestti. Adeta bir kanat çırpma veya tüylerden hasıl olan bir sese benzeyordu. Aynı zamanda kolumun, hafifçe, bir şeye dokunduğunu hissettim. Dehşet içinde kalmıştım. Birden geri dönerek bunun ne olduğunu öğrenmek istedim. Fakat yine hiçbir şeyle karşılaşmadım. Ya hakikaten hiçbir şey yoktu veya bu gürültüyü çıkaran ve koluma dokunan şey kaybolmuştu.

Yine bir sükût içine düşmüşüm. Fakat yine etrafımı dinliyordum. Bir iki dakika sonra şiddetli bir sarsıntı oldu. Birdenbire yükseldiğimi ve tekrar yere düştüğümü hissettim. Acaba yanardağı hareketemi gelmişti?

Ben bu düşünce ile etrafımın ateş içinde kalacağını beklerken gözlerimin birdenbire, karardığını gördüm. Şimdi her taraf siyah olmuştu. Gözlerimin önünde dalgalar dönüyor, bulutlar dolaşıyordu. Ve bu dalgaların arasından yavaş yavaş bir hayaletin belirdiğini gördüm.

Bu, kefene sarılmış bir iskeletti. Uzun kollarını ileri doğru uzatmış, korkunç gözlerle bakarak bana doğru yaklaşıyordu.

Ben dehşet içinde dona kalmış iken, karşımdaki hayalet keskin bir ısıklık çalmağa başladı. Aynı zamanda, ayaklarının üzerinde zıplamaya kalkmıştı. Onun harekâtile yer de sallanıyor, kayalar, çatırdayarak, birbirinden ayrılıyorlardı.

Bir dakika, düşündüm: Acaba bu bir hayalmidi? Hakikaten dağımı harekete gelmişti? ve karşımdaki hayalet bir cin veya peri değil de garip şekilli bir gece kuşu filanmidi?

Bu düşüncelerim belki hakikatti. Fakat o anın dehşeti içinde bunları fark edecek vaziyette değildim. Bundan başka, Japon un söyledikleri bende, küçük de olsa, yine bir tesir bırakmıştı. Şimdi, karşımda gördüğüm hayaleti bir cin olarak kabul ediyor, dağın sarsılmasının da onun hoptamasından husule geldiğini zannediyorum.

Bu hale bir nihayet vermek için yerimden kalkmak istedim. Ayağa kalkarak etrafımı daha iyi görebilecek ve gözlerimin önündeki hayallerin ne olduğunu iyice fark edecektim. Fakat biraz kımıldamak istediğim zaman, adeta yere bağlı olduğumu hissettim. Bir hareket yapmanın imkanı yoktu. Ayaklarımın üzerinde kalkamıyordum. Bütün kuvvetim kesilmişti. Biraz daha gayret ettiğim zaman ancak dizlerimin üzerinde biraz öteye dönebilmeğe muvaffak oldum ve bu suretle sürüne sürüne bir kaç adım ileriye gidebildim. Arkama baktığım zaman hayaletin yine bana aynı mesafede olduğunu gördüm. Demek bana yaklaşıyordu? O halde bu aslı olmayan bir hayal değildi. Bunun üzerine korkum bir kat daha fazlalaştı. Artık bir hareket yapamaz hale gelmiştim.

Fakat gittikçe hayaletin yaklaştığını hissediyordum. Binaenaleyh bir gayret daha ederek biraz daha geriye çekilmek lâzımdı. O zaman etrafımdaki derin karanlık içinde daha koyu siyahlıkta bir nokta gördüm. Burası kayaların arasında bir çukurdu. Oraya girmek isteyordum.

Dizlerimin üzerinde doğruldum, oraya doğru ilerlemeğe başladım. Biraz sonra karanlık çukura girmiştim. Burası dışarıya nisbeten hem daha sıcak, hem de daha emin bir yerdi. Etrafımdaki derin boşluğun ve karanlığın dehşeti burada yoktu.

Burada hayaleti de gözden kaybetmiştim. Derin bir nefes alarak sabahı beklemeğe karar verdim. Fakat bir iki saat sonra başka bir şeyle karşılaştım.

Yene büyük bir sarsıntı ile uyanmıştım. Deminki hayalet bana korku vermişti. El'an bu korkunun tesiri altında olduğum için son sarsıntılar kalbimde büyük bir dehşet uyandırdı. Yerimden kalkamaz olmuşum. Fakat ikinci ve daha büyük bir sarsıntı beni birden bire yerimden fırlattı. Belki sarsılan yerin şiddetile havaya kalkmıştım, ve yahut ta vücudümde hasıl olan bir aksülamelin tesirile sıçramıştım. Korkudan büyüyen gözlerimle etrafa bakıyordum. Karşımda gene hayaletin belireceğini zannediyordum. Fakat bu

sefer öyle olmadı. Biraz sonra derinden derine büyük bir gürültü işittim.. Bu, bir gök gürlmesine benziyordu. Fakat gittikçe fazlalaşıyor ve sesler benim bulunduğum tarafa yaklaşıyordu. Son işittiğim ve hepsinden daha kuvvetli olan bir gürlleme aklımı başıma getirdi. Bu ne gök gürlmesi idi, ne de başka bir şey...

Şimdi anlamıştım: Yanardağ feverana gelmişti. Burnuma gelen bir koku da bu fikrimi tasdik ediyordu. Dağdan çıkan dumanların ve buharların kokusu bütün etrafımı sarmağa başladı. Binaenaleyh tehlike çok yakınımdaydı demektir. Bir an kaybetmeden buradan uzaklaşmak lâzımdır. Çünkü yıkılan veya parçalanan kayaların gürültüsü gittikçe yaklaşıyor, sarsıntı daha fazlalaşıyor. Bundan başka, yüzüme sıcak bir rüzgar çarptığını hissediyordum. Gaz kokusu da gittikçe kuvvetleniyordu. Demek yanardağ tamamen feverana başlamıştı. Biraz daha duracak olursam ya bir lav yığını altında kalacaktım veya bir gaz bulutu ile boğulacaktım. Evet, bir an kaybetmeden buradan kaçmak lâzımdır. Fakat nereye?

Bir dakika, düşünmek için durdum. Lakin düşünülecek vakit değildi. Şevki tabiime tabi olarak bir yere ilerlemek lâzımdır. Ya büsbütün yanardağın ateşleri içine düşecektim veya dağdan aşağı inen bir yola sapıp kurtulacaktım.

Bu düşüncelerden sonra artık karar vermiş bulunuyordum. Bu sırada arkamdan duyduğum bir sarsıntı beni harekete şevketti. Hemen fırladım, hayaletin korkusile kaçtığım mağaramdan dışarı çıktım. Fakat çıkar çıkmaz yüzümün büyük bir lav alevile yandığını hissettim. Bunun üzerine attığım çığlıkla deli gibi sıçradım ve gözlerim kapalı, ileri doğru koşmağa başladım... Kayaların üzerinden çukurlardan, tümseklerden,

yuvarlanan bir taş parçası gibi, aşağı doğru iniyordum.. Arkamdan büyük gürültülerle yuvarlanan taşları ve ensemden hücum eden ateşlerin dalgasını hissediyordum. Fakat ben, onların önünde, öyle bir süratle yuvarlanıyordum ki bana yetişemeyeceklerine emindim. Şimdi düşündüğüm zaman hâlâ hayret ediyorum: Ben bu kayaların çukurların üzerinden nasıl yuvarlandım, nasıl aşağı indim!. Adeta bir lastik top gibi, tasta taş sığıyor, büyük bir süratle düşüyordum. Çünkü buna ancak düşmek denebilir. Zira irademle hareket etmiyor, nereye gittiğimi bilmiyordum.

Yanardağın merkezinden çok uzaklaşmış olacaktım ki artık gürültüleri pek hafif olarak işitiyor, ancak ılık bir rüzgâr hissediyordum; burnuma da hiç gaz kokusu gelmiyordu. Bunun üzerine artık tehlikeden kurtulduğuma, her şeyin arkamda kaldığına emindim. Bu düşünce ile kalbimden korku silindi. Fakat bunun neticesi çok ağır oldu:

Artık hissi-tabiile değil de düşünce ve irademle hareket ettiğim için kayaların üzerinde bir o yana bir bu yana sallanarak ilerliyordum. Her an düşmek korkusile kollarını açıyor, bunun üzerine daha fazla sallanıyordum. Birdenbire önüme çıkan bir kayayı görmiyerek yere kapandım.

Müthiş surette canım acımişti. Sağ dizim büyük bir şiddetle kayaya çarpmış, yüzü koyun yuvarlanmışım. Şimdi büyük bir acının baygınlığı içinde bulunuyordum. Gözlerimin önünde büyük, karanlık dalgalarının döndüğünü görüyor, başımın içinde bir şeyin zonkladığını duyuyordum.

Bir an böyle dalgın kaldım. Sonra tekrar bir gürültü ile uyandım. Dağdan kayaların yuvarlandığını zannettim. Yerimden fırlamak istedim, muktedir olamadım. Başımı arkama çevirdiğim zaman daha büyük bir korku içinde kaldım:

Yukarıda iken gördüğüm o hayalet gene karşımda duruyordu. Gene, öyle, ellerini bana doğru uzatmış, ilerliyordu. Bu sefer kaçmanın imkânı olmadığını anladım. Çünkü dizimin ağrısı o kadar büyüktü ki bir hareket yapacak halim yoktu. Çarnaçar hayalete teslim olacaktım. Kokmıyan ve hissini kaybetmiş gözlerle ona bakmağa başladım.

Hayalet önce bir an, kolları öne uzanmış, durdu. Sonra sağ ayağını kaldırdı, yavaş yavaş yürümeğe başladı. Bir iki adım sonra ta yanıma gelmişti. Soluduğunu işitiyor, üzerindeki örtünün hışırtısını duyuyordum.

Bütün soğukkanlılığımı muhafaza ederek gözümü kırpmadan ona doğru bakmağa başladım.

Hayalet bana bir adım kala yaklaşınca durdu. Sonra eğildi ve uzun kollarile beni kucakladı. Bir tüy hafifliğiyle yükseldiğimi hissettim. Aynı zamanda bütün sancılarım dinmiş, dizimin tahammül edilmez derecede olan ağrısı geçmişti.

Hayaletin kolları arasında hiçbir his duymuyor, neticeyi bekliyordum. Fakat bu, hiç te umduğum gibi olmadı.

Biraz sonra hayalet yürümeğe başlamıştı. Beni hep kucağında taşıyor, gayet nazik bir tarzda tutarak kayalara, taşlara değmememe dikkat ediyordu. Onun bu hali bana o kadar itimat ve emniyet vermişti ki hiç bir korku duymuyordum.

Biraz daha gittikten sonra durduk. Gün de ışığa başlamıştı. O zaman başımı çevirerek hayalete baktım ve birden haykırdım:

Bu, benim Japon kılavuzum idi! Bir anda hiddet ve hayret zihnimde toplandı. Fakat onun kulaklarına kadar uzıyan ve esasen süzük olan gözlerini kaybeden gülüşü üzerine durdum. Japon ilk söz olarak:

— Ea-Kiro yanardağının esrarını öğrendin mi şimdi? dedi.

Bir dakikada her şeyi anladım. Denek şeytan Japon kendilerinin efsanesine inanmıyan bir ecnebiyi cezalandırmak için bu oyunu oynamıştı. Fakat sonunda, onun yüzünden canımın acıdığı ve bir kazaya uğradığımı görünce, merhameti koymamış, beni kurtarmış, hakikati söylemişti.

Bir Damla Su için

Nakleden: Vedat Galip, Nu.: 37-38-39

BİR haftalık seyahatlerinden sonra yatta içecek su kalmamıştı. Sarnıçlardaki en son kalan bir kaç damlayı da içtikten sonra büyük bir ye'se düştüler. Ne yapacaklardı? Çünkü, geçtikleri deniz ucu bucağı olmıyan bir ummandı.

Cenup Bahrimuhitinde ilerliyorlardı. Her sahilden çok uzakta bulunuyorlardı. Yalnız, yollarında ufak bir adaya rasgelmek ihtimalleri vardı. Bu ada haritada Tulkaras ismile gösterilmişti. Şimdi, yata o istikameti vermişlerdi.

Yatın sahibi sabırsızlanıyor, bir an evvel o adaya varmak istiyordu. Kaptan yata bütün süratini vermişti: Yelkenle ilerleyen bu yatın bütün yelkenleri açılmıştı. Rüzgâr da onlara müsait bir istikametten esiyordu. Yattaki herkes ufukta bir karaltı alıyor, adayı görmek istiyordu. Bütün gözler kaptanın adanın bulunduğu ciheti gösterdiği noktaya dikilmişti. Çünkü ancak orada hayat vardı, ve çünkü ancak orada, hasret kaldıkları bir damla suyu bulabileceklerdi. Ya adada su yoksa?. Bunu hiç kimse aklına getirmiyordu.

Biraz sonra yattakilerden biri bağırdı:

— Geldik!

Herkes onun baktığı noktaya gözlerini çevirdi ve hepsi birden tekrar ettiler:

— Evet, işte Tulkaras adası...

Bu, ufuktaki siyah bir çizgiden ibaretti. Dürbünle bakan Mr. Grove kaptana:

— Sahilde bazı ağaç gibi bir şeyler görüyorum, dedi, al sen de bak... yoksa yanılıyor muyum?..

Bu sözler üzerine, elindeki dürbünü kaptan Jacksona uzattı. Kaptan dikkatle ufku gözden geçiriyor, fakat bir şey söylemiyordu. Mr. Grove endişe ile sordu:

— Değil mi? Yanlış mıyım?..

Kaptan dürbünle etrafa bakmakta devam ederek cevap verdi:

— Bilmem... Ben kayalardan başka bir şey görmüyorum. Maamafih, hiç ağaç bulunmamak orada su olmadığına delili değildir ya...

Kaptanın bu sözleri şimdiye kadar hiç kimsenin kalbine girmiyen endişeyi ortaya koymuştu. Biraz evvel ümitle açılan ve daha sonra sevinçle parlıyan gözler şimdi derin bir korku ile dolmuştu: Ya adada su yoksa?... Fakat ümit gene onlara hakimdi.

Yaklaştıkça adanın nasıl bir yer olduğunu görüyorlardı. Burası topraktan ziyade kayadan ve kumdan müteşekkil bir adaydı. Pek te büyük olmadığı anlaşılıyordu.

Kaptan Jackson ta sahile kadar sokulmağa cesaret edemedi, çünkü çok sığ bir yerdi. Karadan epeyce uzakta demir attı. Bunun üzerine yatın sahibi Mr. Grove hemen bir filika indirtti. Kaptanla beraber daha bir kişiyi adaya çıkıp su bulmaları için gönderdi.

Yattakiler bu sıkıntılı seyahatlerinde görmedikleri bir ıstırap içinde iki saat beklediler. Şimdi artık adeta susuzluklarını unutmuşlardı; yalnız kendilerine hayat müjdesi getirecek olan arkadaşlarını bekliyorlardı.

Filika döndüğü zaman Mr. Grove yatın salonunda oturuyordu. Yanma giren tayfaya, Mister Grove heyecanla sordu:

— Su bulamadınız mı?

— Maalesef, hayır, sir. Sonra... Tayfa sözünün arkasını getiremiyor heyecandan tıkanır gibi oluyordu. Mister Grove sordu:

— Ne var?

Tayfa zorla bir kaç kelimeyi bir araya topladı:

— Kaptan Jackosonu yerliler yakaladılar.

— Ne?

Mr. Grove birden ayağa sıçramıştı. Saçları diken diken olmuştu. Şimdi ikisi de aynı vaziyette gözleri hayretle açılmış ayakta duruyorlardı.

Nihayet Mr. Grove sordu:

— Peki, niçin kendisini müdafaa temedi?

— Birdenbire hücum ettiler efendim. Önce bize dostça işaretler verdiler, bize yaklaştılar. Kaptanın üzerinde silahları vardı ama kullanmadı:

— Sen niye onu müdafaa temedin? Üzerinde silahın yokmu idi? Ben siza demez miyimki daima silahlı gezin?

— Üzerimde silahım vardı efendim. Fakat kaptan bana ateş etmememi söyledi. Zaten ateş etsem de fayda vermeyecekti ki... Yerliler yüzlerce kişi idi, hem de hepsinin üzerinde silah dolu... Oklar, yaylar, bıçaklar, mızraklar... Sonra oldukça adanın içinde bulunuyorduk. Kaçsak bile sahile gelinceye kadar bizi tekrar tutarlardı...

— Peki, nasıl oldu bu iş anlatsana...

— Kaptan, gayet sükûnetle, yerlilerle konuşuyordu. Galiba sudan bahsediyorlardı. Çünkü ben tabii onların konuştuğu dili anlamıyordum. Birdenbire yerliler çok hızlı ve daha heyecanla konuşmağa başladılar, kaptan Jackson da bu sefer onlara aynı tarzda cevap verdi. O zaman içlerinden bir kaç kaptanın üzerine atıldılar, tuttular. Fakat bir fenalık etmediklerine eminim. Galiba onu bir rehin olarak saklıyorlar. Çünkü yanından ayrılırken, kaptan bana yerlilerin gelip sizinle görüşeceğini söyledi.

Burada Mr. Grove:

— Benimle mi? diye haykırdı. Fakat ben onların dilinden bir kelime bile anlamam...

Sonra ilave etti:

— Bana Camilloyu çağırırsana.

Bunun üzerine tayfa ikinci kaptanı çağırmağa çıktı. Fakat bir iki adım atmışken geri dönerek:

Efendim, dedi, bir şey unuttum: Kaptan Jackson, her ne olursa olsun, adaya bizden kimse yollamamamızı tenbih etmişti.

M. Grove buna başını sallıyarak cevap verdi. Dalgın ve düşünceli duruyordu.

Biraz sonra ikinci kaptan Camillo içeri giriyordu. Mr. Grove birdenbire doğrularak:

— Bana bak, Camillo, dedi. Git bak bir ara, gemide bu adanın yerli dilini bilen kimse var mı?

Sonra, emir ver, herkes silahlı bulunsun.

Camillo hürmetle selamladı. Mr. Grove onu biraz daha tutarak:

— Baksana, dedi, sen ne düşünüyorsun, ne yapabiliriz? ...

Camillo ellerini açarak bir şey düşünemediğini gösterdi.. Bunun üzerine Mr. Grove:

— Bütün tayfamızı karaya çıkarsak diyorum, dedi, nasıl olur acaba? Kaptan Jackson böyle bir harekette bulunmamamızı ısrarla tenbih etmiş, fakat biliyorsunuz ki o bizim için ve arkadaşları uğruna canını feda edebilecek derecede fedakâr bir insandır. Onun için, bizim hayatımızı tehlikeye koymamamızı istemiştir. Fakat biz de onu kurtarmağa çalışmalıyız.

İkinci kaptan Camillo cevap veremedi duruyordu. Mr. Grove sözüne devam etti:

— Jacksonun cebinde iki rovelverden başka bir şey yok, yerliler elbette ona tahakküm edebilirler. Fakat biz bütün kuvvetimizle gidersek...

Sonra ilave etti:

— Fakat kızımı ne yapacağız? Kendimizi tehlikeye atarken onu da yapıyoruz bırakmak olmaz. Bilmem ki hangi şeytan bizi bu adaya yanaştırdı...

Mr. Grove vaziyetin vehametini düşünüyordu Ne yapacaktı; her iki taraftan da tehlike içinde bulunuyordu.

Camillo onu teselli etmeğe çalışıyordu:

— Bizim ne kabahatimiz var; diyordu. Bir damla su için her tehlikeye atılmağa mecburduk.

Bu sözler üzerine ikisi de sükûte daldılar. Biraz sonra içeri Mr. Grovenin kızı giriyordu. Birden:

— Baba, dedi, hiç vakit kaybetmeden hazırlanın; Jackson un imdadına koşmalıyız. Ben de sizinle geleceğim. Biliyorsunuz, oldukça iyi silah kullanırım.

Mr. Grove, düşünceli bir vaziyetle, salonda bir aşağı bir yukarı dolaşmağa başladı. Sonra, kızma dönerek:

— Ben de nu düşündüm ama, dedi, kaptan Jackson adaya adam çıkarmamamızı ısrarla tenbih etmiş. Bu çok büyük bir tehlike olacak...

— Peki, biz hayatımızı, tehlikeye koyacağız diye onu mu tehlikede bırakalım?

— Hayır, bahsettiğim tehlike, bilakis, onun için. Çünkü, yerlilere hücum edersek onlar da bizden bir intikam almış olmak için, şüphesiz, Jackson u öldürürler. Onun için, ihtiyatlı davranmamız lâzımdır. Sonra, Jackson un zekâsı belki böyle bir tehlikeye bile yanaşmadan kendisini ve bizi kurtarabilir, zannediyorum.

Bu sırada deminki tayfa girdi. Mr. Grove a:

— Aradım, dedi, adamlarımız arasında bu adanın lisanını bilen kimse yok.

Mr. Grove tekrar düşünceli bir hal almıştı. Tam bu sırada diğer bir tayfa, koşa koşa, içeri girdi:

— Yata doğru bir kayık geliyor, kaptan Jackson da yerlilerle beraber içinde.

Bunun üzerine Mr. Grove:

— Camillo, dedi, söyle, herkes silahlansın.

Camillo acele ile dışarı çıkarken M. Grove ayağa kalktı. Biraz ilerliyerek bir masanın gözünü çekti. Oradan üç tabanca çıkararak birini kızma verdi:

— Al, dedi, belki sen de kendi kendini müdafaa etmeğe mecbur olursun. Fakat dikkat et, sana emir vermeden, sakın ha, 'ateş etme. Anlaşıldı mı? Söz veriyor musun?

— Evet, baba, söz veriyorum. Fakat benim de senden bir ricam var. Eğer Jackson un hayatını tehlikeye koyan birisini göreceğim olursam, o vakit ona ateş etmeme müsaade edeceksin, değil mi? Biliyorsun ki ben hayatımı Jackson a borçluyum.

— Pekâlâ, kızım. Yalnız, şimdilik fazla heyecana kapılma ve benimle beraber gelin.

İkisi beraber güverteye çıktılar. O zaman, büyük, bir kayığın gemilerine doğru geldiğini gördüler. İçinde kırka yakın yerli vardı. Hepsi de mızraklı, bıçaklı ve oklu idi. Kaptan Jackson hepsinin ortasında bulunuyordu. On on iki adam etrafını sarmışlar, mızraklarının ucunu ona doğru çevirmişlerdi. Bu suretle sıkı bir muhafaza altına alınmış bulunuyordu.

Kayık yata yaklaşıyordu. Yattakiler heyecanla bekliyorlardı. Nihayet kayık gemiye tamamilen yaklaştı. Bu sırada kaptan Jackson:

— Korkmayın, dedi, istediğimiz gibi konuşabiliriz. Dilimizi anlıyan kimse yok içlerinde. Beni buraya tercüman olarak getirdiler. Aramızda her istediğimizi söyleyebiliriz. Yalnız, hiç, bir sebeple ateş etmeğe kalkmayın. Çünkü siz onlardan bir kaçını öldürürseniz bile geride kalanlar da beni muhakkak telef ederler.

Yatın güvertesindekiler kaptan Jackson u heyecanla dinliyorlardı. Biraz durduktan sonra kaptan sözlerine devam etti:

— Ada kurak mevsimde bulunuyor, dedi. Hele bugünlerde her taraf, taş kesilmiş. Bir damla su yok. Yağmur ümit ediyorlar. Fakat daha şimdilik bir şey yok. Çok büyük susuzluk azabı içinde kalan yerliler tutturdular. İlle bizden bir fıçı su istiyorlar.

Gemimizde de bir damla suyun bulunmadığını söyledim. Fakat inanmıyorlar ve eğer vermezsek beni öldüreceklerini ve gemiye hücum edeceklerini söylüyorlar.

Kaptanın bu anlattıkları herkeste derin bir dehşet uyandırmıştı. Jackson:

— Evet, dedi, vaziyet çok korkunç. Söyledikleri gibi hareket edeceklerine eminim. Çünkü susuzluk onları çileden çıkarmış, gözlerini kan bürümüş. Yapacağımız bir şey var: Mümkün olduğu kadar vakit kazanmak. Belki yağmur yağar veya rüzgâr çıkar. Eğer rüzgâr çıkarsa, hiç durmayın hemen demir alıp kalkın. Nasıl olsa beni kurtarmanıza imkân yok. Eğer siz giderseniz, elimden bir şey gelmeyeceği için, zannedersem sırf zevkleri için canıma kıymazlar. Belki de bir kolayını bulur kaçırım. Siz de ilk fırsatta, kaçmağa bakın ve beni düşünmeyin.

— Seni düşünmemek olur mu hiç!

Bunu söyleyen M. Grove un kızı idi. Bunun üzerine kaptan Jackson:

— Merak etmeyin, Mis, dedi. Ben böyle nice tehlikeler atlattım.

Sonra Mr. Grove e dönerek:

— Sir, dedi, be size bu söylediklerimle sanki onların su istediklerini anlattım. Şimdi siz de bir şeyler söyleyin. İsterseniz bir şiir okuyun, ve yahut bir hikâye anlatın. Ben onlara bunu nasıl tercüme edeceğimi bilirim. Haydi. Sir, çünkü hepsi sabırsızlıkla cevap bekliyor.

İçinde buldukları vaziyetin ağırlığına rağmen yattakilerin bu komediye gülecekleri geliyordu. Çünkü Mr. Grove, o adaya çıkınca ne büyük heyecanla beklediklerini, kendisinin gelmediğini görünce nasıl bir korkuya düştüklerini anlatıyordu. Kayıktaki yerliler merak ve endişe ile, bu sözleri dinliyorlardı. Onun ne söylediğini merak ederek, sabırsızlıkla, kaptan Jackson'un tercüme etmesini bekliyorlardı.

Mr. Grove sözlerini bitirip te durunca kaptan, yerlilerin lisanile, söze başladı. Onlara gemideki adamın bir sihirbaz olduğunu, isterse yağmur

yağdırabileceğini söyledi. Hatta eğer itaatsizlik ederlerse, büyük bir tufan husule getirerek hepsini boğabileceğim ilâve etti.

Bunun üzerine yerlilerin arasında bir heyecan görüldü. Aralarında bir şeyler konuşuyorlardı. Nihayet reisleri ayağa kalktı ve söze başladı.

Yerli reis sözünü kesince kaptan Jaçkson, sanki onun söylediklerini tercüme ediyormuş gibi, Mr. Grove e şu sözleri söyledi:

— Sizin istediğiniz zaman yağmur yağdırabileceğinizi söyledim. Şimdi reis sizden bu kudretinizi göstermenizi istiyor. Fakat hiç merak etmeyin. Ben size bir çare göstereyim: Yatı yıkamak için kullanılan tulumbalı hortumlardan birini alın. Motörü işleterek yatın öbür tarafından su çekin. Hortumun ucunu göstermeden, bu taraftan havaya suyu fıskırtın. Su yükselip tekrar yere düşerken üzerlerine gelecek bir vaziyet alın... Mucizemizin bu suretle bir numunesini göstermiş oluruz.

Kaptanın dediği gibi yaptılar muvaffak oldular. Yerliler, üzerlerine gökten su düştüğünü görünce şaşırıldılar ve hep, bir ağızdan bağırmağa başladılar. Bunun üzerine kaptan Jackson suyun kesilmesini söyledi. Hakikaten yerliler büyük bir korku içinde kalmışlardı.

Gökten yağmur yağdığı zaman, hayretleri arasında, biraz da su toplamağa vakit bulmuşlardı. Bu sudan evvelâ reisleri içti: Fakat biraz sonra yüzünü buruşturarak ve elile kartını tutarak, kaptana döndü, bir şeyler söyledi. Deniz suyunun reisin karnını ağırttığı belli idi. Kaptan Jackson ona cevap verdikten sonra yattakilere döndü:

— Yerli reis bu suda şeytanların bulunduğunu söylüyor, dedi. Çünkü karnında bu şeytanların sancı yaptığını duymuş. Onun için, böyle şeytansız su istiyor. Fakat "şeytansız" suyun öyle çabuk çabuk elde edilemeyeceğini söyledim. Bunun üzerine yarın öğleye kadar bir mühlet aldım. Demek ki aşağı yukarı bir günlük vaktimiz var. O zamana kadar da Allah kerim... şimdilik Allaha ısmarladık.

Kaptanın bu sözleri üzerine kayık harekete başladı. Bir an yattaki herkes onların uzaklaşmasını gözlerle takip etti. Bu sükûtu nihayet Camillo bozdu, Mr. Grove e dönerek:

— Kaptan Jackson mükemmel bir gemici! Dedi

Mr. Grove buna:

— Evet, diye mukabele, etti. Fakat düşünceli gözüküyordu. Nihayet:

— Camillo dedi, çok ihtiyatlı davranmamız lâzım. Geceleyin geminin arkasında bir nöbetçi flikası bulundurmamız lazımdır. Ufak bir tehlike anında her şey hazır olmalı.

Günün sonu büyük bir hüznün ve keder içinde geçti. Ufukta bir bulutun yükselmesini bekliyorlardı. Fakat havada yağmur alâimine benzer bir şey yoktu. Ertesi sabah olumca ne yapacaklardı?

O gece dört kişi flikada nöbetçi durdu. Mr Grove ve Camillo da sıra ile nöbet bekliyorlardı. Bu suretle sabahın saat ikisini yaptılar. O zamana kadar bir şey olmamıştı.

Faka tam saat ikide, Mr. Grove ile Camillo nöbet değiştirecekleri zaman, birden, karşıki sahilden çığlıkların yükseldiğini işittiler. Flikadakiler hemen hazırlığa başladılar. Çok geçmemişti ki birbirini müteakip dört el silâh atıldı.

Camillo:

— Dört, el ateş ettiğine nazaran dört kişi yere serilmiş demektir, dedi. Çünkü kaptan Jackson un kurşunu muhakkak hedefine gider. Fakat, üzerinde iki tabanca olduğuna göre, beşer kurşundan on kurşunun altısı kaldı demektir.

Bu sözler daha ağızından yeni çıkmıştı ki bir el silâh daha duyuldu. Bu ses onlara daha yakından gibi gelişti. Bunun üzerine daha hızla sahile doğruldular. Biraz sonra karşıki sahilden denize bir gölgenin atıldığını gördüler. Bunun arkasından mızraklarla onu takip edenler görüldü.

Yerliler denize atılan adamın arkasından ok fırlatıyorlardı. Denize atılan biraz sonra sahildeki bir kayığa çıktı ve sahilden, açılmağa başladı. Bu kaptan Jackson du.

Yatın flikasından bunu farkedener, de ona doğru ilerlemeğe başladılar. Biraz sonra kaptanla birleşmişlerdi.

Yata döndükleri zaman kaptan Jackson nasıl kaçtığını anlatarak:

— Çok kolay kaçtım, dedi. Akşamlayın ellerimi, bacaklarımı bir iple bağlamışlardı. Benim hiç kıpırdıyamıyacağımdan emin olarak, çekildiler gittiler. Fakat şöyle, bir iki, yanıma dönmek istediğim zaman bir de baktım ki ip gevşiyor. Daha ziyade gece olunca kollarımı hareket ettirmeğe başladım. Düğümleri o kadar gevşek yapmışlar ki birde açıldı. Ne kadar olsa gene gemici değiller... İplerden kurtulunca hemen ayağa kalktım. Biraz ötede iki nöbetçi koymuşlardı. Fakat ikisi de karşı, uyanıp ta beni görürler diye, ikisinin de başına tabancamın sapile kuvvetli bir darbe indirdim. Artık sahile doğru

koşmağa başlamıştım. Birden karşıma birkaç yerli çıktı. İşte, o zaman, tabancamın beş kurşununu kullanmağa mecbur oldum. Bundan sonrasını biliyorsunuz: Sahile gelip denize atladım Fakat sizinle karşılaşmıyacak olsaydım, beni bir kayık takip ederek, yetişebilirlerdi.

Kaptan Jackson hikâyesini bitirdikten sonra yorgun olduğunu ve yatmak istediğini söyledi. Bunun üzerine herkes kamarasına çekildi. Fakat biraz sonra kaptan Jackson, henüz yatmak üzere ayrılacak olan Mr. Grove ile Camillo nun yanına geldi. Onlarla gizli bir şey konuşacağı anlaşılıyordu. Söze başladı:

— Yerlilerin arasındaki susuzluk azabı çok müthiş, Sir. Bu hal onları adeta deli ediyor. Çünkü diğer, zamanlarda, sahillere yaklaşan bir ecnebi gemisinden korktukları, hatta memleketlerinin içerilerine kaçtıkları halde, görüyorsunuz, ta yanımıza kadar geldiler. Sonra, bizden o kadar ısrarla su istiyorlar ki! Bize yarın akşam, güneş batıncıya kadar mühlet veriyorlar. Eğer o zamana kadar yağmur yağmazsa yata hücum edecekler. Yağmurun yağacağına hiç ümidim yok. Çünkü ne gökte bir bulut var, ne de havada bir rüzgâr. Yağmur yağmayınca kurtulmamıza, rüzgâr esmeyince de kaçmamıza imkân hasıl olmayacak. Bunun için yalnız bir çare kalıyor: Onların bize gelememesi için bütün büyük kayıklarım ortadan yok etmek. Şimdi sahile gitmeliyiz, bütün kayık alıp beraberimizde açığa çıkarmalıyız ve hepsini denizin dibine geçirmeliyiz...

Kaptanın bu fikri çok yerinde idi. Biraz sonra Mr. Grove, kaptan Jackson ve Camillo ile beraber daha altı tayfa, bir flikaya binerek sessizce yattan açıldılar. Karşı sahile geldikleri vakit hepsi birer kayığa atladılar. Biraz sonra yerlilerin beş altı kayığı, altlarından açılan deliklerden giren sularla batmak üzere bulunuyordu. Aynı zamanda yatın flikası acele ile sahilden uzaklaşmağa başlamıştı.

Ertesi sabah sahildeki bütün büyük kayıklarının ortadan kaybolduğunu gören yerliler büyük bir telâşa düştüler. Biraz sonra hepsi silâhlanmış olarak, deniz kenarında toplanmışlardı. Onları uzaktan gözle takip, eden yattakiler heyecanla neticeyi bekliyorlardı. Yerliler, sahilde kalan diğer küçük kayıklara binmeğe başladılar. Hepsinin aldığı istikamet yata doğru idi.

Yattakilerin endişesi gittikçe artarken Camillo birden haykırdı:

— Rüzgâr çıktı!

Bunun üzerine, kaptan Jackson:

— Çabuk dedi, yelkenleri açın...

Biraz sonra yat demir aldı. Yavaş yavaş ilerlemeğe başlamıştı. Rüzgârda gittikçe artıyordu. Hepsinin endişesi bir an içinde sevince çevrilmişti.

Bir aralık kaptan Jackson:

— Allah bize rüzgâr verdi, dedi. onlara da su versin.

Mr. Grove in kızı:

— Fakat, dedi, sizi öldürmeğe bile niyet eden insanlara iyi dua edilir mi hiç?

Kaptan cevap verdi:

— Susuzluk bu, Mis, dedi. Bir damla su için ne yapılmaz...

Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri

'Arslan Yelesi'

Tercüme Eden: ?, Nu.: 43-44-45-46

TENHA VE TEHLİKELİ BİR ARAZİ

O sene, şehrin baş ağrıtan gürültüsünden kaçarak, kır hayatına çekilmiştim. Oturduğum köşk denize bakan yamaçların üzerinde bulunuyordu. Köşkten aşağısı derin bir yar şeklinde idi. Binaenaleyh, köşkten inmek için sarp ve ince bir patikayı geçmek lâzım geliyordu. Yar yüz metre kadar yükseklikte idi. Ondan aşağısı da denize doğru uzuyordu. Ne ufak bir kumluk sahil, ne de bir toprak kısmı vardı. İnce ve sarp bir patika böyle tehlikeli noktalardan geçtikten sonra bir kasabaya giriyordu.

Köşkte yalnız yaşıyordum. Yalnız, bir hizmetçim vardı; bir de, her gün pencerenin etrafında dolaşan anlar.

Köşkün biraz ilerisinde, diğer bir yamaçta da gene tek bir bina vardı. Burası Harold Stackhurst kolleji idi. Kollejin yirmi otuz talebesi vardı. Her sabah, muallimlerle denize inerler, kürek talimleri yaparlardı.

Köşke geldiğim ilk gündülden beri kollejin sahibi Harold la aramızda derin bir arkadaşlık teessüs etti. Çünkü bu kimsesiz yerlerde insanın birbirine çok ihtiyacı vardır. Gündüzlerimizi beraber geçirdiğimiz gibi, gece olunca da, ya o bana gelir, ya ben ona giderdim.

GÜZEL BAŞLIYAN BİR GÜN

O sene, haziran sonlarında, denizde büyük bir fırtına oldu. Göklere yükselen dalgalar günlerce kayaları dövdü.

O sabah fırtınanın bütün şiddeti durmuş, deniz sakinleşmişti. Tabiat sanki baştan başa yıkanmış, temizlenmiş gibi berrak ve saf bir hal almıştı. Hava o kadar güzeldi ki, hiç bir şeyle meşgul olmak için içimde bir isteksizlik duyarak dışarı çıkmağa, bu saf havadan istifade etmeğe karar verdim.

Köşkten çıkmış, etrafıma baka baka, patikadan aşağı iniyordum. Birden, arkamdan beni birisinin çağırdığını duydum. Döndüm, baktım: Bu, Harold tu. Uzaktan bana ellerini sallıyarak:

— Bonjour! Holmes, diyordu. Nereye?

— Şöyle bir dolaşmağa, diye cevap verdim. Zannedersen böyle bir havada sen de kapalı kalmak istemezsin.

— Evet, dedi, ben de çıkmak istiyorum. Zaten bizim Pherson daha sabah erkenden denize indi. Onu da orada buluruz.

Pherson kollejin tabiiyat muallimi idi. Genç bir sporcu idi. Derslerden hariç bütün vaktini spor ve eğlence ile geçirirdi. İyi bir atlet, aynı zamanda güzel bir yüzücü idi. Kış demez, yaz demez her sabah, muntazam saatlerde, denize girerdi. Ben de iyi bir yüzücü olduğum için, ekseriya onunla beraber bulunurdum.

KİM DÖVDÜ?

Harold le patikadan inerken biraz sonra, onu kayaların arasında gördük. Yanma daha yaklaştığımız zaman sarhoş gibi iki yanına sallandığını ve oraya buraya çabaladığını gördük. Bizi görünce ellerini, kollarını uzatarak haykırmağa, bizi imdadına çağırmağa başladı. Biz acele ile ona doğru koşarken birden doğrulur gibi olduğunu, sonra yüzükoyun yere yuvarlandığını gördük. Yanına koşarak tuttuk, kaldırdık. Gözleri dönmüş, yüzü mosmor olmuştu: Ölüyor muydu? Bir an kendine gelir gibi oldu, soluk dudaklarında bir iki kelime mırıldandı. Yüzündeki manaya bakılırsa bize bir şey söylemek, bir şey haber vermek istiyordu. Karışık ve anlaşılmaz bir surette mırıldandığı sözlerin arasında farkedebildiğim yalnız iki kelime vardı: "arслан yelesi" Bu ne demektir? Manasız ve tuhaf bir şeydi. Fakat işittiğim kelimelerin başka bir şey olduğuna ihtimal verilemezdi. Evet, kulaklarımla pekâlâ duymuştum: Pherson "arслан yelesi" diye mırıldanmıştı.

Biraz sonra genç adam daha dalgın bir vaziyete girdi. Bir an, birden bire doğruldu, ellerini, kollarını etrafında salladı, sanki kendisini saran bir şeyi yırtmak, üzerinden atmak istiyordu. Bu çırpınmadan sonra tekrar düştü ve hareketsiz kaldı: Pherson ölmüştü.

Harold korku ve hayret içinde donmuş kalmış bir vaziyette dururken ben bütün kâmi işletmeğe başlamıştım. Çünkü bu, çok garip bir vak'aydı.

Evvellâ zavallı genci dikkatle muayene etmeğe başladım: Pherson un üzerinde bir pantolon, sırtında ince bir pardesü, ayaklarında da bağları çözülmüş hafif bir sandal vardı. Çırpınması esnasında pardesü düşmüştü. Sırtında bir takım kırmızı çizgiler vardı. Bunlar sanki birer kırpaç izi idi. Tekmil sırtı, ensesi, omuz başları hep demir bir kırpaçla dövülmüş gibi kırmızı çizgiler içinde idi. Ölürken, çırpınma esnasında ısırıldığı dudaklarından akan kanlar çenesinden sızıyordu. Ne büyük bir can çekişme azabı içinde öldüğünü yüzündeki ıstırap çizgileri, kıvrınma hareketleri gösteriyordu.

VAHŞİ RUHLU BİR ADAM

Ölünün yanına oturmuştum. Harold ta yanımda, ayakta duruyor. O sırada aramıza bir gölge düştü: Ian Murdoch yanımıza gelmişti.

Ian kollejin riyaziye muallimi idi. Uzun boylu, zayıf, esmer bir adamdı. Aynı zamanda öyle soğuk bir insandı ki kimse ile arkadaş olmaz hemen hemen hiç konuşmazdı. Sanki bütün dünya hayatından çekilmiş, rakamlarla beraber, hendese çizgilerinin arasında yaşıyordu. Talebeleri de ona karşı gayet küçük bir alaka ile bağlı bulunuyorlardı. Hatta, eğer Ian in üzerine arasına gelen hiddeti ve vahşi hırçınlığı olmasa hiç saymıyacaktı. Evet, o bazı defalar, öyle vahşi bir hiddet içinde kalıyordu ki, hatta bir kere, Pherson un köpeğine kızmış, zavallı hayvanı hemen tutmuş öldürüvermişti. Bu vak'aya kollejin sahibi Harold Ian ı, iyi bir hoca olmasına ve bilgisinin yüksekliğine ehemmiyet vermeseydi kollejden çıkaracak kadar kızmıştı.

İşte, o esnada yanımıza gelen böyle tuhaf ve vahşi ruhlı bir adamdı. Gördüğü manzara karşısında çok hayrete düşmüş ve müteessir olmuş gözüküyordu. Fakat, hepimiz pek iyi biliyorduk ki, o köpek meselesinden beri, bu iki adamın arası çok açıktı. Buna rağmen Ian:

— Zavallı çocuk! diyordu. Zavallı çocuk!

— Beraber miydiniz? diye sordum, ne olduğunu biliyor musunuz?

— Hayır, dedi. Bu sabah biraz geç kalktım; buraya daha yeni iniyorum... Ne yapabilirim acaba? Ne gibi bir yardımda bulunabilirim?

— Yapacağınız tek şey gidip polise haber vermektir.

İZLERİN ÜZERİNDE

Bunun üzerine lan hemen hızlı hızlı kasabaya doğru gitmeğe başladı. Harold cesedin başında hâlâ hayret ve şaşkınlık içinde dururken ben işi tetkik etmeğe başladım. Evvelâ etrafımızda kimse olup olmadığını araştırdım. Bulduğumuz yerden bütün civar tamamen görünüyordu.

Bunu tesbit ettikten sonra patikadan aşağı inmeğe başladım. Sahile geldiğim zaman, yumuşak toprağın üzerinde bazı ayak izleri gördüm. Bu ayak izleri evvelâ denize doğru ileriliyor, sonra geriye dönüyordu ve hepsi de birbirinin büyüklüğünde idi. Demek bu sabah Pherson dan başkası denize inmemişti.

Bu ayak izlerinin sahilden patikaya doğru olanlarının arasında bir de el izi görülüyordu. Bu da, dönerken, Pherson un düşmüş olduğunu gösteriyordu. Ondan sonra rast geldiğim bazı diz izlerinden de Pherson un bir kaç kere daha düştüğünü anladım.

O taraflarda biraz daha dolaştım. Kayaların üstünde Pherson un denize girmek için çıkardığı elbiselerini, havlusunu buldum. Havlu ıslak değildi, ve daha katile duruyordu. Pherson un denize girmemiş olduğunu gösteriyordu. Fakat deniz kenarındaki kumların üzerinde bulunan çıplak ayak izleri sandallarını çıkardığını gösteriyordu. Demek ki Pherson denize girip banyo yapmamış, girmek üzere hazırlanmakta bulunmuştu.

Bu suretle, şimdiye kadar pek az tesadüf etmiş olduğum gayet tuhaf bir yaka karşısında kalmıştım. Şimdiye kadar bulduğum izler üzerine vakayı şu surette izah ediyordum.

Pherson, gene her sabahki gibi, denize girmeğe gelmiş, soyunarak elbiselerini kayaların üzerine bırakmış ve sahile gitmişti. Fakat ya suya girer girmez veya girmeğe hazırlanırken geri dönmeğe mecbur olmuş, üzerine ancak pardesüsünü alacak vakit bularak kaçmış, öldüğü yere gelmişti. Onu böyle kaçmağa mecbur eden şey vücudüne inen kırbaç darbeleri idi. Peki, bu vahşi hareketi yapan kimdi? Ne kayaların üzerinde, ne sahilde kimsenin gizleneceği mağara filân gibi bir yer yoktu. Etrafta da, ta kasabaya yakın yerlerdeki bir kaç kişiden başka kimse gözüküyordu. Denizde de, ufuklara doğru, bir iki balıkçı kayığı vardı. Bulduğum izler burada kalıyor, başka hiç bir netice vermiyordu.

Vaka mahalline geldiğim zaman cesedin etrafında ufak bir küme toplanmıştı. Harold da yine orada idi. Ian kasabadan dönmüş gelmiş, yanında da polis komiserini getirmişti. Komiser Anderson yaka hakkında söylediklerimizi dinledi, not aldı. Sonra, beni bir kenara çekerek:

— M. Holmes, dedi, bu benim halledeceğim bir iş değil, azizim. Sizin fikirlerinizi öğrenmek ve ne yolda hareket etmek lâzım geldiğini söylemenizi isterim.

Bunun üzerine, evvel hemen bir doktor getirmek icap ettiğini, doktor gelinceye kadar cesede hiç elişilmemesini, yerdeki ayak izlerinin bozulmamasına bakılmasını söyledim. Sonra kalktım, cesedin ceplerini aramağa başladım: Bir mendil, büyük bir bıçak ve ufak bir cüzdan çıktı. Cüzdanda bir kâğıt vardı. Bu kâğıtta, acele ile yazılmış ve bir kadın elinden çıktığı anlaşılan şu kelimeler vardı:

"Geleceğim beni bekle."

"Mandie"

ŞÜPHE KİMİN ÜZERİNDE?

Buraya kadar elde edilen izlerden çıkan neticeleri birbirine bağlayarak toplu bir surette görmek ve aralarındaki münasebetleri bulmak için biraz dolaşmağa çıktım.

İnce patikadan ayrılarak kayaların üzerine tırmanmağa başladım. Maksadım kimseye görünmeden dolaşmaktı. Çünkü benim yakaya fazla ehemmiyet verdiğim görülürse kendilerinden bir iz alabileceklerin benden uzaklaşacaklardı.

Fikrimde bir takım plânlar kurarak başımı almış, kayaların üzerinde ilerliyordum. Birden iki kişinin konuşmakta olduğunu duydum. Kulak kabarttım: Sesler biraz aşağıdan, patikadan geliyordu. Dönemeci dönünce benimle karşılaşacaklardı. Onun için hemen etrafıma bir göz attım ve biraz yukarımdaki bir kayaya tırmandım. Bu surette saklanmış oldum.

Aşağıdaki sesler, yaklaştığı halde, anlaşılıyordu. Tam altıma geldikleri zaman kulaklarıma yalnız şu kelimeler çarptı:

"... Fakat Mandie çok fazla heyecanlı gözüküyordu."

Mandie mektuptaki imza idi. Bu meselede bir aşkın alâkası vardı. Fakat bilmem asıl sebep te bu miydi?

Bir saat kadar dolaştıktan sonra çok yorulmuş bulunuyordum. Artık bir daha sahile inmiyerek doğruca köşke çıktım.

İki saat sonra Harold bana gelmişti. Cesedin Kollaje getirildiğini ve tahkikatın devam etmekte olduğunu söyledi. Bundan başka iyi bir ip ucu yakalamıştı;

Pherson un kollejdaki masasını karıştırmış, orada bir çok mektup bulmuştu. Bu mektuplarda hep Maudie ismi vardı. Bunları söyledikten sonra:

— Ne tuhaf tesadüf! dedi, bu sabah Pherson la beraber hiç bir talebe denize inmesin!

— Tesadüf mü? dedim. Biraz düşününüz...

Harold kaşlarını çattı ve düşündü. Sonra:

— Evet, dedi, talebeyi dışarı lan çıkarmadı: Cebirden bilmem ne muadelesi göstereceğim diye kahvaltıdan sonra hepsini başına topladı...

— lan in Pherson la arası bozuk olduğunu da düşünürsek...

— Öyle idi ama, son günlerde çok iyi idiler. lan, bilirsiniz, soğuk bir adamdır, ama Pherson la, son zamanlarda, âdeta ahbap olmuştu. Ondan hiç şüphe edemem.

— O halde şüphemizi o kadının üzerine çevirmeliyiz. Siz Maudie yi tanıyor musunuz?

— Kim tanımıyor ki!

— Kimin nesi?

— Tom Bellamy nin kızı. Babası eski bir balıkçı, ama şimdi çok zengin..

— Gidelim görüşelim.

— Ne için geldik deriz?

— Elbette bir bahane buluruz canım. Hem zaten bu vakanın failini muhakkak ele geçireceğimden eminim. Ufacık bir yer burası. Birisi bir adamı tel kırbaçla döver bulunmaz olur mu hiç?

"AY! O NE?"

Kumların üzerinde, etraftaki yabancı nanelerin kokusu altında kasabaya kadar yaptığımız gezinti, bu kederli yak'a olmasaydı, bize çok neş'e verecek bir şeydi. Kasabaya yaklaştığımız zaman tepelere doğru tırmanmağa başladık. Harold bana uzakta görünen villalardan birini göstererek:

— İşte, dedi, şu siyah damlı, sivri bir kulesi olan köşkü görüyor musunuz? Tom un köşkü orası. Güzel bir köşk değil mi?

Harold sözünü yarım bırakarak:

— Ay! O ne? diye bağırdı.

Aynı zamanda ben de hayret içinde kalmıştım: Köşkün parmaklıklı demir kapısı açılmış, bir adam çıkmıştı. Bu, İlan di. Evvelâ gözlerimize inanamadık. Fakat bir adım sonra karşı karşıya gelmiştik. Harold.

— Vay siz misiniz? Dedi.

İlan basile hem "evet" diyen bir selâm verdi ve Harold durmamış olsaydı yürüyecekti.

— Ne arıyorsunuz burada?

Buna İlan hiddetle cevap verdi:

— Damınızın altında sizin küçüğünüzüm, fakat hariçte benim hususî işlerime karışamazsınız.

Harold de hiddetlenmişti:

— Fakat dedi, sizin bu cevabınız çok münasebetsiz!

— Sizin sualiniz de öyle değil mi?

— Fazla uzatmayın artık! Ne zamandanberi zaten bütün harekâtınızı beğenmiyordum. Bugünden itibaren artık kolleji terkedebilirsiniz.

— Zaten ben de ona karar vermiştim. Bugün Kader dünyadaki tek dostumu benden uzaklaştırmış bulunuyor; buralarda ne işim var...

Bu sözler üzerine yanımızdan uzaklaştı. Harold hayretle bana baktı. Son sözlerinin bendeki tesirini anlamak istiyordu. Fakat ben cevap vermedim. Yalnız şöyle muhakeme ettim: İlan, meseleden kurtulmak için, bu suretle bir kaçacak yol buluyor. Bunun üzerine zihnimdeki şüpheler daha fazlalaşmağa başladı. Belki Bellamy lerin evinde bu şüpheleri halledebilecektim. Bu düşünce ile köşke doğru ilerledik. Biraz sonra içeri girmiştik.

ML. MAUDİE NE DİYOR?

M. Bellamy sakalına ak düşmüş, yaşlıca bir adamdı. Ziyaretimizin sebebini ve kızile Pherson un arasındaki münasebetin ne şekilde olduğunu sorduğum zaman birdenbire hiddetli bir tavır aldı, asabileşti: Nihayet:

— Hayır! dedi. Bunda sizi alâkadar edecek bir şey yok. Kızımla Mösyö Pherson arasında ne nişanlılık vardır, ne de evlenmek bahsi. Yalnız, buluşur, beraber gezerlermiş, birbirlerine mektup yazarlarmış... Daha bir takım dedikodular...

M. Bellamy bu sözleri söylerken içeriye kızı girdi. Bu, endamlı, güzel bir kızdı. Hali de öyle kibar ve nazikti ki o babanın kızı denilmesine bin şahit isterdi.

Bizi birer birer selâmladıktan sonra Harold a döndü ve:.

— M. Pherson un ölümünden haberdarım, dedi. Vaka hakkında, korkmadan, bütün tafsilâtı verebilirsiniz.

Burada babası atıldı:

— Hayır, dedi. lüzumu yok.

Bu sırada salona giren, kızın kardeşi olacak bir genç te ilâve etti:

— Hemşiremin bu vak'a üzerinde fazla tafsilât istemesine bakmayın.

Fakat Maudie ikisine de mukabele etti:

— Bilâkis, dedi, bu mesele yalnız bana ait. Bu cinayetin failinin bulunmasında bir yardımım dokunursa kederim biraz hafifler zannediyorum.

Bunun üzerine Harold kıza vak'ayı olduğu gibi anlattı. Ondan da bildiklerini bize söylemesini rica ettik. Fakat söylediklerinden işimize yarıyacak yalnız bir malûmat alabildik: Maudie ile Pherson birbirleriyle görüştüklerinden İan in da haberi vardı.

Biraz sonra kıza ve babasına teşekkür ederek köşkten çıkıyorduk.

KÖPEĞİ KİM ÖLDÜRDÜ?

Aradan bir hafta geçti. Tahkikat hiç bir netice vermeden devam ediyordu. Şimdiye kadar elde ettiğim izlerden, o kadar kafamı yorduğum halde ben de hiç bir hal şekli bulamıyordum.

İşte tam bu sırada yeni bir vak'a oldu.

Bir akşam köşke geldiğim zaman hizmetçim karşıma çıktı ve:

— M. Pherson un köpeği meselesine ne dersiniz, beyefendi? diye sordu.

— Bir şeyden haberim yoktu. Hayretle:

— Ne? dedim, ne olmuş M. Pherson un köpeğine?

— Ölmüş, beyim, ölmüş... Zahir, efendisini kaybettiği için kederinden olacak...

Vak'ayı kimin söylediğini sordum. Bunun üzerine ihtiyar kadın anlatmağa başladı:

— Zavallı hayvan bir haftadanberi çok seyrek meydana çıkıyormuş...

Ağına bir lokma bir şey koymuyor, ne verilirse yemiyormuş... Bugün de biçare köpeği deniz kenarında ölü bulmuşlar... Hem de nerede? Tam M. Pherson un öldüğü yerde...

Hizmetçimin anlattıklarından bu son kelimeler zihnime bir ok gibi saplandı: "Tam M. Pherson un öldüğü yerde..." Pherson un köpeği bilir. Bu, gayet tabî bir şey... Fakat niçin başka de değil de onun öldüğü yerde?... Acaba kö de mi birisi öldürmüştü?...

Bu istifhamlar beynimde kıvrılırken kalktım, nen kolleje gittim. Harold beni odasına aldı. On vak'ayı gören bir iki kişiyi yanımıza çağırması rica ettim. Bunun üzerine Harold odaya kollejin talebelerinden ikisini getirtti. Bunlardan biri:

— Evet, diyordu, köpek tam M. Pherson un cesedinin bulunduğu yerde yatıyordu.

Ötekisi de ilâve etti:

— Sahibinin izini takip etmiş olacak...

Köpeği kolleje getirmişlerdi. İndim, baktım: Zavallı hayvanın vücudu sertleşmiş, gözleri yuvasından fırlamıştı. Bu, hayvanın büyük bir can acısından sonra öldüğünü gösteriyordu.

MESELE AYDINLANIYOR MU?

Bu köpek vak'ası da, diğer izler gibi, meseleyi yeni bir şüphe daha atmaktan başka bir netice vermiyordu. Bu vak'anın birincisile bir alakası

bulunduğu şüphesizdi: Öldürülen yerler ikisinde de aynı olduğu gibi ölüm tarzları da birbirine benziyordu.

O halde?... O halde iki kurbanın da katilinin aynı olması lâzımdı. Fakat bu kimdi?

Bunlardan birisi hakkında bir ipucu elde edilse diğeri de aynı surette hallolunacaktı. Fakat ikisinden birini halletmek bile müşküldü.

Odama kapanmış, gene bu düşüncelerde iken içeriye vak'a hakkında adlî tahkikatı yapmakla meşgul olan arkadaşım girdi.

— Ne haber? diye sordum.

— Vallahi azizim, ne yapacağımı şaşırđım. Fakat şeyi tevkif etmeğe karar verdim.

— Kimi? İlan ı mı?

— Öyle ya! Başka kimden şüphe edebiliriz? Peki, delilleriniz?

— Birincisi, İlan m vahşi ruhu, Pherson la evvelce kavgalı olması, Matmazel Bellamy yi tanınması, sonra, bugünlerde hemen gitmek üzere hazırlanması...

O zaman:

— Hükümlerinizi pek acele etmeden verin, dedim. Evvela, cesedin üzerindeki yara izlerini tetkik ettiniz mi?

— Kırpaç darbelerine benziyor...

— Öyle ama, bu çizgiler her yerde aynı kalınlıkta değil. Ben bunları birer birer tetkik ettim.

— Peki, siz ne düşünöyorsunuz?

— Henüz kat'f bir düşünce yok ama...

Bu sırada odamın kapısı vuruldu: İçeri giren İlan di.

İçeri girer girmez hemen bir kanapenin üzerine yığıldı. Arkasından da Harold geliyordu. Bana:

— Çabuk, diye bağırdı, eter getir, kolonya getir: İlan a fenalık geldi!

Hakikaten, kanapenin üzerine kendini dar atan adam iniliyor, ıstırapla kıvranıyor, sayıklıyordu. Kolonya sürdük, eter koklattık.. Biraz kendine gelir gibi oldu. Fakat ikide birde gene bağırarak sığıyor, feryat ediyordu Vücudunun muhtelif yerlerinden acı duyduğu anlaşılıyordu.

Biraz sonra kendinden büsbütün geçerek, baygın, uzandı. O zaman Harold bana bakarak:

— Nesi var acaba? dedi.

Ben sordum:

— Nerede buldunuz onu?

— Deniz kenarında, tam Pherson un öldüğü yerde... Adeta ölümle pençeleşiyordu... Aldım, yakın olduğu için hemen buraya getirdim... Mesele hem anlaşılıyor, hem de çatallaşıyor: Orada, deniz kenarında, bir şey var ama ne? Bunu sizden başkası halledemez, Mösyö Holmes...

Son günlerde düşündüklerim bu vak'a ile kuvvetleniyordu. O sırada odaya giren komiserle Harold u alarak:

— Gelin, dedim ve beraber deniz kenarına doğru inmeğe başladık.

Hiç birimiz bir kelime söylemiyerek, o korkunç yere ilerliyorduk. En önde ben gidiyordum. Harold le komiser, ihtiyatlı adımlarla arkamdan geliyorlardı.

ARSLAN YELESİ KARŞIMDA!

Tam deniz kenarına geldiğimiz zaman Harold le komiser ne yapacağımı anlamıyarak yüzüme bakmağa başladılar.

— Siz burada durun, dedim. Şimdi her şeyi öğreneceksiniz.

Bunun üzerine yavaş yavaş suya girmeğe ve kayalıklara ilerlemeğe başladım. Ne yapacağımı bilmiyen fakat tehlikeye atıldığımı hisseden arkadaşlarım bir an hayret ve korku içinde sessiz kaldılar.

Suyun içinde, basacağım kayaları ararken birden ikisinin de aynı sesle bağırdıklarını duydum:

— Aman! Holmes, dikkat et!...

O zaman başımı birden kaldırdım ve beklediğim şeyle karşılaştım: Üç cam kamçısı içinde parçalıyan "Arslan yelesi" ile karşı karşıya idim!

Bu, kayaların üzerinden ta denize sarkan, suların içine karışan, kaim ve sert, güneşte parlıyan kıllardan ibaret bir yığındı. Bunların arasında sarı ve kurşunî çizgili, büyük bir yılan gibi bir hayvan vardı. Bu, bir deniz canavarı idi! Vücudunun kalkan ve inen hareketile kıllar dalgalanıyor, denizin sularını karıştırıyordu.

Üçümüz de hayret ve korku ile durmuş, bu esrarengiz hayvana bakıyorduk. Yerimden ilk kıpırdıyan ben oldum:

— Kan emen canavarın kanını akıtmak, zamanı geldi! dedim.

Harold sordu:

— Nasıl öldüreceğiz?

— Gayet kolay. Hayvanın üzerindeki kayaları görmüyor musun? Oraya çıkarız üzerine bir kaya yuvarlarız...

Hemen üçümüz de oraya doğru tırmanmağa başladık. Canavarın tam hizasına geldiğimiz zaman, onun başının üzerinde bulunan büyük bir kayayı yuvarladık. Dehşetli bir gürültü... Ve diğer kayaların yuvarlanması... Sulara düşen kayanın boğuk sesi ve sığıryan sular... Sonra, derin bir sükût... Aşağıya baktığımız zaman ortada bir şey

kalmamıştı; Canavar, kayalarla beraber, denizin dibine yuvarlanmıştı. Yalnız, kenardaki bazı taşların üzerinde "Arslan yelesi" nden kalan bir iki kıl parçası kalmıştı...

Köşke döndüğümüz zaman hizmetçinin yardımı ile İlan tamamiyle iyileşmiş bulunuyordu. Vak'ayı ona anlattık. O zaman hayretle:

— Peki, dedi, herkesten, hatta benden bile şüphe ederken birdenbire nasıl oldu da asıl katilin izini buldunuz?

— Benim mesleğimde şüphe asıldır. Bunun için, en ufak şeyden büyük neticeler çıkarırım. İşte, bu sefer de bana bu meseleyi hallettiren şey ikikelimedir.

— İki kelime mi?

— Evet: Pherson un ağzından çıkan "Arslan yelesi" sözleri. Bunları işittiğim zaman bu kelime bana pek yabancı gelmemişti. Sonra, birdenbire bunları bir kitapta okuduğumu hatırladım... Kitabı aradım... Buldum: Bu, büyük bir tabiiyat âliminin eseri idi. Âlim burada bu canavar hakkında malûmat verirken bu üç vak'aya benzeyen bir vak'ayı da başından anlatıyordu. Bunları okuyunca meseleyi anladım.

"Arslan yelesi" nin esrarengiz bağlarla üç vak'ayı saran muamma düğümleri bu suretle çözülmüştü.

Hepimiz meselenin haline sevinirken İlan:

— Madem ki artık her şey anlaşılmiş bulunuyor, dedi, ben de bari, sizi asılsız şüphelere düşüren şeyleri izah edeyim:

"Matmazel Maudi yi sevdiğimi itiraf ediyorum. Fakat kızla Pherson un adeta nişanlı derecesinde konuştuklarını duyduğum gündenberi onların

saadetlerine çalışmak bana tatlı bir zevk olmuştu. Gene eskisi gibi ailelerinin içinde sevilen bir dost olarak yaşıyordum. Pherson la olan biraz dargınlığımız da onunla Maudie nin sevişmeleri üzerine ortadan kalktı, Artık o da benim için sevgili bir dosttu. Siz bunları bilakis benim aleyhimde sebepler olarak aldınız.. Fakat hakkınız da yok değildi.

Harold ilâve etti:

— Tabii, dedi, böyle bir şey kimin aklına gelirdi?...

Komiser beni tebrik ederek elimi sıkarken:

— Yalnız Msy Holmes in aklına gelir, dedi.

Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri 'Esrarengiz İhtiyar'

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 47-48-49

PARALARI BULMAK LÂZİM

ŞERLOK Holmes o sabah dalgın ve düşünceli bulunuyordu. Daima neşeli olan Holmes in arasına böyle bir hal aldığı olurdu.

Arkadaşı Watson içeri girdiği zaman başka bir lâkırdı etmeden hemen:

— Çıkan adamı gördün mü? diye sordu.

— Evet, şimdi kapının önünde karşılaştım.

— Sende ne gibi bir tesir bıraktı?

— Bilmem... Hâlinde biraz tuhafılık gördüm. Esrarengiz bir ihtiyar...

— Bende öyle düşünüyorum.

— Peki, mesele ne?

Şerlok Holmes, gözlerini masasının üzerine dikerek anlatmağa başladı:

— Bu adamın ismi Amberley... Anlattığına göre, bir boya fabrikasının ortaklarındanmış... Epeyce bir para yapınca işten çekilmiş... Zaten altmışı geçmiş bulunuyormuş... Lewisham da aldığı bir köşkte yaşamağa başlamış... Şöyle, sakın bir hayat...

— Evet.

Burada Holmes masasının üzerinde duran bir zarfın arkasını çevirdi, baktı, sonra sözüne devam etti:

— İhtiyar burada bir sene rahatça yaşıyor... Ertesi seneye girerken felâket başlıyor:

Amberley genç bir kadınla evleniyor... Sonra kumara fazla düşüyor... Komşusu plan Ernest isminde bir doktora satranç tahtasının başından kalkmıyorlar... Bir gün de Amberley in karısı doktorla beraber kaçıyor... Aynı zamanda, ihtiyarın para namına nesi var, nesi yoksa hepsini bir bavula doldurup alıyorlar... İşte mesele bundan ibaret. Şimdi kadını ve paraları bulmak lâzım...

— Bunun için...

— Bunun için de işe senin başlaman icap ediyor. Çünkü biliyorsun, bugünlerde ne kadar karışık meseleler beni buradan bir yere bırakmıyor. Lewisham a gideceksin. Yerinde yapılan tahkikatın hali başkadır. Zaten ihtiyar da kendisile beraber gitmem için çok ısrar etti. Fakat vaziyetimi anlattım. Kabul ediyorsun değil mi?

— Hay hay, Holmes. Elimden geldiği kadar çalışırım.

“İNZIVA” KÖŞKÜNDE

VATSON Holmes in yanma döndüğü zaman akşam epey ilerlemişti. Holmes kanepesine gömülmüş, ağızındaki piposundan çıkarak dalgalanan dumanlan seyrediyordu. Arkadaşı içeri girince gözlerle "ne haber?" diye sordu.

Vatson söze başladı:

— Amberley in köşkü "İnziva" ismini taşıyor. Zannedersen, tahkikatımızda bunun ehemmiyeti var. Köşkün etrafı büyük bir duvarla çevrilmiş, duvarın üzerinde dallar çiçekler...

— Şerlok Holmes Vatson un sösüzü kesti:

— Tasvirdeki kuvvetini anladık, dedi. Asıl meseleye gelelim...

— Pekâlâ... Köye girince köşkü bir adama sordum. Cevap vermeden uzun uzadıya beni süzdü, sonra basile göstererek uzaklaştı. Köşke yaklaşınca Amberley i bahçesinde gördüm. Bana, ilk defa gördüğümünden daha garip ve gayri - tabî gözüktü. Elinde bir fırça, yanı başında bir boya tenekesi vardı, kaplamaları boyuyordu. Büyük bir yükün altında ezilmiş gibi duran vücudu evvelce kuvvetli ve cüsseli bir adam olduğunu gösteriyordu. Sonra, bacakları adeta kırılmış gibi çökmüştü...

— Ayakkabısının sol teki kırışıyor, diğeri düz duruyordu...

— Sahi mi? Bak ben buna dikkat etmedim, Holmes.

— Yani bir ayağı takma ayaktı... Evet, devam et.

— Nihayet yanma yaklaştım, selâm verdiğim ve kendimi tanıttım. Onun üzerine konuşmağa başladık. O bana vak'ayı anlatırken ben bahçeye göz gezdiriyordum. Ağaçlar, çalılar, yabani otlar, bakımsız kalmış çiçekler öyle karışık bir manzara teşkil ediyordu ki; o hale bir kadının nasıl tahammül ettiğini ve bahçeye biraz olsun intizam vermediğini düşünüyorum. Evin de hali

bahçeden aşağı değildi. Elindeki boya ile ihtiyarın bu hale biraz intizam vermek istediği anlaşılıyordu.

31 NUMARALI BİLET

BAHÇEYİ geçtikten sonra içeri girdik, beni odasına götürdü. Orada gene hikâyesine devam etti. Kadının kaçtığı akşam Amberley kasabanın tiyatrosunda iki kişilik yer tutmuştu. Fakat, gece olunca kadın tiyatroya gitmek istememiş, ihtiyar da tek başına gitmişti. İhtiyar bana kadının kullanmadığı bileti gösterdi.

Vatson un anlattıklarını dik katle dinliyen Holmes burada birden harekete geldi;

- Bari, dedi, biletin numarasına baktın mı?
- Evet, hem de hatırımda; çünkü benim mektepteki numaram: 31.
- Çok iyi Watson! Demek ki ihtiyarın numarası ya 30 du veya 32.
- Öyle olacak.
- Çok iyi, çok iyi... E! Devam et...

Şerlok Holmes heyecana gelmiş ve neşelenmişti. Arkadaşının ne gibi bir ipucu bulduğunu kestiremeyen Watson devam etti:

— Gece yarısı. Tiyatrodan döndüğü zaman karısını odasında bulamıyor... birden ne olduğunu anlayamıyor... Nihayet işin farkına varıyor. Çünkü kasabanın kilidinin açıldığı ve içindeki paraların alındığını görüyor... Kadından da ne bir mektup var, ne bir şey...

Şerlok Holmes bir dakika düşündü. Sonra:

— Bahçeye girdiğin zaman ihtiyarın boya ile meşgul olduğunu söylemiştin: Nerelerini boyuyordu?

— Bahçe kapısının pervazlarını, içeri girince de, ondan evvel odasının tahtalarını, koridoru boyamış olduğunu gördüm.

— Böyle bir sırada evini süslemekle meşgul olmak biraz tuhaf, değilmi?

— Evet, kendisi bunu şöyle izah etti: "İnsan teessürünü yenmek için bir şeyle uğraşması lâzım." Tuhaf bir mazeret... Fakat kendisi de tuhaf bir adam zaten... Ha! Bak, söylemeği unutuyordum: Bir aralık eline karısının bir

resmini aldı ve parça parça yırtarak: "Hıncının resmini gördükçe sinirleniyorum" diye söylenmeğe başladı.

MESELEYİ AYDINLATACAK ŞEYLER

ŞERLOK Holm'es piposunun dumanlarını takip ederek gözlerini kırıyor, kaşlarını çatıyor, düşünüyordu. Bu sükûtu Watson bozdu:

— Sonra gelirken bir şey beni hayrete düşürdü: Bindiğim tren tam kalkmak üzere iken birisinin koşa koşa geldiğini ve yanımdaki kompartımana atladığını gördüm. Bir gördüğüm adamı hemen tanırım: Bu kasabaya girdiğim zaman Amberley in köşkünü sorduğum adamdı. Buraya gelirken de gene bir sokağın başında karşılaştım: Demek ki o adam beni takip ediyordu...

— Nasıl adamdı bu?

— Uzun boylu, iri yarı, esmer çehreli, uzun bıyıklı...

— Gözünde renkli bir gözlük var mıydı?

— Nasıl biliyorsunuz, Holmes? Hem de duman renginde bir gözlük.

— Boynunda da müselles düğümlü bir kravat vardı, değil mi?

— A doğrusu sayanı hayretsiniz, dostum!

— Bunda şaşılacak bir şey yok; gayet basit. Fakat asıl meseleye gelelim... Vak'a evvelâ bana öyle garip gözükmişti ki! Lâkin şimdi görüyorum, her şey meydanda. Yaptığın tahkikatta bazı en ehemmiyetli cihetleri ihmal etmene rağmen, verdiğin malûmat oldukça meseleyi aydınlatıyor.

— Hangi cihetleri ihmal etmişim, Holmes?

— Kızma, dostum. Şüphesiz ki başkası olsa senin kadar bile malûmat alamazdı. Yalnız asıl lâzım olan şeylerden biri kasaba halkının Amberley ve karısı hakkında neler düşündüğünü anlamaktı.

Sonra doktor Ernest nasıl bir adamdı? Bunları, kasabanın bakkalından falan öğrenebilirdin, Fakat müteessir olma, bunları senden evvel ben öğrendim. Evet, hayret etme: Telefonla sordun ve malûmat aldım. İhtiyar köyde sert ve mutassıp bir koca olarak tanıyormuş. Cimriymiş, hasismiş... Bütün bunlar meseleyi aydınlatacak şeyler...

TUHAF BİR TELGRAF

ŞERLOK Holmes ertesi sabah erkenden çıkmış olacaktı. Çünkü Watson un masanın üzerinde bulunduğu yumurta kabukları ve ekmek ufakları arkadaşının ondan evvel kalktığı ve kahvaltısını ederek çıktığını gösteriyordu. Masanın üzerinde bir de kağıt parçası vardı. Watson kağıttaki şu satırları okudu:

"Azizim Watson;

"Amberley ile konuşacağım bazı şeyler var. Zannedersen meseleyi halledeceğim. Şimdilik bu kadar; saat 3 te beni bekle. Ş. H."

Dediği gibi saat üçte geldi. Hâlimden, pek fazla meşgul olduğu ve düşünceli bulunduğu görülüyordu. Watson vaziyeti anlıyarak:

— Amberley i bulamadın mı? diye sordu:

— Bulamadım.

Holmes çok fazla müteessir bulunuyordu. Sanki bütün ümitleri mahvolmuş gibiydi. Fakat bu hal çok sürmedi. Çünkü, biraz sonra Amberley geldi.

İçeri girince yüzünde hem şaşkınlık, hem endişe çizgileri görülüyordu. Telâşla:

— Mösyö Holmes, dedi, tuhaf bir telgraf aldım.

Bunun üzerine, elindeki kağıdı okumağa başladı:

"Acilen teşrifinizi rica ve vak'a hakkında zatı alilerine malumat vereceğimi arzeylerim, efendim. Rahip ELMAN"

— Haydi, durmayın! dedi. Watson da sizinle beraber gelsin.

Fakat ihtiyar tereddüt ediyordu:

— Bu telgrafın uydurma bir şey olduğunu zannediyorum; rahibin vak'a hakkında ne malumatı olacakmış...

Şerlok Holmes ihtiyarın bu tereddüdünü şüpheli gördü ve:

— Vak'anm böyle bir safhasını merak etmiyerek gitmek istememeniz, doğrusu, şaşılacak şey! dedi.

Holmes in bu sözleri üzerine ihtiyar birdenbire karar verdi. Beraber çıkarken Holmes Watson u biraz kenara çekti ve kulağına şunları fısıldadı:

— İhtiyar yolda sıvışacak falan olursa hemen bana telefon et.

TELGRAFI KİM ÇEKTİ?

YOLDA ihtiyar gene nahak yere gittiklerinden bir netice alamıyacaklarımdan bahsediyordu. Watson hiç sesini çıkarmadan dinliyordu.

Kasabaya geldikleri zaman rahibin evine gittiler. Rahip onları karşılıyarak:

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

Vatson:

— Gönderdiğiniz telgraf üzerine geldik, diye cevap verdi.

— Ne telgrafı?

— Mösyö Amberley in vak'ası üzerinde malumat vereceğinizi bildirerek kendisine, bir telgraf çekmişsiniz...

— Hayır, ben böyle bir telgraf falan çekmedim... Bu nasıl şey?

Rahip kadar Watson da büyük bir hayret içinde idi. Amberley le birbirine bakiştılar. İhtiyar da şaşırılmış görünüyordu.

Rahibe özür diliyerek çıktılar, bu sefer postaneye geldiler. Telgrafı kimin çektiğini öğrenmek istiyorlardı. Fakat postane kapalıydı.

Bunun üzerine, Watson karakola giderek Şerlok Holmes e telefon etti ve olanı anlattı, Holmes telefonda yalnız: "Tuhaf! Çok tuhaf!" diye cevap veriyordu.

Vatson geceyi ihtiyarla kasabada geçirdi. Ertesi sabah gene beraber Şerlok Holmes in yanına döndüler.

Fakat, Watson geleceklerini telefonla bildirmiş olduğu halde Şerlok Holmes yoktu. Arkadaşına bıraktığı bir mektupta Amberley in köşküne gittiğini, ve oraya gelmelerini söylüyordu. Watson la ihtiyar son derece hayrete düştüler ve Levinsham a döndüler.

“CESETLERİ NE YAPTINIZ?”

KÖŞKE gelince Şerlok Holmes i salondaki bir kanepeye yaslanmış gördüler. Yanında da birisi vardı. Watson bunu hemen tanıdı: Bu, kendisini trende takip eden renkli gözlüklü adamdı. Şerlok Holmes onu yeni gelenlere tanıttı:

— Arkadaşım Barker. İkimiz de bu mesele hakkında ayrı ayrı tahkikat yaptık. Şimdi, ikimizin size bir suali var, Mösyö Amberley!

— Ne soracaksınız, Mösyö Holmes?

— Uzun bir soru değil, yalnız şuna cevap verin: Cesetleri ne yaptınız?

Bu soru üzerine ihtiyar bir çığlık kopardı ve geriye sıçradı. Gözleri dehşetle büyümüş, ellerini havaya kaldırmış, ayaklarının üzerinde yükselmışti. Bu halile korkunç bir kuşa benziyordu. Şerlok Holmes in soru ile ihtiyarın hakiki çehresi meydana çıkmıştı. Arka arka giderek bir koltuğa yığıldı, ellerini ağzına götürerek boğuluyor gibi öksürmeğe başladı.

O zaman Şerlok Holmes yerinden kalkarak ihtiyarın yanına gitti, ellerinden tutarak alayla:

— O kadar yüreğinize incek bir şey yok, Mösyö Amberley dedi. Kapıda otomobilimiz var.

Renkli gözlüklü adam da ilave etti:

— Gara beş dakikada gideriz.

Üçü beraber çıkarken Şerlok Holmes Watson a:

— Sen burada kal, dedi, ben birazdan geleceğim.

ŞERLOK HOLMES ANLATIYOR

ŞERLOK Holmes bir saat sonra köşke dönüyordu. Watson onu sabırsızlıkla beklemiş, mesele hakkında malumat almak istemişti. Salona girince Şerlok Holmes arkadaşına gülümsüyerek:

— Şimdi, gel seninle birer puro tütürelim, dedi ve onun yanındaki bir koltuğa oturdu.

Vatson dayanamıyarak sordu:

— Peki, anlat bakalım, ihtiyarı itham için ne delillerin var.

Şerlok Holmes kanepeye biraz daha yaslandı purosundan bir nefes daha çekti, sonra havaya yükselen dumanlara bakarak söze başladı:

— Evvela, sana beni bu vak'ayı keşfetmeğe saik olan sebepleri anlatayim:

"— Bir kere, ihtiyarın tavrı, hali, söz söyleyişi, lakırdı konuşurken aldığı vaziyetler, şüphemi doğrudan doğruya onun üzerine çevirmemize kafi idi. Çünkü eğer, onun söylediği gibi, karısı kaçmış olsaydı, bunu polisin bulması

için onun müracaat etmesi lâzım gelmezdi. Sonra, hiç "acaba?" falan demeden her şeyi biliyormuş gibi, anlatması, vak'anm şöyle veya böyle olduğunu söylemesi de ayrı bir şüphe mevzuu. Öyle değil mi ya? Bu söyledikleri demek uydurma ki, hepsini, evvelce hazırladığı plan mucibince, birer birer ezberinden biliyor. Gelelim, lakırdı konuşurken aldığı vaziyetlere: Sen belki dikkat etmemişsindir, Watson; ihtiyar, her lakırdısından sonra gözlerimin içine bakarak sanki bir şey arardı. Bu da şüphemize bir sebep...

BOYA KOKUSUNDAN ÇIKAN NETİCE

ŞERLÖK Holmes burada biraz durdu, sonra:

— Bu adamda biraz da delilik hali bulmuştum, dedi. Bazı kıymetler ihtiyarın zihninde o kadar büyük bir ehemmiyet ve kuvvet almış ki! Mesela çok hasis bir adam... Sanki, bunda zenginliğinin bir sebebi var. Çünkü, ne kadar zenginse o kadar hasis... Kasabada yaptığım tahkikata nazaran, karısını öyle sıkıntılı bir vaziyette yaşatıyormuş ki! Tabii, kadın, bu hayattan kurtulmak için karşısına kim çıkarsa onunla birleşmeğe kalkacaktı. Bundan çıkan hadise vak'ayı doğurdu. Bunu sonra anlatacağım için gelelim şüphelerimize.

Bu sözler üzerine Şerlok Holmes biten purosunu bırakarak:

— Haydi, Watson, dedi, kalk beraber dolaşalım köşkü. Sana hepsini birer birer göstereyim.

O zaman ikisi beraber kalktılar. Holmes sanki ev kendisininmiş gibi alışkın adımlarla odadan çıktı, salonları geçti, camlı bir kapının önünde durdu. Burası, ihtiyarın boyadığı yerlerden biriydi.

Vatson:

— Ne fena boya kokuyor! dedi.

Polis hafiyesi:

— Evet, diye cevap verdi. İşte, bana bütün vak'ayı keşfetmem için ilk izi veren bu koku oldu. Fakat beni bu izin üzerine koyan sensin.

Vatson:

— Nasıl? diye sordu.

— Öyle ya, ihtiyarın sen gittiğin zaman bazı yerleri boyamakla meşgul olduğunu sen söylememiş miydin? Böyle bir zamanda duvarları boyamak

münasebetsiz bir hareketti. Bu iki şeye delildi: Boyanın kokusile başka bir kokuyu bastırmak, boya ile de...

Burada, Şerlok Holmes in gösterdiği delillerle vak'ayı anlamağa başlıyan Vatson onun sözünü kendisi tamamladı:

— Bazı izleri ortadan kaldırmak istiyordu...

— Evet. Bundan sonra başka bir şey dikkatime çarptı: Bak şu odaya. Niçin böyle kilitli ve kapalı duruyor? Bunu da sonra halledeceğiz. Şimdi şüphelerimi kuvvetlendirecek bir sebep daha:

CİNAYETİN SEBEPLERİ

İhtiyarın sana gösterdiği biletin numarasına ne kadar ehemmiyet vermiş olduğumu biliyorsun. Kasabaya gittiğim zaman hemen tiyatroya koştum. göre, ihtiyarın numarasının ya 30 veya 32 olacağını söylemiştim. Tahkik ettim: O gece ne 30 numaralı ve ne de 32 numaralı koltuk işgal edilmemiş. Demek ki ihtiyar o gece tiyatroya gitmemişti. Görüyorsun ya, ihtiyarın kendi elile bize gösterdiği şey onun aleyhinde bize en kuvvetli şüphe veren bir iz oluyor. Olsa ki zavallı adam onu bilâkis bize itimat vermek için yapmıştı...

Şüphelerim fazlalaştıkça başka cihazları de tetkik etmeğe başladım: İhtiyarın karısıyla doktoru öldürdüğü muhakkaktı. Çünkü evvelce de izah ettiğim tabiati, düşünce tarzı ve ahlakı itibarile böyle bir ihtimal kendisinden uzak tutulamazdı. Çünkü ihtiyar sinirli ve adeta deli derecesinde parasına düşkün bir adamdı. Bunun için, karısının başka bir erkekle görüşmesinden, paralarını kaybetmek korkusuna düşebilirdi. Bütün servetinin bir an içinde elinden gideceğini kim bilir kaç kere düşünmüş ve nesi var nesi yoksa mahvolarak dünyada on parasız kaldığı kim bilir kaç kere rüyasına girerek tatlı uykusunu zehir etmiştir. Onun için böyle yabancı bir adamın kendisile dost olmasını ve ona yaklaşmasını çekemezdi. İhtiyarın müstebit düşüncesi de böyle bir erkekle karısının görüşmesine ancak cinayetle çare bulacaktı. Hem karısını öldürmek, hem de doktoru! İşte, ihtiyar Amberley in bulduğu tek çare. Buna zavallı adamın biraz aklındaki eksik tahtaların da boşluğunu ilave edersek...

— Dünyanın tanıdığı meşhur polis hafiyesi Şerlok Holmes in, her vak'ada olduğu gibi, bunda da aldanmadığını söyleyebiliriz.

Vatson un bu iltifatına Holmes tebessümle mukabele ettikten sonra sözlerine devam etti:

— Cinayetin muhakkak olduğunu anladıktan sonra bunun ne surede yapıldığını öğrenmek kalıyordu. Bunu da nihayet hallettim. Bak nasıl:

"BOĞULARAK ÖLÜYORUZ"

EVİN içinde dolaşırken şu kapalı odaya tavandan bir lastik borunun girdiğini gördüm.. Birdenbire beynimde bir şimşek çaktı. Hemen kapıya saldırdım. Kilitli idi. Kilidi açmağa uğraşmadan kapıyı menteşelerinden çıkardım. Gel, şimdi de beraber girelim. Burada Holmes le Watson o odaya geçtiler. O zaman Holmes:

— Şimdi sana bir şey soracağım, dedi: Seni bu odaya kapasalar... Ölümle karşı karşıya kalıp son nefesini vermek üzere olsan ne yaparsın?

— Hiç olmazsa bir şey yazıp bırakmak isterim.

— Tamam. Fakat, tabii, yanında kağıt falan yok...

— Duvara yazarım...

— İşte bu cinayetin kurbanları da senin gibi düşünmüşler. Bunları söyleyerek Şerlok Holmes Watson u odanın yan tarafına götürdü ve duvardaki bir yeri göstererek:

— Oku! dedi.

Kırmızı kalemle olan bu yazı şu kelimelerden ibaretti:

"Boğularak ölüyoruz..."

Vatson doğrulduğu zaman Şerlok Holmes:

— Yazının bu kadar alçakta bulunması bunları yazanın ayağa kalkamaması yani yerde serili, ölmek üzere bulunması demektir.

— Şimdi nasıl bir surette boğulduklarını anlamak lâzım. Lakin demin söylediğin bir şeye bakılırsa...

— Evet, odaya tavandan giren bir lastik boru gördüğümü söylemiştim, değil mi? İşte bak, şuradan giriyor. Bu ne olabilir?

— Hava gazı borusu...

SON İZLER VE SON DELİLLER

ŞERLOK Holmes le arkadaşı cinayetin yapıldığı odadan çıkarak köşkün bahçesine geldiler. Polis hafiyesi Watson a sordu:

— Bu bahçede gözüne evvela ne çarpıyor?

Vatson etrafa biraz baktıktan sonra cevap verdi:

— Şuradaki çukrıklı kuyu.

— Evet. İşte bu kuyu şüphelerimizin son noktası olduğu gibi cinayetin de son safhası... Amberley küçük odaya kapadığı iki kurbanı hava gazı vasıtasile boğduktan sonra cesetlerini bu kuyuya atıyor..

Sana bir şey sorayım, Watson: Odadan kuyuya gitmek için nerelerden geçmek lâzım?

Vatson Holmes in ne demek istediğini anlamıştı:

— Ha, evet, dedi, tamam: Odanın kapısından bahçeye kadar olan bütün tahtalar ihtiyarın boyadığı kısımlara dahil...

Şerlok Holmes: İşte, dedi, bunlar da son izler ve son deliller. Bu suretle bir sabah kapımızı çalarak karşımıza çıkan Esrarengiz İhtiyarın sırrı bundan ibaret...

Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri

'Maymunun Cinayeti'

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 50-51-52

DELİ Mİ, SERSERİ Mİ?

ŞERLOK Holmes in hikâyelerini kendi ağzından dinlemek daha tatlıdır. İşte, meşhur polis hafiyesi bu hikâyesini kendisi anlatıyor:

Mesleğimde karşıma çıkan meseleleri kendi hususi işim gibi telakki ederek büyük bir aşkla çalışırım. Hatta, bazı kereler bütün günlerimi o meselenin tetkikile geçirir, icap eden her şeyi yapmaktan çekinmem. Mesela, böyle vak'alardan bir çoğunda kah kimyager olmuş, laboratuvarıma kapamışımıdır, kah doktor olmuş, muhtelif tıbbi tecrübeler yapmışımıdır. Bunlardan en garibi ve ehemmiyetlisi şu anlatacağım vak'ada olmuştur.

Hikâyeme başlamadan evvel şunu söylemek isterim: Bu tecrübem bana büyük bir âlimin deha dediğimiz kafa kuvveti ile bir caninin, en adi bir serserinin beyni arasında bulunan irtibat çok büyüktür. Ben bu iki hali bir tek adamın üzerinde tetkik etti.

Şimdi gelelim asıl hikâyemize:

Bir sabah, yeni kalkmışım, hizmetçim bir mektup getirdi. Üzerinde "müstaceldir" kaydını taşıyan bu mektup polis müdürlüğünden geliyordu. Acele ile açtım ve okumağa başladım:

Mösyö Holmes;

"Hiç vakit kaybetmeden müdiriyete teşrifinizi rica ederim. Şüpheli hareketlerle sokakta gezerlerken polis tarafından derdest edilen iki serserinin vaziyetleri üzerinde çok büyük müşkülata uğramış bulunuyoruz. Mezkûr şahıslardan her ikisi de gayet sefilane giyinmiş bir kıyafette bulunup muhtelif hareketlerle, dimağ noktai nazarından sıhhatlerinden şüphe ettirmektedir. Bu iki şahıstan biri bir Polonyalıdır ve bir kelime İngilizce bilmemektedir. Tercüman tarikile sorulan suallere ise ikametgâhının nerede bulunduğunu ve ne iş yaptığını hatırlıyamadığım söylemiştir. Bu adam daha garip bir halet göstererek daima, kendi etrafında daireler çevirerek dönmekte ve başka türlü

yürüyemiyor. Diğerine gelince, bu bir İngiliz olduğu halde ağzından bir kelime çıkarmak mümkün olamamıştır. Bunun üzerine, eline bir kalem verilmiş ve sorulan suallere cevap yazması istenmiştir. Kalem eline alınca durmuş, düşünmüş, sonra, hatırlıyamıyacagını anlayınca kalemi elinden bırakmıştır. Bundan başka masanın üzerindeki hokkayı baş aşağı ederek mürekkepleri dökmüş ve bir şey keşfetmiş bir adam gibi neş'e ile gülmeğe başlamıştır.

Zikrettiğim delillerden, bu iki şahsın mecnun olduklarına hüküm vermeğe mecbur olduk. Fakat, mesleğimizdeki bir çok tecrübelerde gördüğümüz misallere istinaden, bu iki mecnunun birer yalancı deli olduklarından ve elimizden kurtulmak için bu suretle hareket ettiklerinden şüpheye düşemeğe de hakkımız vardır. Bunun üzerine her iki şahsın hakiki vaziyetlerini tayin edebilmemiz için, zatıalınızın meseleyi tetkik etmesine lüzum hissederek teşrifinizi rica eyliyoruz.

Takdimi ihtiramat ederiz, efendim.

Polis müdürü: ROBERT"

MUAYENENİN NETİCESİ

MEKTUBU katlıyarak cebime attım ve hemen evden çıktım. Tramvaya bindiğim esnada ve bütün yol müddetince zihnimi hep bu mesele işletiyor, şüphelerimi ve delillerimi topluyordum.

Biraz sonra polis müdüriyetinin önünde tramvaydan iniyordum. Hemen müdürün odasına koştum. Müdür beni karşılayarak oturmamı söyledi. Ben:

— Hayır, dedim, meseleyi çok merak ediyorum. Hemen maznunları görmek isterim.

Bunun üzerine ikimiz de şüpheli şahısların bulunduğu odaya geçtik. Bunlar deli gibi iki serseriydi. Polonyalı, kırk, kırk beş yaşlarında bulunuyordu. Yüzünde biraz zeka ifadesi bulmak kabildi. Hareketini tetkik edince, beyninin bir noktasından hasta olarak yürürken daima bir tarafına meylettğini ve muvazenesini kaybederek sallandığını anladım. Muayenemi daha fazla ilerleterek başını tetkik etmeğe başladığım zaman muhtelif yerlerinden yaralar içinde olduğunu gördüm. Demek ki aldığı yaraların tesirile

zavallı adam beyninden malül bir vaziyete gelmiş, dimağmdaki muvazene ve istikamet hassasını kaybetmişti.

İkinci adama gelince; bu, daha acaip bir şeydi: Onun hatırlama hassası tamamiyle kaybolmuştu. Bu zavallının da tam alınının ortasında bir yara vardı.

Bu muayeneden şu neticeyi çıkarabilirdik:

Bu iki adam, başlarından aldıkları yaraların tesirile beyinlerinden sakatlanmışlardı. Biri yürürken kendisini idare edemiyor ve istikametini bulamayarak sallanıyor ve dönüyor; diğeri de hafıza kuvvetini kaybederek, mazarından hiç bir şey hatırlıyamıyor ve beyindeki düşünce hassasının da mahvı üzerine bir tek kelimeyi bulamıyor ve konuşamıyordu.

Bu iki meçhul şahsın vaziyetleri bu suretle hallolununca, şüpheye değer bir şey kalmıyor demektir. Polis müdürüne:

— Bunların hiç bir cihetten şüpheli şahıs olmayıp birer deli oldukları ve beyinlerinden sakat buldukları anlaşıldı, dedim. Burada tutmağa hiç bir sebep yok... İkisini de bir hastaneye teslim etmemiz lâzım...

Bu suretle mesele hallolunmuş bulunuyordu. Polis müdürü yaptığım muayeneye ve kendisini müşkülata sokan bir vaziyetten kurtardığıma teşekkür ederken ben de müsaadesini alarak çıktım.

AYNI ŞEKİLDE İKİ KİŞİ DAHA!

ARADAN bir hafta kadar bir zaman ancak geçmişti. Polis müdürü Robert ten bir mektup daha aldım. Bu mektupta da, tıpkı geçen seferki gibi, sokakta tutulan iki şüpheli şahıstan bahsolunuyordu. Garibi şu idi ki, bu iki adam da evvelkilerin bulunduğu sokakta tutulmuştu. Daha garibi: Bu sokak benim oturduğum sokaktı!

Tabii, bu sefer merakım daha fazla oldu. Mektubu bir defa daha okudum. Bu seferkilerden biri, pek fazla deli olmadığı halde hatıra kuvvetini kaybetmiş, diğeri de bütün dimağî kuvvetlerinden tamamiyle mahrum olmuş birisiydi.

Hemen müdüriyete koşarak meçhul şahısları muayene ettim. Bilhassa ikincisi çok acaip bir haledeydi: Gözlerinden biri sağa dönerken öteki sola dönüyor, ağzını, burnunu çarpıtarak gülüyor, sırtıyordu. Kendisine söylenen sözleri çok iyi anladığı görülüyordu. Fakat verdiği cevaplar sorulan mesele ile zerre kadar alakası olmıyan mevzulara aitti.

Bu iki adamın da başlarını muayene ettim: Her ikisinin de muhtelif yerlerden yaraları vardı.

Bunun üzerine merakım daha fazlalaştı. Bütün zekâmla farziyeler yürütmeğe başlamıştım. Bir an evvel bu meseleyi halletmek istiyordum.

Zihnimi kurcalayan bilhassa iki şey vardı:

Bu adamların aynı sokakta dolaşırken bulunması ve bu sokağın da benim oturduğum sokak olması. Bu zavallıların başlarındaki yaralar nasıl açılıyordu? Bunları yapan birisi mi vardı?

O günkü muayeneden sonra ilk defasında olduğu gibi hüküm vermedim. İki zavallının hastaneye gönderilmesini, fakat gerek bunların, gerekse evvelkilerin sıkı bir tertibat altında bulundurulmasını söyledim.

GECE YARISI BİR ÇIĞLIK

Bu işin içinde bir iş olduğunu ve elbette halledeceğimi düşünüyordum. Akşam üzeri eve dönerken gene bu düşüncelerle meşguldüm. Birden hatırıma bir şey geldi. O vak'a ile bu son hadiseler arasında bir münasebet görür gibi oldum.

Hatırladığım bu vak'a odamın karşısındaki bir apartımda geçmişti. Pencereden gördüğüm şeyler o kadar dikkatimi celbetmişti ki bütün o geceyi karşıdaki komşumu gözetlemekle geçirmiştim:

Ağarmış saçları karma karışık bir halde olan ve zayıf yüzünde heyecan ve endişe çizgileri okunan garip komşum evvela, bazı cerrahi aletler hazırlıyor gibiydi... Bir iki kere odada gezindikten sonra öteye beriye gidip geldiğini gördüm... Sonra, pencerelerin perdelerini kapadı... O zaman, içeride ne geçtiğini tabii, göremiyordum... Yalnız, biraz sonra, birden, acı bir çığlık işittim... Sonra, gene derin bir sükût...

Bir müddet pencerenin önünde beklediğim halde hiç bir hareket olmadı. Nihayet yattım. Sabaha karşı, saat üç vardı, bir aralık uyandım. Gözlerime, birden, karşıki apartımdan bir ışık huzmesi geldi: Komşumun pencereleri yarı açılmıştı, içeride de elektrik lambası yanıyordu.

Hemen yatağımdan fırladım ve pencerenin önüne geçtim. O garip adam ayakta idi. Yanında da birisi vardı. Yüz sene yaşasam, unutmam. Bu ikinci adam ellerini yere dayamış, dört ayak üstünde yürüyor, diğeri de

tekmeler vurarak, onu kapıya doğru sürüklüyordu. Aynı zamanda, yüzünde eziyetten zevk alan bir insanın tebessümü vardı.

Dalmış, hayretle bakarken, birdenbire, gene pencereler kapandı ve sabaha kadar başka bir şey görmedim. O günden sonra da bu vak'a hakkında bir malumat edinemedim. Bir müddet sonra da o evden çıkmıştım.

Aradan uzun bir müddet geçtiği için unutup gittiğim bu hadiseyi son vak'alar üzerine birdenbire hatırladım ve ikisi arasında muhakkak bir rabıta bulunduğunu kestirdim. Bu vaziyet üzerine, hadise ile zihnimde daha fazla meşgul olarak bir neticeye varmak istiyordum.

68 No.lı evde

ARADAN on, on beş gün kadar geçtiği halde, polis hiç bir iz üzerine düşmemişti. Bir sabah polis müdürü Robert bana geldi.

— Bonjur, Holmes.

— Bonjur, Robert. Ne haber?

— Bizde hiç bir haber yok. Sende ne var?

— Ben her şeyi keşfetmiş gibiyim.

Bu cevabım karşısında polis müdürü hayretle:

— Sahi mi? diye bağırdı.

— Evet, dedim. Hakikati kuyusundan çıkabilmemiz için şunlar kâfi: Yanımıza dört polis alalım... Hemen bir taksiye atlıyalım ve Charing Cross Road caddesinde 68 numaraya, yani benim eski oturduğum evin karşısındaki eve gidelim. Yolda size anlatacaklarımdan meseleyi tamamilen anlayacağız.

Biraz sonra, otomobil bizi uçururken polis müdürüne düşündüklerimi birer birer anlatıyordum.

Hikâyemi bitirdikten sonra polis müdürü Robert le bu mesele hakkında diğer fikirlerimizi münakaşa ettik. Nihayet otomobil 68 numaralı kapıda durdu.

İkimiz de acele ile otomobilden atladık ve ben hemen zile bastım, bekledik. Kapı açılmadı, bir daha ve bu sefer daha hızlı çaldım, gene bir ses yok... Bir üçüncü defa... Nihayet polis müdürünün sabrı tükendi ve kanun namına kapıyı açmalarını bağırdı. Buna da bir cevap gelmemişti. O zaman arkamızdaki dört polise işaret verdik, kapıyı dört yerinden çıkardı ve arkasına dayadı.

İçeri girdiğimiz zaman derin bir sessizlik içinde bulunuyorduk. Merdivenleri ikişer ikişer aşarak yukarı kata çıktık. Benim o geceki hatırama nazaran vak'a evin ikinci katında geçmişti. Bunun üzerine, bir merdiven daha çıktık ve Robert buzlu camlı bir kapıyı iterek içeri girdi ve girmesile bir çığlık koparması bir oldu.

O da mı dilsiz?

ROBERT in arkasından ben de içeri atılmıştım: Eski komşum bir kanepenin üzerine boylu boyuna udi, gömleğinin önü kan lekeleri içinde idi.

Villiam in nefesini dinliyen polis müdürü:

— Çoktan gitmiş, dedi.

Fakat ben daha fazla emin olmak için, adamın gömleğini çıkardım ve Robert e:

— Ölmüş bir adamı nasıl diriltirler, bilir misiniz? diye sordum. Sonra polislere dönerek:

— Bir mum getirin, dedim... Mumu yakın ve şu beyefendinin burnuna yaklaştırın...

Polisler dediklerimi yaptılar. Fakat mumun alevi Villiam in burnunu yakacak derecede yaklaştırıldığı halde, öldüğüne bizi inandırmak için, dişini sıkıyor, şaşılacak derecede mukavemet gösteriyordu.

Nihayet birdenbire yerinden fırladı ve odanın sokak tarafındaki pencerelerinden birine doğru atıldı. Yalancıkıtan yaptığı oyunu şimdi hakikaten oynayacak, kendisini pencereden aşağı atacaktı. Bereket versin bir polis memurunun kuvvetli kollarına... Hemen Villiamnı karşıladı. Pencerenin önünde sıkı sıkı tuttu. Bunun üzerine diğer polislerle ben ve Robert adamın üzerine atıldık.

Villiam ı yakaladıktan sonra dört polis etrafını alarak aşağıya indirdik ve kapıda bekliyen otomobilimize koyduk.

Polis dairesine gidinceye kadar geçen müddet zarfında Villiam a sorduğumuz bütün sualler cevapsız kaldı. Hiç bir cevap vermiyor, ağzından bir kelime almak mümkün olmuyordu.

Villiam bu dilsizlik rolünü polis dairesinde de muhafaza etti. Yapılan bütün tecrübeler neticesiz kaldı.

Buna rağmen, vaka, tabii, bizce gayet aşikar olarak meydanda idi: Villiam, laboratuvarında, eline geçirdiği bazı adamların beynini açıyor ve zavallıları deli ve serseri bir halde sokağa salıveriyordu. Fakat bilmediğimiz ve öğrenemediğimiz şey bütün bunların sebebi idi.

İNANILMIYACAK BİR ŞEY!

HADİSE, bu suretle, nihayet bulmuş olmuyordu. Bir gün karşılaştığımız diğer bir vak'a şimdiye kadar gördüğümüz bu garip vak'alarm hepsini gölgede bırakıyordu. Hatta, polis müdürü Robert in havsalası bunu bir türlü almıyor, zavallı adam adeta aklını kaybedecek bir halde bulunuyordu.

Bütün sınırları kökünden sarsılmış olan Robert elini kâğıtlarla dolu olan masanın üzerine vurarak:

— Yemin ederim ki, diyordu, yemin ederim ki azizim, bu adamda akıllara sığmıyacak, fevkalbeşer bir şey var... Fevkalbeşer bir kuvvet... Ne diyeyim... Fevkalbeşer bir iktidar... Baksanıza canım söylenilen şeylere... İnanılacak şeyler mi bunlar? ... Bütün doktorlar da âlimler de çıldırmış... Bir maymun bekçiyi öldürsün, hücrenin kapısını kırsın ve içeri girsin de sahibini kaçırınsın... Olacak şey mi bunlar? ... Bir maymun, ne kadar iyi yetiştirilmiş olursa olsun, kabil değil, bunu yapamaz. Sanki bunlar ona öğretilmiş gibi; sanki bütün bunlar onun daima yaptığı şeylermiş gibi... Olacak şey mi canım? ... Kabil değil, inanmam... İşte, diyorum size: Bu adamda fevkalbeşer bir kuvvet var! Başka zamanda olsa ona bir sihirbaz diyeceğim gelirdi. Gene de öyle düşünmekte haklıyım ya... Ama siz diyeceksiniz ki artık yirminci asırda yaşıyoruz, sihirbaz falan diye bir şey kalmadı... Peki, kabul ediyorum ama, siz de, o halde, bana bunun nasıl olduğunu daha açık bir şekilde sebeplerle, neticelerle ve delillerle gösterin...

POLİS müdürünün sınırları yatıştıktan sonra meseleyi ciddi bir şekilde münakaşa etmemiz lâzım geldiğini söyledim ve kendisine, evvela:

— Kaçtıktan sonra mahallesinde tahkikat yaptınız mı? diye sordum.

— Mahallesinde de yaptım, bütün şehirde de... Bir yerde yok. Hem düşünün: Böyle bir adam nasıl kaçmağa cesaret edebilir. Nasıl kurtulabilir? Ama, adamda öyle fevkalbeşer bir kuvvet bulunduktan sonra, hapisaneden

kaçtığı gibi, insanlar arasında da kendini göstermiyebilir. Kim bilir, ya uçar, yahut ta, masallarda olduğu gibi görülmiyecek bir şekle girer..

VAK'A NASIL OLDU?

DOKTORUN hapisaneden gece yarısı, bir maymun tarafından kaçırılmış olması hakikaten şaşılacak şeydi. Değil bir hayvanın, hatta bütün aletleri üzerinde taşıyan bir adamın bile kolay kolay içeri girip doktorun hapsedildiği yeri bulması, onu oradan çıkararak kaçırması akla sığmiyacak bir şeydi. Fakat maymunun bu işi becerdiği tamamilde meydanda idi. Gözümüzün önünde bulunan delillere göre vak'a şöyle olmuştu:

Doktor Villiam in bulunduğu odanın karşısında o koridora bakan gardiyanın odası vardı. Maymun bu odanın tavanındaki tepe penceresinden girmişti: Pencerenin vasistas şeklindeki kanadını kaldırarak içeri atlamış, o sırada biraz uykuya dalmış olan bekçiyi elindeki kloroform şişesini koklatarak bayıltmıştı. Bu şaşılacak bir şey olmakla beraber asıl garip olan nokta bundan sonra başlıyordu:

Maymun bekçinin odasına girdikten sonra aralık bulunan kapıdan dışarı çıkmış, her odanın kapısında durduktan sonra nihayet sahibinin odasını bulmuştu. (Bütün bunlar oralarda tesadüf olunan maymunun el ve ayak izlerinden anlaşılmıştı.) Doktorun bulunduğu odanın kapısını zorladığı halde açamayınca başka çare düşünmüştü:

Gardiyanın odasına dönmüş, odanın döşeme tahtalarını kaldırmağa başlamıştı. Tahtaları kaldırıncı altından boş bir bodrum çıkmıştı. Bu bodrumun doktorun bulunduğu odanın altına kadar uzandığını düşünen maymun aşağı inerek ilerlemiş ve o hizaya geldiğini kestirince sahibine seslenmişti. Doktor bu sestende evvela ürkmüş, sonra, onu tanıyarak meseleyi anlamıştı. Bundan sonra, doktor bir yandan, maymun bir yandan, iki taraflı, döşemeleri sökmeğe çalışmışlar ve geçilecek kadar bir delik açılınca durmuşlardı. Tabii, o zaman iki dost birbirlerine sarılmışlar ve öpüşmüşlerdir!

Sonra, maymun doktoru bodrumdan geçirerek bekçinin odasına götürmüş, oradan ikisi beraber tepe penceresinden çıkmışlardı.

Vak'anın bu surette cereyan ettiği anlaşılıyordu. Gardiyanın, uyandıktan sonra gördüğünü anlattığı şeyler de bunları kuvvetlendiriyordu.

Doktorun nasıl kaçtığı anlaşılmıştı. Şimdi onun nerede bulunduğunu anlamak kalıyordu.

LABURATUVARDA IŞIK VAR!

FAKAT, günlerce süren tahkikat hiçbir netice vermedi. Her gün doktorun evi arandığı halde bulunamıyordu. Demek, Villiam ve maymunu başka yere gitmişlerdi.

Polis müdürü bir yandan tahkikatla uğraşırken, aynı zamanda, ben de zihnimde vak'a ile meşgul oluyor, doktorla maymununun nerede bulunabileceklerini düşünüyordum.

Bu düşüncelerimin arasında yer alan başka bir şey daha vardı:

Acaba bu "şaşılacak derecedeki" maymuna doktorun yaptığı o garip ameliyatlarda bir münasebet yok muydu?

Bu düşünceler beni meşgul ederken aklıma bir şey geldi: Doktorun evini gezmek ve laboratuvarı muayene etmek istiyordum. Polis müdüründen izin aldım ve evi yalnız başıma gezeceğimi de ilave ettim.

Evi gezmek için gece vaktini daha münasip gördüm. Çünkü o zaman hariçte gürültü olmayacak her şeyi istediğim gibi muayene edebilecektim.

O akşam, zihnim bu fikirle meşgul, saat 9 u zor ettim. O zaman, kalbim heyecanla çarparak Cross Road caddesine doğru yola çıktım. 68 numaralı eve yaklaştıkça heyecanım daha fazlalaştı. Bulduğum noktadaki evlerin numaralarına bakarak uzaktaki evlerin kaç numara olabileceğini kestirirken birden, hayrette kaldım: Benden dört ev ötede, yani 68 numarada, ışık vardı! Gözlerimin yanıldığına hükmederek biraz daha yürüdüm: Evet, yanılmıyordum: Doktorun evinde, hem de laboratuvarında elektrik yanıyordu...

TIPKI O GECEKİ GİBİ...

BUNUN üzerine, durdum, caddede biraz bekledim. Evin tam karşısındaki yaya kaldırımına çıkarak, içerisini tamamiyle görebilecek bir vaziyet aldım. Gözlerimin önünde olan şeyler tuhaftı. Bu, tıpkı, o gece benim evden gördüğüm şeye benziyordu. Fakat bir farkla:

Bu sefer masaya yatırılmış olan başka birisi değil, doktorun kendisi idi. Odada, elinde ameliyat aletleriyle dolaşan da doktor değil, doktorun maymunu idi...

Hayretle donmuş bir halde, yanımdaki bir kapıya yaslandım ve kapının eşiği üzerine çıkarak laburatuvarı daha iyi görmeğe çalıştım.. Vak'a, tıpkı, o geceki gibi cereyan ediyordu:

Maymun, odanın içinde bir iki kere gidip geldikten sonra masanın başında durdu. Arkası bana doğru dönük olduğu için ne yaptığını göremiyordum. Bir iki dakika böyle bekledikten sonra bir çığlık işittim. Bu, doktorun feryadı idi.

O zaman, duramadım, hemen fırladım: Polis müdürünün bana verdiği anahtarla kapıyı açtım... Merdivenleri bir hamlede çıktım ve laburatuvarın kapısını iterek içeriye girdim..

Vak'anın üzerimde husule getirdiği heyecan için evvela, gördüklerimi pek farkedemedim. Sonra, odadaki her şey gözlerimin önünde birer birer belirdiler:

Doktor ölmüş, ameliyat masasının üzerinde boylu boyuna yatıyor, kolları iki tarafına sarkıyordu. Arkaya devrilmiş olan başından akan kanlar yüzünü tamamile kaplıyordu. Masanın öbür ucunda duran maymun dehşet ve korku veren gözlerini bana dikmişti.

Birden, elindeki bıçakları şakırdattığını ve üzerime doğru atılmak üzere bulunduğunu farkettim. O zaman belimdeki tabancamı çıkararak maymuna çevirdim. Maymun hemen ellerini iki yanına bıraktı ve önüne bakmağa başladı.

Tabancam onu nişan noktasından bırakmadan, ilerledim ve yanımdaki kelepçeyi maymunun bileklerine geçirdim. Cümrü meşhut halinde bir katil yakalamıştım.

ÖLDÜRMEK İÇİN Mİ KURTARMIŞ ?

MAYMUNUN bu cinayetinin nasıl ve neden cereyan ettiği pekâlâ anlaşılıyordu:

Her hususta insanı taklit etmeyi seven maymun cinsinin bu mahlûku da, talihin bir fena tesadüfü olarak, bu doktorun yanına düşmüştü. Eline

geçirdiği biçare adamların üzerinde, sırf kendi şahsî tecrübe zevki için, binbir işkenceli ameliyatlar yapan bu doktorun yanında yaşayan maymun onun nasıl hareket ettiğini öğrenmiş, gerek meselenin aslı ve gerekse ameliyat usulleri hakkında kocasının mahir bir çırağı olmuştu. Doktorun lâburatuvarında yaşayan bu asistan bu suretle büyümüş ve yetişmişti. Böyle vak'alarla tecrübesi kuvvetlenen hayvan her hususta büyük neticeler verecek kuvvetli bir zekâyâ sahip olmuştu. Hapisaneden doktoru kaçırdığı gösterdiği meharet buna pekâlâ bir misal oluyordu.

Doktorun tecrübelerinde hazır bulunan ve onun san'atını elde eden bu maymun bir gün de bu öğrendiklerini doktorun üzerinde tatbika geçmişti. Fakat düşünülecek bir nokta kalıyordu, o da şuydu:

Mademki sahibini öldürecekti, onu niçin hapisaneden kurtarmıştı? Buna şöyle cevap verebilir: Sahibini sevdiğine şüphe yoktur, bu sevgi hissile onu kurtarmıştı. Fakat belki sonra hâkim gelen tecrübe zevki ona bu cinayeti işletmişti.

Belki de sırf onu öldürmek için hapisaneden kaçırmıştı.

Şerlok Holmes 'Kasadaki Adam'

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu: 53-54-55

BANGERİN KÖŞKÜNDE

BANGER John (Con) un köşkünde... Büyük bir çini soba ile ısıtılan bir oda... Karşılıklı maroken koltuklara oturmuş iki adam... Biri, koltuğunun arkasına yaslanmış sağ bacağı sol dizinin üzerine koymuş, ağzındaki sigarasının dumanlarını seyrediyor... Diğeri koltuğunda öne doğru bir vaziyet almış ve iki elini dizlerinin üzerinde birleştirmiş: Bunlardan birincisi banger John, diğeri de kasadarı James (Ceyms) ti.

— Demek karar verdiniz ha, efendim: Bu gece gidiyorsunuz?

Evet, şimdi, saat dokuz... On bir elli dört trenile, yani üç saat sonra buradan uzaklaşmış olacağım... Ne yaparsın, birader, başka çare yok... Vaziyet gittikçe fenalaşiyor. Alacaklılar etrafımızı sardı... Bir milyon dolara yakın borcum var... Olsa ki bankanın bugünkü mevcudu topu topu seksen bin dolar... Bu parayı alacaklılara parça parça dağıtmaktansa yanıma alıp ortadan kaybolmak daha akıllılık olmaz mı?...

Bu sözlerden sonra banger, biten sigarasını yanındaki yuvarlak masanın üzerindeki tablaya bastırdı ve sonra tekrar koltuğuna yaslandı.

James bangerin sözlerini dinledikten sonra düşünceli düşünceli başını salladı ve sobanın mika kaplı ağzından görülen kırmızı alevlerin dalgalanmasına daldı.

Banger ona bu sırrını söylüyordu, çünkü James ve kardeşi Arthur bangerle beraber iki senedenberi çalışan çok samimi ve sadık adamlarıydı.

Banger John biraz düşünceli durduktan sonra tekrar söze başladı ve kasadarına, düşündüğü planı anlattı:

Gece, tren vakti yaklaşırken, köşkten çıkacak ve gara gidecekti. Bu suretle, nereye gittiği bilinemeyecek ve aransa da izini bulamayacaklardı. Banger, oralardan çok uzaklarda, başka bir yerde bir müddet gizli yaşayacak,

sonra aradan vakit geçip vak'a unutulduğu zaman, başka bir iş tutmağı tecrübe edecekti.

Banger John bunları anlattıktan sonra yerinden kalktı ve odanın bir köşesine gitti. Orada büyük bir kasa vardı, şifreli kilidini açtı ve içinden bir demet para çıkardı. Sonra James e gelerek uzattı:

— Sana ve kardeşine...

— Mersi...

Bunun üzerine James:

— Müsaadenizle, diye kalktı. Allah selamet versin.

— Güle güle, oğlum. Yalnız, bu gece görüştüğümüzü kimse bilmesin...

— Tabii efendim.

Banger misafirini köşkün kapısına kadar indirdi; sonra, gürültü çıkarmamağa çalışarak kapıyı kapadı ve odasına çıktı.

“ÇABUK İMDADIMA GELİN!”

ŞERLOK Holmes o gece bir takibattan dönmüş, hava çok soğuk olduğu için, evine kadar gidemiyerek, geceyi polis dairesinde geçirmeğe karar vermişti.

Komiserin odasındaki sobanın başında, polis hafiyesi son bulduğu izleri anlatıyor, etrafındaki komiser, muavinler ve polis memurları onu dikkatle dinliyorlardı.

Bu sırada birdenbire telefonun zili çaldı. Şerlok Holmes in kolunu dayadığı masada bulunan telefonu hemen o açtı ve:

— Allo! dedi. Evet, burası polis dairesi.. Ne var?

Telefondaki ses acele acele şunları söylüyordu:

— Çabuk gelin!... Haydutlar evimin kapısını kırıyorlar... Nerdeyse içeri girecekler... Çabuk imdadıma gelin!...

Fakat lütfen söyler misiniz: Neresi? Siz kimsiniz?

— Ben, Banger John... Köşküm Columbia caddesi, 14 numara...

— Pekâlâ, şimdi geliyoruz...

Sonra, polislere dönerek:

— Çabuk, bir otomobil bulun... Benimle beraber de iki kişi gelsin...

Sonra tekrar telefonu açtı:

— Mister John? Şimdi yola çıkıyoruz... Beş on dakikaya kadar oradayız... O zamana kadar, kendinizi müdafaa etmeğe çalışın... Ne? Kabil değil mi? Niçin? Tabancanızı mı bulamıyorsunuz? O halde kaçın, pencereden falan atlayın... Efendim? Ha o da var: Bu sefer dışarıdan üzerinize hücum ederler... Fakat fazla endişeye düşmeyin: Şimdi geliyoruz... Bizi yanınızda farzedebilirsiniz...

Polisler bir otomobil bulmuşlardı. Şerlok Holmes hemen içeri atladı, polislerden biri onun yanına, diğeri şoförün yanına geçtiler ve polis hafiyesi şoföre:

— Çabuk, dedi, Colombia caddesi, 14 numara. Bütün hızla..

Dışarıda, şiddetli bir rüzgârla kar yağıyordu. Gündüzki soğukla katılaştan yerler daha şimdiden karla kaplanmağa başlamıştı.

Biraz sonra otomobil şehrin sokaklarından çıkarak büyük Colombia caddesine girdi. Şimdi kırlara doğru yol aldıklarından tipi ile karşı karşıya bulunuyorlardı. Otomobilin projektörünün sert ışığı karanlığı yarıyor, fakat tipinin şiddetinden, önlerini adeta hiç görmüyorlardı. Şoför buraların bu kadar alışığı olduğu halde pek fazla hızlı gitmekten korkuyordu. Yol bir çok dönemeçlerle dolu olduğu gibi, iki tarafta da ağaçlar vardı. Bir dönemeçi görememek veya bir ağaca çarpmak tehlikesi yok değildi.

Şerlok Holmes gittikçe sabırsızlanıyor, fakat işi şoförle şakalaşmağa buluşturuyordu:

— Yahu kar gibi yumuşak bir şeyi bile ezemiyor musun?

Şerlok Holmes in böyle hiddetlenmek lâzım gelen yerlerde neş'esini muhafaza etmek için şakalaşması adetlerinden biriydi. Fakat haricen böyle görünmesine rağmen içinden gittikçe daha fazla sabırsızlanıyordu. İki de birde saatine bakıyordu: Yola çıkalı on dakikayı geçmişti. Fakat hâlâ bangerin köşküne gelmemişlerdi.

Şerlok Holmes in sabırsızlığı son dereceye geldiği zaman şoför birdenbire durdu. Polis hafiyesi heyecanla sordu:

— Ne o? Motor mu bozuldu şimdi de?

— Hayır, efendim. Geldik!

HEPSİ YALANMIYMIŞ?

OTOMOBİL köşkün parmaklıklı bahçe kapısında durmuştu. İlk olarak Şerlok Holmes dışarı atladı ve köşke doğruldu içeride hiç bir ışık gözüküyordu. Polisler bahçe kapısının zilini çektiler. Köşkün sessizliği içinde zil uzun akislerle çinladı. Fakat kapıyı açmağa gelen olmadı. O zaman parmaklıkların üzerinden atladılar ve köşkün iç kapısına doğru, karların üzerinde koşarak, ilerlediler.

Köşkün iç kapısı içeriden çengelli idi, bir iki sarsıntı ile açılıverdi. Şerlok Holmes le iki polis memuru ve şoför içeri koştular ve ellerindeki elektrik lambalarile etrafı gözden geçirdiler: Hiç bir yerde ne haydutların geldiğini, ne de evin içinde bir şey yaptıklarını gösteren bir iz yoktu.

HIRSIZLAR girse, bir kere bahçe kapısının açık olması, ondan vazgeçtik, iç kapının kırılmış bulunması, sonra, içeride muhtelif kapıların açılması lâzımdı. Olsa ki ortada ne kırılan bir şey vardı, ne dökülen...

O zaman polisler birbirine, bakiştılar: Onlara bir oyun mu oynamışlardı, bu ne demektir?... O zaman Şerlok Holmes yandaki odalardan birini açtı ve içeri girdi: Burası, bangerin kasadarı James le konuştuğunu gördüğümüz oda idi. Soba hafif hafif yanıyordu.

Şerlok Holmes odanın elektriğini yaktı ve etrafı gözden geçirmeğe başladı. O sırada polislerden biri:

— Bize oyun oynadıkları muhakkak... dedi.

Öteki arkadaşı cevap verdi:

— Evet ama, banger John ne oldu?

Şerlok Holmes te kendi fikrini söyledi:

— Ya bize telefon eden Banger değilse?.

İki polisle şoför hayret içinde donakalmış dururlarken Şerlok Holmes:

— Maamafih, dedi, şimdi her şeyi halledeceğiz. Elbette köşkün bir yerinde ya bangerin ölüsü çıkacak, ya dirisi...

Bunun üzerine, polis hafiyesi başta, köşkün diğer odalarını aramağa, her tarafı dolaşmağa başladılar.

Köşkün bütün odaları açıldı, kapıları kilitli olanlar kırıldı, alt kattaki, üst kattaki teknil kıyı köşe ne varsa hepsi arandı, ne mutfak kaldı, ne tavan arası... Hiç bir yerde ne banger vardı, ne haydutlar, ne de bunlardan bir iz...

Ne vardı?... Meseleyi nasıl izah etmek lâzımdı?... Kim telefon etmişti?... Telefon eden Banger John sa şimdi ne olmuştu? Nereye gitmişti?... Evine hücum ettiklerini ve kapıyı kırmak üzere bulduklarını söylediği haydutlar ne olmuştu?

Bütün bu sualler polisleri olduğu gibi Şerlok Holmesi daha fazla meşgul ediyordu. Boş yere zihin yormağı doğru bulmıyan polis hafiyesi kararını verdi:

Köşkün sokak ve bahçe kapılarını sağlam kilitlerle kapatarak arkadaşlarını aldı ve, tahkikata ertesi gün devam etmek üzere, köşkten çıktılar, otomobile binerek geldikleri yolu dönmeğe başladılar.

Otomobilde Şerlok Holmes bir müddet düşünceli kaldı, sonra arkadaşlarıyla meseleyi konuşmağa başladılar. Her biri kendi fikrini söylüyor, fakat gene kendisi bunun kabil olmayacağını itiraf ediyordu. Meseleyi halledemedikleri gibi hallededeğe benziyecek bir ihtimal, bir fikir de bulamıyorlardı.

JAMES NE DİYOR?

ERTESİ gün Şerlok Holmes John ın bankasında tahkikat yapmağı münasip gördü.

Bankadaki diğer memurlara sorduğu zaman hepsi bangerin hususî hayatı hakkında bir şey bilmediklerini söylüyor ve en samimi olarak kasadar James ve kardeşi Arthur la görüştüğünü söylüyorlardı.

Bunun üzerine, Şerlok Holmes kasadar James le görüşmek istedi.

James onu büyük bir nezaketle karşıladı ve vak'ayı hayret ve teessürle dinledi. Sonra, polis hafiyesinin sorduğu suallere cevap vererek, o gece bangerle görüşmüş olduğunu ve kendisine, içinde bulunduğu sıkıntılı mali vaziyeti anlatarak, başka bir memlekete gitmek fikrini açtığını söyledi. Sonra:

— Vak'a hakkında şüpheye düşülecek bir şey yok, dedi. Bangerin ortada bulunmaması onun, karar verdiği gibi, o geceki trenle hareket etmiş olduğunu gösteriyor...

O zaman Şerlok Holmes:

— Fakat, dedi, bangerin o gece bize telefon ettiğini ve iki kişinin, evine hücum ederek kapıyı kırmağa uğraştıklarını haber verdiğini unutuyorsunuz...

Şerlok Holmes in bu sözleri üzerine James biraz düşünceli durdu, sonra:

— Evet, dedi, bu biraz düşündürücü bir şey... Fakat bunun bir hakikat olmadığını farzederek...

— Yani, bangerin bu söylediklerinin hakikat olmayıp, sırf o geceki bir buhran sakikasıle bu harekette bulunduğunu düşünürsek... Çünkü, yanından ayrıldığı zaman banger çok düşünceli ve dalgın bir halde bulunuyordu. Borçlarının bir milyona yaklaştığını, olsa ki bankadaki mevcut kalan paranın iflas kararı verdirecek derecede az olduğunu söylerken adeta üzerine fenalık geldiği ve çıldırarak gibi olduğu gözüküyordu.

James in gözlerini masaya dikmiş olarak, yavaş yavaş söylediği bu sözleri polis hafiyesi büyük bir dikkatle dinledikten sonra gözlerini kasadarın üzerine dikti ve James in gözlerinde, bu sözlerin doğru olup olmadığını aradı. Kasadar biraz düşünceli gibi durduktan sonra tekrar masaya bakmağa başladı ve sözüne devam etmek istedi:

— Evet... Hiç şüpheye hacet yok... Bangerin, daldığı düşüncelerle bir sinir buhranı geçirdiği ve bu buhran esnasında, ne yaptığını bilmiyerek telefona sarılıp size o şeyleri anlattığı muhakkak...

Şerlok Holmes James in fikirlerine hak verir gibi davranarak verdiği izahata teşekkür etti ve elini sıkarak ayrıldı.

KASADA BİR ADAM VARDI!

ŞERLOK, Holmes polis dairesine döndüğü zaman, vak'anın tahkikatına verdiği memurlardan biri karşısına çıktı:

— Mühim bir şey var, efendim, dedi. Köşkte yaptığımız araştırmalarda bazı izler elde ettik. Bunlardan biri ve en mühimmi şu: Kasanın önünde bir ceket düğmesi bulduk...

Şerlok Holmes, polis memurunun elindeki düğmeyi aldı, baktı ve cebine korken:

— Çabuk, dedi, yanına bir arkadaş al, bir de çilingir, köşke gidip kasayı açacağız...

Şerlok Holmes bu düğmenin üzerinde vak'anın bütün tafsilatı değilse bile en mühim ip ucunu bulmuş görünüyordu.

Beş dakika sonra iki polis memuru ile bir çilingir ve Şerlok Holmes, dün geceki tipinin yığıldığı karlarla kaplı olan yolda otomobille uçuyorlardı.

Köşkün kapılarını polis memuru elindeki anahtarla açtı ve içeri girerek kasanın bulunduğu odaya çıktılar.

Hepsinin kalbi heyecanla çarpıyordu. Şerlok Holmes, karşılaşacağı neticeden asla şüphe etmiyen bir tavırla, kasayı açmalarını söyledi.

On, on beş dakika kadar bir uğraşmadan sonra kasanın kilidi iki hafif gürültü ile döndü ve kaim, madeni kapı ağır ağır açıldı. Kasanın önünde bulunanlardan yalnız Şerlok Holmes ten başkaları birer çığlık attılar:

— A!...

Kasanın içinde bir adam vardı!

Köşkten dönerken

BÜYÜK bir muammanın karşısında kalarak şaşırان arkadaşlarına dönerek Şerlok Holmes:

— Vak'a, bilakis, yavaş yavaş aydınlanıyor, dedi.

Polis hafiyesinin ne düşündüğünü pek kestiremiyen arkadaşları onun yüzüne bakmağa başladılar. Fakat Holmes başka bir izahat vermiyerek:

— Şimdi, dedi, biriniz bana yardım etsin de bangeri kasadan çıkaralım.

Şerlok Holmes soğuk kanlılıkla verdiği bu emre üçü de itaat ettiler ve kasada hareketsiz bir surette duran bangeri dışarı çıkararak yere uzattılar.

Acaba ölmüş müydü? Şerlok Holmes banger John un üzerine eğilerek muayene etti ve:

— Yaşıyor! dedi. Fakat çok derin bir surette kendinden geçmiş... Burada ayıltmamıza imkan yok... İnsan böyle birşeyle karşılaşacağını bilmez ki yanma kolonya falan alsın. Neyse, şimdi hemen otomobille şehire dönerek, banger ayıldığı zaman da vak'anın diğer kısımlarını hallederiz.

Şerlok Holmesin dediği gibi yaptılar. Kasadan çıkarılan bangerin iki koltuğundan iki polis tuttu ve aşağıya indiler. Otomobilde fazla yer olmadığı

için, Şerlok Holmes biraz fazlaca para vererek, çilingiri karadan dönmeğe razı etti.

Biraz sonra otomobil, karların üzerinde kayarak büyük bir süratle şehre dönüyordu.

Otomobilde, hâlâ baygın bir halde duran bangere bakarak polis hafiyesi mütemadiyen düşünüyordu. Onun yanına oturmuş olan polislerden biri Şerlok Holmesin ne düşündüğünü ve vak'ayı nasıl izah ettiğini sormak istediği halde bir türlü cesaret edemiyordu. Fakat şu muhakkaktı ki, şimdiki kadar vak'a hakkında gördüklerini ve öğrettikleri diğer düşüncelerini ihtimallere ekleyerek polis hafiyesi hakikati kuyusundan çıkarmağa yarayacak bir zincir yapmıştı.

BİR ANAHTAR BULUNDU!

O GÜN, bütün uğraşmalara rağmen, bangeri ayıltmak kabil olamadı. Zavallı adam biraz kendine gelir gibi olmuştu. Fakat temamilen düşüncelerini kaybetmiş bir halde bulunuyordu. Daima sayıklıyor ve anlaşılmaz bir iki kelimedenden başka birşey söylemiyordu.

Doktor, hastanın biraz istirahate ihtiyacı olduğunu söylediği için Şerlok Holmes bangeri ayıltmakta fazla ısrar etmedi ve tahkikati biraz sonraya bırakmağa razı oldu.

O gece, Şerlok Holmes polis dairesindeki koltuğunda otururken gene birtakım düşüncelere dalmıştı. Zihninde kurduğu ihtimallerin ve şüphelerin kuvvetlilerle kuvvetsizlerini ayırıyordu.

O sırada odanın kapısı vuruldu. Şerlok Holmes, kendine has olan sakin, fakat sual sorar gibi bir sesle

— Giriniz!? dedi.

İçeri giren kasadarın ağabeyisi Arthur la konuşmak üzere gönderdiği polis memuru idi.

Şerlok Holmes hemen sordu:

— Ne haber var?

— İyilik, üstat... Bir muvaffakiyet!

— Nedir?

— Arthur un masasının üzerinde şaşkınlıkla unuttuğu bir anahtar buldum. Bunun kasanın anahtarı olduğuna şüphe yok. Kendi üzerinde bulunmasından korkan James ona vermiş olacak...

Şerlok Holmes arkadaşının sözlerini tasdik ederek başını salladıktan sonra:

— Ben sabaha kadar duramayacağım, dedi. Çünkü, bu anahtarın vereceği netice zihnimde birbirine eklenmekte tereddüt eden fikirleri çok kuvvetle bağliyacak. Haydi, gelir misin benimle!..

Polis memuru memnuniyetle kabul etti. Hemen dışarı fırladılar, bir otomobil çağırıldılar ve atladılar.

Şimdi otomobil, büyük bir süratle, Şerlok Holmesin birkaç kerre kat'ettiği yolda ilerliyordu.

HAYDUTLAR TUTULDU!

ERTESİ gün Şerlok Holmes vak'a nın faillerini arkadaşlarına ilan ediyordu:

— Kasadar James ve ağabeyisi Arthur...

Çünkü, o gece, ellerindeki anahtar herşeyi itiraf eder gibi, kasayı açmıştı. Bu anahtarın kasanın anahtarı olduğunu öğrendikten sonra şüpheye hacet yoktu. Mademki bu anahtar Arthur un üzerinden çıkmıştı, kasayı onun kapadığı muhakkaktı.

Şerlok Holmes arkadaşlarına James le Arthur u tutmaları için emir verdikten sonra hemen hastaneye koştu.

Banker John biraz evvel kendine gelmiş ve konuşacak kadar düşüncelerini toplamağa muvaffak olmuştu. Şerlok Holmes içeri girince kendisini tanıttı ve vak'ayi, kendi keşiflerini söylemiyerek, anlattı. Banker kendisini muhakkak bir ölümden kurtardığı için nasıl teşekkür edeceğini bilmediğini söylerken Şerlok Holmes:

— Vazifemiz, diye mukabele etti. Yalnız, sizden ricam, vak'ayi bize bir de sizin anlatmanız...

Bunun üzerine banger, yatağından biraz doğrularak bütün olup biteni anlattı. O gece, telefon ettiği gibi, iki kişinin odasına girdiğini ve bunların James le Arthur olduğunu sonradan tanıdığını söyledi. İki kardeş, bangerin

üzerine atılarak onu koklattıkları birşeyle bayıltmışlardı. Ondan ötesini şimdi Şerlok Holmes ten öğrenmiş bulunuyordu.

Şerlok Holmes, şimdiye kadar, iki haydudun tutulduğunu söylememişti.

Banker:

— Benim memleketten uzaklaşacağımı kendisine anlatmıştım diye sözlerine devam etti. Bundan istifade etmeği düşünerek en samimi sandığım adamlarımın bana bunu yapacaklarını dünyada aklıma getiremezdim. Kasadaki bütün paraları ellerine geçirdikten sonra kimbilir şimdi nerelere kaçmışlardır...

Şerlok Holmes gülümseyerek:

— Hiç merak etmeyiniz, dedi. Şimdi ikisinin de, bu dakikada, hapishaneye doğru seyahat etmekte olduklarından emin olabilirsiniz.

Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri

‘Pasaportsuz Serseri’

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 56-57

"Nevada" Vapurunda

FRANSA ile Buneos Aires arasında işleyen Nevada vapuru Montevideo dan dönüyordu. Yola çıktıklarının üçüncü günü kaptanın odasına bir tayfa geldi ve şu haberi verdi:

Geminin tahlisiye anbarında üstü başı yırtık, cebinde ne parası ne de pasaportu olmayan bir serseri bulmuşlardı.

Kaptan:

— Getirin buraya! diye emir verdi.

Biraz sonra, aynı tayfa, zayıf, uzun boylu, üzerindeki elbiseler dağılacak gibi parça parça bir adamla kaptanın odasına giriyordu. Kaptan hemen serseriye sorguya çekti:

— İsmi ne?

— Stepan Yavski.

— Pasaportun yok mu?

— Hayır, efendim.

— Peki, ne aryorsun vapurda?

Bunun üzerine Stepan bozuk Fransızcasıyla, anlatabildiği kadar anlatmağa başladı:

Aslan Lehli olan Stepan Cenubî — Amerikaya para kazanmak için gelmiş... Fakat bir kaç sene içinde elindeki sermayeyi de yemiş... Çok fena bir vaziyete düşmüş... Son çare olarak Avrupaya dönmeği düşünmüş... Fakat cebinde beş parası olmadığı için, vapura gizlice girmeğe mecbur olmuş...

Serseri, sözlerini şöyle tamamlıyordu:

— Geminizde çalışmak istiyorum, kaptan efendi... Kömür taşıyım... Ateşçilik ederim... Ne isterseniz...

Kaptan Stepan ı yukarıdan aşağıya bir süzdü. Lehli serseri fena bir adama benzemiyordu. Hali de acınacak halde idi. Kaptan "peki" diye cevap

vereceği sırada içeri ikinci kaptan girdi. Bu, sertliği, cesurluğu ve soğuk kanlılığı ile tanınmış bir adamdı. Biraz inatçı tabiatı ve biraz da sivri sakalı yüzünden kendisine vapurda Keçi ismi verilmişti.

KEÇİ NİN İNADI

KEÇİ tayfalardan vakayı haber almıştı. Kaptanın yanına girince sordu:

— Kimmiş bu adam?

— Fakir bir adam... İyi çalışacağından eminim... Onun için, vapurda bir iş vermek istiyorum...

Kaptanın bu sözleri üzerine Keçi kaşlarını çattı ve:

— Ne? dedi, bu serseriye iş mi vereceksiniz? deli misiniz siz?.. Ne iyi! hem pasaportsuz, biletsiz vapura binsinler, hem de iş alsınlar... Yani, ceza, yerine mükafat görsünler... Olacak şey mi bu?... Bu adamlara merhamet caiz değildir... Sonra, fena misal olmak tehlikesi de var: Buna böyle muamele ettik diye, bakarsın, her yanaştığımız yerde bir alay serseri vapura hücum eder... O zaman ne yapacağız?.. Hayır! Hayır!.. Bu serserinin hakkı hapistir... Yanına da bir parça ekmekle bir testi de su... Sonra icabına bakarız...

Kaptan arkadaşının bu sözleri karşısında biraz ona hak verir gibi olmuştu. Lâkin bir yandan da merhameti koymuyordu.

— Peki, nereye kapayalım? diye sordu.

Keçi, sakalını karıştırmağa başlayarak, biraz düşündü, sonra:

— Şeye, canım, dedi, demir anbarına.

Demir anbarı, vapurun durduğu zaman denize attığı uzun zincirin bulunduğu yerdı. Burası ancak zincirin kapladığı bir genişlikte idi. Zavallı adam, zincirlerin üzerine oturmağa mecbur olacaktı.

Bunları düşünerek kaptan:

— Demek, dedi, zavallıyı demir anbarına atacağız?..

Keçi, soğuk kanlılıkla cevap verdi:

— Evet, evet... Zincirlerin üzerinde bir gün bir gece kalsın da aklı başına gelsin serserinin...

Keçi ikinci kaptan olduğu halde kaptan onun sözünü dinlemek istedi. Çünkü bir çok vakalarda Keçi nin hareketleri iyi neticeler vermişti. Bu

seferkine biraz mukabele etmek istiyordu. Fakat tam ağzını açıp lakırdı söyleyeceği zaman Keçi oradan çıktı. Artık, karar verilmiş bulunuyordu.

Kaptan yanındaki tayıfaya Lehli nin üzerini aramasını söyledi. Zavallının ceblerinden kuru ekmek kırıntılarında başka bir şey çıkmadı. O zaman kaptan, kendisini takip etmelerini işaret ederek, dışarı çıktı.

Lehli kendisinin nereye götürüldüğünü anlamıştı. O zaman yalvarmağa, ağlamağa başladı. Fakat kaptan merhametine galebe çalmak için dişini sıkıyordu.

DEMİR ANBARINDA

DEMİR anbarının yanına geldikleri zaman tayfa kapağı açtı ve Lehliye içeri atlamasını söyledi. Zavallı adam sesini çıkarmadan kendini aşağıya salıverdi. Tayfa ona testi ile ekmeği uzattı. Lehli serseri, anbarın karanlığında, kıvrılmış büyük bir yılan gibi duran zincirlerin üzerinde yığıldı.

O zaman kaptan la tayfa, anbarın kapağını kapayarak çekildiler. Etrafa biriken tayfalar da kapağın üzerine ağır şeyleri yığmağı ihmal etmediler.

Kaptan la beraber dönerken tayfa:

— Kaptanım, dedi, eğer serseri içeride iken demir atılacak olursa?..

— Hayır, çünkü ikinci kaptan yarın akşam onu çıkaracağını söylemişti...

Fakat, tayfanın sözleri kaptana fazla tesir etmişti. Yarın akşamdan evel demir atmak ihtimali yoksada, eğer öyle bir şey olursa zavallı adamın ne feci bir ölüme sürükleneceğini düşünen kaptan adeta soğuk terler dökercesine ürpermeler geçirdi.

Kaptan, Keçi ye rasgeldiği zaman:

— Koyduk anbara, dedi.

— Çok iyi ettiniz... Yirmi dört saat sürsün de cezası, sonra çıkarırız, başka bir şey düşünürüz...

Her nedense, Keçi nin gayet tabii söylediği bu sözlere ve haklı olarak verdiği karara rağmen birinci kaptan çok heyecanlı bulunuyordu. Bunun sebebini kendisi de izah edemiyordu. Zavallı serserinin haline acımıştı. Fakat duyduğu heyecan bundan gelmiyordu. Çünkü, ne de olsa, şimdi Lehli su ile bir lokma ekmek bulmuştu. Keçi nin dediği yirmi dört saat sonra çıkaracaklardı.

Belki o zaman ikinci kaptanı kandırır da gene, evvelce düşündüğü gibi, serseriye gemide bir iş verirdi.

BU ADAM KİM?

KAPTAN şimdi diğer işlere daldığı için, zihni başka şeylerle meşgul, vapurun güvertesinde geziniyordu. Karşısına birdenbire biri dikildi. Bu adamın birinci mevki yolcularından biri olduğunu biliyordu.

Kendisine tuhaf bir surette bakan bu adam kaptana teklifsizce sordu:

— Nasıl, Lehliyi tıktınız mı anbara?

Kaptan biraz şaşırılmış gibidi:

— Demek siz... diye kekeledi.

— Evet, ben de yanınızda idim... Vakaya tamamen şahit oldum... Ama, zannetmem ki zavallıyı orada çok uzun bir müddet bırakacaksınız?

— Hayır... Yirmi dört saat kadar bir şey... Fazla değil... Çünkü yarın değil öbürüsü gün limana yanaşacağız... Eğer serseriye demir anbarından çıkarmayacak olsak, demir attığımız zaman...

— Ne olur?...

— Düşünmeğe bile cesaret edemediğim çok feci bir şey...

Birinci mevki yolcusu bu "ne olur?" sualini dudaklarında alaycı bir tebesümle sormuştu. Kaptanını cevabını beklemiyor gibi gözlerini ufukta gezdirdikten sonra tekrar alaycı gülümsemesile kaptana bir selam verdi ve çekildi.

BİRİNCİ mevki yolcusu yanından uzaklaştığı zaman, bu konuşmaları her ne kadar gayet tabii bir şekilde olmuşsada kaptanın içine bir his girmişti. Bu adam kimdi?.. Nasıl olmuş da onları görmüştü?.. Ve ne diye bu mesele hakkında onuna konuşmuştu?..

Bu düşüncelerine bir cevap bulamıyan kaptan meseleyi zihninde daha fazla büyötmek istemeyerek, güğerteden ayrıldı ve odasına çekildi.

Bu satırları okuyanlar çoktan anlamışlardır ki, kaptanın karşılaştığı birinci mevki yolcusu, polis hafiyesi Şerlok Holmes ten başkası değildi. Vapurda bulunan Şerlok Holmes, tayfaların konuşmalarını dinlerken fakir bir Lehli nin kaptanın yanına götürüldüğünü, kaptanın ona vapurda bir iş vermek

istediğini duymuştu. Biraz sonra kulağına gelen lakırdılar bundan tamamile başka bir şekilde idi:

Lehli serseriye ikinci kaptanın emri üzerine, demir anbarına kapayacaklardı.

O zaman Şerlok Holmes meseleyi takip etmek lâzım geldiğini düşünmüş ve bir köşeye çekilerek, vakayı olup bitenile seyir etmişti.

Polis hafiyesinin huylarından biri de muvaffakiyetini istihza ile başkalarına sezdirmektir. Bu sefer de, dayanamamış, kaptan ile karşı karşıya gelince bunu bir fırsat bilmişti.

DEMİR ATILINCA

KAPTANIN odasına çekileli iki saat olmuştu, telsiz telgraf memuru kumpanyanın Brezilya acenteliğinden bir telgraf geldiğini haber verdi. Bu telgrafta, hemen, yolu biraz değiştirip, sahile doğrulmak ve Santos limanına uğramak lâzım geldiği bildiriliyordu.

Kaptan hemen gemiye o istikameti verdi. Acele etmek lâzım geldiği için, sür'ati de artırdı. Nihayet, gece, Santos limanına giriyorlardı.

Vapur limana girince sür'atini kesti ve rıhtıma doğru ilerlemeğe başladı. Rıhtıma yanaşacakları zaman ikinci kaptan Keçi de yukarı çıktı.

Kaptan vapuru rıhtıma yanaştırmak istiyordu. Fakat Keçi, rıhtıma yanaşmayıp biraz uzakta demirlemeği istiyordu. Alacakları yükü kayıklardan yükliyeceklerdi. Bu suretle, dışarıya çıkmak istiyen olan tayfaların veya vapura binmek istiyen fazla yolcuların önüne geçilmiş olacaktı...

Kaptan, Keçi nin dediğini kabul etmek mecburiyetinde kaldı. İkinci kaptan hemen, demir atma emrini verdi., ve bir dakikanın içinde demir, büyük gürültülerle, suların içine atıldı...

O zaman iki kaptan birbirlerine bakiştılar. İkisinin de rengi yem yeşil olmuş, gözleri dönmüştü. Demir anbarındaki Lehli akıllarına gelmişti. Kaptan:

— Demir anbarındaki Lehli! diye bağırdı.

Keçi de aynı dehşet içinde:

— Eyvah dedi, zavallı gitti!

Ve, hayatında bir dakika olsun soğuk kanlılığını kaybetmemiş ve daima sert çehreli olan bu adam, dehşet içinde titreyerek:

— Bir adamın ölümüne sebep oldum! diye bağırdı ve güğerteden aşağıya koşmağa başladı, kaptan da arkasından çıktı.

LEHLİ DEN BİR ESER BİLE YOK!

DEMİR anbarının önüne kendilerini nasıl attıklarını bilmediler. Meseleyi anlamış olan tayfalar da onların etrafına toplanmıştı.

Hemen anbarın kapağını kaldırdılar... Heyecan ve korku içinde delikten aşağıya bakmağa başladılar... Tayfalardan birinin tuttuğu el feneri içerisini tamamilen aydınlatıyordu. Fakat anbarda hiç bir eser yoktu. Eğer Lehli serseri, zincirler büyük bir sür'atla boşanırken ezilmiş olsa idi, hiç olmazsa bir izi, elbisesinin bir parçası falan kalırdı. Olsaki anbarın içinde hiç bir şey göze çarpmıyordu. Zincirin denize atıldığı delikten sürüklenmiş olmak ihtimali de yoktu. Çünkü, bu delik, bir insanın sığamayacağı kadar küçüktü.

Bunun üzerine, anbarı daha yakından muayene etmek için, kaptan içeri bir tayfa indirdi. Tayfa, elindeki fenerle her köşeyi aradı. Fakat, bin parça olan testinin kırıklarından başka bir şey bulamadı.

Teesürleri ve hayretleri büyüktü. Onun için kaptan anbarın başında fazla durmayı doğru bulmayarak çekilmelerini söyledi. İki arkadaş, düşünceli bir halde, yukarı çıkarlarken tayfalar da yerlerine dağıldılar.

ÖLEN ADAMLA KARŞI KARŞIYA

O GECE yük aldıktan sonra gene hemen hareket etmişlerdi. Ertesi gün, öğle vakti, kaptanla Keçi, güğertede, güneşin altında oturuyorlar, denizi seyrediyorlardı.

Birden, gözlerine inanamadılar: Karşılarında Lehli serseri duruyordu. Yırtık elbisesinin sarkan parçaları içinde, mezardan çıkmış bir ölüyü andırıyordu. Dudaklarındaki alaycı ve acı bir tebessüm ona daha korkunç bir hal veriyordu.

Kaptan la Keçi, şaşkınlıkları biraz geçince bir uykudan uyanır gibi, silkindiler ve bir çığlık kopararak:

— A! diye bağırdılar.

O zaman serseri, bir kahkaha salıvererek, önlerinden geçti ve kayboldu.

İkisi de bir hayal gördüklerini zannediyorlardı. Hayretle birbirlerine bakışırken güğerteğe Şerlok Holmes çıktı ve onların karşısına gelerek:

— Hayır, dostlarım, dedi, hayal görmediniz; bilakis, gayet hakiki bir şey... Fakat hayret de etmekte hakkınız var. Çünkü, sizin öldü, daha doğrusu, öldürdük sandığınız adam canlı olarak karşınıza geldi...

— Fakat...

— Müsaade ediniz, anlatayım: Lehli yi demir anbarına koyduğunuzu görmüştüm. Zavallı adamın, yirmi dört saat için bile olsa orada kalmasına gönlüm razı olmamıştı. Hemen gece olur olmaz, tek başıma, anbarı açtım ve zavallıyı kurtardım. Bu anda, böyle bir vak'a falan olacağı da aklıma gelmemişti. Fakat, sırf merhamet duygusula zavallıyı kurtarmak istemişim.

— Onu kurtararak bizi de hayatımızın sonuna kadar unutamayacağımız bir azaptan kurtarmış oldunuz. Size ikimiz de çok teşekkür ederiz. İsminizi lütfeder misiniz, Beyefendi?

— İsmim, ŞerlokHolmes...

Mehmetçik Süngü Hücumunda

Yazan: M. SAMİ, Nu.: 58

KAR, yağmur bir arada sulu sepken yağıyor... Ortalık çamur deryası; bir yandan kir yana yürümek kabil değil... Adım atanın adımı saplandığı yerde çakılıp kalıyor; olduğu yerden çıkmanın imkânı yok...

İki tarafı dağlık... Ortada ince bir dere. Bazan karla karışık yağmurun seyredildiği yerde bohça gibi top olmuş kara bir şeyler sıçırıyor ve ilerliyor.

Aman yarabbi! Bu ne hal! Çamurdan doğru drz yolda yürünmez iken bulaşık ve sıvışık tarlaların içinde sıçrayanlar kim?..

"Çak! Çak! Çak!.."

"Gmmml"

Bunlar, ortalığın sükûnetini yırtan kurşun ve glle sadaları...

Keskin bir şimşek ortalığı aydınlatıyor... Sıçrayıp gelmekte olan kümenin üstünden geçerek izlerini gösteriyor...

Ne o?

Ayna gibi bir şeyler parlıyor?.. Süngü!

"Çak! Çak! Çak!.."

"Gmmm !.."

İleri hatta hiç ses yok... Sanki siperlerde herkes ölmüş.

Topçu kumandanı telâşta...

Emir veriyor:

"Ateş!.."

Toplar düşmana doğru gürlüyor. Lakin ileri hatta siperlerde bulunan piyade sessiz... Tek bir kurşun atan yok...

Düşman, durmadan, tarlaların çamurlarına bulanarak, yürüyor ve sıçrayor.

Siperler yağmurdan ağzına kadar bir havuz gibi su ile dolmuş... Mehmetçik bu soğuk suyun içinde tüfeğine sngsn takmış, cessorane bekliyor...

O ne?..

İri gövdeli bir düşman, kendini saklantıya ve gizlemeye lüzum görmeden, dimdik dikilmiş, elinde süngü takılı tüfeğile, tarla çamurlarına bata çıka, ilerliyor... Etrafında bulunan arkadaşları da, bundan cesaret alarak, ayağa kalkmış, çamurlu tarlaları yarararak, yürüyorlar.

Mehmetçiklerin siperlerinde ne bir kurşun, ne bir mitarliyoş sesi var... Dedim ya, sanki, hepsi şehit düşmüş...

Herkes asabiyet içinde... Sinirler gerilmiş bir yay gibi...

Düşman meserret içinde, hep birden ayağa kalkmış, kollarını sallayarak ve hiç sakınmadan, ilerliyor... Yürüyüş çok ağır; adeta bir kaplumbağa gibi... Çamurla cenkleşiyorlar... Önlerinde hiç bir mania yok. Yalnız, topçu ateşinden kırılıyorlar...

Hah!..

İşte; dereyi geçiyorlar. Artık siperlere gelmeğe bir şey kalmadı...

E?..

Bizim siperlerde gene bir tek ateş yok!

Düşman o kadar sevinç içinde ki! Çünkü iki yüz metre sonra siperlerimizin arasına girmiş bulunacak!..

"Hip! hip hurra!.."

Bağrışıyorlar... Çamurları yarararak yürüyorlar...

Yağmur dinmek üzere... Akşam da kavuşmakta... Ortalık hafif bir sis tabakasına benzeyen bir perde ile örtülü...

Tabiat ağlıyor. Her şey çözülmüş durmuş, akşamın karanlığı insanlara yeter diye bağırıyor. Kargalar dolu midelerile uçuşup yuvalarına çekiliyor.

Düşman durmuyor, ilerliyor... Hafif sis tabakası altında gölgeleri görülüyor, ellerindeki süngü ve bombaların parıltısı elektrik feneri gibi parlıyor...

Mehmetçiklerin siperlerinde tek bir hareket yok... Ne ateş eden var, ne de gözle görülen bir cisim...

Acaba neden?

Neye duruyorlar? Neye mukabele etmiyorlar? İşin iç yüzünü bilmediğimiz için hepimizde bir heyecan, hepimizde bir sabırsızlık...

Ne olacak?

Nefesimiz tutulmuş, kalbimiz büyük bir çarpıntı içinde.

Topçu mevziinden bakıyoruz. Arasına kısık ve buğuk sesle yanımızdaki arkadaşlarla şunları konuşuyoruz:

— Cephemizdeki sükunet neden?

— Sen ne dersin?

Kalbimizi teskin edecek tek bir söz yok ve bulamıyoruz.

İnsan, olduğu yerden fırlayıp, tek başına ileri atılmak istiyor... Sabırsızlıktan kuduruyor ve olduğu yerde duramıyor.

Düşman askerleri geliyorlar...

Topçu kumandanı mütemadiyen ateş ediyor. Ne soğuk kanlı bir yüzbaşı!

Biz asabiyetten titriyoruz. Yüzbaşı oralarda değil... Çok pişkin ve tecrübeli bir asker. Her halde bildiği bir şey var...

"Çak! Çak! Çak!"

Düşman mütemadiyen ateş ediyor, ve mütemadiyen yürüyor...

Siperlere geldiler... İşte, on beş metre ya var, ya yok...

Gene hep birden:

"Hip! Hip! hurra!.."

Süngüleri elde, avcıya yayılmışlar, geliyorlar... Beş metre kaldı...

Tekrar bir daha:

"Hurra..."

Fakat bu sefer mukabil ve gümbürtülü korkunç bir ses:

"Allah, Allah, Allah..."

Aman yarabbim! Bu ne ses! Dört saattir susan, tek bir kurşun atmayan siperlerden süngülerile fırlayan Mehmetçiklerin sadası...

"Allah, Allah, Allah..."

Onlar, hiç korkusu yok, yürüyor, saldırıyor. Ellerini kollarını sallayıp gelmekte olan düşman ne olduğunu şaşırılmış... Ellerinde süngü, birbirlerinin arkasına siper almağa çalışıyorlar.

"Tak! Tak!"

"Hışır! Hışır!"

Mehmetçik dört saat sonra şada veriyor. Düşmana saptığı her süngünün sadası!

"Tak! Tak!"

"Hışır! Hışır!.."

Ortalık ana baba günü. Söngühücumu. Bu, çok soğuk bir şey... Lakin ne zevkli ve ne merdane bir döğüş!

Düşman, şimdi, yüz çevirmiş, soğuk ve haşin süngü acısına tahammül edemiyerek kaçıyor...

Mehmetçik kovalıyor ve bağıyor:

"Allah, Allah, Allah..."

Sadalar uzaklaşıyor, derinleşiyor:

"Allah, Allah, Allah..."

Telefonlar çalmakta, kumanda mevkiinde bulunanlar durmadan not almakta.

Mehmetçik te durmadan ilerliyor.

Dört saattir ses vermeyen Mehmetçik şimdi süngüsünün önüne taktığı düşmanı sürüp götürüyor.

Etrafta, düşman kemiğine vurduğu süngüsünün

"Tak! Tak..."

S adası ve

Düşman etme soktuğu süngüsünün "hışır, hışır" sesile.

"Allah, Allah, Allah!"

Sadası yükseliyor...

Şerlok Holmes'in Yeni Hikâyeleri

'Yalandan Mı? Sahiden Mi?'

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 59-60-61

BANKANIN ÖNÜNDE BİR KALABALIK

O gece Beyaz Bankanın önünde büyük bir kalabalık ve gürültü vardı. Banka her zamanmkinden daha çok elektrik lambalarıyla aydınlanmış bulunuyordu: Bir sinema şirketi, filme lâzım olan bir sahneyi orada çevirecekti. Bankanın etrafını kaplayan kalabalık içinde her nevi insandan bir numune bulunabilirdi:

Memurlar, ameleler, sokak çocukları ve evsiz barksızlar olduğu gibi ihtiyar kadınlar, hatta bir iki de Çinli vardı. Hepsi heyecan içinde sabırsızlıkla bekliyorlardı. Birbirleriyle konuşmaları, gülüşmeleri ve münakaşaya tutuşmaları hep bu mevzua ait olduğu anlaşılıyordu.

Gittikçe çoğalan kalabalık yaya kaldırımından aşarak yavaş yavaş caddeyi kaplamağa başladı. Yoldan geçecek olan otomobiller boyuna kornalarını çalıyorlar, klaksonlarına basıyorlardı. Otomobiller adeta çiğneyecek bir surette bazılarının yanından geçiyorlar, bazıları da kendilerini toparlayayım derken kalabalıkta yere yuvarlanıyor, etrafında bulunanlar gülüşüyorlar ve alay ediyorlardı.

Birdenbire sokağın köşesinden bir polis memuru gözüktü.

Bunun üzerine herkes, ona yol vermek için, kenara çekildi. Polis, sakın bir tavurla, kalabalığa baktı. Sonra, az çok iyi giyinmiş bir adama yaklaşarak sordu:

— Ne var?

Sual sorulan adam kendisinin de başkalarından duyduğunu bir iki kelime ile anlattı.

Polis dinledikten sonra etrafındakilere:

— Haydi, fala kalabalık etmeyin... Duracak bir şey yok...

Fakat yerinden kıyıldayanlar pek az oldu. Hatta polisin sözüne aldırış etmeyerek bazıları da söylendiler ve gene yerlerinde durdular.

Polis de fazla ısrar etmedi. Fakat hiç olmazsa yalnız yaya kaldırımında durmalarım ve gelip geçecek olan otomobillere yolu kapamamalarını söyledi.

Polisin bu sözünü, neyse, dinlediler. Şimdi hepsi yaya kaldırımının üzerine birikmiş, kapıların kenarına çıkmışlardı.

OTOMOBİLDEN ÇIKAN HAYDUTLAR

BEYAZ Bankanın üzerindeki büyük saat bire yirmi vardı. Saata baktıktan sonra başlarını köşeye çevirenler büyük bir sür'atla bir hususi otomobilin geldiğini gördüler. Caddeye çıkmış olanlar hemen kenara çekildiler ve birbirlerine seslendiler:

— İşte, geldiler! Geldiler!..

Bunun üzerine kalabalık karıştı. Herkes, görmek için, birbirini itip kakıyor, çocuklar bağırişiyor, ameleler küfür ediyorlardı.

Gelenler, hakikaten onlardı. Otomobili kullanan adam bankanın önüne yanaştı ve birdenbire durdurdu. Sonra, kapıyı açtı ve kaldırıma atladı. Otomobilin içinden üç kişi daha çıkarken ilk inen adam hemen otomobilin üstüne çıktı. Sonra, o üç kişiden biri, içerden çıkardığı bir sehpayı ve sinema makinesini ona uzattı.

Otomobilin üzerindeki, sehpayı açtı, makineyi yerleştirdi ve ayar etmeğe başladı.

"— Sinema makinesi.. Filim alacak... Sinema başlıyor..." diye söylenen kalabalık birdenbire gözlerini üç adama çevirdi:

Bunlar, filmin rollerini oynayacak olan üç artistti. Üzerlerinde, üçünün de, pardesü vardı. Arkadaşları sinema makinesini kurmakla meşgulken onlar da hemen pardesülerini üzerlerinden attılar ve ortaya birer haydut kıyafetile çıktılar!

Üzerlerinde bol paçalı pantolon, eski ve omuzları çarpılmış bir ceket, başlarında siperi gözlerine kadar indirilmiş kasket, ayaklarında da büyük kunduralar vardı.

Üzerlerini muayene etikten sonra, yüzlerine ayakta bir de makiyaj yaptılar. Tam hazır olduklarını görerek kalabalığa doğru döndükleri zaman herkes bir hayret içinde kaldı ve:

— Tıpkı birer haydut! diye bağıriştılar.

Polis de bunları sakın bir tavırla ve herkes gibi zevkle seyreder görünüyordu. Bazı çocukların artistleri daha yakından görmek için ilerlemek istedikleri zaman:

— Bırakın adamları, dedi, çalışmalarına mani olmayın...

Haydutlar hazır olduklarını arkadaşlarına haber verdiler. Otomobilin üzerindeki, makineyi bir kere daha muayene etti, ayarını düzeltti. Haydutlar da birbirlerine işaret ederek, yerlerine geçtiler.

SAHİDEN Mİ, YALANDAN MI?

BAŞLAMAK için bir şey bekliyorlardı. Nihayet, bankanın tam köşesinde bulunan ve ikide birde diğer sokağa bakan bir tanesi arkadaşlarına döndü:

— Dikkat! dedi geliyor...

Bu gelen, bankanın kapıcısı — veya o kıyafette giyinmiş birisi— idi.

Kapıcı köşeyi dönünce üç haydut karşısına çıktılar. O zaman operatör sinema makinesini işletmeğe başladı ve haydutlardan biri bir ıslık çaldı. Bu, başlamak için işaretti.

Herkes adeta nefes bile almayordu. Büyük bir sessizlik içinde idiler.

Islık öter ötmez haydutlar vaziyet aldılar ve, hepsi birden, ellerindeki tabancalarını kapıcının üzerine çevirdiler.

Kapıcı, üzerine üç tabancamn çevrildiğini görünce şaşırır gibi oldu ve bir adım geriledi.

O sırada üç el birden tetiği çekti ve üç tabanca birden patladı. Kapıcı birdenbire arkasına yuvarlandı. Elinde tuttuğu anahtar zinciri biraz ileriye fırladı. Haydutlardan biri içildi, anahtarı alarak cebine attı ve otomobile doğru ilerledi. Diğer iki arkadaşı da, dumanları çıkan tabancalarını ceplerine koyarak nu takip ettiler.

O sırada, işi biten operatör de, otomobilin üstünden inerek makineyi topladı, içeri koydu ve kendisi de yerine geçti.

Diğer üçü de otomobile girdiler.

Otomobilin motörü işlemek üzere ilk humurtularını çıkarırken halk büyük bir hayret içinde kalmıştı:

Çünkü, yerde yatan kapıcı kalkmamıştı. Madem ki bu bir roldü, kapıcı rolünü yapan adamın yalancıkdan vurulmuş ve ölür gibi yapmış olması, rol bitince de, diğerleri gibi, kalkıp gitmesi lâzımdı.

Otomobil hareket ettiği zaman kalabalığın hayreti daha fazlalaştı. Hepsini, yerinde donmuş gibi, hareketsiz kaldılar.

TAKİP BAŞLA YOR !

HARAKET gösteren yalnız polis memuru olmuştu. Hemen bankanın yan kapısına doğru ilerledi ve orada saklamış olduğu bir bisikleti alarak üzerine atladı. Köşeyi henüz dönen otomobilin arkasından uçar gibi gözden kayboldu.

Bu, polis hafiyesi Şerlok Holmes ti. Şerlok Holmes, bir sinema şirketinin Beyaz Bankanın önünde film çevireceğini herkesten evvel haber almıştı. Bunun üzerine, o gece, resmî polis elbisesi giyerek oraya gelmiş, kalabalığın arasına karışmıştı.

Çünkü Şerlok Holmes bunun, bir film olmaması ve haydutların rollerini hakikaten oynamak ihtimalini düşünmüştü. Film çeviriyoruz diye yapılan bir cinayet veya hırsızlık hiç de şüphe edilmeyecek bir şey değildi.

Bu fikirle oraya gelmiş olan Şerlok Holmes gittikçe şüphesini kuvvetlendirmiş ve biraz sonra, haydutların asıl fikrinin ne olduğunu anlamıştı. Fakat haydutları tam rollerini yaptıktan sonra tutmağı münasip bulmuştu. Çünkü eğer kapıcıya silâh çekmemiş ve onu daha öldürmemişlerken haydutları tutmuş olmasaydı onların film çevirmeyip niyetlerinin başka olduğunu nasıl isbat edebilirdi?

TAKİP BAŞLIYOR!

ŞERLOK Holmes in, bisikletine atlayıp, otomobilin arkasından atıldığını gören halk meselesinin mahiyetini anlamıştı. Polis hafiyesi köşeyi dönüp gözden kaybolunca içlerinden biri:

— Yahu! Dedi, görmiyor musunuz? Oyun oynadılar haydutlar! Kapıcıyı öldürdüler !

Bunun üzerine herkes kapıcının etrafına toplandı. Zavallı adamın yaşadığını gösterecek bir eser görünmüyordu.

— Ölmüş mü?

— Ölmüş zahir...

— Nefes alıyor mu acaba?

— Boş yere lâkırdıyla vakit geçirmeyin, canım. Hastaneye kaldırmalıyız... bir eczane falan yok mu yakınlarda?

— Polise haber verelim, polise.

Çocuklar kapıcının etrafına toplanmış, yarı korku, yarı alay içinde birbirleriyle yavaş sesle konuşurlarken delikanlılardan biri caddeye doğru koşarak polis memurluğuna telefon etmeğe gitti.

Biraz sonra caddenin sağ tarafından polis memurları gelirken, diğer taraftan da bir otomobil sesi duyuldu. Bu, sıhhi imdat otomobili idi.

Yaralıyı kaldırdılar, otomobile koydular. Polislerden bir kaçı oradakilerden vakayı öğrenmeğe çalışırken otomobil hastahaneye doğru yaralıyı götürmeğe başladı.

Polisler soruyorlardı:

— Otomobil ne tarafa gitti?

— Köşeyi dönerek şu tarafa.

Bir diğeri ilave etti:

— Burada bulunan bir polis memuru birbirlerine arkasından takibe başladı.

— Bisikletle mi?

— Evet.

Bu cevap üzerine polis memurları birbirlerine bakiştılar ve bir tanesi:

— O, değil mi? Diye sordu.

— Evet, bu muhakkak o dur: Şerlok Holmes.

BİR ISLIK SESİ ÜZERİNE

POLİS hafiyesi filmin hakikat şekline girdiğini görerek rolünü bütün meharetile oynamağa karar vermişti:

Haydutları kaçırın otomobil büyük bir sür'atla boş caddeleri aşırıyordu. Şerlok Holmes de bütün kuvvetini bacaklarına vererek bisikletini otomobilin sür'atına müsavi bir hızla sürüyordu.

Bazen otomobil bisikletten çok fazla bir mesafe ile ayrılıyor, Şerlok Holmes gözden kaybedeceğim diye korkuyordu. Fakat otomobil köşeleri

dönerken sür'atını yavaşlatmağa ve iki üç yolun birleştiği noktalarda, diğer yollardan gelen otomobillerin geçmesini bekliyerek durmağa mecbur oluyordu. O zaman bisiklet aradaki mesafeyi kapatarak ona yaklaşıyordu.

Bu vaziyette yarım saat kadar ilerlediler. Nihayet, otomobil, büyük caddeden ayrılarak yandaki sokaklardan birine girdi. Otomobilin sür'atını kestiğini gören Holmes bisikleti biraz yavaşlattı.

Haydutların otomobili sokağın sağ kaldırımına sürünürcesine biraz gittikten sonra durur gibi oldu. Şoförün bulunduğu kısımdaki kapı açıldı ve bir ıslık öttü. O zaman otomobil sür'atını tekrar fazlalaştırdı ve sokağın diğer ucundaki caddeye çıktı.

Şerlok Holmes tam tekrar bisikletine binip otomobilin arkasına atılacağı sırada gözüne bir şey çarptı:

Otomobilin demin durduğu noktanın karşı tarafındaki binalardan birinin üçüncü katında ışık yandı ve bir pencere açılarak karanlıkta bir baş görüldü.

O zaman Şerlok Holmes bisikletine binmekten vazgeçti. Çünkü, zaten otomobil köşeyi dönmüş ve gözden kaybolmuştu. O cadde kalabalık bir cadde olduğu için istediği sür'atla otomobili takip edemeyecek ve belki şimdi bile otomobil çoktan gözden kaybolmuş bulunacaktı.

Şerlok Holmes oradaki içerlek bir yere saklanarak bisikletini yanına koydu ve ışık yanan pencerelere dikkatle bakmağa başladı.

İçeride yalnız bir adamın gölgesi görünüyordu. Bu adam, otomobildükilerin verdikleri bir ıslık işareti üzerine elektriği yakmış ve pencereye çıkmıştı. Şimdi halâ orada duruyordu.

Şerlok Holmes kendi kendine:

"— Ne arıyor acaba?" diye düşünüyordu.

O sırada sokağın ucundan bir otomobil görüldü. Otomobil biraz yaklaşıncı Şerlok Holmes tanımakta gecikmedi:

Bu haydutların otomobili idi.

Otomobil hızla gelerek ışık yanan evin önünde durdu. Şerlok Holmes otomobilin içindekileri başka bir yere bırakıp geldiğini zannetmişti. Bu fikirle otomobile baktı. Fakat, otomobilin içindekiler o üç haydutla şoför yerinde oturan adamdan ibaretti; yani deminkilerdi. O halde?

Şerlok Holmes in zekâsı bu muammayı çabucacık çözdü:

Haydutlar belki arkamızdan takip eden vardır diye, otomobili doğrudan doğruya evin önünde durdurmamışlar, oraya geldikleri zaman, dönüşlerinde kapıyı çabuk açması için, yukarıdaki arkadaşlarına bir işaret vererek sokağa geçmişler. Bir caddeye giderek biraz dolaşmışlar ve tekrar buraya gelmişlerdi.

OTOMOBİL NEREYE GİDİYOR?

MESELE yi bu suretle halledince Şerlok Holmes daha büyük bir merak içinde kaldı. Bunlar kimlerdi?

Polis hafiyesi çok geçmeden bunu da halletti:

Otomobil evin kapısında durunca kapı kendiliğinden, birdenbire açıldı. Bunu, evvelce haberi olan ve onları bekleyen yukarıdaki adamın açtığı belli idi.

Kapı açılınca otomobilden üç haydut birer birer çıktılar ve içeri girdiler. Kapı sessizce kapandı. Biraz sonra yukarıdaki odada dört gölge belirdi.

Otomobilden, yalnız, şoför çıkmıştı. Arkadaşları içeri girdikten sonra şoför otomobili tekrar işletmeğe başladı.

O zaman Şerlok Holmes otomobili takip etmeği düşündü. Çünkü haydutların girdiği yeri öğrenmiş, caddeyi ve evi bellemişti. Otomobili takip ederek başka şeyler elde etmek ihtimali vardı.

Otomobil evin kapısından hareket edince Şerlok Holmes de hemen bisikletine atladı. Belki pencereden bakan vardır diye görünmemek için bir müddet adeta divarlara sürünürcesine ilerledi. Otomobil köşeyi dönerken Şerlok Holmes in bisikletle araları pek fazla açılmamış bulunuyordu.

Polis hafiyesi otomobilile şimdi istediği kadar yaklaşabilirdi. Çünkü otomobilin arka penceresinden onu görececek kimse yoktu. Şoför uzakta bulunuyordu.

Şerlok Holmes, otomobili takip ettiği müddetçe büyük bir merak içinde bulunuyordu:

Otomobil nereye gidiyordu? Madem ki haydutların evi burası idi, niçin otomobil de burada durmayordu? Sonra, acaba otomobilin demin caddeyi dolaşıp gelmesinde kendi düşündüğünden başka bir sebep var mı idi?

POLİS hafiyesi otomobili mükemmel surette takip ediyordu. Böylece bir çok caddelere girdiler, çıktılar, adeta koca şehri dolaştılar. Şerlok Holmes in bacakları yorulmamış, fakat meraktan çatlayacak dereceye gelmişti:

Otomobil nereye gidiyordu?

Bunu ancak bir saat, bir buçuk saat kadar otomobille takip ettikten sonra anlayabildi:

Otomobil bir çok sokakları dolaştıktan sonra, bankanın arka taraflarındaki bir sokağa girdi ve oradan geçerek tekrar., bankanın önüne çıktı!

Şerlok Holmes bisikletini köşede durdurarak otomobile bakmağa başladı.

Fakat otomobil durmamıştı. Yalnız, süratini biraz azaltmıştı. Bankanın önünden gayet ağır ağır geçtikten sonra caddeden çıktı ve ilk defa girdiği yolu tutarak, haydudun buldukları evin önünde durdu. Otomobili kullanan aşağı indi, kapı gene içeriden açıldı.

Soför de içeri girince, bütün haydutların şimdi bir arada bulunduğunu düşünen Şerlok Holmes hemen polis müdüriyetine derhal ilerlemeğe başladı.

Yolda, otomobile bu son dolaşmasının sebebinin kendi kendisine soruyordu. Cevabını bulmakta gecikmedi:

Otomobil, bankanın önünden geçerek oradaki vaziyeti görmek, yaralının kaldırılıp kaldırılmadığı, yani vak'anın polisçe duyulup duyulmadığını öğrenmek istemişti. Buraya öyle karışık yollardan gelmesi de, gene, arkadan takip eden varsa izini belli etmemek içindi.

POLİSLER İŞ BAŞINDA

ŞERLOK Holmes polis müdüriyetine girince arkadaşları onu merakla karşıladılar. Bisikletle geldiğini görenler meseleyi anladılar. Çünkü, bisikletli bir polisin otomobili takibe başladığını duyunca bunun Şerlok Holmes nice olması ihtimalini çok kuvvetle düşünmüştü.

Polis hafiyesi kendisine sual soranları:

— Her sırrın anahtarı, elde, diye cevap verdi, Yalnız...

Şerlok Holmes burada durunca arkadaşları sordular:

— Yalnız?

— Onları açmak kalıyor...

— O halde bu da kolaydır bizim için. Diğerleri merakla sormağa başladılar:

— Vak'a nad olmuş?

Şerlok Holmes bütün gördüklerini, dudaklarında bir tebessümle, birer birer arkadaşlarına anlattı. Otomobilin iki kere dolambaçlı yollardan gitmesi hakikaten polisleri kahkahalarla güldürdü.

Şerlok Holmes bir aralık yaralının ne olduğunu sordu. Zavallı adam, hastaneye kaldırıldığından bir iki çeyrek sonra son nefesini vermişti.

Polis hafiyesi:

— Durmağa gelmez, dedi, iş başına geçmeliyiz!

Şerlok Holmes ve bir iki arkadaşı hemen bir otomobile atladılar ve doğru, polis hafiyesinin tarifiyle, haydutların evine giden yola girdiler.

Şerlok Holmes bir iki saat evvel bisiklette takip ettiği bu yolları geçerken arkadaşlarına vak'ayı tekrar tekrar anlatıyordu.

Şerlok Holmes in, böyle zamanlarda konuşmayı düşünceli ve sessiz durmak adeti idi. Fakat bu sefer boyunca konuşuyor ve neş'eli neş'eli gülüyordu. Çünkü, düşünecek ve plan kuracak bir şey yoktu. Bütün anahtarlar elinde bulunuyordu!

Otomobili kapıda durdurmadan evvel yukarıdaki pencerelere baktılar. Üç pencerede ışık vardı. Demek ki hepsi bir odada oturuyorlardı. Biraz ileride duran haydutların otomobili de, hepsinin içeride bulunduğunu gösteriyordu.

ELLER YUKARI!

KAPIYI çalınca açmadılar. Bundan başka, birdenbire yukardaki ışıklar söndü. O zaman Şerlok Holmes seslenmeğe başladı:

— Kanun namına kapıyı açın!

Gene hiç bir cevap gelmedi.

Haydutların vakit kazanmak, bu suretle ya bir yere saklanmak veya, evin arka kapısı varsa, oradan kaçmak istedikleri anlaşılıyordu. Onun için, Şerlok Holmes hemen kararını verdi:

— Kapıyı maymuncuklarla açmak.

Bu işi gören iki arkadaş bir kaç dakika sonra kapıyı ardına kadar dayadılar.

Dört polis, ellerinde tabancaları, evin içine girdiler. Ellerindeki elektrik feneri taşıdığı biraz aydınlatınca elektrik düğmesini açtılar ve yukarı kata çıktılar.

Hepsi, ayrı bir odaya girdi. Kapılar açıldı. Fakat odaların hiç birisinde kimse yoktu.

Polisler hayret içinde etrafı ararlarken bir es işitildi:

“— Eller yukarı!”

Bu Şerlok Holmes in sesi idi. Polis hafiyesi, haydutları merdivenin bölmesindeki camlı kapının arkasında bulmuştu. Oraya saklanan haydutlar, onlar odaları ararken, inip kaçacaklardı.

Bu ses üzerine dört arkadaş haydutların etrafına koşular ve ellerindeki tabancaları onların üzerine çevirdiler.

Haydutlar, mukabele bile göstermeden, teslim oldular. O zaman Şerlok Holmes:

— Üzerlerini arayın! dedi.

Polisler, birbirlerine yardım ederek, haydutların üzerlerini birer birer yokladılar. Bankanın anahtarlarını arıyorlardı. Bu suretle, cürümlerini sabit gösterecek bir vesika bulunmuş olacaktı. Fakat, hiç birinden anahtarlar çıkmadı. Tahta bacadan anahtarlar nasıl çıkar?

Haydutlardan bir tanesinin duruşu Şerlok Holmes in gözüne çarpmıştı. Onu tutarak bir de kendisi muayene etmek istedi. Fakat o zaman meseleyi anladı:

Bu adamın bir bacağı tahtadandı!

Şerlok Holmes hemen

— Bunun tahta bacağını arayın, dedi, anahtarlar mutlaka oradadır!

Hakikaten de öyle idi.

Polisler, çok müşkülât çekmeden, bu tahta bacağın kapağını buldular ve içini açtılar: Anahtarlar orada idi!

Şerlok Holmes ve arkadaşları biraz sonra polis müdürüne telefon ettiler. Gelen polisle haydutları sevkederlerken Şerlok Holmes:

— Bu da yeni bir usul! dedi: Tahtadan bacak içinde anahtar saklamak.

Şerlok Holmesle Arsen Lüpen Karşı Karşıya **‘Meşhur Polis Hafiyesi Hırsızı Nasıl Tuttu? Uçan Para Çantası’**

Tercüme Eden: Vedat Galip, Nu.: 62-63

SİSLER İÇİNDE BİR GÖLGE

LONDRA dan geçen Tamise [taymis] nehrinin üzerinde küçük ve تنها bir köprü.. Vakit akşam... Londranın her yerinde ve her zaman olduğu gibi, hava ve deniz ve sisle kaplı... Beş on adım ötesini görmek imkanı yok... Hava da gittikçe kararıyor... Nehirde işleyen istimbotlar, remorkörler boyuna düdüklerini çalıyorlar...

Köprünün üzerinden, ara sıra, bir iki kişi acele acele geçiyorlar, rüzgârın şapkalarını uçurmasından korkarak başlarını önlerine iğerek ilerleyip sislerin arasında kayboluyorlar...

Yalnız köprünün parmaklığına dayanmış duran kadın demindenberi hâlâ oradı... Nehirdeki sandalları, kayıkları seyr ediyor... Akşam olduğu halde o halâ sakin duruyor ve ne rüzgârdan üşüyor, ne de sisli havayı teneffüs etmekten korkuyor...

Nehirdeki sandalları, kayıkları seyr etmekten ziyade bir düşünceye saplanmış, dalgın durduğu belli...

Köprünün öbür başında, bir gölge daha var... O da, öyle, parmaklığa dayanmış, duruyor... Bir şey gözetliyor... Adeta kadın gözden kaçırmamağa çalışıyor...

Bu adam biraz sonra yerinden kıpırdanıyor, yavaş yavaş, fakat yine parmaklığı bırakmadan, sessiz adımlarla ilerliyor.. Biraz duruyor, kadının onun farkında olup olmadığına bakıyor, tekrar bir iki adım atıyor...

Nihayet kadına üç adım kalıncaya kadar yaklaştı... O zaman yine durdu, kadına baktı: O, hiç bir şeyin farkında değil, yine öyle hareketsiz duruyordu.

O zaman adam birdenbire ileri atıldı ve kadına biraz çarparak, yanından geçti ve büyük bir hızla kaçarak, sislerin içinde kayboldu.

Kadın bir şeyin kendisine çarptığına hiss etti, arkasına dönüp bakınca kaçan bir adamın gölgesinden başka bir şey göremedi. O zaman, acele ile koşan birisinin, kazaen kendisine çarpmış olacağını düşündü.

Adamın kendisine çarpmasıyla arkasına döndüğü zaman kadının nehre dalan gözleri vaktin çok gecikmiş olduğunu gördü. Biraz da serin bir rüzgar çıkmıştı. Üzerindeki atkısını toplamak için, parmaklığa doğru kollarını kaldırıncaya hafif bir çığlık attı:

"A!"

Sonra eğildi yere baktı, etrafına baktı:

Elinde tuttuğu para çantası yoktu!

O zaman, birdenbire zihninde bir şimşek çaktı: Demin yanından hızla geçen adam sağ koluna çarpmıştı... Olsaki çantada sağ elinde bulunuyordu:

Demek ki, adam çarpınca çantayı kapmış kaçmıştı...

Evet bundan şüphe edilemezdi.

Kadın gayri ihtiyari başını adamın kaybolduğu tarafa çevirdi. Fakat şimdi orada bir karanlıktan başka bir şey yoktu: Siz daha fazlalaşmış, gece iyiden iyiye batmıştı.

ŞERLOK HOLMES E MÜRACAAT

PRENSES Elena - çantası çalman kadın bir prenesti- hemen polis karakoluna koştu, vak'ayı anlattı.

Polis müdürü bu vak'a karşısında hayret içinde kalmıştı. Çünkü böyle bir vak'anın eşine şimdiye kadar hiç bir yerde rast gelinmemişti.

— Çantanızın size çarpan birisi tarafından kaçırıldığını kat'i olarak iddia edebilirsiniz?

Prenses Elena bu suali anlamamış gibi biraz durakladı.

Onun bu halini gören Mister John sualini daha açık olarak tekrar etti:

— Çantanızı yanınızdan koşan adamın kaptığını iyice biliyor musunuz?

Prenses bu defa suali çok iyi anlamıştı. "Evet" diye cevap vermiyordu, çünkü polis müdürünün suali onu çok düşündürüyordu.

Mister John sözüne devam etti:

— Adam size çarpabilir, fakat çantanızı kapmaz da Kolunuzu dırter, çanta da bu sarsıntı ile elinizden kayar yere veya nehire düşer... Ne dersiniz?

Prenses Elena daha fazla düşünmeğe başladı: Acaba sahiden, öyle mi olmuştu?... Nahak yere mi bir yabancıyı kabahatli gösteriyordu?.. Bir kaç dakika süren düşüncelerinden sonra polis müdürüne döndü:

— Hayır, dedi. Eminim ki çantamı yanımdan koşarak geçen adam kaptı. Çünkü, bir kere, çantam düşmüş olamaz: Düşse ya yere çarpacak yahut ta suya düşecek. İkisinde de bir gürültü işitmem lâzım gelirdi. Fakat hiç bir şey duymadım. Sonra...

Prenses Elena sözlerine devam etmek için biraz durdu. Çünkü hatırına, daha kuvvetli bir şey geldi. Sözlerine şöyle devam etti:

— Sonra bir şey daha var. Bakın bunu şimdi daha iyi hatırlıyorum:

"Köprüden nehire bakarken bir aralık gözlerimi köprünün diğer başına çevirmiştim. Orada benden on, on beş adım ötede, siyahlı bir adamın benim gibi, kollarını köprünün parmaklığına dayamış durduğunu gördüm; sis olduğu için pek fark edemedim, ama, üstünün başının biraz yırtık pırtık olduğunu görerek fakir bir dilenci hükmünü verdim ve fazla ehemmiyetli bulmayarak başımı çevirdim. Biraz sonra unutmuşum bile.

"Fakat, şimdi iyice hatırlıyorum ki, koluma bir şeyin çarptığını duyup arkama baktığım zaman sisler içinde kayb olan siyah gölgenin aynı boyda ve aynı biçimde olduğunu fark ettim. Demek ki, çantamı kapıp kaçan adam o fakir kıyafetli serseriden başkası değil ve benim eveldenheri gözetleyormuş."

Mesele tamamiyle anlaşılıyordu. Polis müdürü Mister John Prenses Elena ya sorup çantanın içinde bulunanları kayd ettikten soru gidip istirahat etmesini ve tahkikate hemen o saat başlanacağını söyledi.

"HIRSIZ ARŞEN LÜPEN DİR!"

POLİS müdürü meselenin esrar perdesi ile çok fazla kaplanmış olduğunu görüyordu. Vak'a esrareniz bir surette olmuştu. Hırsız çok mahir bir adama benzeyordu. Prenses Elena da yüksek bir aileye mensup bir kadındı: Onun için, bu işi de ancak en mahir polis hafiyesi Şerlok Holmes halledebilirdi.

Polis Müdürü Şerlok Holmesi çağırarak vak'ayı ona, dinlediği gibi anlattı. Şerlok Holmes, kendisine has olan sükut ile, Polis müdürünün söylediklerini dinledi. Sonra, piposunu ağzından çekerek, düşündüğü bazı noktaları sordu. Nihayet:

- Kolay, dedi.
- Ne kolay?
- Arşen Lüpen i tutmak.
- Arşen Lüpeni mi?
- Evet, çünkü hırsız Arşen Lüpen dir!

Bunun üzerine Polis Dairesinden çıkan Şerlok Holmes Prenses Elena nın evine gitti.

Prenses ilk sorduğu soru şu oldu:

— Bugün köprüye gelmeden evvel nerede oturdunuz ve kimlerle konuştunuz?

Kadın hatırasını toplamağa çalışarak bir dakika durdu, sonra sabahtan akşama kadar evine kimlerin geldiğini ve kimlerle konuştuğunu birer birer anlattı. Polis hafiyesi bunların içinden gerek kadın, gerek erkek, hepsinin ne kıyafette, ne boyda olduklarını, nasıl konuştuklarını ve seslerinin nasıl olduğunu sordu. Prenses Elena, hatırlayabildiği ve aklında kaldığı kadar bu suallere cevap verdi.

Şerlok Holmes şu nokta üzerinde fazla detay almak isteyordu:

Prenses Elena, o gün bir arkadaşının tavsiyesi üzerine, ihtiyar bir antikacının dükkanına gitmişti. Bu dükkan şehrin en az işlek olan bir sokağında ve en kuytu bir köşede idi.

Polis hafiyesinin sorduğu sorular üzerine, Prenses Elena şöyle izahat verdi:

— Bu dükkanı bana tavsiye eden arkadaşım ille bir gün gidip ihtiyar antikacıya bendeki bir yüzüğü göstermemi ve nasıl bir kıymette olduğunu sormamı söylemişti. Çünkü, hiç ehemmiyet vermediğim yüzüğü o çok mükemmel buluyor ve on yedinci asır kral ailelerinden birine ait bir kuyumcu elinden çıktığının muhakkak olduğunu söyleyordu. Aramızda bir bahsa giriştik ve nihayet, antikacıya gitmeğe karar verdim. Arkadaşım beraber gelecekti, fakat bir mazeret çıkardı, gelemedi.

"İhtiyar antikacı yüzüğü muayene ettikten sonra bunun ehemmiyetsiz bir şeyden ibaret olduğunu söyledi. Zaten ben de böyle düşündüğüm için ihtiyarın söylediği söze ehemmiyet vermedim. Fakat tam gitmek üzere iken, yüzüğü benden yüz liraya alacağını ilave elli. Bu, biraz bende şüphe uyandırdı. Zaten satmak fikrinde olmadığım için "Hayır" dedim ve dükkandan çıktım.

Prenses sözlerini şöyle bitirdi:

— Fakat zannetmem ki hırsız bu ihtiyar antikacı olsun...

Şerlok Holmes:

— Evet, dedi, hırsız ihtiyar antikacı değil, Arşen Lüpen dir. Yalnız, şu var ki...

Prenses Elena, heyecanla, Şerlok Holmes in sözünü kesti:

— Arşen Lüpen mi?

— Evet Arşen Lüpen dir. Yalnız şu var ki, ihtiyar kuyumcu da Arşen Lüpenden başka birisi değildir..

Polis hafiyesinin gayet sakin ve soğuk kanlılıkla söylediği bu sözler Prenses Elena yi adeta dondurdu.

Şerlok Holmes, kadını teskin etmek için tebessümünü takınarak sakalı sözlerine başladı:

— Hiç üzölmeyin Madam. Hırsız on iki saat kadar muhakkak elimizde bulunacak. On iki saat olmazsa on üç saate kadar. Malum ya, on üç uğursuz bir rakkamdır.

HOLMES İN FENDİ LÜPEN İ YENDİ

HOLMES Prensesin evinden çıktıktan sonra, zihinde düşündüğü planı ortaya koymak için çalışmaya başladı.

Ertesi sabah evvela yanma bir iki arkadaşını alarak, ihtiyar antikacının bulunduğu sokağa gitti.

Antikacı o gün gelmemiş, dükkanını açmamıştı. Etrafta yaptığı tahkikattan öğrendiğine göre, ihtiyar antikacı, ondan evvelki gün, öğleden sonra, birdenbire ortadan kaybolmuştu. Evvela, dükkanının yalnız kapısını kilitleyerek gitmiş, fakat bu sabah komşuları dükkanının kepenklerinin de indirilmiş olduğunu görmüşlerdi:

Antikacı gece gelmiş dükkanını kapamış olacaktı.

Şerlok Holmes bir dakika düşündü: Şimdi ne yapacaktı? Planları alt üst mü olacaktı?

Hayır; Polis hafiyesi daha fazla muvaffakiyet temin edecek bir şey bulmuştu hemen dükkanın kepenklerini kırdırdı ve içeri girdiler.

Fakat, içeri girdikleri zaman hepsi hayret içinde kaldılar: Dükkada bir şey yoktu! İçerisi tam takır, kuru bakırdı!

Şerlok Holmes:

— Muvaffakiyet! diye bağırdı.

Arkadaşları, bu sözünden bir şey anlamıyarak yüzüne baktılar. O, gözleri başka yerde ilave etti.

— Lüpen i yakaladık demektir!

İhtiyar antikacının bu hareketi onun hakkındaki bütün şüpheleri kuvvetlendiriyordu. Holmes in "Hırsızı yakaladık!" demesinde hakkı vardı. Çünkü o dakikada yaptığı tahkikattan görüldü ki ihtiyar antikacı, o sabah, ilk tirele, Liverpool e hareket etmişti.

Sahte antikacıyı Liverpool de ele geçirmek en basit bir iş oldu.

Timsah Efendi

Bayıldıktan Sonra Tekrar Ayıldı

Yazan: V.G., Nu.: 64

ÇOK gezen mi bilir, derler, çok yaşayan mı? Elbette çok gezen.

İşte arkadaşım B... bu çok gezenlerdendir.. Yani, çok bilir. Nerede görsem, hemen bir hikâye anlatmağa başlar.

Geçen gün kendisine rast geldim. Bildiği hikâyelerden bana güzel bir tanesini anlatmasını istedim. O da "peki" dedi ve anlatmağa başladı:

— Binbir gece masallarında hikâyeler şöyle başlar:

"Bu hikâye öyle meraklıdır ki bir iğne ucu ile gözbebeğinin içine yazılması lâzımdır.." Ben de hikâyeme böyle başlıyorum. Ama, sen, istersen cam uçlu bir mürekkepli kalemle sarı yapraklı müsvedde defterine yaz, ben anlatayım da:

Bundan yirmi sene evveldi.. Tetkik seyahati için Afrikaya gitmiştim.. Dönüşte Istanbuldaki eşe dosta bir hediye getirmek lâzımdı. Kimisine muz, kimisine hindistancevizi, kimisine manderina yüklendik, vapura geldik. Birdenbire aklıma geldi: Bizim kıza bir şey almamıştım! Olsaki, Mısır'a giderken dönüşümde ona bir hediye getireceğimi söylemiştim. Çocuk bu ya! "Baba! bir hayvan getir! canlı olsun! ötsün, bağırın!" demişti. Şimdi ona bir şey almak lâzımdı. Hayvan olacak, canlı olacak, ötecek veya bağırarak! Acaba ne almalı?

Elindeki yükleri gemide birisine bırakırsın... Vapurun kalkmasına daha kaç saat kaldığını öğrenirsin ve tekrar, ters yüzüne, şehrin pazarına dönersin... Ne yapacaksın, evlat hatırı; kırsan olmaz, sen kırılırsın... Ne ise uzatmayalım: O dükkan senin, bu dükkan benim... Dolaş babam dolaş: Ne bir papağan var, ne de başka bir hayvan... Çaresiz, döneceğiz, ne yapalım!

Tam döneceğim sırada karşına tanıdık bir Arap çıkmaz mı? Ne aradığımı sordu, ben de ona olanı biteni anlattım. Önce:

— Vah! vah! dedi, sonra:

— Dur! diye bağırdı. Ben sana kolayını söyleyeyim: Dün ava çıkmıştık... Nilde timsah avladık... Timsahın yavruları da var.. Sana bu timsahın yavrularından birini vereyim...

"Olur mu? olmaz mı?" diye düşünmeğe kalmadı, kolumdan tuttu, aldı, götürdü beni evine. Kısa bir pazarlıktan sonra elime irice bir kertenkeleye benzeyen yavru timsahlardan birini sıkıştırdı. Sonra da:

"— Haydi, Allah selamet versin!" diye beni kapıdan bıraktı.

Ben, bizim kıza oldukça mühim bir hediye götürdüğüm için seviniyordum. Timsahı sepete koyduk, vapura geldik.

Vapurda sepetten çıkan kokuyu mu almış, ne olacak, karşıma arap bir tayıfa çıktı:

"— Timsahı saklatmak ister misiniz?" diye sordu.

Ne bileyim ben:

"— Hayır, diye cevap verdim, lüzumu yok, benimle beraber kamaramda kalır. Benim yaşadığım yerde o yaşayamaz mı? ben insanım, o hayvan..."

Hülasa, timsah yavrusile beraber bir kamarada oturmağa başladık... Akşam oldu. Ne yedimse bir kısmını -tabii en iyi yerlerini değil artıklarım-timsah dostuma verdim. Sonra, yine sepete kapadım ve yattım. Onu bilmem ne yaptı.

Fakat, sabahleyin yine bir iki lokma bir şey vereyim diye sepeti açtığım zaman bir de ne göreyim!

Baktım: Timsah efendi boylu boyuna uzanmış... Elledim, kas katı... Yani: ölmüş...

Eh ne yapayım! diye düşündüm. Ömrü bu kadarmış. Bizim çocuğun da kısmeti yokmuş demek...

Ölmüş hayvan ne yapılır? Ya çöp tenekesine, veyahut da geminin penceresinden aşağıya.

Fakat tam o sırada aklıma bir şey geldi:

Timsahı İstanbula götürmek, orada içini doldurmak ve müzeler yaptıkları gibi, saklamak...

Fena fikir değil, değil mi? Hemen yine Timsahı sepete kapattım ve yolculuğumuza devam ettik.

Eve geldiğim zaman al sana, al sana, bütün hediyeleri eşe dosta dağıttık...

Timsahı da mutbağın bir köşesine atıverdik. Gece bir gürültü ile uyandım. Mutfak tarafından doğru bir şangırtı şungurtudur kopuyordu. Tabaklar devriliyor, tencereler yuvarlanıyor, kapaklar tıngırdıyor, kaşıklar çatallar şingırdıyor... Küpler kırılıyor, sular şarıldıyor... Hasılı, bir kıyamet kopuyordu...

Bu gürültüye, tabii, sade ben değil bütün ev halkı uyanmıştık. İçlerinde en cesaretlisi galiba bendim. Arkama hırkamı alınca, ayağıma terliğimi geçirince mutbağa koştum. Hırsız mırsızsa, gürültüyü duysun da ya hiç zarar vermeden kaçsın, yahut da meydana çıksın diye kapıları gürültü ile açıp kapadım, bir iki kere hızlı hızlı öksürdüm, sonra, merdivenleri gürültülü gürültülü inmeğe başladım.

Belki ben anlatırken anlamışsındır: Bütün bu gürültüleri yapan, tabakları deviren, tencereleri yuvarlayan, küpleri kıran bizim timsah efendi değil mi imiş?. Şaşkınlığımız geçip aklımız başımıza geldiği ve biraz durup düşündüğümüz zaman anladık ki:

Timsah efendi sıcak bir memlekette yaşamağa alışmış bir hayvandı... Olsaki, biz onu kaldırmış sepete koymuştuk. Hayvancağız orada denizin ayazını yemiş, soğuktan donmuştu. Kış gelince, yılan falan gibi hayvandır büzülüp, ölmüş gibi, hareketsiz kalırlar ya? İşte, timsah da öyle olmuş... Sonra, eve getirip mutbağa attık... Anlayorsun ya!.. Akşamdan bizim hanımın sabaha yıkayacağı çamaşır için üzerine su koduğu ateşin yanına düşünce, seninki, kendisini Afrikanın çöllerinde zannetmiş ve gözlerini açmış...

İşte, bu hikâye bu kadar, azizim. Bu timsah bize tam bir mutfaktaki bütün tabakların kırılması ve tencerelerin yuğrulmasına patladı. Timsahın yediği yemekler de caba.

Arkadaşımın hikâyesi burada bitiriyordu. Elimi sıkıp ayrıldığı zaman birdenbire aklına geldiki bu timsahın büyüdükten sonra ne olduğunu ve hâlâ yaşayıp yaşamadığını sormağı unutmuştum. Bir daha görürsem muhakkak sorarım.

Korku Bilmez İzçiler -1- 'Ankara Kalesinde Bir Gece'

Anlatan: Vedat Galip, Nu.: 64, 65

Tokay, Demir ve Oğuz, Cumhuriyetin onuncu büyük yıldönümünde Ankarada toplanan izcilerden üç çocuktur. Orada tanışmışlardır. Bayram bittikten sonra, bütün izciler, hep bir arada, Balkan memleketlerine doğru bir seyahata çıkmağa karar veriyorlar ve bir akşam Ankaradan trenle hareket ediyorlar.

Tokay, Demir ve Oğuz, üç dört dakika geç kaldıkları için, treni kaçııyorlar. Ne yapacaklarını düşünürlerken, hepsinden büyüğü olan Tokay geceyi Ankara kalesinde geçirmeği teklif ediyor ve onlara soruyor:

— Hazır mısınız?

Diğer ikisi cevap veriyor:

— Daima hazırız!

ARKADAŞLARININ bu cevabı üzerine Tokay:

— Haydi, öyle ise! dedi ve üç izci Ankara kalesinin kayalarına doğru ilerlemeğe başladılar.

Karanlık iyiden iyiye basmıştı. Bazı yerlerde el fenerlerini kullanmağa mecbur oluyorlardı. Tokay en önde yürüyor, arkadaşlarına:

"— Elinizi verin!"

Veya:

"— Bastığınız yere dikkat edin! gibi emirler vererek ilerliyordu.

Kalenin sık kayalıklı ilk duvarlarını geçtikten sonra oldukça geniş bir yere geldiler. Tokay elektrik fenerini sıkarak etrafı aydınlattı. O zaman, karşılarında yükselen bir duvarın alt tarafında kapı gibi bir yer gördüler.

Tokay:

— İçeri buradan gireceğiz, dedi.

Demir le Oğuz hemen o tarafa doğru ilerlemek istediler. Tokay onları durdurdu:

— Unuttunuz, dedi. Ne yapacaktık?

Demir birden:

— Evet, dedi: Yolumuzu kaybetmemek için..

Bu sözü Oğuz tamamladı:

— Geçtiğimiz yerlere iplerle işaret koyacaktık.

Tokay:

— Evet, dedi ve çantasından sicim yumağını çıkardı. Sonra, kayaların arasındaki kapıdan içeri girdiler. Tokay, elinki yumağını çözdü ve geçtikleri yerlerdeki kayalara bağlamağa başladı.

Şimdi girdikleri yerde merak içinde ilerleyorlardı: Aceba önlerine ne çıkacaktı?

Biraz sonra gene genişçe bir yere çıkmışlardı. Tokay:

— Yoruldunuz mu, çocuklar diye sordu.

Ötekiler:

— Hayır, diye cevap verdiler. Odabaşı arkadaşlarının biraz dinlenmeğe ihtiyaçları olduğunu görmüştü:

— Olsun, dedi, biraz duralım.

Demir:

— Duralım ama hoş durmayalım dedi. Ateş yakalım: Hem eğleniriz, hem de vakit geçiririz.

Demirin fikrini ikisi de güzel buldular. Tokay kaya parçalarını yan yana koyarak, rüzgâra karşı muhafazalı, bir ocak yaparken Oğuz la Demir çalı çırpı toplamağa gittiler.

Biraz sonra dönen iki arkadaş Tokay iki kucak odun getirmişlerdi. Demir, kucağındaki odunları yere atar atmaz:

— Ocağımız mükemmel! dedi. Şimdi bunun karşısında oturur...

Demir in sözünü Oğuz tamamladı:

Masal söyleriz. Demir:

— Ben masal bilmiyorum, dedi.

Oğuz:

— Ben de bilmiyorum, ama, diye cevap verdi, Tokay anlatır.

Tokay cevap vermedi, ateşi yakmakla meşguldü.

Odunlar alev alınca onlara döndü:

— Ne dediniz?

— Bize masal söyleyeceksin...

— Pekâlâ.

Sonra, biraz düşündü ve birden:

— Evet, dedi, hem de hepinizin merakla dinleyeceği bir masal: Küçükken annem anlatmıştı. "Ankara Kalesindeki Kurt" diye birşey.

Demir le Oğuz, canlı canlı yanmağa başlıyan ateşin karşısında, yan üstü uzanmışlar, onu dinlemeğe hazırlanıyorlardı.

Tokay, onları fazla bekletmeden masalına başladı:

— Şimdi üzerinde bulunduğumuz bu kalede, evvelce büyük kir kurt varmış. Dört ayaklı, kuyruklu, sivri kulaklı bildiğimiz bir kurtmuş ama, çok büyükmüş, adeta dev gibi bir şeymiş. Dağa çıkanları kaleye bir ayak bastırmaz, üzerlerine atılır, parçalamış. Yalnız, bir huyu varmış: Kaleye çıkan eğer tek başına bir insan ise bir şey yapmazmış. Bundan başka, tek başına gezen koyunlara, kuzulara da dokunmazmış.

Günlerden bir gün, ovada otlayan koyunlardan biri, daha taze ot yemek için yamaçlara tırmanmağa başlamış. Çoban, kaval çalmağa dalmış olacak, koyunun farkına varmamış. Koyun gide gide ta dağa kadar çıkmış. Ama, diyeceksiniz ki, koyun için bir tehlike yok: Çünkü tek başına giden koyunlara kurt bir şey yapmazmış. Fakat aksiliğe bakın ki:

Koyunun bir de kuzusu varmış. Anasını sürüde bulamayınca., etrafı dolaşmağa başlamış ve, kokusundan falan anlayarak, koyunun tuttuğu yola girmiş ve o da dağa çıkmağa başlamış, görüyorsunuz ya:

Koyun yalnız gitse bir şey olmayacak. Kuzu da yalnız gitse kurt yemeyecekti. Fakat ikisi birden gittiği için tehlike büyüktü.

İşte, akşam ağıla dönen çoban da, koyunlarını sayarak Karabaş koyunla Karagöz kuzunun eksik olduğunu görünce bu iki hayvanın dağa çıkmış olduklarını anlamış, ve kurdun onları yediğine iman getirmiş.

Çobanın üç çocuğu varmış:

Bunlardan en büyüğü Ahmet Karabaşı çok severmiş. Ortancası Mehmet Karagözü yanından hiç ayırmak istemezmiş. En küçükleri Ali de koyunun o günlerde doğuracağını söyledikleri yavruyu beklermiş...

Çoban o günkü olanları çocuklarına anlatınca üçü birden ağlamağa başlamışlar ve:

"— Biz gider, ararız" demişler. Çoban:

"— Olmaz, demiş. Nasıl olur: Kurt onları muhakkak yedi, bitirdi bile."

Fakat gözle görülmeyen şeye inanılır mı? Çocuklar tutturmuşlar: "İlle gidip arayacağız"

Çoban düşünmüştü:

"— Koyunla kuzuyu aramağa ben gitsem sürü yalnız kalır. Onun için, çocuklardan birini göndereyim."

Bunu Ahmede söylemiş ve orada bulunan bir kurdun yalnız, tek başına gidenlere dokunmadığını söylemiş. Ahmet gitmeği kabul etmiş.

Fakat, ertesi sabah dağa çıkmağa başlarken bir de arkasına bakmış ki iki küçük kardeşi de beraber gelmiyor mu?

Ahmet kardeşlerine dönmüştü:

— Yahu! demiş ne yapıyorsunuz?

ÜÇ kardeş dağın tepesine varınca etraflarına bakınmışlar.

Karabaş koyunla Karagöz kuzuyu aramışlar. Ve bu kurt da görünürde yokmuş. Nihayet kurdu bulmuşlar. Kurt Karagöz le diğer kuzuyu yanma almış, kendi memesinden emziriyormuş. Kurdun yanma biraz daha yaklaşıncaya meseleyi anlamışlar:

Dev kurt, ilk önce koyunla kuzuyu görünce, üzerlerine saldırmış, koyunu parçalamış. Fakat tam kuzuya da saldıracağı sırada parçaladığı anne kuzunun karnından, bir kaç güne kadar doğacak olan ikinci yavrusu çıkmış. Kurt, yaptığı büyük fenalığı anlamış ve kuzuları yemek şöyle dursun onları bakmağa ve kendi sütü ile beslemeğe başlamış.

O andan itibaren canavarlığını bırakan dev kurt çocukları görünce onlara da birşey yapmamış. Ahmedin kardeşleri hemen sarılmışlar, kuzuları almışlar. Ahmedin eli boş kalmış. O zaman, kurt, artık canavarlığına tövbe ettiği için, birdenbire küçülmüş ve bir çoban köpeği olmuş; Ahmedin yanma sokulmuş. Ahmet de onu okşayarak, severek kardeşleri ve kurtlarla beraber köye dönmüşler.

Tokay masalını bitirmişti. Çok hoşlarına giden bu masalı Oğuz la Demir, gözleri ateşte, tatlı tatlı dinlemişlerdi.

Masal bitip gözünü alevlerden kaldırıncaya etrafına bakman Oğuz bir çığlık attı:

— Ay! İşte bak! Dev kurt karşımızda Tokay la Demir de onun baktığı tarafa gözlerini çevirdiler: Çalılığın arkasından bir gölge görünüyordu. Bu, yırtıcı bir hayvana benziyordu. Hayvan gözleri karanlıkta parıldayordu.

Üç çocuk bütün cesaretlerini toplayarak hayvana karşı müdafaa almağı düşünürlerken arkalarından bir ses işittiler:

— Korkmayın, çocuklar!

Dönüp baktıkları zaman yanlarında, elbisesinden ve elindeki tüfekten avcı olduğu anlaşılan bir adamı gördüler.

Avcı sözüne devam ederek:

— Bugündenberi takip ettiğim bir panter, dedi. Dikkatli davranırsak korkulacak bir şey yok.

Bu sırada, Tokay ın köpeğı birdenbire havlamağa başladı: Panter onun bağılı bulunduğu yere kadar gelmişti.

Üç izci ve avcı, dikkatli adımlarla, o tarafa doğru ilerlemeğe başladılar. Tokay elektrik fenerini sıktığı zaman bunun hakikaten korkunç bir panter olduğunu gördüler.

Yırtıcı hayvan, onlara doğru bakınca, gözleri fenerin keskin zıyasile kamaştı. O sırada bir tüfek sesi ve hayvanın acı bir çığığı işitildi: Avcı panteri beyninden vurmıştu.

Vurulup düşen panteri avcı alıp ateşin yanma getirdi. Sönmek üzere olan ateşi canlandırdılar ve karşısına geçerek oturdular. Avcı o günkü hikâyelerini anlattı. İziciler de başlarına geleni söylediler. O geceyi çok tatlı bir surette geçirip uykuya yattılar.

Ertesi sabah, hepsi aynı vakitte, erkenden uyandılar. Güneş yeni doğmak üzere idi. Tokay arkadaşlarına:

— Nasılsınız? dedi. Gecemiz umduğumuzdan fazla iyi geçti, değil mi?

Oğuz:

— Evet! dedi. Dev kurdu hep rüyamda gördüm...

Demir:

— Ben de panteri, dedi.

Bu sırada, avcı da yanlarına gelmişti:

— Gün, aydın, çocuklar, dedi.

Tokay:

— Günaydın, efendim, dedi. Dün gece size rast geldiğimizden çok memnunuz. Belki siz olmasanız pantere karşı kendimizi müdafaa edemiyecektik.

— Ben de bu hayvanı vurmama sizin yardımınız olduğunu söyleyeyim. Çünkü, sizin ateşinizi görüp bu tarafa ne o hayvan gelecekti, ne de ben.

Demir:

— Eminim ki, diyordu bu geceyi bütün hayatımda unutamayacağım.

Avcı:

— O halde, dedi, isterseniz arkadaşlığımızı bir gün daha uzatabiliriz. Bugün, esasen, burada av arayacağım. Beraber dolaşırız... Sizin böyle şeylere meraklı olduğunuz belli.

Oğuz hemen atıldı:

— Tabii! Bize Korku Bilmez İzciler derler.

Avcı çantasını açtı. İçinden güzel ve onların görmedikleri bir çok kuş çıkardı. Oğuz'a biraz ateş yakmasını söyledikten sonra kuşları yolmağa ve temizlemeğe başladı.

Tokay la Demir de, kendi çantalarından yiyeceklerini çıkardılar, güzelce pişen av etleri ve diğer yemeklerle sabah kahvaltılarını yaptıktan sonra, avcı ile beraber, kalktılar.

Avcı, etrafına bakmadıktan sonra:

— Buraya gelirken geldim, ama, dedi, nereden inileceğim bilmiyorum.

Tokay:

— Merak etmeyin, dedi. Biz daha akıllı davrandık: Gelirken, geçtiğimiz yollara işaret koyduk, böylelikle, hiç şaşırmadan, kolayca inebiliriz.

Kalenin duvarlarına sicimlerle koydukları işaretleri takip ederek iniyorlardı. Avcı bu akla, doğrusu, şaşıtı kaldı.

— Aklımda olsun da, diyordu, sık ormanlık bir yere ava gittiğim zaman ben de böyle yapayım.

Kaleden çıktıktan sonra, kırlara doğru ilerlediler.

O gün bir çok heyecanlı vakaları geçti. Mahir bir avcı olan adam boş yere kurşun atmıyordu. Öğleye kadar çantası keklik, bıldırcın gibi kuşlarla, tavşanlarla doldu.

Öğleyin gene tatlı bir yemekten sonra biraz oturdular. Öğleden sonra gene aynı şekilde geçti.

Akşam yaklaşırken şimal taraftan büyük siyah bulutlar gelmeğe başladı

Avcı:

— Yağmur tehlikesi var, dedi.

Bunun üzerine, vakit kaybetmeden şehre dönmeğe karar verdiler.

Avcıdan ayrıldıkları zaman bu geceyi nasıl geçireceklerini düşünüyorlardı. Dün gece, birbirlerini bırakmak istememişlerdi. Şimdi ayrılıp evi olan evine, evi olmıyan da mektebe mi dönecekti?

Hayır, Tokay bu geceyi de gene "maceralı" geçirmek istiyordu. Bunu arkadaşlarına söyledi.

— Çocuklar, bu geceyi de şehirde dolaşmakla geçirelim. Belki gene iyi bir eğlence çıkar.

Bunları söylerken Ankaranın büyük ve geniş caddelerinden birinde ilerliyorlardı. Yağmur ince ince yağmağa başlamıştı.

O sırada, bir evin içerlek kapısına sokulmuş, küçük bir köpeğin inlemekte olduğunu gören Oğuz zavallı hayvana doğru ilerledi ve:

— Şu köpeğe bakın dedi. Zavallı hayvan!

Demir:

— Kaybolup da bulana bin lira verileceğini ilanda okuduğumuz köpek olmasın! diyerek hayvana dikkatle baktı ve:

— Hem de ta kendisi! dedi:

Hakikaten bu köpek, ilanda söylendiği gibi, siyah ve beyaz lekeli idi.

Tokay unutmamıştı:

— Tintin! diye seslendi. Köpek hemen kalktı, ona doğru yaklaştı.

Demir:

— Evin adresini unuttuk! dedi.

Tokay:

— Ben biliyorum, dedi: Yenişehir caddesi, 137 numara.

Yirmi dakika sonra bu evin kapısını çalıyorlardı. Evin sahibi bir hanım, tintini görünce, büyük bir sevinçle köpeği kucakladı.

Kendilerine çok teşekkür eden bu kibar aileye Tokay bunun bir vakifeden ibaret olduğunu söyledi ve ayrılmak istedi. Fakat ev sahipleri, ilanda vadedilen mükâfat, vermeden bırakmadılar.

Biraz sonra evden çıkarlarken üçü de seviniyorlardı. Oğuz:

— Bu parayı taksim etmenin imkanı yok, diyordu. Çünkü 1000 adedini kabil değil tamamile 3 le taksim edemezsin!..

Demir:

— Birbirimize bir para bile geçse razı olmayız! diye şaka ediyordu.

O zaman Tokay:

— O halde, dedi, biz de parayı paylaşmayız. Evvelce ne düşünmüştük: Paramız olsa, bizden evvel giden arkadaşlarımızla Balkan memleketlerinde birleşmek üzere, seyahata çıkmayacak mıydık?

Tokay in sözlerini sevinçle karşılayan iki çocuk onun: "Hazır mısınız?" sualine bir ağızdan cevap verdiler:

— Daima hazır!

Uçurtma Bayramı

Tercüme Eden: ?, Nu.: 65

*Her Sene yapılan Uçurtma Yarışında Çinli Li nin Balık Biçimindeki
Uçurtması birinci oldu!*

RÜZGÂR, Çin şehrinin sivri uçlu evleri üzerinde sert sert esiyordu. Çinli çocuk Li nin uçurtması yükseklerde idi. Ertesi gün de rüzgâr böyle eserse, mükâfatı muhakkak kazanacaktı. Çünkü ertesi gün Uçurtma Bayramı idi. Çinli çocukların en sevinçli, en heyecanlı günü...

Li nin kız kardeşi Sim, kendisi kadar memnundu. Sevine sevine:

— Eminim ki, diyordu, hiç bir uçurtma bizimki gibi uçamaz!

Zavallı Sim biraz topalladığı için Li ona ayrı bir şefkatle bakar, eline para düştükçe mutlaka onun gönlünü alırdı.

Li uçurtmasını çekiyordu. Çünkü ansızın bir fırtına koptu. Çocuğun parmakları, şimşek süratle uçurtmanın sicimini topluyordu. Fakat fırtına ile yarışmak mümkün değildi. Uçurtmanın sicimi kopmuş, ve bir kaç lahza içinde gözden görünmez olmuştu.

Sim ağlamağa başladı. Li onun yanma koşarak susturdu. Ona:

— Sevgili kardeşim! dedi. Senin uçurtma dediğin ne? Bir az kağıtla bir kaç çitadan ibaret. Ben onun yenisini yapar, gene bayram yarışma yetişirim!

Bu sözler, Sim e teselli verdi. İki kardeş el ele vererek evlerine döndüler.

Li mütemadiyen düşünüyordu. Yeni bir uçurtmayı nasıl yapacak, kağıdı nasıl ve ne ile alacaktı? Elinde avucunda hiç bir şey yoktu. Babası, yoksul denecek derecede fakir bir çiftçi idi. Ondan bir şey istemek hiç de doğru değildi. Birdenbire aklına geldi. Bir ay evvelisi, yabancı bir yolcunun atım tutmuş, beklemiş, o da ona bahşiş olarak iki tane nikel yirmi beşlik vermişti. Li bu maden parçasını, kardeşinin yıl dönümünde bir hediye olmak niyetile evlerinin önüne gömmüştü. Kardeşinin yıl dönümüne bir ay kadar vardı. Bu maden parçasını çıkarıp yeni bir uçurtma yapmak için bozdurabilir, sonra onu gene tekmiller ve kardeşinin hediyesini alırdı.

Li buna karar verdikten sonra rahat rahat yürüdü. Yollar تنها idi. Rastgeldikleri bir tek adam seyyar bir satıcı idi. Satıcı onlara yanaşıp yolu sormuş, Li de ona yol gösterip kardeşile beraber eve ilerlemişti.

Nikel paraları yemekten evvel, toprağın altından çıkarmak icap ediyordu. Li, kazmasını alarak avluya girdi. Tam iş başlayacağı zaman kız kardeşinin ağladığını duydu. Li işini bırakarak evin içine girdi ve ne olduğunu sordu.

Sim, söz söyleyecek halde değildi. O kadar müteessirdi. Fakat parmağıle duvara asılı kuş kafesini gösterdi. Kafes boştu.

Li anasına dönerek vaziyeti anlamak istedi.

— Anneciğim! Kuşa ne oldu?

— Bir parça kumaşla birkaç avuç pirinç mukabilinde sattım.

— Kime?

— Buradan geçen seyyar bir satıcıya!..

Li nin de canı sıkılmıştı. Fakat kız kardeşini okşadı. Ona:

— Ağlama! dedi. Ben şimdi o satıcıyı bulur, kuşu alır gelirim.

— Nasıl alacaksın?

— Param var!

Sim susmuştu. Li tekrar avluya parayı koşarak çıkardı, ve yola düzüldü. Birkaç sokağı geçtikten sonra seyyar satıcının bir kenarda oturduğunu ve dinlendiğini gördü ve:

— Merhaba hemşehri! dedi. Sana bir iş için geldim.

— Nasıl iş?

— Senin demin satın aldığın bir kuşu alacağım!

Seyyar satıcı ayağa kalkarak küçük bir kafesin içine koyduğu kuşu getirdi.

Kuş, Li yi görür görmez tatlı tatlı ötmeğe başladı.

Satıcı sordu:

— Kaç para vereceksin?

— Ne istersin?..

— Oğlum, ne verebilir sen onu ver...

— Yarım liram var...

— Haydi bereket versin..

Li yarım lirayı uzatarak kuşu aldı ve kardeşine götürmek üzere yürüdü. Kardeşini sevindireceği için kendisi de çok memnundu. Fakat Uçurtma Bayramına giremeyecek, hünerim gösteremeyecekti.

Yolda giderken bir adama rastgeldi:

Adam allı yeşilli bir alay uçurtma kâğıdı yüklenmiş, omuzuna uzun uzun bir demet çita vurmuştu. Li, küçük gözlerini açabildiği kadar açarak, hayretle bakmağa başladı.

İçinden "ne güzel kâğıtlar! Bunlardan ne güzel uçurtma olur!" diye söylenmeğe başladı.

Bunları biraz hızlı söylemiş olacak, adam, işiterek, döndü. Li ye baktı; ve sordu:

— Senin uçurtman yok mu?

— Hayır verdi ama yırtıldı.

Li, cevap vermiyerek boynunu büktü. O zaman adam biraz durdu, sonra:

— Sen uçurtma yapmasını bilir misin? dedi.

— Bilirim! Hem de öyle güzel yaparım ki.

— O halde benimle beraber gel. Ben uçurtma yapıp satıyorum. Bana yardım edersen akşama artan kâğıtlardan da kendine bir uçurtma yaparsan.

Li öyle sevindi ki!

Uçurtmacı ile beraber dükkâna gittiler. Li renk renk kâğıtları önüne yaydı, onlardan türlü şekillerde uçurtmalar biçti; büyük, küçük bir çok uçurtma yaptı.

Fakat bütün kâğıtlar bitince ortada çok küçük parçalardan başka bir şey kalmamıştı. İstese, uçurtmacı ona büyük uçurtmalardan birini belki verirdi. Fakat Li pazarlıktan dönmeği kabul edemiyordu.

Yere diz çöktü: Ne kadar küçük parça varsa hepsini topladı. Önüne yığı. Onlara bakmağa başladı.

O zaman aklına bir şey geldi.

Bunlar, balıkların üzerindeki pullara benziyordu. Aceba, bunları birbirinin üstüne yapıştırarak, balık gibi, bir uçurtma yapamaz mıydı? Niçin yapamazsın!

Hemen işe başladı. Uzun fakat zevkli bir çalışmadan sonra balık biçimindeki uçurtma bitmişti. Hem de öyle güzel olmuştu ki! Üzerinde her renkten pullar vardı. Gözleri yeşil, kuyruğu kırmızı, yüzgeçleri mavi idi.

Ertesi günkü Uçurtma Bayramında herkesin parmağı ağzında kaldı. Bugün uçurtmalar havada dalgalandıktan sonra müsabakayı kazanan ilan olundu.

Bu, küçük Li idi.

Bir Filin Kurşuna Dizdiği Avcı

Yazan: V.G., Nu.: 66

GEÇENLERDE Timsah Efendinin bayıldıktan sonra nasıl ayıldığını bizi de gülmekten bayılarak anlatan Afrika vahşi hayvanlar avcısı arkadaşşıma dün gene rastgeldim. Kendisine timsahı ne yaptığını sordum.

— Bırak, canım! dedi, geçmiş vak'a. O bir şey mi! Ben sana başka bir hikâye söyleyeyim de dinle.

Hikâyesine başlamadan evvel cebinden bir pipo çıkardı. Tütün doldurdu, yaktı. Garip bir şekilde olan bu pipoya baktığımı görünce:

— Antika bir pipo değil mi? dedi. Ben bunu bir arkadaşımın ölümü babasına elde ettim. Evet, avcı Jim ölmeseydi ne ben bu pipoyu içebilirdim, ne de sen bu hikâyeyi dinleyebilirdin.

Fazla merak ettiğimi anlamıştı. Hemen hikâyesine başladı:

— Üç kişi idik. Sıcak bir çölde bir hurma ağacı gölgesine oturmuş, yemek yiyorduk. Bir gürültü oldu. Başımızı çevirdiğimiz zaman karşımızda bir fil gördük. "Aman! zaman!" demeğe kalmadı: Fil bütün yemekleri sildi süpürdü. O zaman: "Jim! tüfeğe davran!" diye bağırdık. Jim tüfeği almağa vakit kalmadı, fil hortumunu çevirdi, kibrit çöpü çeken bir elektrik süpürgesi gibi, tüfeği aldı ve boğazından aşağıya yuvarladı.

Ortada yutacak bir şey kalmayınca şimdi sıra bize gelmişti. Bu korku içinde, ne yapacağımızı bilmeden beklerken, fil, boğazında kalmış gibi, bir iki yutkundu, kuyruğıle sırtına bir iki defa vurdu. Sonra, "sol! sağ!" ahengile yürümeğe başladı.

Jim bize bağırdı:

— Çocuklar! Durmayın! Kaçırılacak fırsat değil!

Biz, ne yapacağız diye sormadan o hemen filin arkasından koşmağa başladı.

Acaba deli mi olmuştu bu Jim? Ne yapıyordu? Hiç, bir filin arkasından: "Beyefendi, lütfen, makarna zannederek midenize yuvarladığınız tüfeği iade eder misiniz?." denir mi? İşi böyle tatlılıkla halledemezse: "Hey Bana bak!

Hortumu uzun, kafası odun! Tüfeği ver yoksa?.." diyemezdi ya? Çünkü, vermezse ne yapabilirsin?..

Görüyorsun ya, mesele çapan oğlu çapandı.

Hakikaten de korktuğumuz gibi olmaz mı?

Fil önde, Jim arkada koşarlarken hayvan birdenbire duruverdi. Sen şimdi Jim deki hali düşün: Hani, yolda büyük bir hızla paldır küldür giderken koca bir kamyon birdenbire durursa arkasından gelen küçük bir motosiklet veya bisiklet ona çarpmamak için, ne yapacağını şaşırır? İşte, Jim in de vaziyeti böyle oldu: Birdenbire, büyük bir şiddetle filin kalın bacaklarına çarpmaktan korkarak hızının kesmek istedi ve tam bir adım kala, kendini geri çekebildi. O da olduğu yerde durdu.

Biz de az çok yaklaşmış bulunuyorduk. Ne olacak diye bu hem meraklı, hem gülünç sahneyi seyrediyorduk.

Birdenbire filin kuyruğunun altından bir ateş parladı ve sert bu ses işitildi: "Bravnn!"

Aynı saniyede Jim: "Yandım! diye bağırdı ve kolları sarkık, arkası üstü, yere yuvarlandı.

Bu işe gülmek mi, yoksa ağlamak mı lâzım geldiğini bir türlü kestiremiyorduk. Hemen arkadaşımızın yanına koştuk.

Jim daha ölmemişti. Hafif hafif bir şeyler söylüyordu. Kulağımı telefon kulaklığına dayar gibi, Jim in ağzına verdim ve onun şunları söylediğini işittim.

"— Aman dikkat edin. Belki bir el daha ateş eder. Hem de iyi nişan almasını biliyor, domuz oğlu domuz!"

Zavallı arkadaşımız son dakikasında bile, şaka etmek huyunu bırakmamıştı. Bu sözler Jim in son sözleri oldu ve bir dakika sonra zavallı arkadaşımız dünyaya ve bu maharetli file gözlerini, bir daha açmamak üzere, yummuştu. Hakikaten "domuz oğlu domuz nişan almasını iyi bilmişti".

Tam bu sırada, filin kaybolup gittiği taraftan bir gürültü gelmez mi? Bu, bir silah sesi idi.

Hemen o tarafa koşuştuk. Başka bir avcı fili mi vurdu, diye düşünürken hiç aklımıza gelmiyen bir şey ile karşılaştık:

Fil yüzü koyun yere kapanmıştı. İki ön ayağı ileriye uzanmış, arka ayakları da karnının iki tarafına ayrılmıştı. Sirtında da bir delik vardı.

Yanımızdaki arkadaş, her şeye bir mana vermek ve her bilmeceyi halletmek isteyen bir adamdı. Şöyle, kaşlarını bir çattı, gözlerini dört bir tarafa gezdirerek kirpiklerini oynattı sonra:

— Buldum, dedi, mesele şundan ibaret: Fil Beyefendi hazretleri makarna zannederek midelerine indirdikleri tüfeği hazmedememişler ve o yana bu yana filin midesinde yuvarlanan tüfek patlamış olacak...

Buna doğrusu, diyecek yoktu. Çünkü, hakikaten bu iş başka türlü izah edilemezdi.

Fakat, filin ilk önce çektiği kurşuna ne demeli?

Bunu arkadaşıma sorduğum zaman o şöyle cevap verdi:

— Bu da, söylediklerimi tamamlayan bir şey: Demek ki tüfek hayvanın kaburga kemiğini delmeğe niyet etmeden evvel, Jim i vurmak istemiş ve ona doğru bir kurşun göndermişti. Bu kurşun filin kalın derisinden çıktığı için onun farkında olmamış.

Doğrusu buna da diyecek yoktu.

Hele, zavallı arkadaşımız Jim i gömdüğümüz mezarın başına yazdığımız şu yazıya bilmem ki diyecek var mı?

"Bir fil tarafından kurşuna dizilen kahraman avcı".

Bu mezar taşı belki dünyadaki bütün mezar taşlarının en antikası olmuştu. Bir kere:

Filin bir avcıyı ayağının altına alıp pas gibi paralaması akla gelir... Hortumu ile kaldırıp midesine indirmesi de ihtimalden uzak değildir... Fakat, nerede görülmüş ki eline tüfeği alsın da, avcıyı durdursun ona nişan alsın ve ateş etsin!

Bizim hikâyede, hakikatte, fil avcıyı önüne alıp durdurarak ateş etmedi ama, daha fazla maharet gösterdi:

Avcı arkasında iken nişan almış gibi, tüfeği patlattı ve zavallı adamı vurdu. Jim in dediği gibi, kafir hayvan nişan almasını da biliyormuş.

— Peki, dedim, fili ne yaptınız?

— Fili mi? diye sordu. Hiç! Ne yapacağız? Zaten hayvan, karnındaki tüfek patlayınca, bir hindi dolması gibi, ortasından ayrılmış, bizim paylaşmamıza hazırlanmıştı.

— Ne? Fili yediniz mi?

— Ne münasebet azizim! Hindi dolması dedikse, "fili yedik" demek istemedik ya! Yani, senin anlayacağın, biz arkadaşımızı kaybederek, onunla beraber, nişan alınan noktayı kaçırmayan bir tüfeği heba ederek alimize geçen bu filden mümkün olan istifadeyi ettik:

Arkadaşım hemen dişlerine yapıştı. Birer çam ağacı gövdesine benzeyen beyaz fil dişlerini hayvanın ağzından nasıl söktü bilmiyorum. Ben de baktım baktım, işime yarayacak yalnız bir şey buldum;

Filin kulaklarını dibinden kestim, Ne yaptım biliyormusun? Güneşli havalarda şemsiye gibi başıma aldım, yağmurlu havalarda kamsele gibi sırtıma geçirdim.

Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Şeytan Arabası Veya Ölüm Otomobili'

Tercüme Eden: Erol Tekin, Nu.: 66 -67 -68

I

Geceleyin bir vak'a

LONDRA ya bağlı Hansfhire kasabasının vadisinde yağmurlu bir gece... Her yer sim siyah... Gökte korkunç, tehtitkar bulutlar, sanki her yeri kaplamak istiyormuş gibi, karanlık kanatlarını germiş... Ağaçlar arasında vızıldayan fırtına uğuldayarak çıplak ağaçları yerlere süründürüyor..

İşte böyle bir gecede, genç bir adam ilerliyor... Geniş yol büyük ormanın derinliklerine bir yılan gibi sokulmuş.. Ağaçlar yolun üzerine abanmış uyuyorlar.. Bu genç adam Carle ailesinin mandrasında çalışan bir kâtipti. Mandrada sürüleri saymış, günün hadisesini efendisi Mister Carle e vermeye gidiyordu. Zihni nihayetsiz işlerle meşguldü. Hiç bir şeyle alakadar görünmüyordu. Ne önündeki çamur çukurlarına bakıyor ne de uğuldayan fırtınanın etrafı sardığını farkediyordu..

Birdenbire olduğu yerde titredi. Kulağına uzak bir mesafeden küçük bir ses gelmişti. Onun bu kadar mühim düşüncesinden ayıran gürültü ehemmiyetli bir şey olacak ki, birkaç dakika, yerinde durdu. Etrafını araştırdı. Geriye döndü. Gayri ihtiyari haykırdı:

— Ölüm Otomobili!

Uzakta hafif bir ışık yanıyor ve arkasından bıraktığı kızıl bir alev gittikçe kendisine doğru yaklaşıyordu. İki kanlı, canlı aleve benzeyen oynak projöktörler dalgalanıyor, ortasında fosforlanmış bir iskelet dişlerini göstererek sırtıyordu.

Genç adam ürperdi. Fakat soğuk kanlılıkla ellerini, arkasına atmağa muvaffak oldu. Çektiği zaman otomatik bir tabanca namlusu kendisine yaklaşarak uğuldayan makine ziyaları altında parladı. İskelete doğru nişan aldı, tetiği çekti...

Hafif bir gürültü işitildi. Fakat geç kalmıştı. Yıldırım süratle ilerleyen makine onu altına almış ve baygın bir surette yolun kenarına fırlatmıştı.

— Paul otomobile bir şey oldu galiba.

— Hayır, birisini çiğnedik.

Genç kâtip bu kadar duymuş, daha fazlasını dinleyememişti. Çünkü beyni birden bire durmuş ve dudaklarını koyu bir kan dalgası kaplamıştı.

— Paul, vitesi indir..

— Geldik mi?

— Neredeyse.

— İyi..

Zırlı Ölüm Otomobili yavaş yavaş süratini azalttı. Fakat gözleri büyüdü. Arkadan bıraktığı alev fazlalaştı. Fosforun mavimsi ziyası iskeletin korkunçluğunu daha beter gösterdi.

Esrarengiz alet beş kilometre daha katettikten ve ormanı son vitesle geçtikten sonra durdu. Bu sefer diğer haşin bir ses işidildi:

— Projektörleri yak!

Kırmızı bir ziya evvela havada sonra kapının üzerinde dolaştı. Sağlamca sürmelenmiş kapıda bu keskin ziya uzun müddet durdu. Nihayet demirin oyulduğunu ve bir kıvılcımın kapıyı kızarttığını, sonra ardına kadar açıldığını gördüler.

— Muvaffakiyet tamam.

II

Beklenilmeyen bir hadise

YERE kaba, üzerleri iyice sarılmış silahlı üç vücut atıldı. Açılan kapıdan içeri girerek avluya çıktılar. Vaziyetlerinde hiç tereddüt, yabancılık hissedilmiyordu. Sanki bu evi ezelden beri biliyorlarmış gibi hareket etmekteydiler. Şimdi asıl iç kapıya gelmişlerdi. Biri bozuk bir İngiliz şiyvesile sordu.

— Çalalım mı?

Diğeri güldü.

— Hay hay,

Cebinden bir rüvelver çıkardı. Uzun namlusunu kapının kilidine dayadı ve çekti.

Bir saniye sonra o kapı da diğerinin akibetine uğramıştı.

Çocuklarıyla uzun mütaleasına dalan Carla ailesi birden yerinden sıçıradı. Hepsi korku ile birbirlerine baktılar. Acaba ne oluyorlardı? Pencereye koştular.. En evvel giden on sekiz yaşındaki oğlu John birden geriliyerek korku ile bağırdı:

— Ölüm Otomobili!

— Yüzleri bir mumya gibi sararmıştı. Bu sırada atılan birkaç tabanca sesi büsbütün mukavemetlerini kırdı. Fakat Mister Carle öyle her şeye aldırın insanlardan değildi. Uzun zamandanberi bu taraflara musallat olan bu otomobilden korkmuyor da sayılmazdı. Fakat onların yaptıkları bu akın başka idi. Birdenbire bütün soğuk kanlılığını muhafaza etmek istedi. Duvara koştı. Tam tüfeği alacaktı ki karısı kolunu tuttu. Yalvardı:

— Yapma... Yapma. Sende mi ötekilerin akibetine uğramak istiyorsun.

Tacir karısının sözlerini dinlemeyecekti. Fakat anide kapının açılışı ve içeriye maskeli üç haydudun girmesi hareketlerine bir sekte verdi.

— Eller yukarı!

Carle, mecburi olarak emre itaat etti. Karısı ve kızları korku ile geriye çekildiler. İçinde şeytanet ateşleri parlayan üç çift göz ikinci bir emir verdi:

— Kasanın yerini ve anahtarları gösterin.

Tacir duymamazlıktan geldi. Fakat bir namlu kalbine dayanmıştı:

— Ya hayat ya para...

Carle yutkundü:

— Anahtarlar yanımda değil, dedi,

— Yalan söyleyorsun.

— Hayır.

— Üzerini arayalım mı?

Tacir burada durdu.

Haydudun biri diğerine seslendi:

— Üzerini ara..

Beş dakika sonra anahtarlar bulunmuş ve aynı odada bulunan kasayı açmağa başlamışlardı. Haydudun birisi ateşe hazır bir vaziyette Carle nin önünde duruyordu.. Fakat... Birdenbire bir tabanca sesi işitildi.

TABANCA sesinin arkasından bir çığlık duyuldu:

— Yandım...

Tavandaki asılı lamba bir kurşunla söndü. Karanlık odada yirmi otuz alev göründü ve biraz evvel gelen "Ölüm Otomobili" yaralı bir vücutla ormanlıklar içinde fosforlu iskeletinin mavimsi ziyasile uçuştı.

III

Holmes ne diyor?

BU mesele hakkında ne dersiniz? Şerlok Holmes geniş bir koltuğa gömülmüş, elinde piposu, havada halkalanan dumanlara bakıyordu. Zeki gözlerinin içinde tuhaf ışıklar parıldıyor, dudakları her zamanki gibi, müstehzi tebessümünü hiç bırakmıyordu.

— Bilmem, dedi, böyle erkenden beni istemenize nazaran mühim bir şey olsa gerek.

Merkez müdürü derin düşüncelere dalmıştı. Onun alaycı cümlelerinin hiç farkına varmadı. Devam etti:

— Evet... Hem gayet ehemmiyetli... Günlerce peşinden koştuğum halde bir türlü tutmağa muvaffak olamadım. Korkunç bir şey; her defasında elimden kaçtı. Ne kurşun, ne bomba üzerine tesir etmiyor. Çok acayip... Önümde fosforlu bir iskelet... Ölüm otomobili.

Şerlok Holmes tebessümünü tutamadı. Kahkahayla güldü:

— Güzel teşbih! Aceba ben de bu, dünyanın sekizinci acaip mahlukunu ne zaman göreceğim?

— Ne zaman isterseniz Mister Holmes. Zaten sizi buraya erkenden davetim aynı maksat içindi. Bu otomobil bize merbut Hansfhire kasabasını baştan aşağıya yağma ediyor. Kafa tutanlar ertesi gün yatağında ölü olarak bulunuyor. Bunun içindir ki köylüler bütün can ve mallarını kendilerine feci bir teslimiyetle bırakmışlardır. Bunun ününe geçmek için bir çok tedbir aldım. Fakat fayda vermedi. Günlerce izleri takip ve tetkik ettim. Böyle olduğu halde, kendilerin tutamadım. Bunu artık ancak siz halledebilirsiniz.

— Çok güzel. Öyleyse bana en son vak'alarmı söyler misiniz?

— Kolay. Daha dün gece bir mandra sahibini evinde soymuşlar ve katibini ağır yaralı olarak düşürmüşler. Bereket versin, Carle ailesinin küçük oğlu Jak zeki insan mışki haydutlar içeriye girmeden evvel bir yere saklanmış ve onlar kasayı soyarlarken tabancasını çekip haydutlardan birini yaralı düşürmeğe muvaffak olmuş.

Şerlok Holmes in yüzünde bir merak eseri belirmişti.

Arkasını koltuğa da dayadı:

— Haydudun yaralı olduğunu nasıl anladınız? dedi.

— Basit bir kan iziyle... Bu kan izleri ta otomobilin bulunduğu yere kadar görünüyordu.. Oradan anladım...

— Başka yaralı var mı?

— Evet.. Tacirin oğlu.

— Yazık.. Fakat biraz evel bir katipten bahsediyordunuz.. O nasıl oldu?

— Sorma, Mister Holmes, ölüm otomobilinin başında açtığı büyük bir yara tesiriyle sabaha karşı öldü.. Daima sayıklıyor; otomobilden bir ses işittiğini ve ona karşı ellerini kaldırdığını vaziyeti ile anlatıyordu. "Paul, sen mi?.. Sen mi beni öldürdün?..." diyordu.

— Ne dediniz... ne dediniz?

— Sayıklıyor ve otomobilden bir sesin "Paul" diye bağırdığını söylüyordu.

— O! Bu, çok mühim!

Hemen ellerini ceketinin sol cebine götürdü. Şimdi elinde büyükçe bir bloknot vardı. Dahillerini sür'atle karıştırdı. Nihayet bir yerde durdu.

— Peki, dedi. Carle ailesinin gördüğü haydutların eşkalini size söylediler mi?..

— Evet içeriye üç, maskeli, uzun boylu zayıf, silahlı haydutların girdiğini iyice hatırlıyorlar.

Holmesin yüzü buruşmuştu:

— Fakat, dedi, tarif ettiğiniz eşkal, tamamen düşüncelerimle tezat teşkil ediyor. Yanlış olmasın. Maamafih belki şekil değiştirmiş olabilirler.

— İhtimal.

— Öyleyse bana müsaade edin.

Mağrur gülüşüyle, muvaffakiyetinden emin bir tarzda:

— Beş gün sonra size her şeyi anlatırım, dedi.

İki meslektaş birbirlerinin ellerini samimiyetle sıkarak ayrıldılar.

IV Holmes İş Başında

ŞERLOK Holmes büyük merkez binasından çıkarken dimağında birçok planlar kurmakta idi. Acaba şimdi ne yapmalıydı? İlk iş olarak elli kilometre uzaktaki Hansfhire ye gitmeği muvafık buldu. Garajdan çıkardığı yepyeni motosikletine binerek yollarda bir kuş gibi uçtu.

Kasabaya gelmesine on kilometre kalmıştı. Şimdi artık motor yavaş yavaş ilerliyordu. Holmesin keskin gözleri toprakta, merkez müdürünün izah ettiği ölüm otomobilinin lastik izlerini arıyordu. Evet, dünkü yağmurun husule getirdiği çamurlar arasında bu izler belli oluyordu. Fakat şurası şaşılacak şeydir ki izler bazan dörtleşiyor, bazan hiç görünmüyor, bazan da yeni bir şekilde ortaya çıkıyordu.

ZEKİ polis hafiyesi bu manzara karşısında biraz şaşırmıştı. Fakat gördüğü şeye bir türlü inanamıyor, şimdiye kadar hiç bir vak'anm önünde iğilmeyen başını yine iğmemek isteyordu.

Vakit epeyi ilerlemişti. Şurada burada burada tek tük mandralara çiftliklere tesadüf ediyordu. Akşam olmak üzereydi. Birçok işçiler işlerini bitirmişler, şose yolunu takip ediyorlar, bazan meşhur polis hafiyesinin üzerinde gözlerini birkaç dakika gezdiriyorlardı.

— Şrakkkk...

Bir şey mi olmuştu? Şerlok Holmes hemen motosikleti durdurdu. Çamurlu yolun içinde derin izler bırakan tekerleğin lastiklerine baktı. Fakat onlarda hiç bir şey görmüyordu. Ne lastiklere birşey olmuş, ne de motorda bir bozukluk görmüştü... Öyleyse?...

Holmes tekrar motosiklete binmiş, hareket edecekti. Birden gözleri kısıldı. Zekâsını hep bir yere topladı. Oraya baktı:

Fosforlu büyük bir demir parçası yolun çamurlarına karışmış fakat yine mavimsi ziyası çamurların arasından çıkıyordu. İşte Holmesin çarptığı şey buydu.

İğilerek demiri eline aldı. Uzun bir müddet muayene etti. Bu bir iskelet parçasından kopmuş olmalıydı. Çok mühim bir ehemmiyeti vardı. Zihni bu düşüncelerle meşgul, gece Hansfhire vardı..

V

Holmes ölüm tehdidi

GECE yarısı... Hava yine karanlık.. Dün geceden arta kalan bulutlar yine gökte dolaşiyor. Şerlok Holmes geniş yatağında, ertesi gün kuvvetli zekası kafasında kalkmak için, iyice uyuyor.. Her yer sessiz... Yalnız onun nefesi işitiliyor...

Ufak bir çatırdı... Holmesin tetikte bulunan gözleri hemen açıldı. Birden titredi., fosforlu bir el karşıdaki duvarda ölüm tehtitleri yazıyordu:

"İzlerimiz üzerinde fazla durma... Sonra hayatım ödemekle..."

Holmes metanetini toplamak için dimağında canlanan bütün batıl korkunç mevhumları yenerek elini yastığının altına soktu. Soğuk bir çelik parmaklarını okşadı. Eline alını. Tam tetiği çekecekti ki, duvardaki yazıları yazan meçhul el birden kaybolmuştu. Holmes elektrik düğmesini çevirince fosforlu yazılar da birer birer silindiler. Her şey yine eskisi gibiydi. Her yeri elinde tabancasıyla birer birer arayan polis hafiyesi hiç bir şey bulunmadı. Bütün eşyalar yine yerinde idi. Fakat o meçhul el sanki uçmuştu. Şerlok Holmes kendi kendine güldü:

— Rüya mı görüyorum aceba? Fakat, olamaz! Ne müthiş de tehdit savuruyor! Alacakları olsun...

Yatağına girdi ve bir şey olmamış gibi, sabaha kadar uyudu..

Ertesi gün yine elindeki fosforlu demirle bir çok ip uçları elde etmeğe çalıştı. Ertesi geceydi Holmes odada hiç uyayamıyordu. Gözlerine, kulaklarına bütün hassasiyetini vermiş meçhul ziyaretçiyi beklemekteydi. Fakat o bir türlü gelmiyordu. Saat ilerliyor, sükût dakikalarca hâkim oluyor, Holmesin gözleri bazan uykunun hülyalarıyla örtülüyordu.

Elinde tabanca, namlusu yastıktan dışarı çıkmış dünkü yazıları kendine hedef ittihaz etmişti. Meşhur polisin gözleri kapalıydı. Lakin kirpiklerinin arasından yine görebiliyordu.

Uyumak üzereydi ki bir çatırdı oldu.

Fosforlu el duvarda bir yazı yazdı.

"Kanını akıtmakla..."

Holmes doğruldu.

— Bravnnn

Sonra, hemen yataktan atladı. Yazılar ve gizli el yine kaybolmuştu. Elektrik düğmesini çevirdi. Yerde birçok kanapeler, sandalyalar deyrilmiş ve onların arasında., altın bir kol saati düşmüştü..

Holmes yere içildi. Saati muayene etti. Meşhur bir marka ve pahalı bir madenden yapılmıştı. Attığı kurşun tam deriye isabet etmiş ve kayış bir damla kanla birlikten kopmuştu..

Şerlok Holmes hemen giyindi ve bu saatin karşısında sabahı etti.

VI

Mesele anlaşılıyor!

SABAH olmak üzereydi ki Holmes evden çıktı. Bir kahvede hemen sabah kahvaltısını etti. Hem de burada ne kadar saatçi olduğunu öğrendi. Öyleye kadar bütün saatçıları gezmiş, elindeki saati göstermiş, nihayet birisinde aradığını bulmağa muvaffak olmuştu.

— Bu saat sizin işiniz, değil mi? Kime satmıştınız? Saatçi ona bütün izahati bir çırpıda vermişti.

— Evet bunu satan benim. Alan da Tawn caddesinde 65 numarada oturan sayılı zenginlerden Mösyö Paul'dur.

— Paul mu?.

Şerlok Holmes artık her şeyi anlamıştı. O gün akşamı güç etti. Gece olunca kendisine verilen adrese gitti ve sokağı sabaha kadar bekledi. Gördü ki gece saat on birde bu eve bir adam giriyor. Ve sabahleyin dört kişi çıkıyor.

Ertesi gün merkez müdürü kendisine şu haberi verdi:

— O! Mister Holmes.. Dün gece ölüm otomobili yine bir mandrayı soymuş Holmesin ani bir zekâsı kendisini gayri ihtiyari güldürdü.

O gece sabaha karşı Şerlok Holmes yanında dört polisle evin kapısına gitti ve kapıyı kırarak içeri girdi. Korkunç otomobillerine binerek yine soygunculuğa çıkmıya hazırlanan haydutları tam zamanında yakalamış ve onların son aletlerini de kırarak vakit kazanmalarına müsaade etmeden:

— Eller yukarı! demişti.

Hamza Efendinin Kavunları

Yazan: V.G., Nu.: 67

O sene Hamza Efendi Anadolunun kavunu ile meşhur bilmem ne köyünden bir kavun çekirdeği getirmişti. Bunlar gayet iri bir cins kavunun tohumları idi; yani, Hamza Efendi bunları ekerek burada o cins kavunu yetiştirmek istiyordu.

Her sene maydanozdan asma kabağa kadar her türlü sebze yetiştirdiği tarlasına o sene o sene yalnız kavun ekti.

Hamza efendi çekirdekleri toprağa atar atmaz kavunlar hakkındaki hülyalarına daldı:

Bir iki ay sonra koca koca kavunlar yetişince ne büyük bir şöhret kazanacaktı! Çünkü bulunduğu bu kasabada ancak bir iki kişinin tarlasında kavun yetişiyordu. Amma, onlara kavun demek için bin, değil iki bin şahit bile az gelirdi; Küçük küçük, yamru yumru, ayva gibi bir şeylerdi bunlar... Hele Hamza Efendi bu köydeki ramazan davulu gibi kavunları gördükten sonra bunlara gülmek için dudaklarını yiyordu.

Hamza Efendi her gün sabahtan akşama kadar tarlasında meşgul oluyordu. Toprakları düzeltiyor, yabancı otları yoluyor, çakıl taşlarını ayıklıyordu. Akşamları yorgun argın dönünce kasabanın kahvesine uğramadan edemiyordu. Gündüzün kavunları hakkında düşündüklerini arkadaşlarına söylemesin miya?

Kavunlarını methetmesi bir iki saat sürerdi. Her gece başına toplananlar artıyordu. Bir geldi ki köyde Hamza Efendinin kavunlarını duymayan, bilmeyen kimse kalmadı.

Duyanlar duymayana anlattı, anlamıyanlar da anlayanlara sordu.

Buna rağmen Hamza efendi yine kavunlarını ballandıra ballandıra anlatıyordu:

— Şimdi çekirdekler toprağın altında, yavaş yavaş kimıldanmağa başlıyorlar... bir yağmur yağacak olursa, suları içen çekirdekler açacak, fıskırarak birden bire filiz verecek... Ondan sonra yine bir sıcaklar başladı mı, yedi gün sürmez, kavunlar yedi yaşındaki bir çocuğun kafası kadar olur...

"Ondan sonra, biraz beklersin; bir yağmur, bir güneş, bir yağmur, bir güneş, bir yağ- bir güneş daha kavun tam büyüklüğünü bulur.

O zaman çakını bile, git tarlaya, gözüne hangisini kestirirsen kes, ko masanın üstüne, sok bıçağı: Sadeğ gibi bir renk, bakmasına doyum olmaz... Hele ağzına götürdün mü, tadına doyamazsın artık..."

Hamza Efendinin bu sözlerim dinliyenler yutkuna yutkuna dudaklarını yalamadan duramazlardı.

Günler geçti, haftalar geçti. Hamza Efendinin beklediğı yağmur bir türlü yağmıyordu. Kasabadaki diğerk kavunlar çoktan olmuştu, fakat onunkilerin yaprakları bile çıkmamıştı.

Akşamları, kahvede arkadaşları onunla adeta eğleniyorlardı:

— Ne o, Hamza Efendi? Senin kavunlar nerede kaldı?

Hamza efendi:

— Şey... Mey... diyor, fakat onları kandıracak bir söz bulup söylemiyordu. Çünkü bu hale kendisi de kızılıyordu.

Her sabah, uyanır uyanmaz, soluğı tarlasında kılıyor. Onun her sabah erkenden tarlaya gittiğini görenler:

"— Galiba sabah namazlarını kavunları ile beraber çekiyor!" diye alay ediyorlardı.

Fakat, her gün sabahtan akşama kadar bile başında beklese kavunların yaprağının gözükeceğı yoktu. Hamza Efendi de sabır tükendi. E! onunki de candı, artık...

O zaman şöyle düşündü:

"— Ben tarlada dursam da durmasam da kavunların çıkacağı varsa çıkar; çıkmıyacaksa yerin dibine batsın!"

Bu düşünce ile, artık hiç evden çıkmamağına karar verdi. Kahveye de gitmiyordu. Çünkü arkadaşlarının alaylarına dayanacak hali kalmamıştı.

Derken, bir gece yağmur yağdı. Sabah olunca Hamza Efendi kavunlara bakmağına gidecekti. Tam pantolonunu giyerken kapı çalındı ve karısı kapıyı açınca, gelen adam bağırdı:

— Müjde! Kavunların birinin kuyruğı gözükte!

Bu, ondan daha meraklı bir arkadaşı idi. Dayanamamış, gece karanlığında gitmiş kavunlara bakmıştı:

Hamza efendi sevinmişti. Fakat arkadaşlarına bu kadar mahcup olduktan sonra, meseleye hiç ehemmiyet vermiyormuş gibi yaptı: Gene evinden çıkmadı ve kavunların daha büyümesini bekledi.

Yağmurdan sonra güzel bir güneş başlamıştı. Artık hiç şüphe yok, kavunlar mükemmel bir surette büyüyorlardı..

Aradan bir iki hafta, bir, iki ay geçti. Bu müddet zarfında Hamza Efendi tarlaya ayağını basmadı. Kahveyede çıkmıyordu. Sanki, kavunlara da, arkadaşlarına da darılmıştı.

Bir gün karısı:

— Yahu, dedi, git bir bak, kavunlarımız ne halde...

Hamza Efendi bir iki gün daha durdu. Kendisi de merak etmiyor değildi. Bir sabah., erkenden, kalktı tarlanın yolunu tuttu...

Fakat.. Tarlaya girer, girmez kaşları çatıldı, etrafına bakınmağa başladı: Şurada burada bir kaç küçük kavun vardı. Fakat yaprakları, dalları büyümüş olan kavun fidanlarının üzerinde bir şeyler yoktu, dikkat etti: Bütün bunların üzerinde kesik yerleri vardı. Yani, kavunları kesip almışlardı.

O zaman işi anladı:

Kavunların nasıl şey olduğunu merak eden bütün kasaba halkı, eline çakısını almış kavunları birer birer götürmüştü...

Artık Hamza Efendinin hiddetini siz düşünün! Koşa koşa, söylene söylene soluğu kahvede aldı.

Sanki herkesde onu bekliyordu. İçeri girince hepsi gülüşmeğe başladılar. Fakat Hamza Efendinin yüzündeki hiddeti, halindeki öfkeyi görenler ne yapacaklarını şaşırdılar.

Zavallı adam öyle kızmıştı ki!

Söyleniyordu:

— Buna adilik derler!.. Buna arsızlık derler! Buna açgözlülük derler!. Kırk yılda bir iyilik edelim, kasabaya güzel bir cins kavun kazandıralım, herkes ayva gibi kavundan kurtulsun dedik, onu da çok gördüler..

Kendileri yemesine yediler amma, hiç olmasa insan bir tane de bize bırakmaz mı?

Hamza Efendinin öfkesi söylendiği gibi artıyordu:

— Amma kabahat bende... Ben gelecek sene yapacağımı bilirim...

Kahvedekilerinden en cesaretlisi sordu :

— Ne yapacaksın, Hamza Efendi ?

— Ne mi yapacağım... Siz görürsünüz... Bu sene ektiğimin iki misli çekirdek dikeceğim... O zaman hiç olmazsa herkez yedikten sonra birazda bana kalır...

Hamza efendinin öfkesinden korkmuş olanlar onun bu sözleri üzerine derin bir nefes aldılar. İçlerinden bir başkası gülerek:

— Merak etme, Hamza efendi, dedi, gelecek seneye kadar senin kavunlarının şöhreti yedi köyden duyulur... Gelenler yedi misline çıkar, o zaman gene sana bir şey kalmaz.

Tahta Atla Himalaya Dağlarında Seyahat

Yazan: V. G., Nu.: 68

BİZİM vahşi hayvan avcısı arkadaş geçen gün bana çok güzel bir hikâyesini anlattı. Bakın, onun ağzından yazıyorum.

Bir kavalın sayesinde Tibet Padişahının büyük veziri oldum dersem belki inanmazsınız, Fakat, hikâyemi iyi dinle:

Himalaya dağlarında yaptığım bir seyahattan dönüyordum. Birden sağ yanağıma bir şeyin battığını duydum: Vızlamadan, ses çıkarmadan gelen bir sinek suratımı sokmuştu. Bu kadarla kalsa iyi: Sokar sokmaz yüzüm birdenbire davul gibi şişmez mi? İki yanağımda karpuz gibi şişmiş derisi gerilmiş, üzeri cilalanmıştı. Yüzüm böyle şişince ağzım da garip bir şekil almıştı. Ağız her keşte sağdan sola uzayan bir çizgi şeklinde olmaz mı? benim ağzın aşağıdan yukarıya yani büyük bir O şeklinde açılmıştı. Bu suretle suratım garip fakat oldukça da güzel bir şekle girmişti. Lâkin, Himalaya dağlarında cinler cirit oynayordu; kimse yoktu ki beni görsün... İşin fena tarafı, ne ağzıma bir lokma bir koyabiliyordum, ne de su içiyordum. Ağzımı oynatmanın imkânı yoktu.

Himalaya dağlarında daima kar bulunduğunu bilirsin. Fakat ben, dağın tepelerinden değil, vadilerden gidiyordum; vadilerde kar yoktu, öyle olmasa tahtadan atımla karların üzerinde nasıl ilerleyebilirdim?

Evet hayret etme; bu seyahatimde bir ata binmiştim. Hani, şu çocukların bindiği oyuncak atlar yok mu, işte onlardan. Ayağımı oynatınca tekerlekler dönüyor, yavaş yavaş, ama uslu uslu gidiyorduk. Üzerine yüzü koyun yatınca ayaklarım yere değiyor, bu suretle de, yokuş olan yerlerde, atımı ben ileri sürüyordum.

Bu atı nereden bulduğumu mu merak ediyorsun? Çin kralının veziri olunca onu bana o vermişti. Atı verirken bir sürü de lâf etmişti. Ben bunların hiç birini anlamamıştım. Fakat anlar gibi görünerek boyuna başımı sallayordum.

Neyse, uzatmayalım: Bindim atın sırtına Yola doğruldum. Arkama bir de küçük araba bağlamıştım. Oraya da paketlerimi yanıma aldığım şeyleri koymuşdum.

Seyahatim güzel geçiyordu. Yalnız, atıma yardım ede ede ayaklarım yorulmuştu. Yokuş aşağı inerken ayaklarım bir az dinleniyordu. Fakat aksiliğe bakın ki geçtiği yollarda inişlerden daha uzun yokuşlara rast geliyordum...

İnsanın keyfi yerinde olunca ya şarkı söyler, yahut da cigara tütürür. Fakat yanımda ne tütün var idi, ve ne de aklımda bir şarkı. Çünkü Çin Kralının yanında dilsiz oyunu yapa yapa konuşmasını da unutmuşum.

O zaman aklıma bir şey geldi. Cebimde Çin işi bir kaval vardı. Bunu bana Cindeki seyahatimde Çin Kralı vermişti.

Kavalı cebimden çıkardım, ağızıma koydum, üflemeğe başladım. Çok güzel üfleyordum fakat iyi bir ses çıkmıyordu. Çünkü hangi delikleri kapayıp hangilerini kapamak lâzım geldiğini bilmiyordum.

Kavaldan istediğim ahenkli türküleri çıkaramıyordum ama yine bütün kuvvetimle üfleyordum, parmaklarımı da hangi deliğin üzerine olursa olsun indirip kaldırıyordum.

Ben bu kavalı can sıkıntısından çalıyordum ya? olsa ki iş başka türlü netice verdi. Akla gelmiyecek bir şey... Çünkü, benim de daha evvel aklına gelmemişti:

Benim gibi bir seyyah niye dağlara çıkar? av bulmak için değil mi? fakat üzerimde ne silah, vardı, ne de bıçak; hayvan avlamaktan yaz geçsek, hiç olmazsa bizi avlamak isteyen hayvanlara karşı kendimizi müdafaa etmek lâzım gelmiyor mu?

İşte, Çin işi kaval bu meseleyi hal etti:

Kavaldan çıkacak sesler öyle karma karışık idi ki! bütün kuvvetimle üfleyince kulakları yırtan, ince bir ses çıkıyor, hafif hafif üfleyince de tatlı bir ıslık gibi ötüyordu.

Bu iki nevi sesin kerametini şimdi anlayacaksın:

Bir orman kenarından geçiyordum. Birdenbire ağaçların arasından bir hisirtti duydum. Döndüm baktım Bir arslan değil mi? "Ne yapacağım şimdi?" diye yüreğim attı. Gözlerim döndü, aklımı kaybedecek gibi oldum. O zaman, ne yaptığımı bilmeden, bütün kuvvetimle kavala üfledim. Kulakları parçalayan

keskin bir ses çıktı. O zaman arslanın dudaklarını ve baygın gözlerle bana doğru baktığını gördüm. İşi anlamıştım.

Kavalın yılan ısılığına benzeyen sesi arslanı korkutmuştu.

Arslan, selâm durur gibi, bir iki dakika bir ağacın dibinde sessiz kaldı. Ben hem ilerleyor, hem de yan gözle bakıyordum. Fakat nefesim kısıldığı için artık kavalı şiddetli üfleyemiyordum.

Bir de baktım, arslan yerinden kıpırdadı, peşim sıra gelmeğe başladı! fakat, nasıl? kuzu gibi, yavaş yavaş...

Bu işi de anlamıştım:

Arslan, kavalın hafif ve tatlı sesile uyumuş, kendini sese kaptırmıştı. Artık korkmüyordum. Çünkü arslan bir adım atıp yaklaşacak olsa kavalı hızla üfleyecektim. Çünkü, nefesim oldukça yine kuvvetlenmişti.

Arslan böyle, bana değil fakat kavala esir olmuş, arkamdan gelirken karşıma bir de kaplan çıkmaz mı? Önce korktum ama, sonra onunda arslanın akibetine uğradığını görmedim: Şimdi avım iki olmuştu!

Bira sonra karşımıza korkunç, bir yılan çıktı. O zaman yine bütün nefesimle kavalı üfledim: Arslanla kaplan birdenbire geri geri çekildiler. Yılan da durakladı. Sonra, kavalın sesini hafifletince bu sefer üç esirle yoluma devam etmeğe başladım...

Daha uzun bir yolda gitsem arkam sürülerle hayvan dolacaktı, bu muhakkak. Ama tali yardım etmedi, o gün akşama doğru bir şehre geldik dayandık.

Burası Tibet kıralının oturduğu yerci. Kale kapılarından içeri girince bizi görenlerin parmağı ağzında kaldı. Üç korkunç hayvanı sürükliyen bir adamın geldiğini kıral beni çağırttı. Yanma çıktım. " merhaba!" demeden bağırdı:

— Seni yanıma vezir alıyorum!

"Peki" demekten başka çaresi yoktu. Fakat içimden "eyvah!" diyordum "kırk yılda bir üç vahşi hayvan avlayarak bir seyahatten yüzümün akile döndüm. Olsaki bu muvaffakiyetimi benim memleketimde gösteremeyeceğim!"

Korku Bilmez İzciler -2- 'Balkanlar'da Seyahat'

Anlatan: Vedat Galip, Nu.: 69-...-72

I

Karadan mı, denizden mi?

OĞUZ, Demir ve Tokay İstanbul a geldikleri zaman diğer izcilerin bir gün evvel Yunanistan a gittiklerini öğrendiler. Yine geç kalmışlardı.

Oğuz:

— Çocuklar, dedi, durmıyalım, arkadaşlarımıza yetişiriz.

Demir sordu:

— Ya gittiğimiz yerde de yine onları gelip geçmiş bulursak?...

Tokay:

— Ne zararı var! dedi. Onlarla beraber olmasa da yine biz de bir Balkan seyahati yapmış oluruz.

— Merak etmeyin, dedi. Biz onlar Yunanistan a girmeden yetişmiş bulunacağız.

— Nasıl?

— Ben öğrendim: İzciler evvela Edirneye uğrayacaklarmış. Orada bir haftadan fazla kalacaklarmış. Biz eğer, doğrudan doğruya Yunanistan yolunu tutarsak onlarla beraber belki de onlardan evvel Yunanistana girmiş bulunuruz.

Oğuz un fikri fena bir fikir değildi. Demir de iyi bulmuştu. Fakat Tokay, biraz düşünerek:

— Karadan mı? diye sordu.

Oğuz, gülümsüyerek:

— Elbette karadan, denizden gidilir mi!

— Neye gidilmesin. Cebimizde bu kadar para var. Atlarımız bir vapura...

— Doğru söylüyorsun ama, o zaman seyahatimiz bir izci seyahati değil, işi varmış da acele ile bir yere giden tüccar seyahati olur. Paramız dursun, ne ziyarı var. Onunla başka bir şey yapacağız.

Tokay Oğuz a hak verdi. Demir de:

— Dağlardan, ovalardan gene geze gitmek ne güzel olacak! diyordu.

II

Yunanistana doğru

İSTANBUL DA üç gün kaldılar. Bu üç gün içinde seyahatlerinde kendilerine lâzım olacak şeyleri aldılar. Pusula, harita, haritayla mesafeyi ölçmek için kullanılan alet, dürbün, fotoğraf makinesi.. Bunlar hep en lüzumlu şeylerdi. Bunlardan başka her zaman bir izciye lâzım olan eksilerini tamamladılar: Elektrik fenerlerine yedek pil ve kalınca ip aldılar. Bir kaza esnasında ilk yapılması lâzım gelecek tedavi için ilaç ve pamuk almağı da unutmadılar.

Bunları hep Oğuz yapıyordu. Bazen Demir in de söylediği oluyordu. Fakat Tokay gittikçe sabırsızlanıyordu:

— Ne bitmez seyahat hazırlığı imiş! Diyordu.

— Ne o, küçükbey, hani denizden gitmek istiyordun?

— Hayır, şimdi izcilik damarım tuttu. Bakın göreceksiniz, seyahatta en cesurunuz, en becerikli ve "Korkubilmez"iniz ben olacağım.

III

Bir muamma!

Demir aklına bir şey gelmiş gibi, birdenbire:

— Kurt nerede? Dedi.

Dönüp baktılar: Hakikaten, köpekleri Kurt ortada yoktu. Tokay:

— Kaybolmuş olmasın? dedi.

Oğuz:

— Hayır, kaybolmaz. İzci köpeğidir o. Kim bilir nereye gitti, şimdi gelir.

Hakikaten, biraz sonra Kurt koşa koşa geldi.

Tokay:

— Neredeydin, yzit! arattın kendini! diye köpeği sevmeğe iğildiği zaman Kurt un tasmaşının arasına bir kağıt sıkıştırılmış olduğunu gördü.

Oğuz merakla:

— Durun, dedi, açalım bakalım, ne var.

Obabaşı kağıdı açarken iki izci de merakla bekleyordular.

Kağıt açılınca içinden bir mektup çıktı. Bu mektupta şu satırlar yazılı idi:

"Çocuklar;

"Seyyahatinizde muvaffakiyetler dilerim. Belki müşkül bir mevkide kalırsınız. O zaman bir kağıt yazıp Kurt un tasmaına bağlayın, köpeği daima cenup tarafınıza doğru gönderin. İmdadınıza gelinecektir.

Sizin tanımadığınız fakat sizi tanıyan

"DOSTLARINIZ"

Bu satırları Oğuz okumuş iki arkadaşı da merakla dinlemişlerdi. Okuyup bittikten sonra üçü de düşünmeğe başladı.

Bu mektubu kim göndermişti?... Bu "sizin tanımadığınız, fakat sizi tanıyan dostlar kimlerdi?... Daha garibi, onların seyahata çıktıklarını nasıl öğrenmişlerdi? Çünkü Oğuz ve arkadaşları bu fikrilerini hiç kimseye söylememişlerdi... Sonra, haydi Kurt'un bu "dostlar" ı bulabileceğini bile kabul etseler onlar nasıl izcilerin, nerde olursa olsun, imdadına geleceklerdi?...

Bütün bu suallere en ufak bir cevap bile bulamıyor, ne de bir ihtimal veriyorlardı.

Oğuz:

— Muamma! dedi:

Demir de tekrar etti:

— Evet, anlaşılmaz bir muamma.

Sopasını yere dayamış, büyüyen gözleri yere diken, Oğuz la Demirin sözlerini dinleyerek düşünen Tokay da nihayet:

— Kurt un dili olsa da söylese, dedi: Tasmaının bir kağıdı takanları elbette o görmüştür.

Üçü de Kurta baktılar. Oğuz düşündü, sonra:

— Nekadar zamandır Kurt yanımızda yoktu?

diye sordu.

Demir.

— Bir saat kadar, zannedersem, dedi.

— Sakın ta Ankara dan beri köpeğin boynunda bu kağıt gelmiş olmasın?

— Hayır, olamaz şimdiye kadar görmemiz lâzım gelir.

Bu mesele böyle halledilemeden kaldı: O gün öğleden sonra İstanbul dan çıkarak kara yoluyla Garbe doğru ilerlemeğe başladılar.

IV

Müşkül karsısında

GÜNLERCE süren dağ, tepe, dere, hayır yolculuğundan sonra üç korku bilmez izciler Yunanistan hududuna gelmişlerdi. Seyyahatlerinin hemen hemen yarısını tamamlamış bulunuyorlardı.

Bu seyyahatleri çok eğlenceli geçmişti. Karşılaştıkları müşkülleri izciliklerinin soğuk kanlılığı ve arzularının kuvvetile yenmişlerdi.

Fakat, Yunanistan hududunda büyük bir müşkülle karşılaşmışlardı:

Huduttaki memurlar onlardan pasaport istiyorlardı. Şimdi ne yapacaklardı? Seyyahatlerine çıkarken her şeyi düşünmüşler hazırlamışlardı, lakin, bu hiç akıllarına gelmemişti.

Tokay:

— Ne yapacağız, şimdi? diyordu. Bu kadar yoldan geri mi döneceğiz?

Demir:

— Çocukmusun! diye alay ediyordu. Dönülürmü hiç!

— Peki, ona ne yapabiliriz? Baksana adamlar laf anlamaz gibi görünüyor. "Olmaz" dediler mi olmaz, işte!

Onların münakaşasına Oğuz cevap verdi:

— Merak etmeyin, çocuklar. Unuttunuzmu, "Müşkülünüz olduğu zaman çağıracağımız tanımadığımız fakat bizi tanıyan dostlarımız" varya?

Bu fikir Tokayla Demirin aklına gelmemişti. Oğuzun sözleri üzerine de yine biraz şüpheli durdular.

Oğuz:

— Evet, anlıyorum, dedi, şüpheli bir mesele. Fakat, mademki böyle bir ümidimiz var bir tecrübe edelim. Hem bu suretle bizim imdadımıza geleceklerin kim olduğunu öğrenmiş oluruz.

V

"Yardım gönderin!"

OĞUZ sözlerini bitirmedi ki arkadaşı da onun fikrini kabul etmiş bulunuyorlardı.

Oğuz hemen çantasını açtı, kağıt kalem çıkardı. Birkaç kelime yazmağa başladı.

O sırada Tokay da Kurt u yanma aldı, okşamağa ve tasmaşını düzeltmeğe başladı.

Oğuz kağıda şunları yazdı:

"Müşkül karşısında kaldık. Vaat ettiğiniz yardımı bekliyoruz."

"Korku bilmez izciler:

Oğuz, Demir, Tokay"

Kağıdı yazdıktan sonra katladı, başka bir kağıda sardı ve, Tokay ın tuttuğu Kurt un tasmaşına bağladı.

Kurt yola hazırlanmıştı. Üç izci de köpeği, ayrı ayrı okşadılar. Sonra Oğuz köpeğe karmağıle cenup istikametini göstererek:

— Haydi, Kurt dedi, anladın, değil mi? Koş bakalım.

Köpek, evvela kulaklarını dikti, ufka baktı. Sonra havladı ve izcilere bir iki kere başını döndürüp baktıktan sonra koşa koşa o tarafa doğru girmeğe başladı.

Üçü de hayret içinde kalmışlardı. Kurtun zeki bir köpek olduğunu bilirlerdi. Ona bu kadar zekâ sahibi olduğundan şimdiye kadar haberleri yoktu.

Kurt gözden kayboluncaya kadar baktılar. Sonra Oğuz:

— Haydi, bakalım, dedi, şimdi bekliydim.

Tokay:

— Acaba kimler gelecek? Diyordu. Demir şüphe içinde idi:

— Kimsenin geleceğini zannetmiyorum.

Oğuz:

— Hayır, dedi. Kurt un tasmaşına o kâğıtı takıp gönderenler bunu boş yere yapmadılarına!

— Peki ama, kim onlar?

— Bilmiyorum, fakat elbette, masallardaki gibi, cin veya peri değil; bizim gibi insanlar...

Öğle vakti gelmişti. Düz bir çayırılıkta bir ağacın altına oturdular, yemeklerini yemeğe başladılar.

Hepsi düşünceli duruyorlardı. Demir:

— Eğer hakikaten gelecekler varsa, akşama kadar gelirlermi acaba? diye sordu.

Demir cevap verdi:

— Zannederim.

VI

Nihayet geldiler!

AKŞAM yaklaşıyordu. İzçiler günlerini, buldukları yerlerden pek fazla uzaklaşmağa çalışarak etrafı dolaşmakla geçirmişlerdi.

Nihayet hava biraz kararmağa başladığı zaman, ufukta bir nokta gördüler.

Oğuz:

— Geliyorlar: diye bağırdı

Ufukta beliren siyah nokta gittikçe yaklaştı, o zaman bunların bir alay izci olduklarını gördüler.

En öndeki ilerleyen Kurt koşa koşa Oğuzla arkadaşlarının yanına geldiği zaman onlar da yeni gelen izcilere doğru ilerlediler. Gelenlerin başında bulunan izci onlara kim olduklarını tanıttı:

— Biz yeşil ok oymağının izcileriyiz. Bursa dan bütün diğer arkadaşlarla beraber Balkan seyahatine çıktık. Yolda, son yağmurların bastığı bir köy halkına yardım etmek için, diğer arkadaşlarımızdan ayrıldık. Geç kaldık, onlara yetişemedik. Şimdi onlarla Yunanistan da birleşmek ümidiyle gidiyoruz.

Oğuz sordu:

— Peki, bizi nerden biliyordunuz?

— Sizi İstanbul dan beri tanıyorduk. Yalnız, arkadaşlarımızı böyle bir anda yapmayı ve sizi seyahatinizde yalnız bırakmayı daha iyi bulmuştuk.

Oğuz da onlara kendi başlarından geçenleri anlattı.

Akşam yemeğini hazırlarlarken tuhaf bir şey oldu:

Yeşil Ok izcilerinden birinin yanında, büyük bir sepet içinde, bir kirpi vardı. Kirpiyi çayırların üzerine bırakınca, Kurt hemen koştu, hayvanın karşısına geçerek, havlamağa başladı. Kirpi de, tüylerini dikmiş, onun üzerine hücum edecek vaziyet almıştı. Çocuklar bu sahneyi hem heyecan hem de zevk içinde seyrediyorlardı. Nihayet, Kirpinin dikenlerinden biri Kurt u fazla acıtmış olacak ki, köpek birkaç adım geriye çekildi. O zaman Yeşil Ok izcileri Kirpiyi aldılar ve sepetine tıktılar!

VII

Seyahatin en heyecanlı yeri

BU eğlenceyi seyrettikten sonra Yeşil Ok izcileri ile Korku Bilmez izciler artık çok samimi arkadaş olmuşlardı. Hepsi, birbirleriyle gülüşüyor, neş'e ile konuşuyorlardı.

Çocuklar asıl meseleyi unutmuşa benziyorlardı. Fakat Oğuz Yeşil Ok izcilerinin oba basısı olan Alp a yanma çektı ve ona, hangi müşkül karşısında kaldıkları için onları çağırđım anlattı.

Alp pasaportları olmadığı için hudud bekçilerinin müsaade etmediğini öğrenince:

— Hiç korkmayın, dedi, bak görüyormusunuz bizim sözümüzü dinlediğimize ne iyi etmişsiniz! bizi çağırmasanız hudut içeri kabil değil giremezsiniz.

— Peki, şimdi nasıl gireceğiz?

— Bizde pasaport var.

Yeşil Ok izcileri, diğer arkadaşları ile seyahata çıkarken ihtiyatli davranmışlar, kendilerine de ayrıca bir pasa, port yaptırmışlardı. Kendisinde duran bu pasaportu Alp çıkardı Oğuz a gösterdi. İki arkadaş birbirlerinin ellerini sıkarak, şimdi hep beraber seyahate çıkacakları için memnun, heyecanla bağırdılar:

— Yaşasın Yeşil Ok izcileri!

— Yaşasın Korku Bilmez izciler!

Bu seslere diğer çocukların da sesleri karıştı:

— Yaşasın!

— Yaşasın!

Bütün izciler Alp la Oğuzun etrafında toplandılar. Oğuz onlara meseleyi anlattı. Demir le Tokay ın sevinçleri anlatılacak derecede idi.

Geceyi orada geçirdiler. Yunanistana ertesi sabah gitmeğe karar vermişlerdi.

Sabah olunca hepsi erkenden uyandı. Yarım saat sonra Yunanistana hududuna gelmiş bulunuyorlardı. Ellerindeki pasaportu görünce hudud bekçileri onlara müsaade ettiler. Şimdi Balkan memleketlerindeki seyahatlerine başlamış bulunuyorlardı.

İzcilerin seyahati çok neş'eli geçiyordu. Hiç bir mania ile karşılaşmıyorlardı... Veyahut karşılaşıyorlar da, onlar gibi izcilere böyle ufak tefek güçlkle, mesela dereleri geçmek, uçurumdan atlamak, kayalara tırmanmak hiç geliyordu.

VIII

YUNANİSTAN toprağında seyahatlerinin üçüncü günü idi. Yüksek bir yamacı aştıktan sonra çocuklar hep bir ağızdan bağırdılar:

— Deniz!

Hakikaten, uzaktan, mavi bir cam kırığı gibi, dağların arkasında deniz görünüyordu. Şimdi hepsi o tarafa doğru ilerleyiyorlardı.

İzcilerin yolunu Oğuzla Alp tayin ediyordu. Oğuz da iyi bir harita, Alpa da pusula vardı. Bazan, iki arkadaş, dinlenmek için oturdukları zaman, önlerine haritayı açıyorlar ve kâğıtların üzerinde bir takım hesaplar yaparak gidecekleri yerleri ve mesafeleri hesaplıyorlardı.

Bu sefer yine Oğuzla Alp, haritalarına ve pusulaya baktılar, hesaplarını yaptılar: Denize varmaya tam altı saatleri vardı: Deniz yakında görünüyordu ama, oraya varmak için birtakım dolambaçlı yerlerden geçmek lâzım geliyordu.

O gün öğleden sonra saat üçte tamamen denize yaklaşmış bulunuyorlardı. Çocukların gözleri hep orada, o tarafa doğru adeta koşuyorlardı.

Birden Tokay:

— Deniz de birşey var:

Çocuklar durdular ve dikkatle baktılar;

Kendilerinden az bir mesafede olan sahilde, dalgaların arasında bir karışma görünüyordu. Alp:

DURMAYALIM dedi, koşalım. Bir kaza galiba!

Birkaç dakika sonra hepsi dere kenarında idiler. O zaman Alpa'nın tahmininin doğru olduğunu gördüler:

Sahilden biraz ötede iki kişi boğulmak üzere idi! bunlar bir kız bir erkek iki çocuktü.

Çocuklar hemen imdada koşarlarken Oğuz:

— Durun, dedi. Şurada bir otomobil var!

Bu, denizde boğulmak üzere olanların otomobili idi. Oğuzun söylediklerinin üzerine, çocuklar otomobilin tekerleklerinden birini söktüler, yanlarındaki kaim ipleri birbirine eklediler, lastik tekerleği de ucuna bağladılar, denize fırlattılar.

Denizde çırpman iki çocuk yanlarına atılan tekerleğe yapıştılar. Lastik tekerlek suda yüzdüğü için, ikisi de ona dokunarak boğulmaktan kurtuldular. Şimdi izciler ipi çekiyorlar, onlar da sahile sürükleniyorlardı.

Bir saat sonra otomobilin tekerleği yerine konmuş ve izcilerle beraber yola çıkmışlardı. Bu iki Yunan çocuğu kendilerine büyük iyilik eden izcileri memleketlerine götürüyorlardı.

Akşam üstü bir şehire giriyorlardı. Yunanlı çocuklarla dost olan izciler onlara hikâyelerini onlar da başlarına gelen vak'ayı anlattılar.

Korku Bilmez İzcilerle Yeşil Ok izcileri şehirde Yunanlı izcilerin misafiri oldular. Yunanlı arkadaşları onlara memleketlerini gezdiriyorlardı.

IX

Seyyahatin sonu

KORKU Bilmez İzcilerle Yeşil Oklular orada bir gün ve bir gece kaldıktan sonra çok memnun olarak ayrılıyorlardı. Yunanlı izcilerden iyi bir karşılanma görmüşlerdi, Oğuz, şehire gelir gelmez, misafir oldukları izci arkadaşlarına şunu sormuştu:

— Balkanlara seyahate gelen Türk izcileri şimdi nerede acaba? haberiniz var mı?

Bu suale verilen cevap şu idi:

Gazetelerde okunduğuna göre, Türk izcileri Balkan seyahatine Bulgaristandan başlamışlar, ve şimdi orada bulunuyorlardı. Ertesi gün Atmaya gelecekleri söyleniyordu.

Oğuz ve Alp, ertesi sabah, Atmaya doğru yola çıkmağı kararlaştırdılar. Atınada diğer arkadaşları ile birleşmek, memleketlerine dönüşte olsun onlarla beraber bulunmak istiyorlardı.

Yunanlı izciler onları şehirlerinden üç köy aşırı yere götürdüler. Orada, yanlarına yine iki arkadaş katarak, Atina yoluna doğru ilerlemeğe başladılar.

Atinaya bir gün akşam üzeri girdiler. O sırada şehirin caddeleri trampet ve boru sesleriyle çınlayordu. Çok geçmeden izciler mes'eleyi anladılar:

Bunlar, Türk izcileri idi!

Korku bilmez izcilerle Yeşil ok izcileri arkadaşlarının karşısına çıkınca hepsi büyük bir sevinç hem de hayret içinde kalmışlardı.

O akşam bütün izciler Atina izcilerinin misafiri oldular. Bir kısmı Ankarada, bir kısmı da Bursada birbirinden ayrılmış arkadaşlar birbirine hikâyelerini anlattılar.

Oğuz, Balkan seyahatini diğerleriyle beraber yapan bir arkadaşına sordu:

— Bizi aramadınız mı hiç?

— Aramaz olur muyuz! Ankarada kalmışlardır, dedik. Fakat birgün bizimle beraber burada bulunacağınızı doğrusu, düşünmek kabil değildi...

Tokay, eski arkadaşlarından Ergüne başlarından geçeni anlatırken hikâyesini şöyle bitiriyordu:

— Bak, şu köpeği görüyor musun? şu Kurdu? işte o olmasa idi biz ters yüzüne bu kadar yoldan İstanbula dünecektin! Bizi Yeşil Oldu arkadaşlarımızla buluşturan o...

Buna Oğuz:

— Hayır, dedi, Kurdun da zekâsı var ya, asıl bu işi düşünen Yeşil Oklular; yaşasın izci akli!

Bir hafta sonra hepsi Atinadan deniz yolile İstanbula dönüyorlardı.

İngilizce "Kambur!" Demesini Bilen Kurbağa

Yazan: V.G., Nu.: 69

Yine o, vahşi hayvan avcısı arkadaşımın bir hikâyesi:

Afrika çöllerinde bir çok heyecanlı, gülünçlü, tehlikeli avlar yaptıktan sonra dinlenmek için bir yer arayarak ilerleyorduk. Afrikada, öyle her rastgelen yerde sırt üstü uzanıp dinlenilmez. Altın kızgın kum, üstün kızgın güneş: kiremit gibi pişer, kalırsın. Onun için, çöllerde ilerleyen bir yolcunun biraz dinlenmesi için bir hurma ağacı ile bir avuç suya ihtiyacı vardır.

İşte biz de gözünüzde üç hurma ağacı ile üç avuç su tüterek ilerleyorduk. Çünkü üç kişi idik.

Fakat Allah istediğimizden fazlasını verdi.

Günlerce dolaştıktan sonra karşımıza üç kişinin içinde birbirine değmeden banyo yapacağı kadar geniş bir gölle üç kişinin ayakları birbirine dokunmadan yatabileceği bir kulübe çıktı. Sevincimizden ne yapacağınızı şaşırılmıştık.

Bilmem size söylemiş midim, içimizde Jim isminde bir İngiliz vardı. Sporculuk damarına dokunmuş olacak, hemen koştu, kendini gölün sularına attı. Fakat biz kulübenin kapısını açarak içeri yeni girmiştik ki onun, bir şeyden korkmuş gibi, ters yüzüne dönüp kaçtığını gördük.

— Ne oldu? diye sordum.

— Hiç dedi. ama, yüzünden, başına bir şeyler geldiği anlaşılıyordu. Sporculuk damarına dokunarak girdiği gölden niçin kaçtığını çok geçmeden anladık:

Jim, bizim yanımıza gelince, kulübenin içine, şöyle, bir göz gezdirdi: Enine baktı, beyenmemiş olacak ki bu sefer boyunu ölçtü: O zaman, boyu uzun olduğu için, acaba nereye sığa bilirim diye aradığını anladık. Arkasında biraz da kamburu olduğu için, yer beyenmesi biraz zordu...

Odanın boyu da onun boylu boyuna yatmasına kâfi değildi ama, ne yapalım, "yorganına göre ayak uzatmak" lâzımdı.

O da öyle düşünmüş olacak ki, hemen battaniyesini aldı, yere yaydı.

Biz, sorar gibi, ona bakıyorduk. Suratındaki öfke hâlâ silinmemişti:

— Yatacağım, dedi.

Bu sefer öbür arkadaşım, avcı. Tosun sordu:

— Ne oldu?

Battaniyenin üzerine uzanıp ayağım yarganına göre uzatmağa çalışırken Jim cevap verdi:

— Hiç!

"Fakat, meseleyi anlamakta gecikmedik" demiştim, değil mi? O halde, ben de anlatmakta gecikmeyeyim:

Jim adeta hasta gibi olmuştu: Bize arkasına dönmüş, yatıyordu. Yemek yerken orada çağırdık:

— İstemem! Dedi.

Arada sırada bir şeyler söylendiğini işitiyorduk. Ben yavaşça, başımı uzatarak üzerinden bakıyordum: Hayır, uyumayordu; gözleri açık, hem de her zamankinden fazla büyümüş, yüzünü döndüğü duvara bakıyordu.

Tosunla hem geniş yürekli insanlar olduğumuz için, kendimizi fazla üzmedik, "ne hali varsa görsün!" dedik ve çekildik kenara.

Biz, karşılıklı geçmiş, domino oynayorduk, birdenbire Jim döndü:

— Bakın! Dedi, işitiyormusunuz?

Kulak kabarttık: Bu, bir kurbağa sesiydi.

— Evet, dedim, kurbağa.

Tosun da:

— Kurbağanın bağırmasından çıkar? Dedi.

O zaman Jim:

— Dikkat edin! Dedi. Bakın nasıl bağırıyor.

Bu sefer baştan aşağıya kulak kesildik.

Tosun:

— Evet, dedi, biraz anlar gibi oluyorum...

Ben - kendini methetmek gibi olmasın ama - biraz ondan zeki idim galiba daha evvel anlamıştım;

Bilir misiniz, her kurbağa "kru - ak!" diye bağırır. Fakat bu kurbağa, biini peltekti, kekeme miydi, neydi bilmiyorum, "kru - ak!" diyeceği yerde "kruk - bak!" diyordu.

Biraz İngilizce bilen., herkesin anlayacağı bn kelimeyi Tosun da anladı ve birdenbire kahkaha ile gülmeğe başladı. Çünkü İngilizce croock - back (kru - bak) "kambur" demektir.

Ben de meseleyi anlamıştım;

Sporcu damarı ile yüzmek için gole atılan Jim, kurbağanın. Kendisine "Kanbur" diye bağırdığını duymuş, bir kurbağa parçasının kendisiyle böyle eğlenmesi kibirlilik damarına dokunarak, zavallı Jim çok hiddetlenmiş, kızmış, köpürmüş, içerlemiş, mahcup olmuş utanmış, yerin dibine geçmiş, nihayet bu acılara dayanamayarak, hasta düşmüştü.

Doğrusu, bu izzetinefs kurbanına acımamak, elde değildi.

Tosun, boyuna gülüyordu: Bu onun adeti idi... Jim, yine öfke içinde, yüzünü duvara döndü ve söylenmesine devam etti. Bana gelince, gülmek mi, yoksa ağlamak mı lâzım geldiğini kestiremeyordum!

Güle güle Tosun un yanakları acımıştı: Ciddi bir tavır alarak bana döndü, yata yata Jim in de yanı beli ağrımış olacak. O da birdenbire kalktı. Şimdi üç ahbap çavuşlar başbaşa vermiştik. Uzun akıllı değil ama uzun boylu olduğu için, meclisimizin reisi mevkiinde bulunan Jim söze başladı:

— Bu terbiyesiz, arsız, yüzsüz, suratsız hayvanı gebertmeliyiz!

Jim, bu suretle, nutkunu iki üç kelime ile bitirmişti. Ayağa kalktığı zaman Tosun, eteğinden yapışarak, tuttu, çekti:

— Otur, dedi, daha konuşacaklarımız var: Evvelâ bu hayvanın nasıl olup da İngilizce bildiğini öğrenmeliyiz...

Sahih, bu, düşünülecek bir mesele idi. Demek ki Tosun benden daha zeki imiş!

Bizim cevap vermediğimizi görünce o, sözüne devam etti.

— Bu kulübede bizden evvel bir İngiliz oturmuş olacak... Bu adam, tek başına canı sıkıldığı için, yanma bir arkadaş aramış, bula bula bir kurbağa bulmuş... Onu yanına almış... Fakat, iki arkadaşın birbiriyle konuşması lâzım değil mi?.., Seyyah kurbağa dili bilmediği için kurbağaya kendi dilini öğretmek istemiş.. Bu işe de kurbağa diline en benzer bir kelime ile başlayarak ona "croock - back" demesini öğretmiş...

Tosun un anlattıklarına Jim in hastalığının nöbeti tutmuş olacak:

— Olsun! diye bağırdı, ben yine kurbağayı öldüreceğim...

Hemen kalktı, ne benim nede Tosun un söylediklerini dinlemedi. Dışarı çıkmadan evvel bavulunu açtı. İçinden ne çıkaracak diye bakıyorduk: Tabanca mı, bıçak mı? Fakat bavuldan çıkardığı bunlardan hiç biri olmadı: Bu, kelebek tutmak için kullanılan ağlardan biri idi. Ne yapacak acaba diye bekliyorduk. Dışarı çıktı, göle doğru ilerledi. Tam o sırada kurbağa da karşısına çıkmaz mı? Jim bir adım attı.

Fakat, kurbağanın yine kendisiyle "kambur!" diye alay edeceğini düşünerek vazgeçti. Çünkü bu sefer daha fazla kibirlilik damarına dokunacak, hiddetlenecek, köpürecek, içerleyecek, utanacak ve belki de bu sefer sahiden yerin dibine geçecekti.

Cimrinin Korktuğu Başına Geldi

Yazan: V. G., Nu.: 70

KAMİL Bey dünyada ne kadar hasis varsa hepsinden hasisti. Gezmeğe, tozmağer gidip para harcamazdı, arkadaşlarından birine beş paralık bir şey verdiği görülmemiştir. Haydi, bunlar bir şey değil. Fakat, hasisliği kendisine en lâzım olan şeyleri bile almasına manî olurdu:

Meselâ, birisine, cömertliği tutup, mektup yazacak olsa, para verip kâğıt almaz, evindeki bütün kitapları karıştırır, içlerinden yarısı boş kalmış yaprakların yazısız yerlerini yırtar, mektubunu bu kâğıtlara yazardı.

İşte, bu derece cimri olan Kâmil Beyin, bu tabiatıyla taban tabana zıt olan başka bir huyu vardı:

Boğazına çok düşkündü, yani, iyi yemekler yemesini severdi. Fakat, ağzı, "aman, ne olur, bir kuzu dolması yesem..." dediği zaman, acele ile koynundaki para çantasını tutan eli "Hayır olmaz! çok para gider" derdi.

Arsız ağzının istediğine cimri eli müsaade etmeyince, bu sefer Kâmil Beyin cingöz gözleri, koku almakta köpeğe taş çıkaran burnu, ve telefon mikrofونundan daha hassas olan kulakları işe geçerdi:

Acaba bir yerde bir ziyafet falan var mıydı? Dört tarafına göz gezdirir, etrafı koklar ve söylenenleri dinleyerek bunu arardı. Bu suretle, arada-sırada bir iki ziyafete gittiği olurdu.

İşte, geçen gün de, arkadaşlarından, daha doğrusu, tanıdıklarından tüccar Memduh Beyin evinde, bir ziyafet olduğunu duydu, hemen damladı.

Kâmil Beyin, kendisinin hatırını sormağa değil fakat ziyafetten istifade etmek için geldiğini Memduh Bey pek âlâ anlamıştı. Fakat sesini çıkartmadı.

Ziyafet çok davetli vardı, fakat yemekler de ona göre çoktu.

Masaya oturdular, yemek geldi. Herkes birbirine "buyurun, efendim, evvela siz buyurun" dedikçe Kâmil Bey sabırsızlanıyordu. Vakit geçiyor fakat kimse daha yemeğe el uzatmamıştı. Kendisine de birisi "Buyurun, efendim" dese hiç dinlemeden, hemen etin budundan koparacaktır.

Nihayet ev sahibi Memduh Bey pıçağını ve çatalını uzattı. Yemeğe elini uzatan ikinci adam Kâmil Bey oldu!

Diğer yemekler de böyle geçti. Kâmil Bey belki herkesin yediğinin üç, dört mislisini yemişti.

Nihayet yemek bitti, masadan kalkmağa başlayordı, O zaman, Memduh Bey:

— Arkadaşlar, dedi, benim bir âdetim vardır. Her ziyafetimde davetlilerim arasında kur'a çekerim: kur'a kime çıkarsa, bu ziyafete mukabil, gelecek ay o bize bir ziyafet verecektir. Bu usul çok iyi bir şey, değil mi? Bu suretle ziyafette bulunanlar bir ay sonra ikinci bir ziyafete davet edilmiş bulunurlar.

Herkes Memduh Beyin söylediklerini dinlemişler. Bu fikri güzel bulmuşlardı. Yalnız Kâmil Bey, düşünceli duruyordu. Nihayet:

— Evet, dedi, bu usulden herkes memnun olacak. Fakat, memnun olmayacak yalnız biri var: Ziyafeti verecek olan.

Herkes gülmeğe başladı. Kâmil beyin ne kadar hasis olduğunu oradakilerin hepsinden daha iyi bilen Memduh Bey gülmekten katılıyordu. Zavallı Kâmil Beyin, "Ya kur'a da ben çıkarsam?..." diye, yüreğine indiği muhakkaktı.

Arkadaşları gülmelerini bırakınca Memduh Bey:

— Haydi dedi, kur'ayı çekiyoruz, değil ini?

Oradakilerin hepsi- tabii, bir tanesi müstesna- hep ağızdan cevap verdiler:

— Evet. Evet... Haydi.

Memduh Bey hizmetçiyi çağırdı, bir tane kuru fasulya getirmesini söyledi.

Fasulya gelince Memduh Bey:

— Şimdi, dedi, bu fasulyeyi her masanın altından, gizlice, yanındakine verecek, böylece, ben kırk bir sayıncaya kadar fasulyenin elden ele dolaşması devam edecek. "Kırk bir!" diyince herkes ellerini masanın üzerine çıkaracak. Fasulya kimde kaldıysa kur'ada o kazanmış olacak...

Memduh Beyin bu son sözünü Kâmil Bey şöyle düzeltti:

—"Kaybetmiş olacak" diyin, beyefendi

Herkes yine gülmeğe başladı. Zavallı Kâmil Beyin çok büyük endişe içinde olduğu görülüyordu.

Memduh Beyin söylediği usulle kur'a çekilmeğe başladı. Memduh Bey "Bir, iki..." diye sayıyordu. Kâmil beyin elinden fasulye üç kerre geçti. O zamana kadar sayılar, kırk bire yaklaşmamıştı. Fakat ondan sonra Kâmil Beyin yüreği "tıp tıp" atmağa başladı.

Nihayet, korktuğu başına geldi:

Memduh Bey:

— Kırk bir! dediği saman fasulye onun elinde kalmıştı! Memduh Bey de dâhil olmak üzere, herkes, merakla, "acaba fasulye kimde ?" diye iğilip masanın altına baktı. Yalnız Kâmil Bey başını iğmemişti, ve herkesin kendisini görmediğinden istifade ederek... bir şey yaptı, bunu hikâyenin sonunda öğreneceksiniz.

Bütün eller masanın üzerine konunca herkes hayret içinde kaldı. Fasulya kimsenin elinde yoktu!

Memduh Bey:

— Fasulye kimin elinde? diye sordu.

Herkes birbirine bakıyor, hiç biri:

— Bende kalmıştı, demeyordu.

İçlerinden biri:

— Böyle şaka olmaz, dedi, kur'a kime çıktıysa söylesin. Oyunbozarlığın lüzumu yok.

Memduh Bey fazla ısrar etmedi. Meseleyi anlamıştı. Şimdi o da bir oyun oynamak istiyordu.

Gitti, odanın kapısını kilitledi, sonra arkadaşlarına dönerek:

— Kimse dışarı çıkmayacak! Dedi. Fasulye kimde kaldıysa çıksın, "benim" desin. Aksi taktirde hepiniz ömrünüzün sonuna kadar burada kalacaksınız.

Memduh Bey bu sözleri kaşlarını çatarak ciddî bir tavırla söylemişti. O zaman herkes hiddetlendi:

— Böyle adilik olmaz, canım, kimse söylesin, diye bağıyorlardı.

Kâmil Bey de, onların bu hiddetine iştirak ediyor, "fasulyayı saklayan" a söylenip duruyordu.

Fakat, birdenbire durdu. Yüzü sararmış rengi uçmuş, gözleri fırlamıştı. İki tarafına kıvranıyor, yerinde duramıyor, bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu.

Onun bu halini görenler bakmağa başladılar. Böyle bir iki dakika geçti, fazla duramadı, kapının önünde dikilmiş olan Memduh Beye koşarak:

— Aç, azizim, aç, dedi. Yemekte etleri yutan da benim, kur'ada "kazanacağı" tayin edecek olan fasulyayı da yutan benim, bu işin ucunda hapı yutan da yine benim...

Meseleyi pek iyi anlamadıysanız anlatayım: Zavallı Kâmil Bey, "kırk bir!" denince elinde kalan fasulyayı, herkes masanın altına bakarken, ne yapacağını bilmiyerek ağızına atıp yutmuştu. Karnına inen çiğ fasulya şimdi ona dehşetli sancılar vermeğe başlamıştı!...

Üst Üste İki Tokat

Yazan: V. G., Nu.: 71

RÜYA bu ya! o gece Fikret tuhaf bir şey gördü: Büyümüş, adam olmuş... Şöyle kırk, kırk beş yaşma gelmiş... Arkadaşı Tahsin de tıpkı onun gibi büyümüş...

İki arkadaş karşı karşıya gelince Fikret kaşlarını çatıyor... Çünkü ondan bir gün evvel Tahsinle kavga etmişler, bir iki ağız yarışı yapmışlardı. Sebebi de şu:

Tahsin Fikretin sırasının üzerinde duran kalemi, ona söylemeden, almıştı. Fikret kalemi onun elinde görünce: "Hırsız!" diye bağırdı. Tahsin de kızdı! "Arsız" diye haykırdı. Aralarına arkadaşları girip ayırmasa iş fenaya varacaktı.

İşte, o gece Fikretin rüyasına bu girmişti. Gündüz öfkesini alamamıştı. Gece de o düşünce ile yatmış, akşam sofrada pilavı da fazla yiyip üzerine de bardak bardak su içtiki için gece korkulu bir rüya görmüştü. Şimdi, gelelim yine Fikretin rüyasına:

Büyümüş iki arkadaş karşılaşıncı Fikret kaşlarını çatarak ona doğru yürüyor... Tahsin hiç oralarda olmuyor. Fikret, iki adım kala, ağızını açıp tam birşey söyleyeceği zaman.. Suratına iki tokat iniyor: Yavaş yavaş yürüyen ve ona doğru yaklaşan Tahsin iri elleri ile ona bir sağ yanağına, bir sol yanağına iki tokat aşketmişti!

Fikret, ne olduğunun farkına varamıyor. Sersemliyor, ayakta sallanıyor, gözlerinden ateşler çıkıyor... O da ona bir takat indirmek istiyor.... Fakat, kabil değil: Sağ eli bir külçe demir gibi, yerinden kalkmıyor... O zaman, sol elini kaldırıyor... Arkasına kadar geriyor, bütün kuvvetile Tahsinin suratına doğru sallıyor... Fakat el boşlukta kalıyor: Tahsin ortadan kaybolmuş...

Bu sefer hiddeti daha fazlalaşıyor: Çünkü, karşısında bir alay adam görüyor... Hem de bunlar kim? Sınıftaki bütün arkadaşları.. Şimdi onlarda büyümüş koca koca adam olmuşlar... Hepsi ağızlarını havaya bir karış açmış, Fikretin vaziyetine kahkaha ile gülüyorlar...

Doğrusu, Fikret buna dayanamaz: Herkes onunla böyle, yüzüne karşı alay etsin! Yo!: Bu tahammül edilecek şey değil...

Fikretin kan beynine sıçrayor, hiddetle kollarını açıyor, yumruklarım sıkıyor, onlara doğru koşuyor ve... Başlıyor hepsini yumruklamağa...

Fikret rüyasının burasında büyük bir gürültü ile uyandı: Gözlerini açtı, etrafına bakınmağa başladı. Kendini hâlâ rüyada zannediyordu. Fakat, biraz sonra işin farkına vardı:

Karyolasının baş ucundaki üç ayaklı masa devrilmiş, üzerindeki bardak yere yuvarlanmış, bin parça olmuştu:

Fikret rüyasında arkadaşlarına yumruk sallamıştı ama hakikatte masayı dövmüş, bardağın kafasını varmıştı...

Masanın üzerinden bardakla beraber yere yuvarlanan saat arkası üstü yatmış, küçücük iki ayağını havaya kaldırmış, sanki gülüyor, Fikretle alay ediyordu: Fikret onun suratına da öfke ile baktı. Çünkü, saatin sekiz olduğunu gösteriyordu:

Fikretin öfke ve hiddet içinde uykusu açılmıştı. Öyle korkulu bir rüyadan kurtulduğu için seviniyordu. Fakat, şimdi de mektebe geç kalmak korkusu vardı.

Yatağından fırladı. Yere yuvarlanan masayı kaldırdı, bardağın kırıklarını topladı, saati aldı, masanın üstüne koydu. Sonra, giyinmeğe başladı.

Mektebe gittiği zaman sınıfa girmişlerdi. Fakat daha muallim gelmemişti.

Fikret sınıftan içeri girerken korku içinde idi. Akşamki rüyanın tesiri hâlâ geçmemişti. Sınıftaki çocuklara şöyle bir baktı:

İşte, Ahmet, Mehmet, Hasan, Hüseyin, Ali, Veli. Hepsi orada idiler. Bunlar hep dün gece rüyasında gördüğü ve kendisile alay eden o büyümüş arkadaşlarıydı. Onların yanına sokulmaktan adeta korkuyordu. Ona dün geceki rüyasını hepsi biliyormuş gibi geliyordu.

Fikret, bu düşüncelerle usulca sınıfa girmiş sırasına oturmuştu. Tam o sırada hocaları geldiği için, arkadaşları ile konuşacak zaman olmamıştı. Fikret buna sevinmiyor değildi.

Bütün ders Fikretin akli fikri hepsi arkadaşlarında idi. Gözlerini nereye çevirse dün geceki rüyasında onunla alay edenlerden birini görüyordu:

İşte, şu öndeki ikinci sırada oturan Necati, Tahsin Fikrete iki tokat üst üste indirince ilk kahkahayı atmış ve:

"Amma da sakladı ha!" diye alay etmişti. Onun arkasındaki sırada oturan Lütfü ufacık boyula onun karşısına geçmiş, ellerini kalçalarına dayamış, katıla katıla, makamla gülmüştü.

Fikretin önündeki sıralarda oturan Şükrü ise hepsinden ileri gitmiş:

"Bu iki tokatı ben yeseydim bir daha kimsenin yüzüne bakamazdım..." demişti.

Şimdi bunları tekrar hatırladıkça Fikret öfkesinden yerinde duramıyordu. Artık rüyayı felan unutmuştu. Şimdi arkadaşlarının hepsine ayrı ayrı kızmıştı.

Fikret birdenbire hatırladı: Tahsin nerede idi?

Bu merakla gözlerini Tahsinin sırasına çevirdi: Yoktu. O sırada yoklama yapan muallimin sesini işitti

— 251 Tahsin?

Arkadaşları cevap verdiler:

— Yok!

Acaba Tahsin niçin gelmemiştir? yoksa dün gece Fikrete yaptıklarından (!) utanarak onunla karşılaşmamak için, mektebe mi gelmemiştir?

Dersin ortalarına doğru kapı vuruldu!

— Giriniz:

Gelen Tahsin idi. Derse biraz geç kalmıştı. Onun içeri girdiğini gören Fikret, kaşlarını çatarak bakmağa başladı. Ona dargın görünmek isteyordu.

Tahsin hemen sırasına koşmuş, oturmuştu. Fikretin sırasından önde olduğu için Fikret yüzünü göremeyordu. Fakat daima ona bakıyor ve, ara sıra, onun da dönüp arkasına bakacak gibi olduğunu fark ediyordu...

Ders bitti, muallim dersten çıktı.

Fikret somurtmuş, önüne bakıyor, hiç kimse ile konuşmuyordu. Arkadaşlarından Turgut-o gece kendisile en kaba bir surette alay edenlerden biri-ona yaklaştı ve sordu:

— Merhaba, Fikret; ne o? Hastamısın ! Fikret sert bir surette cevap verdi:

— Hayır.

Bu sırada yanına Tahsin geldi:

— Afedersiniz, Fikret dedi, dün senin kalbini kırmıştım biraz, değilmi ?

Tahsin bunları ondan birgün evvel ona söylemeden kalemını aldığı için atıştıkları sözleri kastederek söylemişti. Fakat, Fikret zihni daima, şimdi artık sahiden olmuş zanettiği rüyada, cevap verdi:

— Evet, vurduğun iki tokat ta çok canımı acıttı...

Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri

'Bir Gece Baskını'

Anlatan: EROL TEKİN, Nu.: 72-73-74

I

Bir haber

LONDRADA hergün görülen bir hadise vardır: Sis.. Fakat bu bazan okadar kesif olur ki insan iki adım ötesini göremez Felaketler, cinayetler asıl bu zamanda yapılır. Kül rengine dönen havanın içince hayaletler uçuşur ve insanın kalbine bir korku girer...

Yine böyle müthiş sisli bir sabah.. Bir kaç gündenberi mühim bir hırsızlık meselesi için merkezde kalan meşhur hafiye Şerlok Holmes sabah kahvaltısını henüz etmiş nedense gömleğini ta yakasına, kadar açmış ve uzun sivri piposunu doldurarak gazetede ki mütalaasına dalmıştı. Herhalde canı bir şeyden sıkılmış olacak ki gazetenin, yapraklarını gömülmüş olduğu yumuşak koltuğunda parmaklarına gelen bir sinir buhraniyle hiç yazılarına bile bakmadan acele acele çevirmeğe başlamıştı. Artık gazetenin en son sahifesini açmış ve gözlerini ehemmiyetsiz bir süzüşle üstünde dolaştırdıktan sonra yanındaki camlı masasına bırakmıştı.

Eli çehresinde, yüzü buruşmuş bir halde gözleri gazetede düşünüyordu.

Neyi tasarlıyordu?.. Belli değildi: Fakat birden irkildi. Titredi. Çünkü biraz evvel bıraktığı gazetenin ilk sahifesinde büyük harflerle şunlar yazılı idi:

"Yarın Nev Yorktan Liverpol vapuruyla Amerikan milyarderlerinden M. Valdis in kızı prenses Mis Folkiston Londra'ya geleceklerdir. Fakat kendileri burada çok kalmayacaklar ve bir kaç gün sonra Parise müteveccihen hareket edeceklerdir. Boynunda ötedenberi halkın ağzında dolaşan ve onbeş bin dolar kıymetinde olan bir gerdanlık vardır. Londraya geldikleri zaman hemen İrlington oteline ineceklerdir."Şerlok Holmes bunları okuduktan sonra yüzünü acayip bir tarzda büzdü. Kaşları gayri ihtiyari yukarı kalktı. Yeni biten piposunu doldurarak tekrar yaktı. Bir kere daha derin bir hazla nefes çektikten sonra ağzından çıkan halkalı dumanlara bakarak düşünmeye daldı.

İş ap aşıkardı... Uzun zamandanberi aranılan haydut Melvel kompanyası prensesin geldiğini her halde haber almış olacaktı. Şimdi de tahminen bu kıymetli gerdanlığı elden kaçırmamağa karar vermişlerdi. Bunun önüne geçmek lâzımdı. Vakit kaybetmemeliydi. Hemen telefonu eline aldı:

— Allo.. Nasıl sen misin Tom?

— Evet benim üstat.. Ne var. Bir şeymi oldu?

Tabii ya.. Ne olacak.. Gazetede okumadın mı?

— Daha yeni kalktım.. Bilirsin ya dün gece çok uğraştık.. Daha gazetenin yüzünü bile görmedim. Azdaha sen telefon etmeseydin öğleye kadar uyurdum.

— Haydi Tom.. Gevezeliği bırak da beni can kulağı ile dinle. Gayet kısa anlatacağım:

— Yarm buraya Nevyorktan Mis Folkiston itminde bir prenses, boynunda onbeş bin dolarlık bir gerdanlıkla gelerek, hemen İrlington oteline inecek.. Eminim ki izi üzerinde bulunduğunuz haydut Melvel in de bundan haberi vardır. Bunu da havalandırmak isteyecek.. Onun için kimseye belli olmayacak bir surette suratına bir makiyaj yaparak prensese gider, niçin geldiğini söylersin ve onu daima uzaktan adım adım takip edersin.. Anladın mı?

— Anladım. Fakat onun yanına ne zaman gideyim, üstat?

— Yarın, be canım...

Meşhur hafiye Şerlok Holmes biten piposunun küllerini dökerek dosyaları hırçın parmaklarının derin bir dikkatiyle karıştırmağa başladı.

II

Haydutlar konuşuyor.

VAKİT gecenin ikisi.. Müthiş bir fırtına var. Yağmur büyük gürültülerle yağıyor.. Hertaraf sessiz.. Yalnız yağmurun iştahı ağız şapırtıları var. Harling mezarlığındaki baykuşlar acı acı öterek insanın tüylerini ürpertiyor. Selviler inliyerek bükülüyorlar..

Mezarlığın yanındaki ahşap bir evde sallanan bir mumun çevresinde on kişi oturmuşlar, derin derin düşünüyorlardı. Nezaman bir şimşek çaksa ve bunu bir gök gürültüsü takip etse hepsi yerlerinden birer kere oynuyorlar ve dudaklarını büzerek yüzlerinin derilerini gererek başlarını sallıyorlardı. Yalnız

içlerinde birisi vardı ki — hepsi onun etrafını sarmışlardı — başım eline dayamış, boynunu yana bükmüş, âdeta bir Roma gladiyatörüne benzeyen gür şişkin göğsüyle sarsıla sarsıla gülüyordu.

Nihayet şen bir kahkaha atarak bağırdı:

— Coni!

Genç adamın etrafını saran dokuz kişinin içinden uzun boylu, gözlerinin içi çökmüş, vücudu boyuna nisbetle şişman denilecek bir adam ayağa kalkarak genç adamın önünde durdu. Ayaklarını yere vurup şakırdattı. Halinden ümit edilmeyecek kaim bir sesle cevap verdi:

— Efendim!

Genç adam bir müddet için cevap vermedi. Ellerini arkasında birbirine bağlayıp göğsünü şişirdikten sonra tekrar adayı inleyen bir sesle güldü:

— Şerlok izinde, değil mi?

— Evet!.

— Saklandığımız yeri biliyor mu?

— Hayır, reis!.

— Fakat bizim yaptıklarımızı Şerlok Holmes çakmış galiba..

Her hallerinden anlamışsınızdır ki bunlar haydut Melvelle dokuz kişilik efradından başka kimse değildiler. Genç adam Melvel idi..

Canı sıkılmış gibi acı acı güldü:

— Hep aynı şeyleri tekrarlayorsun, canım.. İçimizden en güzel görüşeni sensin diye karşıma aldım. Neyse bunları geçelim. Etraftan ne öğrendin. İyi bir haber var mı?

— Var reis. Hem de çok müthiş ve enfes.

— Söyle.

— Nevyorktan buraya Mis Folkiston isminde zengin bir prenses gelmiş. Çok güzel bir mal.. Hem boynunda on beş bin dolar kıymetinde bir gerdanlık taşıyor ki Londradaki birinci nevi ganimetlerimizden olacaktır.

— Memnun oldum. Vallahi çok yamansın be Coni. Fakat kadın nerede oturuyor, biliyor musun?

— Evet!. İrlington otelinde, üçüncü katta on beş numarada..

— Nasıl, iyice tahkikat yaptın değil mi?. Sonrayanılmayalım ?...

— Fakat reis, birinci açıkgöz Şerlok bir zamandanberi yanında çırak gibi çalışan Tom ağabeyinizi prensesin etrafına gözcü koymuş. Tabi prenses bundan çok memnun.. Tom da itibar fazla..

— Daha başka bir haber var mı?

— Evet.. Bırakmıyorsunuz ki anlatayım.. Ne zaman başlayayım desem lafımı ağzıma tikiyorsunuz. Yarın akşam prenses baloya davetli.. Tomu da yanına alacak. Bir müşteri kıyafetine girerek masalarına ysklaştım ve görüşürlerken duydum..

— Öyleyse her şey yaman gidiyor, Coni. Hemen mes'ele tek ayak üstünde geriye döndü. Elini havaya kaldırarak karşısındaki sekiz tayfasına bağırdı.

— Haydi, çocuklar! Göreyim sizi. Yarın sabaha kadar herşey hazır olsun. Siz de emrime amade bulunun.

— Olur reis.

Sekiz ağız birden açılarak kapandı. Bu sesteki oda inledi, titredi. Duvarlarda, çırpına çırpına söndü:

— Hazırız.

III

Tom haydutların eline düştü.

ZIRNNNNN...

Şerlok Holmes işine dalmıştı. Hummalı bir faaliyet içinde çalışıyordu. Zilin sesini işitmedi, bile.. Fakat ikinci defa onun heyecanla:

— Zırnnnnn...

Diye ötmesi kendisini isteksizlikle düşüncelerden ayırdı. Telfonu eline aldı.

— Alo.. Allo.. Kimsiniz?

— Tanıyamadın mı, üstat: Ben, Tom..

— Ha! Anladım. Ne var?

— Bu gece prenses bir baloya davetli. Beni de götürmek istiyor. Gideceğim.. Fakat eminim ki bu gece baloya haydutlar da gelmeğe teşebbüs eder. Kendimi muhafaza ve onu tutmak lâzım. Onun için gece saat 11 de Dover sokağında iki polis beni beklesin, olmaz mı? Parolamız öksürmedir. Buna çok dikkat etsinler.

— Olur. Peki.. Göreyim seni.. Gözünü dört aç ve muvaffak olmağa çalış.. İrlington otelinin bulunduğu Lingistong caddesinin büyük saati beşe yaklaşıyordu. Artık cadde bir yandan gittikçe çoğalan kalabalıkla yavaş yavaş doluyor ve bir yandan boşalıyordu. Lüks otomobiller bir tarafa bir tarafa koşarak acı bir feryatla bağırıyorlardı.

Tam bu sırada şık bir otomobil otelin önünde durdu.

İçerde oturan yabancı Şerlok Holmes başını öne doğru uzatarak şoföre şunları söyledi:

— Gideceğin yeri biliyorsun ya, Coni?

— Evet, reis.

— Onlar orada bekliyorlar mı?

— Bekliyorlar.

— Öyleyse şu kartviziti al.. Garson üçüncü katta on beş numaraya götürsün.

Mis Folkistonun balo elbisesiyle meşgul olan Tom kartın üzerinde "Şerlok Holmes" ismini okuyunca prensesten izin alarak aşağıya hızla indi.

Kapının önünde perdeler; kapalı lüks bir otomobil bütün gururuyla duruyordu. Hiç bir tereddüt eseri göstermiyerek derhal içeriye atladı. Fakat bu hareketiyle otomobilin anide kalkması ve kendini bir çift namlunun karşısında bulması bir olmuştu.

IV

Prenses de haydutların eline düştü!

ONU getiren otomobil tekrar otele götürdü. Memnundu. Çok seviniyordu. Yapacağı işi çoktan tatbik sahasına koymuştu. Koşarak prensesin yanına çıktı.

Prenses kendisini biraz sitemkâr karşıladı.

— Ooo.. Çok geç kaldınız, Mister Tom!

Haydut kendini haklı göstermeğe çalıştı:

— Evet, Mis.. Fakat arkadaşım biraz beni lafa tuttu da.

— Neyse.. Bunları bir tarafa bırakalım.. Gitmeyecek miyiz?

— İsteyor musunuz?

— Tabii.

— Öyleysē aşağıya inelim.. Otomobil hazır.

Prenses yanındaki sahte Tom olduğunun hiç farkına varmadan doğruca haydudun otomobiline bindi.

Balo haddinden fazla kalabalıktı. Etraf konfetiler, allı yeşilli küçük ampullerle donanmıştı. Bu eğlence fakirlerin menfaati için yapılmıştı. Zengin tanınmış tabakadan. bir çok kimse baloda bulunmaktaydı. Herkes, nedense, büfeye daima girip çıkıyordu. Cazbant kulakları sağır edercesine şiddetli çalıyor, diğer taraftan bir çok çiftler delirircesine zıplayorlardı. Her taraf coşgun bir neş'e içinde çalkalanıyordu.

En uzak bir köşenin boş bir masasında biri iyice geyinmiş diğeri basit elbiseli bir erkek ve bir kadın oturuyorlardı. Herhalde tanımışsınızdır: Bunlar prenses ve haydut

Melvelden başka kimse değildir. Herkesin gözleri etrafın dedikodusu olan prensesin boynundaki gerdanlıktaki toplanıyordu...

Sahte Tom elleri arkasında uzun düşüncelere dalmıştı. Önüne bakıyordu. Nihayet doğruldu. Karar vermişti. Cebinden bir cigara çıkararak yaktı. Derhal yanında bir adam belirdi.

— Herşey tamam mı, Coni?

— Evet reis.

— Sen prensesi bekle.. Ben polisleri çağırmağa gidiyorum.

Mis Folkistona döndü:

— Müsadedizle.

— Hayhay.. Fakat evelki gibi geç gelmeyin.

Sahte Tom ilk soluğu balodan dışarı çıktığı zaman aldı. Doğruca Dover sokağına gitti.

Yolları karanlıktı. Önündeki gölgesi her an biraz daha büyüyordu. Kalbi çarpıyordu. Bazan görmiyerek çamurlara bulanıyordu.

Köşeyi döndü. Hakikaten orada iki polis bekliyordu. Sokak fenerinin soluk ışığıyla ışıdıyan resmî düğmelere doğru hafifçe bir kere öksürdü...

Polisler derhal yanlarına geldiler.

— Nasıl hazır mısınız? Evet.

— Beni takip edin..

İki polis hiç bir şey söylemeden sert adımlarla haydudun peşini takip ettiler. Baloya yaklaştıkları zaman kendilerin bir emir verildi:

— Şimdi ikiniz burada bekleyeceksiniz. Ne zaman üç düdük sesi işitecek olursanız o zaman içeri atılmakta tereddüt etmeyin.

V

Tom kaçıyor!

TOM iki üç kere büyük bir zevkle gerindi gözlerini oğuşturdu. Esnedi.

— Amma da çok vakit geçmiş, dedi.

Etraf göz gözü göremiycek derecede zifirî karanlıktı. Hiç bir taraf görülmeyordu. Tom tekrar gözlerini acıtacak derecede oğdu. Elleriyle bir kaç kere duvarı yokladı. Vücuduna gelen ani bir üşümeyle anladı ki burası betondan yapılmış bir mahzendi.

Aklına elektrik feneri geldi. Hemen elini arka cebine sokarak feneri çıkardı. Düğmeyi çevirince gözleri birdenbire kamaştı. Fakat biraz sonra bu tesir geçerek etrafına seri bir göz attı. Tavanın yüksekliği en aşağı boyunun bir buçuk misli idi. Tavana bir çok çiviler çakmıştı. En köşede sık demir parmaklarla kaplı ufak bir pencere vardı.

Şimdi ne yapmalıydı?

Yerinden oynadı. Hemen olduğu yerden bir sıçrayışla çivilere asıldı. Pencereye çıktı. Etrafına göz gezdirdi: Burası ufak çatıların birbirine dayandığı dar bir sokaktı. Düşünülecek zaman yoktu. Düdüğünü çıkararak üç kere hızlı hızlı öttürdü..

Bir müddet sonra düdüğün sesini duyan bir polis sokağın başında göründü. Gözleriyle etrafı aradı. Bir şey görmediğinden tekrar dinledi...

Bu sefer Tom daha hızlı hızlı öttürdü.

Polis evvelâ durdu. Sonra sesin geldiği tarafa gitti. Tom u orada görünce gayri ihtiyari bağırdı.

— Siz... Siz burada...

Fakat Tom polisin sözünü hemen kesti.

— Haydi, şimdi şaşılacak bir şey yok dedi. Çabuk git, yanına bir kaç arkadaş al..

Şu kalın demir parmaklıkları çıkaracaksınız. Sonra ben mes'eleyi anlatırım.

Polis gitti.

Tom birkaç dakika bekledi..

İki dakika sonra polis etrafında üç kişi olarak geldi. Zorla demir parmaklıkları kırdılar.

Çevik muavin doğru merkeze giderek telefonu eline aldı:

— Allo.. Allo.. Siz misiniz Mister Şerlok?

— Ne o., fena bir haber mi var, Tom?

— Evet.. Haydut Melvel beni atlattı. Kendisi baloya prensesin yanındadır. Kaybedilecek vaktimiz yok.. Şerlok yanınıza dört polis alarak gelin. Baloya bu gece bir baskın vereceğiz.. Ben otomobilde bütün meseleyi size izah ederim.

— Olur.. Şimdi geliyorum.

Tom çok geç sabırsızlanıyordu. İkide bir saatına bakarak:

— Off. çok kaldık diyordu..

Saat on ikiye on vardı.

Beş dakika sonra merkezin önünde bir, otomobil durdu. İçinde Şerlok Holmes ve dört polis bulunuyordu. Oradan Tom u da alarak hemen balo olan yere doğru otomobili son sür'atle sürdüler.

VI

Tam haydutlar kaçarken

— Sizi çok beklettim mi, Mis?

— Hayır Mister..

— Ben çok geç kaldım zannediyorum. Neyse, her tertibatı aldım..

Tekrar yerlerine oturdular. Haydut başı ucunda bekliyen Coni yi bir göz işaretiyle savdı. Biraz vakit geçirdikten sonra saatin on ikiye beş kaldığını gördü. Hemen yerinden kalkarak prenesten af diledi..

— Hava çok sıcak.. Müsaadenizle biraz büfeye gideceğim.

Prensesten ayrıldı. Bir çok koridorlardad geçti. Dar bir dehlizde Coni yi buldu:

— Saat tam on ikide bütün elektrik tellerini keseceksin, dedi.

— Olur, reis. Siz hiç merak etmeyin.

Baydut bu tenbihi yaptıktan sonra tekrar Mis in yanına geldi. Henüz biraz konuşmamışlardı ki elektrikler birden söndü.

Balo anide birbirine girdi. Herkes bir şey söyledi. Haydut Melvel bunu tam fırsat bildi. Kadının ellerini tutarak:

— Affedersiniz prenses dedi. Şimdi eminim ki burayı size bahsettiğim çete bastı. Maamafi korkmayınız. Gerdanlığı saklamam için bana veriniz. Emin olunuz ki onu benden hiçbir kimse alamayacaktır..

Prensес hiç şüphe etmedi:

— Olur, dedi.

Ve boynundaki gerdanlığı çıkararak ona uzattı.

Haydut gerdanlığı alır almaz üç defa hızlı hızlı düdük öttürdü. Dışarıda bulunan iki polis derhal içeriye daldılar.

Sahte Tom balodan çıkarak otomobiline atladı ve son sür'atını vererek oradan uzaklaştı.

Şerlok Holmes ile muavini baloya gelmişlerdi. Etrafta bir çok polisler koşuşuyorlardı. İçlerinden bir tanesi acele ile yanlarına gelerek:

— Mister Şerlok, dedi. İşte şu gördüğünüz yoldan kaçıyorlar. Hızlı gidin. Belki yetişirsiniz.

Şerlok otomobiline o istikameti vererek son vitese bastı ve müthiş bir sür'atle karanlıklar içinde kayboldu.

Ertesi gün gazeteler Şerlok Holmesin resmini yüz binlerce defa basıyorlar ve muvaffakiyetini yine aynı defalarca alkışlıyorlardı.

Fatma Kızla Hediye Kaz

Yazan: V. G.,Nu.: 72

FATMA köyün kazlarını otlatmağa götürən çobanın kızı idi. Babası onu çok severdi. Faunanın iri siyah gözleri vardı: iri dedimse hayret ve aptallıkla açılmış zannetmeyin, bu gözlerin içi zekâ ile dolu idi. Yani, Fatma çok zeki bir kızdı. Meselâ, bakın size bir misal:

Daha altı yaşında iken ördeklerle kazları birbirinden farkedirdi. Babasının çayıra götürdüğü kaz sürüsüne karışan ördekleri kovalar, onlar yayık ayakarile paytak paytak kaçarlarken o da arkalarından koşardı.

Fatma büyüdü, sekiz yaşma geldi. Zekâsını yine bir vak'ada gösterdi:

Komşuları Zeynep hanımın tavuğu kuluçkaya yatmıştı. Fatma kız bir şeytanlık düşündü: Birgün tavuğun yanına gizlice sokuldu, altından yumurtalardan birini aldı, yerine bir kaz yumurtası koydu !

Tavuk yirmi gün mü, yirmi bir gün mü ne yattıktan sonra kalktı: Cıvcivler çıkmıştı. O zaman Zeynep hanım, kocası, iki kızı, üç oğlu, yani bütün evdekiler hayretle "A !" diye bağırdılar:

Cıvcivlerin içinde; ötekilere benzemeyen bir yavru vardı.

Bilse bilse bunu kaz çobanı Memiş ağa bilir diye düşündüler ve hemen Memiş ağayı çağırdılar.

Memiş ağaya birkaç gün evvel kızı Fatma:

— Baba, demişti, bana bir kaz yavrusu getirsene !

Memiş ağa, mektepte iyi çalışırsa ona istediği kaz yavrusunu getireceğine söz vermişti. Fakat sonra, düşündü, taşındı: Nereden bulacaktı bu kaz yavrusunu? aksi gibi Fatma o günlerde bütün zekâsile derslerine çalışmağa başlamıştı. Numara kâğıtlarını aldıkları zaman Fatma birinci değimliydi ? babası ne yapıp yapıp ona bir kaz yavrusu bulmağa borçlu idi.

Memiş ağa Zeynep hanımların evine gidince cıvcivlerin arasındaki o garip hayvanı gördü. Baktı, anladı:

— Bu, kaz yavrusu ! dedi.

— Kaz yavrusu mu ?

— Evet.

— Peki, nasıl oluyor da tavuğun yavrusu kaz çıkıyor?

— Orasını bilmem ama, bu kaz yavrusunu bana verirseniz, çok iyi edersiniz. Burada tavukların arasında büyümez. Ben sürümde onu beslerim.

Ev sahipleri Memiş ağanın bu teklifini kabul ettiler. Memiş ağa kaz yavrusunu aldı. Fatmaya verdi.

O günden sonra Fatma için artık bayram başlamıştı. O kadar çok seviniyordu ki!

Fatma, bütün boş vakitlerini kazım beslemekle, gezdirmekle geçiriyordu. Kaza isim de bulmuştu. Ona Hediye adını vermişti.

Hediye büyüdü, koskoca bir kaz oldu. Şimdi artık Fatma da onu babasının sürüsüne vermişti. Orada köyün bütün kazları ile beraber besleniyordu. Gel zaman git zaman Hediye büyüdü, semizledi, şişti, kabardı. Akşamları mektepten çıkınca Fatma soluğu çayırda alıyordu. Bütün kaz sürüsünün arasında, ta uzaktan Hediyesini tanıyor, hemen ona doğru koşuyordu. Sanki kaz da onu tanıyordu. Burada sakın aklınıza birşey gelmesin: Fatma ile Hediye'nin arkadaşlığı Fatmanın da kaz olmasından değil: belki kazında Fatma gibi zeki olmasındandı. Fatma Hediye'yi kucağına alır, eve öyle dönerdi. Fakat biran geldi ki Fatma artık kazı kaldıramıyordu.

Fatma kız ile Hediye kazın dostluğu bir sene sürdü. Bir sene sonra, birgün Memiş ağa kızma:

— Fatma, dedi, artık sen büyüdün, çocuk değilsin. Kazından ayrılman lâzım. Çünkü, bu kaz bizim değil, komşumuz Zeynep hanımın di. Bize büyümesi için vermişlerdi.

Fatma çok müteessir oldu, adeta ağlayacak vaziyete geldi. Fakat, birşey demedi; öyle ya, mademki kaz başkasınındı, elbette sahibi ne zaman istese alabilirdi. Sonra, yine sürüde hergün sevebilecek, eskisi gibi görecekti. Babasına:

— Peki babacığım, dedi.

Ertesi akşam, mektepten çıkınca, yine hemen çayıra koştu. Oyana baktı, buyana baktı, göremedi: Hediye ortada yoktu.

Hemen babasına koştu:

— Baba, Hediye nerede?

— Yok, kızım. Yarın keseceklermiş, onun için bugün sürüye vermediler.

— Ne? kesecekler mi?

Faunanın adeta akli başından gitmişti. Hemen yerinden fırladı, Zeynep hanımın evine doğru koşmağa başladı.

Fakat, yolda aklına birşey geldi:

Şimdi gitse, kazı istese, elbette vermeyeceklerdi. Onun için başka bir şey düşünmüştü. Birdenbire döndü, eve geldi. Akşamı bekleyordu. Fakat bir türlü vakit geçmeyordu.

Nihayet akşam oldu, hava kararmağa başlarken Fatma sokağa çıktı. Zeynep hanımın evine gidene kadar hava daha fazla karardı. Bahçe kapısına geldiği zaman büsbütün gece olmuştu.

Fatma bahçe kapışım açık buldu. İçeri girdi. Oraya buraya bakınırken bir ses duydu: Bu Hediye'nin sesi idi. Hayvanı kümese kapamışlardı.

Fatma kümesin kapısını açtı içinden kazı çıkardı ve kucakladı. Kaz sevincinden az kalsın bağıracaktı, fakat Fatma hemen ağzını kapadı.

— Sus be! deli misin? Duyarlarsa bu sefer ikimizi kümese tıkarlar...

Hediye kucağında, Fatma, bahçeden çıkarken ay da yükselmeğe başlamıştı. Fatma nereye gideceğini bilmeyordu. babası hemen kazı alır, tekrar hanıma götürürdü. Olsa ki Fatma olmazsa birgün kazla başbaşa kalmıyordu. Onun için, kazı kucağında sıkı tutarak kırlara doğru koşmağa başladı.

Beş on dakika böyle gittiler. Fatmanın kolları bitmişti. Fakat arkalarından onlar kovalayanlar varmış gibi geliyor, hep koşuyordu. Nihayet yarım saat kadar daha gidebildi, sonra, kolları gevşedi, kazı bıraktı, kendisi de yanma düştü. Uyuya kaldı.

Bu hikayeyi iki türlü bitirebilirim. Birincisi, derim ki:

Ertesi gün kesecekleri için, kaza biraz daha yem verip biraz daha semizlenmek isteyen evsahipleri gece inip bakıyorlar. Kaz yok, hemen anlıyorlar, kaçmış! diyerek bahçe kapısından fırlıyorlar ve aramağa koşuyorlar. Az gidiyorlar, uz gidiyorlar, biraz sonra kazla Fatmanın yanyana, ay ışığı altında, çimenlerin üzerinde uyumakta olduğunu görüyorlar. Hemen ikisini yaka paça tutup eve getiriyorlar. Sabahı beklemeden kazın boğazına bıçağı dayıyorlar, Fatmaya da bir temiz dayak atıyorlar.

Fakat, mademki bu bir "Gülünçlü hikâye" bunun sonu daha başka olmalı:

O gece oradan bir değirmenci geçiyordu. Yolda o iki vücudu görünce şaşırđı kaldı.

[.....] Büyük bir el arabası yaptırıp bayırdaki kazı bunun içine koyup her akşam bayırda gezdiriyordu.

Yavuz'un Muharebeleri -1-
Azrail İle Karşı Karşıya Fayrap Oğlum Fayrap!..
Hamidiye Kruvazörünün Ölüm Yarışı Ve Yavuzun Kara Dümanı...

Yazar: ?, Nu.: 72

Karadenize doğru

BÜYÜK Dünya Muharebesindeyiz. Rusların Karadeniz zıhlılarile hemen hergün çarpışıyoruz,.. Kânunusani 915 de donanma kumandanı Hamidiye suvarisine şu emri veriyordu:

“Sinoba kadar sahili tarassut Sinoptan da telsiz fen memuru Alman Haynkeyi alarak İstanbula dönülecek...”

Geceye doğru yola düzüldük, İstanbul boğazından çıktık... Deniz çok sakin, süt limanlık... Ortalık çok karanlık... Herkes top başında ve iş başında; daima muharebeye hazır bir halde... Düşmanı araştıran gözcülerimiz gecenin karanlıklarını makaslayarak bir şeyler görmeğe çalışıyorlar... En çok korkulan şey, düşman muhriplerinin karanlıklar içinde görünmeden bize yaklaşarak birdenbire hücumu... Maazallah mahvolduğumuz gündür... Arasına telsiz makinesi vuruyor, ta kendileri: Rus harp gemilerinin telsiz işaretleri. Lakin uzaklarda.. Acaba neredeler?. Hepimiz heyecan içindeyiz..

Sevimli ve şirin Hamidiyemiz karanlık gecenin sessizliği ve ışsızlığı içinde denizi yarararak yakamozlar saçıyor ve tıpkı bir kuyruklu yıldız gibi hedefine doğru yürüyor... Geminin hertarafında büyük bir sessizlik... Aynizamanda, dışardan gözükmemek üzere hertarafı kapatılmış bir ışsızlık vardı... Yalnız arasıra kumandanın makine dairesine verdiği emrin çan sedaları sessizliği yırtıyor... Kahraman askerlerin bir kısmı vardiyada, bir kısmı da sakin ve müsterih oluyordu...

Biraz sonra Hamidiyenin yolunu değiştirdiğini hissettik, anlaşılın; kumandan düşman zıhlılarına rasgelmemek ve kendini onlara göstermeden Sinoba gitmek ve verilen vazifesini tehlikesizce yapmak için yolunu değiştiriyordu...

Yolda giderken İstanbuldan ve Yavuzdan şu telsiztelgrafı aldık: “Düşman casusları Karadenize çıktığınızı haber almıştır...” Hakikaten biz boğazdan çıktıktan sonra düşman zihlilerinin telsiz muhabereleleri de işlemeğe başlamıştı. Herhalde Ruslar Sivastopoldan çıkarak bizi avlamak için yolda idiler. Midilli kruvazörü de bizden birgün evvel İstanbuldan hareket ederek Trabzona gitmişti. Dönüşte 26 Kânunusani sabahı aldıkları emir mucibince Sinop önünde buluşacaklar ve beraberlikte İstanbula döneceklerdi.

Bir manevra

Yirmi altı Kânunusani gece yarısı Sinoba geldik... Alacağımız telsiz zabitini derhal gemiye aldık... Zabit bize şunları söyledi:

“Rus harp gemileri bugün öğleden evvel Sinop önünde göründü...”
 Sonra düşmanın Garp cihetine doğru gittiklerini söyledi. Yay canına! Demek yolda iken işittiğimiz telsiz işaretleri doğru imiş... Herifçi oğulları Sinoba kadar gelmişler, ama bizim kumandan onlardan akıllı çıkarak gözükmeden ve kendini belli etmeden gece yarısı Sinoba gelmişti... İyi ama şimdi ne olacak? Eğer Ruslar bizim Sinopta olduğumuzu duyarlarsa iş fena. Limanın etrafını abluka edecekler demek... Yoksa İstanbul boğazının ağzını kapatmağa mı gittiler?.. Herhalde oldukça eğlenceli ve tehlikeli işler olacağı gözüküyor.. Lakin hepimiz demir gibiyiz, soğuk kanlıyız...

Suvari telsiz memurunu aldıktan sonra Hamidiyeye yol verdi. Gemiye Sinobun şarkında bir yere demirledi... Şimdi düşmanın nerede bulunduğu dair yeni havadis bekleyordu...

27-28 Kânunusani gecesi düşman ablukasını yarararak Garbe doğru büyük bir cesaretle demir alıp engine açıldı.

28 Kânunusanisabahı Cenup istikametinde Trabzondan dönen Midilli kruvazörümüzü gördük. Hamidiye Midilliyi görür görmez üzerine doğru yol vermişti!

Tam bu sırada, Midillinin arkasından ve uzaklardan birçok harp gemilerinin dumanları çıkarak geldiklerini gördük. Midilli çok yollu olduğu için onu kolay kolay yakalayamıyorlardı... Uzaklardan geliyorlardı. Ruslar en yollu muhriplerini öne koymuşlar, Midilli ile temas kesmemeğe çalışıyorlardı... Saat 8.45 vardı. Hava çok güzel ve açıktı. İşte Hamidiye hiç beklemediği

halde Rus gemileriyle karşılaşmıştı. Düşman Hamidiyeyi görür görmez hemen iki kruvazörlerini Hamidiyenin üzerine çevirdi. Midilli için farkına vararak sür'ati az olan Hamidiyeden düşman kuvazörlerini üstüne celp için Rusların üstüne yürüdü. Midilli Hamidiyeyi uzaklaştırmak ve Rusları kendi ile meşgul etmek istiyordu. Halbuki, Ruslar Midillinin yaptığı bu manevraya kanmadılar. İki Rus kruvazörü yine Hamidiyeyi takip ediyorlardı. Hamidiyenin vaziyeti tehlikeli idi. Bir kere Rus gemilerinin topları Hamidiyenin toplarından büyük ve uzun çaplı idi. Sonra sür'atleri de birbuçuk mil kadar fazla idi... Hülâsa vaziyet Hamidiye için felâketti...

“Fayrap, oğlum, fayrap !”

Kazan? Önünden canlı, canlı sesler işidiliyordu. Ateşçiler çır, çıplak bir halde ellerinde kürek habire ocaklara kürek kürek kömür atıyorlardı... Makineler, sanki koşucu bir atlet nefes alır gibi, ses veriyorlardı... herkesi bir heyecan kaplamıştı.. Güzel Hamidiye bacalarından kesif kara dumanlar çıkararak kara denizin mas mavi sularını bir ok gibi yarararak İstanbul buğazına doğru yürüyordu... Ne olacaktı? Ruslar yavaş yavaş yaklaşıyordu... Ya maazallah makinelerde bir arıza oluverirse?...

Azrail bizimle yarışyordu... Lâkin, her Türk gemicisi vazifesi başında kıpırdamadan duruyor, öleceği zaman bile şerefle ölmesini bildiğini gösteren bir vakarla bekleyordu. Bütün geminin hayatı ateşçilerin elinde idi. Onlar ne kadar fazla kazanı tutuştura bilirlerse bizde o kadar süratli gidebilirdik.. Ateşçiler ocakların karşısında yanmış bir kızıl marsık gibi durmadan ocaklara kömür atıyorlar ve birbirlerine cesaret ve kuvvet vermek için de:

“Fayrap, oğlum, fayrap” diye bağıyorlardı... Çarkcılar da hep birden göz kesilmişler makinelere dikkatle bakıyorlardı. Kimisi makinelerin kızıp kızmadığına bakıyor kimisi de vafları açıp kapayordu. Doktorlar gibi nabız yokluyorlardı. Bu cehennem ve ölüm yarışı devam edecekti. Ya Hamidiye kurtulup İstanbula gelebilecekti ve yahut düşman tarafından yakalanacak ve top menziline girip dögüşe dögüşe batacaaktı.

Altı buçuk saat oluyor ki, ölüm yarışı devam ediyor. Topçular ve diğer vazifedar zabıtlar hesap ediyorlar... Aceba Rus gemilerinin Hamidiye ye ateş açmak için daha ne kadar yaklaşmaları lâzım? Hesap şu neticeyi veriyor:

Akşam ezanından biraz sonra... Şimdi Hamidiye ile Ruslar arasında on sekiz metre bir mesafe var. Ruslar yavaş yavaş yaklaşıyorlar. Bununla beraber bazanda Hamidiye Rusları geride bırakıyor...

Bütün zabıtlar ve neferler iş başında... Suvarı ve arkadaşları dürbinler elinde... Her kes, demir gibi, akibeti bekliyor.

Yavuz yolda

Öğleden sonra Hamidiyenin telsizi işlemeye başladı. İstanbulda bulunan Yavuz'a şu telsizi veriyordu:

"1924 murabbaında bulunuyorum. İki Rus kruvazörü takip ediyor. Garpten şimale doğru yürüyorum..."

Yavuz telgraf alır almaz; kumandan emir vermişti:

"Fayrap!.."

Yavuz gürültü ile demirini almağa başlamıştı... Kalın bacalarından kara ve boğucu dumanlar çıkıyordu. Buğazdan çıktı, Hamidiye ye doğru enginlere daldı...

Rus kruvazörleri Hamidiyeye onbeş bin metreye kadar sokulmuşlardı. Birparça daha sonra topçu ateşi başlayacaktı. Herkes heyecan üzerinde bekliyorlardı... Ne inatçı düşmandı! Sekiz saattir ölüm yarışı devam ediyordu.

Yavuz buğazdan çıkarak ve yüksek suratle enginlere doğru yol aldığını Rus casusları hmen telsizle Ruslara bildirmişlerdi.. Bu telsizi alan Rus harp gemileri Hamidiyeyi yakalamak üzere iken birdenbire geri döndükleri görüldü. Hamidiye de bulunanlar şaşırılmıştı... Ne olmuştu? Neden Ruslar birdenbire geri dönerek kaçıyorlar dı? çünkü; Hamidiye Yavuzun geldiğinden haberdar değildi... Meğerse Yavuzun çıktığını haber alan Ruslar papuçları toplayarak gerisingeriye kaçıyorlardı... Hamidiye düşmanlarından kurtulmuştu. Ölüm yarışı da bitmişti. Bütün gece rahat rahat yol alarak sabahleyin buğaz açığına geldi. Birde baktı ki: Yavuz buğaz açığında koca gövdesile toplarını kara denizin enginlerine çevirmiş geliyordu.

Sözüm Ona Acar Efendinin Eşek, Timsah Ve Balık Hikâyesi

Yazan: V. G., Nu.: 73

TAVŞAN avına gidipte aslan avladığını anlatan avcılar olduğu gibi hamsi tutmağa dere kenarına inip timsah öldürdüğünü söyleyen balıkçılar da vardır. İşte onlardan biri: Sözüm Ona Acar Efendi...

İsmi Acar dı: Bu, açık göz, kurnaz, zeki faka basmaz, suya düşmez demektir. Olsa ki, Sözüm Ona Acar Efendi de açık gözlükten, kurnazlıktan, zekâdan, faka basmazlıktan, suya düşmezlikten zerre kadar eser yoktu. Onun için, bütün köy halkı kendisine Acar ismini doğru bulmamışlar, başına bir de "Sözüm Ona" lağabını takmışlardı. Buna sebep olan bir vaka vardı:

Bir gün Acar Efendi (o zaman daha kendisine Sözüm Ona lağabı konmadığı için, ben de öyle söyleyeyim) evet bir gün Acar Efendi köyden eşeğine binmiş, kasabaya yumurta satmağa gitmişti. Yolda, eşeğin sırtında olduğu halde yorulmuş, öğle güneşi altında canı şöyle bir uyku çekmek istemiş. Hemen eşeğinden inmiş, büyük bir çınar ağacının dibine gitmiş, uzanivermiş... Uyku gözüne öyle dolmuş olacak ki eşeği meşeği unutmuş, uykuya dalmış.

Başiboş kalan hayvan etrafına bakınmış, efendisini de görememiş demek, "ne yapayım, ne yapayım?" demiş; sonra, efendisinin biraz aptalca olduğunu birçok kereler öğrendiği için, şöyle düşünmüş: "Muhakkak aklını evde unuttu da onu almağa döndü..." Bunu düşündükten sonra, eşek te tabanları yağlamış, şehre dağru dönmeğe başlamış.

Eşek köye girince, bakmışlar ki üzerindeki yumurta küfeleri duruyor, yani Acar Efendi kasabaya götürüp satmadı. Adamcağızı biraz merak etmişler ama, meseleyi de akıllarile kestirmişler ve eşeğin sırtındaki yumurtaları indirmek istemişler: O zaman ne görsünler: Bütün yol esnasında, eşeğin, aklını evde unutan sahibini aramak için dönerken, sıçramalarile, hoplamalarile, zıplamalarile yumurtaların hepsi kafa kafaya dögüşmüşler, parça parça olmuşlar...

Acar Efendi güneş batarken uyanmış. Bakmış eşek yok, dönmüş gelmiş köye. Meseleyi anlamış, ertesi gün tekrar kasabaya inmiş: Eşeği satmış.

Eşeği satmış ama, bütün köy halkının kendisine o günden sonra "Sözüm Ona" ismini takmalarına mani olamamış.

Köyde kendisile alay edildiğinin farkına varan Acar Efendi bu vak'anın altında kalmak istememiş, kendisinin cesaretini ve açık gözlüğünü gösterecek bir hikâye anlatmağı düşünmüş.

Bir akşam, köyün kahvesine Sözüm Ona Acar Efendinin, kollarını kabarta kabarta omuzlarını kaldıra kaldıra döndüğünü gördüler. O gün yine kasabaya gitmişti. Bu sefer, kasabaya, tek başına bir sandalda, deniz yolile gittiği için, biraz geç kalınca herkes merak etmişti. O anlatmağa başladı:

— Sormayın, ağalar, sormayın... Bugün başıma gelen pişmiş tavuğun başına gelmedi... Fakat, benim yapacağımı da yedi başlı ejderha bile yapamadı...

— Ne oldu, anlat bakalım?

— Ne mi oldu? Dinleyin de görürsünüz:

"Buradan çıktım, saat kaçtı sabahın dokuzu vardı, değil mi? öğleye doğru, kayığı bir dalgadır tuttu. Sallan babam sallan... Nihayet tam öğle vakti deniz sakinleşti, yolumun da ortasına gelmiştim. Kürekleri bıraktım, şöyle bir arkama uzanıp dinlenmeğe başladım."

Hikâyesinin burasında, o eşek vak'asını hatırlayanlardan biri sordu:

— Ne! kayık mı altından kaçtı?

— Onun gibi bir şey oldu: Dalmışım, birdenbire bir sarsıntı ile gözümü açtım. Bir de ne göreyim: Büyük bir timsah...

— Ne! timsah mı?

— Evet, timsah! hem de ta yanımda, kayığın başında, sudan kafasını çıkarmış, kayığı devirmeğe çalışıyor...

Benim yerimde başkası olsa ne yapacağını şaşırır: "Gel bakalım, Timsah Efendi, ne yapacaksan yap!" diye teslim olurdu. Fakat ben kuru gürültüye pabuç bırakır mıyım! hemen timsahın üzerine atıldım...

— Timsahın üzerine mi atıldın?

— Evet ya, bileğimde kuvvet var benim... Hayvanın boğazından yakaladım, kafasını suya soktum... Beş dakika öyle tuttum:

Timsah bir iki kere boğuk boğuk sesler çıkardı, sonra boğuldu, ellerimi bıraktım:

Suyun dibine daldı gitti...

Kimse bu hikâyeye inanmamıştı ama, herkes bir ağızdan:

— Yaşa be Acar Efendi! diye bağırıyorlar. Tevekkeli değil anan baban sana Acar ismini koymamış.. Başkası olsa senin yerinde...

— Korkusundan öbür dünyayı boylardı..

— Doğru söyledin, Acar Efendi, yaşa...

Bu vak'a böyle kaldı. Aradan bir iki gün geçti. Köyde Acar Efendinin anlattığı hikâye ağızdan ağıza uzadı ve herkes düşünmeğe başladı:

"Acaba sahiden öyle bir timsahı boğazlamış mı idi?" herkes buna inanacaktı.. Fakat şu yak'a olmasaydı!...

Bir gün Sözüm Ona Acar Efendi oltasını aldı deniz kenarına, balık avına gitti, O gün, köyün bazı adamları da, balık avına çıkmışlardı. Fakat Acar Efendi onlardan daima başka surette hareket etmek istediği için, herkes deniz kenarında, oltasını suya atarken, o çıktı yüksek bir kayanın üzerine, kayanın altı çukur bir yer olduğu için bütün balıklar oraya toplanmıştı.

Acar Efendi oltasının üzerine yemi taktı ve havada büyük bir kavis çizdikten sonra fırlattı, sulara attı. Bir iki dakika durdu. Ondan biraz uzakta bulunan diğer adamlar, arada sırada ona bakıyorlardı. Kendileri bir tane olsun balık tutamadıkları için acaba o tutuyor mu diye merak ediyorlardı.

Bu merakla yine, bir aralık başlarını ona çevirdikleri zaman Sözüm Ona Acar Efendinin, havada yuvarlandığını ve sulara doğru düşmekte olduğunu gördüler, hemen o tarafa kuştular, boğulmadan sudan çıkardılar. O zaman mesele anlaşıldı!

Sözüm Ona Acar Efendinin ucundaki yeme bir kaç balık birden hücum etmiş, hepsi ipin bir yerini ağızına alınca, balıkların ağırlığını çekememiş, elindeki oltası ile sulara yuvarlanmıştı...

Yavuz'un Muharebeleri -2-
Yelkenli Gemi Derken Koca Bir Dritnot!
2400 Metreden Birdenbire Ateş, Tam Yolla İleri..

Yazan: Kopp- K.P., Nu.: 73-74-75

BİR kış akşamı sular kararırken Yavuz demirini aldı eyavaş yavaş Boğazın hafif akıntılarını geride bırakarak KavaklaraKadar yükseldi...

Mayın tarlalarını dikkatle geçtikten sonra karadenizin engin sularına dalmış, tam yolla gidiyorduk... Bütün gece yol aldıktan sonra sabahleyin Zonguldak önüne gelmiştik. Bir parça daha yol alarak şimale doğru yükseliyorduk... Sonra bir manevra ile döneceğimiz zaman ufukta düşman torpitolarını gördük... Düşman torpitoları gözükür gözükmez Yavuz tam yolla torpitoların üzerine hücum etti.

Gürrr... Gürrr...

Yavuzun kocaman gülleleri gürleyor ve düşman torpitolarının etrafında minare gibi sular çıkarıyordu. Düşman torpitoları birdenbire ne olduğunu şaşırıp gerisin geriye dönerek olanca yollarile kaçıyorlardı. Kovalıyoruz ve bir yandan da salov salov üstüne ateş ediyoruz. O kadar zevkli, o kadar heyecanlı dakikalar ki, her salovda ha şimdi birisine vuracağız diye titreşiyorduk... Üçüncü salovda dediğimiz oldu. Düşman torpitolarından birisinin bacasının kopup uçtuğunu ve gökyüzüne kara bir dumanın fışkırdığını gördük...

Yavuz tam yolla ve karadenizin engin masmavi sularını yırtarak, köpükler saçarak, ilerliyor ve bir yandan da ateş ediyordu.

Bir parça takipten sonra düşman torpitoları yollarının fazlalılığından dolayı gözden kayboldular ve ufuklara daldılar ... Yavuz yolunu hafifletmişti, yarı yolla yürüyordu. Tam bu sırada gözcülerden biri ta uzaklarda büyük bir yelken gemisinin görüldüğünü haber vermişti... Hepimiz uzaklara bakıyorduk... Hakikaten, yelkenleri inmiş deniz üstünde, hareket etmeyen, büyük bir geminin durduğunu hayal meyal görüyorduk. 2500 metre kadar uzaklıkta idi. Kumandan emir vermişti:

— Tam yol !

Bir yelkenli!...

YAVUZ tekrar suları yarararak bir çağlayan gibi akıp gidiyordu..
Yelkenlinin üstüne doğru ...

Birdenbire gök yüzünde bir şimşek çaktı, peşinden bir gürültü: Gürrr !
İki yüz metre yanımıza bir alay gülle... Sular havaya fıskırmıştı...

Vay canına ! bu da ne idi? meğirse karşımızda yelkenli diye
gördüğümüz gemi Rusların yaptıkları ve bizim hiç aklımıza getirmedığımız
büyük dritnotlardan birisi: İmperatoriçe Marya...

İkinci, üçüncü bir ateş daha! Düşman gülleleri elli metre kadar
yanımıza düşmüştü.. İş fena, hiç şakaya gelmezdi... Mesafe 2400 metre idi...

Yavuz hemen vaziyet aldı, bu yeni düşman gemisine bir salov, bir
salov daha çaktı... Lâkin mermilerimiz bu mesafeye yetişmemişti. Ufukta
tekrar şimşekler çaktı, hepimiz azap içinde idik: Ha gülleler geliyor ha
gelecek!...

Tekrar yanımızda su sütunları yükseldi.

Aman bre ! Durmayalım, artık top haricine çikalım.

Yavuzun kumanda köprüsünde kumandalar gürlemeğe başladı:

— Tam yolla ileri!

— 180 derece iskele!

Heman koca Yavuz olduğu yerde bir oyuncak gibi zikzaklar çizerek
dönmeğe ve tam yolla ilerlemeğe başladı. Aman Allah! bu ne manevra idi!
bunu ancak Yavuz gibi bir gemi yapabilirdi. Bir an içinde düşmanın hedefini
bozdu ve kılına hata gelmeden manevra yapıp dönmüştü. Kumanda
köprüsünden kumandanlar arkada bıraktıkları bu koca düşman gemisine
endişeli endişeli bakıyorlardı.

Düşma gemisi de yollu idi. tam yirmi beş mil üzerinden yürüyordu.
Dümbünlerimizle baktığımız zaman düşman gemisinin baş tarafında, suları
yararak köpükler saçarak, anudane bizi kovaladığını görüyoruz... Şimdi ne
olacak? O kovalıyacak, biz kaçacak mıyız? İnsan kızıyor ve sinirleniyor. Bu
düşman gemisine bir şey yapmalı her halde... Şununla bir tutuşmalıyız.
Yavuz yüksek sür'at sayesinde bir manevra yapıp kendi topları dahiline
girmeli ve bu müthiş heyulâyı tepelemeli... Yavuz öyle, kolay kolay bu dritnot
efendiye meydanı bırakamaz. Her halde bu babaconun başına bir iş
açmalıdır... Biz bunları düşünürken kumanda mevkiinden bir emir:

Telsiz telgrafla Karadeniz boğazından serian bir tayyare istiyordu.

Tayyareyi bekliyoruz

DEMEK kumandanımız tayyare ile düşman üzerine saldıracak ve sonra kendisi de bir manevra yapıp bu ejderhayı haklıyacaktı... Doğrusu mükemmel... İşte taarruz plânı bu..

Yavuz mütemadiyen son sür'atle İstanbul boğazına doğru yürüyor, çarkçılar ve ateşçiler durmadan çalışıyorlar... Düşman gemisini geride bırakıyoruz. Bir yandan yol alıyor ve düşmanı bize doğru çekiyoruz, bir yandan da dört gözle tayyareyi bekliyoruz. Hepimizin gözleri havada: Ha geldi, ha gelecek . . Düşman durmadan bizi takip ediyor, bırakıp gideceğe benzemiyor. Hoş biz de bu halden memnunuz... İçimizden "şimdi görürsün? Hele bir tayyare gelsin..." diyoruz..

Üç saattenberi de dritnot bizi takip etmektedir. Tam üç saat ...

İyi, pek âlâ; lâkin şu bizim tayyare daha halâ ortalıkta yok . . . Şimdiye kadar gelmesi lâzım idi. acaba ne oldu? Başına bir kaza mı geldi?

Gözlerimiz gökyüzünde, mütemadiyen bu yırtıcı kuşu arıyoruz, halbu ki tayyare değil bir kuş bile yok... Ümitlerimiz kesiliyor. Bir yandan tam yolla giyoruz.

Yavuzun Muharebeleri

Bize yardıma gelen tayyare kazaya uğrayor, Onu kurtaralım derken Rus gemisi bize yaklaşıyor...

DÜŞMAN peşimizde durmadan, bıkmadan kovalıyor. Ne olur, ne olmaz, yürü Yavuz, ya tayyare gelmezse?... Lâkin, şimdi yüreğimizi başka endişeler kapladı. Ya biz böyle Boğaza doğru giderken tam Boğaz ağzında da Rus gemileri vaziyet alıp bizi önlerlerse, o vakit ne olacak?

Doğrusu o vakit halimiz duman olur... Peşimizde İmperatoriçe Mariya, önümüzde de başka efendiler olursa bu sargının içinden çıkmak güç olacak... Vay canına! Yoksa Ruslar bizi tuzağa mı düşürdü?...

Yine ümidimiz tayyarede, bir yandan da önümüzde Rus gemileri çıkacak mı diye hep birden göz kesilmiş bakıyoruz...

Yavuz durmadan ilerliyor ve bir saat gibi işliyor. Peşimizdeki düşman zırhlısını geride bırakabiliyoruz. Lâkin, bu herif bizi durmadan takip ediyor.

Telsiz makinemizle en ufak şeyleri dinleyorz. Rus dritnotu Sivastopol ile görüşüyor.. Hiç şüphesiz vaziyeti bildiriyor. Sevinci o kadar çok ki, Yavuzu haklayacağını ve peşinde olduğunu bildiriyor.

Ah şu bizim tayyare bir gelse... Sana gösteririz ama... O da kayıp mı oldu ne oldu? Hele bir gelsin, o vakit Yavuzun manevrası ne demek anlarsın?..

İkinci oldu.. Yarış devam ediyordu.

Tayyare bulundu, ama...

TELSİZ telgrafla uzaklardan düşman telsiz seslerini işitiyoruz: demek Boğaz önünde kimsecikler yok... Acaba bizi kandırıp manevraya mı düşürmek istiyorlar?...

Peki farzedelim ki boğaz önünde düşman gemileri var, bu suretle önümüz ardımız kesilmiş olsa ne olacak? Her halde kumandanımız buları hesaba katmıştır. Ne olacak? Büyük bir yarma hareketi yapacağız. Nihayet gırtlak gırtlığa düşüşeceğiz... Sonra? Orası meçhul...

Deniz dümdüz, ufak bir dalgacık bile yok... Sıcak çok... Yavuz durmadan son yol ile gidiyor. Rus düşmanımız da peşimizde. Bize yetişip top menzili dahiline girip bize top atacağım diye habire fayrap edip son sür'atıyla yürüyor. Bizim metelik bile verdiğimiz yok... Çünkü, görüyoruz ki bizim yolumuz ondan fazla. İstedığımız zaman önü açabiliyoruz.

Gözcülerden biri direktten haber veriyor:

— Anadolu sahilindeki deniz üstünde bir şey var... Kumandanlar dürbünlerini o tarafa çevirmişler, bakıyorlar... Acaba düşman tahtelbahiri mi nedir? Sür'atle yaklaştığımız için biraz sonra bir deniz tayyaresi olduğunu gördük, meğersebize yardım diye gelen tayyare efendi değil mi? Hem de ta kendisi...

Hay kör talih hay! "İmperatoriçe Mariya" hazretlerine ders veremeyeceğiz, hücum pilânımız kaldı demek... İmperatoriçe hazretleri talihli çıktı. Lâkin şimdi, ne olacak? herifçi oğlu peşimizden habire geliyor, tayyare efendi de denizin üstünde büzülmüş bir marti gibi suların akıntısına takılmış duruyor.. Bunu böyle bırakmak olmaz, yedeğimize de alamayız... Bakalım kumandanlar ne yapacak? hepimizde bir asabiyet; yüzlerimizi geriye

döndürüyor ve dişlerimizi gıcırdatarak İmperatoriçe Mariyaya kızıyoruz. O, yine durmadan geliyor; herhalde, o da dürbünlerle bu tayyareyi görmüştür.

Tayyarecileri nasıl kurtardık?

Durmadan deniz tayyaresinin üstüne gidiyoruz. Düşman yetişmeden bu tayyareyi kurtarmak lazım. Denizin üstünde hareketsiz kalan bu zavallı deniz kuşunu kurtarmak gerek, yoksa Ruslara mükemmel bir av...

Kumandanlar emirler veriyor geminin baş güvertesinde hareketler başladı. Askerler halatları büyük topların namlılarına bağlıyorlar ve topları aşağı indiriyorlardı. Toplardan birinin ağzına da bir makara bağlanmıştı... Adeta bir vinç gibi tertibat yapılmıştı.. Bu iş o kadar çabuk oldu ki, hem sür'atle tayyarenin üstüne gidiyoruz, hem de bunları yapıyorduk.

Biraz sonra deniz tayyaresinin yanına geldik. Tayyarenin içindekiler endişeli gözlerle bakıyorlardı. Kolay değil, ya biz görmeden geçip gitseydik halleri ne olurdu? Ölüm muhakkaktı...

Yavuz stoper etti. Hemen tayyareye halatlar atıldı ve tayyare mükemmel bir surette alelâcele bağlandı. Sonra, büyük topun namlısını yavaş yavaş yukarı kaldırarak bir vinç gibi, koca tayyareyi güverteye aldık... Bu işte hiç müşkülât çekilmemişti, hem de beş on dakika içinde her şey olup bitmişti... Bu hareketler olurken bir yandan da, endişeli endişeli, peşimizden gelen İmperatoriçe Mariya hazretlerine bakıyorduk.. O, durmadan bir yandan fayrap etmiş geliyordu.

Artık tayyareciler kurtulmuşlardı biz de tam yolla yürümeğe başladık...

Tekrar yarış !

Tayyarecilerin verdikleri malûmata nazaran: Uçtuklarından biraz sonra motorları bozulmuş ve denize inmek mecburiyetinde kalmışlardı.. Ne feci bir şey! Kimsesiz denizde kalacaklarmış... Bu tesadüfe hayret ediyorlar ve yeniden dünyaya gelmiş gibi seviniyorlardı.

Artık tehlike kalmamıştı. İmdi çok yakınımıza yaklaşmış olan Rusun elinden kurtulmak lâzımdı.. Tayyareyi alırken durduğumuz için ateşçiler hemen kazanları faryap etmişlerdi. Bu sebeple son sür'atle yürüyorduk.

Bütün makineler tam bir yolla durmadan çalışıyordu.

Yavuzun Muharebeleri

Yavuzun güğertesinden tekrar denize düşen tayyareyi kurtarmağa çalışırken Ruslar bizi top ateşine tuttular.

MAKİNELER okadar sur'atli işleyordu ki koca Yavuz tir tir titreyordu. Uskurlar bütün şiddetlerle denizi dövüyor. Yavuzun kıcı sulara gömülmüştü, deniz arkasında sanki bir tepe gibi idi.

Yarış tekrar başlamıştı Ruslar ne olduğunu şaşırılmışlardı. Onbeş dakika kadar durduktan ve geminin güvertesine birşeyler aldıktan sonra yine gidiyorduk..

Yetiş bakalım! İmperatoriçe Mariya hazretleri; haydi bakalım! Yavuz o kadar güzel ve keyifli gidiyordu ki, insan onun çalımına hayran oluyordu..

Buğaza altmış mil kalmıştık... Vay canına! Rus durmadan daha hâlâ geliyordu. Ümidini kesmemişti, daha nereye kadar gelecek diye merakla bekleyorduk.

Beklenilmeyen bir şey

Kara Deniz buğazının ağızı gerek Ruslar tarafından gerek bizim tarafımızdan dökülen mayinler ile doluydu... Bazan Buğaza girmek için o kadar müşkilata uğrayorduk ki ekseriya torpidolarımızı çağırıyor ve, onlar önde mayinleri tarayarak yürürken, biz de peşinden gidiyorduk... Başka türlü gitmenin imkânı yoktu. Maazallah birdenbire bir mayine çarparak uçmak tehlikesi vardı. Biz bunları bildiğimiz için hemen kumandanımız İstinyede bulunan torpidolarımıza telsizle emir vermişti. Biz Buğaza altmış mil kakar yaklaştığımız zaman "Muavenet imilliyе" ile diğеr bir iki torpidomuz da uzaktan gözükmüşlerdi. Torpidolar bize doğru hızla gelirken birdenbire durdular. Aceba neden durmuşlardı ?...

Muhakkak hiç görmedikleri devasa "İmperatoriçe Mariya" hazretlerini görmüşlerdi! veyahat Yavuzun kumandanı onlara dur emri vermişti.

Artık hiç tehlike kalmamıştı... İmperatoriçe Mariyanın bize yetişmesine imkân yoktu. Ah, kör olası şeytan! ne olur şu tayyare bozulup denize

düşmeseydi ne güzel bir muharebe yapacaktık! Doğrusu, bu suretle dönmemize kızılıyordum. Muhakkak Yavuz büyük manavra kabiliyeti ve hambaralarının fevkalâde infilakı dolayısıyla her halde bu düşman efendiye bir ders verebilirdi.

Tam bu düşüncelere daldığım sırada büyük bir gürültü oldu... Kuvvetle denizleri yarararak giden Yavuz birdenbire tornistan ederek aksi tarafa gitmeğe başladı.

Ne oluyorduk?

Ben baş taraf top tarentlerinin yan tarafında duruyor, önümüzde ve uzaklarda bulunan torpidolarımızı seyrediyordum. Birden geminin içi karıştı... Düdükler ötmeğe başladı... Uzakta bulunan torpidolar da olanca hızlarıyla bize doğru yol almışlardı.

Yerimden fırladım, bir de ne göreyim? gemiye aldığımız ve bağladığımız tayyare haladı kopararak denize kaymamış mı? Şimdi ne olacak?

Kumanda köprüsünde bulunan suvari emirler veriyordu Topçular toplara gülle dolduruyordu.

Ben de o tarafa doğru koştum, tayyare denize düşmekle beraber evvelce gemiye almak üzere ortasından bağladığımız demir halat yerli yerinde, aynı zamanda da tarentte ki topa bağlı bulunuyordu.

Demek halat laşka olmuş, Yavuzun suratile hasıl olan sıkı rüzgâr tayyareyi yerinden oynatmış ve halatları gevşeterek denize kaydırmıştı. Lâkin iş felaketti! Tekrar tayyareyi güverteye almak lâzımdı. Hep bize bunlar vakit kaybettirecekti. Hepimizde bir heyecan başlamıştı. "İmperatoriçe Mariya" habire fayrap etmiş üzerimize geliyordu. Her halde herifçi oğulları dürbünleriyle bizim ne yaptığımızı görüyorlardı...

İşin felaketi tam bu sırada bir düşman tahtelbahiri bizi avlarsa ne olacaktı? Gözcülerle beraber hepimiz gözlerimizi etrafa dikmiş bakıyorduk.

Torpidolarımız bize kadar gelmişlerdi. Onların yardımile tekrar tayyareyi Yavuzun güvertesine aldık, lâkin bu sefer evvelki kadar kolaylıkla değil. Bu iş, nedense bizi epeyce uğraştırdı. Aradan da bir hayli vakit geçmişti. Kumandan bir yandan çabuk olmamız için emirler veriyordu.

Karşılıklı top ateşi

Tam bu sırada gökyüzünde bir şimşek açtı. Ha! tamam! Hep birden bekliyoruz: üçyüz metre kadar sağımıza güllerle düşür. Her biri, minare gibi yükseliyordu. Durduğumuz yerde bu olurmu? muhakkak ikinci salvo üzerimizde... İkinci salvoya meydan kalmadan tayyareyi güverteye almışık. Yavuz birdenbire bir keklik gibi harekete geçti yılan gibi zikzaklı manavralar yapmağa başladı. Bir gök gürültüsü ve bir şimşek daha, Rus efendilerin ikinci salvosu geliyordu. Ama, geç kalmışlardı. Çünkü, Yavuz harekete geçmişti. Düşman mermileri epeyce uzaklara düştü. Peşinden üçüncü bir salvo.. Vay canına! mermi parçaları güvertemizi bir domuztopu yalar gibi yalayarak geçti.. Hepimiz iş başındayız, herkes heyecan içinde..

“ah, gözü kör olası! ne olur, bir de biz ateş etsek!...” dememe kalmadı, Yavuzun topçu kumandanı şu emri veriyordu:

Mesafe 18000, salvo ateş!

Toplar hep birden gürledi... Meğerse, Yavuz büyük bir maharet ve manavra ile düşmanın topçu menziline girmiş.. Şimdi karşılıklı topçu düvellosu başlamıştı. Tam bu sırada Rus devinin baş tarafında bir duman ve alev sütununun yükseldiğini gördük... Topçularımız İmpatoriçe hazretlerinin saçları arasına bir mermi yapıştırarak tuvaletini bozmuşlardı.

Artık akşam olmuş, sular kararıyordu. Muharebe durmuştu. “İmpatoriçe Mariya” aldığı yaranın tesirile gecenin karanlıkları içinde kaybolup gitmişti.

Saate Kurşun Atan Antikacı İle Ayşe Nine

Yazan: V.G., Nu.: 74

AYŞE Ninenin evinde çok eskiden kalma büyük bir divar saati vardı. Saat o kadar eskiydi ki üzerinde kurt yenikleri, tahta kurusu yuvaları, sinek lekeleri dolu idi. Fakat bütün köyde Ayşe ninenin bu saatinin çok kıymetli olduğunu söylerlerdi. Bilmem neymiş, neymiş te bundan üçyüz, dörtyüz sene evvel yapılmış, o zamanki ustaların elinden çıkmış... Saatçi bu saati yapmak için on sene uğraşmış... Tahta cevizmiş... İçinin aletleri sağlam bir madendenmiş... Daha bir çok şeyler...

Fakat, bütün bunlardan yalnız Ayşe ninenin haberi yoktu. O, odasının bir köşesine koyduğu bu saate hiç ehemmiyet vermez. Suratına bile bakmazdı. Çünkü, bütün gün ona bir defa bile olsun saate bakmak lâzım olmazdı. Sabahleyin horozların sesile uyanır, kalkar, evde kendisinden başka kimse olmadığı için, bahçeye çıkar, tavuklarına yem verir odasını siler, süpürür, sonra, yazsa bahçesinde sebzelerle uğraşır, kışsa ocağının başında yün bükerti. Yemeklerini saate bakarak değil karnının açlığına bakarak yerd. Gecede yine saatle değil, gözlerine dolan uykuya göre erken veya geç yatardı. Onun için, Ayşe ninenin saate hiç ihtiyacı yoktu. Fakat, yalnız yaşadığı odasında saatin sesine alışmıştı. Sanki saat kendisine bir arkadaşlık ediyordu. Onun için, saati ara sıra kurardı. Ara sıra diyorum, çünkü saati aklına gelip kurması için onun durması lâzımdı. Saatinin durduğunun farkına varan, Ayşe nine anahtarı eline alır, ayağının altına bir iskemle çekerek saatin önüne geçer yavaş yavaş kurmağa başlardı. Saatde "Tiktak! tik tak" yaparak işlerdi... Ta bir daha yorulup ta duruncaya kadar...

Bir gece Ayşe Nine ocağının başında uyuya kalmıştı. Rüyasında çok güzel birşey görüyordu. Uyandıktan sonra bile yine sanki rüyasını tekrar görmek ister gibi gözlerini kapamıştı. Fakat, birden, kulağına bir şey çarptı:

Biraz öteden, "Çıt, çıt, çıt" bir ses geliyordu. Gözlerini o tarafa çevirdi: Saatin bulunduğu taraf. O zaman anladı: Saatin tahtasının içinde kurtlar vardı ve tahtayı kemiriyorlardı.

O zaman, Ayşe Nine yi bir düşüncedir aldı:

Ya saat böyle eskiye sekiye birgün kırılır dökülürse... O zaman kendisine kim arkadaşlık edecekti!.. Ayşe Nine bu saatin sesine öyle alışmıştı ki!

"Ne yapayım, ne yapayım?..." diye sabahı etti. Sabah olunca komşularına işi açtı:

— Yahu, dedi, bizim saate ağaç kurtları ariz olmuş, tahtasını kemirip duruyorlar. Ne yapayım? Bu bana eskiden yadigâr kalma bir saat... İsterim ki ben ölmeden o ölmesin.

Komşuları da bir düşünce almıştı:

Ayşe Ninenin elindeki bu kıymetli saati o öldükten sonra, herkes nasıl edip te kendisine mal etmeyi düşünüyordu. Şimdi eğer saat eskiyecek olursa böyle kıymetli bir mal ellerinden kaçacaktı.

Onun için, herkes Ayşe Nineye bir akıl öğretmeğe kalktı:

Birisi:

— Gazle, ispirto ile yıka: Kurtlar ölsün diyordu.

— Hayır! yapamam: Ya tahtası kararırsa?

Onun üzerine başkası atıldı:

— Ben sana bir akıl vereyim mi? En iyisi, sen onu ocağın yanından kaldır, soğuğa koy. Orada, böcekler soğuktan uyuşurlar...

— Hayır! onu da yapamam: Ya saatimin aletleri paslanırsa!..

Ayşe Nine evvelden hiç ehemmiyet vermediği bu saati şimdi de lüzumundan fazla kıymetli buluyordu.

En son birisi:

— Sen beni dinle, Ayşe Nine, dedi: Saati al, güneşli bir günde, pencerenin önüne çıkar, iple bağla, güneşe koy: Orada kurtlar ölür...

Ayşe Nine de bu fikri hepsinden iyi bulmuştu:

— Hay Allah senden razı olsun, oğlum! dedi. Aklınla bin yaşa! neye bunu daha evvel söylemedin...

Ayşe Ninenin evinin tam önünden tren yolu geçirdi. O gün geçen trenin bütün yolcuları başlarını kaldırıp pencerenin önünde asılı saate baktılar: pencerenin önüne, güneşe karşı, kabak asıldığı görülmüştü ama büyük bir divar saatinin asıldığını şimdiye kadar kimse görmemişti:..

Ertesi gün Ayşe Ninenin evine garip kıyafetli bir adam geldi. Kapıyı açınca Ayşe Nine sordu:

— Ne isteyorsunuz?

— Sizin, eski saatinizi alacağım.

— Fakat benim saati satacağımı kim söyledi?

— Kimse söylemedi ama, ben almak isteyorum... Ne isterseniz vereyim...

Ayşe Nine adeta şaşırmişti. Herşey aklına gelirdi ama, bu eski püskü saati alacak birisi bulunduğu aklına gelmezdi. Biraz düşündü, sonra

Mademki bir kere bu söz ağzından çıktı, dedi, ver bakayım elli lira...

— Peki, al şimdi vereyim.

Ayşe Nine daha fazla şaşırdı:

— Şey!, yani... Yüz lira isteyecektim... Elli lira dedim...

Adam biraz durakladı "Olur" dese bu sefer kadın yüz elli isteyecekti.

— Saati bir kere daha göreyim de, dedi.

Ayşe Nine önde, adam arkada, odaya girdiler. Beraberce, kırılmasın, bir yere çarpmasın diye dikkat ederek, saati pencereden içeriye aldılar. Adam, cebinden bir pertevsiz çıkardı. Saatin yanına geçti, yakından bakmağa başladı: Sonra.

— Peki, dedi, yüz lira veriyorum.

Sonra arka cebinden büyük bir tabanca çıkardı. Ayşe Nine hem korku hem de hayretle baka kaldı, bir iki adım geriye çekildi.

— Çat! pat!

Tabancadan küçük küçük iki kurşun çıktı ve saati deldi.

Ayşe Nine:

— Ay! diye bağırdı. Sanki vurulmuştu.

Adam:

— Saate acıma, dedi. Sende bu akıl olsa bunu benden evvel sen yapardın:

Bu küçük kurşunla hem saatin içindeki kurtlar öldürülür, hem de saat daha fazla eskitilerek antikılığı fazlalaştırılır. Ben bir antikacıyım. Buna bir iki kurşun daha attıktan sonra üçyüz, dört yüz liraya satacağım.

Çıldırın Devekuşu

Anlatan: Vedat Galip, Nu.: 75

KENAN macerayı ve tehlikeli şeyleri seven bir gençti. Küçüktenberi zihninde bir fikir vardı:

Afrikanın veya Asyanın vahşi hayvanlarla dolu olan esrarengiz memleketlerini dolaşmak, oralarda tehlikeli aylar peşinde, romanlarda olduğu gibi, bir hayat yaşamak.

Kenanın bu hevesi kendisine coğrafya ve arz bilgisi derslerini sevdirmişti. Lise tahsilini İstanbulda bitirdikten sonra Almanya'ya gitti, orada da tabiiye bilgilerini kuvvetlendirdi. Üç sene sonra memleketine döndüğü zaman, ne vakittenberi zihnini işgal eden fikri başarmağı düşündü: Asyada seyahate çıkacaktı.

Hazırlıklarını birkaç günde bitiren Kenan biraz sonra Hindistan yolculuğuna çıkmıştı.

Hindistanda tamamilen bir macera hayatına atılmıştı: Orada tetkikata çıkmış olan bir İngiliz grubu ile birleşti ve vahşi hayvan avlarına başladılar.

Fakat, Hindistanda Kenanı en fazla alâkadar eden şey filler, aslanlar, kaplanlar değil, tehlikesiz fakat yabani, bizim memleketlerimizde görmediğimiz hayvanlar olmuştu.

Bunlardan biri devekuşu idi. Bu büyük kuşu oranın yerlileri gayet şaşılacak bir surette avlıyorlardı. Garip düdükler, kavallar, tamburlar çalarak, ısıklar öttürerek, anlaşılmaz bir surette söylenen şarkılarla devekuşunu tutmak kabil oluyordu. Elllerinde en birinci silâhlar bulunan, vahşi hayvanları nasıl tuzağa düşürmesini bilen Avrupalı avcılarının bir türlü tutamadıkları devekuşları Hindistanlıların böyle garip hareketleri ile ele geçiyordu...

Kenan bunu çok merak etmişti. Arkadaşlarından bir İngiliz avcısı ona meseleyi anlattı:

"Hindistanlıların bu işte maharetleri hayvanı hipnotizme etmeleri, yani bakışlarıyla, hareketleriyle, sözleriyle uyutmalarıdır. Buranın adamları bu san'atta mahirdirler. Hayvanları uyuttukları gibi insanları da böyle esir ederler..."

Kenan bu hipnotizma meselesini çok merak etmişti. Bu san'atı o da öğrenmek isteyordu. Bu esrarengiz memleketin bütün sırlarını anlamak hevesinde idi.

Tehlikeden korkmayan ve macerayı seven genç çocuk bu merakında ısrar etti ve birgün, bir Hint fakirinden, hipnotizma denilen bu sırrı öğrenmiş bulunuyordu.

İlk tecrübelerini kedilerin üzerinde yaptı, muvaffak olmuştu: Gözleriyle bakınca hayvanı uyutmuştu. Diğer tecrübelerini, daha çetin bir hayvan olan keçilerin üzerinde yaptı: Onda da muvaffak olmuştu. Nihayet bir gün, ihtiyat olmak üzere tufenginide omuzuna alarak, devekuşlarını uyutmağa çıktı.

İngiliz arkadaşlarını hayrette bıraktı:

Çünkü, bir iki şarkı ve birkaç ıslık sesile ve gözlerinin bakışı ile bir devekuşunu esir etmiş ve bir kuzu gibi yakalamıştı!...

Bir iki ay sonra İstanbul'a döndüğü zaman bütün onu tanıyanlar arasında bu haber yayıldı:

"Kenan Hindistandan dönmüş... Yanında bir alay yabani ve garip hayvanlar getirmiş... Sonra da, Hint fakirleri gibi türlü garip şeyler biliyormuş..."

Kenan, Hindistandan dönerken, orada tuttuğu birçok garip hayvanları da beraber getirmişti. Bu suretle, evinde adeta bir "garip hayvanlar çiftliği" yapmıştı. Burada tavuskuşları, zehirli ve korkunç büyük yılanlar, yabani dağ keçileri, bir devekuşu ve bizim dilimizde ismi olmıyan daha birçok hayvanlar... Kenan bunları evinin bahçesinde ayırdığı büyük bir yerde ve yaptırdığı hasusî kümeslerde besliyordu. Fakat, devekuşu için daha büyük bir yer ayırmıştı; hayvan adeta kendi memleketinde imiş gibi ağaçlıklar içinde dolaşıyordu.

O gün Kenana gelen misafirleri arasında amcası ile amcasının kızı Leman vardı. Kenan onlara Hindistan seyahatinde başından geçen vak'aları birer birer anlatıyor, bu memleketin esrarına dair birtakım şeyler söyleyordu.

Tahsili kuvvetli, bilgisi yerinde bir kız olan Leman böyle şeylere inanmazdı. Ona göre, Hint fakirleri birer hokkabazdı, onların san'atı da birer hokkabazlıktan ibaretti. Hele Kenanın anlattıkları.. Hep birer yalandı.

Leman onun bütün anlattıklarını, dudaklarında hafif ve alaycı bir tebessümle dinlemişti. Kenan bunun farkında idi. Hikâyelerini bitirince sordu:

— İnanmıyor musun bu söylediklerime, Leman?

Kaman birdenbire cevap verdi:

— Tabii inanmıyorum... İnanılacak şey değil ki !

— Peki, sana bunları isbat edecek olursam ?...

— Beni Hindistana mı götüreceksin?

— Yok canın oraya kadar gitmeğe lüzum yok... Ben sana bütün söylediklerimi buracıkta isbat ederim...

— Yani?

— Meselâ, sen neye inanmayorsun?

— Şu senin hipnotizma dediğin şeye...

— Yani benim devekuşunu uyutarak ona istediğim şeyi yaptırdığıma?

— Evet.

— O halde kalk gidelim, tecrübeyi beraber yapalım...

Leman neş'e ile:

— Haydi! diye bağırdı.

Onların bu ateşli iddialarını zevkle seyreden Kenan in amcası burada kızma:

— Leman, dedi, iddiandan vazgeç... Tehlikeli şeylere kalkma...

Fakat o:

— Hayır! dedi, bakalım kim mağlup olacakmış...

Kenanla Leman devekuşunun bulunduğu yere gitmek için salondan çıkmalı bir kaç dakika olmuştu. Onların bahçede ki ağaçlar arasında koşa koşa kaybolduklarını gören Kadri Bey, dalgın dalgın sigarasından bir nefes daha çekti, yanındaki masada duran tablaya bastırdı ve kalktı.

Diğer odada oturan Kenan in babasının ve diğer misafirlerin yanına geçti. Onların hararetle konuşdukları bir lakırdıya karıştı. Lâf döne dolaşa Kenanın Hindistan seyahatine geldi ve onun hayvanlarından, fakirlik marifetlerinden bahsetmeğe başladılar.

O zaman, Kadri,B.Leman m bahçeye, devekuşunun yanma gideli bir saatten fazla olduğunun farkına vardı. Çocuklar hâlâ dönmemişlerdi. Tecrübelerini yapmaları bu kadar uzun sürmezdi. İçlerinden hangisi bahsi kazandıyse gelip bunu herkese ilân etmesi lâzımdı.

Kadri Bey meraka düşmüştü yanındakilere meseleyi anlattı ve hepsi birden endişe içinde, bahçeye fırladılar.

Kenanla Leman yere boylu boyuna uzanmışlar, hareketsiz yatıyorlardı. Devekuşu onların yanı başında, kanatlarını çırparak deli gibi dönüyor, dönüyordu...

Hipnotizma ya tutduğu devekuşu onun ısıkları ve şarkıları ile, delicesine hoplayıp zıplamağa başlamış ve onları korkutarak ikisini de bayıltmıştı...

**Yavuz'un Muharebeleri -3-
İngiliz Zırhlılarına Hücüm! Kaçan Kaçana...
Gök Yüzünden Gülle Mi Yağıyor...**

Yazan: ?, **Nu.:** 76-....-86

ARTIK harbin son seneleri idi. Rus orduları Kafkas cephesinde bozularak geri çekilmişlerdi. Rusların karadeniz de bulunan zıhlıları da harekettten geri kalmışlardı. Karadenizde Rus zıhlılarile boguşmamız durmuştu. Çünkü Alman ve Türk orduları bütün karadeniz sahillerini zabtetmişlerdi.

Çanakkaleyi işgal ederek İstanbula girmek isteyen İngiliz ve Fransız kuvvetleri de Türk ordusunun hücumları karşısında maglûp olarak bogaz sahillerinde tutundukları yerlerden kaçmışlardı.

Eğ̈e denizine doğru:

Filo kumandanı birgün bütün, torpidoların ve zıhlıların marmara denizinde toplanmalarını emretmişti... Bu emri alan suvariler Yavuzla beraber gemilerin Marmara denizinde manavra yapacaklarını zannetmişlerdi.

Bütün kravözerler ve torpidolar Yavuz başta olmak üzere marmara açıklarında toplanmışlardı. Yavuzda bulunan amiral suvarilere işaret verdi.

Suvariler motorlarına ve sandallarına binerek Yavuzla gelmişlerdi.

Suvariler kulak kesilmiş amiralin manavra için vereceği emirleri dinlemeğe hazırlanmışlardı. Amiral söze başladı:

“Yarın gece Çanakkale buğazından dışarı çıkılacak. İmroz adalarına doğru bir akım yapılacaktır. Binaenaleyh: her suvarı arkadaşına verilecek olan plan mucibince hareket etmesini emrederim... Bu emrim gayet mahremdir..”

Suvariler işi anlamıştı... Zannettikleri gibi bu ictima marmarada toplanıp ateş talimi yapmak için değildi.

Suvariler planlarını almışlar ve yerli yerine gitmişlerdi. Yalnız Midilli kravazöründen bir zabıt amiralin yanında kalmıştı. Amiral bu zabite evvelce

vermiş olduğu emrin ne suretle yapılıp yapılmadığını soruyordu. Bu zabitin vazifesi şu idi.

Midilli İmroz adası koyunda bulunan İngiliz monitorlarına hücum edecek ve onları top ateşile batırmadan harap edecek, sonra yanlarına yanaşarak onları bir motor gibi arkasına bağlayarak sürükleyip İstanbula getirecekti.

Bu vazifeyi alan zabit yirminci asır deniz muharebelerinde böyle bir işin mümkün olamayacağına kani idi. Hatta bu fikrini amirala dahi söylemişti. Nasıl olurdu: Düşman gemilerine nasıl rampa edilirdi. Düşmanın elleri armut düşürmüyordu ya.. Mamafihye; bu zabit filonun kumandanı bulunan Alman amiralından aldığı emri yerine getirmek mecburiyetinde idi. Nihayet amiral öyle emrediyordu.

Monitorları peşine takıp getirecek olan zabit gemilerden kırk tane cesur ve gözü pek asker seçmişti. Bu askerleri baltalarla, bombalarla techiz etmişti. Sözde bunlar düşman monitorlerine yanaştıkları zaman eski gemi muharebelerinde olduğu gibi baltalarla monitora girerek düşman neferlerine hücum edeceklerdi.

İmroza kadar gitmek bir mesele:

İstanbulda okadar çok düşman casusları vardı ki; ne gibi hareket yapılırsa hemen her tarafa bildiriliyordu. Evvelce kara denize Rusların üzerine harbe gidildiği zaman zıhlılarımızın her çıkışında Ruslara casuslar telsizlerle malûmat veriyorlardı. Bu sebeple casuslara ufak bir şüphe vermemek için harekât saklanıyordu.

Boğazdan çıkacağız iyi ama, boğazın etrafı ve adaların her tarafı deniz ejderi olan mayinlerle dolu. İngilizler lahana tarlası gibi her tarafı baş, baş mayinlerle doldurmuşlardı. Değil koca Yavuzu, ufak bir sandalın bile yürümesine imkân yoktu... Mayinler ah o mayinler... O gaddar canavarlar...

Amiral buğaz haricinde bulunan mayin tarlalarının krokilerini mahrem olarak almıştı. Tayyarelerimiz deniz üzerinde uçarak bunların yerlerini tayin etmişlerdi... Sonra İngilizlerden elimize geçen haritalarla da bu yerleri mümkün olduğu kadar işaretlemiştik.. Herşey tamamdı... Ah şu baskını muvaffakiyetle bir bitirsek !... Düşmanı habersizce bir bastırsak!

Bütün gece kimsede uyku yok !

Bütün gece sabaha kadar kimsenin gözüne uyku girmemişti. Hepimiz sevinç içindeydik... Düşmandan intikam almak. Onu ansızın bastırmak kuvvetli toplarımızla gemilerini delik deşik etmek... Sabaha kadar herkes bin bir hülya ile daldı uyandı.. Hiç birimiz korku nedir bilmeyorduk.. Mayine çarpmak! buda ne demek? hiç hiçmi korkumuz yoktu.

Ertesi gün adalar açığında bir manavra yaptık, her türlü levazimatımızı tamamladık. Casuslar, bizi durmayıp manavra yapıyorlar zannediyorlardı galiba!... Ne manavrası ertesi gün kopacak kıyamete hazırlanıyorduk.

Akşam olmuştu sular kararırken, Yavuz işaret verdi.

Topçu kumandanının ilk sesi mesafe bin altı yüz:

Ateş! Gürrr...

İSTİKÂMET Çanakkale...

Bütün ışıklar sönmüş ilerleyorduk... En önde Midilli gidiyordu. Onun peşinden torpidolar ve Yavuz.. Gece yarısı Çanakkale ye gelmiştik.. Sabahın alaca karanlığından evvel bizim mayin hatlarını geçerek dışarı fırlayacağız... Teker teker bizim mayin hatlarımızdan geçiyoruz. Ammada da dar yolmuş ha !...

Maazallah insan ufak bir dikkatsizlik yapıpda sağa, sola yol alsa ölüm muhakkak... Bu ejderlerden birisinin üzerine basmak demek hep birden bir anda havaya uçmak demektir.

Eğe denizine doğru

Yol gösteren bahriyeli mayinciler bizi boğazın haricine kadar çıkardılar.. Hey gidi Çanakkale hey!.. Sahillerinde binlerce ölü veren İngilizler nerede? Kimsecikler yok. Yalnız Mehmetcikler gecenin karanlıkları içinde siperlerin üzerinde bekledikleri gözücüyor. Bazen da ileri devriye kollarının hayaletleri göze çarpıyor... Birkaç ay evvel burası böyle miydi? Aman allah, binlerce insan her dakika birbirini boğazlıyordu. Şimdi sükûn içinde. Ebedi bir sessizlik var. İçime bir gariplik çöktü... Sanki bu topraklarda şehit düşen arkadaşlarımız bize bağıyorlardı. "İntikamımızı alınız !.." gözlerimden yaş geldi. İçimden sarsıldım.

Yavuz koca gövdesile mayın tarlalarını sıyırtıp geçti.. Midilli, şirin gemi önümüzde... Lâkin asıl şimdi sonrası tehlikeli... İngiliz dostlarımız nerede? herifci oğullarının bizim Çanakkale buğazından çıkıp hücum edeceğimiz akıllarına bile gelmez... Muhakkak... Herhalde limanlarına sığınmış emin olarak demirlemiş, mışıl, mışıl uyuyorlar... Halbuki biz geliyoruz.. Hiç ses yok.. Deniz bir çarşaf gibi dümdüz.

Torpidolar buğaz haricinde

Amiral emir vermişti torpidolar buğazın ağzında ve haricinde verilecek emre intizar edeceklerdi. Yalnız Yavuzla Midilli ilerliyordu. Midilli önde.. Daha sabaha epeyce vakit var... Amiral emir veriyor:

Tam yol:

Gemiler alabildiğine ileri atılıyor... Mayın tehlikesinden başka ne tehlike olabilir. Gecenin karanlığında görülmedik bir yerden bir torpil yiyebiliriz.

Yabancı bir ışık

Gözcüler her şeye dikkat ediyor gemide çıt yok.. Tam bu sırada uzaktan bir işaret bune? Bunlar İngiliz muhripleri direklerinin ucundaki elektrik konuşma aletile konuşuyorlar. Ama, ta uzaklarda... Demek dolaşıyorlar... Bizde ne ışık var ne bir şey... Onların bizi görmelerine imkân yok.. İşaretlere dikkat ediyoruz.. Aceba bizimi gördüler? bakıyoruz hayır, öyle acele, acele konuşmıyorlar.. Tek, tük... Demek birbirlerini arıyorlar... Telsiz telgraf merkezinde de ses yok... Düşman sükûnet içinde... Herhalde bu İngiliz muhripleri karakol gemileridir. Ne olar, ne olmaz diye adalar açığında ve buğazda dolaşıyorlar... Mamafi; epeyce bir korku geçirdik... Herhalde hedefimize varmadan bunların bizi görmeleri iyi değil nihayet bir muhrip batırmış olacağız... Bütün istediklerimiz bir anda mahvolacak.

İngiliz muhripleri birbirleriyle bir iki işaretleştikten sonra gözden kayboldular. Daha sabaha epeyce var. Sur'atle ilerleyyoruz, Artık mayın tarlalarını geçtik korku filan kalmadı, Zaten tarla marla dinleyen varmı?

İmroza gelmiştik burası İngiliz gemilerinin ve kara kuvvetlerinin merkezi sabah olmağa başlamıştı... Adanın körfezinde iki monitor koca

toplarını havaya dikmiş yatıyordu. Körfez sabahın hafif sisi içinde sessiz duruyordu. Monitorların yanında birkaç büyük nakliye gemileri gözüküyordu. Ufak tefek bir alay gemilerde vardı. Sahilde bulunan süslü ve güzel evlerin gölgeleri sakin denizi yalıyordu.

Epeyce uzaktayız. Midilli yavaş, yavaş yaklaşıyor, bizi gören yok... Yavuz adanın başka tarafına yol almıştı. Midilli burada bulunan monitorları susduracak ve arkasına bağlayıp getirecekti. Yavuz da telsiz istasyonunu ve cephanelikleri topçı ateşile berhava edecekti.

İlk gürlleme gürr!

Körfeze o kadar yaklaşmıştıki; artık mesafe bin beşyüz kadar vardı. Düşman üzerine bu kadar yakın sokulamazdı... Lâkin vazifemizi yapacaktık.

Topçılar top başında bekliyorlar ve asabiyetlerinden titreşiyorlardı. Topçı kaptanı topçı kulesinde mesafeyi tayin ile meşguldü. Midilli birden sağa döndü ve bütün toplarını körfeze munitorlara çevirdi.

Dik salvo başlayacaktı. Topçı kaptanının ilk sesi:

Mesafe bin altıyüz:

Gürrr...

Bu gürültü umulmadık şamata, sakin ve sessiz hatta korkusuz yatan körfezi ve ada halkını bir anda uyandıрмаğa kâfi idi.

Güllelerimiz yakına düşmüş hedefi bulamamıştı. Topçı kaptanı ikinci bir emir eriyordu:

Akla gelmeyen felâket, çok fenâ...

MESAFE sekizyüz:

Gürrr...

Bu seferde gülleler uzağa düşmüştü. Topcu kaptanı ve topçılar fena halde sinirlenmişlerdi. İlk salvoda nihayet hiç olmazsa ikinci salvoda hedefi bulmalı idiler... Lâkin hava sisli olduğu için mesafeyi birdenbire tahmin etmek mümkün olamamıştı. Kabahat havada idi. Biz ikinci salvoyu attığımız zaman motorların güvertesinde İngiliz zabıt ve neferlerinin koşuştuklarını gördük... Deniz kenarında da ahalinin evlerinden çıkıp kaçıştıkları gözüküyordu. İşin

fenalığı İngilizlerin top başına biran evvel gelip bize ateş etmeleri idi. Çünkü; monitorların topları şakaya gelmezdi. Bizim toplarımız on beş santimlik lâkin bu devlerin topları otuz santimlikti. Onların bir salvosu bize tesadüf ederse bizim zıhsız Midillinin dibe kaynaması hiçdendi... Acele topcu kaptanı mesafeyi bağırdı:

Mesafe bin yedi yüz:

Gürrr...

Suratle verilen emir yapılmıştı.

Düşman gemileri yanıyor

Üçüncü salvomuz tam düşmanın üstüne düşmüştü.. Dördüncü salvo gürrr! beşinci altıncı devam etmeğe başladı. İngilizlerde bize salvo yapmağa başladılar. Lâkin biz onları daha evvel bastırdığımızdan artık yapacakları işte hayır kalmamıştı, düşman gemilerinden alevler dumanlar yükseliyordu... Diğer şileplere gemilere de ateş ediyorduk.

İngilizlerden sağ kalanlar bize bir iki salvo savurdular... Bereket versin bu salvolar kısa düştü. Onlarda sis dolayısıyla mesafelerini bizim gibi iyi tayin edememişlerdi. Maazallah bu otuzluk İngiliz gülleleri üzerimize düşmüş olsalardı halimiz nice olurdu. Zavallı ince güzel midilli delik deşik olur ve denizin dibini boylardı. Midilli Yavuz gibi ve kalın zıhlarla örtülü değildi.

İngilizler son iki salvomuzdan sonra temamilen susmuşlardı. [Monitorlar kâğıt gibi yanıyor. Topcu hambaralarımız çok mahirane yapıldıklarından düşdüğü yeri demir dahi olsa kâğıt gibi yakıyor.

Monitorlarda ki İngilizlerin oraya buraya kaçıştıklarını görüyoruz. Bir yandan da denize atıyorlardı. Sahilde ahali dağlara kaçıyorlardı. Limanın içi karma karışık olmuştu.

Monitörler hem yanıyor, hem de bir yandan batıyorlardı. Diğer İngiliz nakliye gemileri de batmıştı. artık limanda gemi falan kalmamıştı. Bizim monitorları peşimize bağlayıp İstanbul'a getirmemiz de mümkün değildi. Çünkü; batıyorlardı.

Kuvvetli bir telsiz işareti:

Yavuz da adanın diğer tarafında bulunan tayyare, telsiz istasyonlarını cephane ambarlarını yakmıştı. İngilizler ne olduğunu şaşırılmışlardı. Hiç böyle bir baskın hatırlarına gelmezdi.

Tır, tır, tırrr ...

Yavuz telsizle işaret veriyordu. Verdiği işaret şu idi: "Geri dönünüz!"

Bizim zaten işimiz bitmişti. Limanda ne varsa hepsini silmiş süpürmüştük...

Yavuz neler yapmıştı:

Yavuz bütün İngiliz cephanelerini, tayyare hangarlarını ve telsiz istasyonlarını berhava ettikten sonra arkasından gelen iki üç İngiliz muhribi görmüştü. İngiliz muhripleri açıkta ve döküntü adaların arkasına saklanarak Yavuz'a ateş etmek istiyorlardı. Yavuz düşman muhriplerine doğru ilerleyerek bunları on beşlik toplarıyla ateş altına almıştı. İngilizler bu ateş karşısında tabanları yağlayarak kaçmışlardı.

Yavuz tayyare hangarlarını yakarken bazı kurnaz İngiliz tayyarecileri tayyarelerine binerek havalanmışlardı. Bu tayyareciler Yavuzun üzerine saldırıyorlardı. Yavuz bir yandan muhriplere ateş ediyor ve bir yandan da bu tayyarelere tayyare toplarıyla ateş ediyordu.

İngiliz muhripleri Midillinin peşinde:

Midilli geri döndüğünden biraz sonra Yavuzla buluşmuştu. Yavuz önde, Midilli arkada ilerleyordular. Lâkin. İngiliz muhripleri tekrar yol alarak gelmişlerdi. Mütemadiyen Midilliye ateş ediyorlardı. Bir yandanda İngiliz tayyareleri havadan bomba atıyorlardı. Midilli ve Yavuz muhriplere durmadan salvo savuruyorlardı. Midilli Yavuzun arkasında olduğundan Yavuz toplarını istediği gibi muhriplere çeviremediğinden Midilliye emir verdi. Önüme geç!

Midillinin kumandanı aldığı emri yerine getirmek için tam yolla Yavuzun yan tarafından geçmek üzere ilerledi. Yavuz şimdi serbest kalmıştı. Muhriplere kuvvetle ateş ediyordu.

Felâketli dakikalar:

Yavuzla Midilli buğazdan çıkarken adalara kadar hiçbir mayın tarlasına düşmeden gidebilmişlerdi. Dönerkende bu yoldan gelerek hiçbir mayın tarlasına düşmeden buğaza girebilirlerdi. Lâkin o vakit Yavuz ve Midilliyi idare eden Alman kumandanları bu işi beceremediler...

Midilli tam bu suratle aldığı emir mucibince Yavuzun yanından geçerken deniz ejderi olan bir mayın kış tarafta patlamıştı. Bu öyle bir patlayışdı ki Yavuz bile olduğu yerde sallanmıştı.

Zavallı Midillinin felâketzede gemicileri yalnız başlarına kalmışlardı...

ZAVALLI Midilli yaralı bir kuş gibi sarsılmış ve olduğu yerde kalmıştı. Pervaneleri paralanmış dümeni yok olmuştu, kendi hızile bir parça daha ilerlerken yan tarafında bir mayına daha çarpmıştı. İki mayın yarası alan bu güzel gemi yan tarafa doğru yatmıştı.

Midillinin içinde bulunanlar durmadan düşmana ateş ediyorlardı. Midilliyi bu hale gelmiş gören düşman tayyareleri ve muhripleri seviniyor ve cüretkârane hücumlar yapıyorlardı. Lâkin, Midillinin topcuları bütün tehlikelere rağmen düşmana top yağdırıyorlardı. Şimdi düşman iki iken üç olmuştu.

Amiralın emri:

Yavuzda bulunan amiral. Midillinin bu halini görünce hemen Yavuza dur emrini verdi. Yavuzda bulunanlar şaşırılmıştı. Güzelim Midilli gözlerinin önünde felakete uğramıştı. Amiralın verdiği emir:

— Tornistan!

Yavuz şimdi gerisin geriye Midillinin üzerine gidiyordu. Maksadı Midilliyeye yanaşıp onu yedeğine alarak çekip buğaza götürmektir. Yavuz Midilliyeye doğru tam suratle geri, geri geliyordu. Arada az mesafe kalmıştı. Tam bu sırada Midilliden Yavuza doğru bağırımlar başlamıştı:

— Durunuz! durunuz: mayın var...

Yavuzda bulunanlar suvariye bağışıyorlardı. Geminin kışında bulunanlar mayinleri görmüşlerdi. öyle biran olmuştu ki; Yavuz yolunu kesememiş mayinlerin üzerine doğru yürüyordu. Herkes gözlerinin önünde duran deniz canavarlarına bakışıyor ve ölümlerini bekleyordardı. Tam bu sırada Yavuzun suvarisi makineye şu emri verdi:

— Filispit ileri.

Makineler birdenbire ileri doğru işlemeğe boşladı, lâkin birandada büyük bir infilak Yavuzun kışında patladı.

Güvertede bulunanlar hep birden yere yuvarlanmışlardı. Yükseklere fırlayan sular güvertede yere düşenlerin üstüne bir şellale gibi dökülerek yıkamıştı.

Felâketli dakikalar:

Yavuz ileri doğru yol almakla beraber mayınıda kışından yemişti. Şimdi herkes ne olacak? acaba! diye birbirlerinin yüzüne bakıyordu. Yavuz bir parça daha ilerledikten sonra yan taraftan bir mayine daha çarptı. Üst, üste iki mayin yiyen yavuzun teknesi bir kuş kanadı gibi çırpındı. O kadar tehlikeli idiki, koca gemi hafif bir surette yana yattı. Son suratle ilerleyorduk... Bereket versin pervanelere bir şey olmamıştı. Zavallı Midillinin felaketzede gemicilerini kurtarmağa giderken şimdi onlar bizim başımıza gelen felakete bakıyorlardı. Yavuzda bir şey olmamıştı. Hele şükür! ilerleyoruz. Midilliyi kendi haline bırakmıştık... Onların kurtulmak ihtimalleri yoktu. Çünkü: Pervaneleri kırılmış makineleri işlemiyordu. Aynı zamanda da lahana tarlası gibi her taraf mayinlarla dolu dolu idi. Az kalsın biz de denizin dibini boylayacaktık. Yavuz bir parça daha tornistanla gitmiş olsaydı; bilmem ne olacaktık? Bizde mayın tarlasına düşerek akibetimize kavuşacaktık...

Düşman muhripleri ve tayyareleri:

Düşman muhripleri ve tayyareleri hiç şüphesiz bu felaketleri görmüşlerdi. Yavuz Midilliden uzaklaşır uzaklaşmaz hemen Midillinin üzerine hücum etmişlerdi. Lâkin, midilli hem tayyarelere, hem muhriplere durmadan ateş ediyordu. Zavallı kardeş hem batıyor hem de son güllerini düşmana yollayordu. Tayyareler Midillinin üzerine durmadan bomba yağdırıyorlardı.

Midillinin âkibeti:

Yavuz Midilliden uzaklaşmış onu dalgaların içinde yalnız bırakmıştı.

Amiral boğaz haricinde bekleyen torpidolara şu emri vermişti:

— Serian Midillinin yanına hareket ediniz efradını kurtarınız.

Torpidolar aldığı emir mucibince son suratle ileri atılmışlardı. Midillide bulunanlar her halde Yavuzun gitmesile, torpidoların üzerlerine doğru gelmelerinden sevinmişlerdi. Tayyareler bizi bırakır bırakmaz Midilliye üşüşmüşlerdi.

Midilli gittikçe batıyor. Hatta kıç tarafı tamamile suya gömülmüş bulunyordu. Böyle olduğu halde bir yandan düşmana ateş ediyordu.

Düşman torpidoları. Bizim torpidolarımızın Midilliye doğru yol aldıklarını görünce hücumlarını fazlalaştırdılar... Büyük toplarile torpidolarımızın üzerine durmadan ateş etmeğe başladılar.. Bizim torpidoların topları küçük olduğundan muhriplere bir şey yapamıyorlardı... Hatta bir aralık torpidolarımızın birinin kıç tarafına bir düşman güllesi yapıştı.

Torpidolarımız durmadan büyük bir cesaretle bu cehennemi ateşe doğru saldırıyorlar ve aldıkları emir mucibinde Midilliye yetişmeğe çalışıyorlardı.

Zavallı Midilli son dakikalarını yaşıyordu...

Tayyare Muharebesi

Elhamdülillah: Çanakkale de bulunan tayyarelerimiz havalanarak düşman tayyarelerine hücumla başlamışlardı. Bizim tayyareler havalanır, havalanmaz düşman tayyareleri de Midilliye ve torpidoları bırakarak tayyarelerimiz üzerine hücum ettiler.. Havada birbirini kovalayan ve kavgalaşan kuşlar gibi uçuşuyorlardı.. Birbirlerine mütemadiyen miterilyoz ateşi yapıyorlar, ve üstten alttan hücum ediyorlardı. Bizim tayyarelerden birisi bir düşman tayyaresini düşürmüştü. Düşman tayyaresi alevler içinde havanın boşluğuna doğru yuvarlana, yuvarlana düşüyordu; Nihayet denize düşüp kayboldu.

Geriye:

Torpidolarımıza hücum eden düşman muhripleri hücumlarını arttırıyorlardı. Öyle anlar oldu ki, bir adım ileri gitmek mümkün değildi, Türk suvarileri aldıkları emri yerine getirmek ve Midilli de bulunan arkadaşlarının imdadına yetişmek için yürüyorlardı. Amiral uzaktan Türk torpidolarının müşkül mevkide kaldıklarını ve nihayet bunların da düşman mermileri altında hemen batacaklarını anlamıştı. Derhal şu emri verdi.

— Geri dönünüz! buğaza geliniz!

Torpidolar Midilliye yaklaşmış iken aldıkları emir üzerine geriye döndüler... Midilli de bulunanlar torpidolarımızın gelmesile canlarını kurtaracaklarına sevinirken birdenbire inkisarihayale uğradılar... Artık Midilli yapıyalnız mayinlerin içinde ve ıssız denizin üzerinde kendi, kendine kalmıştı...

Türk torpidoları alabildiğine gerisin geriye geliyorlardı. Gerek Midilliye giderken gerek dönerken okadar tehlikeli mıntikalardan geçmişlerdi ki Allah onları saklamıştı. Hertaraf mayın içinde olduğu halde bu cesur gemiciler hiç kulak bile asmadan sanki; hiç birşey yokmuş gibi gidiyorlardı.

Midilli, olduğu yerde üst, üste boyuna mayine çarpıyordu. Artık geminin tutar yeri kalmamıştı.

Yavuzun başına gelenler:

Yavuz tam yolla yaralı olduğu halde boğaza kadar gelebilmişti. Buğazdan içeri girerken bu seferde karaya oturdu. Gemi birdenbire durdu ve başı kumluga saplanarak havaya kalktı.

Herkes şaşırılmıştı.

Kumanda, kumanda üstüne:

— Tornistan geri...

Ne mümkün. Yavuz iyiden iyiye kuma saplanmıştı... Bütün kuvvetle makineleri geri işlettiği halde bir türlü saplandığı yerden çıkamayordu... Her belânın üstüne akla gelmiyen bu belâ da ilave olunmuştu.

Midillinin akibeti:

Midilli kruvazörünün ölümünden kurtulan Alman kaptanı harpten sonra yazdığı bir kitapta şöyle anlatıyor.;

“Geminin suvarisi; gemide açılan yaraları tıkmak ve geminin batmamasını temin etmek için kumandayı bana terk etmişti. Suvari makine dairesinde ve kış bölmelerde efradı ve mühendisleri çalıştırarak suların içeri girmesine mani olmağa çalışıyordu.

Öyle zamanlar geldiki, top taretleri yarı su içine gömüldüğü halde topçılar emir almadıkları için vazifelerini terk etmeyerek mütemadiyen düşman muhriplerine ve tayyarelerine ateş ediyorlardı. Benim artık vereceğim emir kalmamıştı.

Yalnız biran içinde makine dairesinde bulunan zabitan ve efradı düşündüm; bunların yapacakları hiç birşey kalmadığından bunların buldukları yerleri terk etmesi için emir vermem lâzımdı. Lâkin heyhat!

Ateşçiler avazı çıktığı kadar bağrışıyorlardı:

Zavallı ateşçiler ocaklara geminin delinen yerlerinden su bastığı için kapılara hücum ederek avazı çıktıkları kadar kapıları açmalarını dışarıda bulunanlara acı, acı feryet ediyorlardı. Kalın ve demir kapılarla üstlerinden örtülü olan bu efrad canlarını kurtarmak için durmadan bağrışıyorlar, feryatları ta kaptan yerine kadar geliyordu... Halbuki; terkisefine ve terkivazife emri verilmediği için kapıları açmak kimsenin haddi değildi. Ben, geminin iyiden iyiye suya yanlayıp gömüldüğünü görüyorum.

Ben utancımdan kızarmıştım, dünyanın en cesur zabitleri...

Aman dibe gidiyoruz...

KURTULMANIN kabil olmadığına kani bulunuyorum; artık fazla durmak mümkün değildi. Üç beş kişinin kurtulması mümkünken onlarda gemi ile beraber sulara gömülecekti.

Hemen emir verdim; terki sefine.,.

Herkes can kurtaranlara sarılmıştı:

Ben terkisefine emrini verir vermez her kes vazifesini terk ile can kurtaranlara koştu. Ve makine dairelerinin demir kapakları da açıldı. Halbuki, feryat eden ateşçilerin artık ne bağırmaları ve nede gürültüleri kalmıştı... Zavallılar vazifeleri başında terkihayat etmişlerdi. Makine dairesinden ancak beş on nefer ile beş on zabıt çıkabilmişlerdi. Bu zabitlerin arasında birisi yüzbaşı diğeri binbaşı olmak üzere iki kıymetli Türk zabiti de vardı.

Can hurtaranları giyenler kendilerini suya atıp gemiden uzaklaşıyorlardı. Geminin suvarisi gemide bulunan iki kayığı indirtti bunlara bazı yaralı nefer ve zabitleri bindirmek ve hiç olmazsa kendilerini kurtarmağa muktedir olamayacak olan bu zavallıları kurtarmak istiyordu. Filikalar denize indirilmişti, Yaralılarla suvari de binmişti. Daha bir parça açılmışlardıki, filikalardan biri feryatlar kopmuştu. Meğerse filikalar top ateşi dolayısıyla sarsıntı ile açılmışlardı.

Zavallı suvarim filikalara bindirdiği yaralı gemicilerle beraber denize döküldüler.

Ben, herkesin çıkmasını bekliyordum, en son gemiden ayrılmak vazifem icabıydı. Artık gemiden çıkmak nöbetim gelmişti. Tam bu sırada karşıma sevdiğim ve bütün Alman gemicilerin hörmet ettiği iki Türk zabiti dikildi.

Almanlar Midilliyi terk ederlerken:

Türk zabitleri okadar müsterih ve sakin idiler ki, bunların bu haline bakıp hayret etmemek elde değildi, ben derhal ve heyecanla şunları söyledim.

— Arkadaşlar; hanı can kurtaranlarınız! hadi çbaurk olunuz gemi batmak üzere, eğer biran evvel atlayıp gemiden açılmazsak suları bizi beraber götürür?...

Ben lafımı bitirmiştım, Türk zabitleri sükûnetle dinliyorlardı. Hem de en yüksek ve temiz üniformalarını giymişlerdi, sanki, resmigeçide iştirak edeceklerdi. Bana binbaşı rütbesinde olan, hiç tereddüt etmeden ve titremeden şu cevabı verdi:

— Sevgili kumandan!biz gemimizi terk etmiyeceğiz, sizi ve arkadaşlarımızı selamlamak için buraya kadar geldik, kamaramıza çekilip güzel Midillimizle beraber gömüleceğiz, bizim mezarımız gemimiz olacaktır...

Ben hayretten, hayrete düşmüştüm, ne söyleyeceğimi şaşırılmışım. Hayatımda herşey hatırıma gelirdi. bu derece cıvan mertlik ve baba yiğitlik gelmezdi.. Aman yarebbim! bunlar ne cesur vene sakın adamlardı..

Lâfı fazla uzatmadılar, esasen vakitte kalmamıştı hemen elimi sıktılar ve bana ugr, selamet ve kurtulmak dileyerek kamaralarına gittiler..

Doğrusu ben utancımdan kızarmıştım. Biz bütün Alman zabitan ve neferatı hep denize atılmış güzel gemiyi terk ederek canımızı kurtarmağa koyulmuştuk..

Deniz içinde geçen facia:

Denize atılmışım göğsümde can kurtaran vardı. Lâkin can kurtaranım mantar değil, hava verilmiş lastik can kurtarandı, hızlı hızlı yüzüyordum, sebebi de biran evvel batan gemimizin girdabından kurtulmak isteyordum; yanımda yüzenlerden iki zabitte benimle beraber yüzüyordu. Bunlardan birisi geminin topcu kaptanı diğeri de sefer zabiti idi.

Biz gemiden epeyce uzaklaşmıştık. Denizin üstü kum gibi kaynayordu... Yüzlerce zabıt ve nefer canlarını kurtarmak için yüzüyorlardı. Tam bu sırada bir bağırıtı oldu. Arkama dönüp baktığım zaman zavallı Midillinin kış aşağı batıp, başı yukarıda kaldığını gördüm, şahane bir batıştı. Sanki,bir aslan gibi şahlanmıştı. İşte bu sırada dayanamadım bağırmağa başladım:

— Hey arkadaşlar hep bir ağızdan millî marşı!

Denizin üstünde bulunanlar hep birden millî marşı söylemege başladılar... Millî marş bittikten sonra Midillinin kafası suya girerken de üç kere horra ! bağırдық...

Aklıma biran içinde Türk zabitleri geldi; demek bu baba yiğitlerde kamaralarında beraber gittiler... Hakikatan bunlar yüksek şahsiyet taşıyan Türk bahriyeleri ydi. Dünyada hiçbir milletin yetiştiremeyeceği ve var edemeyeceği seciyeye sahipdiler, Allah onlara rahmet etsin...

Fecaat başlamıştı:

Yüzüyoruz, önümüzde yanımızda bogulanlar var, cesetleri suyun üzerine çıkmış birşamandıra gibi sallanıyor. Su okadar souk ki, insan katılıyor. Dişlerimiz birbirine vuruyor: Ölümü bekleyyoruz. Bizi kurtaracak kimse yok, ah mendebur İngilizler nerededirler... Hanı mütemadiyen ateş ediyorlardı. Şimdi gelirler mi? tabii hepimiz denize döküldük.

Amanin! Beni boğulanlardan biri eteğimden yapışmış dibe götürüyor, denizin içinde dehşetli bir mücadele...

EMELLERİNE erdiler; bogulmamızı bekliyorlar... Hiç, hiç gelen giden yok..... souktan katılıp ölenler, takati bitip dibe gidenler hep, hep gözümüzün önünde...

Aman ne oluyorum:

Birdenbire bende dibe gitmeğe başladım Birisi etekimden tutmuş olanca kuvvete beni denizin dibine çekiyordu. Başım sudan kurtuldu. Denize gömüldü. Şaka değil gidiyorum... Denizin dibinde bir mücadeledir başladı. Demir gibi bir el ölmek için bana sarılmış etegimden yapışmış kurtulmak için çırpınıyor. Hemen ellerine sarıldım. Dehşetli bir boğuşmadan sonra bin müşkilatla eteğimi kopararak elinden kurtuldum. Göğsümdeki ca kurtaran beni suyun üzerine çıkarmıştı. Lâkin bende hal kalmamıştı, baygın bir haldeydim... Yanımda yüzen iki arkadaşım derhal yanıma geldiler... Onlarda şaşırılmışlardı.. Birparça nefes aldıktan sonra onlara vak'ayı anlattım...

Uzaklaşmak lâzım:

Üçümüz karar verdik; olduğumuz yerden uzaklaşıyorduk... Başka çare yoktu, bogulmak üzere bulunanlar bir digerine sarılarak onu da beraber denize götürüyordu.

Aman Allah su okadar souk ki; buz haline gelmiş gibiyiz. Yüze yüze yorulduk... Yüzerken insan daha fazla üşüyor, duruncada insana bir rahatlık geliyor; işte bu rahatlık muhakkak donma alametidir. Yüzmüş olsak takatimiz kalmadı. Durmuş olsak donmamız muhakkak; ne yapacağımızı şaşırılmıştık..

Dehşetli bir tehlike:

Tam bu sırada benim lastik can kurtaranın havası inmeğe başlamıştı. İşte fecaatin büyüğü... Can kurtaran lastigin bir tarafı iğne ucu gibi delinmiş olacak ki, yavaş, yavaş havasını kaybediyordu.

Eyvahlar olsun, ne talihsiz adammışım... Keşşe mantar can kurtaranlardan birisini almış olsaydım, lâkin kimin aklına gelir...

Lastik gittikce havasını kaybediyordu. Arkamda kaput, elbise ayaklarımda fotin var; eğer can kurtaran sönerse hapı yuttuk... Olduğum gibi dibi dibi boylayacağım, Yanımda yüzen ik arkadaşta söyledim. Zavallılar imdadıma geldiler. onların sırtlarına ellerimi koydum, üçümüz birden su üstünde haraketsiz duruyoruz.

Ölmeyecekmişim:

İşte bu sırada Midilliden denize dökülen bir alay kalas parçaları ve sandıklar suyun yüzünde züzüyorlardı. İyi ama bunların yanına kadar yüzüp almak epeyce müşkül bir şeydi. Bu döküntüler bizden hemen yüz elli metre kadar uzaktı, ama hangimizde can kalmıştı. Kim gidip alacaktı.

Topcu kaptanı çok kuvvetli bir siporcuydu. Zavallı arkadaş yüzü, yüze gitti. Eline geçirdiği bir cephane sandığını gatirdi. Ben bir deli gibi bu sandıpa sarıldım, artık kurtulmuşum. Can kurtaran lastiğimde sönmüştü. E... Şimdi ne olacak..

Ortada kimsecikler yok:

Biz Midilliden epeyce uzaklaşmıştık, etrafımızda kimsecikler yok. Uzaklarda. şuraya, buraya giden başlar görüyoruz. Biz İmroz istikametini tutduk gidiyoruz.. İngiliz gemileri gözükmiyor bile... Bizim kurtulmamız Allaha kalmış birşey...

Topcu kumandanı şunları söyledi:

— Arkadaşlar bu gidişle kurtulmamıza imkân yok... Nihayet olduğumuz yerde soğuktan öleceğiz... Yapacağımız iş İmroz adasına kadar yüzmektir.

Ben kendi, kendime düşündüm, bu topçu kaptanı ne söyleyordu. İmroz nerede biz neredeyiz?... Oraya kadar üzme demek Manş denizini geçmek demektir.. Bilâ tereddüt iki arkadaş topçu kaptanının bu arzusuna itiraz ettik;.. O, fikrinde ısrar etti. Bir kere benim yüzmeme imkân yoktu, çünkü sandığa sarılmış duruyordum.

Nihayet topçu kaptanı bizden ayrıldı; kuvvetli kollarile denizi yararak yüzmeye ve İmroza doğru yol almağa başladı. Biz iki arkadaş kalmıştık...

Medet Allahtan:

Çenelerimiz kitlenmiş suyun üzerinde bir leş kargası gibi titreşiyorduk... Öyle hale gelmiştik ki, souktan ölmemize ramak kalmıştı.

Aamn yarabbim; hemen aklıma birşey geldi. Paltomun cebinde bir şişe konyak vardı. Donan vücudüm dirildi. Souktan bozulan ve düşüncesini kaybeden kafam canlandı. Hemen ceblerimi araştırmağa başladım. Şişe iç cebimde idi. Lâkin bu şişeyi tek elimle paltomun cebimden almak çok müşküldü. Bir elimi sandıktan ayıramazdım. Bir elimlede paltomun düğmelerini çözüp hayat kurtaran şişeyi alamazdım.

Ümidimiz kalmamış, boğuluyorduk... Sonra kendimi kaybetmişim Ne olduğumu bilmeyorum...

YANIMDA bulunan arkadaşıma seslendim.

— Susun!

Arkadaşım bitkin ve kısık bir sesle:

— Nevar?

— Aman birader cebimde bir şişe konyak var; şimdi aklıma geldi. Ben çıkaramıyorum. Gel şunu çıkar..

Zavallı arkadaşım; konyak ve şişe kelimelerini işitir işitmez, titreyen çenelerini durdurdu, bozulan ve ölmeğe yüz tutan gözünü açtı. Keskin bir bağırişla şunları söyledi:

— Doğrumu?

— Evet; doğru çabuk ol:

Artık souk kalmamıştı. Donarken dirilmiştik. Babacan şişe epeyce de büyüktü...

Şimdi bir o çekiyor bir ben... Her yudumda vücüdümüzdeki kan harekete geliyor; düşüncesini kaybeden dımağımız diriliyordu.

Şişeyi yarıya kadar indirdik... Öğle olmağa başlamıştı; bulutların altına gizlenen güneşten bunu anlamıştım. Demek üç saattir denizde bulunuyoruz..

Acaba bizi bırakıp giden sporcu topacı kaptanı nerede? ah, zavallı arkadaş sonradan haber aldığıma göre bogulmuş... İmroza yüze yüze gitmek mümkün mü?

Biz şişenin içinde kalanı da tamamladık. Fena değil, ilkin, sonra neolacak...

Gözlerimiz uzakta, hah! melunlar geliyor... İngiliz muhriplerinin dumanları gözükte. Son sur'atle geliyorlar.. Ah köftehorlar üç saat sonra ha!.. Herkes öldükten sonra ha!. Şu İngilizler çok yaman şeyler vesselâm;

Arkadaşlar. Birbirimizin yüzüne bakarak gülümsedik şaka değil, kurtuluyorduk, gözlerimiz muhriplerin dumanında, suları yararak geliyorlar...

Aradan bir dakika geçmedi, üzerimizde on, onbeş İngiliz tayyaresi denize sürtünerek son sur'atlerle geçtiler, herifci oğulları bizim döküntümüze bakarak uçuyorlar. Doğru Çanakkale üzerine gittiler..

Gimbilir, bizim halimizi nasıl gördüler... Biz iki arkadaş suların ceryanına kapılmış bekleyorz.. Yüzmeyorz bile...

Konyağın hızı geçmeğe başlamıştı; Yene çenelerimiz kitlenmeğe, vücüdümüzdeki kan soğumağa başladı.

Tayyareler gürültü patırdı ederek geçtiler. Hemen İngiliz torpidolarının bulunduğu yere çevirdik aman yarabbim, biraz evvel bize değru gelen torpidolar başlarını başka tarafa döndürmüş gidiyorlardı. Eyvahlar olsun, ölüm muhakkaktı. Arkadaşım mahzun mahzun yüzüme baktı, bende öyle...

Akşam oluyordu:

Ben, elimde bulunan sandığa öyle sarılmıştım ki, souktan baygın bir hale geldiğim halde ellerim sandığı bırakmayordu. Can korkusu bu, ellerim sandığa kilitlemiş duruyor. Ben bırakmak istesem bile bırakmıyacak... Yavaş yavaş kendimden geçiyorum.

Havada bir ugultu daha oldu, güçlükle gözlerimi aabildim, baktım beş on tayyare daha üzerimizden hızla geçiyorlar. Bunlarda anakkaleye doğru gidiyorlar. İlâhi yarebbim! Acaba anakkalede ne oluyor. Ne olacak? Midilli battı. Yavuzda boğaza doğru gitti ve boğazdan içeri girdi..

Meğerse Yavuz boğaza girdikten sonra kuma oturmuş, bunu haber alan İngilizler tayyare ile Yavuza havadan hücum etmek üzere gidiyorlarmış... Ben ne bileyim? tayyareler denize sürtünerek gidiyorlar... Biz bogulmuşuz umurlarındamı?

İngiliz torpidoları da boğaza doğru yol almışlardı tevekkelide değil...

İkinci bir gürültü ile gözlerim tekrar açıldı... Dehşetli bir topcı ateş oluyor. anakkale boğazından durmadan top atılıyor mermilerin bazıları etrafımıza dökülüyor; birşey değil Şimdi de bogulmadan kendi mermilerimizle  leceğiz, Türk topcuları mütemadiyen mermi yağdırıyorlar... Demek İngilizler boğaza hücum etmiş olacaklar ki, bizim Türk topcuları da ateş ediyor.

Neyse; ben artık kendimden geçmiştim, aklım kayboldu... Hiç birşey bilmeyorum...  ld m m  kaldım mı?

Hayret edilecek Şey:

Gözümü açtım etrafıma bakındım, beyaz boyalı bir daire altında bir karyola... Divarlar gemi givarına benzemiyor... Gözlerimle etrafımı yoklayorum... Neredeyim? kendimi Midillide kamaramda yatıyor zannediyorum, lâkin, burası benim kamaraya benzemiyor. Bir parça daha dirildim, daha ziyade etrafımı tetkike başladım.

Hafızamı yoklamağa başladım, bir türlü hatıramı toparlayamıyorum, derken baş ucumdan bir kadım sesi:

— Bir arzunuz varmı?

Allah, Allah İngilizce bu... Ne münasebet! başımı çevirdim baktım, bir İngiliz hastabakıcı kız. Daha ziyade Őařırdım... Nezaketle kadına:

Güzel bir İngiliz kızı, gözleri havaî mavi, kirpikleri kıvrıkcık, saçları kanarya tüyü renginde idi...

HAYIR Diyebildim, kadın acele masanın yanına geldi, üzerinde bulunan şişenin mantarını açtı, bir bardağa koymağa başladı. Kırmızı renkte bir şey. Bana getirerek içirdi... Bunu içtikten sonra vücudumda kuvvetli bir aksülamel duydum... Şaşkınlığım kaybolmağa başladı.

Kadın, benim şaşkın halime bakarak hafif ve nazikâne tebssümlerle mukabele ediyordu. Güzel bir İngiliz kızı idi. Gözleri havaî mavi, teni duru beyaz, saçları kanarya sarısı kadar düzgün ve parlak idi.

Hafızamı toparlamağa başladım. Artık anlamıştım, burası İngiliz hastahanesi idi.

Acaba neredeyiz? Hiç sesimi çıkarmadım, soğukkanlılığımı muhafaza ettim bir şey yokmuş gibi durdum.

Aradan bir dakika geçti.

İngiliz kızı kıvrıkcık sarı kirpiklerinin altına gizlenen havaî gözlerle gülümsiyerek bana bakıyordu.

Ben, düşünüyordum. Acaba suratım kim bilir ne fena, har halde berbat bir vaziyetteyim...

Sonra buraya geleli nekadar oldu.. kafam canlandıkça hatıralarımı daha ziyade yoklamağa başladım.., Başıma gelen felâketi sıra ile takibe başladım... En son İngiliz torpidolarının uzaktan göründüklerini ve bize doğru gelirken dönerek başka tarafa gittiklerini bile biliyorum.. ötesini hatırlayamıyorum.

Demek denizde bayılmış kalmışım. Ölmediğime nazaran her halde cephaneye sandığını bayıldığım halde elimden bırakmamışım. Demek sonradan İngilizler gelmiş beni kurtarmış.. hiç mi, hiç haberim yok...

İyi amma arkadaşım nerede?.. Ben küçük bir odada yalnızım... Acaba o da kurtulabildi mi? Ya bizim öteki sporcu nerede?. Yüze yüze İmroza geldi mi?..

Ben böyle derinliklere dalmıştım. Neden sonra hayalimden uzaklaştım. Baktım İngiliz hastabakıcı kız yine karşımda aynı tebessümle duruyor.

Beni hayalimden uzaklaşmış görünce hemen:

— Bir arzunuz var mı? size bir kadeh daha vereyim... Teşekkür ettim. Bir kadeh daha doldurdu ve uzattı... Gayet narin ve ince uzun parmakları vardı. O derece beyazdı ki, insan bir el olduğuna inanamazdı. Gayet düzgün ve hafif dolgun bir eldi.

İlâcı içtikten saora daha ziyade canlandım... Yüzümü görmek istedim, her halde bu kadar temiz ve kibar kızın karşısında bir Alman zabitanın biçimsiz bir suratla durmasını istemezdim.. Kızdan bir el aynası vermesini rica ettim... Derhal dışarı çıktı ve bir el aynası getirdi..

Korka, korka suratıma götürdüğüm el aynasına baktığım zaman sakallarımın epeyce uzadığını gördüm... Tekrar tekrar baktım sakallrım üç günlük vardı... Halbuki ben Midilliden denize atladığım gün tıraş olmuşum... Demek üç gündür burada idim.

Elimden aynayı bıraktım ve kıza :

— Affedersiniz Matmazel buraya geleli üç gün odlumu ?

Kız benim bu sözüme karşı, hayretten hayrete düşmüştü... Lâkin birden kendini topladı. Çok zeki olduğu tavrile anlaşılan bu genç kız şu cevabı verdi :

— Evet kaptan... çok zekisiniz... Bunu sakalınızla bulabildiniz...

Cevap verdim :

— Eh !.. Bahriyelilerin bu kadarını da bilmesi zekâ değil ya ..

Kız nezaketle mukabele etti. İsmimi sordu :

— İsminiz ?

— Kop !

— Ya demek Kop sizsiniz ...

— Neden sordunuz efendim ?

— Evet, Midillinin ikinci süvarisi değil mi ?

— Evet.

— Çok memnun oldum.

— Teşekkür ederim.

— Geçmiş olsun efendim, harptir. Her şey olur. Her halde rahatsız değil mi ?

— Çok teşekkür ederim.

— Yemek için iştahınız var mı ?

Karmin acıkmamış ta değildi. Derhal :

—Bir sıcak şey lütfedersiniz ?

Hemen müsaade aldı, dışarı çıktı. Biraz sonra elinde sığır suyile yapılmış güzel bir çorba getirdi.

Aman yarabbim! Ne kadar karnım acıkmış, doya doya içtim, eğer sıkılmamış olsaydım tekrar istiyecektim...

Kendisinden traş olacağımdan bahisle ricada bulundum.

Bulduğum traş için her şeyi hazır olan bir komodinin önünü gösterdi. Yataktan kalmama yardım etti. Kuvvetim yerinde idi.

Arkama güzel çamaşırlar giydirmişlerdi. Sırtımda da picama vardı. Güzel traş oldum. Bana banyo dairesini gösterdi. İyi bir banyo da aldım.

Artık rahatım, yatakta yatmama lüzum yok, pencerenin önünde oturdum. Sahile yakın ve hakim bir binade olduğum anlaşılıyor. Gözlerimi sahile cevirdim...

Vay canına bir çok evler yıkılmış, denizde batan gemilerin direkleri gözüküyordu. Şurede, burada karmakarışık şeyler gözüküyordu.

Hafızamı topladım. Bunlar üç gün evvelisi benim Midillinin kumanda kulesinden rmir vererek ateşlediğim yerlerdi... Epeyce iş yapmışız... Ayıp olmasın deye olduğum yerden kalktım.

Peki ama bu Türkler nasıl oldu da batmadılar...

Matmazelin sevimli ve güler yüzü birdenbire değişmişti...

ODADA aşağı yukarı dolaşmağa başladım.. Güzel İngiliz kızı dışarı çıkmıştı... Bir parçe daha odada dolaştıktan sonra yine olduğum yere oturdum.

Tekrar denize ve yakıp yıktığımız yerlere bakmağa başladım... Düşünüyorum; ne olacak?

Demek ben şimdi İngilizlerin elinde esirim... Zavallı güzel Midilli... Onunla Karadenizin korkunç dalgaları arasında Ruslara karşı yaptığım akınları düşündüm...

Şimdi o nerede, biz nerede?.. Hepsi bir hayal... Ah! Acaba Yavuz ne oldu... Acaba?. Ama zannetmem o, öyle birkaç torpille dibe gidecek gemilerden değildir.

Doğrusu en çok merak ettiğim, şu bizim yanımızda bulunan tokçu kaptan, hani bizi bırakıp İmroza doğru yürmeğe başlıyan sporcu... Sonra haber aldım, boğulmuş... O soğukta hiç İmroza kadar yüzürlür midir?

Dalgın, dalgın düşünüyorum... Kör olası mayinlere çarpmamış olsaydık şimdi biz de İstanbulda güzel gemimizle yatıyorduk.

Peki, ama bu Türkler nasıl oldu da batmadılar... Türk torpitoları olduğu gibi bize kadar geldiler, sonra tekrar döndüler iyi... Neden mayinlara çarpmadılar... Hem de geldikleri yol bizim Alman amiralının mayinlarla dolu olduğunu tayin ettiği yol değil midir... Şaşılacak şey!.. Türk bahriyelileri cidden cesur ve mahir adamlar... Demek onlar bu işleri bizden daha iyi anlamışlar... Keşke biz de İngilizlerin mayın tarlalarını onlar kadar bilseydik...

Kurtulsaydık, esir olmamış olsaydık iyi olacaktı vesselâm... Çok fenâ...

Epeyce dalmışım; neden sonra sırtıma ve oda tarafına başımı çevirdiğim zaman ayakta duran güzel İngiliz kızını gördüm... Demek o benim arkamda duruyormuş... Demek benim dalgınlığı seyrediyormuş...

Derhal ayağa kalktım kendisine yer verir gibi nezaket gösterdim. Teşekkür etti, sonra bana, şunları şunları söyledi:

— Affedersiniz; Kaptan çok dalgınsınız...

— Hayır, eh... Şöyle..

— Yok, yok dalgınsınız, üzülecek bir şey yok... Askerlik her şey olur...

Yoksa rahatsız mısınız?

— Bilâkis evim kadar rahatım..

— Evli misiniz?..

— Hayır...

— Öyle ise düşüneneğiniz yok demek?

— Düşündüğüm yok.. Şöyle bir dalgınlık.

Böylece bir parçe konuştuk çok cana yakın bir kız, her halde asil bir âileye mensup olsa gerek... Merak edip sordum:

— Londuralı mısınız?

— Nereden bildiniz efendim...

— Nezaketiniz kâfi değil mi?..

— Evet ama, ben asıl İrlandalıyım, lâkin Londurada doğmuşum.

— Eh! O da İngiliz demek değil mi?

— Nasıl olur? Biz İrlandalıyız İngiliz değiliz!..

Ben, sanki bu ayrılık iddiasını bilmiyor muşum gibi Matmazele anlamamazlıktan gelerek:

— Beraber harbediyorsunuz ve bir idarede bulunuyorsunuz ya...

O, hiç te yüzüne yakışmayacak bir sertlik aldı, ve kaşlarını çatarak:

— Harp başka... Lâkin, İrlandalıların istiklâli yine başka...

Bu meselede çok canı sıkıldığını ve daima güler yüzünün değiştiğini gördüğümden konuşmanın cereyanını değiştirdim ve:

— Arkadaşlardan kurtulan yalnız ben miyim?

— Hayır, birkaç yüz kişi var...

— Ya!.. Nerelerde acaba!..

— Neferler askerî hastahanedeymiş, zabıtlar dde şurada burada perakende... Çünkü...

— Evet, çünkü neden?..

—

—

İkimiz de susmuştuk, ben şiddetli kafamı yokladım, İngilizlerin burada hastaneleri yok mu?

Düşündüğümü ve mana veremediğimi anlayan kız, derhal sükûneti bozarak cevap verdi:

— Midilli burayı bombarduman ettiği zaman limanda büyük bir hastahane gemisi vardı... Ne olur ne olmaz diye bombardumandan sonra Maltaya gitti..

Lakırdılarımız epice uzamıştı. Birkaç kere kendisine oturmasını rica ettim mümkün değil oturmadı. Ben de mecbur olarak ayakta duruyordum. Konuşmamız devam ediyordu.

Tam bu sırada oda kapısı vuruldu. Kız giriniz dedi. Kapı yavaşça açıldı. Bir İngiliz bahriye neferi dişlerini sıkıştırmış dudakları açık olduğu halde kısa ve sert bir İngilizce ile:

— Matmazel kumandan sizi istiyor..

Kız müsaade alarak gitti. Bir parçe sonra geldi, ve beni kumandanın görmek istediğini söyledi.

Gittim ve kumandanın karşısındayız... Uzun ve ince bir adam. Gayet nazik bir surette beni kabul etti ve yer gösterdi. Bir de yaprak sigara verdi. Bir iki konuştuğundan sonra:

— Kaptan şayanı hayret bir düşüş yaptınız..

İrlandalı hasta bakıcı kız İngiliz olmadığını İrlandalı olduğunu söylüyordu...

RİCA ederim susmayınız? Hele mermileriniz çok yakıcı şeyler... Düşükleri yeri demir dahi olsa bir tahta parçası gibi yakmakta idiler.. Bizim kumandan da yaralandı...

—

— Rahatsız mısınız... arkadaşlarınız rahattır. On, on beş gün kadar burada kalıp istirahat edeceksiniz. Sonra bir yere gönderecekler sizi galiba...

—

— Bir arzunuz olursa hasta bakıcılarla haber verirsiniz...

Ayrılmıştık... Odama geldiğim zaman hasta bakıcı kız yatağımı düzeltiyordu. Beni görünce külümseyerek karşıladı ve:

— Bizim kumandan naziktir, memnun oldunuz değil mi efendim...

— Evet, çok nazik...

İçimde bir heyecan vardı... Demek on beş gün sonra gidecektik; kim bilir?.. Her halde berbat bir yerdir. Demek bu güzel İngiliz kızından da ayrılacağız...

Günler geçiyordu.. On gün olmuştu.. Kızla dostluğumuz o derece ilerledi ki, aramızda tam bir dostluk hâsıl oldu. Acanım, bu kız da İrlandalı değil midir... Kızın ismi Lili idi... Güzel bir isim.. Hayatım çok tatlı ve zevkli geçiyordu...

İkide birde üzülyordum... Kaybettiğim bir çok arkadaşlarımı düşünüyordum... Hele o, iki babayiğit Türk zabiti ölsem gözümün önünden gitmeyeceklerdi... Aman Yarabbim! Biz Midilliyi terk ederken onlar bile, bile kamaralarına giderek son nefeslerini beklemişlerdi... Hele denizdeki fecaatler... İşte bunlar aklıma geldikçe; üzülyordum..

Matmazel Lili bir gün benim Almanyadaki adresimi vermemi istedi.. Derhal verdim.. O da Londradaki adresini vermişti... Harpten sonra buluşmağa ve mektuplaşmağa karar vermiştik..

Günler çabuk geçiyor, Matmazel ile münasebatımız günden güne artıyordu..

Bir gün yine kendisile konuşuyorduk.. Şunları söyledi:

Yavuz Çanakkalenin ağzında karaya oturmuştu. Kurtuldu.. Ben şaşırılmışım, Yavuz demek bizi bırakıp gittikten sonra karaya oturmuş ha!.. Acaba nasıl olmuş... Sordum:

— Karaya oturmuş öyle mi? Peki ama İngiliz gemilerinin elinden nasıl kurtulmuş..

— Boğazın içinde karaya oturduğu için sahil bataryaları ve kendi bataryalarile müdafaa yaparak...

— Yavuzun bu kurtulması Hayret değil mi matmazel?..

— Şüphesiz bu kurtuluş çok mühimdir.. Türkler fevkalâde cesaret ve cüret göstermişler... Bütün sahil bataryaları İngilizlere ateş püskürmüşler.. Tahtelbahirlerimiz bir şey yapamamış.. Tayyareler bir çok bombalar attığı halde bir türlü Yavuz'a isabet ettirememişler.. Nihayet Türkler bir çok manevrelerden sonra, hattâ denizin kumlarını taryarak Yavuzu kurtarmışlar.

—

— Evet, neden sükût ettiğinizi anladım.. İngilizlerin bu derece kelepir bir şeyi elden kaçırdıklarına hayret ediyorsunuz değil mi?

Artık duramamıştım...

— Evet; doğrusu Türklerin bu müzafferiyeti tarihe geçecek kadar büyük...

Harp bittikten sonra öğrenmişim, İngilizler Yavuz oturduktan sonra havadan ve denizden hücum etmişler... Lâkin muvaffak olamamışlar... Türk bahriyelileri Yavuzun oturduğu kumluğu tarayarak suyu derinleştirmişler. Ve gece gündüz düşman ateşi karşısında yılmadan çalışarak Yavuzu kurtarmışlardı.

Artık, esaretimin on dördüncü günü olmuştu.. Gitmek üzere olduğumuzu Matmazel söylemişti.. Kendisinden sormuştum:

— Acaba nereye göndrecekler?

— Bilmiyorum?.. diye cevap verdi.

Nasıl bilmezdi... Her halde nereye gideceğimizi bilirdi... Ne kadar dost olsak, işin bu tarafı dostluğa gelmezdi. Ben yine tekrar ettim:

— Esirlerin ekserisi nereye gönderiliyor acaba?..

— Mısır!..

Eyvahlar olsun Mısır diyip geçmeyelim, muhakkak bizi Sudan taraflarına doğru yollayacaklar.. Çok üzülüyordum.. Arkadaşlar bir arada toplu olsak belki canım sıkılmazdı. Ne yapalım başa gelen çekilecekti...

On beşinci gün oldu... Matmazel o gün: odama geldiği zaman neşesizdi... O da bana çok ısınmış olacak ki, gittiğimi istemiyordu.. Ben Matmazelin neşesizliğinden derhal işi anladım... Hemen matmazele:

— Yolculuk var dostum galiba...

—

— Susmayınız, böyle anlaşılıyor atmazel.

— Doğrusu çok müteessirim.. İyi bir zabit idiniz!

— Harpten sonra ölmezsek konuşuruz?

— Muhakkak sizi adresinizle arayacağım...

— Benimde böyle yapacağıma emin olunuz.

Allaha ısmarladık diye çıkıp giderken... Güzel İngiliz kızı elinin parmağını ağzına götürerek kimse görmeden sus diye işaret etmişti..

Öğle yemeğinden sonra bütün arkadaşlarla büyük bir posta vapuruna bindirilmiştik... Artık Mısır esirler karargâhına gidiyorduk...

Bir Haydudun Kapalı Bulunduğu Sandığın Üzerinde On İki Saat...

Yazan: ?, Nu.: 76

TEŞRÎNSANİ ortalarında birgün... Akşam olmak üzere... Ufka yaklaşan güneş biraz sonra batacak... Sararmağa başlayan otlar güneşin son ışıklarile, pembeleşiyor...

Burası Erenköy haricinde tepeye doğru yükselen ıssız bir patika yolu... Bu yolda, orta yaşlı ve orta boylu bir adam ilerleyor... Gölgesi, arkasından gelen güneşin solgun ziyalarile, yolun bir dönemeçle kaybolan nihayetine kadar uzuyor...

Patikanın iki tarafı boş tarlalarla veya su hendeklerle yabani otlarla çevrili... Etrafta, ta uzaktaki bir iki köşkten başka bir ev yok... Bu yolda ilerleyen adam, yamacı çıktıktan sonra tekrar aşağı inecek ve oradaki köşküne gidecek...

Bu adam avukat Muslih beydi. Daima buradaki ıssız köşkünde, tek başına otururdu. Evde yalnız hizmetçisi Ali vardı. Muslih bey, eksen günlerini köşkünde okumakla ve tetkikatla geçirirdi. Davası olduğu zaman İstanbula inerdi. O gün de, gayet mühim bir dava için gitmişti. Fakat, mahkeme ertesi güne kalmıştı.

Muslih bey ertesi günkü müdafaasını bir kere daha tekrarlayarak ilerleyordu. Dönemeci döndüğü zaman güneş artık tamamilen batmış bulunuyordu.

Dönemeçten sonra uzanan düz yolda, bahçe içerisinde bir köşk vardı. Onu geçtikten sonra bir yokuş daha inecekti.

Muslih bey biraz durdu. Terlemişti. Cebinden mendilini çıkardı ve yüzünü silmeğe başladı. O sırada, birdenbire sağ omuzuna bir şey çarptı: Uzaktan birisi mahsus nişanlayarak bir taş atmıştı.

Döndü, baktı: Bahçe içindeki köşkün penceresinde bir karaltı gördü: Bir adam, pencereden dışarı eğilmişti.

Muslih bey, hiddetle, bahçenin parmaklıklarına doğru ilerledi ve, penceredeki adama dik dik baktı. Adam, sessiz ve hareketsiz duruyordu.
Avukat:

— Utanmayor musunuz! diye bağırdı. Penceredeki adam, onun daha fazla söylemesine mani oldu: Sağ elinin baş parmağını dudaklarına götürerek "susunuz!" işareti verdi.

Muslih bey, hayret ve hiddet içinde:

— Ne demek isteyorsun?... dedi.

Adamın cevap vermediğini görünce, bahçe kapısının parmaklıklı kanadını açtı, ve bahçeye girdi.

O, bahçeye doğru ilenlerken, penceredeki adam da aşağıya inmiş, evin kapısına gelmişti. Muslih bey kısa boylu ve ufak tefek yapılı bir adamın eşığının üzerinde durduğunu gördü.

Evdeki adam:

— Af edersiniz, dedi, evvela sizden çok büyük özür dilerim. Fakat, bulunduğum vaziyet içinde, bu suretle hareket etmeğe mecburdum... Sizi bana Allah gönderdi... Siz bana lâzım olan bir adamsınız...

Muslih bey sabırsızlanıyordu:

— Kısa kesin, dedi.

Adam devam etti:

— Bundan başka, siz yalnız bana değil bütün insanlara, daha doğrusu adalete hizmet edeceksiniz.

Bu son cümle Muslih beyin daha fazla alakasını uyandırdı.

— Peki, dedi, mes'ele nedir?

Kısa boylu adam:

— Müsaade buyurun, dedi, hepsini anlatacağım... Yalnız burada kabil değil, lütfen beni takip ediniz.

Adam önde, avukat arkada, bir kat merdiven çıktılar. Yukarıki sofaya gelince, adam cebinden kibrit çıkardı, iki şamdan yaktı, mumlar etrafı hafifçe aydınlattı. Adam iki şamdanı da eline alarak, yan tarafta kapısı açık bir odaya girdiler. Burası büyük bir oda idi, fakat içinde eşya olarak hiç bir şey yoktu. Yalnız, bir kenarda, büyükçe bir sandıkla yanında bir iskemle vardı.

Kısa boylu adam:

— Buyurun lütfen şuraya oturun, diye Muslih beye sandığın üzerini gösterdi. Avukat yorgundu, oturdu. Adam mumları yere koydu ve kendisi de iskemleye ilişti. Sonra:

— Rica ederim, dedi, sandığın üzerine sıkıca oturun... Bütün kuvvetinizle basın... Kaç kilo geliyorsunuz?..

— Yetmiş altı.

— Çok iyi! çok iyi! mükemmel! hiç korkumuz yok demek...

O zaman Muslih bey:

— Sandığın içinde bir şey mi var? diye sordu.

— Evet, bütün bu civarı soyup soğana çeviren azılı haydut Sarı Bıyık Ahmet var... Bu kuvvetli adamı nasıl tuttuğuma ben de hayret ediyorum... Elime geçirince kaçırmaktan korktum, hemen bu sandığa kapadım... Kilidi olmadığı için kitlemedim... Fakat zannederseniz sizin altınızdaki kalkamaz... Aman, rica ederim bütün kuvvetinizle basın...

Kısa boylu adam iskemleden kalktı. Muslih bey:

— Nereye? dedi, gitmeyin, beni yalnız bırakmayın.

Öteki adam, oda kapısına doğru ilerleyerek:

— Korkacak bir şey yok! dedi. Zaten ben şimdi geleceğim. Gidip etraftan yardımcı çağırayım. Siz, yalnız ayaklarınızı yerden kaldırın ki daha kuvvetle sandığın üzerine ağırlık veresiniz..

Kısa boylu adam kapıdan çıktı.

Muslih bey kan ter içinde kalmıştı. Kalbi çarpıyordu. Fakat, bir yandan da, bütün kuvvetle sandığın üzerine basıyordu. Arada sırada sandığın içinden hafif hafif sesler geliyordu: Kımıldanma hareketleri oluyordu.

Avukat gittikçe meraka başlamıştı: Adam hâlâ dönmemişti. Yoksa, yardımcı mı bulamamıştı?... Öyle ya, buralarda kim vardı!

Biraz daha vakit geçti. Cebinden saatini çıkardı, baktı: Saat on bir olmuştu! demek ki iki üç saatten beri bu sandığın üzerinde oturuyordu. Kalkıp pencereden bağırarak istedi, fakat sandığın içinden haydudun çıkmasından korkuyordu.

Biraz sonra, mumun biri söndü. Oda karanlık oldu. Muslih bey daha fazla korkmağa başladı. Yarım saat sonra da ikinci mum, son bir cızıltı ile söndü. O zaman, adayı zifiri bir karanlık kapladı.

Muslih bey daha fazla dayanamadı. Hırsızın kaçmasını, yarın sabahki mahkemedeki davasını unutarak, gözlerini kapadı ve uyumağa başladı

Uyandığı zaman ortalık aydınlanmıştı. Cebinden saatini çıkardı, baktı: Saati, gece kurmağa unuttuğu için, durmuştu

Şimdi ne yapacaktı? Bağırsa acaba işitirler miydi? tecrübe etti, fakat, boğazını üşüttüğü için, sesi çıkmadı.

O sırada, aşağıda bir gürültü koptu: birisi, sanki bir şey arayormuş gibi, alt kattaki odalarının kapılarını açıp kapayordu.

Ayak sesleri merdivenleri çıkmağa başladı, Nihayet, Muslih bey karşısında hizmetçisi Aliyi gördü. Ali onu bu halde görünce bir çığlık attı:

— Aman, efendim!

— Ne var, Ali?

— Sizin neniz var, bey efendi?

— Hiç bir şeyim yok... Yalnız, şu sandığın içinde bir haydut var... Git, yardımcı çağır... Fakat söylesene, seni buraya kim gönderdi?

— Bu sabah, erkenden, kısa boylu bir adam geldi, bir kağıt getirdi: Kağıt ta, sizin deli olduğunuz, buraya geldiğiniz ve bir sandığın üzerinden kalkmamak için İsrar ettiğiniz yazılıydı...

Muslih bey:

Tuhaf şey! dedi. Haydi git adam çağır...

— Adama lüzum yok. Siz kalkın bakayım ayağa...

Avukat, on iki saatten beri oturduğu sandığın üzerinden kalktı. Kapağın birdenbire açılacağını ve içinden haydudun çıkacağını bekleyordu. Fakat, sandıkta hiç bir hareket görülmedi. Yalnız, içeriden bir ses geldi.

Ali, cesaretle kapağı açtı, içinden küçük bir papağan sıçradı ve biraz öteye uçarak iskemlenin üzerine kondu.

— Başka bir şey yok mu, Ali?

— Hayır efendim...

— Tuhaf şey...

— Mes'ele anlaşılıyor, efendim: Bugün sizin mahkemeniz vardı ya?

— Evet?...

— Onu kaybettirmek için, size bu oyunu oynadılar. Diğer davacı taraf sizi burada bağlamak için çok mükemmel bir plan kurmuş...

— Evet, anlıyorum, Mahkemeye yetişemez miyiz?

— Hayız: Saat dokuz buçukta idi. Şimdi onu geçiyor...

Kuzuyu Öldüren Kumru Hanım!

Yazan: V. G., **Nu.:** 76

KUMRU hanım mahallede bağıricılığı, kavgacılığı, vuruculuğu, kırılıcığı ve döğöcölüğü ile meşhur bir kadındı.

"Kumru hanım" deyince sade o mahallede değil, etrafdaki yedi mahallede bir anılırdı. Herkes, onun lafını işitir işitmez korkmağa, titremeğe başlardı. Hele çocuklar.. Her evin bahçesinde ki elmaları, armutları daha ham iken koparan bu yaramazlar Kumru hanımın bahçesinin yanından bile geçemezlerdi. Çünkü, hepsi bir kere ya başına bir taş yemek veya kalın bir sopa ile bacağı kırılmak tehlikesini atlatmıştı.

Fakat, Kumru hanımın bahçesinde ne güzel yemişler vardı! hiç bir çocuğun yanaşmak ihtimali olmayınca Kumru hanım korkusuz korkusuz bahçesinde istediğı türlü çeşit yemiş ağaçları, çiçek, sebze yetiştiriyordu. Çocuklar, diğer bahçelerde ki meyvaları, divarlardan atlayarak, deliklerden girerek daha ham iken yedikleri için, meyvelarm tam olgun mevsime gelince, ağızları sulana sulana, bahçe divarından en aşağı on on beş metre uzaktan baka baka geçerlerdi. "Acaba nasıl etsekte şu armutları, şu erikleri şu kayısıları bir koparabilirsek!.." diye düşünürlerdi. Fakat, kimsede bir armut için başını feda edecek kahramanlık yoktu. Çünkü, Kumru hanımın bahçesine girmek patlıcan muharebesinde yaralanmış olmak demektir...

Birgün Kumru hanımın yanındaki eve bir kiracı taşındı. Ne vakitten beri boş olan bu evde kimse olmadığı için Kumru hanım çok rahat ediyordu. Çünkü, ne bahçesine girecek bir kedi, nede bir çocuk tehlikesinden uzak bulunuyordu.

Yanındaki eve kiracı taşındığını görünce Kumru hanım, eteğini beline sokarak, hemen bahçeye bakan pencereye koştu. Pencereden sarktı ve öteki eve baktı. Birdenbire gözleri: ateşlendi, homurdanmağa başladı:

— Hele şu yumurcakilara bak! çok cin şeylere benziyorlar ama, ben onların hepsinin hakkından gelirim...

Yeni kiracıların üç tane çocuğu vardı. Biri yedi yaşında, biri dokuz yaşında, biri de on yaşında idi. Bunların ikisi de çok cin şeylere benzeyorlardı.

— Anne bana para ver!

— Anne bana ekmek ver!

— Anne bana reçel ver!

Demelerinden ve

— Anne, Kemale baksana! ayağıma vurdu!

— Anne, Celale baksana! burnumu ısırıldı!

— Anne, Cemale baksana! saçımı kopardı!

Diye bağrıışmalarından ne yaramaz birer mahluk oldukları anlaşılıyordu. Hele aralarında ettikleri kavgaların günde kaç kere değil saatte kaç tane olduğunu hesaplamaktan en mahir istatistikçiler bile acizdi...

Bu üç Kemal, Celal, Cemal afacanımız ertesi gündenberi işe başladılar: Yani, aralıkla alçak divan atlayarak Kumru hanımın bahçesine girdiler... Ağaçlardaki güzel yemişleri, bakıp bakıp ve yanma yaklaşımağa bile cesaret edemeyen mahalle çocuklarının canı için tatlı tatlı yediler. Üzerinede, çiçekleri topladılar, göğüslerine, başlarına taktılar. Çıkarken de bir iki salatalık, kabak, turp gibi sebzelerden kopardılar, yine divardan atlayarak kendi bahçelerine girdiler.

Kumru hanım evde yoktu. Biraz sonra eve döndüğü zaman bahçenin halipürmelalini görünce akli başından gitti!...

Hemen pencereye fırladı. Çünkü, komşunun çocuklarından şüphelenmişti. Pencereden bakınca, ne gördü, biliyormusunuz?

Üç afacan oturmuşlar, ceblerine doldurdukları yemişleri yiyorlar, çiçeklerle oynuyorlar, kabaklardan oyuncak yapıyorlardı..

Kumru hanım merdivenleri dörder dörder indi, bahçeye koştı. Aradaki alçak divan atladı... Biraz sonra üç çocuğun karşısında bulunuyordu.

Çocuklar ne olduklarını şaşırılmışlardı. Akıllarını başına toplamağa vakit kalmadan üçünün de suratına birer şamar indi. Çocuklar çığığı bastılar. Bu sefer kavga çocukların annesile Kumru hanımın arasında başladı. Tabii, Kumru hanım galip geldi ve eteklerini kaldırarak alçak divardan atladı, evine girdi.

O günden sonra Cemal, Kemal ve Celal Kumru hanımın bahçesine başlarım bile çevirip bakamaz oldular.

Fakat, bu sefer Kumru hanımdan onun intikamını alan başka birisi çıktı.

Birgün yine Kumru hanım bir komşudan evine döndüğü zaman bahçedeki tekrar açmış çiçeklerinin kopmuş olduğunu sebzelerin ortada kalmadığını gördü. Bu sefer, komşunun bahçesine geçmeden halletti:

Bahçeye indi: Köşede küçük bir kuzu duruyordu.. Bahçeyi altüst eden bu hayvandı. Kumru hanım hemen eline bir sopa aldı, zavallı kuzucuğun üzerine saldırdı. Ve onu bir dakikada ölü olarak yere serdi.

Bu kuzu yeni kiracıların idi. Cemal, Kemal ve Celal kardeşlerin çok sevdiği bu hayvan nasılsa divan atlamış, Kumru hanımın bahçesine girmişti.

Kuzularının öldürüldüğünü duyan çocuklar ağlamağa başladılar. Bu sefer yine annelerile Kumru hanımın arasında büyük bir kavga oldu. Fakat, ağız kalabalığı ve ses yüksekliği ile kavgayı yine Kumru hanım kazanınca Cemal, Kemal ve Celal annesi şöyle düşündü.

"Bu kadınla başka türlü başa çıkamayacağız: En iyisi, kuzuyu öldürdü diye mahkemeye vermeliyiz..."

Dediğini yaptı. Birkaç gün sonra Kumru hanım kuzuyu öldürdüğü için mahkemeye çekilmişti. Fakat o, bunu inkâr ediyordu.

Dinlenen şahitlerin hepsi Kumru hanımın fenalığını söyleyorlardı. İçlerinden bir tanesi "Hayır, o yapmamıştır!" demeyordu. Hepsi "Görmedik ama yapmış olabilir... Çünkü, ondan herşey umulur." diyorlardı.

Mahkeme, eğer bir kişi o öldürmemiştir, derse Kumru hanımın günahsız olduğunu anlayacağını ve onu berat ettireceğini bildirmişti.

O sırada, şahitler arasında sıra Kumru hanımın kocasına gelmişti.

— Sen ne diyorsun? diye sordular.

Kumru hanımın kocası cevap verdi:

— Efendim, bizim hanımdan herşey beklenir ama, bu kuzuyu öldürdüğünü zan olunmaz...

— Niçin?

— Çünkü, eğer o bu hayvanı öldürmek için lâzım gelen cesaretle olsaydı şimdiye kadar benim çoktan öteki dünyada bulunmam icabederdi.

Bu cevap herkesle beraber Kumru hanımı da güldürmüştü...

Kocasının bu hoş sözü üzerine muhakeme hey'eti Kumru hanımın her şey yaptığını fakat öldürmek filmi işlemediğini söyledi Beraat etti.

Reis Kumru hanıma uzun nasihatler verdi. Kırk yaşından sonra ağır başlı olmasını, kimsenin kalbini kırmamasını daha doğrusu geniş yürekli olmasını anlattı... Ve muhakemeden ayrıldılar. Zavallı çocukların kuzuları ölmüştü. Fakat beriyanda senelerden beri mahalleyi korkutan, yıldırın Kumru hanım hakikaten bir Kumru gibi olmuştu. Çünkü, "Kumru" ismi ile kuzuları öldürmekle herkesi güldürmekten korkuyordu...

Fareyi Görünce

Yazan: Naci Sadullah, Nu.: 77

İmdat!... Yetişin, yetişin!...

SAÎME hanımla Hüsnü bey, Fatihte tramvaydan indiler. Vakit gece yarısına yakındı. Ve Beyoğlu sinemalarından birinden dönüyorlardı. Hüsnü Bey asabi idi. Çünkü, dünyada en sevmediği şey sinema, ve en sevdiği şey, ilk imkanda sıcak bir yatağa uzanıp, esneye gerine gazete okumaktı.

Halbuki, Saime hanım, aşkın yaşma rağmen mektepli kızlara rahmet okutan bir sinema delisiydi. Ve biçare tembellik düşkünü, haftanın birkaç gecesinde Beyoğluna sürüklerdi.

Bu akşam da aksi gibi hava soğuk ve yağışlıdı. Ve tramvay tevakkuf mahallinden evlerine kadar, geçilmesi lâzım gelen, çamurlu, karanlık; bozuk bir yol vardı. Bu yol, Hüsnü beyin uykuya susamış gözlerinde büyüyor, bitmeyecek gibi görünüyordu. Bu hırsıyla söyleniyordu:

— Haydi, ayağını aç biraz... Tabanına diken batmış develer gibi sallanıp durma. Daha gidip, soyunupta uyku uyuyacağız.... Bütün bu zahmetlere katlanmak için bir sebep olsa bari. Neymiş... Hanımefendi, şaklaban seyredecekmış!...

— Yavaş yürü...

Sekiz adım ilerisi görünmüyor. Bu karanlıkta taban kaldırmanın sırası değil. Biraz dikkatli basmasam, kapaklanacağım... Güya eğlendik... Bir saattir söylene söylene burnumdan getirdin...

— Haydi, haydi... Söylenip durma... Hızlı yürümek, için aydınlığa ihtiyaç olduğunu da senden öğreniyorum. Önünde ölüm kuyusu yok a...

Fakat Hüsnü bey sözünü bitiremedi. Birden önlerinde nereden çıktıkları belli olmayan iki ızbandut gibi adam gölgesi peyda oldu. İkisi birden, koskoca tabancalarını, afallayan karı kocanın burunlarına dayadılar:

— Eller yukarı!

Bu vaziyette yapılacak birşey yoktur. Üzerinizde kendinizi müdafaa edecek mükemmel bir silahınız bile olsa, elinizi cebinize atıncaya kadar kurşunu yersiniz.

Üstelik te, Hüsnü bey, sayılı şeddeli tabancasızlardandır. Binaenaleyh, korkudan soluyarak, derhal, iki uzun kollarını, az evvel sinema perdesinde gördüğü gibi havaya kaldırdı.

Haydutlardan birisi, tabancasını cebine koydu. Bu Hüsnü beye sokuldu, derhal ceketin cüzdan cebine saldırdı. Artık, bir yeni korkudan nefes bile alamıyor, haydut, bir çok tecrübelerin verdiği bir alışkınlıkla biçarenin bütün ceplerini tersine çeviriyor, eline geçirdiklerini bir eline aldığı yağlı kasketi içine dolduruyordu.

Avalin para çantasından, karısının hediye ettiği çakmağına, hatta kirli mendiline varasıya gidecek herşeyini alan haydut birden, yılışık ve müstehzi bir kahkaha attı:

— Hımm... Külhaninin tabancasında varmış!.. Silah taşımanın memnu olduğunu bilmiyorsun galiba... Neyse, biz, cezasını bağışladık, buseferlik yalnız silahı almakla iktifa ediyoruz... Bu iyiliğimizi unutma!..

Haydut, temizlediği cepleri, köşelerinde bucaklarında birşey unutmuş olması ihtimalini düşünerek, bir emir ihtiyat birde fa daha iyice yokladı ve:

— Tamam, dedi, ispinozun hesabı tamam! tüyebiliriz!

Tamam uzaklaşacaklardı ki, tabancasının namlısını evlerin üzerinden ayırmayan diğer haydut:

— Karıyı, dedi, onuda araşan a...

Beriki, Saime hanıma sokuldu. Ve evvel, biçarenin elindeki çantaya saldırdı.

O anda, umulmadık bir şey oldu. Saime hanım çantayı bırakmadı, ve avazının bütün kuvvetile:

— İmdat, yetişin! yetişin diye feryada başladı...

Haydut, bir taraftan tehdit ederek onu sükûta davet ediyor, bir taraftan da, halinde elinden bırakmadığı çantayı almaya çabalıyordu.

Fakat kadın, tehditlere aldırıyor, bağırmakta devam ediyordu.

Yakalanmak tehlikesini sezen iki haydut, telâşla arkadaşını dürttü:

— Haydi Mehmet, dedi, bırak acuzeyi Enselineceğiz... Ortalık çın çın ötüyor aynasızlar duymuşlardır. Neredeyse görünürler... Derhal cızlamı çekmeli.

Beriki de haklı bulduğu bu sözlere itaat etti. Ve biçare Saime hanıma, kinle baktı, ve bir küfür savurarak tabanları kaldırdı.

Az sonra karanlığa karışmışlardı.

Yalnız kaldıkları zaman Saime hanım:

— Haydut, dedi, çantamı alacak... Budala mıyım ben... Ben de o göz var mı!

Hüsnü bey ağzını açamıyordu. Karısının verdiği bu cesaret dersi, izzeti nefisini yaralamıştı. Kendisine düşen vazifeyi, karısının, zayıf ve aciz bir kadının yapması onu utandırıyor.

Hiç konuşmadan evlerinin önüne geldikleri zaman kadın, çantasından anahtarını çıkardı, kapıyı açtı, ve girdi. Kocasını arkasından geliyordu. Fakat birden, elektiriği yakar yakmaz, siyah bir cismin bacaklarının arasına doğru fırladığını gördü. Müthiş bir çığlık kopardı:

— Fare!...

Ve derhal kocasının boynuna atıldı. Ve ayaklarını yerden kesti.

Bu, Hüsnü beyin pısrık vaziyetini birdenbire değiştirmişti. Baygın karısını kucaklayarak salona taşırken, az evvel, onun arkasından tıs tıs omuzları düşük, ve başı önünde yürüyen pısrık adam değildi. Bu anda, bir kahraman adam oluvermişti.

Karısının, ziyansız, aciz bir hayvancıktan aptalca korkması, onun izzeti nefsindeki yaranın intikamını alabilmesine vesile olmuştu.

Hâlâ asabı yerine gelmemiş olan hastaya ilacı içirirken kalender bir gülüşle mırıldandı:

— Kadınlar, zavallı korkak mahlûklar!

Dedi. Fakat yine içinde bir korku vardı. Odanın içinde yürürken koyu gölgesinden bile ürküyordu. Bir türlü uykusu gelmiyor. Ve yatmak istemeyordu.

Saime hanım yumuşak kanepenin üzerinde kımıldamadan uykuya daldı. Hüsnü beyde hemen sedire yan geldi şekerleme yapmağa başladı, şimdi ikisi de horul horul uyuyorlardı. Daha akşamki yorgunlukları çıkmamıştı. Saime hanım fazla bunalmış olduğu için korkunç rüyalar görüyordu.

İşte bir kaç saat evvel rasgeldikleri haydutlar, bu sefer odanın içine girmişlerdi. Fakat Saime hanım haydutları göremiyordu. O rüyasında başka işle meşgul oluyordu. Haydutlar evvela gardrobun yanına geldiler. Gözlerini acele acele karıştırmıya, ne olursa ceplerine doldurmağa başladılar.

Saime hanım meşgul olduğu yerden haydutların bulunduğu yere doğru geldi. Birdenbire haydutları faaliyet halinde görünce müthiş bir çığlık atmak istedi fakat birdenbire sesi çıkmaz oldu. Tepinip kocasını kaldırmak arzu etti. Öyle oldu ki ayakları muallakta kaldı yerede inemiyordu.

Yarabbi zavallı kadının başına gelen bu ne idi. Haydutlar hiç aldırış bile etmiyorlardı. Saime hanımın o güzelim elmaslarını gerdanlıklarını ona göstererek ceplerine yerleştirdiler.

Artık hiç işleri kalmamıştı. Gideceklerdi. Haydutlardan birisi Saime hanıma doğru yürüdü. Fakat kadın öyle bir sıçradı ki uyanmıştı. Birde baktı kendisi Hüsnü Beyin üzerinde tepiniyor. Zavallı adam ne olduğunu bilemedi ve hayretle karısına bakıyordu.

Saime hanım:

— Çaldılar diyordu. Hüsnü Bey akşamki olup biten vak'anın tesiri hâlâ karısının üzerinde olduğunu anladı. Bu çılgın hal için için gülmeğe başladı.

Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Mezarlıklar Arasında!?!...'

Anlatan: Erol Tekin, Nu.: 77-78-79

LONDRANIN pis kirlî çapraşık bir sokağı. Kaldırımlar yerinden oynamış.. Hasıl olan çukurluklar sis ile dolu Binaların saçakları sanki birbirlerine girecek kadar sokulmuş. İşte burası Londra serserilerinin yatağıydı. Köşe dönemeçlerinde bulunan barlarında sabahlara kadar eğlenirler oynarlar, sıçrarlardı. Bütün fenalıkların çıktığı yer burası idi.

Cumartesi akşamıydı. Hava eyiden eyiye kararmış, gazete satan fakir çocuklar koltuk altlarının şişliğiyle öteye beriye koşuşmağa başlamışlardı. Tam bu sırada barın buğulu kapısı açılmış içeriye on sekiz yaşlarında bir çocuk elinde gazeteyle girmişti.

Sigara içki dumanlarıyla dolu olan bu odanın karanlık kuytu bir yerinde apaşvari geyinmiş, omuzları düşük sekiz haydut derin bir müzakereye dalmışlardı. Hepside düşünüyor birer fikir ortaya atıyorlardı. İşte bu sırada içeriye çocuğun girmesiyle başını öte tarafa, çeviren bir haydut seslendi:

— Buraya getir.

Çocuk gazeteyi önlerine bırakarak gitti: Biraz sonra diğer bir haydut ortaya atıldı:

— Ne var Hans.

İki dakika sonra Hans, Wildenin önüne geçmiş gazeteyi okuyordu:

— Bugün Londraya Fransız başvekili gelecekmiş..

Wilde mırıldandı.

— Geç.

— Brodvay caddesinde büyük bir yangın..

— Geç..

— Memleketimizin milyonerlerinden sayılan Mister Bravn beheri 10 bin dolar kıymetinde iki vazo satıyormuş..

— Çabuk oku.

— Okuyorum reis.. Sonra isteyenlerin Londrada Nelon caddesinde 21 numaraya müracaatları.

- Ooo.. Çok yağlı bir müşterimiz olacak..
- Evet reis..
- Yarın ben bu adama gidip vazoları istiyeyeğim.
- Para ilemi.
- Neler söylüyorsun Hans. Sen bizden para çıktığını hiç işittin mi?..
- Orası doğru reis.
- Bedava istiyeyeğim. Sen kapıda otomobile beni beklersin.
- Olur reis.
- Ben üstüme mavi bir elbise giyeceğim. Suratıma makyaj yapacağım. Dikkat et.. Yanlışlık yapayım deme, Diğerlerine döndü.
- Ne dersiniz.
- Hep birden cevap verdiler.
- Emir edersiniz reis..
- Kapıyı temiz kıyafetli bir hizmetçi açmıştı. Wilde nazik.ne sordu:
- Mister Bravn aceba evinde midirler?
- Hizmetçi yol verdi.
- Evet..
- Lütfen kartvizitimi kendine götürür müsünüz.
- Hizmetçi uzatılan kartviziti aldı.
- Mister Bravn kartın üzerinde.

Tütün tüccarı

Jean Evri

Kelimelerini okudu.

Hemen aynanın karşısına geçerek giyindi. Boyunbağmı hergünkünden biraz daha itina ile düzeltti. Aşağıda kendisini bekliyen Mister Jean Evrinin karşısına çıktı. İlk defa elini sıktı.

— Nasılsınız..

Wilde gösterilen koltuğa rahatça oturdu. Kaim bir havana sigarası çıkararak yaktı. Bu haliyle tam bir lorda benzeyordu. Ancak cevap verebildi.

— Mersi..

Bravn uzun müddet sessiz durdu. Nihayet dayanamadı.

— Ziyaretinizin neden olduğunu anlayabilirmiyim.

Dedi. Haydut ehemmiyetsiz bir tarzda dudaklarını büktü.

— Gazetede okumuştum.. İki vazo satıyormuşsunuz.

— Evet,.

— Onları almağa gelmiştim..

— Lakin tanesi on bin dolardır..

— Zararı yok.. Değümiki ben parasız alacağım.

— Fakat ne münasebet..

— Münasebeti münasebeti yok.. Hemen şimdi isterim..

Bu sırada haydut cebinden çıkardığı bir brovnik tabancasını Bravnm göğsüne tuttu.

— Vazoları çıkar bakalım. Milyoner şaşırmişti. Fakat birden metanetini topladı:

— Lakin vazolar burada değildir dedi. Hem siz kimsiniz.

— İsmim lâzım değil.. Fakat vazoları yarın getirecek misiniz.

— Nereye. Şehrin civarındaki 43 üncü sokağa saat 10 da..

— Güzel.. Vazoları kim alacak..

— Orada birisi sizi bekli yecektir. Elinde kırmızı bir fener vardır.

— Peki olur.

— Fakat getirmemezlik yapayım demeyin.. Sonra karışmam.

— Hayır. Muhakkak getireceğim.

Bu sözlerden sonra Wilde tabancasını cebine soktu ve kapıda kendisini bekleyen otomobiline atlayarak oradan uzaklaştı.

Mister Bravn etrafı dinledi. Hiç ses çıkmadığını anlayınca hemen telefona sarıldı.

— Allo.. Alo.. Kimsiniz..

Diğer taraftan çevik bir ses cevap verdi.

— Şerlok Holmes. Bir şey mi var..

— Evet.. İsmim Bravndır. Vazo satıyorum.. Nelson caddesinde 21 numarada oturmaktayım..

— Peki ne oldu.. Anlatınız.

— Şimdi yanıma bir adam geldi. Tabanca çekerek vazoları zorla almak istedi.. Vermezsen kendimi korumalıymışım.

— Yaaa.. Adamın şekli nasıldı.

— Orta boylu, çatık kaşlı, parmakları uzun, vücudu zayıftı.

— Ta kendisi..

— Ooo.. Ne çabuk anladınız Mister Şerlok Holmes.. Kim o..

— Wilde.

— Ne..

— Evet Wilde.. Başka ne olur.

— Vazo yanımda yok dedim..

— Başka.

— Yarın şehrin civarındaki 43 üncü sokakta adamlarından biri beni bekliyecek ve vazoyu ona verecektim.

— Hiç merak etmeyin.. Şimdi geliyorum..

Bir otomobil kapının önünde durdu. Mister Bravn sevinçle kapıyı açtı ve Şerlok Holmesi kolundan tutarak salona götürdü. Mes'eleyi bütün teferruatıyla anlatmağa başladı. Nihayet Şerlok:

— Durun dedi. Biraz müsaade ediniz ayak izlerine bakayım. Ve cebinden çıkardığı büyük bir pertevsizle halıların üzerine dikkatle muayene etmeğe başladı.

HİÇ yanılmıyordu. Ayak izleri ta kapının önüne kadar geliyor ve arada kayboluyordu. Misafir Bravn a dönerek:

— Korkulacak birşey yok dedi. Zaten ben bu adamı birkaç haftadanberi polis merkez müdürünün ricası üzerine arıyordum. Her tarafa adamlar yolladım ve bizzat çalıştım. Muvaffak olamadım. Fakat şimdi elime bir ip ucu vermiş bulunuyor. Muhakkak surette yarın yanıma dört polis alacak ve orada onu yakalayarak şimdiye kadar kapalı kalan bütün hadiseleri aydınlatacağım. Artık bu sefer bu haydut elimden kurtulamıyacaktır.

Saat dokuz. Artık her evde ışıklar yavaş yavaş sönüyor. Hertaraf sessiz.. Sokak başlarında isli pis bir fener çamurlu sokağı bir kat daha korkunçlaştırıyor. Bir duvarın oyuğunda iki hafif karaltı şöyle görüşüyordu.

— Nasıl.. Buradamı bekliyecekti..

— Evet..

— Öyleyse dinle.. Biraz sonra neredesyne haydut gelir. Ozaman sen yanına gider ve vazoları kimse görmesin diyerek bizim tarafa doğru getirirsin.. Ondan ötesi bizim işimizdir.

— Kolayımı yakalarım dersiniz.

— Ümit ettiğinizden fazla..

— Güzel..

Bir saat böyle sessiz durdular. Etraftan ne gelen nede giden vardı. Sokak sanki derin bir uykuya dalmıştı. Bazan tek bir adam gelip geçiyor ve sokak ona karşı bir kere baktıktan sonra tekrar başını çamurlu sulara dayayordu.

Saat ondu. Hatta geçiyordu bile... Şarlok Holmes sabırsızlanmağa başlamıştı. Bazan başka şeylerle bile uğraşıyordu.. Dalmıştı.. Fakat...

Korkak bir gölge sokağın başında belirdi. Elinde neredeyse sönecek kırmızı bir fener tutuyordu. Şerlok birdenbire silkindi. Yamndakinin kulağına seslendi.

— İşte tamam.. Haydi git..

Mister Bravn bulunduğu köşeden sessisce sıyrıldı. Adama doğru yaklaştı. Fenerli hafifçe bir göz kırptı. Bravn kendisine doğru daha beter sokulduğunu görerek seslendi.

— Merhaba..

Brovn cevap verdi:

— Merhaba..

Adam yutkundu:

— Hani bizim vazolar..

— İşte şu sokağın köşesinde...

— Haydi git getir.

— Kimse olmasın diye oraya gömdüm.. Beraber gidelim.

Meçhul adam evvela tereddüt etti. Uzun müddet yerinde durdu. Nihayet.

— Peki;

Diyebildi. Beraber ilerlemeğe başladılar. Tam sokağın köşesine döneceklerdiki meçhul adam derin bir oh çekerek yuvarlandı.

Başına şiddetli bir yumruk inmişti.

Bundan sonra birçok polislerin hemen adamı bağladıkları görüldü.

Beton bir odanın ortasında yere yatırılmış bir adam vardı.

— Söyle bakayım.. Wilde nerede oturuyor..

— Bilmiyorum.

— Söyle diyorum. Karışmam..

— Bilmiyorum.

— Bilmiyorsun ha. Ben sana söyletmesini bilirim.. Getirin şu sert çelik kırbaçları.

— Vallahi bilmiyorum.

— Yalan söyleme.. Doğrusunu anlat..

— Bilmiyorum...

— Pek alâ... Şimdi sen bu inadını görürsün.

Sert çelik kırbaçlar meçhul adama bütün şiddetiyle vurulmağa başlandı.

O yine:

— Bilmiyorum.

Diye ısrar ediyordu. Nihayet Şerlok Holmes dayanamadı.

— Bugünlük bu kadar yetişir.

Diye seslendi. Adamlar durdular. Şerlok tekrar emir verdi.

— Hapsedin fakat yemek vermeyin..

Geceydi. Şerlok Holmes işlerine dalmıştı. Günün hadiseleri okadar çoktıkı bunları sekiz saatin içine sığdıramıyordu. Fakat birden aklına esti.

— Acaba bugün yakaladığımız adam ne yapıyor..

Bir polisle beraber bodrum katına indiler. Paslı kapı büyük bir gıcırtyıle açıldı. Polis elindeki feneri ileriye uzattı. Adam orada yere uzanmış yatıyordu.

Şerlok polise emretti.

— Kaldır bağla şunu.

Yarım saat sonra meçhul şahıs yine tel kırbaçlarla dövölüyordu.

— Kaç kişisiniz.

— Bilmiyorum.

— Nerede oturuyorsunuz.

— Bilmiyorum.

— İsmi.

— Bilmiyorum.

— Reisin nerede.

— Bilmiyorum.

Holmeste inat etmekteydi.

— Vurun..

Tel sopalar tekrar işliyordu.

Nihayet dayagm acısına adam dayanamadı. Yalvardı.

— Durun.. Allah aşkına söyleyeceğim.. Dedi..

Sopalar durdu.

Şerlokun yüzünde bir memnuniyet eseri belirdi.

— Nasıl bir daha bilmiyorum dermişin.. Çözün şunun bağlarını..

İpler çözüldü. Meçhul adam evvela oynadı, gerindi. Esnedi ve yavaş yavaş anlatmağa başladı.

— Az hatırlıyorum.. Dedi.. Bir mezardı galiba.. Mezartaşı kaldırıldığı zaman görülürdüki burada bir oyuk var, işte biz burada oturuyoruz. Of kemiklerim.. Fakat siz yalnız oraya gidemezsiniz. Yollar çok çapraşık. Ben bile unuttum. Ancak size yol gösterebilecek kadar biliyorum.

Şerlok Holmes yanında üç polis meçhul adamın yardımıyla ilerlemeğe başladılar.

— Burası mı?!

— Hayır..

— Şurası mı?!

— Hayır..

— Ya neresi?.

— Şu iki selvi arasındaki başı kalpaklı mezartaşı.

Şerlok Holmes ve üç polis o taşa doğru ilerlediler.

— Burası mı..

— Evet... Taşı kaldırın.

Dördüde taşı kaldırmak için eğildiler. Fakat anide hepsinin yere yüzü koyun yatması ve bağlanması bir oldu.

İnce bir ses:

— Ooo.. Şerlok Holmes... Nasılsın diyordu.

Şerlok başını o tarafa döndürdü.

— Yinemi sen diye haykırdı. Alacağın olsun..

Haydut Wilde devam ediyordu.

— Yazık üstat.. Diyordu. Hani o dayak yiyen adam yokmu. İşte onu ben mahsustan gönderdim. Sırf seni buraya getirsin diye..

MUVAFFAK oldunda..

— Ne yapalım. Öyle..

Arkasına döndü..

— Haydi çocuklar.. Kaldırın bunları.

Kapı şiddetle çalınıyordu.

— Zırrnnnnn..

Mister Bravn kapıyı açınca karşısında Şerlokü gördü. O kendisine gülümsüyordu. Hemen koluna girdi.

— Nasılsınız Mister.. dedi.

— Eh;. Siz..

Büyük bir salonda oturuyorlardı. Bravn sabırsızlanıyordu. Nihayet dayanamadı:

— Ondan ne haber var mister Şerlok Holmes dedi.

Kendisine Şerlok Holmes süsünü veren haydut dudaklarını büktü.

— Yakaladık hıznızı.. Şimdi yatağında..

— Ooo.. Size ne kadar teşekkür edeceğim.

Haydut sözünü kesti..

— Teşekkür edecek bir şey yok dedi. Bir çok insanları öldüren vahşileri yakalamak bir vazife icabı..

— Fakat ne kadar vazife olursa olsun. Beni bu kadar mel'un bir şerirden kurtardığınızdan çok teşekkür ederim.

— Neyse bunları geçelim.. Fakat sizden bir şey rica etmeğe gelmişim mister Bravn..

— Hayhay.. Emrediniz:

— Mel'unu yakaladıktan sonra bana: "— Vazoları alamadım. Hiç olmazsa doya doya seyredelim.." dedi.

— Sonra..

— Tabi çoktanberi onunla mücadele ettiğimiz için ne kadar olsa kendisini çok severim. Zaten alay etmek adetimdir. Sizin vazoyu göstermek için vereceğinizi bildiğimden..

— Peki dediniz.

— Şüphesiz..

Milyoner evvela tereddüt etti. Fakat buyanlış bir hareket telakki edilmesinden korkarak kalktı. Beş dakika sonra iki vazo haydutun elinde duruyordu.

— Allaha ısmarladık dedi. Vazoları dört saat sonra bir adam vasıtasıyla gönderirim..

— Hayhay.. Ne ziyarı var.

— Wilde kapıya doğru ilerledi.

Şerlok Holmes gözlerini açtığı zaman kendini dar bir dehlizde buldu kalkmak istedi. Fakat birden ellerinin hertarafının sımsıkı bağlanmış olduğunu gördü. Gerinmek istedi. Yapamadı. Başını sola döndürdü. İşte karşısında üç polis aynı şekilde yatıyordu. Sessizce mırıldandı.

— Bili..

Sesine hiç bir cevap alamadı. Tekrar seslendi.

— Bili.

Bir vücut yavaşça kıpırdadı. Sesin geldiği tarafa döndü:

— Nevar..

— Bağlımısın.

— Galiba..

— Galibası olurmu.. Haydi hemen arkadaşlarını uyandır..

Bir dakika sonra polislerin gözleri açıldı. Şerlok onlara döndü:

— Haydi yuvarlanarak yanıma gelin ve ağızlarınızla arkamdaki ipleri çözün.

Üç vücut hafiyeye doğru yuvarlandılar ve her birisi ağızlarıyla bir yeri çözmeğe başladılar. Şerlok evvelâ ellerinde sonra ayak ve vücudunda bir gevşeklik hissetti. Nihayet birdenbire sıçradı. Şimdi ayakta her şeyden azade bulunuyordu. Vakit kaybetmeye gelmezdi. Hemen polislerin iplerini haydutların nasılsa cebinden almağı unuttukları çakıyla kesti. Şimdi dördüde ellerinde tabanca karanlık dehlizin derinliklerine doğru gidiyorlardı.

Birden bir gürültü işidildi. Hafif bir çıdırtı ve bunu müteakip tavandan bir delik açıldı.

Polisler hemen duvara dayandılar. Biraz sonra bir vücut açılan delikten sarkarak aşağıya indi. Tam ilerlemeğe hazırlanacaktı ki şiddetli bir yumruk sesini bile çıkaramadı.

Bu sırada hafiyenin sesi işidildi.

— Omuz vererek kapağı açın.

Az bir zaman sonra mezarlıkta bulunuyorlardı. Şerlok üç polisede şiddetli emirler veriyordu.

— Sen merkeze koş. Sen bir otomobil. Sen köşede bekle..

Yarım saat sonra mister Bravnın evinin önündeydi.

Kapıyı acele ile maymuncukla açan Şerlok Holmes birden şaşırıldı karşısında da elinde vazo kendisi duruyordu. Mister Bravn bu iki Şerlok

karşısında hangisinin hakikisi olduğunu hemen kestiremedi. Afallamıştı. Kekeliyordu. Fakat Holmas daha atik davrandı. Karşısında elinde vazo haydut Wilde ye tabancasını çekti..

— Eller yukarı.. Kıpırdama..

Ertesi gün bütün haydutlar adaletin elleri arasında kaçamıyarak yakalanmış bir düzine tüfenk kurşunu altında hepside can vermişlerdi.

Ah Karnım Olmasa İdi?..

Yazan: Erol Tekin, Nu.: 78

AHMET YEKTA epey zamandanberi gündeliğinin git gide alçaldığını his ediyordu. Fakat eskisi gibi aynı türlü hareket ediyor aynı müşterileri ziyaret ediyor çalışma vakitlerinde gayet temiz ve san'atkârane yamalanmış elbiselerini taşıyordu. Sesine yolculara şunu söylemek için aynı inleyici tonu veriyordu:

— Hanımlar beyler. İki gündenberi ağzına bir şey koymamış bir zavallıya merhamet edin.

Buna rağmen küçük ticaretinin geliri git gide azalıyor. Bunun sebebini okadar araştırdığı halde bir türlü bulamıyordu. Nihayet birgün bir tesadüf ile bu sırrın anahtarı ortaya çıktı..

Öğle olmuş hatta geçmişti bile.. Şişman gözlüklü kısa boylu bir bey büyük bir gazinonun denize bakan taraçasına oturmuş kahvesini neş'eyle içiyordu.

Ahmet herkese dediği gibi önada:

— Merhamet edin.. Açlıktan ölüyorum..

Deyince bey onun suratına merakla baktı ve yarıya kadar çıkarmış olduğu on kuruşu tekrar cebine sokup yerleştirerek:

— Aaa!. Bu suratlamı istiyorsun..

Diye bağırdı.

Ahmet kahve içen beyin yüzünü niçin beğenmediğini anlamak için bir mağaza aynasının önünde dakikalarca durdu. Fakat ayna ona hiç acımadan sıhhatli pembe ve taze iki büyük yanakla mücehhez suratını gösterdi..

Bir belâ!..

Çünkü yağlanıyordu..

Zaten göbek yorulmadan insanı eyice doyuran ve ekseriya dilencilik mesleğinde çok görülen bir şeydir. Bu göbek belâsından müstesna olan yalnız hasislerdir. Çünkü para sarfetmemek için hiç bir şey yemezler. Fakat Ahmet böyle iğrenç hasislerden değildi. Onu tenbellik bu hale getirmişti. Fakat bu göbeği tedavi etmek için zaman lâzım geldiğini anladı.

Ertesi sabah bir doktora gitti.. Doktor onun ciğerlerini, kalbini, midelerini eyice muayene etti. Sonra:

— Beyefendi dedi.. Sizi tebrik ederim ki hiç bir hastalığımız yoktur. Sizi görenler sıhhatli, muntazam ve her endişeden azade bir adam olduğunuzu sanıyor...

— Fakat doktor yağlanıyorum. Bu korkunç bir şey... Hele mesleğim için...

Diye ümitsiz bir sesle Ahmet bağırdı.

Doktor nikbin tabiatlıydı. Bu sözlerden hiç müteessir olmadı.

— Şikâyetmi ediyorsunuz.. Sıhhatli adam yağlı olmalıdır. Yağ öyle bir ihtiyat gıdadır ki hastalık zamanlarında vücudun yaşamasını temin eder ve hastalıklara karşı sizin en birinci müdafinizdir.

Ahmet yüzünü buruşturdu.

— Ammada eşek doktor ha!. Diye düşündü.. Bari başkasına gideyim..

Diğer doktor çok kederliydi. Onu itina ile muayene etti.

Ahmet sordu.

— Mühim mi ?.

Doktor omuzlarını kaldırarak.

— Hayır dedi. Fakat öyle bir araz karşısında bulunuyoruz ki onu ihmal etmemek lâzımdır. Vücudun yağ ile kaplanması kalbinizin ciğerlerinizin hareketine mani oluyor. Bunları eritmek icap eder..

Ve doktor dört sahifelik hastanın ne yapacağına dair bir rapor yazdı ve kağıdı uzattıktan sonra:

— Kısa söylüyorum dedi ve madde göstererek okumağa başladı:

1. Az gıdalı yiyecek alınacak.
2. Et, av ve kuş yenmeyecek.
3. Yemek arasında su ve şarap içilmeyecek.
4. Altı saattan fazla uyunmayacak.
5. Çok yol yürünecek.

İşte bütün bunlar yağlarını eritmek için kâfidir dedi.

O günden sonra Ahmet bütün bu işleri yapmağa başladı ve kendi kendine cellat adını taktı. Çünkü kendini her şeyden zayıflamak sebebiyle mahrum ediyordu. Nihayet bu kadar işkenceli rejimler kendisine eyi bir netice

verdi. Birgün birahanenin önünden geçerken müşterilerden biri kendisini gözüne kestirdi ve:

— Arkadaş... Sen işsiz misin..

Diye sordu. Ahmet cevap verdi.

— Hayhay... Evet işsizim..

Adam cebinden bir kart çıkardı.

— Çok eyi. İşte kartım.... Yarın beni görmeğe geliniz...

Ahmet bunu işidince sevindi. Nihayet hayatta şimdiye kadar çektiği müşkülâtın ilk mükâfatını alıyorda. Ertesi gün hemen hayırhah adamın mağazasına gitti. Kapıda onu birisini bekler buldu. Kendisini görünce:

— Hah!. Sizi bekliyordum dedi.. Nasılsınız. Şimdiye kadar birçok fakirler bu iş için bana müracaat etmişlerdi. Fakat vereceğim vazifenin ne olduğunu öğrenince hiç biri bunu kabul etmiyordu. İlk olarak siz kabul ediyorsunuz, inanmak lâzımdır ki her şeyin bir istisnası vardı.. İşte sana verilecek vazife... Bizim avcı Hüseyin mağazayı terketti. Sen onun yerini tutacak ve onun formasını giyeceksin. Yapacağın iş hiç sana yorgunluk vermiyecektir. Daimi surette mağazanın önünde duracak ve dükkana giren çıkan müşterilere otomobil bulacaksın.. Yağmur yağdığı günlerde de şiire bir şemsiye alacak ve müşterilerin otomobilden mağazaya kadar yağmurdan saklayarak götürüp getireceksin... İşte hepsi bu kadar...

Ahmet ertesi gün işe başladı. Hüseyinin elbiselerini giydi. O daracık elbiselerin altında göbeği bir lastik top gibi görünüyordu. Hele yürürken aşağı yukarı inmesi çekilir bir hal değildi.

Perşembe günü idi hava müthiş sıcak en sıska, en zarif vucütler bile durmadan şapır şapır su gibi ter akıtıyorlardı. İşte böyle bir havada mübarek Ahmedin halini bir görmeliydi. Aman yarabbi. Evden getirdiği kocaman yüz kurulama havlusu, yeni çamaşırdan yıkanmış gibi ıslaktı. Aksilik o günde mağaza o kadar işliyordu ki mahşer gibi.

Caddeye çık, mağazaya gir, otomobil çağır, İlaahir. Artık gırtlığına gelmişti.

Bir dakika bile yerinde rahat oturamayordu, böylelikle uğraşarak akşamı etti. Ateş kaynayan hava biraz teskin olmuştu. Bütün çektiği acıları o gün akşam çıkaracaktı. Haftalık alacaktı.

Kaç gündenberi bu meş'um günle uğraşıyordu. En sonra ona yaklaşmıştı.

Bütün işçiler paralarını aldılar sıra Ahmede geldi. Kendisine kartvizit veren zat Ahmede zarf içinde Ahmetce meçhul parasını verdi. Sonra:

Oğlum dedi. Göbeğin, müşterilere rikkat hissi veriyor, sen şunu, bir parça erit emi; Ahmet başım hafifçe yere eğdi dışarı çıktı. Daha o çıkış!...

Bir Ev Halkını Korkutan Kapı!...

Yazan: Hikâyeci Başı, Nu.: 79

AKŞAM yemekten sonra çocuklar yine dayının etrafını çevirmişlerdi. O, haftanın bir kaç gününde, torunlarını, torunlarının arkadaşlarını toplar, tatlı hikâyelerle hepsini, saatlerce ağzının içine baktırırdı. Bu geceler, çocukların, büyük bir zevkle geçirdikleri, büyük bir sabırsızlıkla bekledikleri, adeta iple çekdikleri gecelerdi. Çocuk ruhundan çok iyi anlıyan, ve çocukları çok seven Kadri dayı, en basit vak'aları, en alelade hadiseleri o kadar meraklı bir hale sokar, o kadar tatlı anlatır diki sormayın gitsin!

O gece yine olanca neş'esi üzerindeydi. Kenarları kırıksık gözlerini, gürül gürül yanan sobanın dilim dilim alevlerine dikmişti. O anlatacağı hikâyeyi bulmaya çalışıyor, çocuklar sabırsızlanıyorlar:

— Haydi Kadri dayı, anlat bir tane! diye sızıldaşıyorlardı. Nihayet Kadri dayı, çay fincanile içtiği koyu kahvesinden dolgun bir yudum, kalın çubuğundan da bir nefes duman çekti ve söze başladı;

— Çocuklar, bugün size, bundan çok seneler evvel başımdan geçmiş hakiki bir vak' ayı anlatacağım.

Vak'anın geçtiği senelerde daha sizler değil, anneleriniz bile dünyaya gelmemişlerdi. Ben, çamlıca da bir arkadaşına gece yatisına davet edildim ve gittim.

Orada benden, başka daha birçok misafirler vardı. Hepside benim gibi o geceyi orada geçireceklerdi.

Akşam yemeği büyük bir neş'e içinde yedik. Bol türlülerden mürekkep olan bu ziyafet yemeğinde, bir haylıda şarap içtik.

Kahveler içildi. Çaylar demlendi. Geç vakitlere kadar dereden tepeden çene çaldık. Aile oyunları tertip ettik, güldük gülüştük, ve nihayet, gülmekten oturmaktan, konuşmaktan, oynamaktan kimsede hal kalmadığı zamanda sıra yatıp dinlenmeye geldi. Ev sahibi, hepimizi, birer ikişer hazırlattığı odalara götürdü.

Allahtan rahatlıklar dilendi ve yavaş yavaş koca köşkün içinde ayak sesleri kesildi, bütün sesler kesildi. Ve uzaklarda esen kış rüzgârlarının uğultularile ürperen derin, sağır bir sessizlik başladı.

Ben, gece yarısından çok sonra birden midemde müthiş bir sancile, bir bulantile uyandım.

Anlaşılan, türlü türlü yemeklere ısrarla içirilen şaraplar şunlar, bunlar, zaten zayıf olan midemi allak bullak etmişti.

Derhal yataktan fırladım... Şıptık terlikleri ayaklarıma geçirdim, odadan fırladım ve akşamdan yerini beklediğim helâya koştum.

Kapıyı çektim. Fakat açılmadı. Anlaşılan içeride benden evvel benim halime düşmüş bir misafir vardı.

Sofada bir müddet dolaştım, bir sigara tellendirdim. Sigara bitti, biraz daha dolaştım. Fakat içeriden ne bir ses, ne bir nefes, gelmiyordu.

Kapıyı bir ikinci defa çektim:

— Kimse mi var? Diye seslendim. Cevap çıkmadı.

— Misafirler arasında bir dilsiz hanımcağız vardı, anlaşılan o olacak! Dedim ve beklemeğe devam ettim. Bir sigara daha, bir daha... halâ çıkan yok.

Nihayet kapıyı bir daha çektim, bir daha seslendim, biraz daha bekledim ve şüphelenmeğe başladım. Muhakkak bir felaket, bir kaza, birşey, gayri tabii birşey vardı.

Derhal yukarıya çıktım, ev sahibini uyandırdım;

— Kalk, dedim, bir kaza var. Misafirlerden birisi ya ölmüş, ya bayılmış...

O ve ailesi telâşla yataklarından fırladılar. Gürültüyü duyan diğer misafirler de fırladılar. Ve biz, ortadan kaybolanın kim olduğunu, anlamak için diğer uyuyanları da kaldırdık. Hep birlikte mahut kapıya geldik. Çektik, bağırdık. Ses veren olmadı ve kapı açılmadı. Fakat tuhaf değil mi, içimizden hiç kimse eksik değildi.

— Her halde, dedik, içeriye, eve girmiş olan bir hırsız saklanmış olacak!

İçimizde cesaretile meşhur bir mütekait vardı. O derhal ilerledi ve bağırdı:

— İçeride kim varsa çıksın... Yoksa kapıyı kırmağa mecbur bırakırsa elimizden çekeceği var...

Ev sahibi mütekait zata eğildi:

— Korkutmasanız daha iyi beyim. İyilikle çıkaralım!

Bunu müteakip kendisi, nazlı bir çocuğu yola getirmeğe çalışır gibi, kart sesine bir yumuşaklık vererek seslendi:

— Çık yavrum, çık... Bir kere şeytana uymuşsun! Biz seni affederiz. Bizi de kendini de üzme... Haydi biz halden anlar kimseleriz... Sana birşey yapacak değiliz... korkma!...

Ne iyilik, ne zorbalık, ne tehdit, ne rica kâr etmiyordu. Hırsız cevap vermiyordu.

Nihayet müzakerelerden, münakaşalarda sonra köye adam göndertip çilingir getirtilmesine, ve zabıtaya haber verilmesine karar verildi.

Yola çıkanların getirecekleri kimseleri, mahut kapının önünde soğuktan titreyerek uzun müddet bekledik. Ben, heyecandan, midemin ağrısını, bulantısını unutmuştum.

Nihayet iki polis memuru, bekçi ve çilingir geldiler...

Fakat o zaman, dünyanın en garip hakikatine karşılaştık.

İçeride ne bir misafir boğulmuştu, ne bir hırsız vardı, ne de bir insan...

Hikâyenin burasında, bütün çocukların gözleri açılmış, hepsi kulak kesilmişler, nefes almaktan korkarak, Kadri dayının ağzına bakıyorlardı. Bu Kadri dayı da her zaman böyle yapardı. Tatlı ihtiyar dinleyicilerin en meraklanacakları yere kadar anlatır ve orada bir müddet keser, çocukların meraklanışlarını, sabırsızlanışlarını seyrederek keyiflenir, güler, onları bekletmekten üzmekten adeta zevk duyardı:

— E, sonra?

— Ya neymiş?

— Sonra, ne oldu Kadri dayıcığım!

Kadri dayı gülümsedi:

— Bir sigara verin. Bakın, söyleyeyim!

Çocuklar hep birden fırladılar, sigara paketine ve kibrite yirmi küçük el birden uzandı. Nihayet muzip Kadri dayının isteği yerine getirildi. Kadri dayı iki bol nefes çektikten sonra yerinde doğruldu:

— Evet, dedi, içeride hiç birşey, hiç kimse yoktu. Bütün telâşımız, bütün merakımız, bütün şüphelerimiz yersiz ve boşunaydı.

Meğer helânın kapısı, dışarıya doğru çekince değil, içeriye doğru itince açılıyormuş. Biz, heyecandan, hiç birimiz bunu akıl etmemiş, kapının topuzuna habire asılmış durmuşuz. Zabıta memurlarından birisi, kapıyı

itiverince açıldı ve hepimiz afalladık... Sonra budalalığımıza gülerek, boşuna rahatsız ettiğimiz memurlardan af isteyerek yerlerimize dağıldık...

Altunlara Karşı Yırtıcı Aslanlar

Yazan: ?, **Nu.:** 80

ÜÇ Türktüler. Kemal Nihat, Sezai... Hepsinin kalplerini seyahat aşkı bürümüştü. Her zaman bunu düşünüyorlardı. Biricik emelleri bu idi. Nihayet bir gün müsait fırsatların kendilerine bahsettiği kolaylıkla üçü Afrikanın kızgın güneşi altında yatan korkunç ormanlarda medeniyet ve beyaz insan görmemiş kabilelerini görmek için hareket ettiler. İlk maceraları Afrikada başladı. Güneşin heryeri susuz bıraktığı ve kumların pul pul yandığı bir arazide ilk adımlarını attılar. Hepsinde sevinç içinde idiler. Epey gitmişlerdi. Yarı çöl yarı yeşermiş bir arazide ilerliyorlardı. Bu sırada Nihat bağırdı.

— Bak bak!. Burada bir şey var..

Hakikaten biraz ötede bir sıra çakıl taşı ehramvari bir şekilde göğe doğru boyunu uzatıyordu. Güneş buraya yakıcı ateşliğini bütün şiddetiyle vermiş küçük çakıllar kırmızımtırak bir alevle yanmağa başlamışlardı.

Kümenin biraz yakınma geldiler. Taşları arkadaşlarından evel ellemek cesaretini Nihat gösterdi.

— Bekleyin. Bunların ne olduğunu anlayalım.

Tam bunlardan bir tanesini alacaktı ki dehşetli bir bağıрма etrafı inletti. Üçüde anide tüyleri diken diken olduğu halde geriye döndüler. Biraz evel acele ile göremedikleri basık bir hurma ağacının gölgesinde on zenci durmuş kendilerine doğru kinle bakıyorlardı.

Çok zaman geçmedi. Az bir müddet sonra yüzü buruşuk gözleri çökük orta boylu ihtiyar bir zenci bütün vahşetiyle yanlarına geldi. Yeniden haykırdı. Elleriyle önlerinde bir takım acaip hareketler yapmaya başladı. Sezai sordu:

— Ne diyor..

Eskiden biraz Afrikada bulunmuş ve buranın az çok adetini bilen Kemal zencinin tuhaf hareketlerini tercüme etti:

— Kendi mabetlerine dokunmuşuz. Yaptığımız çok büyük bir günahmış...

Bundan bir şey anlamayan Sezai tekrar sordu:

— Niçin?!

Bu sırada tırmalayan bir haykırış hertarafı öldürdü. Geriye döndükleri zaman bunun Nihat geldiğini anladılar. Gözlerini heyecanla açmış bağıyordu:

— Altın.. Altın...

Hemen yanma koşular. Haykırmasının sebebinin sordular. O biraz sonra izah etti:

— Bu gördüğümüz çakıl taşları hakikatta bir "Kuarz" denilen taştır. Bunun zerreleri arasında altın vardır. Onun için ellememize müsaade etmiyorlar dedi. İki arkadaşa hayret içinde kaldılar. Para hırsı üçününde gizlerini bürümüştü. Nihayet Kemal ortaya bir fikir attı: "Aceba bu taşları zenciye nerede bulduğunu soralım mı?..." Arkadaşları bu sözü muvafık buldular: "Olur. Olur.." Dediler. Kemal eliyle zenciye düşündüklerini söyledi. Fakat o hiç bir hareket eseri göstermiyordu. Put gibi duruyordu. Sezai evvela buna hayret etti. Nihayet aklına şeytani bir fikir geldi. Hemen cebinden yeni bir çakı gösterdi. Bu oynayış zencide umulan tesiri yaptı. Çakıya bir çocuk iştiyakıyla bakıyordu. Sezai evvela elinde çakıyı oynattı sonra havaya saldı.

Boşlukta dönen çakının bir güneş gibi parıldayan ışıklarını zencinin koyu siyah gözleri takip etti. Her tekrarında bir hadise oluyordu. Zenci helecan içindeydi. Bu gibi şeylere merakı vardı. Fakat batıl itikatlara inanma hissi ile bu alâkayı cazip manzara dehşetli surette birbiriyle çarpıştıyordu. Zenci yerini söyleyecekti. Fakat o inandığı hadiselerin kendisine lanet etmesinden korkuyordu. Nihayet dayanamadı. Boğuk bir sesle mırıldandı: "- Durun söyleyeceğim.." Üç Türk kahkaha ile güldüler. Umdukları netice ümidinden fazla çıkmıştı. Sezai çakıyı avcunda sıktı. Kemal el işaretiyle ona:

— Bu taşların yerini söyleyecek misin dedi. Zenci gözleriyle çakıyı takip etti: -Onu verirsen... "-Olur fakat yerini göster..

Zencinin tereddüdüne yine bir dakikadan fazla sürdü. Sonra söylemeğe karar verdi: -İşte şu dağın arkasında... Orada coşgun dalgalı şarıltılarla akan bir nehir vardır. Kenarlarında heybetli yalçın kayalar nehre omuz vermiştir. Bu oradadır.. Nihat çakıyı zenciye uzattı.

Ertesi gündü. Öğleydi. Kum tanecikleri kırmızı yakıcı bir dudak gibi kızmış alev içinden yanmağa başlamıştı. Bizim seyyah üç Türk gencide önlerinde klavuz zenci olmak şartıyla ilerliyorlardı. Evvela bir ormana girdiler. Bu kesif ağaçların kapladığı bir yerd. Ağaçların yeşil filizleri araziye örtmüş

dallar birbirine girmiş vahşi hayvanların ısıklarıyla inliyen bu orman baştan başa esrarengiz bir vaziyet almıştı.

Akşama kadar gittiler. Bir türlü ormandan çıkamıyorlardı. Ağaçlar yine birbirlerine oldukça girmişler. Ancak bizim bu üç Türk gencinin geçebilecekleri kadar az bir yer bırakmışlardı. Göğlere kadar kollarını uzatan kalın güzel ağaçlar bazan esen soğuk bir rüzgârla hışırdıyorlardı.

Bu sırada Kemal haykırdı:

— A... Bak.. Orman gittikçe seyrekleşiyordu.

Hepsi de Kemal'in parmağıyla gösterdiği tarafa baktılar. Hakikaten ağaçların birbirlerine mesafeleri gittikçe uzuyordu. İkiside hak verdiler.

— Doğru.

— Öyleyse çok güzel, yolumuz azalıyor.

Gece yavaş yavaş bastırmaktaydı Yüksek dalların üstünde envayi çeşit görülmemiş kuşlar akşam türkülerini besteliyorlardı. Bazan önlerinden bir maymun kaçıyor, bazen de şimdiye kadar hiç bir yerde görmedikleri acaip bir hayvan önlerinden acı acı bağırarak kaçıyordu.. Daire şeklinde

Birden karşılına boş bir oyuk çıktı. Sezayi söylendi:

— Geceyi burada geçirelim. Olmaz mı?

Klavuz diğer iki arkadaş buna razı oldular.

— Hay hay.

Hemen oraya çöktüler. Arkalarında ki eşyaları yere sererek uzandılar. Klavuz nöbet bekliyordu. Göğte ekserin yıldızlar bütün şaşasile parlamaktaydı... Gece kuşları yavaş yavaş ısıklık öttürerek karanlığı kutluyorlardı. Kemel, Nihat, Sezayi üçüde bu Afrika gecesinin berrak semasına hayran olmuşlar sözleri boşluklarda uykularım bekliyorlardı.

Sabah vücütlerinde taze bir kuvvetle kalktılar, eşyalarını sur'atle topladılar.

Birdenbire Beş altı saatlik bir yürüyüşten sonra kendilerini ormanın gittikçe seyrekleşen ağaçları arasında buldular. Oh!.. Nihayet şimdi karşılılarında servet verecek dağ duruyordu. Fakat ani dehşetli bir uluma her yeri titretti vadinin yalçın granit kayalarında akisler yaparak söndü. Arkalarına döndükleri zaman Zencinin yüzünü kapayarak kaçtığını ve eliyle sisler arasında seçilebilen bir hayaleti gösterdiğini gördüler. Nihat, Kemal Sezai üçünü de derin bir korku sarmıştı. Fakat bu çok devam etmedi. Hepsi de

soğuk kanlıydı. Hayaletle doğru sessiz ve süratle yürümeğe başladılar. Biraz ilerlemişlerdi ki Nihat boğulur gibi inledi..

— Altın..

Bu sırada diğer bir akis cevap verdi:

— Aslan... Hakikaten karşılarında yeleli bir aslan ihtişamla duruyordu. Hemen vakit kaybetmeden biraz ilerdeki altınların üzerine diz çöktüler. Üç tabanca sesi vadiyi sarstı. Aslan bütün vahşetile kükredi. Sallandı ileriye doğru ilk bir hamle yaptı. Bir dakika sonra aslanın yırtıcı pençesi altında Nihat kalmıştı. Aslana tekrar ateş edeceklerdi. Fakat arkadaşını vuracaklarından korkuyorlardı. Fakat buna hacet kalmadı... Tüfenk sesini işiten daha diğer iki aslan adamların ortasına atıldılar. Tekrar üç tabanca sesi işitildi, uzun bir mücadele heryeri çınlatıyordu. Kanlı bir boğuşma dakikalarca sürdü kurşunlar aslanların beyinlerini saniyelerce oydu. Lâkin bütün bunlar bir şey temin etmedi. Kemal arkadaşlarını kurtarmak için vahşi hayvanlara attığı fişenkler belki tesirsiz kaldı. Bununla beraber o yer Nihatla Sezainin daha doğrusu hepsinin birer altından mezarı oldu. Bu vakada güç belâ ağır yaralanan Kemal eyileştiği zaman iki hayat pahasına kazandığı altınlarla mesut yaşadı.

Erkek Ördek Miydi? Dişi Ördek Miydi?!

Yazan: Erol Tekin, Nu.: 80

Kemal ile Zehra gayet iyi iki kardeşler. Eskiden birbirlerinin sözlerini hiç kurnazlardı. Birisi ne isterse öteki razı öbürünün istediğini de diğeri kabul ederdi. İkiside kanlarının en oynak bir zamanında yani on dört yaşında idiler. Mahallenin ele basıları ve en yaramazı idiler. Hergün birer kavga çıkarırlar onun başını veyahut öbürünün gözünü çıkarmadan, rahat etmezlerdi. Hem en birinci koşuculardan da daha üstündüler. Kaç kere bunun sayesinde komşuları Dudu hanımın büyük olmuş patlıcan eriklerini gizlice ağaç üstünde şapırdatarak yerlerken yakalanmışlar ve bacaklarının sayesinde kurtulmuşlardı.

Neyse biz asıl hikâyemize gelelim. Bunlar bu yaramaz çocukların diğeri vasıfları.. Asıl mühim hadise ne idi biliyor musunuz durunda size anlatayım.

Bir gün Kemal yine komşu Dudunun kocaman kırmızı erik ağacına çıkmıştı. O gün nedense Dudu hanım biraz komşusuna uğramış ve sonra pazara giderek geç kalmıştı. Bunu gören bizim afacan Kemal de kendi aralarında teşkil ettikleri hafiyelerle komşu Dudunun başka bir yere uğradığını dan geç geleceğini duymuş ve doğruca kimseye sezdirmeden erik ağacının en yüksek dalına binip o öğle sıcağında hararetini bunlarla gidermeğe başlamıştı..

Fakat birden nasıl olduğu bilinmez Dudu hanım erken evinin önüne damlayıvermişti. Elinde tuttuğu büyük bir, anahtarla kapının deliğini uzun zaman aramadı. Çabuk açtı ve içeriye girdi. Bu beklenilmeyen hadise karşısında Kemal biraz şaşırıldı. Gayri ihtiyari ağızına götüreceği elindeki erik yere düştü..

Fakat nereye biliyor musunuz. Tam altından geçmekte olan Dudu hanımın başına değil mi?. Zavallı kadın evvela şaşırıldı. Afalladı. Dudaklarıyla birşeyler okudu. Sonra birde başını yukarı kaldırıp baktı ki ne görsün.. Erik dallarının birine bir cin oturmuş kendisine bakıyor.. Hemen o zaman işin farkına vardı.

— Ah yaramaz seni..

Dedi ve hızla evin içerisine doğru giderken mırıldanıyordu.

— Demek şimdiye kadar eriklerimi hep sen çalıyordun. Biraz sonra görürsün... Mutbağa süratle girdi. Çıkarken elinde uzun bir tavan süpürgesi tutuyordu. Doğru ağaca geldi.

— Haydi aşağı in bakalım çapkın. Sonra, sözümü dinlemezsen karışmam...

Birden Kemal'in aklı başına geldi. Onda aşağıya inecek göz yoktu. Zihninde birçok planlar düşürdü. Şimdi dimağı bir motor gibi işliyordu. Fakat aksi gibi aklına da birşey gelmiyordu. Aşağıya inemezdi. Tekrar kurtuluş çarelerini aradı. Fakat işte yok, yok... Dimağında hiç birşey yoktu. Halbuki başka günler kaynaşıp dururlardı. Komşu Dudu boyuna sabırsızlanıyordu.

— Haydi in bakalım aşağıya yumurcak.. Yoksa şimdi gelir şu uzun sıırıkla kafanı patlatırım.. Sen beni galiba tanıyamadın. Fakat ben ne kadar aptalmışım. Kaç gündenberi seni gözetlediğim halde bir türlü mevcudiyetini göremedim.. Az cin değilsin sende ha!..

Kemal dimağına bir sürü şeytanlıklar gelmesini beklerken diğer taraftan bana cevap verdi:

— Evet öyle.. Çok doğru soyuyorsunuz.. Hakikaten ben çok ender bulunan cinlerdenim.. Fakat biraz müsaade edin şimdi geliyorum.

İnecek gibi vaziyet aldı. Hakikatte maksadı aklına bir taraftan sıvışmak çaresi gelinceye kadar komşu Duduyu oyalamaktı. Buna muvaffak oluyordu da... Lakin aklına birden bir kaçma planı geldi. Hem o kadar güzeldi ki kendisi de buna güldü.

— Ah artık bizim komşu Dudu benim aşağıya inmemi beklesin..

Diye kendi kendine düşündü. Fikri şu idi. Bu büyük erik ağacının dallarından biri bahçe duvarından sokağa sarkıyordu. İşte buradan kaçacaktı.

— Komşu Dudu?...

Diye bağırdı. Aşağıda kendisini bekleyen bu kızgın falakacı cevap verdi:

— Ne var!.

— A.. Benim komşu Duducuğum dedi. Eriklerin çok güzelmiş.. Hele çekirdeklerinin küçük olup etlerinin fazla bulunması bilhassa çok hoşuma gitti. Kızmayınız.. O sevimsiz sopayı da elinize almayınız. Çünkü biraz korkuyorum. Şimdilik Allahısmarladık dedi...

Akşam bu hikayeyi Kemal Zebrağa anlatırken ikisinde gülmekten kırıılıyorlardı.

Ertesi gün Kemal çabucak kahve altısını ettikten sonra dışarıya fırlamıştı. Nereye gidecekti. Arkadaşlarından kimse yoktu. Nihayet bir çare buldu.. Gezecekti. Etrafa bakarak gidiyordu. Tam bu sırada, kulağına ınlatıcı şaklaban bir ses çarptı:

— Beyefendiler, hanımefendiler.. Gelin talihinizi deneyin.. Gayet büyük ikramiyeler var. Bisiklet, gramofon, saat daha birçok kıymetli eşyalar.

İçeriye girdi. Burası şimdiye kadar görmediği türlü türlü eşyalarla süslenmişti. Akşam babasından zorla kopardığı yirmi beşliği uzattı. Adam ona üzerinde 25 No. bir kart verdi ve yuvarlağı döndürdü. Yuvarlakta bulunan 25 No. uzun devirlerden sonra birşeyin önünde durdu. Adam bağırdı:

Bir rdek... Evet güzel bir rdek.. Kemal bunu sevinçle kucaklıyarak eve koştu. Zehrada uyanmıştı. Hemen onu havuzda yzdrmeğe başladılar. Fakat akşam Eve gelen babaları bunu görünce Kemalle Zehra ertesini sabah kümese gittikleri zaman rdeklerini görmediler Afalladılar. Doğru mutbağa gidip ahçı Fatma nineyi biraz sıkıştırınca rdeklerinin kızartıldıklarını ve şimdi de tel dolapta bulunduğunu öğrendiler. Kemal şöyle düşündü.

— rdeği yzdremedik. Hiç olmazsa etlerini yiyelim... Zehrada bu fikri doğru buldu. Az sonra etleri beraber atıştırırlarken Kemal sordu.

— Bu et çok güzel.. Galiba erkek rdekti?

— Hayır dişiydi.

— Erkekti.

— Dişiydi.

Nihayet birbirlerine o kadar girdiler ki Kemal dayanamadı. Tuttuğu gibi Zehraya bir tokat attı. Bu hadiseden sonra  ay dargın durdular. Nihayet birgün barıştılar. Yine mutbakta. Kemal güldü. Bir erkek ördek için ne kadar kavgalara girdik...

— yle deme Kemal.. Bu dişi rdekti.

— Hayır erkekti.

Tekrar kavga ettiler. Zehra orada bulunduğu tabak kase bardak ne varsa hepsini tekrar Kemalın başına geçirdi.

Meşhur Polis Hafiyesi Şerlok Holmes'in Hikâyeleri 'Kasa Soyguncuları'

Anlatan: Erol Tekin, Nu.: 81-82-83

LODRADAN beş kilometre kadar uzakta Denli meydanının altı yola açıldığı biraz genişçe bir sokağı... Burada muazzam büyük sekiz katlı bir bina göze çarpıyor.. Pencereleeri sımsıkı kapalı ve aynizamanda üzeride araları geniş kalın demir parmaklık geçirilmiş.. Bununla beraber arasına bunların arasından yine hafif solgun bir ışığın dışarıya doğru kaydığı görülüyor..

Karanlık bir gece.. Gökte parıldayan bir tek yıldız bile yok.. Sokak başlarında bütün kuvvetlerini vererek kendilerini göstermeğe çalışan gaz lambaları olmasa burası bir girdap gibi karanlık ve korkunç... Zaten etrafı yavaş yavaş sarmağa başlıyan korkutucu bir is tabakası gözleri acıtıyor.. Sokaktan geçen hiç kimse yok... Vakit gece yarısı hatta geçmiş bile...

Bu sokağın içinde dev gibi yükselen bu mağrur sekiz katlı binanın ikinci katında titrek bir elektrik ampulü kendisile mütenasip olmayan bir tabelayı aydınlatıyor... Üzerinde sarının kırmızıyla karışmış bu rengi insana adi bir insanın dişlerini göstererek sırtmasına benziyor:

"İtalyan bankası"

Tom bu sırada bir adım sokağın köşesine döndü. Ayak burunlarının uçlarına basıp korkarak ilerliyor bazanda bir köşeye gizleniyor... Başında kovboyvari bir şapka var.. On adım atıyor sonra bir dakika yerinde durarak bekliyordu. Birkaç dakika kımıldamadı. Etrafını iyice tetkik etti. Sonra elini ağzına götürerek bir baykuş taklidi yaptı.

— Kugukk.. Kugukk.

Sonra tekrar etrafını dinledi. Karşısında bulunan mağara gibi bir sokaktan aynı şekilde aynı biçimde aynı tarzda giyinmiş bir adam çıktı. Oda elini ağzına götürerek bir baykuş taklidi yaptı:

— Kugukk... Kugukk...

Birkaç dakika yerlerinde beklediler. Sonra birbirlerine doğru ilerlediler. Birinci adam yeni gelen ikinciye sordu.

— Jim.. Nasılsın?

— Eyi... Sen nasılsın.. Buraya geleli ne kadar zaman oldu..

— Bir saat..

— Bir saat mi?..

— Evet

— Bu vakite kadar ne yaptın

— Köşe başında gelen gidenleri tarassut ettim. Neyse bunlar sana lâzım değil.

— Doğru.. Fakat sen şüpheli birşey gördün mü?.

— Geç dedimya bunlar sana lâzım mı.. Hayır.. Lâkin şimdi sen bana Merry ile Sandlandın nerede olduğunu söyle..

— Geliyorlar..

— Ne zaman..

— Bir çeyreğe bile kalmaz.. On dakika sonra bir aradadırlar...

— Eyi amma onları nerede bekleyelim ki bizi güçlük çekmeden görsünler..

— Nerede istersen.. Fakat bu sokakta olmak şartile.. İstersen şu duvarın çukur karanlık yerinde saklanalım..

— Çok güzel bir fikir

İkiside otarafa doğru ilerlediler ve oyuk duvarın karanlık pis dibine sinerek beklemeğe başladılar. Sokaktan ne gelen ne de giden vardı. Sanki bütün canlı mahluklar ölmüştü. Artık herkes uykusunun en tatlı bir zamanında idi. Tramvaylar, otobüsler herşey istirahata çekilmişti. Yalnız uzakta devriyelerin dolaştığını bildiren düdük sesleri etrafı çınlatıyordu...

İki meçhul eşhasın gözleri bankanın hafif ışıklarla süzülen eyi kapatılmamış pencerelerinde idi. Hakikaten çok geçmedi. On beş dakika sonra iki karartı sokağın başında belidiler. Kol kola idiler. Etraftan şüpheyi uyandırmamak için sarhoş hali takınıp yüksekten ağız şakası yapıyorlardı. Halbuki maksatları bam başka idi. Evvelâ

birkaç dakika yerlerinde durdular. Sonra etrafa çevik bir göz atarak kendilerini kimse tarafından takip edilmediklerine emin olduktan sonra kolundaki adamı çimdikledi:

— Haydi gidelim..

— Pek âlâ...

Ve sokağın içinde ilerlemeğe başladılar. Yolda giderken etraflarını muayene ediyorlardı ve kendilerini bekleyen başka bir kimseyi görmek istiyor gibi bir hal takmıyorlardı.. Nihayet yolun ortasında durdular. Aradıklarını bulamamış gibi idiler. Sonra birisi her ihtimale karşı diğerine sordu:

- Parolayı verelimmi?.
- Herhalde... Geldilerde galiba biz görmedik. Yoksa kabil mi..
- İhtimal söylediğim doğrudur.. İstersen verelim...
- Olur..

Az bir müddet sonra tiz bir ıslık sesi işidildi. Beklediler. Cevap gelecek mi diye sabırsızlanıyorlardı. Fakat çok vakit geçmedi. Biraz sonra buna yine bir baykuş sesi cevap vermekte gecikmedi:

- Kugukk... Kugukk...

Adamlar geriye döndüler. Kulaklarına bütün hassasiyetlerini vererek sesin geldiği tarafı iyice muayene etmeğe başladılar.. Bulduktan sonra o tarafa, gittiler.. Az sonra karşılaşmışlardı. Birbirlerinin isimlerini söylediler:

- Marisson
- Sandland..

Dördüde bir köşede buluştular. Ne yapacaklarını düşünüyorlardı ve yine gözleri bankanın üzerinde idi. Nihayet Jim sordu:

- Ne yapacağız..
- Sandland cevap verdi..
- Görüştüğümüz gibi..
- Hazırmıyız
- Daima..
- Eksiğimiz yok mu?
- Hayır..
- Öyleyse...

Sözünü bitiremedi. Ufak bir çıtırdı duyuldu. Köşe başında bir adam peyda olmuştu. Bu sokağı her birkaç çeyrekte bir gelerek muayene eden polisti. Vakti geldiğinden sokağı muayene edecekti. Evvelâ düdüğünü öttürdü. Sonra ilk adımını attı. Dört esrarengiz gölge karanlıklar içine daha beter sokuldular. Polisin kendilerini görmesi hem işlerine mani olacak hemde haklarında fena bir şüphe uyandıracaktı. Bundan dolayı sessizce fısıldaştılar.

- Halimiz fena

- Hemde pek çok...
- Yakalanacağız galiba..
- Haydi ağzını hayra aç be.. Söylediğimi işidiyormusun?..
- Vallahi... Bak yaklaşıyorda.. Görünmek ihtimali pek çok...
- Çabuk çabuk bir şey bulmalı..
- Ben...
- Eee... Nevar.
- Birşey buldum..
- Ne gibi...
- Buradan geçerken üzerine atılıp boğazını sıkarak boğalım..
- Pek güzel düşünce...

Hepsi sırtlarını duvara tamamı tamamına dayadılar.

Hatta nefeslerini bile kestiler. Polis hiç bir şeyden habersiz onlara doğru geliyordu. Sokak gaz lambasının camlarından fışkıran ziyalar üniformasının parlak düğmelerini ışılatıyordu. Elinde, kısa bir sopa vardı. Göğsü gururlaşmıştı...

Yavaş yavaş yürüdü. Meçhul şahısların önünden tam geçecekti ki birden boğazına arkadan bir kol dolandı. O zaman hakikati anladı. Bir baskına uğramıştı. Anide sıçrayarak arkasına döndü. Ama bu sefer yine başka bir el arkadan boğazına sarılmıştı. Buna da mukavemet etmek istediye de muvaffak olamadı. Bağırarak için açılan ağzı başına inen ağır bir demir darbesiyle kapandı.

Artık bunların tamamıyla bir haydut olduğu anlaşılıyordu. Yoksa böyle hiç yoktan polis vurmakta mânâ var mıydı. Hemen adamın üzerine atıldılar. Adamın dört bir tarafını etini kopartacak derecede sıkıca bağladılar. Zavallı polis buna hiç itiraz etmedi. Evvelâ bağlanırken hafifçe çarpındı, sonra durdu. Başından kan akıyordu.. Kendisini hırsızların kollarına bıraktı. Yere bağlı olarak bırakıldığı zaman derin bir nefes aldı. Boğazından acı bir hırıltı çıktı. Birden ağzından kan boşandı. İnledi. Bütün vücudu gerildi. Bir dakika sonra başından aldığı derin bir yaranın tesiriyle koyu kırmızı kanlar içinde gözlerini yumdu.

Haydutlar yaptıkları işin fecaatini bir saniye bile olsun düşünmediler. Hafifçe gülümsediler:

- Çok şükür kurtulduk.

- Vallahi ne sevindim.
- Doğrusu çetin bir mesele hallettik.
- Hakikaten talihimiz varmış.

Uzun müddet sessiz durdular. Yerde cansız yatan polise tebessümle baktılar. Sendland mırıldandı:

— Haydi işimizi yapmakta gecikmeyelim. Sonra birçok müşkül karşısında kalabiliriz.

Jim atıldı:

- Fakat.
- Fakat da ne oluyor. Bir şey mi var.
- Tabii değil mi... Bu adamı burada mı bırakacağız..
- Hakkın var.. Ne yapalım..

— Şöyle karanlık bir köşeye çekelim.. Meselâ demin bizim durduğumuz yere..

— Hay hay...

Hemen eğildiler. Merry ile Sendland karşı karşıya geçtiler. Cesedin biri başından diğeri ayaklarından tutarak biraz evel durdukları yere bıraktılar. Sonra diğerlerinin yanına geldiler;

— Hazırız...

Dediler. Dördü de bir araya toplandılar. Sokağı evvela beş dakika kadar sıkı bir göz hapsine tuttular. Sonra her şeyden azade ve kendilerini emin görünce bankanın bulunduğu binanın önüne doğru ilerlediler. Vilyam Merrye sordu:

- Merdiven yanında mı..
- Evet..
- Çıkar..

Merry beline sardığı ipten bir merdiven çıkardı.

— İkinci kata at..

Merry evvela şöyle bir vaziyeti tayin etti. Halatını katın sol penceresine atacaktı Mesafeyi akıyla aşağı yukarı tayin etti. Elinin seri bir hareketiyle merdiven havaya uçmuştu.

Merdivenin çengeli istenilen yere takılmamıştı. Bu sefer çevikliğini Jim tecrübe etti. Hakikaten ilk fırlatışta merdiven sol pencerenin demir parmaklıklarına takılmıştı.

Hiç acele etmediler. Bu halleri kendilerine az çok işlerinde acemi olmadıklarını gösteriyordu. Teker teker merdivene çıktılar. En önde Merry vardı. Merdivenin sol tarafına basarak çıktı. Durdu. Pencerenin önüne gelmişti. Elinde bulunan bir demiri parmaklıkların arasına soktu ve sonra kendine doğru çekti... Hayret.. Demir parmaklıklar eğilmişler ve bir insan geçecek kadar aralarında mesafe açmışlardı. Merry usulca bu çatal gibi duran parmaklıklardan içeriye kaydı. Şimdi karşısına demir bir kanat çıkmıştı. Bereket versin talih kendilerine gülüyordu. Bu akşam nasılsa onu kapamağı unutmuşlardı. Kanadı hafifçe açtı. Karşısına tekrar çıkan pencere camını sessizce kaldırdı. Sonra aşağıya seslendi:

— Çabuk olun dedi.. Vakit geçirmeyin.. Birkaç saniye sonra burada bulunmanız her halde lâzımdır..

İçeriye hızla kaydı. Sırasıyla Sendland Vilyam Merriyi takip ettiler. En son çıkan ve etrafı tetkik eden Jimdi. Pencereye kadar geldi. Etrafa son bir defa daha baktı. Sonra merdiveni her şeyi toplayarak diğerlerinin hareketlerini takip etti. Dördü de içeriye girince demir kanadı kapadılar, camı indirdiler ve rahatça bir nefes aldılar.

Şimdi müdürün odasında bulunuyorlardı. Sendland sordu:

— Acaba burada birşey var mı dersin..

— Ne gezer yahu.. Burası vezne değil..

Diğerleri de buna gülmekle iştirak ettiler. Fakat şimdi vakit geçirmek zamanı değildi. Kendilerini topladılar. Müdüriyetin oda kapısını açarak dışarıya çıktılar ve sonra kapıyı tekrar kapadılar.

Salonda idiler. Burası geniş bir holdü. Buranın etrafını bir daire çeviriyordu. Bunların üzerinde sırasıyla birçok rakamlar, onların üzerinde de bazan "İstikraz" "Alış" "Vezne" gibi kelimeler bulunuyordu. Bunların etrafında da ekseriya taş sütunlar vardı.

Epey ilerlediler. Büyük taşlığı baştan başa katettiler. Nihayet her halde evvelden tayin ettikleri bir kasanın önünde durdular. Merry elinde bulunan bir aletin dışarıya fırlamış bir bıçağı kasanın kilidine dayadı. Acaip âletin üzerinde bulunan bir düğmeyi çevirdi. Tiz çmlatıcı bir motor sesi işitildi. Bıçak hasanın demirinin içersine doğru girdi. Beş dakika sonra kasanın kilidi bir mustatil şeklinde kesilmiş ve dışarıya çıkarılmıştı.

Dört kasa soyguncuları anide paraların üzerine atıldılar. Beş altı dakika sonra getirdikleri torba hertarafı para ile dolmuştu. Artık alacaklarını almışlardı.

Hemen eşyalarını topladılar Yerde bir kırıntı bile bırakmadılar. Hiç bir yerde hiç bir şey unutmadıklarına emin olunca yerlerinden kalktılar. Sonra hızla merdivenlerden çıkmağa başladılar.

Fakat tam bu sırada bir ses gürledi:

— Eller yukarı..

Bu sesin sahibi Şerlok Holmsti. O gece hırsızları görerek şüphelenmiş ve nihayet onları burada yakalamağa muvaffak olmuştu. Hırsızlar hemen ellerini yukarıya kaldırdılar.

İşte bütün bunlardan bir netice çıkıyordu ki insanlara fenalık yapan herkes hiçbir türlü vevki tabiatın haricinde bir kuvvete malik olmuş olsunlar zabitanın sert pençesinden kurtulamazlar. Nitekim bu kasa soyguncularında muhakeme neticesinde idama mahkûm oldular ve cezalarını elektrik sandalyesinde hakkile çektiler.

Otları Kırmızı Ağaçları Mavi Yapan Ressam

Yazan: Erol Tekin, Nu.: 82

Ahmet Niyazi bey tam bir kılıbıktı. Sakın bunu kendisi için fena bir meziyet saymayın.. Şimdiki evli erkeğin hangisi kılıbık değildir. İnkârını ediyorsunuz.. Lakin sözümle bütün erkekleri kastetmedim. Yani ekseriyetini bunlar teşkil eder.

Neyse, biz hikâyemize gelelim.. Niyazi beyde koyu bir kılıbıktı. Karısından çok korkardı. Eskiden iradeli her şeye hüküm eden bir adamken nikâh memurunun: "Nasıl zevceliğe kabul ediyormusun..." sözleriyle bir kuzu gibi oluvermiş "Peki" diyerek susuvermişti. İşte bu sükût halâ devam ediyor karısına karşı bir tek kelime söyleyemeyordu. Yüzünde hasıl olan buruşuklar kendisine bir cesur adam hissini veriyorsa da hakikat da uysal her şeye boynunu eğer bir insan olmuştu..

Karısı Naciye hanım da inadınanı onun aksine idi. Sert, inatçı dedikoduyu seven bir mahalle karısı gibiydi. Hiç bir şey dinlemez söz anlamaz daha ileri gidebilerek belkide acuze bir kadın denilebilirdi. Kocasına hiç bir şey yokken haksız yere çıkışır:

— Yazık.. Yazık.. Ne yaptım da ben bu gibi adamla evlendim. Her halde başkası senden daha eyidir. Bir kuruşluk cesaretin bile yok.. Hattâ bu bile fazla... On paralık da çok geliryä...

İhtimalki Ahmet Niyazi böyleydi. Fakat hiç bir erkek farzedilmezdeki karısının bu sözleri üzerine kendisini tutup olduğu gibi pencereden atmasın...

Ahmet bey büyük bir dairenin küçük bir memuru idi. Yaşı altmışı geçtiğinden ve kendisindedede iş yapabilecek bir kabiliyet görmediğinden tekaüde şevkettiler. Zavallı adam karısına bunu söyleyince Naciye hanım büsbütün köpürdü:

— Ah!. Ah!. Yazık senin, hiç bir seciyendemi yok. İtibarındamı kalmadı...

Neyse Niyazi bey bunları büyük bir soğuk kanlılıkla dinliyor karısının sert sert hareketlerini öteye beriye saldırmalarını kristal eşyaları zapt edilmemiş bir hırsla kırdığını görmemezlikten geliyordu. Baktiki bu hal olacak

gibi değil hemen işi ressamcılığa vurdu. O kadar eyi bilmiyordu ama çalışacaktı. Hemen çabucak yırtık ve delik yamalı elbise ve papucunu giyerek çarşıdan bez boya sehpa satın aldı. Bir dakika geciktirmeden işe başladı.

Evlerinin dördüncü katında bir çok aktrisler oturuyordu. Onları her gün sık sık ziyaret ediyor portrelerini yapmağa çalışıyordu. Bu artık onun san'atı olmuştu, Hiç bir dakika boş durmuyor mütemadiyen dinlenmiyerek resim yapmağa uğraşıyordu. Sahralara kırlara gidiyor akşama kadar resim yapacak yerler arıyor ve nihayet bir yer buldumu orada günlerce takılıp kalıyordu.

Aksi olacak buya!.. Karısı bu işe çok sinirlenmişti. Evde daima onunla kavga ediyordu. Resim bezlerini, küçük küçük ufaklıklara ayırarak yırtıyor., fırçalarını ocakta harıl harıl yanan ateşte yakıyor, boya ları sehpa larıda lağıma atıyordu. Ondan sonra söylemediği sözde kalmıyordu. Sanki yaptığı bütün bu hırçınlıklarla yaramazlıklarla kocasını mesleğinden vaz geçirebiliyormuydu...

Ne gezer!..

Niyazi bey arkadaşlarından bulduğu paralarla yine işi ressamcılığa döküyordu. Zengin de değildi. Eğer yanında kâfi miktarda boya yoksa otları kırmızıya ağaçları maviye evleri siyaha damlarda sarıya boyayordu. Hemde bunları nelerin üzerine biliyormusunuz... Karton kâat tahta her ne olursa olsun..

Lâkin şurası nazarı dikkati celbediyordu. Şayanı hayret değil midir ki yaptığı bütün bu resimlerde çok muvaffak oluyor eserlerine rağbet çoğalıyordu. Onu takdir edenler binlerce kişiye baliğ, oluyordu ve kendisine yalvaranlarda sayısızdı:

— Ne olur Niyazi bey.. Bugün bizde bir tablo yapsanız.

— Pekâlâ... Yaparım..

Hakikaten Niyazi bey sözünde duruyor ve onlara her gün bir kaç tane tablo hediye ediyordu. Bazanda karısı Naciye hanımda eve et veya ekmek lâzım olduğu zaman kasapçının dükkanı önünde kocasının kübik resimlerini görünce hiddetten küplere biniyordu. Nasıl binmesin Hakkıda yokmuyduya?!

— Ah! Hınzır diyordu.. Beni rezil ediyor.. Artık bir öldürmesi kaldı... Ahmak ihtiyar...

Fakat ne olursa olsun bu kargacık burgacık resimlerin etrafında bir sürü halk vardı. Niyazi bey özenerek yeni bir tabloya başlamıştı. Karlar her tarafı bir pamuk dalgası gibi kaplamış kuşları ötmekten aciz soğuktan ölmek

derecesinde kalmıştı. İşte tablo bize bunu gösteriyordu. Lâkin ertesi gün kasabaya feci bir haber yayıldı. Ahmet Niyazi bey bu kış sabahı tablosunu yarıda bırakarak ölmüştü. Bu herkeste acı bir tesir bıraktı. Herkesin istemiyerek canı sıkıldı.. Fakat bunun para etmediğini anlayarak düşündüler:

— Hiç olmazsa tablolarını teşhir edelim dediler.

Ertesi gün sergi kuruldu. Bu çok rağbet gördü. Binlerce insan gelip gidiyor bıkmadan usanmadan yüzlerce defa seyrediyorlardı.. Bazan da:

— Harika.. Harika...

Diye mırıldanıyorlardı. Tablolar bir kaç bin liraya satılıyor eskiden kasap dükkânlarında rağbet görmiyen solmuş resimler şimdi yüksek bir ilah gibi temsil olunuyodu. Zavallı Naciye hanımda bundan bir şey anlamıyor kendi kendine dövünüyordu:

— Ah!. Ah!. Diyordu. Ne yaptım da kıymetini bilmedim.. Şimdi onun gibisini nerede bulayım.

Naciye hanım sahiden bir duldu.. Hemde cadaloz bir duldu. Onunla kim evlenmeğe cesaret edebilirdi. Bir gün odasında koltuğunda otururken köşede kocasının solmuş bir tablosunu gördü. Hayalinde hemen o manzara canlandı. Onunla bir kıra gitmişlerdi. Niyazi bey sehpasını kurmuş resim yaparken kendiside dantelâ örüyordu. Nasılsa fırçadan kaçan yeşil bir boya dantelanın üzerine sıçramış buna kızan Naciye hanımda öfkesini resmi bozmakla bırakmamış ayrıca kocasını iki hafta tütünden mahrum ederek o parayla yeniden kendisine bir dantela almıştı.

Casus

Yazan: Keman Sahir, Nu.: 83-84

Bir Efe oğlundan kaçak yetişir mi dedim ve mavzerimi alıp odasına çıktım.

GÜNEŞ dağların arkasına kırmızı kaftanını geymiş ağır ağır çekiliyordu. Gönderdiki en son huzmeler tabiatı rengârenk taplolarla süsleyordu. Günlerini binbir uğraşmayla geçiren canlılar yuvalarına dönüyor bazıları da çıkıyorlardı. Böylece bir devridayım oluyordu. Sabahtan akşama kadar bütün köylümüz türlü türlü oyunlar, şenlikler yapıp kurtuluş gününün yıl dönümünü kutluluyorlardı. İnkılâbın gürbüz fidanları karanlık maziye lanetle, hal ve istikbal de hürmet ve muhabbetle anıyorlardı. Gece köyün oturma odasında milli savaşımıza ait hakiki hikâyeleri, canlı vak'aları anlatacaklardı.

Ufak oturma odasına birer, ikişer halk toplanmağa başladı. Yaşlı kimselerden fazla gençler daha ziyade akın ediyorlardı. Epibir zaman geçdikten sonra köyün yegâne kahramanı "Kızıl Efe" geldi. Herkes ona selam verip yer gösterdi. Onu baş köşeye oturdular. Milli harpte yurdunu kurtarmak için elinden geldiki kadar gayret etmiş, çalışmış bir anadolu çocuğu olan Kızıl Efe: Pos bıyıklı, sırma mor çepkenli geniş omuzlu tam bir kahramandı. Yürürken sanki yer sarsılıyordu hele sözlerini tane tane ağır ağır söylemesi kendisinde mevcut bütün meziyetleri anlatmağa kâfi geliyordu. Hep bakışlar, ona bakıyor kulaklar onu dinliyordu. Bazı kimselere birşey anlat deyince nazlanır felan eder halbuki o hiç bir ısrara maruz kalmadan söylemeğe başladı.:

— Her ölü anıldığı zaman Allah rahmet eylesin derler. Fakat ben oğlumu andığım vakit bu sözü söylemeğe korkarım!.. Ve utanırım. Ancak sessiz dilimin ucile Al... Lah... Rah... Met eylesin derim. Bukadarcığıda söylerken bile vücudum titrer kalbim müthiş heyecanlar geçirir. Halbuki seneler geçtikçe bunu unutmaklığım lâzımgelir. Nedense bu hal ve hareket kalbime çelik kalemlerle hakedilmiş ki bugün on sene olduğu halde halâ ona karşı bir ikrah ve kin duyarım.

Şimdi asıl hikâyemize gelelim. Malumya uzun seneler hakikatleri zahirileştiriyor. Ben de onun için on sene evvel olan bu hakikate hikâye diyorum...

Ahmet... Ahmat dedim mi ağızımdan bir daha çıkardı. Ona karşı öyle bir ateşli muhabbet ve sevgim vardı ki... Ben onu hiçbir şeyin mani olacağını, söndüremeyeceğini zannediyordum. Megersem bu fikrimde çok yanılmışım...

Üç karı aldım. Bunların ikisinden hiç çocuğum olmamıştı. Ben ise bir çocuğum olmasını çok isteyordum. Onun için tekrar evlendim. Ve Ahmedim dünyaya geldi.

Üç gün üç gece bütün mahalleye ziyafetler çektim, güldük, yedik içtik velhasıl tam manasile neş'eli bir hayat yaşadık.

Artık Ahmedim büyüyordu. Onun çabucak büyüyüp bıyıklarını eline almasını ve bükmesini görmek isteyordum. İnsan bir şeyle meşgul olursa gününün geçtiğinin farkına varmazmış bende Ahmetle okadar meşgul oldum ve uğraşdım, bende ki cesareti, kuvveti ondada görmek onuda benim gibi yapmak isteyordum. On üç yaşma gelmişti. Hemen hemen delikanlık merdiveninin ilk basamaklarındaydı. Güzel ata binmeyi silah atmayı, herşeyi öğretiyordum. Nedense kâfir çocuk ta bu öğretmek istediğim şeylere karşı hiç bir muhabbet ve bağlılığı yoktu. Herhalde benden korkup her dediğime evet diyor ve yapıyordu. Fakat birşey zorla öğreilmeye çalışılırsa o zorluk bitince öğretilen şeyda biter yani unutulur. Hâlbuki kendisi isteyerek seve seve yapsaydı imkânı yok unutmazdı. Kâh tazyikle kâh güzel sözlerle yola getiriyor ve yetiştiriyordum. Ah! ne yazık ben onu bir insan olarak değil: hain namus düşmanı olarak yetiştirmişim...

Yedi sene sonra milli mücadele çıktı. Jandarmalar köye geldi. Asker toplayorlar.. Baktım bizimkinin halinde bir başkalık görünmeğe başladı. Meğer alçak zavallı annesini kandırılmış onunla arayı yapmış evde gizlenecekmiş... Bunu haber alırmaz dünyanın başıma yıkıldığını zannettim. Ve bir Efe oğlundan kaçak yetişirmi siye Allaha söylendim. Hemen mavzerimi aldım. Doğru odasına çıktım. Onun kalbini kırmamak, mülayim sözlerle yola getirmek için hemen:

— Ahmet, oğlum dedim. Senelerdenberi yeyip içip, gülüp eğlendiğin şu toprak sana yapmış olduğu iyiliklere mukabil bugün senden hizmet bekliyor. Bugün yurdun muhtaç ve perişan bir vaziyettedir. Memleketimizin

dörtbir tarafını düşmanlar sarmış onu neredeyse yok etmek istiyorlar!... Onun için senin biran evvel cepheye koşman, düşmanlarla vuruşman lâzımgeliyor. Nasıl sen yaşamak için bu topraklara mühtaçsan, yurdunun da yaşaması için sana imdada koş dedim...

Arkadaşlar bu sözleri söylerken hele heyecana gelsin, yahut vaziyetinde bir başkalık görünsün. Hiç put gibi karşımda sanki bütün söylediklerim ona değilmiş gibi dinledi. Hık, mık dedi. Hastayım, benim cepheye gidecek düşmanlarla dövüşecek vaktim yok dedi. Halbuki birşeyi bile yoktu. Turp gibiydi. O anda sanki gözlerim dışarıya fırlamış ona batacak gibi olmuştu. Hemen silâhı eline verdim:

"Düş önüme" diye amirane bir surette bağırdım. Odadan çıktık, annesine veda etti. Zavallı kadın okadar ağlayorduki bunu, tarif edemem. Doğru karakola gittik jandarmalara teslim ettim. Bazı nasihatlarda da bulundum ve yanından ayrıldım. Eve geliyordum muhtarı gördüm. Muhtar:

— Kızıl Efe dedi halimiz çok harap, gâvur İzmirli almış Uşaka doğru geliyormuş. Bu kısa büyük haber beni çok sarstı. O anda milli hislerim ayaklandı, yerimde duramaz bir hale geldim. Hemen:

— Ne yapacağız Hüsrev ağa dedim:

— Vallahi Kızıl bilmeyorum. Böyle haller karşısında durgun durmağa gelmez onun için biran evvel çaresine bakmalı. Sen eskilerdensin böyle şeylere aklın erer ne yapalım dedi. Ben düşündüm, mesele yurt, ve namus meselesiydi ki en nazik bir şeydi. Acaba ne yapmalıydı hemen:

— Çete teşkil edelim, ufak varlıklarla büyük işler görelim dedim.

— Nasıl çete vucude getireceğiz, silâh yok! cephaneye yok! çarpışacak kimseler yok!.

— Sen bana birkaç gün mühlet ver. Ben hepsini yoktan varedeceğim!.. Yalnız ümidini kırma, yese kapılma dedim. Ve ayrıldık. Ben eve geldim. Hemen hazırlıklara başladım. Hepinizde bilirsiniz ya evlerimizde en aşağı iki üç mavzer bulunur, Malumya Türk oğlu yaradılışında asker ve cengâverdir. Ertesi günü ikisi daha çocuk onu yaşlı tam oniki kişi topladım. Bunlarda askerlikten ihraç edilmiş kimseler ki kör, topaldan ibaret. İçlerinden birinde Allahtan iki sandıkta gizli fişenk ve bomba varmış. Hepsinide bu uğurda feda edeceğini söyledi. Üç gün daha büyük hazırlıklar yaptıktan sonra bir gece köyden dışarı çıktık.

Bir gün iki gün oldu hiç düşmana rasgelmemiştik. Halbuki muhtar köyde gavurun İzmir, Uşakı aldığını ve daha içerilere doğru geldiğini bana söylemişti. O sırada arkadaşlara bir fikir söyledim:

Hişt! Ağa diye seslendi. Arkama döndüğüm zaman, çaprazvari fişekli çift mavzerli üç kişi gördüm.

BİZ bu gidişle hiç bir iş yapacağına benzemiyoruz. Bu toplu yürüyüşten vazgeçip üç beş dağılıp tarama bir vaziyette yürüsek nasıl olur dedim. Hepsi de bil fikrimi kabul ettiler. Ben yanıma on iki ile on altı yaş arasında bulunan iki çocuğu aldım ve bir patikadan ilerlemeğe başladım. Çocuklar önde tatlı tatlı konuşarak gidiyorlar ben de arkalarından türlü türlü dalmış bir vaziyette ilerliyordum. Ortalıkta hafif sis vardı. Benim atın arka kolanları açılıverdi, hemen atı durdurdum ve çocuklara yavaş gitmelerini söyledim. Zavallı yavrucukları keşke durduraydım. Ben kolanın kopan tokasını yerine getirmek için uğraşırken birden bir silâh sesi işittim. Kendimi toplamağa kalmadan bir daha bir daha patladı, hemen çabucak atımı orada bırakıp hızla çocukların istikametine doğru koştum. Bir de baktım ki Mahmut ve atı kanlar içinde yatıyorlar! Adamakıllı afallamıştım. Ne oluyordu? Yoksa çocuklar birbirini mi öldürmüşlerdi? Fakat Süleyman da attan inmiş hüngür hüngür ağlıyordu. Ben onlara doğru ilerlerken hoyrat kaba bir ses bana:

— Hişt, ağa diye seslendi. Bir de arkama döndüm çaprazvari fişekli çift mavzerli üç kişi Derhal sordum:

— Ne var, ne istiyorsunuz? İri yarı olanı galiba başları idi, bana cevap verdi:

— Şu eşşeklere durun diye seslendik, durmadılar, ve kaçmak istediler, ben önümden insan değil kuş bile kaçtırmam!.. Baktım durmuyorlar silâhı çekiverdim. Bu herife daha sözünü bitirmeden içerlemiştim. Hele zavallı yavrucuklara eşşekler diye hitap etmesi beni büsbütün çığırımıdan çıkardı. Gözümü kan bürüdü, hırkımdan kendimi yiyordum. Fakat onlara karşı bu hareketlerimi hiç hissettirmiyordum. Mülâyemetle sordum: Ne istiyorsunuz! Dudaklarını oynattı kaba elile bıyıklarını büktü sonra kısaca:

— Para kelimesi çıktı. Ben hiç aldırış bile etmedim:

— Ya demek para istiyordunuz. İşte size para. Lâkin çocuğu ve atı öldürmeği eyi etmediniz. Gel işte para. Ben o anda elimi koynuma sokmuştum. Adam müteredit bir vaziyette kalmıştı. Para denilen şey gözünü bürümüştü, hemen adım adım yanıma yaklaştı. Ben:

— İşte, işte para diye tekrar seslendim. Tam yanıma gelince koltuğumun altından çıkardığım iri palayı hemen hızla boynuna vurdum, ve saniyede başını yere uçurdum. Derhal mavzerini elinden aldım çabucak arkadaşlarına çevirip onları da cansız yere serdim...

Arkadaşlar bir taraftan yurdu ve milleti düşmanlardan kurtarmağa çalışırken diğer taraftan da kendi içimizden çıkan hainlerle vuruşmak mecburiyetinde kalmıştık Üçünü de cansız yere serdiğim bu kimseler birer Türktür. Fakat bunlar gâvurun değil Türkün düşmanı idi. Acaba haksız yere bir yavrucuğu öldürmeğe nasıl kalpleri ve vicdanları razı olmuştu. Para. Ah şu menhus madde insana her türlü fenalığı yaptırıyor. Ne ise biz hikâyemize devam edelim. Mahmut yarasını sırtından almıştı. Hain kurşun girdiği yeri parça parça etmiş ciğerini de ikiye bölmüştü. Mütemadiyen akan kan beyaz teninin üzerini bir kefen gibi örtmüş ve etrafını sarmıştı. Mahmudu dağların sinesine gömdük.

Şimdi Süleymanla yalnız kalmıştık. Öteki arkadaşarımdan ayrılalı uzun bir müddet olmuştu. Acaba onlar nerede kalmışlardı. Buna çok merak ediyordum. Süleyman:

— Geriye dönsek mi dedi. Baktım rengi limon gibi sararmış tirtirtiriyor. Hemen:

— Hastamısın? dedim.

— Yok hasta değilim, fakat içim çok sızlıyor, geriye dönelim.

Çocuğun sözünden çıkamadım. Hemen geiye döndük. Aksi olacak ya köye yaklaştıkca Süleymandan fazla ben de heyecan duyuyor ve kalbim sancılanıyordu. Yarabbi bize ne olmuştu. Aklıma herşey geliyordu.. Düşündüm, yoksa gâvur bizim köyü de mi bastı dedim. Fakat buna katiyen ihtimal vermiyordum. Nasıl olabilirdi. Derken atlarımızı dört nala koşdurmağa başladık, tam köyün önüne gelmişim ki çığlık, bir inilti, ortalığı yırtıyor.. Bu sırada tahayyülümün kuvvetli olduğunu anladım ve iyi kestirmiştim. Demek Gâvur bizim köye de girmişti. Hemen attan indik tarlalardan koşarak yürümeğe başladık. Hendekleri geçtik, köye girdik ki bütün yollar

köylülerimizin ölüsile dolu. Daha fazla ilerileyemedim. Tam bizim evin önüne gelmişim. Ne görsem beğenirsiniz: Doğduğundanberi kucağımdan ayırmadığım ve çok sevdiğim bir komşu çocuğu vardı. Evlerinin önünde onu karnından ikiye biçilmiş görünce kanım beynime sıçradı ve kalbim heyecanlandı. Hemen çocuğun bacaklarından tutup kaldırdım ve bütün var kuvvelimle karşımda can veren gâvur askerine haykırdım.

— Bu günahsız yavrucuktan ne istiyordunuz. Onu öldürmekten bir zevk mi duydunuz, alçaklar, ben size bunu bırakmam, son demime kadar sizden intikam alacağım dedim ve palamı kınından sıyırıp düşman üzerine doğru yürüdüm. Yalnız başıma idim, önümde de bir sürü gâvur durmadan kaçıyordu.

Tekrar köyden dışarı çıktım, hiçkimseler kalmamıştı, hendekler, tarlalar bütün Türk ölüleriyle dolu idi. İnleyenler, ağlayanlar pek çoktu, tam bu şiddet ve gökreme ile gâvurun üzerine yürürken birden bire omuzumdan yaralandım. Köyden de epi uzakta idim, yaramı alırmaz yüzükoyun yere kapandım, kan durmadan fışkırıyordu, ne yapacağımı şaşırılmışım.

Bulduğum yer ağaçlıktı, etrafım çalı ve uzun otlarla çevrili idi. Bütün hayatım gözümün önünden geçiyordu. Hele Ahmedimi çok düşünüyordum acaba şimdi hangi cephede çarpışıyordu. Ah onu bir görmeli idim buna çok merak ediyordum. Yaramın ağzına elimi sıkıca kapadım ve bir müddet bu vaziyette durdum, dalmışım karşımda bir şeyin parıldadığını gördüm hemen kendimi topladım ve dikkatle baktım. Parıltı birken iki oldu ben mütereddit bir vaziyette idim bozuk bir ses:

— Teslim ol diye haykırdı, ben sağ iken hiç teslim olurmuyum yarama ehemmiyet vermiyerek siper aldım, etrafıma bakınırken yanımda bir mavzar gördüm yavaşça onu yanıma çektim, elime aldım baktım dolu şimdi onlara teslim olmayı gösterecektim. Başladım ateş etmeğe, karşımdan da bana mukabele ediyorlardı. Herhalde onlardan birkaçını yaralamıştım çünkü atılan silâh sesleri gittikçe azalıyordu. Birdaha ateş etmeğe hazırlandım, tetiği çektim ne yazık ki ateş almadı meğer kurşunum bitmiş fakat düşmandan silâh sesi işitiliyordu. Usulca ayağa kalktım palamı kınından çıkardım ucundan tutup elimi salladım salladım tam karşı tarafa savurdum vız diye uzaklaştı oraya gittiğinde bana yabancı olmayan bir ses işittim: "vay anam"!...

Bu sesi işidince hayret ettim, bu kimdi? hemen omuzumdan aldığım yaranın ehemmiyetine bakmayarak yerde sürüne sürüne anam diye seslenene doğru ilerledim. Ne görsem beğenirsiniz? bu seslenen benim hain evlât değilmi imiş? meğer alçak silâhını bana ve kendi milletine çevirip yararlık fedakârlık gösteriyormuş. Namussuzun casusluk ettiğini anladım. Savurduğum pala tam göğsüne saplanmıştı. Ölmek üzere iken kuvvetten düşen kollarımla boğazına olanca kuvvetimle sarıldım, kâfirin hemen o anda canını aldım ve ölürken "baba ben yaptım sen yapma" diye seslenmesi beni hiçte müteessir etmedi.

Çünkü, bu Millet, bu Yurt sütü bozuk alçaklara insaf ve merhamet edemezdi onun ayaklarını yere vura vura tep inerek can vermesini gördükçe o kadar sevindim ki... Omuzumdan akan kandan Türk bayrağı rengini alan gömleğimi elime alarak on damla kanımı Milletin Yurdun uğruna feda etmek için düşmana doğru tekrar ilerledim.

Dirilen Ölü

Tercüme Eden: Erol Tekin, Nu.: 83-84

Klavuz "Demirok" seyyahları sarp dağlarda dolaştıramıyacak kadar ihtiyar olunca gençliğini geçiren o sevdiği dağların eteğinde bir klübe kurdu. Klübesini yapmağa yardım eden marangoz Osman ağa:

Yazın burada oturabilirsiniz.. Fakat kışın zannetmem Demirok baba.. İşte artık yetmiş yaşına bastınız.. Burası yardımdan çok uzak bir yer..

Zarar yok.. Dağı tanıdığım gibi o da beni tanıyor.. İkimiz de ihtiyar dostlarız.. Onlardan uzakta can sıkıntısından ölürüm. Burada güzelce klübemin içine sığınırım ve sonrada kar burnumu göstermeye başlayınca dostum klavuz Uzun Hasan bana her hafta yiyecek getirecek..

İhtiyar klavuz dediği gibi yaptı..

Böylece iki sene geçti. Uzun Hasan her Cuma sabahı dağa çıkıyor ve ihtiyarın kapalı kapısını tıkırdatıyordu..

Yiyeceğinizi getirdim Demir ağa... İhtiyar açmak için koşarak.

Geliyorum.. Geliyorum.. Sabah şerifleriniz hayır olsun dostum.. Biraz otur.. Benim için sarfettiğin parayı şimdi ödeyeceğim. Al şu işte yirmi lirayı.. Benim şerefime eğlenirsin... Çünkü Demir ağanın parası vardı. Hattâ zengin olduğunu bile soyuyorlardı. Eskiden ihtiyarsız seyyahların bir kaç kere canlarını kurtarmıştı ve onlarda ona karşı eli açık davranmışlardı. Zaten mahareti sayesinde rehber olarak herkes onu tercih ediyorlardı. Daha fazla olarak tam bir dağlı olup basit bir hayatta ömrünü geçirdiğinden sarfettiği para pek azdı. Gençliğinde annesinin yanında kalabilmek için evlenmeği bile reddetmişti. Fakat annesi onun kollan arasında ihtiyarlıktan ölünce aile kurmak için kendini vakti geçmiş bulmuştu. Şimdi pişmandı. Hiç olmazsa bir oğlu olur ihtiyarlığını beraber geçirirlerdi. Uzun kış geceleri kendini çok yalnız hissediyordu. Yalnız elli yaşında Halil Riza namında bir yeğeni kalmıştı. O da bir meyhaneciydi. Tenbel sarhoş kaba olduğunu ve meyhanecisinde bu sebepten epey müşterisiz bulunduğunu söylüyorlardı.

Bir gün ihtiyar klavuz ateşin önüne oturmuş yakın ölümünü düşünüyordu... Çünkü kış çökük omuzlarına bütün ağırlığıyla yüklenmişti. Birdenbire aklına bir fikir geldi:

Yegâne varisin olan Halil Rizanın gözlerimi kapayınca paramı almasını istemiyorum. Servetimi klavuzlar cemiyetine vermek ve onlarında dağda kaza ile ölen fakir rehberlerin ailelerine yardıma gelmelerini arzu ediyorum.. Diye döşündü. Köyün dana vekil Uzun Hasan tarafından Demir ağanın isteğini öğrenince klübesine geldi ve vasiyetnameyi hazırladı. Herkes bundan haberdar oldu. Bir köylüde koşarak Halil Rizaya kendisinin mirastan mahrem bırakıldığını söyledi. Bu söz üzerine hiddetlenen meyhaneci ağır küfürler savurdu. Yalnız bu para onu iflâstan kurtarabilirdi. Çünkü ihtiyar Demirin çok yaşayacağı yok diyorlardı. Nihayet gece onu ziyaret edip iflâs edeceğini söylemeğe karar verdi:

Dayım eyi kalplidir. Derdimi anlar ve yeni bir vasiyetname yazarak paraları benim üzerime devreder. O sayede bende borçlarıma biraz daha sabretmelerini söylemeğe hakkım olur..

Yemekten sonra Riza yola koyuldu. Bu civardaki yerler gibi ayağı dağlıydı. Fakat bu havada yola çıktığına nedense pişman oldu. Kar durmadan yağıyor, rüzgâr kudurmuş bir köpek gibi uluyordu. Anide bir çiğın üzerine doğru geldiğini görünce son saatinin geldiğini anladı. Fakat yolun kenarında duran ölü bir ağaca tutunarak hayatını kurtarmağa muvaffak oldu. Dayısının klübesi önünde gece olmuştu. Dağa çıkış umduğu gibi cereyan etmemiştir. Bu saat hiçte ziyaret saati değildi. Çünkü Demir ağa çoktan uyumuş olmalıydı. Fakat bu havada geri dönmeğede imkân yoktu. Meyhaneci yorgunluk ve soğuktan tiril tiril titriyordu.

— Dayıcığım.. Sizi uykunuzdan uyandırdığımdan beni affediniz.. Fakat ne kadar vurduysa bağırdıysa çağırdıysa ihtiyar klavuz cevap vermedi. Riza beklemekten sıkıldığından av bıçağıyla kapının kilidini zorlamağa karar verdi. Çünkü eşikte sabaha kadar bekleyip hiçde ölmek taraftarı değildi. İhtiyarın evi üç odadan müteşekkildi. Kapı açılır açılmaz girilen oda onun yatak odasıydı. Riza cep lâmbası sayesinde dayısını yatağında sapsarı bir halde yattığını gördü.. Aceba geç mi geldim?. Demir ağa ölmüşe benziyor diye mırıldandı. Tavanda asılı duran lâmbayı yaktı ve dayısına doğru ilerledi. Demir ağanın elleri buz gibi ve gözleri kapalıydı. Riza kulağını ihtiyarın kalbine dayadı.

Kalbi hiç çarpmıyor galiba.. Ah zaten onun son raddesine geldiğini iyi biliyorlardı. Zavallı dayı... Fakat heyecanı çok sürmedi. Hemen buraya gelmesinin sebebini hatırladı: Kendi menfaatini.. Demir ağa artık evvelâ yazdığı vasiyetnameyi değiştirmeyecek ve bu sayede de borçlularının hücumuna uğramış yeğenini kurtaramıyacaktı..

— Artık mahvoldum.. Ve buz gibide dondum.. Bu şeytan evin ateşide sönmüş.. Dayımın artık hiç bir şeye ihtiyacı yok... Fakat ben.. Evet ben!.. Bakalım şurada burada kendimi ısıtmak için bir parça konyak bulabilecekmiyim. Mutlak zerini tutan odada istediğini gördü ve içti. Biraz ısınınca kendi kendine konuşmağa başladı:

— Doğru.. Demir dayının hiç bir şeye ihtiyacı yok ve bende dertlerimi anlatabilseydim belki bana parasını bırakırdı. Söylediklerine göre parasını dağda ölmüş klavuzlarm ailesine vermiş. Fakat bu aileler onun için bir şeysi olmuyorlar ki.. Halbuki ben onun ablasının oğluyum. Hay Allah!.. İhtiyar adamda herkesten şüphe ediyor ve paralarını yanında saklıyor.. Demek buradalar.. Gün doğusuna kadar ararım. Vakit geldikçe aşağıya inip muhtarı ölümden haber dar ederim. Fakat o zamana kadar, çantamı doldurmuş olur ve eğer noter burada çok az para görürse Demir ağanın bukadarcık parası olduğunu zanneder.. Fakat iş şimdi paralarını nerelere koyduğunu bulmak...

Evvelâ bulunduğu odayı eyice aradı. Fakat bir şey bulamadı. Kapısının tokmağı olmadığından ben rüzgârın uğuldayışında ardına vurup duruyordu. Fakat bu adada ihtiyar klavuz hiç bir şey gizlememişti ve yeğeni mutbakta rüzgâr şiddetle vızıldayıp karın içernelere kadar düştüğü esnada baştan ayağı arayordu. Meyhaneci homurdandı:

Burada da bir şey yok.. Üçüncü oda kaldı.. Haydi gidelim.. Bakalım.. Oda ihtiyar klavuzun eski hatıralarıyla doluydu. Eski moda sandık, duvara asılmış ve bir elinde sopası bulunan rehberin eski klavuz dostlarıyla bir fotoğrafı vardı. Bu resim bir çaketin üzerinde rehberin hayatı pahasına kurtardığı seyyahların madalyalarını taşıyordu.. Rıza kendi kendine.

— Bütün sevdikleri burada papellerde burada olmalı... Bir çeyrek saat aramadan sonra çamaşır dolu sandığın dibinde küçük bir kasa buldu. Açtı.. Burada dağın şekillerine ait servet bulunmuyordu. Sevinçten deli bir halde Rıza yere oturarak saymağa başladı. Tam 6900 lira vardır.:

— Kurtuldum!.. Borçlarım 4500 lira.. Demek ölüceye kadar rahat içinde yaşayabileceğim. Fakat ihtiyatlı olmalıyım. Beni Demir ağamın kulübesinde görünce bir hırsızlıktan şüphelenirler. Eysisimi 8000 lirasını yerine bırakayım. Oda zaten az değil.. Kasayı sandığa doydum. Kapağını kapadı ve onu zenginleştiren dayısının ölüsüne nöbet beklemeğe karar vererek yatak odasına cepleri şişkin bir halde girdi. Fakat yatağa yaklaşınca korkuyla haykırdı.

— Demir ağa ortada yoktu. Meyhaneci korkak değildi. Fakat başına gelen şey okadar korkunçtuki kendini men titremekten edemedi. Dayısının öldüğüne iyice emindi. Fakat yaptığı bu hırsızlık, değil içinde bir pişmanlık, müphem bir korku uyandırdı. Klavuzun vücudunun kaybolması onu büsbütün şaşırtmağa muvaffak oldu. "Demin ağamın öldüğü günü iyice biliyorum" diye mırıldandı. Latin hayali yaşıyor. Benim onun arzusuna karşı parasını alçakça çaldığımı gördü. İntikam almak istiyecek. Çünkü hayaller istediklerini yapabilirler ve belkide beni öldürecek. Hayır hayır ölmek istemiyorum. Hayalini görmek istemiyorum. Buradan uzaklaşayım!..

— Kapıyı açtı. Fakat birdenbire gerileyerek korkudan deli gibi bağırarak "İmdat. İmdat!.." diye haykırdı. Önünde Demir ağamın hayali upuzun kefeneye sarılmış gibi bembeyaz duruyordu ve Halil Rıza da intikamcının ayağına baygın olarak düştü...

— Ertesi sabah Cuma idi. Uzun Hasan adeti veçhile kapıyı tıkırdatmak istedi, Fakat bu kapının yarı aralık bulunup kilidinin kırık olduğunu gördü.

— Demir baba.. Hücümamı uğradınız...

— Hayır olgum.. Girbakalım içeriye.. Yeğenim burada ve çok hasta.. Bütün gece sayıkladı. Artık doktoru buraya kadar çıkartmağı ikna etmelisin..

— Gene klavuz yiyecekleri masaya koydu ve yatağın içindeki meyhaneciyi ziyaret etti. O daima mırıldanıyordu.

— Ölü geri geldi.. Beni cezalandıracak. İmdat!. Demir dayı beni affet., paranı geri vereceğim. Fakat bana dokunma., senin gibi namuslu adam olacağım. Affet.. Affet beni...

— Demir ağa ona bir kaç yudum su içirmek istedi. Uzun hasan düşüneli bir tavurla ihtiyara kırık kilidi gösterdi ve:

— O bunu yaptı değilmi. Fakat neye sizin öldüğünüzü söylüyor.

— Dinle oğlum.. Sana her şeyi anlatacağım. Fakat bana evvela bu sırrı saklayacağına dair söz ver..

— Mademki istiyorsunuz.. Peki..

— Güzel. İşte hakikat bu zannediyorum. Dün gece kendimi o kadar yorgun hissetmiştim ki soyunmadan yatağa atıldım ve derince uyudum. Ateş söndü ve soğuk beni uyandırdı. Tavandaki lâmbanın yandığını ve kapınında açık olduğunu gördüm. İhtiyarım ama dimağım sağlam. Hemen bir adamın yolunu kaybettiğini ve buraya sığındığına hükmettim. Beni çağırmış olacak. Biliyorsunya biraz sağırım ve herhalde uykudayken onun bağırmasını işitmemiş olacaktım. Mademki seyyah ateşi yakmamış demek gitmiş olacaktı. Bu gece büyük bir fırtına vardı. Yine belki yolunu kaybedeceğini zannederek hemen onu aramağa başladım. Fakat ihtiyar olduğu için fazla ileriye gidemedim. Tepeden tırnağa kadar kar içinde dönen kulübeden birisi çıkarak bir kuduz gibi haykırıp geriye sıçradı. Bu yeğenim Rızaydı. Artık ötesini anlıyorsun. Kalbim artık yayaş çarptığı için yünlü elbiselerimin altından hissedememiş olan Rıza paramı aramış ve çalmış. Benim birdenbire karşısına çıkışım nadim oluşuyla beraber onda büyük bir korku husule getirmişti. Çünkü duydunya pişman oluyor. Bunu sen ve ben başka kimse bilmemelidir. Ailemiz isminin hiç bir zaman kirlenmesini istemem..

— Oğünden sonra Rızanın hatası gizli tutulmuş oda dayısının kulübesi yanında bir meyhane açarak söz verdiği gibi namusluca çalışmışdı. Ve dayısıda piposu ağzında artık dolmağa başlayan meyhane müşterilere dağdaki maceralarını anlatıyordu...

Eski Bir Türk Hikâyesi ‘Dağlar Deviren’

Yazan: Erol Tekin, Nu.: 85-...-92

ŞİMDİ Asyanın kurak ve bir çöl gibi olan Işık gölü civarında bundan takriben VII asır evvel Çinlilerin Tu-ki-şe dedikleri bir Türk devleti olan Türkeşliler oturuyordu. Bu devlet kendilerinden daha eski olan Tukyü devletinin şark ve garp diye ikiye parçalamasından ve on boydan yani kabileden hasıl olan garp Tukyularının birleşmesinden husule gelmişti. Bunların ilk hakanı Üçele isminde bir adamdı. Bütün boyları bir araya topladı. Çin imparatorluğu namına kendilerini idare eden Hu-şe-beyu kaçırdı. O da kendini Çin saraylarına dar attı.

Böyle bunlar bir taraftan hükümet kuruyorlarken diğer taraftan onlara felâket hazırlayacak hükümetler meydana geliyordu. Bunlar Tibetlerle Araplar Çinlilerdi. Sonra Tukyü imparatorluğunun bir yavrusu olan Kutluk devletinin halefi Meço han bir zaman evvel kendilerinden kopan Garbi Tukyü ülkesini yani Türkeşlileri hakimiyeti altına almak istiyordu. Buna muvaffak oldu da... Meço han 699 da buralarını istilâ etti ve zaptettiği yerleri oğlunun idaresi altına verdi. Böylelikle Türkeşliler dahili istiklâllerini kendilerinde bulundurmakla beraber Kutluk devletinin hakimiyetini tanıdı.

Sevinçli bir haber

On boydan birinin reisi olan başbuğ Salduz on bin kişi olan efradiyle beraber şarkta da Çin hudutlarına yakın bir yerde oturuyordu. Her işini kendisi yapmaktaydı. Komşu devletlerle isterse harp isterse sulh yapabilirdi. Ona kimse karışamazdı. Çünkü Türkeş devleti feodal bir imparatorluktu. Feodal da bu demektir.

Bir gün bütün şehir ahalisi sabah erkenden gürültülü bir davul sesi ile uyandı. Herkes pencereye koştu. Uzun boylu, yüzü güneşten yanmış orta yaşlı bir adam bütün kuvvetile bağıyordu:

— Ey ahali.. Kalkın, uyanın.. Artık bu uyku size yetişir.. Bakın tan yeri ağardı.. Güneş Allahımız bize bakıyor.. Bize şerefler getirmeğe geldi.. Haydi kalkın uyanın...

Bir iki kere daha davula vurduktan ve yutkunduktan sonra devam ediyordu:

— Durmayıp giyinin... Bize bir çok saadetler getirecek gün başlıyor. Ziyafet var.. Başbuğumuz Salduz Hanın bugün bir evlâdı dünyaya geldi. Haydi kalkın uyanın.. Güneş Allahımız bize bakıyor.. Bugüne hızla koşun..

Davul sustu. Adam da susmuştu. Şimdi etrafında bir çok halk vardı. Hepsi karşısında sıralanmışlar bir şeyler söylüyorlar ve soruyorlardı. Fakat o kısa kısa cevaplar veriyor buradan ayrılmak istiyordu. Nihayet halkın tazyiki karşısında dayanamadı.

— Çekilin dedi. Daha gideceğim bir çok yerler var.. Başbuğ öyle buyurdu.

Ve sonra sert adımlarla kendisine açılan yoldan ilerlemeğe başladı. Pencereden dışarıya sarkan baş ve vücutlar birden içeriye girdi. Biraz sonra sokak kapısından fırlamışlardı. Bütün mahalle halkı toplandı. Şöyle böyle takriban seksen kişi kadar vardılar. Hepsi birden konuşarak gülerек eğlenerek reislerinin bulunduğu saraya doğru gitmeğe başladılar. Hem gidiyorlar hem de böyle bir haberden dolayı sevinerek doğan çocuk için muhayyel ümitler kuruyorlardı. Yine kendilerine kapılan bazı insanlar da vardı. Mevcudiyetleri yavaş yavaş çoğalıyordu.

Yarım saat gitmediler ki birden yan sokaklardan ağır bir, gürültü geldi. Bunun ne olduğunu anlayamamışlar ve biraz gitmişlerdi ki karşılıklarına diğer tarafta toplanan yüz elli kişilik bir gurup çıktı. Bunlar karşı karşıya gelince hepsi birden sevinçle bağırıldılar. Birbirlerini candan tebrik ederek kucaklaştılar.. Öpüştüler.

Bu mert ve asil ruhlu Türklerde, coşan bir şelâle gibi durmadan akan saf bir muhabbet suyu bu bir düğün gibi yayılan haberle daha beter çağlayanlarla aktı. Bu kalabalık kütlenin her bir adım atışı kendilerine dahil bir kaç kişinin iltihakına sebebiyet verdi ve böylelikle geçtikleri sokak baştan başa vücutlarıyla doldu. Bu insanların her halinden belliydi ki başbuğlarına çok itaat ediyorlardı. Evleri şehir kenarında olduğu için içeriye en aşağı girmek için bir saat yürüdüler. Başbuğ Salduzun sarayına doğru gidiyorlardı. Fakat ne

yazıktı ki kalabalık ayaklarının hızlı gitmesine mani idi. Böylelikle epey gitmişlerdi. Nihayet karşılarında büyük bir meydanlık çıktı. Bunun sağ tarafında açık bir kapı ve kapının önünde dik mağrur müsallah iki nöbetçi duruyordu.

Burası Salduzun eviydi.

Kalabalık işte buranın önünde durdu. Herkes etrafı iyice görebilmek için başlarını ne oluyor diye yukarıya doğru kaldırdı. En önde giden ihtiyar ak saçlı bir adam ahaliye yerinde durması için ufak bir el işareti yaptı.

Herkes bu el hareketi üzerine sustu..

Sanki ortadan bir şey geçmişti. Bunu gören ihtiyar memnun bir halde nöbetçiye doğru ilerledi.

Sordu:

— Oğul buradan mı gireceğiz.

Nöbetçi tunç bir heykel gibi yerinde duruyordu. Yalnız dudakları hareket etti:

— Evet baba..

İhtiyar geriye döndü. Önünde kendisini heyecanla bekleyen halk:

— Haydi..Arkamdan gelin..

Dedi ve sonra evvela kendisi içeriye girdi. Burası geniş ve büyük bir bahçe idi. Etrafta bir çok tarhlar vardı. Türlü türlü, renk renk çiçeklerin kokusu etrafa tatlı bayıltıcı bir hava vermişti. Yer hep badem taşla doluydu. Bahçenin tam ortasında bir havuz vardı içinden çıkan yılankavi bir sit sütunu havada bir daire resmediyordu.

İçeriye giren halk hiç bir tarafa dokunmadı. Yalnız seve seve zevkle seyrettiler. Biraz ilerledikleri zaman kulaklarına bir çalgı sesi gelmeğe başladı. Daha ilerleyince bu ses bir kat daha vazih işidildi. Halk eğleniyordu. Davul sesleri arasına karışan mırıltılar zevkle neşeyle tutuşan ağızlardan taşarak dökülüyordu.

Güneş artık tamamıyla doğmuş ihtişamlı bir sultan gibi duruyor bir elmas gibi pırıl pırıl yanan bütün ışıklarını mes'ut insanların üzerine gönderiyordu. Kalabalık kütle, başta ihtiyar biraz ilerledikleri zaman bizzat başbuğları Salduz tarafından karşılanmışlardı. O çok mütevazi bir adamdı. Maiyetini çok severdi.

O çok mütevazi bir adamdı. Maiyetini çok severdi. Dikkat etmez fakir zengin herkesle konuşur her taba insanı sofrasına çağırır ve davet edilen

yerlere giderdi. Onun için halk kendisini candan severdi. Ona ziyadesile merbut idiler.

Başbuğ Salduz onları karşıladı. Yakışıklıydı. Hem daha gençti. Yirmi beş yaşlarında var denilebilirdi. Zekiydi, çalışkan, merhametliydi. Her kесе yardım ederdi. İşte kendisinde topladığı bütün bu meziyetler babası ölür ölmez kendisinin kolaylıkla genç yaşında boy reisliğine gelmesine sebebiyet verdi.

Salduz en önde, şehrin en ihtiyar ve tecrübeli adamını görünce memnuniyetinden gülümsedi.

— Geldiğimize çok sevindim.

Dedi. Sonra koştı. Diz çökerek ihtiyarın elini hürmetle öptü. O:

— Teşekkür ederim oğul.

Dedi ve başını okşayarak ilâve etti:

— Bize verdiğin müjdeden o kadar bahtiyarız ki..

Salduz ayağa kalktı. İhtiyarı elinden tutarak bir kapıdan geçirdi. Arkalarından bütün ahali geliyordu. Beş dakika kadar yürüdükten sonra kendilerini bir bahçenin ortasında kurulmuş bir büyük yemek sofrasında buldular. Karşı tarafta beyaz bir bina duruyordu. Sofranın biraz ilersinde de birkaç davulcu bütün şiddetle aletlerini çalmakta idi.

Salduz arkadan gelen halka döndü:

— Haydi dedi.. Siz masaya oturun.. Eğlenin..

Bu sefer ihtiyar başbuğa döndü:

— Oğul müsaade edermisin çocuğu göreyim.

Reis atıldı:

— Zaten bende size onu rica edecektim. Ve kulağına eğilerek ilâve etti:

— Hem de ismini koymuş olursunuz..

İhtiyar gülümsedi:

— Ne tesadüf.. Haydi içeri girelim.

Berberce kol kola iki katlı o kadar büyük olmıyan bir eve girdiler. Kapıda onları dört adam karşıladı. Gelen iki kişiye yol açtılar. Önlerinden geçince arkalarına takıldılar. Onlarla beraber yürümeğe başladılar. Salduz evvelâ bunları fark edemedi. Sonra anlayınca:

— Hayır dedi. Yerinizde durun. Şimdi size lüzum yok.

Adamlar geriye dönerek eski yarlerine gittiler. İki kişi, Salduz ile ihtiyar yine yürümeğe başladılar. Nihayet bir odanın önünde durdular. Reis geri çekildi:

— Evvelâ siz giriniz..

Dedi. İhtiyar kapıyı açtı. İçeri girdi. Arkasını Salduz takip etti. Köşede bir yatak duruyordu. İçinde pembe yanaklı tombul elli, yumuk gözlü bir çocuk yatıyordu. İhtiyar, genç babanın kulağına eğilerek sordu:

— Kızını?.

— Hayır. Erkek.

— Oh!. ne kadar eyi ve güzel.

Sonra gitti.. Yatağın yanına eğildi. Gülümsiyerek küçük çocuğun yanağını sıkmak istedi. Elini tam uzatmıştı ki hırçın bir ağlama çocuğun boğazını yırttı. Küçücük aklila hiç kimsenin kendisine dokunmasına müsaade etmiyordu. Bu inat içinde çırpınmaktaydı. Fakat ihtiyar adam beni bir şeyler mırıldanıyor hemde hareketinde ısrar ediyordu. Nihayet çocuk kızdı. Yanakları kıpkırmızı oldu. Sonra gayri ihtiyarî nasıl olduğu bilinmez, birden çocuğun elleri yataktan çıktı ve hemen adamın elbisesinden yakaladı. İhtiyar geri çekilmek istemişti. Fakat ne mümkün... Demir gibi bir pençe gömleğinden yakalamış onu bırakmıyordu.. Çekildi olmadı. Geldi olmadı. Çocuk olduğu yerden hiç kıpırdamadan duruyor adamı da bırakmıyordu.

Nihayet Salduz geldi. Çocuğun elini iki kişi zorla açabildiler. Bu hali gören ihtiyar:

— Ooo.. dedi. Bu ne kuvvet.. Zaten sen bir isim istiyordun. İşte ona yakışacak tam bir kelime buldum.

— Nasıl?

— Dağlar deviren..

Sonra dışarı, halkın bulunduğu yere çıktılar. İhtiyar sofranın başında yer aldı. Karşısında duran guruba:

— Ey ahali!, dedi.

Her kes kendisini heyecanla dinliyordu:

— Güneş allahımız namına yalnız bir kelime söyleyeceğim. Bana şimdiden beri çok ümitler veren çocuğa bir isim buldum. Her halde sizin büyüğünüz olmak hasebile sözümü dinlersiniz. İsmi "Dağlar deviren" dir.

Bütün ahali bu sözü alkışladı.

Gobi çöllerinde ölüm maçı.

Aradan 15 yıl geçmiş on beş bahar bir biri arkasına uzayarak yollarına devam etmişlerdi. Dağlar deviren her sene biraz daha büyümüş yüzünde asil kırışıklar bir kat daha belirmiş sağlam geniş bünyesinde bir çok meziyet ve kuvvetler toplanmıştı.

Başbuğ Salduz oğluna son derece itina ediyordu. On beş yıl evvel ihtiyar bir adamın kendisine verdiği ümitleri hakikata çıkarmak için hususi hocalarla çocuğunu zamanın en büyük adamı olarak yetiştirmek istiyordu. Dağlar deviren babasının kendisi için yaptığı bütün bu hareketlere karşı lakayt değildi. O da elinden geldiği kadar her öğretilen şeyi iyice öğrenmeğe çalışıyor. Babasının söylediği sözleri can kulağıyla dinliyordu. O istidatlı bir çocuktur. Kendine güvenir bir hakimiyeti vardı. Varlığında saklı olan bütün gizli meziyetleri açmak istiyordu.

Dağlar deviren on altı, yaşına geldiği zaman hakikaten babasının iftihar edeceği bir benlik olmuştu. Kalın çatık kaşları, kabarmış geniş göğsü, dik mağrur başı, iri demir gibi kolları ve çevik, atik vücudiyle tam bir boğadan farksızdı. Sonra bilhassa babasının kendi öğrettiği ok atmak, kılınç mızrak kullanmak, at üstünde türlü türlü manevralar yapmak işini o kadar güzel beceriyordu ki yalnız babası değil bütün boy onu takdirle karşılıyordu.

Bir gün Salduz oğlunu karşına çağırıldı. İçeri giren Dağlar deviren evvela babasının önünde diz çökerek elini öptü. Sonra ayağa kalktı:

— Beni istemişsiniz baba..

Dedi. Artık ihtiyarlaşmağa başlayan başbuğ gülümsedi.

— Evet dedi. Seni yüz kişilik bir süvari kıt'asının başı olmanı istiyorum. İstemez misin?.

Dağlar deviren sustu.

Salduz tekrar sordu:

— İstemez misin?..

Babasının sözünde öyle bir amiriyet vardı ki ister istemez kabul etti:

— Emir edersin baba..

İşte o günden sonra Dağlar deviren gündelik faaliyetlerini bir misli daha artırdı. Çalışmaktan yılmaz bir bünyeye malikti. Bildiği bütün meziyetleri

karşısında toplanan bu yüz süvariye öğretmek istiyor ve onları kendisinden daha iyi yetiştirmeğe çalışıyordu.

Önlerine müthiş bir kaplan çıkmıştı.

BÜTÜN kuvvetlerinin amirinin dediklerini harfi harfine yerine getirmeğe çalışıyordu.

Bunların içinden göze çarpan tam üç şahsiyet vardı. Dağlar Deviren bunları çok taktir ediyor ve beğeniyordu.

Sungur..

Alp..

Tiyanşan..

Onlar da başbuğlarına son derece itaatkâr ve muti idiler...

Zaman git gide uzuyordu. Nihayet Dağlar Deviren kendine bu üç, insanı arkadaş seçti. Onlarla daha çok uğraştı ve daha çok yoruldu. Günlerini hep beraber geçirmeğe başladılar, Dakikalar bunları daha kolaylıkla birbirine bağladı..

Sıcak bir yaz günü sabahıydı. Dağlar Deviren erkenden kalkmış bütün silâhlarını almış çabucak ahire inmişti. Tam kapısını açmıştı ki babasını birdenbire karşısında gördü..

Biraz geriledi..

Salduz sordu:

— Burada erken işin ne?

Dağlar Deviren itaatkârane cevap verdi:

— Ava çıkacaktık. Atımı almağa geldim..

— Kiminle?..

— Sungur.. Alp.. Tiyanşan.

Kapının ağzında duran Salduz geriye çekildi.

— Haydi öyleyse...

Dağlar Deviren içeriye girdi. Ahırın en nihayetinde bağlı bulunan bir ata doğru ilerledi. Kuzguni siyah at onu görür görmez kulaklarını diğti. Kişnedi. Ayaklarıyla yere vurmağa başıyla ipi koparmağa çalıştı. Dağlar Deviren yürüdü. Atı yelelerinden tuttu. Okşadı.. Sonra yavaş yavaş ipi çözmeğe başladı. Babası kendisini bir köşede durmuş bakıyordu. Oğlu atını dışarıya

çıkardı.. Güneşi gören at gururla şahlandı. Çocuk vakit kaybetmedi. Babasına döndü:

— Gidiyorum baba..

Dedi. Salduz gülümsedi:

— Yolun açık olsun...

Dağlar Deviren birden:

— Haydi Boçkar..

Diye bütün kuvvetiyle bağırdı. Bir sıçrayışta atın üzerine atladı.

Kulaklarına keskin bir ısıklık öttürdü. At daha beter şahlandı. Bütün göğüs nefesiyle kişnedi... Sonra iyice gerilmiş bir yaydan fırlayan ok gibi yıldırım süratiyle havayı delerek ileri atıldı.

Arkasından bir toz sisi yükseldi.

Bir dakika sonra ufuklarda ancak siyah bir nokta gibi görünüyordu.

Dağlar Deviren hakikaten çıkmıştı ve arkadaşları onu şehirden dört fersah mesafede sözleştikleri bir ağacın altında bekliyeceklerdi. İşte geç kalmamak için sabah erkenden kalkmıştı. Kim bilir belki de şimdi arkadaşları ağacın yanma çoktan gelmiş ve kendisini beklemekteydiler.

Yarım saat sonra tam ağacın altına gelmişti ki hakikaten orada üç asil atın üzerinde üç arkadaşı duruyordu. Dağlar Deviren sordu:

— Geç mi kaldım?

— Hayır.

— Ya siz ne zaman geldiniz.

— Henüz şimdi..

Boçkar çok terlemişti. Ağzından köpükler saçılıyor burnu geniş geniş açılıp kapanarak soluyordu. Bunu gören Tiyanşan:

— Gezdirdim, Yorulmuş..

Bu sözü Sungur doğru buldu:

— Hakikaten...

Alp vazifeyi üstüne aldı.

— Ben gezdiririm.

Ve atı tutarak ileriledi yavaş yavaş gezdirmeğe ve teri gidermeğe başladı. Dağlar Deviren arkasını ağaca dayadı.

— Nereye gideceğiz?.

Dedi. Tiyanşan cevap verdi:

— Hu-çi-yang ormanlarına gidelim mi?

— Ne yapacağız.

— Babama diri bir kaplan getirmek istiyorum. Zaten bir kaç gündenbergi söz arasında iste mekteydi..

Arkadaşları buna sevinçle iştirak ettiler.

— Çok güzel... Çok güzel..

Yarım saat sonra her şey hazırıldı.

Alp Boçkarı getirdi. Hepside birden atlarının üzerine sıçradılar.

Sungur:

— Acele etmeyelim.. Daha vakit var..

— Olur..

Dört at başı önde ensesi gerilmiş bir halde yavaş yavaş gidiyorlardı. Karşıda ormanın yaprakları hissedilmeyen bir rüzgârla sallanmakdaydı. Dört arkadaş hepsi yanyana gidiyorlardı. Sağ başta Dağlar Deviren bulunuyordu..

Böylece epey gittiler..

Nihayet ormanın kenarına gelmişlerdi. Dağlar Deviren bir el işaretiyle hepsini durdurdu. Sonra ilâve etti:

— Haydi Tıyanşan.. Senin bu işlerdeki marifetini göstermek sırası geldi. Öne düş bakalım..

Tıyanşan hiç bir şey demeden en öne geçmişti. Şimdi ince dar bir yoldan geçiyorlardı Yavaş yavaş ve kulakları tetikte gitmekteydiler. Yerde kurumuş yaprakların atların ayakları altında hışırdayışı olmasa hiç bir şey işidilmeyecek.. Çünkü daha her şey uykuda.. Uyanmamışlar... Ağaçlar üstünde tek tük kuşlar gelen misafirlere şarkılarını söylüyorlar.

Ormanın içinde bir hatta iki kara fersahı katettikleri halde karşılarına hiç bir şey çıkmamıştı. Bununla beraber geyik yabani keçi gibi hayvanlar görmüşlerse de onları tutmak hiçten değildi. Maksatları kaplandı. Onu tutmak istiyorlardı..

Ormanın tam nihayetine gelmişlerdi ki Dağlar Deviren öfkeyle mırıldandı:

— Öff.. Hiç bir şey yok...

Öyle ya buraya kadar niçin gelmişlerdi?

Geçirdikleri güne yazık değil miydi?

Her halde bir şey bulmaları lâzımdı.

Yoksa akşama kadar burada bekliyeceklerdi. Fakat Dağlar Deviren henüz sözünü bitirmemişti ki dört atın kulakları birden dikildi. Önde giden Tıyaşan arkasına dönerek sessizce fısıldadı:

— Dikkat...

Dağlar Devirenin elleri hemen arkasına gitti. Çektiği zaman elinde bir kement vardı.

Bir dakika sonra çalılıklar kıpırdadı.

Yapraklar hafif bir ayak altında hışırdadılar.

Nihayet ortaya bir kaplan çıktı.

Atlar ürkerek bir adım geriye gittiler.

Kaplan da ummadığı bir zamanda böyle bir kaç kişinin karşısına çıkmasından ürkerek sıçradı. Sonra atılmağa hazır bir vaziyet aldı. Başını, ileriye doğru uzatarak gükredi. Dağlar Devirenden başka kimsenin elinde kement yoktu. Onlar kendilerini müdafaa etmek için yaylarını germişlerdi. Dağlar Deviren kaplanın bu vaziyetinden istifade ederek hızla kemendini fırlattı.

İlmik tam kaplanın başına geçti ve düğümlendi.

Bir atlı... ok gibi üç atlının önünden...

NEFESİ birdenbire kesilen hayvan acı acı bağırdı. Fakat her hareketi kendisini bir kat daha ölüme yaklaştırıyor, düğüm daha beter sıkılıyordu.

Bunu gören arkadaşları hemen oklarını saldı. Birden havada bir şimşek hızıyla dolaşan ucu zehirli çelik parçaları hedefini tam kaplanın göğsünde buldu.

Yırtıcı hayvan tekrar gükredi.

Bir daha saldırmak istedi.

Fakat ikinci sivri bir çelik yağmuru kendisini alıkoydu. Bacakları şiddetle, gerildi. Ormanın içine hızla daldı. Fakat hayvanın boğazına bağlı olan ilmekin bir ucu dağlar Devirende olduğundan kaplanın kaçması ihtimali yoktu.

Bunun için hepsi memnundular.

Dağlar Deviren seviniyordu. Çünkü babasına arzu ettiği bir şeyi götürecekti. Fakat anide bir ses işitildi.

— Dur...

Hepsi geriye döndüler.

Alp uzakta süratle giden bir atı gösterdi.

— Bakınız..

Üç çift göz oraya döndü:

— Ne var.

Alp heyecanla cevap verdi:

— Bir çinli...

Sözün arkasını etrafı eyice tarassut etmiş ve atın üzerindeki adamı tanımış olan Dağlar Deviren tamamladı:

— Bizim boydan bir kızı kaçırıyor..

Hepsi birden hiddetle bağırıldılar:

— Evet...

Dağlar Deviren çabucak sözüne devam etti:

— Biz hiç bir zaman kızlarımızı Çinlilere vermeyiz. Buna dinimiz, mazimiz her şeyimiz manidir. Her insan bu hareketi gördüğü zaman yapanın başını her ne bahasına olursa olsun ezmeğe mecburdur... Ve biz de şimdi aynı vaziyette bulunuyoruz.. Buna müsaade etmiyeceğiz..

— Evet..

— Haydi öyleyse durmayın... Boylarımızın asil temiz ruhlu kızlarını her halde bir kaplana tercih ederiz.

— Evet..

Zaten, ormanın nihayetine gelmişlerdi. Süratle buradan sıyrıldılar. Şimdi karşıların büyük, geniş, seraplarla dolu Gobi çölü uzanıyordu.. Meçhul Çinli kucağında bir Türk kızı ilerde son süratle gidiyordu.

Dört Türk sivarisi vakit kaybetmediler. Hemen atlarını mahmuzladılar.

Atlar kişnedi.

Ön ayakları yukarı doğru kalktı.

Sonra anide çöle doğru atıldılar. Arkadan kara bir bulut yükseldi. Bu bulut öndekini takip ediyordu. Arkada takriben dört kilo metre kadar masafe vardı.

Çinli süvari takip edildiğinden evvelâ haberdar olmadı. Fakat arkasından gelen bir çok gürültüler onu geriye bakmağa mecbur etti. Takip edildiğini anlar anlamaz ürperdi.

Titredi.

Hemen atının karnına sivri uçlu mahmuzlarını geçirecek derecede batırdı. At daha beter hızlandı. Yıldırım süratle gidiyordu: Arakada bıraktığı toz içinde bütün kuvvetini sarfediyor artık eyiden eyiye çıkmış olan güneşin kızdırdığı Gobi çölünde bu ölüm maçım atlatmak için ayaklarına bütün kuvvetini veriyordu. Ağzından köpükler saçılmaktaydı. Vücudu kan ter içinde kalmıştı. Böyle olduğu halde sırf mahmuz yememek için var kuvvetile koşuyordu...

Arkadan dört Türk süvarisi de onu takip etmekteydi. Onlar da bütün hızıyla arkasından geliyorlardı.

Fakat birden aralarındaki mesafe açıldı. Şimdi süvarinin atı hem üstünde iki kişi olduğu halde kendilerininkinden daha hızla koşmağa başlamıştı.

Sebep ne idi?

Yoksa ellerindeki avı kaçıracaklar mıydı?

Onlar hiç bir zaman bu hale tahammül edecek insanlardan değillerdi. Hele Salduz gibi bir başbuğun oğlu için..

Dağlar Deviren yanındakilere seslendi:

— Çabuk olun.. Atlarınızı daha sürün yoksa kaçıracağız..

Sonra ahırdan çıkardığı gibi bağırdı.

— Haydi Boçkar...

Ve atın kulağına eğilerek tiz bir ıslık çaldı ve atı şiddetle mahmuzladı..

At daha beter şahlandı. Adeta diğer üç atı geride bırakmıştı. Bacakları bütün şiddetiyle açarak koşuyordu. Sanki uçmaktaydı. Hiç bir şey dinlemiyor arkadan kesif bir kum kaldırarak Gobi çölünün esrarengiz derinliklerine doğru dalıyordu. Kuzguni siyah derisi güneş altında terden pırıl parlamaktaydı.

Dağlar, Deviren sabırlanıyordu. Arkada kalan arkadaşlarını hiç dinlemiyor atın ağzından saçılan köpüklere bakmıyor boyuna:

— Haydi Boçkar..

Diye bağılıyor elindeki kamçı ve ayaklarındaki mahmuzla sanki hayvanın karnını deşmek istiyordu. Hassas at bunu anlamış gibi ufak bir temasla ürpererek havayı yarıyor çatlayacakmış gibi nefes ve köpükler içinde ileriye atıyordu. Fakat Dağlar Deviren bunu dinlemiyordu. Boyuna kırbaç ve

mahmuz darbeleriyle hayvanı hırpalıyordu. Sanki gittikleri süratten rüzgâr kulaklarında ısıklar çalıyordu.

Fakat öndeki hayvan nede yorulmaz bir mahlûktu. Kimbilir kaç saatten beri koştuğu halde hâlâ süratini muhafaza ediyor hatta artırıyordu..

Boçkar artık yorulmuştu. Daha doğrusu şişmişti. Yavaş süratim azaltıyor iki at arasındaki mesafeyi dakikadan dakikaya açıyordu. Fakat o yine koşmakta devam ediyordu. Zeki bir hayvandı. Sırf efendisini memnun etmek için... Daha koşacaktı da.

Fakat Dağlar Deviren derhal vaziyeti kavradı. Atın gemini yavaş kıstı. Maksadı atı durdurmaktı. Hakikaten Boçkar yavaş nihayet durdurdu. Derince soludu. Birkaç dakika sonra arkada kalan üç hayvan da yetişti.

Fakat bu anda bir şey oldu.

Şaşılacak şey.

Çok uzaklarda bir atlı duruyordu.

Şimdi süvarinin atı da yavaş hızını azaltarak bu atlının yanına doğru gitmeğe başladı.

Tiyanşan gözlerini kısarak bu ikinci atlıyı da tanımak istedi. Biraz sonra:

— Bir Çinli.

Diye bağırdı. Hakikaten bu da bir cinli suvarisiydi. Silahlanmamıştı. Fakat her halinden belliydi ki birisini bekliyordu.

Kızı kaçıran Çinli süvari bu atlıya doğru yaklaştı. Atını orada durdurdu. Yere atladı ve iple bağlanmış olan kızı yere indirdi. Atlıya:

— Haydi benimkine geç..

Dedi ve sonra ötekine atladı. Şimdi hiç yorulmamış bir at üzerinde bulunuyordu. Diğer Çinli yorgun olana bindi.

— Gidiyorum...

Dedi. Süvari cevap verdi:

— Güle.. Güle..

Tianşan: dişleri arasından: bu pis Çinlinin derisini yüzmeli, dedi.

DİNLENMİŞ atı mahmuzlayarak uzaklaştı. Öbürü yorgun atı sürdü, şimdi her birisi başka tarafa yollanıyordu.

Tiyanşan -Vay canına, diye, bağırdı.

Alp yumruklarını sıkarak dişleri yüzmeli diye homurdandı.

Dağları Deviren:

— İşi lâfa boğarak düşmanlarımızı elimizden kaçırmayalım... dedi.

— Haklısın.

— Öyle ise haydi ileri.

Dört kamçı sakladı, dört at şahlandı.. Dinlenerek koşmak için yeniden kuvvet alan dört at ok gibi fırladı... Uzaktan ancak bir hayal gibi seçilen Çinlinin izi üzeri yollandı.

Öğlen olmuş, güneş her tarafı cehenneme çevirmişti.. Kan ter içinde durmadan atlarını süren bu dört gencin sekiz gözü Türk kızını kaçıran köpek Çinliden bir an bile ayrılmıyordu.

Koşuş hâlâ devam ediyordu. Dört saatten beri koşmaktaydılar. Çinli, süvarinin az evvel kazandığı mesafe yavaş yavaş ortadan kalkıyordu. Çünkü ilerdeki at kadar olsa iki kişiyi güç taşıyordu. Hâlbuki gerideki dört atlı böylemi idiler. Her birisi tek bir hayvana binmişti. Onun için mesafe kazanıyordu.

Çinli öfkelenmişti çünkü yakalanacaktı. Sinirinden titriyordu. Mahmuzlarla hızla atın karnına vurdu.

Bir et hışırtısı işidildi...

Demir parçası atın karnına girmişti...

Kanlar akıyordu...

Süvari aldırmadı, daha beter vurdu. Atın canı müthiş surette yandığından yıldırım gibi göle daldı. Çinli süvarinin yüzünde birden bir sevinç ışığı parlayıp söndü.. Uzakta kendisini diğer atlı bekliyordu. Nihayet ona beş dakika sonra yaklaşılabildi.

— Oh., dedi. Bunlardan kurtulacağım. Nereden de arkama musallat oldular. Zaten hududa yaklaşmamıza da az kaldı.

Fakat yanlış düşünüyordu. Zira Çinlinin yaralı atı süratini yine azaltı. Başka bir altıya doğru daha yavaş ilerliyordu.

Dağları Deviren:

— Aman çocuklar dikkat edin, şu uğursuz yine at değiştirecek galiba, Songur sen atını şu taraftan sür, Tiyanşan sen de bu taraftan, sen Alp dosdoğru yamaçtan ben de arkadan şu herileri muhasara edelim yoksa herif bizimle alay edecek.. Üç Türkü altlattım diyecek, haydi çocuklar., yolunuz, açık olsun.

— Yolun açık olsun Dağları Deviren.

Ve her biri birer tarafa doğru ilerlemeye başladı..

Bu esnada Çinli atını yeniden değiştirmiş... Yeniden, kuş gibi uçuşa başlamıştı. Dağları Deviren yeniden gözlerini firarilere çevirdi, sonra atma:

— Haydi Boçkar.. diye bağırıldı.

Bir ıslık sesi işidildi.

Hayvan ileriye doğru Çinli süvarinin değiştirdiği atın arkasından koşmağa başladı.

Yarım saat geçti Çin hudutların gelmeğe, az bir zaman kalmıştı. Çinli süvari seviniyordu. Kurtulacaktı. Ve onlar hudutta tuzağa düşeceklerdi.

Boçkar yıldırım süratle ilerlemekte, rakibine her ne bahasına olursa olsun yetişmeğe çabalamaktaydı.

Dağları Devirenin dimağından yıldırım süratle bir fikir geçti...

— Çinliyi kaplan avlar gibi kementle yakalamak...

Dağları Deviren bir kaç saat evvel yaptığı gibi belinden kemendini seri bir hareketle çıkardı. Evvelâ elinde salladı, biraz sonra bir kemendin kıvrımlar yaparak Çinli süvariye doğru ilerlediği görüldü.. Kemendin bir daire şeklini andıran ilmiği atın boynuna takıldı ve biraz sonra kısıldı. Anide bu beklenilmeyen vaziyetten ürken Çinli süvarinin atı ileriye doğru atılmak istedi. Fakat nasılsa birden ayağı burkularak yere kapaklanıverdi.

Çinli ve kız yere yuvarlanmışlardı.

Dağlar Deviren bir elinde ip diğer elinde kement onlara doğru hızla ilerledi.. Yanına yaklaştığı zaman gülerek atından atladı, kendilerine daha beter sokuldu.

Çinli süvari haykırdı:

— Ayıp, benimle alay etmek sana yakışmaz.. Erkek olan mertçe kavga eder.

Dağlar Devirenin yüzündeki gülmekten kırışan deriler tekrar gerildiler. Onların yerine müthiş bir kin kaim oldu. Çinliye doğru bir adım daha attı.

— Hey.. Çinli diye aslan gibi göğredi.. Kendine gel, karşıdaki kimdir biliyor musun.. O bir Türktür ve seninle bir erkek gibi dövüşecektir.

Hazır ol...

Kılıncını eline al..

Sana mühlet veriyorum..

Bir kaç dakika sonra her şey hazırды. Dağlar Deviren elinde kılıç Çinliden biraz uzakta duruyordu. Süvari evvela yere kapaklanan, atının yanına gitti semere bağlı olan kılıcı şiddetle çekti...

Dağlar Devirenin karşısında durdu.

— Hazırım, dedi.

Hücuma evvelâ Çinli süvari geçti. Uzun kılıcile her dakika akınlar yapıyor, sağa sola hamle ile sıçrayordu. Fakat bununla hiç bir şey yapamıyordu. Dağlar deviren karşısında bir tunç kalkan gibi durmuş kendisine yapılan daimi hücumları büyük bir soğuk kanlılıkla karşılarak nefisini müdafaa ediyordu.

Atın yere yıkılmasile yere bağlı bırakılan kız bir Çinli ile arkadaşı olduğu bir Türkün bu müthiş savaşını gözleri dehşetle büyümüş bir halde seyrediyordu. Heyecanından yerinde bile duramıyordu.

Acaba kendisini bir kurtarıcı gibi karşılan bu Türk mü galip gelecekti.

Yoksa Çinli mi!?..

Daha fazla düşünemiyordu. Gözlerini korku ile kapadı, dimağında şimdi birbirine çarpan kılıçların çıkardığı şimşekler kendisini bir elektrik şeralesine çıkarmış gibi titreyordu.

Yavaşça gözlerini aştı. İşte karşında iki düşman birbirlerini öldürmek istiyorlardı. İkisinin de ülküleri başka başka idi. Yerde bağlı olarak yatan genç kız her halde Dağlar Devirenin galip gelmesini isterdi. Çünkü o da kendisi gibi bir Türktü. Fakat onun hiç hücuma geçmeyerek mütemadiyen kendini müdafaa etmesi genç kızın ümitlerini biraz sarsıyordu. Bütün bunları görmemek için başını geriye çevirdi, fakat gördüğü manzara kızı örpertti. Çinli süvari de o tarafa baktı.

Bana yaptığı hakaretleri kılıncı temizliyemez... Onu yılanlara sokturacağım... Yılanlara...

UZAKTAN tozu dumana katarak 30-40 kadar Çin askeri dört nalla geliyordu..

Çinli uzaktan gelen süvarileri görmüştü. Yardımcıları görmesi ona yeni bir gayret, yeni bir hız verdi. Şimdi yalnız müdafaa ediyordu... Maksudı aşikârdı. Arkadaşlar gelinceye kadar yaralanmamak...

Fakat Dağlar Devirende gelenleri görmüştü...

Bu Çinli ile fazla uğraşmamak lâzımdı... Hemen kendine yeni bir gayret geldi... Üst üste üç hamle yaptı... Çinli kendi kaybetmiş âdeta ne yaptığını bilmez bir halde... Hem müdafaa ediyor hem de mütemadiyen, her saniye daha yaklaşan süvarilere bağıyordu. Dağlar Deviren:

— Dur oğlum, dedi. Şu kılıncını uzaklara göndereyim de gelenleri rahat rahat seyir et...

Ve bir dördüncü hamle yaptı... Bir şakırtı işitili, kılıç havaya fırladı.. Bir daire resmetti, uçtu gitti. Sonra Dağlar Deviren kendi elindeki kılıcı da bıraktı, terini sildi.. Çinliye yaklaştı...

— Kahpe, dedi. Seninle kılıçla döğüşmeğe utanırım... Seni öldürmek hiç fakat şu pis kanınla benim tertemiz kılıcımı kirletmek istemem.

Ve yalnız sana bir ders vereyim de bir daha her şeye burnunu sokma...

Ve şak şak iki tokat patladı... Şimdi Çinlinin ağzından burnundan kan geliyordu.

Dağlar Deviren:

— İşte dedi kulağında küpe olsun... Bir daha köylere gelme...

Bu esnada yardımcıları habire yaklaşıyorlardı...

Köşede bağlı Türk kızı gözleri korkudan faltaşı gidi açılmış gelenlere sessiz sadasız bakıyordu... Dağlar Deviren de gözlerini gelenlere çevirdi.. Atlılar adam akıllı yaklaşmışlardı. Önde genç bir çinli zabıt bağıyordu:

— Haydi çabuk haydi şu köpek Türkü yakalayalım.. Derisini yüzelim, zafer davullarımıza gerelim..

Bu sözler üzerine coşan Çinliler kendisine doğru tam yaklaşmışlardı ki... Dağlar Deviren birden şedit bir gerileme yaptı. Yanma kadar gelmiş olan yardımcı Çinliler bunu bir muvaffakiyet müjdecisi sayarak hepsi birden ileriye atıldılar.. Fakat hayret Dağlar Deviren anide geriye çekildi ve bu hareketile arkasına düştüğü Çinlilerin hepsini çektiği kılıcile mahvetti. Bu bir kaç defa daha böyle tekrar etti ve Çinliler her seferinde mağlûp oldular... Bir çırpıda on beş kişi gitmişti hem de bir kişiye karşı... Genç kızın biraz evvel hayrete boğulan çehresini şimdiden büyük bir neşe kaplamıştı:

— Yaşa Türküm diye bağıyordu.

Dağlar Deviren bu ses üzerine daha bir coştı. Bir hamle daha yaptı. Bir iki dakika sonra ortada hiç bir cinli kalmamıştı.

Fakat Çin hudutlarına çok yakındılar, bu manzarayı gören kale muhafızları son derece kızdılar. Tekrar kırk kişilik silâhlı bir Çinli kafilesi hazırlayarak gönderdiler... Fakat ne yazık ki gelen bu Çinliler de aynı akıbete uğradılar. Dağlar Deviren yine aynı manevralarla onların çoğunu telef etti. Tam bu sırada Çinlilerin akılları başlarına geldi, hemen vaziyetlerini değiştirdiler. Üç sıra oldular ve bir set gibi ilerlemeğe başladılar. Dağlar Deviren geriledi geriledi ve anide yayından fırlayan bir ok gibi bu insan duvarının üzerine atıldı. Lâkin...

Sert kalkanlara çarpan kılıncı Çinlide olduğu gibi nasılsa kırılmıştı, bunu gören Çinliler hep birden üzerine aç bir kurt gibi atıldılar. Genç kız bu manzarayı görmemek için ince bir haykırıyla gözlerini kapadı. Uzun mücadelelerden sonra Dağlar Deviren de yerde bağlı olarak yatıyordu.

Bundan sonra Çinliler süvarinin önünde sıraya dizildiler. Çinli emir verdi:

— Haydi bunu kaldırın.

Ve sonra kendisi de beraber Çin setlerine doğru gitti.

Zindan odalarında

Dağlar Deviren gözlerini açtığı zaman kendisini sim siyah bir yerde buldu. Gözlerini biraz daha uğuşturdu. Şimdi etrafını daha iyice görebiliyordu. Burası bir mahzendi. Hem de bir bodurum katı... Vücudünde derin bir uyuşukluk vardı. Kalkmak istedi. Her uzvu daha biraz sızladı. Ancak o zaman anladı ki her yanı ipele sim sıkı bağlanmıştı.

Dağlar Deviren güldü:

— Benden alacakları varsa, görecekleri de var..

Diye mırıldandı. Tam bu esnada aklına bir fikir bıçak gibi saplandı. Kız...

O kız ne olmuştu...

Sırf kendisi için bu felâketlerde atıldığı kız şimdi nerede idi. Daha fazla düşünecekti. Fakat mahzenin kapısı önünde ayak çitirdikleri olmuştu.

Hemen kulak kabarttı. Tanıyormuş gibi olduğu bir ses yanındakine bir şeyler söyleyordu. Nihayet:

— Kapıyı aç.

Diye bir emir işitti. Dağlar Deviren doğruldu. Aslında zindan olan mahzenin çoktan işlemeyen küf tutmuş olan kapısı ağır gürültülerle açıldı. İçeriye evvelâ Gobi çöllerinde saatlerce arkasından koştuğu ve şimdi ancak bir Çin beyinin oğlu olduğunu anladığı suvarile etrafında bir sürü cinli girdi.

Çin beyinin oğlu olan Ho-Si-Yo yanındakilere mırıldandı.

— Şunu ayağa kaldırın..

Üç Çinli bu emri yerine getirdiler. Ho-Si-Yo gülümseyerek Dağlar Devirene doğru bir adım attı.

— Nasılsın?...

Genç Türk hiç cevap vermedi... Sustu. Ho-Si-Yo tekrar sordu.

— Cevap versene.

— Senden yalnız bir şey soruyorum ona cevap ver.

— Söyle.

— Kızı ne yaptın.

Çinli kahkaha ile güldü.

Ne yapacağım. Odamda duruyor... Şimdi bana öyle ısındı ki...

— Yalan..

— Sana borcum mu var.. Doğruyu söylüyorum..

Dağlar Deviren dişlerini kinle birbirine çarptı:

— Hain.. Alçak..

Diye homurdandı. Elini bağlardan kurtarmağa çalıştı. Tam muvaffak oluyorduki...

Bunu sezen bir kaç Çinli hemen üzerine atıldılar. Dağlar Devirenin, daha elini kıpırdatmasına meydan vermeden tekrar sıkıca bağladılar.. Bu sırada ihtiyar bir Çinli belinden bir kılıncı çıkardı mahkûma doğru uzattı.

— Hey... Türk diye bağırdı. Bu kılıç gözlerini bir çivi gibi oyacaktır. Ho-Si-Yo buna mani oldu.

— Yok dedi. Bana karşı yaptığı bu hakaretlerin cezasını, hem de fazlasıyla çektireceğim. Değil öyle kılıçla gözünü oymak.

Arkasına döndü:

— Haydi dedi.. Benim bağçemden bir yılan getirin.

Beş dakika sonra yılan hazırды. Dağlar Devireni orada bulunan bir direğe bağladılar ve kendileri bir adım geriye çekilerek yılanı serbest bıraktılar.

Yılan iki karış ilderde dilini çıkarmış kendine fıslayordu...

Bu Hindistandan getirilmiş büyük bir kobra yılanıdı... Serbest kalır kalmaz evvela bir çörelendi, sonra yavaş yavaş başını kaldırdı.. İki tarafa doğru kafasını sağa sola çevirdi çatlak dilini çıkardı... Keskin bir ısılk çaldı... Tekrar başını sola sağa döndürdü.. Birdenbire ve nihayet direkte bağlı olan dağlar devirene doğru başını uzattı...

Dağlar deviren gözlerini kapadı. Kendi kendine:

— Hakkını helâl et, Dağlar Deviren dedi. Galiba son nefesin yaklaştı. Hemde nasıl kahbecesine, harp meydanında bir kargı, bir mızrak bir okla ölseydim gam yemezdim. Fakat...

Ölmek fakat ne için kimin için?... Bir kız, için.. Gerçe bu bir Türk kızıydı. Fakat kimdi.. Kimin nesidi?.. Çinliler ne demeye kaçırıyorlardı... Aceba kızın bu Çinli delikanlı ile bir geçmişimi vardı... Yoksa bu Çinliler bu kızı niye kaçırmışlardı... Aceba bu kendini kapana kısırmak için kurulmuş bir tuzakmıdı... Aceba şimdi arkadaşları nerede idi?... Kendisini iki gündü niye aramamışlardı... Fakat hayret.

Şimdiye kadar yılanı niye kendisi sokmamıştı.. Gözlerini usuletle açtı.. Gördüğü manzara tüylerini diken diken etti.. Yılan tam iki karış, ilderde dilini çıkarmış kendisine fıslayordu..

Köşede Ho-si-yo yanındaki adamlarla bir şeyler konuşuyordu... Kulak kabarttı...

İhtiyar birisi:

— Efendimiz ne bekliyorsunuz, düdüğü çalsanızda yılanı soksa... Dağlar deviren yılanın şimdiye, kadar kendisini sokmaması sebebini şimdi öğrenmişti... Korkunç hayvan onu sokmak için efendisinin emretmesini bekliyordu... Anlaşılan yılan bu işler için terbiye edilmişti...

Ho-si-yo yanındakilerle biraz daha fısıl fısıl konuştuktan sonra:

— Şu yılanı sepetine koyun dedi.. Onunla birşey konuşacağım.. Sizde dışarı çıkın..

Yılan derhal yerine konuldu... Zindan tahliye edildi. Hosi-yo ile Dağlar Deviren baş başa kaldılar..

Hosi-yo Dağları devirene yaklaştı. Gözlerini gözlerine dikti:

— Söyle bakalım, köpek dedi, sen bu kızı tanıyormusun..

— Sana ne?...

— Nasıl bana ne? ... O kızla ben evleneceğim...

Evleneceğim bir kızın senin gibi bir köpekle ne münasebeti olduğunu anlamak isterim...

Dağlar devirenin gözleri parladı... Kurtulmuştu, zira Hosi-yo Türk kızını nereden tanıdığını öğrenmeden kendisini Nasıl olsa öldürmiyecekti.

Gülerek cevap verdi:

— Benden bir kelime bile öğrenemezsin?.

Hosi-yo dişlerinin arasından:

— Bak bakalım öğrenebilirmiyim öğrenemezmiyim... Dedi, sonra hızlı bağırdı.

Sön-yat-sön, sön-yat-sön.

Uzun boylu bir Çinli içeri girdi... ve

— Efendimiz emriniz, dedi.

— Bu köpeği sol ayağıyla sağ elinden şu köşeye zincirleyin. Yemek vermeyin.. Bakalım açlığa kaç gün tahammül edecek.. Sonra Dağlar devirene dönerek:

— Açlık her halde senin aklını başına getirir... Bak şunu tekrar edeyimki sorduklarıma cevap verinceye kadar sana ne ekmek var nede su...

— Beş dakika sonra 25 Çinli zindancı Dağlar devireni direktten çözerek.

Sol ayağıyla sağ kolundan zincire, vurarak onu duvara bağladılar. Ve aralarında bir şeyler konuşarak gülüşe gülüşe çıktılar.

Onlar çıktıktan sonra Dağlar deviren bir oh çektikten sonra..

— Ölümünden yakayı sıyırdım.. Elbette buradan kurtulmanın da bir çaresini bulurum... Diye düşündü...

Fakat aradan 24 saat geçmiş olmasına rağmen o korkunç zindandan kurtulmanın çaresini bulamamıştı.. Bu müddet zarfında Çinlilerle üç kere ellerinde insanın ciyerlerine kadar işleyen mis kokulu yemekler olduğu halde

zindana gelmişler... Tepsileri Dağlar devirenin burnuna kadar yaklaştırmışlar!...

— Dilin çözüldüğü vakit yersin:

Diyerek gitmişlerdi...

Dağlar deviren zaman geçtikçe kuvvetten düşüyordu... Buradan kurtulmak için ne yapmalıdı?.. Düşündü taşındı... Nihayet gelen zindancıya:

— Efendinize haber verin, dedi, açlık canıma tak dedi. Ne isterse söyleyeceğim. Zindancılar gülerek..

— Hah şöyle, dediler, adam ol.

On dakika sonra Ho-si-yo bizzat zindana geldi...

— Nasıl köpek, dedi, söyleyecekmisin?.

— Evet!

— Peki söyle bakalım bu kadını nerden tanıyorsun?.

— Kalabalıkta söylemem sizin içinde doğru olamaz... Hem evvela bir lokma ekmek dermanım kalmadı gözlerim kararıyor.

— Peki şimdi yemek getireceğim. Karşına koyacağım eğer doğru söylersen zincirlerini kendim çözüp seni salıvereceğim...

— Sön-yat-sön versende zincirlerin anahtarlarını şurayada bir tepsi yemek getirin ve sizde hemen buradan uzaklaşınız anladığımızı.

— Peki...

— Uzaklaşın anladınız ini zindan yakınlarında kimse kalmasın.

— Emredin efendimiz...

— On dakika sonra Hosi-yo hazretlerinin emri ifa edilmişti. Şimdi Çin beyi Dağlar devirenle karşı karşı kalmışlar, birbirlerine yiyecek gibi bakıyorlardı..

— Hosi-yo birdenbire:

— Bana bak, dedi, sen bu kızı nereden tanıyorsun..

Dağlar deviren dudaklarının arasından bir şeyler mırıldandı..

Hosi-ye söylediklerden ilk iki bu kızı ben kelimesini işitti..

Öfke ile haykırdı..

— Hızlı söyle işitmeyorum...

— Dermanım yok.. Açlık... Söyliyorum..

Hosi-yo dağlar devirene biraz daha yaklaşarak:

— Söyle, dedi.

Fakat yine bir şey işitmedi.. Biraz daha, biraz daha yaklaştı nihayet ta burnunun dibine sokuldu. Bu anı bekleyen Dağlar Deviren serbest olan sol elile Çinlinin boğazından yakaladı. Ve bütün kuvvetile sıkmağa başladı...

Hosi-yo debeleniyor tekmeleniyor bağırarak istiyor fakat gırtlığından adam akıllı yapışmış olan Dağlar Devirenin elinden bir türlü kurtulamıyordu..

Nihayet Çinlinin yüzü morardı.. Gözleri bulandı, dili bir karış dışarı fırladı... Sendeledi.. Artık bayılmıştı. Dağlar deviren ne olur ne olmaz diye 10 dakika daha bekledi. Sonra Çinlinin adam akıllı bayıldığına kanaat getirdikten sonra, biraz daha kendisine çekti. Tepesindeki bir tutam saçı dişlerle tutarak Çinliyi ayakta tuttu. Sonra serbest kalan sol elle ceplerini aradı...

Teslim olursanız şu uzun saçlı boş kafalınız gövdenizin üstünde durur. Yoksa başlarınız vücudunuzdan ayrılır...

ZİNCİRLERİNİN anahtarlarını çıkararak evvela sağ elinin sonra ayağının zincirlerini çıkardı. Fakat gözleri kararmıştı. Heman yere yıkıldı. 5 dakika kadar kendini kaybetti, sonra doğru yemeklerin başına geçerek kemali afiyetle yedi. Ondan sonra kendi yerine Ho-si-yo yi zincirleyerek oradan dışarı çıktı.

Kendi hücresinin yanında kilitli bir, kapı gördü. Bakalım bunun içinde ne var, diye elindeki anahtarların birisiyle zindanı açtı.

Oradada elbiselerinden Türk olduğu anlaşılan dört kişi zincirli yatıyordu. Dağlar deviren onların zincirlerini çözdü ve vaziyeti kısaca anlattı.

— Şimdi, dedi şu koridorlardan gidelim, ilk rastgeleceğine çinliyi haklarınız... anlıyorsunuz a... ya buradan dışarı çıkacağız, yahut ta öleceğiz.

Esirler hep bir ağızdan:

— Ya kurtuluş, ya ölüm, diye haykırdılar ve odadan fırladılar. Şimdi beş esir önde Dağlar deviren olduğu halde ilerliyorlardı.

Birdenbire karşılıklarına bir devriye çıktı. Fakat daha neye uğradıklarını anlamadan Türklerin hücumuna maruz kalarak beş dakika içinde elleri ayakları bağlandı...

Dağlar deviren:

Arkadaşlar, ileri, arş ileri, diye haykırdı.

Fakat deminki devriyenin gürültüsünü işiden ikinci bir devriye:

— Ne var, ne oluyor, diye koştı.

Dağlar deviren:

— Bana bakın, dedi, kaleyi biz zaptettik, her tarafta 300 den fazla Türk var... Canınızı kurtarmak isterseniz teslim olun.

Çinli askerler.

— Teslim teslim diye bağırıyorlar.

Fakat zabıt:

— Hücüm, diye haykırdı, hücüm yalan söylüyor.

Dağlar deviren:

— Siz bilirsiniz, dedi. Teslim olursanız şu uzun saçlı kelleleriniz gövdenizin üstünde durur teslim olmazsanız mübarek başınız vücudunuzdan ayrılır. Askerler teslim teslim diye silahlarını attılar ve zabıtlarını bağladılar.

Dağlar deviren yeni bir emir verdi:

— Haydi bakalım. Şimdi kalede ne kadar mahpus varsa benim önüme getirin.

— Baş üstüne başbuğ...

Diyerek cinliler kayboldular. Beş dakika sonra bütün mahpuslar Dağlar devirenin önüne getirilmişti. Bunlar muhtelif zamanlarda kahbecesine yakalanarak zindana atılmış 40 Türkdü.

Dağlar deviren bunlara deminki devriyelerin silahını dağıttı.

Yarım saat içinde Dağlar deviren tekmi kalayı zaptetmiş, Türk kızını kurtarmış Ho-si-yo yu esir almıştı.

Ertesi gün Çin beyi oğlunu görmek için kaleye geldiği zaman kimseyi bulamadı... Kaledeki muhafızları isticvap etti, sordu soruşturdu, her kes kalenin Türkler, tarafından zaptedilerek sonra terkedildiğini söylüyordu... fakat Türklerin nasıl nereden geldiğini kimse görmemişti, oğluda meydanda yoktu... Esir alınan kaçırılan Türk kızıda gaiplere karışmıştı.

Çinli sihirbaz Vay-kay-vay:

— Her halde Prens, Ho-si-yoyı fenalık mabutu kaçırmıştır, dedi...

Her kes buna inandı, bir avuç Türkün bu işi yaptığı hiç bir çinlinin aklına gelmedi.

Hâlâ Tepesine Çıkılamayan Bir Dağ 'Everest' Ve Maraklı Hikâyesi

Yazan: Erol Tekin, Nu.: 85

HERHALDE şimdiye kadar bir çok yerlerde veya coğrafya kitaplarında Asyanın ve dünyanın en yüksek yeri olan Everesti görmüşsünüzdür. Fakat bunun üzerinde neler olduğunu bilmezsiniz. İşte şimdi ki yazım bunun hakkında geçen bir çok vakaları anlatacaktır.

Bir İngiliz mühendisi olan Everest Himalyaların en yüksek yeri olan ve yerlilerin Gaurisankar tepesine çıktı. Çünkü o zaman herkes dünyanın en yüksek tepesi olan yer burası zannediyordu ve bu böylece 1856 dan itibaren 47 sene devam etti. "Ancak bu hata" 1903 de tashih edilebildi. Toplanan bir hint coğrafya gurubu bulunan Gaurisankar tepesinin Everestten baka ve ondan ayrı, bir tepe olduğunu yaptıkları dağa çıkışla anladılar ve ispat ettiler ki bu iki tepenin arasındaki fark 60 kilometreden faladır. Sonra Gaurisankarın irtifai 7140 hâlbuki Everestin ki 8840 metredir.

Şimdi, Everestin hangi mevkide olduğunu ve nelerle çevrildiğini anlamağa çalışalım:

Dünyanın çatısı namıyla meşhur olan ve çıkılması yüksek irtifai dolayısıyla bir mani teşkil eden Everest garpta 3000 kilometre uzunluğunda olan kafirisian dağından başlayarak ta Çine kadar uzanan ve üzerinde en yüksek tepeleri havi bulunan Himalayanın silsilesi üzerindedir. Sip zivri uzun bir tepedir. Etrafı açıktır. Etrafında kendisini çevreleyen hiç bir şey yoktur. Üzerinde 80 tepeden ziyade ve irtifai 8000 metreyi bulan yüksek yerleri vardır. Bunların içinde Evet restten sonra ikinci yüksekliğe malik bulunan ve irtifai 8581 metreyi bulan Kangchenjange tepesi vardır.

Herhalde okuyucular eyice tahmin edebilirlerki bu dağlara çıkış hareketi ne kadar zor olabilir. Her defa düşmek, uçurumlara yuvarlanmak, soğuğa mukavemet etmek kar fırtınalarına göğüs germek felaketi bilmem burada rahat rahat yerimizde otururken gözümüzde canlandırmak kabil olabilir mi?... O dağlara tırmanmak, karlı tepelerde ayaklar altında kırılarak girdaplar husule getiren çukurlara dalmak zannedersen zevkli bir iş değildir.

Fakat işte bütün felaketlere acılara dayanarak yine buralara bir fen bir ilim uğruna hayatını, veren alimler az değildir. Şimdi aşağıda bunları öğreneceğiz.

Bu dağlara ilk çıkış hareketi 1828 senesinde kaptan Gerard tarafından yapılmıştır. Bu adam 6600 metre yükseklikte bulunan Seo Porhyul tepesine kadar çıkabilmiş fakat daha yükseklere havanın şeraiti müsaade etmediğinden geriye dönmüştür.

İkinci çıkışa gelince bunu Zasp Schajinveit ve Francis Youngusband kardeşler yapmışlar onlar da ancak 1904 Tibete vasıl olmuşlardır.

1905 de doktor Songstaff yüksekliği 7700 metreyi bulan Gurlamandhata tepesine çıkmağa teşebbüs etti. Yanında Chanbnix ve Brocherel namında iki kardeşi klavuz vardı. Seyahat tam bir hafta sürdü. Nihayet 6600 metrede kamplarını kurdular. Bir gün bunlar tepeden kopan bir çığın altında az kalsın ezilip öleceklerdi. Fakat bir şansla kendilerini zoruzoruna bu tehlikeli yerden kurtarabildiler.

Şimalinde Tibet cenubunda Napal şehri ve Bhoutanın biraz yakınında Everest yabancıları yanına yaklaştırmıyan ve misafir kabul etmiyen bir vaziyette uzun müddet kaldı. Cenuptan Everest tepesine çıkmak için ancak Napal veya Bhoutandan geçmek lâzımdı. Hâlbuki Avrupalılar bu yolu uzun seneler tanıyamadılar. Şimal taraftan yani Tibetten ise geçmek gayri kabildi...

1904 senesinde idiki büyük İngiliz imparatorluğu Lhassa ya çıkmak için bir sefer hazırlayarak teşebbüs etti. Hâlbuki asıl maksadı Tibet üzerinde yaşayan Dalai Lama yi Rus tesirinden kurtarmak ve Asyalıların önünde İngiltere kuvvetini göstermek içindi.

Umumi harpten sonra Londra coğrafya tetkik cemiyeti hâlâ Everestin tepesine çıkmak projelerinden vazgeçmemişti. Tekrar oraya gitmek istedi. Meşhur Tibet ve Himalayaların kâşifi Francis Jounghusland idaresinde hususi bir komisyon Himalayalara çıkmak için hazırlandı. Fakat Rusların siyasi sebeplerden dolayı muhalefetleriyle karşılaştıklarından vaz geçtiler.

Dokuz azadan mürekkep kolonel Hovvard Bury idaresinde ve içinde bir çok âlimler bulunan bir grup 4000-5000 metre irtifaa kadar çıkmağa muvaffak oldular. Bu suretle Kampa-Dzong mıntakasına geldiler. Burası hertarafı karlarla örtülü bir yerdi.

Aynı zamanda burada gezerken doktor Kellas tarafından işaretlenmiş bir tahta gördüler ve sonra ötede zavallı bu ilim şahsiyetlerini ölü olarak buldular. Bunu yerlilerin bağırımları arasında teessürle mezara bıraktılar.

Biraz sonra bu gurup daha yukarı çıkmağa muvaffak olamayıp geri döndü. Fakat bir iş yaptılar. O da Himalayaların planlarını çıkarmalarıydı..

Altı ay sonra ikinci bir seyyah kolu Jeneral Bruse idaresinde yanında üç zat olduğu halde çıkmağa başladılar. Evvel 8268 daha sonra 8320 metreye geldiler. Yani Everest tepesine çıkmağa 520 metre kadar bir şey kalmıştı. Fakat çığların üzerlerine dehşetli bir surette düşerken bir tesadüf gibi bundan kurtulmaları Tehlikelerin çoğalması ve cenubu garbiden esen şiddetli kar fırtınalarının yaptığı fenalıklar karşısında geldikleri yere avdet ettiler.

Bu suretle tabiatla insan arasında olan bu büyük maçta Everest mağlup olmadı. Fakat bu tepeyi tayyarelerle aşınışırlarsa da bunun oraya çıkıldığı kabul edilemez. Çünkü oraya çıkmak demek en yüksek yerine insan ayağının basması demektir.

Yavuz'un Muharebeleri -4- Yavuzun Sivastopola Hücümünün Sebepleri...

Yazan: ***, Nu.: 87-...-97

YAVUZUN sivastopola hücumu çok meraklı ve heyecanlıdır. Osmanlı donanması büyük harbin başlangıcında ilk olarak kara denize çıkıyordu. Osmanlı imperatorluğu daha büyük harbe girmemişti.

Almanlar, Osmanlıları harbe sokmak için vesileler arıyorlardı, daha halâ harbe girmemişti.

Osmanlı imperatorluğu büyük harbin başlangıcı sırasında Almanlarla ittifak yapmıştı. Bu ittifaka göre iki devlet bir birine yardımcı olacaktı.

Rus imperatorluğu Almanlara ilânı harp ettiği zaman Osmanlılar da ordularını seferber yapmışlardı. Seferberlik ve hazırlık devam ediyordu. Lâkin hiçbir devletle harp ilân edilmemişti

Harbin başlangıcında Yavuz büyük bir meharetle İngiliz ve Fransız zıhlılarını aldatarak ve Akdenizden kaçarak Çanakkale boğazından içeri girdikten sonra İngiliz ve Fransız Devletlerle Rus İmperatorluğu şaşka kalmıştı.

Çünkü Çanakkale boğazı ve Karadeniz boğazı bütün ecnebi zıhlılara yol vermemek üzere kapanmıştı.

Rus imperatorluğu bu hareketten dolayı kuduruyordu. Boğazlar kapandıktan sonra artık Ruslara İngiliz ve Fransızlar yardım edemeyecekti.

Haritaya bakarsanız görürsünüz, Ruslara İngiliz ve Fransızların yardım etmesi için mutlak Çanakkale ve Karadeniz boğazlarından geçerek denizden yardım etmeleri lâzım geliyordu ve yahut baltık denizi yoluyla

Halbuki Baltık denizi yolunu alman donanması kapıyor. İngiliz ve Fransız donanması buradan geçemiyorlardı.

Çanakkale ve Karadeniz boğazlarını da Osmanlı imperatorluğu kapayınca Ruslar için iş fenalaşmıştı. Ruslara yardım için karadan yol yoktu. Almanlar, Macarlar, Avusturyalılar, Bulgarlar ve Osmanlılar Almanların yardımcısı olduklarından bütün kara yolları da kapalı idi.

Ancak Rusyanın şimal tarafında ve buz denizinde (Arkanjel) denilen bir liman vasıtasıyla Rusyaya yardım etmek lâzım geliyordu. Halbuki büyük kış günü nakliyata gelmezdi. Nihayet buz denizi idi. Sonra da çok uzaktı.

Ruslar şaşırmişti. Yüz milyonlarca Rus yardımsız kalmıştı. Milyonlarca Rus ordusu silahsız, mühimmatsız kalıyordu. Çünkü; Rus fabrikaları ordularına silâh ve mühimmat yetiştiremezdi. Bu sebeple Rus imperatorluğu Osmanlılara fena halde kızmışlardı.

İngilizler, Fransızlar, Ruslar durmadan Osmanlı Hükûmetini sıkıştırıyorlardı... İlle boğazları açacaksınız?.. Yahut o vakit ismi (Göben) olan Yavuzu ve yine ismi (Breslav) olan Midilli krovazörünü bize vereceksiniz diye tutturdular...

Osmanlılar bu ısrarlardan kurtulmak için hemen bir kurnazlık düşündüler... Almanlardan (Göben) i ve (Breslav) ı satın aldılar ve gemilerden Alman bayrağını indirerek Türk bayrağını çektiler... İsimlerini de değiştirerek (Göben) e Yavuz ismini (Breslav) krovazörüne de Midilli ismini verdiler... Bununla da iş bitmedi.

İngilizler, Fransızlar, Ruslar kıyametleri koparıyorlardı ve diyorlardı ki: Bu iş sahtedir; olamaz... İlle bize gemileri teslim edeceksiniz, veyahut ta boğazları onlara açtığınız gibi bize de açınız biz de içeri girelim.

Osmanlı Hükûmatı cevap verdi... Çünkü; Osmanlılar bu meselede haklı idiler... İngilizlere iki tane büyük deritnot ısmarlamışlardı... Bu gemilerden birinin ismi Reşadiye diğerrinin ismi de Sultan Osman deritnotu idi... Hattâ bu iki zıhlı bitmişti. Her biri üç buçuk milyon altın liraya yaptırılmıştı. Gemileri almak için de zabitan ve efradı İngiltereye gönderilmişti. İngilizler gemileri harp çıkınca zaptettiler ve kendilerine mal ettiler. Halbuki biz daha o vakit harbe girmemiştik... Sonra da gönderdiğimiz zabitan ve efradı yüzgeri çevirdiler. Hulâsa; güzel gemilerimizi vermediler...

İşte; Osmanlı Hükûmatı da bunu sebep yaparak İngilizlere cevap verdi... Pekâlâ lâkin, hiç birinizle harbimiz olmadığı halde neden gemilerimizi zaptettiniz?.. Gemilerimizi teslim ediniz, sonra sizi dinleyip dinlemeyeceğimizi söyleriz...

Halbuki; İngilizler bu işe yanaşırlar mı? Eğer bize gemilerimizi vermiş olsalardı... Sonra bu kuvvetli gemilerimizle neler yapmazdık?..

Nihayet; Yavuzla, Midillinin alım satımını kabul ettiler... Lâkin, Türklerin bu gemileri kullanamayacaklarını zannettiler? gemilerde bulunan alman zabitan, kamandan ve efradının çıkarılmasını istediler... Osmanlı Hükûmeti bunada bir çare buldu. Alman hükûmatile uyuşarak hepsinin Türk bahriyelisi ve ücretli muallim asker ve zabitan diyerek kendine mal etti.

Bir gün herkes gördüğü bütün gemilerde bulunan Almanlar şapkalarını çıkararak göğüs saksısına benzeyen ciğer gibi fesleri giymişlerdi.. Bu fes denilen serpuş ne biçimsiz bir şeydi... Hakikaten Alman zabitan ve neferi biçimsiz olmuşlardı.

**Yarın sabah şafakla beraber harekete hazır olunuz!
dümen suyunu taakip ediniz...**

İNGİLİZ ve Fransızlar ve Ruslar bu hali görünce büsbütün şaşırılmışlardı...

Bundan sonra (Goben) in ismi Yavuz, (Breslav) in Midilli olmuştu.

Osmanlı donanmasına giren bu gemilerin kumandanı bir Almandı, ve tekmil Türk donanması da bu Alman kumandanının emrine verilmişti.

Çanakkale ve Karadeniz boğazları ecnebi harp gemilerine kapanmıştı. İngilizler ve Ruslar bu hal karşısında ne yapacaklarını şaşırılmışlardı. Çünkü; Türklerin deniz kuvvetlerinin kuvvetlenmesini istemiyorlardı. Sonra Türkler harbe girerlerse Ruslar her türlü yardımdan mahrum kalabileceklerdi.

Osmanlı hükûmeti ikiye ayrılmıştı. Hükûmt erkânından bir kısmı harbe girmemek ve beklemek. bir kısmı da Almanlarla ittifak yaptıklarından harbe girmek taraftarı idiler...

O vakit Osmanlı İmparatorluğu ordusunun baş kumandanı harbiye nazırı Enver paşa isminde birisi idi... Bu paşa Almanlarla bir an evvel harbe girmek taraftarı idi. Almanlara fazla kapılmış bulunuyordu.

Hattâ Yavuzla Midillinin çanakkale boğazından içeriye girmesine kendisi emir vermişti... Diğer nazır arkadaşlarının haberi bile yoktu.

Osmanlı Hükûmetini idare eden nazırlar Alman bariyelilerinden ve kumandanlarından korkuyorlardı. Hakları da vardı. Almanlar Türkleri bir an evvel harbe sokmak için çalışıyorlardı... Artık Türk donanmasının kumandanı Alman olduğu için bu korku daha fazlalaşmıştı... Belki almanlar bir gün

manevra yapacağız diye donanmayı Karadenize götürürler, ansızın Rus gemilerine baskın yaparlar ve bu suretle harbi ateşleyebilirlerdi... Netekim de böyle oldu.

Bir gün Osmanlı nazırları şu kararı verdiler... “Türk donanması Karadenize manevra yapmak için çıkmıyacak!...” almanlar bu karara fena halde kızmışlardı. Çünkü Almanları Fransız cephesinde vaziyetleri iyi değildi... Paris üzerine yürüyen ve Parise yirmi beş kilometre kadar yaklaşan almanlar (Marn) meydan muharebesinde Fransızlar tarafından bir manevraya getirilerek durdurulmuştu. Şarki Prusya tarafından da Rus orduları milyonlarca askerle Alman hudutları dahiline girerek yürüyorlardı... Her halde Türkleri bir an evvel harbe sokmak ve hiç olmazsa Rusları Kafkas cephesinde meşgul etmek kârları idi. Maatteessüf bu emellerine muvaffak oldular.

Bir gün, nasıl kimsenin haberi olmadan Çanakkale boğazından Goben ve Breslav zıhlıları girmiş idi ise, tıpkı bunun gibi de bir gün Türk donanması yalnız Başkumandan Enver paşanın malûmatı tahtında Karadeniz boğazından manevre yapmak üzere Karadenize çıkıp gitti.

Ruslar kuşkuda bulduklarından Karadenizde mütemadiyen dolaşıyorlardı. Sivastopola mayinler dökmüşlerdi. Bizim boğazın haricine mayin dökmek için hazır bulunuyorlardı...

Tehlikeli bir gün...

Türk donanmasına kumanda eden Alman amiralının ismi (Suşon) idi... Snşon paşa hazırlanıyordu.

Bir Gece; donanma kumandanlarına şu emri vermişti:

“Yarın sabah şafakla beraber harekete hazır bulununuz!.. Ve dümen suyumu takip ediniz...”

Türk kumandanları bu emri aldıkları zaman bir askere lâyık çabuklukla hazırlanmışlardı, Lâkin nereye gideceklerini bilmiyorlardı.

Bütün gece; faaliyetle geçti. Donanma harp hazırlığı yapıyordu. Sabahın alaca karanlığı içinde Yavuz başta, Midilli arkada olmak üzere Hamidiye, Mecidiye ve diğer gemiler harekete başlamışlardı. Yavuz güzel Bogaziçinin sularını yarararak Karadeniz boğazına doğru ilerleyordu.

Karadeniz boğazında bulunan kmandana baş kumanlık tarafından gizlice emir verilmişti.

Türk donanmasını boğazdan dışarı çıkarmak için klavuzlar ileride yürüyorlardı. Çünkü; Karadeniz boğazının içeri tarafına Türkler mayın dökmüşlerdi. Donanmanın mayınlar arasından yol bularak geçmesi için klavuzların yol göstermesi lâzımdı.

Yavuz koca gövdesiyle başta olarak, sabahın alaca karanlığında mayın tarlalarının arasından geçiyordu... Peşinden de diğer zırhlılar ve torpitolar geliyorlardı...

Ruslar Türk donanmasının bu hareketinden haberdar değillerdi. Maamafî Ruslar da Karadenizde bulunuyorlardı. Hatta bir kısım Rus gemileri Zonguldak önlerinde dolaşıyordu. Bu Rus gemilerinin beraberinde mayın gemileri de bulunuyordu.

Türk donanması mayın hattını aşmış, artık Karadenize girmişti... Ağır yolla Zonguldak açıklarına doğru ilerliyordu.

Türk bahriye ve kumandanlar aldıkları emir mucibince yürüyorlardı. Tabîî amiral ne emir verirse yapacaklardı.

Güneş yükselmiş, ziyasile Karadenizin masmavi sularını cilalıyordu. Karadeniz her vakit olduğu dalgalı, Yavuz dalgalarla döğüşerek ilerliyor. Almanlar Karadenize daha yeni çıkmış bulunuyorlar.

Her halde Rus gemilerinde Türkler aleyhine kullanılacak bir şey vardı...

YAVUZ Kara denizin sularile yeni yıkanıyor.

Türk donanması orsa böyle yürüyor. Hiçbir yerle telsiz muhaberesi yapmıyor... Hatta aralarında bile telsiz muhaberesi olmayor.. Rus gemilerine kendilerini belli etmemek için hareket ediyorlar..

Herkes top başında, her şey harbe hazır bir halde. Amiral Soşon Yavuzun zırhlı kumanda mevkiinde elinde dürbünle etrafı tarassut ediyordu.

Zonguldak önlerine gelinmişti... Gözcüler uzakta üç geminin bulunduğunu haber verdiler... Kumandanlar gemileri tetkik ediyorlardı. Bunların posta vaporları olduğu anlaşıldı, lâkin hangi bayrakta posta vaporları?

Amiral Soşon yolunu değiştirmişti... Görülen gemilerin üzerine doğru yürüyordu..

Gemilere yakınlaşmışlardı... Gemilerin kıçlarında bayrak yoktu. Lâkin, bunlar Rus posta vaporları idi. Hatta bir tanesi mayn gemisi idi. Rus gemileri oldukları muhakkaktı. Ruslarda Türk donanmasını görmüşlerdi. Aradaki mesafe yirmi kilometre kadar vardı.

Ruslar hayretler içinde kalmıştı. Karşılarında başda Yavuz olmak üzere Koca Türk donanması vardı. Hemen dümen kırıp kaçmağa yeltendiler ve Zonguldağa doğru gelirlerken Türk zırhlılarına şu emri verdi:

Son sür'atle ileri!

Baş tarafa Midilli geçmişti.. Midilli son sür'atle ilerliyordu. Aynı zamanda Rus gemilerine dur emri verilmişti. Ruslar durmamışlardı. Mütemadiyen kaçıyorlardı.

İki taraf birbirlerine harp ilân etmemiş olduklarından birbirlerinden kaçmamaları lâzımdı. Lâkin Ruslar kaçıyordu. Her halde Rus gemilerinde Türkler aleyhine kullanılmak üzere bir şeyler vardı.

Midilli Rus gemilerini tehdit için kuru sıkı bir gülle savurdu... Ruslar oralarda değildi. Mütemadiyen kaçıyorlardı.

Amiral Soşon Rus gemilerini batırmadan elde etmek isteyordu... Maksudı ne var, ne yok anlamaktı. Ve Rus esrarına ait ele bir şey geçirmekti. Halbuki: Rus gemileri Midillinin, kuru sıkı topunada ehemmiyet vermemişlerdi. Habire kaçıyorlardı. Bu sefer; Amiral Soşon Yavuzun topçusuna şu kumandayı verdi:

Baş taretler ateş!

Yavuzun baş taretleriher birden gürlemişti... Lâkin, bu ateş Rus gemilerini batırmamak gülleleri etraflarına düşürmek üzere yapılmıştı.

Ruslar yine durmamış kaçıyorlardı... Anlaşılyorki, Ruslar kaçarak Sıvastopola doğru Türk donanmasını çekmek istiyorlardı.

Bir takım telsiz muhaberatıda başlamıştı. Rus gemileri bir yandan telsizle konuşuyorlar ve imdat istiyorlardı.

Yavuzun kumandanı kızmıştı.. Filoya emir verdi:

Salvo ateş!

Türk donanması bu sefer şakacıktan deği hedefe isabet ettirmek üzere ateş etmişti.

Bir anda Rus mayin gemisinin ortasına düşen bir gülle, içi mayin dolu tehlikeli gemiyi berhava etmişti.. Diğer bir nakliye gemisini de batırmıştı. Türk donanması olanca süratile Rus gemilerinin üzerine yürüyordu.

Rusların üç gemisinden biri hemen stop ederek teslim bayrağını çekmişti. Hattâ olduğu yerde duracağına Türk donanmasına doğru geliyordu.

Midilli, Yavuz bir an içinde Rusların olduğu yere gelmişti. Batmayıp teslim olan Rus gemisi heman baş büyük bir gemi idi. İçinde bulunan Ruslar ellerinde beyaz mendiller ve bezler hepsi güverteye çıkmışmışlar korkularından titreşiyorlardı. Batan gemilerden denize dökülen Ruslar Karadenizin mavi suları üzerinde canhavlile çırpınıyorlardı.

Türk kumandanı emir verdi:

- Denizdekileri toplayınız!

Türk donanmasından can kurtaran sankurtaran sandallar denize inmişti. Şimdi bu denize dökülmüş ve ölümlerle karşılaşan cenkleşen Rus zabıt ve neferlerini toplıyorlardı.

Türk donanması kumandanı Midilli kumandanına ikinci bir emir vermişti:

- Batmayan dapuru taslim alınız!

Midilliden süngülü bir müfreze askerle başlarında bir zabıt motorlara gemiye yollanmışlardı. Gemiden derhal iskele merdiven indirilmişti. Süngülü müfreze ile zabıt elinde kılıncını çekmiş merdivenlerden yukarı çıkıyorlardı. Rus gemisinin suvarisi ve zabitanı iskele başında karşı çıkmışlardı.

Rusların rengi bembeyaz olmuştu. Türk müfrezesi kumandanı hiç istifini bozmayarak Rus suvarisini selâmladı. Rus suvarisi ve zabitanı kılıçlarını ve silâhlarını müfrezeyle teslim etmişlerdi. Sıra gemiyi teslim almağa gelmişti. Müfreze gemiyi baştan başa gezerek lâzım gelen tertibatı aldı. Geminin suvarisini ve diğer iş görenleri vazife başında bıraktı. İçerisinde bulunan neferat ve zabitanı güverteye topladı. Ruslar epice kalabalıktı. Bu kalabalık Rus kütlesi verilen emir üzerine Yavuza taşınmağa başlandı.

Denizde bulunan Ruslar da toplanmıştı. Bunlardan epeycesi boğulmuştu.

Bu pilânı yalnız geminin suvarileri bilecek zabitan ve mürettebat son dakikada...

AMİRAL Muaveneti Milliye torpitosuna üçüncü bir emir vermişti:

Rus gemisini al boğaza kadar götür. İstanbula teslim et! Sonra Trabzon açıklarında şimal rotasında bizi bul süratla!

Tam bu sırada ufukta bir çok dumanlar tütüğü görüldü harp gemilerinin direk çanaklıklarında bulunan nöbetçi gözciler acele acele komandana haber veriyorlardı.

Amiral Soşon eline dürbününü alıp ufuka doğru bakdığı zaman kalabalık bir filonun üzerlerine doğru geldiğini gördü. Bu şüphesiz Rus ana filosu idi.

Şimdi iş ciddileşmişti. Bir kere Alıman amiralı Ruslarla muharebe ilân olunmadığı halde kendi kendine Ruslara taaruz ederek harba vesile vermiş ve ilânı harp etmişti.

Türk filosunun Alman Amiralı Soşon hemen donanmaya şu emri verdi:

— Dikkat! Şimali şarkî rotasına seyr...

Donanma derhal vaziyetini almıştı..., Her kes top başında harbe hazır bekliyordu.

Osmanlı imparatorluğu ile Ruslar arasında resmen ilânı harp olduğundan ne olacak belli değildi... Lâkin Alman Amiralı biran evvel Rus nakliye gemileriyle mayın gemisini batırmış ve birisininide zaptetmişti.

Aceba Rus filosunun bundan haberi var mıdi? Varsa ilk harp ateşini hangi taraf açacaktı. Amiral Soşon ilk harp ateşini açmamak için mahsusan Şimal garbi rotasına doğru yol almıştı. Hem bu suretle Ruslardan uzaklaşıyor ve hemde Rus filosunun arkasını çevirme hareketine getirmek istiyordu.

Türk donanması Trabzon istikametine doğru tam yolla yürüyordu.

Ruslar Türk donanmasının yolunu değiştirdiğini görür, görmez onlarda rotalarını değiştirdi. Karadeniz bogazına doğru yol alan Ruslar bu hareketlerle ne olur ne olmaz diye arkalarını muhafazaya almış bulunuyorlardı.

Şimdi iki filo açıktan ve uzaktan yan yana yol ediyorlardı. İki tarafta birbirini dikkatle takip ediyordu.

Amiral Soşon bir saatten fazla böylece yol aldıktan sonra birdenbire tamamen şarka yol verdi. Maksudı Rusları şaşırtarak yolunu kaybetmekti. Şimdi Türk donanması Sinop istikametine doğru yürüyordu. Bu hali gören Ruslarda yollarını değiştirdi; Trabzon istikametine doğru yol almağa başladı. Ruslar çok kurnazca hareket etmişlerdi. Bir kere çevirme hareketinden

kurtulmuştu. İkincisi Trabzon üzerine yol almakla Türk donanmasının Sivastapola yapacağı her hangi bir hareketin önüne geçmişti. İki donanma böyle akşam ezanına kadar hareket etti. Nihayet sular kararmıştı. Rus donanması Türk donanmasının izini kaybetmek istemiyordu.

Sular karardıktan sonra her iki donanma torpito ve filolarını ilerlerine sürmüşlerdi. Her iki tarafta gece hücumlarından korkuyorlardı.

Bütün gece sabaha kadar hiç bir tehlike olmadan geçti. Türk donanması gece yolunu değiştirmişti. Tamamile garbe doğru, Rus donanmasının altından yürüyordu. Amiral Soşonun maksadı Bulgaristan sahillerine doğru yol almak sonra yolunu değiştirerek Romanya sahillerine doğru şimale kırmak daha sonra Kırım sahillerine yürüyerek Rus donanmasının üstüne düşmek... Hakikaten bu manavrayı bir gece içinde yapmıştı..

Rus donanması Türk donanmasının izini kaybetmişti..

Rus torpitoları gece sabaha kadar Türk donanmasını aradı. Bulamadı.

Sabah olmuştu. Rus gemilerinin Türk donanması tarafından batırıldığı haberi gerek Rusyada ve gerek Rusyada ve gerek Türkiyede haber alınmıştı. Bu haber üzerine Ruslar Türklere ilân harp etmişlerdi. Yani ertesi sabah Türk donanması telsizle ilân harp haberini almıştı. Amiral bu haberi alır almaz daha ihtiyatlı haline geçti ve Ruslara nerede olduğunu bildirmeyerek Sivastopola birdenbire brbaskın yapmak için pilânlar tertip etti.

Ruslar Türk donanmasını Karadeniz boğazından içeri girmiş diye boğaza doğru yol aldılar. bu suretle boğaz haricini abluka edecekler ve mayn dökceklerdi.

Rus Amiralı, diğer zırhlılara gayet dikkatli bulunmalarını ikinci kaptanların bizzat ufki dürbünle kontrol etmesini emretti...

Bu emri alır almaz kaptanlar... Köprüye çıktılar. Ufku baştan başa kontrole başladılar. Fakat görünürde bir şeyler yoktu. Gemiler mütemadiyen filâma ile birbirleriyle konuşuyorlar. Karadeniz boğazına doğru siyah suları yararak ilerliyorlardı.

Böylece iki saat kadar geçti. Ruslar artık Türk donanmasının boğazı geçerek İstanbula avdet ettiğine tamamilen kanaat getirmişlerdi..

Rus amirali erkânı harbiyesini etrafına topladı. Onlarla nuzun uzadıya görüşerek Karadeniz boğazına teknil mayin dökmeleli lâzım geldiğini söyledi.

Bu pilânı yalnız öbür gemilerin suvarileri bile zabitan ve mürettebat mayinin ne suretle döküleceğini son dakikada öğreneceklerdi. İçtimain hitamından 3 dakika sonra amiral gemisinden verilen karar şifre ile diğer gemilere teblig edildi ve aynı zamanda Rus bahriye nezaretine telsizle yapılacak hareket hakkında malûmat verildi. İzahat istendi.

Gaz depoları, fabrikalar, liman içinde bulunan gemiler, evler, istihkamlar, yanıyor, uçuyordu...

ŞİMDİ Türk donanması Kırım sahilerinden sevastopola doğru yol almışdı. Ruslarda bilmeyerek kar deniz boğazına doğru yürüyorlardı.

Türk donanmasına kumanda eden Amiral Soşon yaptığı manevra ile Rusları bir geçe de atlatmışdı.

Ruslar Türk donanmasını takip edebilecek kuvvette değildi. Lakin, harp ilan olduğu için karadenizde serbest gezebiliyordu.

Ruslar Karadeniz boğazına sokulmuşlardı. Bütün gece boğaz haricine mayin dökmeleli meşğul oldular. Aynı zamanda Ruslar Türk donanmasının İstanbula dönüp, dönmediğini anlamağa çalışıyorlardı. Tam sabaha karşı İstanbulda bulunan casuslar vasitasile Türk donanmasında İstanbula gelmediğini haber almışlardı. Bu haberi alan Rus Amirali çileden çıkmışdı. Derhal Rus gemilerine şu emri verdi:

— Son suratla Sevastopola!..

Rus gemileri gerisi geriye dönerek bütün suratla Sevastopol yoyunu tutmuşdu. Ruslar fena halde aldanmışdı. Türk kuvvetlerine kumanda eden Amiral Soşon Rusları boğaza sevk ederek kendisi rahat, rahat sevastopola gidiyordu.

Türk donanması bütün gün yol aldıktan sonra Kırım sahillerine gelmişdi. Sevastopola ani bir surette bombartman etmek için Rus sahillerine gözükmeden gice sabaha kadryarım yola hareket etti.

Bütün gemiciler nöbet mahalinde topçular top başında emre amade bekliyordu.

Ruslar bir an evvel Sevastopola yetişmek için fayrap üzerine fayrap ediyorlardı.

Gün ağırmadan evvel Türkler sevastapol önüne gelmişlerdi. Limanda bulunan Rus harp gemileri ve sahil batariyeleri her şeyi uykuda idi. Kimse bu ani baskına haberdar degildi.

Denizi hafif bir sis tabakası örtmişti. Türk gemileri sisden istifade ederek yavaş yavaş sahile yanaşıyorlardı. O kadar yanaşılarki, dört bin beşyüz metre kadar sokulmuşlardı.

Artık sabah olmak üzere idi.. Türk gözcileri, Türk topçuları alesta vaziyette idiler. Toplara güle konmuş mesafeler tayin edilmiş ateş emri bekleniyordu. Soşonun emri.

— Ateş!

Yavuz başda olmak üzere Türk gemileri hep birden yaylım ateşe başlamışlardı. Sevastapollun sabah uykusunda bulunan halkı Rus istihkamlarından lakayt nöet, bekleyen Rus nöbetciler ne olduklarını şaşırılmışlardı.

Türk donanması durmadan ateş ediyordu. Sevastapolın büyük gaz depoları, fabrikaları, liman içinde bulunan gemiler, evler, istihkamlar, bacalar yanıyor ve uçuyordu.

Gürültü ile yatağından kalkan ahali darmadağın, cıvırl çıplak öteye beriye kaçıyorlardı.

Rus istihkamları ve limanda bulunan Rus harp gemileri ancak beş dakika sonra top başı edebilmişlerdi. Bu beş dakika nekadar büyük bir zamandı.

Ruslarda ateşe başlamışlardı. Şimdi bütün Rus istihkamları kusurmuşcasına top ateşi ediyor ve Türklere mukabele etmeğe çalışıyordu. Deniz sisli olduğundan Rus topçuları Türk gemilerini görmeden tahmini bir surette sallapati ateş ediyorlardı.

Muharebe en kızgın devresine girmişti... Türk donanması şimdiye kadar görülmemiş bir mesafeden ateş ettiği halde daha tek bir mermi yarası almamıştı.

Muharebe kızgın bir surette yarım saat kadar sürdü. Sevastapol ateşler içinde yanıyor. Limanda bulunan gemilerin bir çoğu batmıştı.

Denizin üstünü örten sis tabakası yavaş yavaş kaybolmağa başlamıştı. Artık Ruslar Türk harp gemilerini daha ziyade görebiliyorlardı. Attıkları

mermiler Yavuzun etrafına düşmeğe başlamıştı. Türk donanması yapacağını yapmıştı. Amiral Soşon donanmaya şu emri vermişti.

— Düşman topçu ateşinden uzaklaşmak! Yol Kırım sahilleri!..

Yavuz ve yanında bulunan Türk gemileri hem harp ediyor, hemde yava yavaş topçu menzili haricına çıkıyordu. Sevastapol perişan bir hale gelmişti. Ruslar durmadan ateş ediyorlardı. Lakin bir çok Rus istikamları ateş edemez hale gelmişti. Rus istihkamları Türk mermileri altında parça parça olmuşdu.

Türk donanması artık ateş haricine çıkmış ve Kırım sahillerine doğru yolanmışdı...

Yolda bulunan Rus donanması Sevastapoldan durmadan teslim ile muhabere ediyordu. biran evvel Sevastapola yetişmesi için emr alıyordu. Halbuki, Ruslar ancak yolun dörte üçünü alabilmşleridi. Zaten Rus donanması Yavuzla harba girişemezdi.

Rus donanması sıkışık vaziyette idi. Eğer Türk donanması Rus donanmasını yakalarsa iş fena olacaktı.

Rus amiralı Türk donanmasına gözükmeyen kaçmak isteyordu. Rus donanması Türk sahillerini bırakarak Bulgar sahillerinden ve Romanyadan Rus sahillerine gelmek kararını vermişti.

Ruslar Bulgar sahillerine doğru yol almağa başladılar, halbuki, Türk donanmasında bu yoldan geliyordu. Bütün gün yol alan Ruslar Romanya sahillerine yetişmişlerdi.

Yavuz Kırım sahillerinde bulunan birkaç Rus limanını da topa tutarak yakmıştı.

Amiral Soşon Rus donanmasını sıkıştırmak ve onu sevastapol önlerinde yakalamak için tertibat almışdı. Ruslar nereden gelirse gelsin her halde sevastapola gireceklerdi. Girelerken Rusları yakalamak kolay olacaktı.

Rusların Bulgar ve Romanya sahillerinde buldukları anlaşılıyor, biz de oraya doğru seyrediyoruz

RUS amiralı moskovadan, Sevastapoldan mütemadiyen telsizle emir alıyordu.

Sevastapol limanından Rus zıvrıklarından ve torpitalarından bir çoğu yaralanmış olduğundan Rus donanması epeyice zayıflamışdı.

Eger denizde bulunan donanmaları da Türk donanmasına yakalanacak olursa artık karadenizde hiçbir kuvvetleri kalmayacaktı.

Türk donanmasının bir kısmı Batumu topa tutmuşdu. Batum Rusların gaz merkezi idi.

Hamidiye ve Midilli kıravazorları Batum limanını ansizen basdırarak olanca kuvetile topa tutmuşlardı. Limanda bulunan Rus gemileri batırmışdı sonra limanda bulunan ne kadar gaz depoları varsa yanmağa başlamışdı.

Batum limanında yüz binlerce ton gaz varıdı Türk gemilerinin her atığı mermi bu gaz depolarını delerek alevlendiriyodu gazlar su gibi sokaklara akıyor ve sel halinde alevlerle her yeri kaplıyordu. Batum sokakları alev fıskırn bir sel halini almışdı. Evler mağazalar yanıyor, ahali alevler içinde durmadan kaçışıyordu.

Rur sahil batariyeleri Türk kıravazorlarına top ateşi ediyodur Rus topçuları bir çok ateş ettikleri halde Türk gemilerine bir tek isabet yapamamışlardı.

Hamidiye ve midilli batumu yaktıktan sonraTürk amiralından telsizle aldıkları emir mücübince Rus donanmasını takibe çıkmışlardı. Midilli kıravazörünün yol çokdur. Saat da yirmi sekiz mil yapıyordu. Rus gemiler inden hiç biri Midilliyi yakalayamazlardı.

Hamidiye Rus limanlarından potiyi topa tutacak, sonra sevastapol açıklarında Rusları bekleyen Yavuza iltihak edecekti. Midilli kara denizin engin sularını yarararak Rus donanmasını aramağa çıkmışdı.

Midillinin telsiz memurları Rus donanmasının telsiz konuşmalarını yakalamışlardı. Bu konuşmaların mevkiini tayine çalışıyorlardı. Bir çok tecrübelerden sonra Rusların Bulgar ve Romanya sahillerine doğru yol aldıkları anlaşıldı.

Midilli olanca süratile bu sahillere doğru yol almağa başladı Bu sahillere yaklaştıkça hakiketen Rus harp gemilerinin telsiz işaretlerinin daha yaklaştığını gördü.

Midilli durmadan ilerliyor. Bütün geminin ateşçileri fayrap üstüne fayrap ediyorlardı. Kravizörün süvarisi telsizle Yavuza şu malûmatı vermişti.

— Rusların Bulgar ve Romanya sahilleri istikametinde buldukları anlaşılıyor. Biz de bu yere doğru seyrediyoruz.

Türk amiralı Soşon bu haberi alıncayanında bulunan Muaveneti Milliye ve Yadigârı Millet torpida muhriplerini Ramanya sahilleri istikametine doğru istikşafa gönderdi.

Rus amiralının yapacağı yegâne şey sıkıştığı zaman Bulgar ve Romanya sahillerinden birine girerek teslim olmaktı. Çünkü; o vakit daha Romanya ve Bulgaristan harbe girmemişlerdi. Nihayet Ruslar bu memleket limanlarından birisine iltica ederek Türklerden yakalarını kurtarabilirlerdi. Rus amiralı da bunun için bu yolu takibe karar vermişti.

Türk donanması arasında durmadan telsiz muhaberesi işliyordu. Ruslar bir taraftan gelen telsiz işaretlerinin şimdi her taraftan geldiğini görerek büsbütün şaşırmışlardı. Rus amiralı abluka altına girdiğini fark etti. Bu sebepten Ruslar Bulgar sahillerine sürtünerek ihtiyatla hareket ediyorlardı.

Midilli akşama kadar yol aldıktan sonra akşam ezan vakti Rus torpidolarının uzaktan dumanlarını keşfetmişti. Derhal amiral Soşona Rusları önlediğini ve Rusların hangi sahillerde ve nerede bulduklarını telsizle bildirdi.

Midilli Rus torpidolarını gördükten sonra olanca süratle Ruslara saldırmağa başladı. Ruslar da Midilliyi görmüşlerdi.

Rus torpidoları kaçmağa başladılar. Yolları Midilli kadar olmadığından Midillinin elinden kolay kolay yakalarını kurtaramıyacaklardı.

Rus torpidoları durmadan Rus amiral gemisinden imdat istiyorlardı. Rus torpidoları Rus ana filosunun önünde giden keşif müfrezesi idi. Rus torpidolarının bacalarından kara ve kesif duman bulutları ortalığı kaplıyordu. Bundan da anlaşılıyor ki Ruslar fayrap ederek en son süratlerle kaçmakta idiler.

Tam bu sırada Midillinin yan tarafından yani sancak tarafında ufukta iki büyük torpito daha gözüktü. Bu torpitolar Midillinin üzerine doğru geliyorlardı. Midilli birdenbire yolunu azalttı. Bu torpitoları düşman torpitoları zannederek hem sancak ve hem de iskele tarafından iki ateş arasında kaldığını zannetti.

Ruslar iki saat evvel şu taraftan geldiler.. şu tarafa gittiler..

ŞİMDİ mesele çatallaşmıştı. Öyleya iki ateş arasında kalmak kolay mı idi... dünyanın en mahir barhriyelileri bile böyle tehlikeli vaziyetten kolay kolay yakayı sıyıramazlardı... Fakat Midillinin suvarisi öyle şeylerden yılacak adamlardan değildi. O şimdiye kadar buna benzer nice nice vartalar

atlatmıştı.. bir dakika düşündü.. ve ikinci kaptanı çağırarak tarasudu bizzat ifa etmesini söyledi... Sonra topçu zabitlerini çağırarak topların alesta durmasını emretti... Tekrar dürbünle ufuka baktı... Biraz daha kafasını işletti... Beyhude korkmuşum dedi, çünkü, Rus torpitoları kolay kolay midilliye yetişemezlerdi, sonra Rus torpitoları midilli kadar uzaga ateş edemezlerdi.

Lakin midilli her ihtimale karşı yolunu kesti.. Görülüyor ki evvelce kaçan torpitolar fayrap üstüne fayrap edip kaçıyordu.. Sonradan gelenler tam yolla Midillinin üzerine geliyorlardı.

Midilli top başı etmiş bekliyordu. Topcular hemen hemen ateş edeceklerdi.

Tam bu sırada Midillinin ön direğinde bulunan gözcü bağırdı.

— Gelenler Türk torpitolarıdır. dikkat

Kaptanlar ellerinde dürbin gelen torpitoları tarassuta kuyuldular, baktılarki, hakikaten gelenler Muaveneti milliye ve Yadigar millet torpitoları idi

Şimdi iki taraf arasında işaretler oluyordu. Midilli anlamıştıki gelen Türk torpitoları Yavuzun szvarisi Amiral Soşon keşifiçin pusulara göndermişti.

Türk torpitoları Midillinin süvarisinden aldıkları emir mucibince, kaçan ve ufukta dumanlarının izi görünen Rus torpitolarına doğru saldılar.

Midilli de tam yalile ileri atıldı... Takip epice sürdü, artık gecenin karanlığı ortalığı kaplamıştı, dağınık durmak iyi değildi.

Midilli, Muaveneti Milliye, Yadigârı Millet hep bir yere toplandılar, bir yandan da Yavuzun suvarisi amiral Şosuna şu malûmatı verdiler.

— Bulgar ve Romanya sahilleri önlerindeyiz, Rus ileri keşif torpitolarile karşılaştık, kaçtılar, Rus donanmasının aslı bu sahillerdedir.

Yavuzun amiralı bu haberi alınca sevindi. Hemen Midilliye şu emri verdi:

— Ne yapıp, yapıp düşman donanmasının izini kaybetmeyiniz... Muhaberenize devam ediniz.

Gece o kadar karanlıktı ki, güşman donanmasının izini takip etmek müşküldü.

Midilli ve arkadaşları bir aşağı bir yukarı düşmanı arıyorlardı... Düşmanı aramak kolay değildi, Gece karanlığında birdenbire Rus torpidolarının hücumuna uğrayıp habersizce denizin dibini de boylamak vardı.

Rus amiralı Türkler tarafından keşfolun duğun haber alınca birdenbire şu emri verdi:

— İstikamet Sinop.

Bu emirle Türkleri şaşkırtmak ve izini kaybetmek istiyordu. Evvelce böyle düşünmemişti. Türklerin Bulgar ve Romanya sahillerinde kendini bulacaklarını zannetmemişti. O, zannediyordu ki Türkler Trabzon üzerinden boğaza doğru yürüyorlar... Daha olmazsa ve sıkışırca ya Bulgar hükûmetine veyahut Romanyaya teslim olabilirdi.

Rus amiralının son verdiği emre bakılırsa her şeyi gözüne almıştı, Sinoba doğru verdiği emirle hem yolunu kaybetmek ve hem de Sinop, Trabzon, samsun sahillerini topa tutmak isteyordu.

Ortalıkta ses sada yok Midilli ve arkadaşları mütemadiyen Rus donanmasını arıyorlar. Romanya sahillerinden Bulgar sahillerine doğru bütün gece seyrettiler. Hiçbir şeye tesadüf edemediler.

Ruslar yerlerinin belli olmaması için telsiz muhaberatı bile yapmıyorlardı.

Midilli gece yarısı Varna önlerinde birkaç karaltıya rastladı. Bu karartılar deniz üzerinde duran birkaç gölge idi. Midilli süratle gelirken gözcülerin verdiği haber üzerine birdenbire yolunu değiştirdi.

Midilli bu karartıları düşman tahtelbahirleri zannetmişti. Topçu kaptanı ateş emrini vermek üzere iken, karartılardan ışıklar gözüksü.

Meğerse balıkçı gemileri imiş... Üzerlerine doğru gidildi. Bulgar balıkçıları açıkta balık tutuyorlardı, gelen gemileri Rus gemileri zannettiklerinden Rusça bağışıyorlardı.

— Hoş geldiniz

Gemiler daha ziyade yaklaşmıştı. Midilliden bir filika indirildi. Balıkçıları başları fesli askerleri görünce işi anladılar, biraz evvel sevinerek bağışan balıkçıları şimdi susmuşlardı. Sanki, Ruslar babalaridi. Sanki, Ruslar Bulgar ırkındandı.

Balıkçılardan sormağa başladılar. Rus donanmasını gördünüz mü?

— Neznam...

Bulgarca neznam yani görmedim, bilmiyorum diyorlardı. Halbuki, Rus donanmasını bunların muhakkak surette görmüş olmaları lâzımdı. Bulgarlardan bir kaçı sıkıştırıldı.

Açıkça söylemeğe başladılar:

— Ruslar bir saat evvel şu taraftan geldiler şu tarafa gittiler.

— Daha, daha...

— İki krovazör, iki zıhlı, beş torpito.

— Daha, daha..

— Bu kadar efendim...

Mesele anlaşılmıştı. Ruslar geri döndükten ve bir saat kadar yol aldıktan sonra, yallarını değiştirerek izlerini kaybetmek istemişlerdi.

Ruslar Midillinin telsizle Yavuza yerlerini haber vermesine mani olmağa çabalıyorlardı.

BULGAR balıkçıları Allah göndermişti. Eğer bunlara rast gelmemiş olsalardı Rusları bulmak epeyce müşkül olacaktı.

Bulgar balıkçıları önden söylemek istememişlerdi. Lâkin alaturka bir sıkıştırmadan sonra söylenmişlerdi.

Midillinin kumandanı Yavuza telsizle işaret verdi:

— Ruslar Sinop ve Trabzon istikametine dönmüşlerdir...

Yavuz haberi alır almaz daha zitade dikatli olmak için vaziyet aldı.

Midilli torpitolarla Rusların peşine takılmıştı. Ruslar bir saat avvel hareket ettiklerine nazaran Midilli Ruslardan bir saat aralık vaziyette idi.

Torpitolar önde Midilli arkada olanca süratlerle Karadenizin korkunç sularını yarararak yürüyorlardı. Tam yirmi sekiz mil ile yol alıyorlardı.

Rus donanması ancak üst, üste saatte yirmi mil yapabiliirdi. Bu yolu da güçlülkle çıkarabilirdi.

Ruslar, Türkleri atlattıklarını zannederek rahat, rahat yol alıyorlardı. Rus amiralı emindi...

Sinoba yetişecek, Sinobu bombardıman edecek, sonra Somsuna gidecek ve ondan sonra vakit bulursa Trabzonu bombardıman edecekti.

Maksadı şu idi: Türk sahillerini sıra ile topa tutmak bu snretle Türk sahillerinden Yavuza verilecek telsiz işaretile Yavuzu Sivastopol önünden harekete getirip üzerine çekmek ve bu fırsattan istifade ederek yakasını kurtarmaktı. Acaba buna muvaffak olabilecek mi idi? Midilli ve torpitolarımız Rus donanmasına yetişebilecekler mi idi?

Midilli ve torpitolarımız Rus donanmasını bir an avvel yakalamak için fayrap üzerine fayrap ediyordu.

Ruslar koku almış tazılar gibi yollarını artırmış bulunuyorlardı. Rus amirali bir an evvel Sinoba yetişmek isityordu. Hattâ bulunduğu yer belli olmamak için telsizle de görüşmüyorlardı.

Midilli ile Rus donanması arasında dehşetli bir yarış oluyordu. Ruslar ezandan evvel, gün kararmadan Sinoba yetişerek göz göre göre bombarduman yapmak istiyorlardı. Bu sebeple yollarını fazlalaştırmışlardı. Kovalamaca sabahtan ikindiye kadar devam etti.

Türkler daha hâlâ Rusları görmemişlerdi. Midillinin süvarisi hesap yapıyor. Ruslarla alafıranğa saat dört sularına doğru buluşabileceklerini tahmin ediyordu. gemilerin direklerinde gözcü bulunan Türkler ellerinde dürbün gözleri ufukta Rus donanmasını arıyorlardı.

Muaveneti Milliyenin gözcüsü bağırdı:

— Ufukta duman dikkat!

Bütün gözler ufka çevrilmişti. Süvariler ufuktaki dumanı tetkik ediyorlardı. Belki bir posta vapuru da olabilirdi. Lâkin duman çoktu. Öyle bir vapurun yapabileceği duman değildi. Türk askeri hep birden bağıyordu:

— Yaşa! Yaşa!

Nihat anudane bir yarıştan sonra Rusları yakalamışlardı. Midillinin maksadı Ruslara sahillerimizi bombarduman ettirmeden uaklaştırmak, kendi topları düşman donanmasına nazaran kısa olduğundan Ruslara sokulamazdı. Mamafih; ne yapıp, yapıp Rusları emellerinden uzaklaştırmak için cesurane bir hücum yapmak lâzımdı.

Türk sahillerinde toplar vardı. Hattâ Sinopta, Samsunda, Trabzondada sahil bataryalarımız ateşe hazırıldılar. Yavuz Midilliden telsiz haberinden sonra sahillerimize haber vermişti. Bütün sahillerimizde topçularımız ateş başı bekliyordu. Şimdi yalnız denizde değil kararda da harp başlamış demekti. Hattâ Ruslar Kafkas cephesinden külliyetli askerle Türk hududuna doğru hücumlara başlamıştı.. lâkin Türkler bu ilk Rus hücumunu Verdikleri cesurane muharebelerle geri püskürtmüşlerdi.

Nihayet Ruslar, evet Midillinin ve torpitolarımızın ufukta gördükleri Rus donanmasının dumanı ve nihayet kendileri idi. Tam yolla Sinop istikametine doğru yürüyorlardı.

Ruslar da bizim donanmayı görmüştü. Şimdi sabahtanberi yerleri belli olmasın diye telsiz muhaberesi etmeyen Ruslar ve hattâ Midilli hep birden telsiz muhaberesine balamışlardı.

Ruslar Midillinin muhaberesini bozmak ve onu haber vermeden alıkoymak için mütemadiye Midillinin telsiz işaretlerini bozmağa çalışıyordu.

Ruslar Midilliyi Yavuz'a haber vermekten alıkoyarak felâketten ve buldukları yeri gizlemekten kurtulmak istiyorlardı.

İki donanma arasında hem süratli bir yarış oluyor ve hem de telsiz mücadelesi oluyordu.

Nihayet Midilli Rusların telsiz işaretlerini atlatarak Yavuz'a Rusları yakaladığını bildirmeğe muvaffak oldu.

Şimdi asıl mesele Rusları sahilimize ateş açmaktan uzaklaştırmaktı.

Midilli ve torpitolar ilerliyorlardı. Lâkin eski yollarını kesmişlerdi. Düşman topçusu altına girmek issemiyorlardı.

Midilli torpitolarımızı Rusları önlemek için ileri sevketti. Kendisi de ihtiyatlı bir surette yürüyordu.

Tam bu sırada ufukta iki karaltı gözüksü. Bunlar harp gemileri idi. Midillinin gözcüleri aşağıya haber veriyorlardı.

— Mecidiye ve Hamidiye...

Doğru idi. Bunlar Hamidiye ve Mecidiye kurvazörleri idi.

Rus torpitolarının topları bizim torpitolarımızdan kısa ve yollarıda az olduğu cihetle Türk hücumuna mukabele edecekleri yerde..

Midilli ile telsiz muhaberesi başlamıştı. Batum ve Poti limanlarında bulunan gaz depolarını ve istihkâmalarını topa tuttuktan sonra Yavuzdan aldıkları emir mucibince Midilli ve torpitoları bulmak ve Rus donanmasını önlemek için süratle pusulara gönderilmişlerdi, meğerse bütün gece bunlarda Midilli torpitolarımız gibi yol almışlar ve bu günde akşama kadar seyir etmişlerdi

Rus Amirali ne Hamidiyeden ve nede Mecidiyeden ve Midilliden korkmuyordu. Çünkü bunların topları Rus zırhlılarına irişemezdi. Onun korktuğu Yavuzdu. Eğer bu yetişirse iş fena idi.

Yavuz Rus donanmasının yakalandığını işitir işitmez Midilliye ve diğer Türk gemilerine şu emri verdi:

— Sakın teması bozmayınız, geliyorum..

Tam yolla yola düzülmüştü. Suların kararmasına daha üç dört saat vardı. Yavuz koca gövdesile suları yararak şikârını yakalamağa koşan bir kaplan gibi geliyordu.

Rusların korktuğu çok geçmeden başlarına gelecekti... Rus donanması torpitolarımız ve krovazörlerimiz üzerine gelmiyodu. Çünkü yolu bizimkilerden azdı.

Midilliden bir işaret:

— Rus torpitolarına hücum!..

Torpitolarımız aldıkları bu emir üzerine z Rus zırhlılarını muhafazaya memur Rus torpitolarına ani bir surette hücum ettiler.

Rus torpitolarının topları bizim torpitolarımızdan kısa ve yollarıda az olduğu cihetle bu hücumu mukabele edecekleri yerde Rus zırhlılarına doğru kaçmağa başladılar.

Torpitolarımız durmadan tam yolla hücum ediyorlardı. İlk ateş başlamıştı.

Rus zırhlılarının büyük topları gürlledi. Havada şimşekler çakıyordu. İlk gülleler torpidolarımızın önüne ve ardına düştü.

Torpitolarımız aldığı emri yerine getirmek için Rus bombardumanına ehemmiyet vermiyerek ilerliyorlardı.

Midillinin suvarisi tehlikeli olan bu hareketi geri almak için derhal torpitolarına şu emri verdi:

Geri, top menzili haricine..

Şimdi torpitolar olanca süratleriyle geri dönmüşlerdi. Biraz sonra Rus mermilerinden kurtulmuşlardı.

Ruslar dört beş salvo ateş yaptıkları halde torpitolarımıza tek bir mermi hile dokunduramamışlardı.

Halbuki, Rus torpitolarına bir iki isabet olmuştu. Top menzili haricine çıkan Türk gemileri Rusları uzaktan takip ediyorlardı.

Ruslar tam yolla durmadan ilerliyorlar ve bir an vevvel emellerine muvaffak olmak için sinoba doru yürüyorlardı. Midillinin süvarisi işi anladığından Ruslara rahat vermemek için ikide birde fırtsa buldukça hücum etmeği kararlaştırmıştı. Torpitolarına tekrar şu emri vermişti;

— İleri:

Hep birden tam yolle ileri atılan torpitoların başında Midilli ilerliyordu. Top menziline gelen gemilerimiz meharetli bir manavra yaparak ve zikzak çizerek Ruslara ateşe başladılar. Rus torpitoları bu ani ateş karşısında geri çekilmişlerdi. Rusların büyük zihlileri uzun mesafeli toplarile tekrar vaziyet alarak ateşe başladılar.. Bir iki top ateşinden sonra tehlikeli vazite giren Türk gemileri takrar muharebeyi terk ile top haricine çıkmışlardı.

Midillinin süvarisi hemen her yarım saatta bir Rusları durmadan işgal ediyordu.

Türk gemicilerinin gözleri ufukta idi. Mütemadiyen Yavuzu bekliyorlardı. Lâkin Yavuzun Sivastopol sularından Trabzon ve Sinop sahillerine gelmesi epey zamana mütevekkif idi.

Ruslarla Midilli ve torpitolarımız arasında muharebe ede, ede akşam oldu. Akşam üstüne doğru Rusları Sinop limanının önlerine gelmişlerdi.

Sinop limanında ve sahillerinde kara topçularımız evvelce aldıkları emir mucibince Rusları bekliyorlardı. Topçularımız Rus donanmasının donanmalarını ufukta görmüşlerdi. Herkes top başı etmiş bekliyordu.

Kara topçularımızın bulunduğu mevziler çok mahirane yapılmıştı. Mevzilerini görmek kabil değildi. Sahilde hiç ses seda yoktu. Sinop halkı evlerini boşaltmışlar birer yere siper almışlardı. Herkes Rus donanmasının harbını bekliyordu.

Rus zırhlıları Yavuzu görünce Midilliyi kovalamaktan vaz geçerek canlarını kurtarmanın çaresini aramağa koyuldular...

Rus amiralı hem sahile sokuluyor, hemde sahili sıkı tarassut altına almış bulunuyordu. Her yer sakin idi. Beş bin metreye kadar sahile sokulan Ruslar Türklerin hiç bir şey yapamayacaklarına büsbütün kani olmuşlardı.

Tam bu sırada Midilli ve torpitolarımız Rus donanmasına yandan hücum etmişlerdi. Ruslar torpitolarımıza mukabele ederken, bir yandan da Sinoba doğru yavaş, avş sokuluyorlardı. Mesafe dört buçuk kilometreye kadar yakınlaşmıştı.

İşte bu sırada Midilli ile torpitolarımızın Yandan ve geriden ateşine birden bire sahil bataryalarımızda cevap verdi:

— Görrr...

Ruslar hiç ummadıkları bu ateş karşı sında kendilerini toplıyarak ateşe başladılar. Kara topçumuzun attığı mermiler Rus zihlilerinin güvertelerinde

patlıyordu. Hattâ bir Rus zihlisinin kış tarafında siyah dumanla karışık alevler yükselmeğe başlamıti.

Ruslar ne olduklarını şaşırılmışlardı. Onlar Sinopta Türk sahil topçusu olduğunu bilmiyorlardı. Olsada bir fırkanın Topçusu olabilirdi ki, bu toplarda küçük toplardan ibaret olabilirdi. Halbuki, sahilden on buçukluk ağır toplarla ateş olunuyordu. Türklerin sahilden atılan mermileri Rus gemilerinin üzerinde durmadan patlıyordu. Ruslar her nakadar mukabele ediyorlarsada Türk bataryalarının yerini bulamıyorlardı.

Midilli ve torpitolarımızda hücum üzerine hücum yapıyorlar ve Rusları şaşırtıyorlardı. Nihayet Rus torpitolarından birisi Midillinin ağır toplarından birisinin mermisini tam baş umuzluktan yedi gülle Rus torpitosunun kafasında patlayarak etrafı yakmağa başlamıştı. Rus torpitosunun delinen başı suya gömüldü. Rus askerleri torpidonun kış tarafına kaçıyorlardı. Diğer Rus torpitolarıda lardıma koşuyorlardı. Nihayet Rus torpitosu Karadenizin kara sularına gömülüp giti. Şimdi kurtulan Rus askerleri akşamın alaca karanlığında yarı batarak yarı çıkarak denizin dalğalı suları üzerinde çırpınıyorlardı.

Topçu ateşi karadan denizden devam ediyordu. Ruslar sahilden uzaklara kaçıyorlardı. Çünkü; bilmiyerek sahile çok yakınlaşmışlardı. Türk topçusu durmadan gülle yapıştırıyordu.

Rus Amirali Midilli ile torpitolarımız üzerine saldırdı. Gücü bunlara yetiyordu. Torpitolarımızla Midilli menevra yaparak Rus zırhlılarının ağır topçu ateşinden kurtulmak için geri çekiliyorlardı.

İşte; bu sırada Midillinin direğinde bulunan gözcü nöbetçi asker magafonla bağırdı:

Yavuz ufukta...

Herkes ufka gözlerini dikmişti.

Hakikaten Yavuzun gurubun kılığı arasında div cüssesi gözüküyordu.

Midilli ile torpitolarımızı kovalıyan Rus zırhlıları Yavuzu görünce birdenbire mevkilerini değiştirdiler. Midilliyi kovalamaktan vaz geçerek yeni düşmanlarına karşı koymak için harp vaziyetine girdiler.

Yavuzun sür'atle geldiği görülüyordu. etrafından beyaz köpükler saçıyordu... Bütün gözler yavuzda idi.

Birden bire ufukta şimşekler çaktı. Bu Yavuzun ilk salvosu idi.

— Gürrrr...

Mermiler Rus gemilerinin ön hattına düşmüştü. İkinci üçüncü salvo devam ediyordu.

Yavuznun üçüncü salvo ateşi tam Rus donanmasının üstüne düşmüştü.

Rus Amirali bu sıkı ateş karşısında ağır toplarla mukabele ediyordu. tarafeyin sıkı bir topçu düvellosuna girmişti.

Ruslar kaçayımderken kaçamamışlar. Sinobu topa tutalım derken onuda yapamamışlardı. Hemde arkadan önden kapana girmişlerdi. Üstede Yavuzla karşılaşmışlardı.

Gecenin karanlığı Karadenizin uçsuz bucaksız denizini büsbütün körletmişti. Tarafeyin bir birini görmiyordu. Topçu ateşi yavaş - yavaş azalmağa başlamıştı. Rusların istedikleri de bu idi. Yakalarını Türk gemilerinden kurtarmak ve kaçmak...

Yavuz bir yandan torpitolarla emir veriyordu:

— Rus donanmasını takip etmeyiniz.

Gece vaziyeti her iki donanma içinde tehlikeli idi. Ansızın bir gece baskını her şeyi makvedebilirdi.

Ruslar da, Türklerde büyük gemilerinin etrafında torpitolar öyle hareket ediyorlardı.

Fırtına okadar sert okadar korkunçtu ki koca Yavuz sim siyah dalgalar üzerinde limon kabuğu gibi sallanıp duruyordu

Bir aralık karanlık yetişmiyormuş gibi denizi göz göü görmez sis kapladı. Değil deniz üzerinde bir gemi görmek geminin gövertesin de dolaşan bahriyeliler birbirini bile görmiyorlardı.

Bir parça sonra Rus ve Türk donanmaları birbirlerini kaybetmişlerdi. Ruslar yavaş, yavaş tekrar geldikleri yolu tuttular.. Şimdi tekrar Bulgar sahillerine doğru yol alıyorlardı.. Maksatlarıda sıkıştırlarsa, Bulgar limanlarına iltica etmekte.

Yavuz ve yanında bulunan Türk gemileri sabaha kadar Rus donanmasını aradılar...

Ruslarda izlerini belli etmeden Varnaya doğru yol aldılar..

Sabaha karşı dehşetli bir fırtına çıktı. Bu karayel fırtınası idi. Karadeniz dehşetli köpürmüştü dormadan çalkanıyordu...

Koca Yavuz bir yandan bir yana dalıp çıkıyordu. Almanlar böyle fırtına görmemişlerdi. Deniz okadar kabarmıştıki, Yavuzun topçu taretleri içinde bulunan askerler bile su içinde idi taretler sularla doluyordu.

Askerler durmadan taretlerin içinden su boşaltıyorlardı.

Ruslar Türk donanmasından daha zaif değillerdi miskin Rus amirali her ihtimale karşı Yavuzla karşı karşıya kat'i bir muharebe yapmak niyetinde olmadığı anlaşılıyordu.

Ruslar çok talihli çıktılar. Gecenin karanlığından istifade ederek izlerini kaybederek kaçtılar.

Türk torpitoları durmadan Rusları arıyordu lâkin Ruslar garp istikametine doğru en son sür'atle kaçıyorlardı. Varna Burgaz yolunu tutmuşlardı. Başlarına bir belâ gelecek olursa Bulgar limanlarından birine iltica edeceklerdi.

Rus amiralinin fikri, eğer Türk gemileri kendisini yakalar ve bir muharebe neticesinde bir kaç gemi kaybederse diğer kalan gemileri Türklerin ateşi altında yanmaktan kurtarmak için Bulgar sahillerine doğru gitmekti.

Trabzon yakasına gidemezdi. Çünkü o taraf donanması kapamış bulunuyordu. Ve daima tehlikeli olabilirdi.

Gece yarısına doğru Karadeniz köpürmüştü. Dehşetli bir karayel fırtınası denizi alt üst ediyordu. Fırtına okadar sert, okadar korkunçduki, koca Yavuz bir limon kabuğu gibi çalkanıp duruyordu. Ruslar bu fırtınadan istifa de ederek büsbütün izlerini kaybettiler.. Lâkin, onlarda karadenizin boğucu dalğaları arasında cenkleşmeğe başladılar.

Fırtınanın dehşeti almanları korkutmuştu. Alman gemicileri böyle deniz görmediklerini söylüyorlardı.

Topçu taretleri öyle bir hale geldiki, artık ne su boşaltan askerlerden ne de zabitlerden hayır kalmadı. Sular yarı bele kadar çıkmağa başlamıştı.Taretlerin kapıları kapalı ve kilitli olduğundan kimsecikler dışarı çıkamazdı.

Hava böyle olmakla beraber herkes top başında nöbet bekliyordu. Ne olur ne olmaz düşman tarafından belki bir hücum yapabilirdi.

Yavuzun makine dairasinde ve bölmelerinde bulunan efradının ekserisi oldukları yerde duramıyorlardı. Bir çok alman zabitan ve askerlerini deniz tutmuştu.

Fırtına gittikçe şiddetini arttırdı. Deniz üzerinde torpitoları görmek kabil değildi. Hepsi suya dökülmüş bir halde idi.

Türk donanmasının Alman amiralı ve Yavuzun suvarisi Soşun şu emri verdi.

— Boğaza doğru...

Bütün gece sabaha kadar fırtına ile mücadele edildi. En büyük dert topçu ta.etlerinde toplanan suları boşaltmaktı.

Koca Yavuzun başı olduğu gibi suya gömülüyordu. Sular baş tarafı yalarak, bütün geminin güvertesini silip süpürüyor kıç taraftan denize dökülüp gidiyordu. Nöbetçilerin hali yamandı.

Hele direkte öbet bekleyen gemiciler bellerinden Bağlanmış oldukları halde idiler.

Amiral Soşun kumanda mevkiinde ve erkânıharpleri yanında olduğu halde sabaha kadar gözünü kırpmamıştı. Bir aralık Türk erkânıharplerinden birine şunları söylemişti:

— Ben şimal denizinde ve Akdenizde ve hattâ ???bahrımuhitte bulundum, oldukça fırtınalar gördüm. lakin bu Karadeniz ne imiş...

Hakikaten Karadeniz kudurmuştu. Yutacak adam ve gemi arayordu.

Yavuz mütemadiyen minare boyu dalgalarla çarpışa, çarpışasabahı yaptı. Diğer Türk gemileride dehşetli sıkıntı çekmişlerdi. Kim bilir Ruslar ne halde idiler. Her halde Ruslarda epice saparta yemişlerdi.

Sabah olup gün doğduktan sonra; karayel fırtınası dinmişti. Sabaha kadar hem denizle ve hemde harp tehlikesi ile cenkleşen gemiciler bir parça rahatlamışlardı.

Yavuzun gövertesi adeta yatakane gibi olmuştu. Nöbetten çıkan askerler oldukları yerlerde yıkılıp kalmışlardı.

Horul, horul uyuyorlardı.

Türk donanması boğaza yaklaşmıştı Amiral İstanbuldan, kılavuz istedi kılavuzlar ve torpito botlar en önde mayinleri tarıyorrladı.

Yavuz önde olduğu halde yavaş yavaş boğazda girildi. Ruslar boğaz haricine çok mayin dökmüşlerdi. Gemiler her çıkış ve girişte daima kılavuzlar ve torpito botlar mayin tarayolardı.

Rus amirali Varna ve Burgaz sakillerini tuttuktan sonra Romanya Sahillerine doğru yol aldı. Nihayet bin bir tehlike aşarak Sivastapola gelebildi.

Lâkin, Sıvastapol limanından içeri giren Rus gemicileri Sıvastapol limanını ve şehrini bıraktıkları gibi görememişlerdi.

Şehrin depoları daha hâlâ alev, alev yanıyordu. İstihkâmatı parça, parça olmuştu..

Limanda batan gemilerin tek tük bacaları ve direkleri görünüyordu.

Bu manzara Rus amiralini hayret, dehşet içinde bıraktı... Kendisinin haberi yokken Türkler buraya kadar gelmişler ortalığı harap etmişlerdi.. Şimdi barbiye nazırına ne cevap verecekti.

Mekteplinin Hikâyesi 'Kaplan Pençesi'

Yazan: B.K., Nu.: 120

Herhalde Amaroz kıyılarında ne aradığımı bilmezsiniz. Ben söyliydim. Aradığım tepeli kuştur... Kuşun kendisi değil amma tüyü. Hani şu kadınların hotos yaptıkları tüy yok mu işte o..

İşte nakli kolay olan nefis bir eşya. Kolay; çünkü moda işlerinden bihaber olan haydutların şedid arzularına maruz değil, bu büyük ormandan bahsetmiyeceğim. Hepiniz sinemalarda görmüşsünüzdür. Bu yeryüzünde bir cennettir. Fakat pek tehlikeli bir cennet!... Orada her çiçeğin dibinde ölüm saklıdır. Hele sakinleri ise ya zehirli ya yırtıcıdır. Velhasıl bu Brezilya ormanı bir zehir dünyası ve bir zehirli ok vatanıdır!

Bunun için kara yolculuğunun imkanı olduğu kadar kısaltabilmek üzere seyahatin dörtte üçünü su tarikile yaptık. İki direkli bir yelkenli bezi ta., yukarda "Andas" eteklerine kadar uzanan Amazonun son iskelesi olan "San Miquel" e kadar götürdü. Ve oradan yarı yaya yarı da vahşilerin ağaçtan oyulmuş pirog namını alan kayıklarile Rio Madre'yi takiben, mansabı olan bataklığa kadar 20 günde gidebildik.

Bu bataklıkta pek az miktarda altın madenleri mevcut ise de daha henüz keşfolunmuş değildir. İşte bu hayalen mevcut birkaç damarı bulabilmek ümidile yüzlerce bedbaht buraya geri dönmek üzere gelirler.

O zamana kadar etraftakilerle iyi geçinmiştim. Esasen iyi muhafaza ediliyordum. Beraberimde 8 yerli vardı. Bunlar güçlü kuvvetli ve emniyetimi kazanmış insanlardı. Başlarına gelince on sedenberi yanımda bulunan "Esteban" idi.

Etrafı sağlam bir çitle çevrilmiş olan kampımız orada imkanı olan her türlü teşkilatı haizdi. Bugün bu ihtiyatlar sayesinde senenin iyi av ayları hiçbir hadisesiz nihayet bulmuştu.

Dönmek için hazırlıklarımıza başlamıştık. Tepeli kuşların altın gibi tüylerini bin bir itina ile sandıklara yerleştirmiştik. Esteban muhafızları toplamakla meşgul iken bu değerli eşyanın Avrupada fiyatlarının yükseldiği şayiası yayılıverdi.

Bunun üzerine Esquiross isminde biri bana bu tüyleri satın almağı teklif etti. Benim red cevabıma karşılık teklifi tehdid oldu.

— Hata ediyorsunuz dostum!.. Yükünüzün kıymeti şimdi bizce malum!.. Bilmem., anlatabiliyor muyum?..

Eşkiyalar ormanda kaynıyor. Hiç bir vakit oradan geçemezsiniz.

Bu herife kapıyı gösterdim. Ne kadar Amerikanca küfür varsa hepsini savurarak çıktı. Artık aramızda harb başlamıştı. Etrafı tarassuda gönderdiğim Esteban düşünceli olarak döndü:

Bizden 100 metre uzakta bulunan eşkiya adedi 30 kadardı. Ve dışden tırnağa kadar silahlanmışlardı.

Esteban onları görmekle iktifa etmemiş; çalılar arkasına saklanarak konuşmalarına da dinlemişti. Bun bizzat ben de görmek istedim.

Ve sadık Esteban yanımda olarak hareket ettik. Sazlıklar arasında iki büklüm ilerliyorduk.

Birdenbire önümde giden Esteban kaçan bir adamın üzerine bir ok gibi atılarak ayaklarının altına aldı. Daima belinde taşıdığı ipi çıkararak el ve ayaklarını sımsıkı bağladı.

Şimdi bu sıkıca bağlanmış olarak adam: Espiuros tarafından bizi tarassuda gönderdiği casuslardan biri idi.

Onu ölümle tehdidimiz üzerine hücumun gice saat ikide mehtab kaybolur olmaz yapılacağını ve haydutların her türlü silah, fışk ve hatta dinamid gibi tahrib edici maddeleri de olduğunu itiraf etti.

Vaziyet vahimdi.

Esirimizle beraber geri döndük. Zira daha ileri gitmemize lüzum kalmadı. Şimdi derhal harekete geçmemiz lâzımdı.

Esteban bir kenara çekerek oda planımı izah ettim.

Yapılacak şey derhal çadırları bırakıp kıymetli eşyamızla kaçmak. Geride kalacak çadır ve yanan ateşlere gelince onlar da haydutları şaşırtmaya yarıyacak. Ancak

bu eşya ve yiyeceklerimizi taşıyacak kadar bir sandalımız vardı. Binaenaleyh yanımıza muhafız alamıyorduk.

Esasen fikrimiz mutlaka berayı takibe koyulacak haydutlarla mesafeyi mümkün olduğu kadar açmaktı.

Bu planın yarısı, Esteban tarafından değiştirildi. Zira nehirde su alçalmıştı. Çabuk tutulabilirdik. Bunun için Amazon aramızda bulunan Cerro tepesini tırmanarak kestirme olarak Şan Miquel'e inmek!

— On kişi bugün tüy sandıklarını taşıyabilir.

— İyi amma., ya erzak?

— Şimdilik ondan vazgeçeriz. Erzak ve erzağı taşıyacak adam yukarda buluruz!..

Bu köyü geçitlerini ve hatta oradaki Hintlileri bile tanırım. Bu hususta mes'uliyeti üzerime alıyorum.

Hiç şüphe yok ki oraya kadar biraz sıkılacağız.

Fakat oraya vasıl olunca mutlaka bize erzak satacak Hintli buluruz.

Bunun üzerine eminler verildi. Geri kalan vaktimizi de haumleyi ona taksimle geçirdik.

Karanlıkla beraber birer birer yola çıkıldı. Herkes yükünden maada bir de silah taşıyordu... Oranın yerlileri bu silahtan her ne bahasına olursa olsun ayrılmazlardı.

İstebanla ben en sona kalmıştık. İlk merhaleye saat (10) na doğru varmıştık. Bu yürüyüş çok yorucu ve çetin oldu. Çünkü ne yiyecek ve ne de içecek vardı. Buna mukabil yalnız tırmanmak... Bundan sonra gelen merhaleler arasındaki katettiğim yollar bize bir gece gezintisini andırıyordu. Çünkü artık yokuşsuz düz ve otlak bir ovada ilerleyorduk. Tam onuncu gece Sam— Miquel in on mil açığında bulunuyorduk. Sabahleyin şafak sökerken kalkabilmek için yemekten sonra derhal yatıldı.

Hava çok sıcaktı... Ateşim vardı. Serinlemek için bana yatak vazifesini gören salıncağı alarak etrafı ağaçlık bir bataklığın kenarına... Arkadaşlarımın birkaç metre ötesine; iki ağacın arasına astım.

Ağaçların büyük yapraklarından bir güzel yatak yaptım. Bir taraftan kolumu, bacağımı kımıldatamayacak ateşimin çokluğu diğer taraftan koskoca yarasaların arada sırada sabırsızca ziyaretleri çoktan uykumu kaçırmıştı.

Ancak gece yarısına doğru biraz dalabilmişim. Bu nekadar devam etti bilmem? Bataklık tarafından geçen bir sürü ayak sesleri. Homurtuyu andıran bir gürültü ile uyandım.

Bu hiç şüphe yok ki su içmeğe gelen bir hayvan sürüsü idi...

Birden sesler kesildi.. Onların su içmelerine bir şey mani olmuştu. Ben bunun ne olduğunu anlamağa çalışırken daha çok yakından geçen bir gürültü nazarı dikkatimi celbetti.

Bir kedinin bir ağaç gövdesinde tırnaklarını bilemesine benziyordu. Birden onlara karanlıkta iki göz parladı... Kaplandı...

Boyluboyuna salıncağımı tutan dalın üzerine uzanmıştı. Kimbilir belkide bizi nasıl parçalayacağını düşünüyordu. Anlamak için aşağıya baktım bir diğeri de orada bekliyordu Bu ani sıcak bütün hastalığı unutturmuştu. Artık hasta değildim. Birden bütün kuvvetim yerine gelmişti. Onunla mücadeleye hazırdım.

Salıncağım onu ürkütüyor gibi gözüküyordu. Çünkü arada sırada pençesiyle onun ne olduğunu anlamak ister gibi kokluyordu.

BağırabilirdimL bağırmadım. Bende yerliler gibi olmak istiyordum. Bunun için her şey hazırды. Onların yaptıkları gibi bende ceketimi sağ koluma sıkıca sararak bıçağımı elime aldım.

Kaplan bekliyordu... Hiç acele etmiyordu. Çünkü beni elde ettiğine emindi.

Birbirimize okadar bakındık ki sıcak nefesini boynumda hissediyordum. Aşağıdaki ise atılmak için hazırlanıyordu. Artık olan olmuştu. Ne yaptığımı bilmiyerek bütün kuvvetimle kolumu kaldırıp indirdim...

Bıçak boyluboyuna hayvanın gözünden içeri girmişti.

Tam o esnada bir pençenin omuzumu yırtarak yere yuvarlandığım hissettim.

Kendimi toplayıp ayağa kalkınca beni muhakkak bir ölümden kurtaranın ne olduğunu anladım. Fakat acaba ne kadar zaman için kurtulmuşum.

Öbür kaplan yani beni aşağıya fırlatan üzerime atılınca pençeleri salıncağın deliklerine geçmişti.. Şimdi o gürüyor, çırpıyor ve tekrar üzerime atılmak için pençelerini kurtarmağa çalışıyordu. Ben tekrar bütün soğuk kanlılığımı toplayarak sol elimle bir ayağını yakalayıp sağ elimle de bu esir kola bıçağı batırıp çıkarmağa başladım.

Fakat bu da çok sürmedi. Canı fena halde yanan hayvan ağladır, parçalayarak aşağıya düştü... Ben iki adım geri fırladım. Bu sefer de onu elde ettiğime ben emindim. Zira o çok kan kaybediyordu.

Esasen bu maneviyatı ona ilk hasmı bir darbede yere serişimle gelmişti. Onu hücumuna bekliyordum. Fakat hayvan aksi istikamete doğru ağaçların arasında kayboldu.

Bende takip etmedim. Çünkü omuzum çok sızlıyordu...

Bundan iki gün sonra Avrupa seferim yapan bir vapurun güvertesinde o korkunç sahneleri hayalimde yaşıyorum. Artık memnundum! Yaram geçmişti. Ve her an zenginliğe yaklaşıyordum.

Mekteplinin Hikâyesi 'Kıskançlık'

Yazan: Selçuk Evrenos, Nu.: 122

KRİSTİN çok sevimli ve çok iyi bir kızcağızdı, fakat fena bir tabiatı vardı: Çok yanlış olarak, küçük kızkardeşi Hügetin ebeveyni tarafından kayrıldığı zanneder ve onu kıskanırdı. Koletin malik olduğu şeyleri kendininkilerinden daha iyi sanırdı. Kolet ise Jana yaranmak için elinden geleni yapar ve güzel tabiatile ona örnek olmağa çalışırdı.

Birinci kanun ayı idi. Yeni sene, noel yaklaşıyordu. Güzel eğlenceler için bir fırsat olan bu bayramların yaklaşmasına iki kardeş son derece seviniyorlardı ve çok arzu ettikleri hediyeleri şimdiden tahayyül ediyor neşeleniyorlardı. Daima olduğu gibi birbirine az çok benzer oyuncaklar geleceğini tahmin ediyorlardı. Fakat Jan bu sene bir kuyumcunun vitrininde mavi bir kutu içinde altın kordon takılı, ince yapılmış güzel bir kolye görünmüştü.

Pendantif kızın okadar hoşuna gitti ki, mektebe gidib gelirken durub hayranlıkla seyretmekten kendini alamazdı. Bir çok defalar yemekte ailesine bundan bahsetti.

Kolet kardeşinin hayranlığına ortak olmakla beraber, böyle şeyler takması için daha çok küçük olduğunu ve onun ancak çocuk oyuncaklarıyla oynamasının doğru olacağını söyleyordu.

Jan bu nasihatın kendisi için de olduğunu zannederek, bundan bir daha bahsetmezdi. Şimdi noelin yaklaşması üzerine, kendi kendine şöyle diyordu:

— Artık kolyeyi aklımızdan çıkaralım. İkimizin de bir bebek veyahut herhangi bir oyuncağımız olacak. Oldukça sıkıcı bir şey, bu ince ve güzel mücevheri, arkadaşlarıma göstererek nekadar sevinecektim. Ne yazık ki benim için kabil değil. Hiç olmazsa güzel bir bebeğe sahip olabilirim.

Fakat eminim ki gene Koletinki en güzeli olacak.

Diğer taraftan, küçük Kolette mücevheri çok arzu ediyordu; fakat büyük olduğu için yalnız kardeşinin bu hediyeye sahip olmasını doğru buluyor. Ve

küçük, temiz kalbi Janın bu saadete nail olmasını arzu ediyordu. Kendi saadeti, için bir bebek kafi idi.

Noel akşamı iki kardeş şöminenin önüne itina ile sıraladıkları ayakkaplarının içinde bulacakları hediyelerin sevincile yattılar.

Fakat Jan kardeşinden aşağı kalmak fikrile meşgul müteessir ve sevinci acı bir hisle karışık idi. Sabaha karşı bir farenin patırdısı ile uyandı. Evde her şey uykuda idi. Her tarafta derin bir sükût vardı.

Dışarsı da kapkaranlıktı. Yatakta yanında Kolet derin bir uykuya dalmıştı. O sırada Jan şöyle düşündü:

— Gece yarısını geçtik, Noel babanın geçmiş olması lâzımdır.

Hediyeler belki ayakkaplarımızın içindedir, hemen şimdi görebilirim. Yavaşça kalkarak, yanında yanmakta olan şamdanı alarak şömineye yaklaştı. Ne saadet. Orada bir şeyler vardı: Ayakkapları sevinçle kucakladı. Koletin ayakkapları içinde şık giydirilmiş bir bebek gördü. Kendininkinde ise küçük, beyaz kâğıda sarılmış bir paket vardı. Muhakkak çikolata veyahut bir nevi şekerdir. Ne kadar bedhahım. Kolet güzel bir bebeğe sahip olacak, benimki ise kıymetsiz bir şey. Bu koletin her şeyde şansı var. Bu güzel bebek ondan daha çok benim hakkımdır diye mırıldandı. Hemen aklına bir fikir keldi.

— Bu sefer en güzel hediye benim olacak ve Kolet beni kıskanacak.

Böyle söylerken kendi paketini bebekle değiştirib memnunen gitti yattı.

Sabahleyin dadıları uyandırmaya geldiği zaman ikisi de sakın sakın uyuyorlardı.

— Haydi çocuklar, çabuk kalkın Noel baba çoktan geçti dedi. Bir sıçrayışta kızlar yataktan atlayıp şömineye koştular. Jan hediyeleri gece koyduğu gibi yerli yerinde buldu.

Fakat sevinçle paketi açan koletin, bir kutu içinden (haftalarca rüyalarına giren) kolyenin çıkardığını görünce, gayri ihtiyari bir çığlık kopardı.

— Kolet kabil değil Noel baba yanılmış olacak. Fakat kolet sevinçten sıçrarak.

— Noel baba hiç bir zaman aldanmaz, bu kolye çok istediğimi bildiği için verdi.

Jan, şaşkın ve yaptığı bu fena hareketin neticesinden nadim hıçkırığa hıçkırığa ağlamağa başladı. Fakat Kolet ona sarılarak kulağına:

— Jan ağlama, onu çok beğendiğini biliyorum; istersen ikimizin olur, her ne zaman arzu edersen takarsın, yalnız ağlama, beni çok üzüyorsun.

Bu sefer Jan hareketinin fenalığını anladı ve gözyaşları arasında Kolete hitaben.

— Hayır kardeşçğim bu benim hakkım değil, sen benden yüz defa daha iyisin.

O günden itibaren Jan bu fena kıskançlığını yenmek için ciddi gayret gösterdi ve Koletin Noel sabahı verdiği âlicenaplık dersinden çok istifade etti. Çocuklar kıskançlık çok fena bir huydur.

Aslanla Karşı Karşıya

Yazan: Bülent Kemal, Nu.: 123

ÇİNDE beş on arapla bir Avrupalı gene olduğu halde bir pirog Onbanghi nehrine çıkıyordu.. Bilmem bilirmisiniz: "Pirog" diye yerli insanların geniş ağaçların göğdelerinden oydukları kayıklara derler? İsmi Verdier olan bu genç acaba neriye gidiyordu?. Gayet basit!. Oraya orman işletmek üzere gelip yerleşmiş olan kumpanyasına iltihak ediyordu..

Yanındaki araplara gelince, aylarda ona hem arkadaş hem de kürekçilik yapıyorlardı. Bunlar temiz kalpli, gözü açık "Banzoris" araplarıydı.

Bu araplar bizim bildiğimiz gibi yassı burunlu, kaim dudaklı değil, bilakis geniş alınlı düzgün burunlu, ince ve muntazam dudaklı insanlardır.

Bu mütenasip ve atletik vücutlu araplar diğer siyahiler gibi beceriksiz olmayıp bilakis her şeye elleri yatar.

İşte bütün bu vaziyetleri nazarı dikkate alarak Verdier de bütün Avrupalılar gibi bu adamları tercih etmişti.

Henüz 30 yaşında olan Verdier her yerde sevilip takdir edildiği gibi, az bir zamanda kuvvet ve çevikliği sayesinde bu saf yürekli adamların da takdirini kazanmıştır.

Diğer taraftan akıntının çok sür'at kesbettiği bir yerden geçmeleri Verdier yanındaki adamların meharet ve cesaretlerini göstermişti!.

Bu tehlikeli geçidi atladıktan bir saat geçmişti ki ta uzakta üzerinde bir düzüne silahlı arap bulunan bir köprü gördüler.

Orıya yaklaşılnca Bonzorislerden biri bunların Longnozis kabilesinden olduklarını söyleyerek niçin böyle silahlı beklediklerini sordu.

Onların reis olduğu anlaşılan biri, civarda bir aslan mevcut olduğunu fakat daha henüz pusuya düşüremediklerini izah etti. Onların dilinden anlıyan Verdier hemen bu mükalemeye kulak kabarttı.. Zira o şimdiye kadar vahşi hayvan öldürmekle beraber daha aslan öldürmemişti..

Hazır, köprüden bir kaç metro ötede geceyi geçirmek için bir de ağaçlarla örtülü, körfezcik de vardı!..

Binaenaleyh genç adam durup lâzımgelen tertibatı almağa karar verdi.

Bu istirahat Banzirisleri çok sevindirmişti. Çünkü nehrin bu kısımlarında çok kuytu yerler mevcut olduğu için tabii balık da külliyetli olarak mevcuttu.. Böylece bir kaç günlük balık tedarik etmiş olacaktı..

Banzirislerin reisi "Crovma" iyi bir avcıydı ve bunu şimdiye kadar küçük, küçük vesilelerle muhtelif, defalar isbat etmişti.

Bunu bilen genç adam yanma "Crovma"yi alarak hayvanın izlerini bulmağa koyuldu. Crovma az bir zamanlık araştırmadan sonra çalılıklar arasında aslanın geçtiğini gayri kabili inkâr deliller göstererek:

— Uzaklarda olmasa gerek! esasen (parmağıyla köprünün civarında bir gölcük göstererek) o, oraya gelecek. Çünkü geyikler hep oradan su içerler!.

— Verdier, öyle ise nişan almak için en emin yer köprü üstü.

Verdier rin bu yer tayin edişi arabin boşuna gitti... Çünkü av için... Bilhassa avlanacak şey bir aslan olursa!.. Yer tayini en güç iştir!..

— Grovma Evet... En iyi yer köprüdür.

Bunun üzerine derhal işe koyuldu. Bol bir yemekten sonra, kendilerini ele vererek bütün ateşler söndürüldü...

Verdier ile Grovma, bunun üzerine köprünün üstünde kendilerine ağaçlar arasında birer yer yapıp vaziyet aldılar.

İki avcı hiç gözükmemek şartile etrafı iyice tarassut edebiliyorlardı.

Gece çok karanlıktı.. Buna rağmen hayvanın oraya geleceğine emin gibi gözüküyordu.

Saat ona doğru karanlıkta Croumanın sesi sükûtu ihlal etti:

— Geyikler!

Hakikaten iki geyik ilerde su içiyorlardı. Birdenbire gölün aksi tarafında siyah bir cisim sıçradı.

Bütün bunlar pek ani olmakla beraber Verdier soğuk kanlılığını kaybetmiyerek tetiği çekti! Fakat müthiş bir homurtu hayvanın ancak yaralandığını anlatmıştı.

Esasen hayvan derhal çalılıklara dalmıştı ve hakiki vaziyetini görmek imkânı yoktu. Bunu takibeden dakikalar avcılara çok uzun geldi.

Buna rağmen bu bekleme o kadar fazla sürmemişti. Ancak 15 dakika geçmişti ki birden hayvan bütün süratiyle çalılıklardan çıkıp köprüye doğru koşmaya başladı.

Hayvanın kötü maksadını anlıyan Verdier iki defa üstüste tetiğe bastı; ama bu cam yanan hayvanı durdurmağa kâfi gelmedi... Bunu gören avcılar can havliyle dalların arasından çıkıp kaçmaya başladılar. Fakat iki adım attılar, atmadılar; esasen çürük olan köprü çökerek hepsini dereye boşalttı.

Su derin değildi, kaçmak için yüzmeğe lüzum yoktu zira su insanın beline ancak çıkıyordu. Hayvan intikam almak için elan onları takibediyor ve kendisine nisbeten daha yakın olan Verdier yi tutmağa çalışıyordu.

Genç adam silahını bırakmamıştı.. Kurşunlar ise ancak bir kaç saniye suda kaldıkları için bozulmamışlardı... Bunu derhal idrak eden Verdier ikinci bir defa daha talihini denemek için tetiğe bastı... Fakat aksitalih!.. Bu seferde mekanizme işlemiyodu.

Vaziyetin vahametini anlıyan Verdier soğuk kanlılığını kaybetmiyerek, bir taraftan kaçıyor diğer taraftan da tabancasını kılıfından çıkarmıya uğraşıyordu...

Onun ve biraz daha ilerisinde bulunan reislerinin ve büyük bir tehlike karşısında bulduklarını gören yerliler mızraklarını hazırlıyarak onların istikametine progla ilerlemeğe başladılar.

Bu suda çırpınma çok sürmeli zira şimdi artık iki adam karaya ayak basmağa muvaffak olmuşlardı.

Yaralı aslan ise o daha ipi geride kalmıştı zira yaraları suda hızla ilerlemesine mani oluyordu, ama tüyler ürpertici gürlemeleri daha mücadeleye kuvveti olduğunu gösteriyordu, Grovma arkadaşına geniş gövdeli bir ağaç göstererek arkasına siper almalarını işaret etti.

Bu sırada hayvan da nehirden çıkmış suların silkmekle meşguldü.

Fırsattan istifade eden Verdier tabancasıyla ağacın arkasından hayvanı nişanlıyarak iki el ateş etti.

Fakat bu silah bir mavzer gibi değildi onun için kurşunlar nişan aldığı yere isabet etmemişlerdi.

Banzorisleri ürkütmek için bağırımlarına rağmen hayvan ateş edilen istikamete doğru atıldı.

Aksilik, aksilik üzerine olur tam bu esnada Banzirislerin progları devrilip kendileride suya dökülmüşlerdi.. Kayığı düzeltip içine binmeleri onlara bir hayli zaman kaybettirmişti. Bütün bunlar cereyan ederken hayvan Verdier

rin üzerine atılmıştı, bu vaziyetin en yakın şahidi olan Grovma mızrağını bile kullanmaya arkadaşını yaralamaktan korkuyordu...

Fakat sadık Grovmanın bu ani tereddüdü çok sürmedi mızrağını bir tarafa fırlatarak belindeki pıçağına sarılıp şimdi arkadaşının üzerine çıkmış ve son darbayı indirmeğe hazırlanmış olan aslan sol omuzuna bütün kuvvetile kaldırıp indirdi.

Bu darbe iyi oturtulmuştu. Zira hayvan boylu boyuna Verdierin yanma seriliverdi. Bu hayvanların öyle çabuk can vermediklerini bilen Crouma iki üç darbeden sonra Allahtan yaraları çok derin olmıyan Verdieri kaldırdı. Genç adamın yaralarını sardıktan sonra Banzirisler sevinçlerinden zıplamıya başladılar. Çünkü şimdi artık cansız yatan hayvan nefis bir erkek aslan olduğu gibi Languassislerin söyledikleri hayvana da benziyordu. İşte size bu vahşi memleketlerde yapılan seyahatlerde daima tesadüf edilen hâdiselerden bir tane.

Fatoş'un İntikamı

Yazan: Meserret Sözen, Nu.: 124

Köyün en güzel kızı Fatoş, değirmende babası ile yalnız oturuyordu. Annesinin ölümü onu babasına daha yaklaştırmış, değirmenin bir kısım işlerini de ona yüklemişti. Günler, aylar; mevsimler geldi geçti.

Köyün en güzeli diye anılan kızı en becerikli kızı diye tanındı. çünkü Fatoş, toprak odalarının, kendi yağurduğu ekmek işlerinden başka, değirmenin bitmek tükenmek bilmeyen meşakkatlerine de katlanıyordu.

Bu değirmen ki: babasının sakalını saçını ağartmış, Fatoş bütün çocukluğunu orada geçirmişti.

Sonsuz bir güzellikle akıp giden nehrin bir kenarında yaşayan bu baba kız hayatlarını, durmak bilmeyen değirmenin dönüşüne bağlamışlar gidiyorlardı. Bu saadeti güzel Fatoşun nişanlısı Memiş tamamladı.

İhtiyar değirmeni panayır sonu dönmek üzere kasabaya indi. Unlarını satacak aldığı paralarla Fatoşa cihaz alacaktı. Kasabada herkeste bir telâş vardı. Kahvede ağalar sanki çubuklarından zerre zerre zehir çekiyorlardı. O kadar kederli idiler. Muharebe haberi kasabayı bir zelzele gibi sarmış herkesin gönlüne üzüntü salmıştı.

Fatoş, günün bitiminde babasını karşılamak için köy yoluna düştü. Kasabadan kim bilir ne güzel basmalar örgülerini süslemek için kordelâlar almıştı. Bütün gün ekmeğini yoğururken bunları düşünmüş.. Sazlıkta otururken bu sevincini Memişede duyurmuş, babasının getireceği şeylerden düğünden uzun uzun konuşmuşlar ve birbirlerinden ayrılmıyacaklarına and içmişlerdi.

Fatoşun, babasının ellerini arıyan gözleri, yüzüne takılınca titredi. İhtiyar değirmenci sanki bu iki günde büsbütün ihtiyarlamış ve zayıflamıştı.

— Baba ne var ?

— Sorma Fatoş..

Gâvur şehre dayanmış kasaba telaş içinde Memiş üç güne kadar askere gidecek. Ben ihtiyarım. Sen pek yalnız kalacaksın ne yapsam bilmem

ki. bu köy kızı sarsılmıyan imanının bu haber karşısında iğrilmesinden korktu. Ve kalbine kulak vermeden atıldı.

— Keder etme baba. Memiş cesur ve mert bir çocuktur. o yumruğunu öne uzatırken Allah da sevgimizin hatırı için onu bize bağışlar. o gitsin ben değirmeni idare ederim. Sen ise kuvvetini bu topraktan aldın. saçlarını ak ettiğin bu değirmenden kendini bağladığın bu topraklardan daha çok sağlık bekleyebilirsin.

Nehir köpürmeye, ağaçlar sararmaya başladı. kışın geldiğini anlayan baba, kız ocaklarının başına çekildiler. bütün kış harp hikayeleri ve Memişin anılması ile geçti. etrafta onlardan haber alamıyorlardı. kar yolları kapamıştı.

Bahar geldi, değirmen yine dönüyor, sular yine coşuyor, fakat güzel Fatoşu artık hoş tutamıyordu. Memiş galiba ölmüş. bu haber köyü baştan başa dolaştı. Fatoşun kalbine gelip saklandı. mert köy kızının damarında dolaşan kan intikam almak için dışarı fışkırmak istiyordu. içine büyük bir acı düştü. fakat bu onu sarsmadı. ihtiyar değirmenciye :

— Keder etme baba, varsın Memiş feda olsun elverirki düşman yılsın diye avuttu. Gönlü bu habere bir türlü razı olamıyor her gün gözleri kasaba yolunda onu bekliyordu. onsuz geçen ikinci kışta başlıyordu. bir gün Fatoş değirmenin önünde tarhana ayıklıyor dalgın gözlerle, köyde Memiş için anlatılanları babasından bir daha dinliyordu. bir şehidin nişanlısı olmak acısı ile göksü iftiharla kabardı. Memiş bir kahramandı o öldürecek fakat ölmeden dönecekti.

Bu esnada uzaklardan gelen bir nal sesi baba, kızın başını kasabaya çevirdi. hayret.. şimdiye kadar köyde görülmemiş bir şey. Kasaba yolunu bir karabulut atlılar kaplamış son sür'atle değirmene doğru geliyorlardı.

Fatoşun kalbi bu gelenlerin içinde Memiş de olmak ihtimal ile tatlı tatlı çarptı. bu geliş tecrübeli ihtiyarın gözlerini doldurdu. bunlar düşmandı. ne yapacaklardı. şaşırıldılar. Bir ara kıpırdıyamadılar. zaten onlarda değirmeni fark edince yavaşlamışlardı. en önde gelen adam atından atladı. bu, bakışları insanın nefretini gıcıklayan çirkin bir kumandandı. ihtiyar değirmenciye yakasından yakaladı. diğerleri de Fatoşun başına üşüştüler. bunlar korkunç iğrenç yüzlü haydut gibi adamlardı. ihtiyar değirmenciye hakareti öyle artırmışlardıki, Fatoş dayanamadı askerlerin arkasından geçip babasını kurtarmak için yaklaştı. nihayet maksatları anlaşıldı. geçidi [nehirin karşıya

geçilecek en sakin yeri] göster diye ısrar ediyorlardı. Fatoş şöyle bir dönüp arkasına baktı. düşmanlar, pis çizmelerile sevgili toprakları eziyor, mavi ufukları bulut gibi karartıyordu. bunlardan kurtulmak imkânı yoktu. peki geçidi ben gösteririm babamı bırakınız. diyerek önlerine düştü. değirmen gözden kayıp oluncuya kadar gittiler.

Köy delikanlıları düşmanın pek yakınlarına geldiğini duyunca tedbirler almışlardı. düşmanın nehir üzerindeki köprüden geçerek daha ileri geçmesine mani olmak için köprüyü uçurmaya karar verdiler. Fatoş bundan haberdardı. bir türk kızına yakışacak bir kahramanlıkla düşman askerleri köprüden tarafa sevk etti. hepsi tam köprünün üzerine gelmişlerdiki birdenbire müthiş bir gürültü ile köprü havalandı. Fatoş ve düşmanlar parça parça olmuşlardı. işte köyün fedakâr Fatoşu düşmandan böylece intikam aldı.

Kardeş Sevgisi

Tercüme Eden: Selçuk Evrenos, Nu.: 124

NEJAT ile Neclâ daha küçük yaşta annelerile babalarını kaybedince çok zengin olan amcaları onları yanma almıştı. Amcaları birkaç sene evvel karısı ölünce, başka hiç kimsesi olmadığından kocaman apartmanında münzevi bir hayat sürmeğe başlamıştı. Nejat ve Neclâyı çok seven ihtiyar amca onlara kendi çocukları imiş gibi bakıyor ve annelerinin, babalarının yokluğunu hissettirmemiye çalışıyordu.

Neclâ Nej addan üç yaş küçüktü. Fakat ciddiyeti, akıllılığı ile Nejaddan daha büyükmüş hissini veriyordu. Neclâ ne kadar akıllı ve ciddi bir kız ise Nejadda aksine hayal, yaramaz, sade kendi menfaatini düşünür bir çocuktü. Amcası bu yüzden Nejada karşı biraz sert ve ağır davranıyor, uslanması ahlakını düzeltmesi için daima nasihatlerde bulunuyordu.

Böylece seneler geçti Nejat yirmi yaşma Neclâ da onyedisine girdiler. Nejat seneler geçtikçe daha haylazlaşmış fena arkadaşlarla görüşe görüşe kötü tabiatlar, huysuzluklar, yaramazlıklar öğrenmeğe başlamıştı. Fena halde kumara alışmıştı. Acemi ve saf olduğu için onu daima aldatıyorlar, elinden parasını alıyorlardı. Amcası Vedat çocuğun kumara alıştığını sezince onu takdir etti. Nasihat etti. Kumarın fenalıklarını anlattı. Nasihat, takdir para etmeyince amca Nejadı cezalandırmağa başladı. Fakat bütün çalışmalara rağmen çocuğu bu kötü huydan vazgeçirmek mümkün olmuyordu. Amcasının karşısında bir daha oynamıyacağına söz verdiği halde bir iki gün sonra verdiği sözü unutarak tekrar başlıyordu. Çok defa amcası şerefini kurtarmak için Nejadın öteye beriye yaptığı borçları ödemek mecburiyetinde kalmıştı. Nejadın gittikçe ileri gittiğini ve kumara daha fazla daldığını gören ihtiyar amca bir gün Nejadı karşısına aldı.

— Sana dedi, bundan sonra hiç bir yardımda bulunamam. Yirmi yaşma girdin. Artık pek ala kendi kendini idare edebilirsin. Babandan kalan paradan her, ay hissene düşen para sana yetişirde artar bile. Dikkat et bu vaziyette devam edersen seni evlatlıktan reddederim. Bunu sen kendin hak etmiş oluyorsun ki babanın bana gücenmeye hiç hakkı olmaz sanırım.

Bundan sonra kendine bir iş bulursun, aldığın paraya babanın parasından sana her ay verdiğimi de ekler pekâlâ geçinirsin.

Amcasının sert ve kat'i sözleri karşısında Nejad birşey söylemedi. Müteessir bir halde dışarı çıktı. Neclâ amcasının Nejada karşı yaptığı bu muameleden çok müteessir olmuştu. Bunu sezen ihtiyar amca sevimli yeğeninin hatırını almak ve sevindirmek için isim gününü bahane ederek ona kıymetli bir yüzük hediye etti.

Yüzüğün ortasında gayet iri ve kıymetli bir inci etrafında da pırlantalar vardı. Bu yüzük ihtiyar amcanın ölen karısından kalmıştı.

Bunu birkaç sene evvel Neclâ amcasından istemek istemiş fakat ihtiyar amcanın karısından kalan yegâne hatırayı vereceğini ümit etmediği için cesaret edememişti. Şimdi isim günü münasebetile bu kıymetli hediyeye kavuşunca sonsuz bir sevinç duydu.

Aradan birkaç ay geçti, bir sabah Nejad rengi sararmış ve çok mütecasir bir halde Neclânın odasına girdi. Neclâ kardeşini böyle perişan bir vaziyetle görünce şaşırıldı;

— Ne var Nejad?

Nejad bitgin bir vaziyette kendini koltuğa attı. Başını elleri içine aldı. Ağlıyarak bir akşam evvel kumar da bütün parasını kaybettiğini ve çok borca girdiğini, ödemek imkânı olmadığını, artık amcasından on para istiyemeyeceği gibi onun evden koğacağını anlattı.

Annesi, babası gibi kardeşini de kaybetmek korkusile zavallı Neclâ ağlamaya başladı:

— Bu parayı ne zaman vermeğe mecbursun.

— Yarın öğleye kadar müsaadesi var..

Genç kızın aklına bir fikir gelmişti.. Başını kaldırdı kardeşinin boynuna sarılarak:

— Belki birşey yaparız dedi. Öğleden bana gel...

Nejad çıktıktan sonra genç kız hemen giyindi, amcasına görünmeden sokağa fırladı.

— Hemen bir kuyumcuya giderek yüzüğü gösterdi.

“— Bu yüzük ne kadar eder?..”

Kuyumcu yüzüğü muayene ettikten sonra Nejada lâzım paranın iki misli fazla para kıymet takdir etti.

Genç kız satmak istediğini söyleyince kuyumcu razı oldu. Ve adresini de alarak yüzüğün değerini verdi.

Neclâ sevinçle eve döndü. Kardeşini bularak parayı verdi nasıl bulduğunuda anlattı.

Nejad bu fedakârlık karşısında çok mahcub ve müteessir oldu. Boynuna sarılarak:

— Senin bu fedakârlığını asla unutmuyacağım Neclâ dedi.

Aynı akşam yemekten sonra ihtiyar amca Neclânın eline dikkat etti.

Birdenbire:

— Neclâ dedi. Bu gün yüzüğünü takmadın mı?..

Zavallı genç kız birdenbire şaşaladı. Rengi attı. Ve cevap veremedi.

Amcası devam etti:

— Yoksa kayıp mı ettin.

— Hayır amca.

— O halde yüzük nerede..

Neclâ ses çıkarmadı. Uzun bir sessizlikten sonra ihtiyar amca yeleşinin cebinden çıkardığı yüzüğü masanın üstüne koydu:

— Bu yüzüğü sattığın kuyumcu bu gün geldi beni buldu. Bir hırsızlık ihtimaline karşı meseleyi tahkik etti. Senin sattığını anlayınca yüzüğü tekrar satın aldım. Bunu satmana sebep nedir? anlamak isterim.

Neclâ başını önüne iğdi. Dokunsalar ağlıyacaktı. Amcası kızmıştı.

— Madem söylemek istemiyorsun? git odana, müsaadem olmayınca dışarı çıkmıyacaksın. Sebebini izah edinceye kadar hapissin. Haydi defol..

Neclâ ağlıyarak yerinden kalktı. Dışarı çıkmak üzere idi.

Fakat tam o sırada kapı açıldı içeri Nejad girdi.

— Onun kabahati yok amca dedi. Onu ittiham etmeyiniz. Kabahat benimdir. Ve meseleyi bütün tasilat ile amcasına anlattı.

İhtiyar amca:

— Ben böyle bir şeyi önceden tahmin etmiştim dedi. Ve Neclâyâ kollarını açarak:

— Gel benim sevimli ve fedakâr yavrum diye onu göğsünde sıktı.

Sonra Nejada döndü:

— Seni bu sefer de kardeşinin hatırı için affettim dedi. Fakat bu son olmalı..

Nejad çok müteessir olmuştu. Amcasına yaklaştı.

— Bundan sonra kumar oynamıyacağıma ve sözünüzden dışarı çıkmıyacağıma söz veriyorum amcacığım dedi.

Şimdi ihtiyar amca çok ihtiyarlamıştır.. Köşedeki koltukta oturuyor. Fakat artık gönlü rahattır. Çünkü yeğeni cidden uslu ve çalışkan bir genç olmuştu. Şimdi ona bakarak iftihar duyuyor.

Mekteplinin Küçük Hikâyesi 'Kenan'ın Çekmesi'

Yazan: Selçuk Evrenos, Nu.: 126

BU yağmurlu akşamda eski bir hatırayı hatırlıyorum. Tekrar o küçük, sade evimiz gözümün önüne geldi. Babam, annem ve iki kardeşim yemek masasının etrafında toplandığımız zaman çok saadet his ederdik. Babam o günkü işlerini anlatır, annem neşeli sözlerle bizi güldürür, yemekten sonra oturma odamızda neşeli saatler geçirirdik.

Bizim de bir odamız vardı. İki kardeşini ve ben orada oynardık. Bu odada eşya olarak üç çekmeli bir yazı masası vardı. Masanın ortasındaki büyük çekmece en büyükleri olması dolayısıyla benim, diğerleri de biri şeytan Bülend'in biri de Kenan'ın idi. Bu çekmecelerin içinde kıymetli oyuncaklar vardı.

Benim çekmecemde resimler, kartpostallar, mercan kolyeler, birkaç kurdela, kurutulmuş çiçekler ve dört beş tane seyahat hikayesi.

Bülendinkinde bir lokomotif birkaç tane kurşundan asker, erimiş şekerler birkaç dane de madeni müzik aletleri keman, kitar, banço gibi şeyler vardı. Kenanmkinden ise bir kaç demir parçası, bezler, bir köylü ve koyun köpek resimleri, bir küçük defter, bir kırık saat, üç büyük bilya ve bir de her oyuncağından fazla sevdiği çiçekli entarili bir Japon bebeği.

Kenan on yaşına girdikten sonra ona bir hastalık yapıştı. Zavallı çocuk gün geçtikçe soluyordu. Nihayet yatağa düştü. Doktorlar, ilâçlar, okutmalar hiç, hiç birşey para etmedi. Ve Kenan bir gece sabaha karşı gözlerini hayata ebediyen kapadı.

Bu felâket tam bir sene bizi ağlattı. Sonra yavaş yavaş teessürümüz azalmağa başladı. Onun hatırasına hürmeten kapalı duran odamızı açtık. Tekrar çekmecelerimize, oyuncaklarımıza kavuştuk. Fakat ne zaman onun çekmesine baksak ruhumuzu derin bir keder sarıyordu. Bülende dedim ki

— Hiç bir şeye elimizi sürmeyelim. Oyuncakları dursun ondan bize kalan yegâne hatıra onlardır.

Seneler geçti. Hepimiz büyüdü, biz Bülentle mektebimizi bitirdik. Yavaş yavaş kalplerimizdeki ağırlık hafifledi. Gittikçe teselli bulduk. Fakat kaybolan sevgiliyi hiç bir zaman unutmadık.

Böylece seneler geçti. Kenanın çekmecesini mukaddes bir şey gibi daima saklı kaldı.

Mabudun Gözündeki Yakut

Yazan: Mümtaz Zeki Taşkın, Nu.: 126

AZİZİM tam 50,000,000 lira kıymetinde.

— Bu yakut taş Ganj sahilindeki bu mabedin bütün varı yoğudur.

— Konfiçyüz ahfadından Miyakonun armağan ettiği Hindistana seyahat eden bir arkadaşımın bir yılan oynaticısından öğrendiğini söyledi.

— Ganjin esrarengiz kıyılarında bu esrarengiz mabedin eşiğine bile ayak atılmamıştır. Nereden geldiği bilinmeyen darbelerin altında can veren meraklı Amerikalı ve İngilizlerin haddi hesabı yoktur.

— Hindistan ormanlarının birinde bir çingiraklı yılanın kulak tozundan sokarak bağırtı bağırtı öldürdüğü meşhur nebatatçı Piyer de yine böyle bir maceraya atılmıştı. Piyer işin sonuna kadar tam bir Fransıza yakışır soğuk kanlılıkta her şeyi idare etti.

— Poçara mabedine giren yalnız odur diyorlar.

— Bir çok tehlikeleri atlattıktan sonra Piyer mabede girmeğe muvaffak oldu. Bir gece karanlık mabed dehlizlerinde bir Hintlinin kemik parmakları arasında çırpına çırpına boğuldu.

Hayır hayır boğuldu sanmayın.

Onun gırtlığını sıkı esrarengiz Hintli de böyle zannettiği için Piyer bir tesadüf eseri olarak kurtulmuştu.

— Boçara mabedi Hintlilerin üzerine titredikleri ve ne olursa olsun, nasıl olursa olsun, kanları bahasına, korumağa ant ettikleri kutlu bir tapınaktır.

— Gözünde milyonlarca lira kıymetinde bir taş bulunan bu mabudun adı Robotodur. Roboto Hintçe (Tanrının uşağı) demektir. Uşak Hintçe de büyük bir mevkii olan adam manasına gelir.

Bunları konuşan biri erkek biri kadın iki İngilizdi. (Corç) güçlü kuvvetli insan azmanı bir erkektir. Nişanlısı (Mis Nelli) bütün İngiliz kadınları gibi sağuk kanlı ve erkek yapılı bir kadındır.

Onları birbirine tanıştıran çok tuhaf bir tesadüftür. Corç Afrikada Kongoda bir nebat için araştırma yaparken (Mis Nelli) yi bir arslanın

pençeleri arasından kurtarmıştı. Mis Nelli Corca böyle yabancı sarmaşıklar kadar kalın çetin minnet bir hayat arkadaşı olarak kalmağı kadınlık bururu için doğru buldu. Bir İngiliz minneti ödeme için en tehlikeli ve ağır şartlara bile boyun eğer.

İşte bu perçinlenmiş bağlarla birbirine bağlı bulunan Corç ve Nelli yine tatlı maceralara atılmakta bir zevk buldular.

Akıllarına ilk gelen şey Hindistan oldu. Hindistan.. esrar memleketi.. macera beşiği Hindistan.. Onlar, Borçora mabedinin yıllardır söylene söylene bitirilemediği bu kıymeti dünyayı satın alan taşının macerasına atılmakta göğüslerini tıkayan bir heyecan buldular.

Macera peşinde

Yalnız macera ve zevk.. “Bombay,, toprağına lagar bir İngiliz şilebinin yağlı ve katranlı merdivenlerinden ayak bastıkları dakika macera başlamış demektir.

Hindistan içlerine doğru yürüdüler. Esrarda daima adamı çeken bir miknatisiyet vardır. Ganj sahillerine vardıkları gün heyecan göğüslerini pompa ile hava verilen bir top kadar sıkıyordu.

O gece civar ormanda bir ağacın üzerinde tünediler. Tam uyuyacakları zaman bir ses işittiler. Aşağıdan sesler geliyordu. Kavgaya benzeyen, sert sesler.

— Hayır dostum.. bu böyle devam edemez.

— Edip etmiyeceğini sana sormadım. Mabudun gözündeki taş beni ihyaya yeter. Hem düşün ki rakiplerimiz de var.

— Kim ?..

— Kim olacak (Corç)la nişanlısı..

— Onlar burayamı gelmişler?.

— Sözmü ?.. Belki bu gece bu ormanda beraber geceleyeceğiz. Onları bulsam.

— Hakkın yok dostum.. sen nasıl kendinde böyle bir hak görüyorsan o da aynı şeyi hissediyor.

— Bilmem işte.. okadar diyorum.. Karşılaşırsak vay hallerine...

— Vicdansızlıktır bu.. senin yaptığın..

Corç yukarıda hiddetten titreyordu. “Bunların kim olduklarını pekâlâ kestirmişti. Fakat aşağıdaki meluna karşı gelen kimse, çok namuslu biriydi. Corç birden dala sarıldı. Nelli :

— Gitme Corç diye.. bağırdı. Fakat o gökten düşer gibi aşağıdaki adamların ortasına inmişti. Ötekiler afalladılar. Corcu çekiştiren hemen tabancasına sarıldı. Öteki işe bile karışmayordu. Göz açıb kapayınca kadar bir zaman geçti. Corç bile bile tehlikeye atılmıştı. Öteki nişan aldı. Fakat meydan kalmadı. Corç kısaç gibi ellerine herifin tabancasını yakaladı. Kolunu kıvırdı kıvırdı. Tabanca Corcun avuçları arasına düştü, tetiğe bastı. Boğuk bir ses. Bir ağaç kütüğü kadar cüsseli herif yere yuvarlandı.

Ölenin arkadaşı Corcun elini sıktı.

— Azizim beni de bir tehlikeden kurtardınız dedi. Bu herif bir canidir. Onun ölümü ile bir çok canlar da kurtulmuş oldu.

Corçla arkadaş olan yeni delikanlı bir arkadaş daha olduğunu haber verince Corç çok sevindi. İki arkadaş edinmişti. Bu korkunc ormanda fazla kuvvete ihtiyac vardı. Yeni delikanlı iki de filleri olduğunu söyleyince Corç sevincinden uçacaktı.

Hep beraber mabede gitmeğe karar verdiler. Fakat mabed ormanın bitimindeki kayalıklı uçurumdaydı. Oraya gitmek için ormanı geçmek lâzım geliyordu.

Bu orman çok esrarengiz ve korkunç bir yerdı. Bengale kaplanlarının en müthişleri yılanların en zehirlileri, arslanların en azgınları buradaydı. Yola çıktılar. Birinci file iki arkadaş ikincisine Nelli ile Corç bindiler. Ormanda vahşi ve acayip sesler vardı. Arslan homurtuları, kuş çığlıkları korkunc bir gürültü haline gelmişti. Nelli filin üzerinde dikkatle etrafı dinliyordu. Birden yakınlarında homurtu işitti. Dal kırılışları, kuru ot çıtırtıları vardı.

Yapraklar aralanınca korkunc bir surat gözüktü. Nelli :

— Ayyyyy.. diye bir fertad kopardı. Corç soğuk kanlılığını kaybetmemişti. Kaplan bir dalga gibi gürleyerek filin üzerine atıldı. Corç tabancasını çıkardı. Boğazına beş el ateş etti. Korkunc hayvan bir kaya gibi yere yuvarlandı. Humurdandı, ölmemişti. Can acısıyla tekrar hücum etti. Ağızından kan boşalıyordu. Bakışları korkunçlaşmıştı. Corç hayvanın karnına nişan aldı ve tetiği çekti. Bu sefer beyin üstü yere yuvarlandı.

Bir ısıklık sesi... Bir yılan ısılığı kadar korkunc bir ısıklık.. Arkasından bir nara...

— Heyyyyyy... Corç... Mabedin arka tarafına gelmişlerdi. Yalnız yeni delikanlılardan biri görünürlerde yoktu. Onun için kulak kabartmışlardı. Nelli geride kaldı. Corçla arkadaşı sesin geldiği tarafa doğru koşular. Karanlıkta bir gölge gördüler. Yavaş yavaş ilerleyordu. Arkasından yürümeğe başladılar. Bu adam mabed hizmetkârlarından biri. Kucağında bir vücut vardı. Corç dikkat edince bunun arkadaşları olduğunu hayretle gördü. Hintlinin arkasını sessizce takib ettiler.

Hintli vücudu yere bıraktı. Mabede girmişlerdi. O hiçbir şeyden haberdar değildi. Çok dalgın olduğu görülüyordu. Corç Hintlinin üzerine çullandı. Boğazını sıktı sıktı. Herif “gık,, demeden cehennemi boylamıştı. Arkadaşları baygındı. Arkadan yetilen Nelli onun bir nebat zehirle bayıldığını söyledi. Fakat ne deye Hintlinin kulları arasındaydı ? yahud Hintli İngiliz bir tuzak mı kurmuştu? Duracak zamanları yoktu. İngiliz ayılınca işe koyuldular. Karanlık küf ve rütubet kokan dehlizlere yürüdüler. Corç elektrik fenerile yol buluyordu. Bu yolun sonu bir avluya çıkıyordu. Tekrar kapısı karanlık diğer bir dehlize girdiler. Burada pis bir koku butunlarına çarptı. Burunlarını kıkayıb yürüdüler. Nelli :

— İşte diye haykırdı. Ayakları arslan kolları maymun, suratu korkunc suratlı bir heykelle karşılaştılar. Ortaklıkta kafa tasları iskeletler vardı, mabud buydu. Corç mabudun yakut gözüne atıldı. Avuçlarile gözü yerinden çıkardı. Fakat birden sendeledi. Ortalığı ağır ve öldürücü bir koku sarmıştı. Bu koku en korkunc bir Hind zehiriydi. Nellinin gözleri döndü, boğazı tıkanı. Corç bir ağaç gibi kafatası ve iskeletlerin üstüne düştü. Elinde mabudun yakut gözü vardı.

Arkasından Nelli onun arkasından iki İngiliz bir şilte gibi yere yıkıldılar. Uzak bir dehlizden acı bir Hintli kahkahası geliyordu.

Komşu Kavgası

Yazan: Sevim Levend, Nu.: 128

Bu hikâyede eski mahalle hayatı, komşu kavgaları, hamam alemleri canlandırılmıştır. Okurlarımızın, geçmiş zamanlarım- bu gülünç hikâyesini zevkle okuyacaklarından eminiz.

ARALIK kapı vuruldu

Fatma H. Sesleniyordu:

Ayşe H. Ayşe H. baksana azıcık...

— Ayşe H. elli yaşında olmasına rağmen o gür sesile

— Geliyorum... diye koştu.

İki bahçeyi birbirinden ayıran tahta havalenin kapısını açtı ve komşuya başladılar.

Fatma H.

— Ayol kardeş şeker bayramının arifesinden beri hamama gittiğimiz yok hidrellez gelmeden bir kere daha gitsek diyorum sen ne dersin?..

Ayşe H. bunu memnuniyetle kabul ederdi fakat kocası onu öyle üç dört ayda bir hamama yollıyamazdı. Kunduracılık yapıyordu iyi kazanıyordu da. Amma karısı için bu fedakarlığı yapamazdı. Nihayet düşündü taşındı. Kızı için biraz para biriktiriyorlardı. Onun içinden beş on kuruşunu alıverirdi. Ne olurdu sanki. Bu buluşa ikisi de sevindiler. Şimdi de dedi kodu faslı başlamıştı. Karşılarında Hatice H. isminde bir kadın vardı. Nedense iki komşu bir türlü geçinemiyorlardı.

Fatma H.

— Ayol dün Haticenin yaptığını duydunmu?

Ayşe H.

— Yooooo?

Fatma H.

— A..., Ayol yedi mahalle ayağa kalktı. Dün gece manto isterim diye ter ter tepindi. Kocasının hali vakti yok nasıl yapar Adamı tutuğu gibi sokağa

atmaz mı?, e.. Şaşım da kaldım. Sonra acımış da almış galiba efendi söyledi.

Dedikodu da bittikten sonra sıra hamam gününün kararlaştırılmasına geldi. Fakat ondan evvel hamam da yemek için yemek yapılacaktı her vakit bu fırsat ele geçmez. İyi amma onu kim yapacaktı Ayşe H. nasıl yapardı. Sonra kocası nederdi. Ne ise bunu güç belâ Fatma H. a yükletebildi. Fatma H. in oturduğu ev kendinindi bir de ufak dükkanı vardı. Kocasından da üç ayda maaş alıyordu. Hemen hemen mahallede ondan zengin yoktu. Bir kaç türlü yemek yapsa çokmu idi pazar günü gitmek üzere kararlaştırdılar ve ayrıldılar...

Fatma H. bohçasını cumartesinden hazırladı yemekleri de yaptı. Pazar günü sabah ezanında kalkıp sepetleri yerleştirdi. Ayşe Ha. ı zaten heyecandan uyku tutmamıştı. O da geceden bohçalarını götürüp Fatma H. a bırakmıştı. Sabahleyin kocası işe gider gitmez onlar da yola düzöldüler Bir de ne görsünler. Hatice H. da orada değilmi? yemeklerle gitmek Hatice H. ı kışkandırabilirdi. Bu fırsatta onu çatlatıverirlerdi. Ayşe H. kocası öğle yemeklerine eve gelirdi öğleye yetişmek lâzımdı. O bunu unutmuştu yıkandıktan sonra göbek taşma oturarak yemeklerini hazırladılar ve yemeğe başladılar. Çünkü Hatice H. da orada oturmuş portakal soymakla meşguldü. Bir aralık Hatice H. yanındakilere onların yelekleri ile alay eder gibi bir vaziyet alarak işaret etti. Onun hiç bir hareketini gözünden kaçırmıyan Ayşe H. Bunu da görünce büsbütün sinirlenerek ayağa kalktı ve bağırmağa başladı.

— Ne... Ne... Bizimle alay etmek ha ben sana gösteririm sen...

Fatma H. elini beline koyarak:

— Terbiyesiz sen kendine alay et geçen günkü vaziyetini unuttun mu? konu komşuya rezil oldun.

Ayşe H. Fatmayı eteğinden çekti.

— Sus., sus Fatma onun ne mal olduğunu biliyor musun?

Hatice Hanım:

— Ne malmışım söyle bakalım diye üstüne yürüyünce:

Ayşe H. yarı korku yarı yapmacık düş bayıldı. Herkes telâşa düştü gazozlar geldi portakallar soyuldu yüzüne sular serpildi. Ayşe H. güç belâ kendine gelebildikten sonra kocasının yemeğe eve geleceğini hatırladı.

Yavaşça: -Aman çabuk eve gidelim Fatma H. kocam geldise ben ne yaparım? alelacele hazırlanıp sokağa fırladılar. Evde kopacak fırtınayı düşünerek Ayşe H. Şimdiden üzülüyordu. Eve yaklaştılar. Kocasının kapıda beklediğini görünce Fatama H. dan ayrılarak kapıya koştu; açtı içeriye girdiler. Derken bir feryad bir ağlama bir koşuşma oldu. Tabaklar çanaklar kırıldı. Bu boğuşma epey sürdü. Hatice H. da Hamamdan dönerken Ayşe H. ı sokak kapısının önünde ağlarken buldu.

— Nasıl dedi kocama gülermisin oh olsun.

Vahşi Kadın

Yazan: Bahaeddin Yücel, Nu.: 128

Çadırdakiler karma karışık sesler, bağırtılar, anlaşılmaz naralarla uyandılar. Uyku sersemliğiyle neye uğradıklarını anlamayarak tüfeklerini kaparak hemen dışarıya fırladılar. Dışarıda manzara çok feciydi. etrafları yüzlerce vahşi tarafından sarılmıştı. Müthiş bir dövüşme başladı

Bağırtılar üzerine uyanan (Harri) etrafına bakıp da çadırda ne babasına ve ne de kafileye iştirak edenlerden kimseyi göremeyince korkarak ağlamağa başladı ve yanındaki karyolada yatan (Nell) yi dürterek uyandırdı. İki kardeş korkudan birbirlerine sarılıp ve yorganı başlarına çekerek titremeye başladılar. Kendileri çok zengin bir Lord olan (Nelson) un çocukları idiler. Lord müthiş bir avcı idi. Her sene hususî yatiyle bu Afrika sahillerine gelir, aylarca kaplan ve aslan peşinde dolaşırdı.

Çocuklar her sene babalarından methini işittikleri bu yerleri görmek istemişler ve babalarıyla birlikte buralara gelmişlerdi. İşte daha bu balta değmemiş dalları güneşe bir perde çekmiş böyle bir ormana girdiklerinin daha 3. gecesini idi ki yüzlerce vahşî hücumuna uğramışlardı, Dışarıda silah sesleri, bağırtılar, inilti birbiri karışıyordu. Birden çadırdan içeri simsiyah beş vahşi girdi. Çocuklar bunları görünce korku ile bayıldılar.

Çarpışma çok sürmedi. 5 kişi yüzlerce vahşiye ne yapabilirlerdi. Hepsi esir edilmişlerdi. Vahşiler (lülülü) diyerek naraları atıyorlardı. 2 dakika içinde çadır altüst olmuştu. Korkudan bayılan çocukları sırtlayıp ormanın bir dev ağacı gibi kapkara derinliklerine daldılar. Bugün (Hotamoto) kabilesi en büyük günlerinden birisini yaşıyordu. Kolay değil yıllardan beri tek bir beyaz görmeyen, beyaz et yemeyen bu yamyamlar bu gün bir değil tam yedi beyaz yiyeceklerdi.

Köyün meydanına büyük bir ateş yakmışlar, etrafında sıçrayıp duruyorlardı.

(Harri) ile (Nelli) kapatıldıkları odada dışarıdaki sahneyi seyrediyorlar. Mütemediyen gözyaşı akıtıyorlardı. Halleri ne olacaktı.

Sevgili babaları acaba çarpışmada ölmüşmüydü, yoksa onlar gibi evde esir mi olmuştu? Ah! Bu yerlere sanki neden gelmek istemişlerdi.

Birden dehşetle gözler açıldı. Kafilenin kılavuzu iki vahşinin ortasında meydana getirilmişti. Uzun boylu uzun sakallı bir vahşi ortada yanan ateşin karşısında uzun uzun bir şeyler anlattı, anlattı ve klavuzu göstererek ortadan çekildi. Kılavuzu tutan vahşiler hemen onu ateşin içine attılar. Etrafı müthiş bir genizleri yakan et kokusu yayıldı.

Bu manzarayı seyreden (Harri) ile (Nelli) korkudan düşüb bayıldılar.

Vahşiler şimdi sevinçle ateşin etrafında sıçrayıp dans ediyorlardı.

Aradan ne kadar zaman geçmişti... Harri ile Vilson yüzlerine dökülen su ile gözlerini açtılar ve açar açmaz korku ile kapadılar.

Başuçlarında çok iri bir vahşi kadın dikiliyor ve elindeki suyu başlarına döküyordu. Çocukların gözlerini açtıklarını görünce elindeki suyu bırakarak onların yanlarına diz çöktü be onları okşama başladı.

Çocuklar korkarak ağlamağa başlamışlardı. Bu kadın onları da ateşe atmağa mı gelmişti acaba?

Kadın onların gözyaşlarını elleriyle siliyor bir taraftan da sesine mümkün olduğu kadar tatlılık vererek onlara birşeyler söylüyordu. Kadının Müşfik nazarları karşısında korkuları biraz azalmıştı. Şimdi onu hayretle seyrediyorlardı. Kadın onları kollarından tutarak kaldırdı ve pencereden dışarıya bakmalarını işaret ile anlattı. Ateşin etrafındaki vahşiler şimdi 10ar 20ar oturmuşlar ateşten pişmiş etleri kemali iştiha ile yiyorlardı. Ateşin üstünde şimdi kafileye iştirak eden bir İngiliz yatıyordu. Çocuklar korkarak hemen pencerenin yanından kaçtılar.

Ah! Acaba babaları da ateşe atılmış, ve vahşilere yemek olmuş muydu? Bu korku ile ağlamağa başladılar. Kadın eliyle onların gözyaşlarını sildi ve kedisini takip etmelerini işaretle anlattı.

Çocuklar onun şefkatli tavırları karşısında onu takib ettiler. Şimdi kapandıkları yerden çıkmışlar kadın önde onlar arkada oldukları halde ormana doğru koşuyorlardı.

Bir saat kadar koşmuşlardı ki arkalarından vahşilerin geldiklerini gördüler. Vahşi kadın hemen (Nelli) yi kucağına alarak yanındaki ağaca bir maymun çevikliğiyle tırmandı ve Nelliyi ağacın üst dallarının arkasına sakladıktan sonra inib Harriyi de aldı ve kendi de dalların arkasına saklandı.

Vahşiler bağışarak gelib ağacın altında durdular, reisleri olduğu anlaşılan vahşi bir takım emirler verdi. İki koldan tekrar ormana daldılar. Çocuklar vahşi kadının kendilerini kurtarmağa azmettiğini anladıklarından ona korku ile sarılmışlardı. Ağacın üstünde iki saat kadar kaldılar. Etraflarında bir sürü maymun daldan dala atlıyor onlara yabancı meyvalar atıyorlardı.

İki saat sonra tehlikenin gittiğini hesap ederek ağaçtan indiler. ve yürümeye başladılar, vahşi kadın çocukların yorulduğunu anlayınca onlardan birisini omzuna alıyor sonra öbürünü taşıyor böylece yol alıyordu. Yabancı meyva yiyerek geceleri ağaçta yatarak tam beş gün yol yürüdüler. nihayet (Matadi) ye geldiler.

Bir elinde beyaz bir erkek bir elinde beyaz bir kız çocuğu olduğu halde vahşi bir kadının (Matadi) sokaklarında dolaşması hemen herkesi hayrete düşürmüştü.

Harri limanda bacasından dumanlar çıkaran yatları görmüştü. Sevinçle limana giderek yana çıktılar.

Birden gözleri sevinç yaşlarıyla doldu çünkü kaptan köprüsünde babalarını görmüşlerdi. Onu vahşilerin elinde esir olduğunu zanneden çocuklar babalarını karşılarında görünce öyle sevinmişlerdi ki ...

Çocuklarının sağ selim geldiğini gören Lord az daha sevinçten düşüb ölecekti. Çocuklar başlarına gelen vak' ayı ve ne şekilde kurtulduklarını anlattılar.

Lordda çarpışma esnasında yaralanıp bayıldığını ayıldığı vakit ormanın içinde yapıyınız olduğunu görünce doğruca (Matadiye) döndüğünü söyledi.

Lord baba ve çocukların buluşmalarını sevinçle izleyen vahşi ellerine sarılarak onları minnetle öptü.

Vahşi kadının çocuklarını kurtarmasını merak eden Lord (Hotamoto) kabilesinin dilinden anlayan bir tercüman buldu ve kadına niçin bu kadar tehlikeleri göze alarak çocuklarını kurtardığını sordurdu...

Vahşi kadının 10 gün evvel 10 ve 12 yaşlarında iki çocuğu bir hastalığa tutularak birer gün fasıla ile ölmüşlerdi.

Çocuklarının acısıyla bağıri yanık olan kadın çocukların yaşındaki bu iki çocuğun yanmasına ve yenilmesine annelik şefkati tahammül edememiş ve

esasen kocası da bundan iki sene evvel öldüğünden çocukları kaçıрмаğı aklına koymuş ve nitekim onları sağ salim teslim etmişti.

Lordun yatı Londraya doğru köpükleri yararak ilerliyor. Göğerte de simsiyah bir kadın dalgın nazarlarla gözden silinmeğe başlayan Afrika sahillerine bakıyordu.

Kurtlarla Karşı Karşıya

Yazan: Karayel, Nu.: 129

Yetmişlik Ahmet ağanın köyü Erzincan'ın en güzel köylerinden biridir. İsmi Plomer dir. Etrafı ormanlıdır.

Plomer Dersimin Nazmiye kazasına yakın bir yerdedir. Plomerin ormanları çok geniştir. İçinde vahşi hayvanlar vardır. Hele ayı çoktur. Kurtların hesabı yoktur.

Plomer köylileri hep avcudurlar. kurt postu, ayı postu, tilki ve sansar postu satarlar. Geçimleri ekseriya bu yüzdendir. Arazi dağlık olduğunda ekin o kadar olmaz. Fazla koyun ve keçi beslerler.

Plomer ormanlarında kaplan postu rengi andıran beyazlı ve siyahlı kurtlar da vardır. Bu kurtlarda ora ahalişi yalı kurdu derler. Bu nevi kurtlar kaplan kadar yırtıcı olurlar.

Kurtlar koyun ve keçi sürülerine hiç rahat vermezler. her vakit ağılları basarlar. sürüler otlarken hücum edüp beş on hayvan boğazlayup kaçarlar. Bununla beraber köylüler kurtlara karşı her vakit hazırlıklıdır.. büyük çoban köpekleri beslerler, bu çoban köpeklerinin boyunlarında demirden kamalı halkalar vardır. Bu köpeklerden her sürüde onbeş yirmi tane vardır.

Köpekler kurtlarla mücadele ede ede alışmışlardır. Köpekler hep sürünün etrafında dolaşırlar. Kurt kokusu alır almaz hücum ederler.

Kurtlar evvelâ köpeklerin gırtlığına hücum ederler. Lâkin köpeklerin gırtlığında demir kamalar olduğundan dişleyemezler, aynı zamandada ağızları yaralanır.

Köpekler iri ve kuvvetli olduklarından kurtları dişlerle paralarlar bazen saatlarca mücadele oluyor. Çobanlarda silâhlarla köpeklere yardım ederler.

Köpekler galebe çalarlarsa sürüye dalarlar önüne gelen hayvanı boğazlarlar.

Ahmet ağa köyün iyi bir avcusudur. Aynı zamanda küçük yaştan beri çobandır. On yaşından beri Plomer dağlarında ormanlarında çobanlık yapar. O tabiatın evlâdıdır. Altmış senedir kavalını çalar sürüleri otlar.

Başına binbir macıra gelmiştir. Senede beş kon kere aylarla kurtlarla karşılaşır cenkleşir. Hatta zavallının bir kolu sakattır. Ayılarla yaptığı bir mücadelede kolu kırılmıştır.

Sol kolu kırık olduğu için kolay, kolay ağaca çıkamaz. Lakin silâhını kullanır.

Bir gün Ahmet ağa genç bir avcu ile sürüsünün başında kaval çalarken, köpeklerin birdenbire havlayarak ileri atıldıklarını gördü. Bu havlayış öyle alelâde bir bağırma değildi bu bağırma içinden gelen ve korku veren bir bağırma idi.

Avcu silâhına sarıldı. ve ayağa kalktı. Ahmet ağada kavalını beline sokarak silâhına sarıldı.

On kadar köpek vardı ormandan odaya doğru karabulut gibi bir sürü koşarak geliyordu. Bu sürü kurt sürüsü idi. Ta uzaktan dişlerinin beyaz parıltıları görülüyordu.

Ahmet ağa altmış senelik çobanlık hayatında böyle kalabalık bir kurt sürüsü görmemiştir: heman heman elli kurt vardı.

On köpek elli kurt kurt karşısında bağırmaalarını değiştirmişlerdi. Adeta yalvarır gibi bağırıyorlardı. Hatta ileri koşup gittikleri halde bir yerde toplanarak kalmışlardı. Vaziyet köpekler içinde Ahmet ağa ve misafiri avcu için tehlikeli idi.

Kurtların ileride gelenleri tereddüdsüz köpeklerin üzerine atıldılar.

Bir hamlede köpekleri çiğnediler ve parçaladılar. ayakları ve derileri kopan bazı köpekler bağıra bağıra kaçtılar. Koyun ve keçi sürüsü fırtınalı bir deniz suyu gibi bir yandan bir yana dalgalandı:

Elli kurt sürüye daldı. Haftalarca açlıktan içeri çökmüş karınlarını doldurmağa koyuldu bir hamlede koyunları gırtlaklıyorlar: ve evvelâ karnını deşip ciğerini alıyorlardı.

Ahmet ağanın avcı misafiri gayet iyi atıcı bir adamdı. tüfenk elinde kurtlara doğru yürüdü. Ve ateş etti.

Kurtlardan birkaç tanesi avcunun ateşiyle gebermişti. Avcu tüfeğini doldurup, doldurup ateş ediyordu. Çoban Ahmet ağada fevkalade avcı olduğundan tüfekle ateş ediyordu.

Kurtlar birer birer olduklarını görünce sürüyü bırakıp ateş edenlerin üzerine saldırdılar.

Kurtların saldırışı mühimdi. Öldürmekle bitecek gibi değildi. Avcı kurtlar yanına gelinceye kadar ateş etti. Lakin birkaç kurt onun ateşinden kurtulup saldırmıştır. Bu halı gören avcı derhal bir ağacın dalına sıçradı. Kurtlar okadar yakın idilerdeki avcı ağaca asılıp çıkarken kurtların dirisi onun ayağına dişlerini geçirmiştir.

Avcı can havliyle ayağını kurtardı. Ağaca çıkıp yakasını sıyırdı.

Zavallı Ahmet ağa kaçacak yer bulamamıştı. Etrafında çıkacak bir ağaçta yoktu. Zaten kol sakat olduğundan ağacada kolayca çıkamazdı.

Ahmet ağaya beş altı kurt birden salmıştı:

Ahmet ağa cesaretle ateş ediyor biryandan da geri geri giderek mesafe kazanıyordu.

Ahmet ağa ateş ede ede eğice geri gitmişti. kayalara siper alarak ateş ediyor, tekrar geri geri gidiyordu. Ahmet ağa heyecanla okadar geri, geri gitmişti ki: nerede olduğunu bilmeyordu. Halbuki: arkadaşı meşhur Kone deresi uçurumu idi Bu uçurum kayalık ve yüz metre kadar yüksekliğinde idi. Uçurumun altında kene deresi akıyordu. Zavallı Ahmet ağa daha hala ateş edip mesafe kazanarak geri geri gidiyor kendine hücum eden kurtları birer birer temizliyordu. Artık karşısında kala kala dört beş kurt kalmıştı.

Lâkin; zavallı cesur Ahmet ağanın arkasında mesafe kalmamıştı eğer kalsaydı hiç şüphesiz o dört beş kurduda temizleyecekti.

Kör olası talihsizlik ona yetmişinci yaşında yetişdi. Bir gerilme daha yaptı. Tüfengini doğrultacağı sırada arkasında mesafe kalmadığından kayalardan uçtu.

Saç Suyu

Yazan: Selahattin Aşkın, Nu.: 131

Bilmem Ahmet Cabiye size nasıl tarif edeyim? İnce uzun bir boy, nahif yüzünün tam ortasında ağızına kadar uzanan burunu ve üzerinde daima taşıdığı gümüş çerçeveli gözlüğü, sırtında eski fakat temiz redinçotile talebe olup da onu tanımayan yoktu.. Son senelerde bir köy muallimi olarak tayin etmişlerdi. Yaşı 55 olmakla beraber herkesden genç ve herkesden sağlam görünürdü. Onun gençliğinden beri bir tek üzüntüsü vardı. Saçma ak düşmesi, yirmisine basmadan saçlarının beyazlaşması ve zamanla bu beyazlığın çoğalması cabiyi müthiş iztiraplara ve müthiş üzüntülere sevk ediyordum. Bir çok yerlere baş vurdu bir çok kimselere danıştı isede hiç çaresini bulamadı. Nihayet ahabplarından biri ona İstanbul'dan bir şişe saç suyu alup gönderdi.

Ahmet Cabinin biricik sevgilisi her akşam mektebden çıkıp kavuştuğu adası idi. O akşamları gelir gelmez soyunur elini yüzünü yıkar yiyeceğini hazırlar bir ev hanımı gibi de işini görürdü.. O gün cabide sönmez bir sevinç vardı odasına girer gitmez (Oh artık gençleşiyorum) diye cebinden çıkararak baktı. Pijamalarını giyerek baba yadigarı olan sırları dökülmüş aynasının karşısına geçti saçlarını boyamağa başladı, artık gençleşmişti hatta bir aralıkta ayağa kalkarak kol ve bacaklarını hareket ettirdi kendi kendine (hay koca cabi yirmi yaşında delikanlıya döndün) diye mırıldandı.. O gece gayet sevinçli sanki üzerinde günlerce taşıdığı ağır bir yükten kurtulmuş gibi rahat ve mesrur uyudu, uyudu.. Onu her sabah saati idi. O sabahda aynı saatin çok acı çınlayışıyla gözlerini açtı ne görse beğenirsiniz beyaz patisten yastık örtüsü ve yorganın bir kısım başdan başa mosmor kesilmiş. Ne olduğunu şaşırarak cabi ilk işi yatağından bir ok gibi fırlayarak aynasının karşısına geçmek oldu şakaklarından yanaklarına kadar uzanan mor lekeler ve başının parlayan rengile adeta bir erkek ördeğin kafasını andırıyordu.

Meğerse ahabının bir azizlik olmak için gönderdiği saç suyu mor mürekkep şişesi değilmiş..

İmdaaaaaaatt!

Yazan: Mümtaz Zeki Taşkın, Nu.: 133

YAĞMURLU KORKUNÇ BİR GECE

Dışarıda müthiş bir sağnakla yağmur yağıyor. Camlarda korkunç bir gürültü ve damlaların camlarda çıkardığı sert sesler var. Yukarıda bir pancuru rüzgârın şiddetle deli deli vuruyor.

Hizmetçi kendini yataktan aşağı attı. Oda kapısı ardına kadar açılmıştı. Hizmetçinin gözleri büyümüştü. Bağırmak istiyordu. Boğazına sanki pamuk tıkamışlardı.

Bağırmak evdekileri uyandırmak, koridora koşmak büyük beyin kapısını çalmak istiyordu. Fakat ne ayaklarında o kuvvet ne de boğazlarında o sesi vardı. Rüzgâr bir tarafta pencerelerde uluyor. Şimşek, pencere camlarında yukarıdan aşağıya doğru kayan bir su şelalesini renkliyor ve bahçede çamaşır ipleri vınlıyordu.

Hizmetçiyi, korkutan en çok kapının açılmasıydı. Çünkü yatarken kapıyı kilitlemiş anahtarı yastığının altına komuştu. El yordamıyla yastığın altında anahtarı aradı, buldu. Şimdi anahtar elinde tir tir titiriyordu. Kapıyı kim açmıştı? Anahtarsız nasıl açılmıştı kapı?.

HAFİYE MERAKLISI BİR GENÇ

Adnan, (Hafiyelik) meraklısı bir gençti. (Şerlok holmes), Arsen Lüpen), (Cingöz Recai) romanları okuya okuya hafiyeliğe adam akıllı merak sardırılmıştı.

Bir Donkişot vardır hani... Şövalye romanları okuya okuya ruhu şövalyeleşmiştir; kendini adeta müthiş bir şövalye olmuş zanneder. Adnan da, böyleydi tıpkı.. Hafiyelik, onun en büyük emeliydi. İsmi zabıta romanlarına, resmi gazetelere geçen bir hafiye olmak..

Hırsız kovalamakta, esrarengiz şeyleri aydınlatmaktaki zevki, heyecanı hangi şey verebilir insana?

Bu derde yakalanmış, yalnız Adnan değildi. İki arkadaşı daha vardı ki bu müthiş hafiye muavinlik ederlerdi. Tunguz ve Mehmet..

Onlar, aşağı mahzene inerler, Adnan, bir direğin arkasına saklanır; diğer iki çocuk da gözlerinde maske Adnanı “olta”lardı.

Mahallede nice vak’alar olmuştu ki hanım nineler:

— Oğursuz mahalle.. geçen gece odamın pençeresine hafif hafif vuruldu.

Yahut:

— Benim de oda kapımı çaldılar.. Şeytan mıdır nedir?. Yollu Adnan ve arkadaşlarının yaptığı muvaffakiyetli bir hafiye hikâyesini anlatmaya başladılar.

Bu üç yaramaz çocuk yüzünde müteassıp bir aile mahalleyi bırakarak başka yerdeki evlere göç etmişlerdi. Bütün bu oyunlar Adnanın parmağında dönüyordu. Hocaları ondan bahsederlerken:

— Zeki.. fakat hâylaz! derlerdi. Mahallede, metrük bir ev vardı ki bu üç çocuğun oyunlarına sahne olurdu. En çetin ta’kip planları orada konuşulur ve kararlaştırılırdı.

Adnan iki arkadaşına yeni okuduğu bir zabıta romanının kahramanlarından imrenen bir lisanla bahsederdi:

— Yeni bir hafiye “Ökse Tefik” aman çocuklar ne müthiş hafiye bilerseniz.. Caniler ve hırsızlar, onun öksesine öyle gafil düşüp avlanıyorlar ki.. O müthiş hafiye yüzlerce cinayetin faillerini adalet pençesine teslim ediyor. Ne muvaffakiyet, ne parlak muvaffakiyet.. Bütün bunları sadece insanlığı cinayetler elinden kurtarmak için yapıyor. Biz, böyle yüksek ve vicdanlı bir hafiye olacağız. En azılı hırsızlar öksimize düşecek, en kanlı ve karanlık cinayetleri aydınlatacağız.. Bundaki insanlık gururunu düşünün bir kere canım.. İnsanlığı bulandıran bu tortuları süpürüp atmak..

BİR ÖLÜM

Gece yarısı.. sofadaki saat on ikiyi vurdu. Rüzgâr, bahçede bir hırsız gibi korkak adımlarla geziniyor. Tekirin fosforlu gözbebekleri açık kalmış bir hırsız feneri gibi..

Adnan, yataktan arkadaşlarını yarın anlatılacak gayet müthiş bir vak’ayı yapmak için fırlamış., merdivenlerden ağır ağır iniyor. merdiven

basamakları bir adam gibi diş gıcırdatıyorlar, Adnan çok heyecanlı.. her zamankinden daha çok.. kalbi kökünde takırdıyor boyunda.. karanlık her taraf.. cep lambasının ışığıyla aydınlanan bir yuvarlak aydınlık.. merdiven basamakları.. büyük bir şangırtı.. Adnan yemek odasında masaya çarpmış ve sürahiye devirmiştir. Kendi kendine:

— Tu Allah cezasını versin.. diye mırıldanıyor. bu sırada yukarıdan ayak sesleri hızlı hızlı iniyorlar aşağı.. Adnan maskesini düzelterek yoluna devam ediyor. ayak sesleri yaklaşmaktadır. Çocuk korku içinde:

— Bunu da bir savuştursam diye düşünüyor. Kafasından bin türlü plan geçiyor. kömürlüğe saklanmak.. kömürlüğe doğru yürüyor ve giriyor kömürlüğe..

Ayak sesleri ve koşuşmalar...

— Kedi olamaz canım..

— Hırsızdır her halde.. kapılar açılıp kapanıyor.. Adnan çok korkuyor. Her zamankinden daha çok.. Babasının sesini duyduğu vakit bu korku on misli artmıştır. Aranıyor her taraf.. ve nihayet hizmetçi:

— Kömürlüğün kapağı açık kalmış.. diyor yavaş bir sesle..kömürlük.. dik bir ses:

— Çık dışarı yoksa:

—

Bir tabanca sesi..

Kömürlükten ölüsü çıkan Adnan gözyaşları içinde gömülüyor. Bana kalırsa Adnan daha kurşun yemeden çok evvel korkudan ölmüştü.

Sungur ve Mehmede bu ölüm iyi bir ders oldu. şimdi artık hiç hafiyelikten konuşmuyorlar. Ara sıra Adnanı hatırladıkça gözleri doluyor:

— Zavallı Adnan diye acıyorlar.

Yırtıcı Kuş

Yazan: Dünder Kat, Nu.: 141

GENEL Savaşın başlangıcında bir gün İngilterenin Portsmouth tayyare karargâhında bir kaza oldu. Tayyareci Mülazim Rişar isminde bir zabıt yere inerken hangara çarpmış, kol ve ayakları sakatlanmıştı. Bu kaza olurken Nişanlısı Mis Adrien de orada bulunuyordu. Daha henüz nişanlanmışlardı. Olan kaza genç kıza çok korkuttu. Rişarın çarpmasıyla bir çığlık attı ve derhal düşüp bayıldı. Hazır olan salibiahmer otomobili tayyareciyi hastahaneye naklederken, karargah kumandanı da Mis Adrieni ayıltmağa çalışıyordu. Çok geçmeden genç kız kendine geldi ve otomobile binerek hastahaneye yollandı. Kapıdan içeri girerken heyecan ve korkudan tirit titriyordu. Doktorun odasına zor gitti. Orada verilen teselli ile biraz kendine geldi. O sırada Rişarın da ameliyatı henüz bitmiş ve müteharrik bir sedye ile ameliyat salonundan dışarı çıkıyordu fakat yüzünden okunan acı çizgilerini nişanlısını görünce kaybetti ve gülmeğe başladı ve biran doğrulmak istedi fakat hemşirelerin elleri onu tekrar arkası üstü yatırdılar. Şimdi nişanlısına teselli veriyor ve bir kaç güne kadar iyileşeceğini söylüyordu. Adrien de onu tasdik eder makamında başını sallıyor ve ellerile nişanlısının kıvrık saçlarını okşuyordu.

Rişarı koğuşuna kötürdüler ve yatağa yatırıyorlardı ki annesi ile babası kapıdan içeri girdiler. İkisi de ağlıyordu. Genç kız onları öyle görünce o da ağlamağa başladı fakat genç çocuğun müteessir olacağını düşününce naçar gülmeğe ve onu teselliye başladılar. Çok zengin bir adam olan Rişarın babası oğlunu burada yatırmasına razı olmuyordu. Mister Consonun bu arzusu üzerine Rişarı derhal Londraya nakledildi.

Aradan aylar geçmiş, savaş ilerlemişti. Rişar hâlâ hasta ve tekerlekli bir sandalye ile Villanın vasi bahçesinde ağaçlar altında oturuyor ve nişanlısı da on hastabakıcılık vazifesini görüyordu. Ellerinde bir gazete vardı ve harbe dair havadisleri okuyorlardı. O sırada tayyarecinin emirberi Pol gelerek bir mektup uzattı. Rişar mektubu alarak, yırttı ve okumağa başladı. Bu sırada mektubun içinde bir kaç tane beyaz kuş tüyü (Beyaz kuş tüyü İngilizlerin ananevî bir şeyleridir ve kkr kaolığın timsalidir) döküldü. Bu mektup

arkadaşlarından geliyor ve hepsi onu bir harp kaçağı, korkak diye anıyor ve hangara mahsus çarptın diyorlardı. Rişar bunları okuyunca beyninden vurulmuş gibi biran durdu ve düşünmeğe başladı.

Korkak... bu kelime zihnini kurcalıyor ve kafası kulakları uğulduyordu. O hiç bunu düşünmemişti ve bu kaza istemiyerek olmuştu. Harp için geceleri sabaha kadar sayıklıyor ve bu arkadaşlarına kendisinin bir harp kaçağı olmadığını isbat için bir çare düşünüyordu.

Aradan epey zaman geçmiş Genel savaş en feci bir şeklini almış, milyonlarca insan ölüp gidiyordu ki Almanlar da sık sık Londrayı rahatsız ediyorlardı. Bu sıralarda Rişar da boş duramıyordu. Yasak olmasına rağmen kendi spor tayyare resmi herkesten gizli tamir ve teçhiz ediyordu. Bu işlerde ona en çok ve bilhassa Pol yardım ediyordu. Bu iki asker her gün gizli gizli çabalıyorlardı. Artık Rişar eskisi gibi değildik. Koltuk değneklerle yürüyebiliyordu. Şimdi müsterihtir. Çünkü yakında tayyaresi bitecek ve ondan sonra da ergeç zafer günü gelecekti. O bu yaptığı işleri nişanına bile söylemiyordu. Genç kız her gün sadıkane nişanlısını gezdiriyor. Fakat bu işlerden bir şey sezdiği halde Rişarı üzmemek için tek bir kelime bile sormuyordu...

Aradan bir ay daha geçti. Rişar daha iyileşmiş ve bastonla yürüyebiliyor, nişanlısı da koluna girerek ona yardım ediyordu. İkisi memnun ve mesut ağaçların gölgelerinde akşamı ettiler ve yemek vaktine kadar içeri girmediler. Yemeklerini yeyip daha henüz sofradan kalkmışlardı ki gecenin sessizliği içinde Londranın tehlike düdüğü klaksonları ötmeğe başlamıştı. Bu düdüğü sesini halkın bağrıışları ve kaçışları takviye ediyordu. Bütün ışıklar söndü ve Londra halkı mahzenlere inmeğe başladı. Villadakiler bu sesi işidince derhal bahçeye fırladılar ve Londranın havada bir şey arayan projektörlerini gördüler. Nihayet projektörler bir şeyin üzerinde aksettiler. Bu bir Alman jeplini idi. Bunu gören Rişar derhal garaja koştu ve Polun yardımile tayyareyi dışarı çıkardılar. Hepsi şaşırılmış Rişarı bekliyorlardı ki bir motor gürültüsü duydular ve Rişar yavaş yavaş havalandı ve dikine jepline doğru çıkmağa başladı. Kurşun menzili kadar yaklaşınca harp başladı. Jeplinden yağın kurşun yağmuru karşısında Rişarın tayyaresi hırpalanıyordu ve biran aşağı doğru kaydı.

Artık her şeyi unutan Londra halkı mahzenden çıkmış ve meçhul tayyareyi seyrederken bu manzarayı gördüler ve onun yaralandığına kanaat getirdiler. Fakat çok geçmeden tayyare tekrar doğru ve şimdi yaralı bir para gibi hasmının üzerine atıldı. Kurşunlar karşılıklı yağıyordu. Bu sırada bir alev sütunu yükseldi. Kurşunlar jeplinin mühimmat deposuna isabet etmişti. Büyük bir infilak sesi işitildi ve jeplin parçalanarak düştü.

Bu yakaya şahit halk tayyarenin ineceği meydanı arıyorlardı. Sevinçten bütün Londra coşmuştu. Bu tayyareciyi candan tebrik etmek istiyorlardı. Nihayet Rişar bir tayyare meydanına indi.

Kiliselerin çan sesleri bütün Londrayı inletiyordu. Şimdi yırtıcı kuşun bu zaferi kutlulanıyordu. Fakat aynı zamanda Rişarin düğünü de unutulmamıştı. Yırtıcı kuş kiliseden arkadaşlarının kolunda karısı Adrien olduğu yürüyor ve basile halkı selamlıyordu. Artık tamamen mesut ve müsterih yaşıyordu. Çünkü hakkında güdülen fena düşünceleri tamamen temizlemişti. O gün bütün İngiltere bu yırtıcı kuş için şenlik yaptı.

Yalçın Kayalarda Bal

Yazan: Sacit Şener, Nu.: 143 -144 -145

Bay Necip Maliye tahsildarlığına tayin edildiği zaman Kuzgun adındaki asıl arap atını almak ve ona alafaranga bir eğer takımı ile kümüş kakılmış bir başlık yaptırmıştı.

Vergi tahsili için kendisine verilen mıntakadaki köyler Anadolunun en güzel ve en şirin yerleri olmakla beraber vilâyet merkezine uzak yerlerdi. Bu köylere gitmek için saatlerce fundalıklar arasından, dik yamaçlardaki patikalardan aşılması güç dağlardan geçmek lâzımdı.

Necip bir son bahar günü sabahleyin erkenden kalkarak kilot pantolonunu giydi. filintasını omzuna astı. Hizmetçisinin hazırladığı Kuzguna bir süvari zibiti gibi gururla binerek yola çıktı.

İlk varacağı köy altı saatti. Üç saat gittikten sonra Kuzguna bir mola vermek maksadile yolun sağındaki yamaçta bulunan çiftliğe uğradı. Çiftlikte kendisine ikram edilen kahveyi içti. Yarım saat dinlendikten sonra yine yoluna devam ediyordu.

İki yüksek dağ arasındaki derede görünen İsviçre köylerini andıran köye yaklaşıyordu. Köye üç çeyrek kala köyün bağları bahçeleri ortasına yilankavi dalan, kenarlarındaki ulu yüksek ağaçlarının yapraklari tek serin yolda ilerliyordu.

Bu sırada yolun solundaki bağlar içinde millî şarkılar söyliyen genç bir kızın billûr gibi sesini hafif hafif işitmiye başlamış, yaklaştıkça güzelleşen, şen, yakıcı ve bayıltıcı sedayı dinlemek için gayrı ihtiyarî atının başını çekmişti.

Bağdaki yabani güller üzerine dolaşan bir çift bülbülü seyrederken pür neşe şarkı söyliyen Zehra başını yola doğru çevirdiği zaman genç ve yakışıklı bir süvarinin atından inmiş bir halde kendi söylediği şarkıyı dinlemekte olduğunu gördü. Misafirlere karşı her zaman hürmetkâr olan genç kız hemen asmalardan çabuk çabuk topladığı üzümleri bir tepsi üzerine koymuş küçük kardeşi Ali birlikte Necibin yanına gelerek bilmediği ve tanımadığı bu genç yolcuya üzüm ikram ediyordu.

Bay Necip Zehraya tahsildar olduğunu ve bu köye daha ilk olarak geldiğini söyledi. Zehra da kendisini şu suretle tanıttı: Ben bu köyde bir çiftçinin kızıyım. Köyümüzdeki ilk mektebi dört sene evvel bitirdim. Dört sene içinde bir çok eserler okudum. Mecmua ve gazetelere abone olarak bilgimi artırmağa çalıştım. Evimizde küçük bir kütüphanem var. Fırsat bulduğum günlerde kütüphanemden çıkmam. Saatlerce kitap okumadan usanmam. Okumak zevki her yerde ve her hayatta tatlı olduğunu takdir ederim. Fakat birhassa şehirden uzak bulunan şu köy hayatında kitaplarımdan aldığım zevki hiçbir şeyden alamıyorum. Bağa bahçeye çıktığım zaman bile mutlaka yanımda bir kitap bulunur. Benim kitaplarım annemden babamdan daha yakın ve en samimi arkadaşlarımdan daha iyi ve üstündür.

Genç kızın makul ve mantıklı sözlerini sakın sakın dinliyen Necip onun siyah gözlerinin cazibesinden bir türlü gözlerini ayıramıyor... O güzel köylü kızının temiz kalpli ruhnevaz sesile pürüzsüz ifadesi zihnini altüst ediyordu. Çünkü senelerden beri hayalinde yaşattığı bir kız karşısında bulunuyordu.

Bu esnada Zehra küçük akrdeşi Aliye boşalan üzüm sepetine bağdaki şeftali ağaçlarından şeftali, elma ağaçlarından elma kopartıp getirmesini söyledi. Bu sevimli küçük, ablasının sözüne, itaatle tepsiyi aldı. Ağaçlar arasından zıplaya zıplaya bağa doğru koşmaya başlamıştı.

Necip da yalnızlıktan cesaret alarak :

— Nişanlınız var mı ?

Diye Zehraya sordu. Genç kız siyah gözlerini sık yapraklar arasından görünen, yeşil yamaçta yavrularile otlayan koyun sürüsüne çevirdi. Bu ani suale cevap hazırlıyordu. Sürünün çobanı hazin hazin kaval çalıyor, kuzular annelerile oynaşiyor, oynaşiyor, köyün al yeşil giymiş kızları sütlerini sağmış ellerindeki süt bakraçlarıle küme küme patikadan köye doğru gidiyordu. Bir müddet bunları seyreden Zehra birdenbire :

— Hayır Bay Necip, nişanlım olmadığı gibi henüz bir kimseyi de seçmiş değilim. Zira köyde bana hayat arkadaşlığı edebilecek bir erkek yoktur. Babama gelince: <<kızım seni köyden dışarı vermem. Hayatımda tek bir kız evlâdımın gözümün önünden ayrılmasına tahammül edemem.>> diyor.

— Anneniz bir şey söylemiyor mu ?.

— Ah... annem yok ki... O sevimli güzel anneciğimi sekiz yaşında kaybettim. Şimdi hayalimde bile güç canlanıyor. Yalnız uzun saçlı güzel huylu, siyah gözlü, siyah saçlı beyaz tenli, temiz kalpli bir köylü kızı idi.

Genç kız yavaş yavaş köye doğru başını çevirdi. Köy evlerinin karşısında, bir tepeciği kaplıyan mezarlığı göstererek :

— Annemin mezarı şu görünen servinin dibindedir, Bay Necip !.. Allah melek ruhlu annemi bana bağışlamadı. Doya doya ana sevgisi tatmadım. Bugünkü sevgi ve idrakimle << Anneciğim !..>> diye boynuna sarılamadım. Anne !.. Bu tek ve kutsi kelimenin bütün vasıflarını üzerinde toplıyan anne !.. Yalnız ben değil onu benden daha iyi bilen köyümüzün kadınları annemi hürmetle anarlar !. diyordu.

Bu hazin sahneyi küçük Alinin ;

— Ben geldim abla, size bir sürü elma ve şeftali getirdim. Ama bizim bağların bekçisi şeftali ağacına çıkarken ayağı kaydı. Eğer yanı başındaki ağaç dalına tutunmamış olsaydı kim bilir ayağı kırılacak ya beyni patlayacaktı. İşte bekçi geliyor, hem de size geçirdiği kazaya karşılık başım gözüm sadakası olsun diye kayalıktaki arı kovanından çıkardığı baldan yaptığı gül kokulu şurubu da getiriyor. Şen ve şakrak sesile tasalanmış bulunan iki genci Hayri ihtiyari güldürüyordu.

Bu sırada bekçi yanlarına yaklaşmış gür sesile;

— Küçük hanım başıma gelenleri hiç sorma, az kalsın öteki dünyayı boylayordum. Ben bunun rüyasını üç gece evvel görmüştüm. İki gündür de sol gözüm seyriyor. Kulaklarım fın! fın! ötüyordu!... Başıma bir belâ gelmeden köydeki güdük kuyruklu koca köpeğe, sarı başa, karagöze rasgeldiğim köpeklere ekmek dağıtayım dedim aksi gibi sabahleyin evden bir telâşla çıktım, ekmek dağıtmayı unuttum. Hiç sorma ne olduysa bizim balın başına oldu. Ben bu balı bizim bağların üstündeki tepecikte kayalık yok mu? İşte oradan çıkardım. On beş okka kadar vardı. Kışın yemek için bal küpüne koymuş bağ evinin bir köşesine yerleştirmiştım. Şimdi onu açtım. Şerbet yapıp köylülerimizin hepsine dağıtacağım. Ne yapalım başımın gözümün sadakası olsun.

Tahsildar efendinin de burada olduğunu küçük Aliden öğrenince size de şerbet yaptım. İçin de tadına bakın, diyerek, elindeki çini destiden bardağa

doldurdu. Evvela Zehraya sonra da Necibe uzattı. Bu bal şerbeti Zehraya armut korluğundaki kayalıklar arasındaki arı mağarasını hatırlatmıştı.

Bekçinin bu tesadüfî ikramından her iki genç de memnun görünüyorlar. Onun gür sesile yana yakıla anlattığı saf inançlara gülerek gül kokulu şerbeti ilk defa ceviz ağacının altında karşı karşıya içiyorlardı.

Güneş yalçın dağın arkasında kaybolmak üzere, gittikçe sararan kuvvetsiz ziyasile köyün bağ ve bahçelerine daha çekici görey (cazip) manzara veriyordu.

Necib Zehradan tekrar köyde konuşmak ve buluşmak üzere müsaade isteyerek çayırılıkta otlayan kuzguna bindi. Bekçi ile birlikte köyün yolunu tuttu.

Necib o gece misafir olduğu köy odasında serilen yatağa uzandı. Fakat zihni çok meşgul, bir türlü gözüne uyku girmiyordu. Memuriyet hayatının ilk günlerinde karşılaştığı bu genç kız senelerce muhayyelesinde yaşattığı kızın tam kendisi idi.

Bağdan ayrılırken Zehranın şen bir eda ile; efendim eğer müsait vakitlerinizde bağımızı şerefliendirecek olursanız cidden memnun edersiniz!.. Allah işinize kolaylık versin. Muvaffakiyetler dilerim. Güle güle gidiniz. Esasen ben de akşamları köydeyim. Gene konuşuruz , diyerek, Necibi yola çıkarırken söylediği sözler kulaklarında çınlıyor, beyni ateşler içinde yanıyordu !.. Hele Zehranın sihirli ve esrarlı gözleriyle Necibi baştan aşağı süzüşü gözünün önünde canlanıyor. Ve o gece bu kızla evlenmek için çareler düşünüyor, bir sürü kararlar veriyordu.

Bu hülyalı gecede sabah pek çabuk olmuş, köyün horoz seslerini işitmiye başlamıştı. Hemen yatağından fırlıyarak tahsil defterini hazırladı ve ilk vergiyi Zehranın babasından tahsil etmek ve o bahane ile Zehrayı görmek arzusu pek şiddetli idi. Köy odasında sabah kahvesini bile içmeden çantasını aldı. Doğruca Zehraların evini sora sora bulmak üzere yola çıktı.

Zehra yatağından yeni kalkmış uykusuzluktan kanlanan ve hafifce ağrıyan gözlerini uğarak pencerenin kenarına oturmuş dalgın dalgın etrafı seyrediyordu. bu sırada kapının çabuk çabuk vurulduğunu işiten genç kız birdenbire heyecanla titredi. Sabahleyin erkenden gelen misafirin kim olduğunu bilmiyerek kapıya koştu. Açtığı zaman karşısında Necib vardı. Her iki genç de biraz şaşkın biraz çekingen birbirlerine bakıyorlardı.

Zehra yavaşça ;

— Buyurunuz efendim, babam evdedir. Galiba ilk tahsile... bizden başlayacaksınız. Geldiğiniz çok iyi oldu... Çünkü siz bu köyü ve köy halkını daha tanımazsınız. Babam ve ben size her hususta yardım edebiliriz.

Zehra hem söylüyor ve hem de Necibi yukarı katta babasının odasına doğru götürüyordu. Odaya girdikleri zaman Necibi babasına tanıttı. O da ;

— Buyrunuz efendi oğlum, diyerek, elile oturduğu halının üzerini göstererek Necibi oraya oturtmuştu.

Saf bir köylüye yaraşan bir dille ;

— Dün köye gelirken bağima uğradığınızı kızım söyledi. Bilseniz ne kadar sevindim evlâdım. Hatta gönül alçaklığı edip de fakirhaneye misafir olduysanız, bir tuzsuz çorba içer, acı soğan, kuru ekmek yer, tatlı tatlı konuşurduk.

— Teşekkür ederim Ahmet ağa, rahatsız etmiyeceğimi bilseydim doğruca sizlere... misafir olurum.

Zehra söze karışarak ;

— Estağfürullah Bay Necib bilakis babam da ben de.. çok memnun olurduk.

— Bundan sonra her ay köyünüze tahsil için geleceğim o zaman rahatsız ederim efendim.

Necib beş gündür köyde tahsilâta devam ediyor ve fırsat buldukça Zehrayı evlerinde, bağlarında ziyaret ediyordu. Fakat köyün vergisini toplamış diğer köylere gitmenin zamanı gelmişti. Gideceği günün sabahı Zehraya ve babasına veda ederek ayrıldı.

Necib ay sonlarına doğru vilâyet merkezine dönmüş, mıntakasından topladığı parayı mal müdürlüğüne yatırmıştı. Yeni ayın tahsilâtı için hazırlanıyor ve ilk önce Zehranın köyüne gitmek istiyordu.

NECİB vilâyetten Zehranın babasına bir mektup yazarak kızıile evleneceğini bildirdi. Ahmed ağa okumak bilmediği için mekrubu Zehranya okuttu.

Zehra mektubu okurken kızarıyor bu karşılaşmanın kendisinin bahtiyar edeceğine bir türlü inanamıyordu.

Son satırları okurken Necibin :

Evet Ahmed ağa bugünkü maaşım ile aile yuvası kurmak imkânsızdır. Düğün masrafı için kuzgunu satıp yerine daha ucuz bir at almak, annemden kalan bir bahçemi de satmak niyetindeyim.

Bu hayırlı işe yalnız sizin muvaffakatiniz kalmıştır, çünkü Zehrasız bir gün bile yaşamağa tahammülüm kalmadı !..

Köyün diğer yaşlı erkeklerine hiç te benzemiyen, her şeyi iyi anlayan Ahmed ağa başını ellerinin arasına alıp düşünmeğe başladı.

Birkaç dakika devam eden sükûtu Zehranın :

— Babacığım Necibin her şeyi satmasına razı olurum fakat kuzguna dayanmam bunun satılmasına ben bir çare düşündüm.

Kurd doğan deresinin üstündeki yaylada annemden kalan armud koruluğunun ürününü (mahsulünü) senelerden beri alamıyoruz. Necibe haber verelim ne de olsa Necib hükûmet adamıdır. Yayla ve civarına hakim olan Ali aga belki onun hatırını kırmaz.

— Kızım hatırımda geçmedi değil. Fakat Efe razı olacak mı? Efeyi kırdırarak olursak bizi kurşuna dizer.

— Baba Necibin bu işte muvaffak olacağına yüzde yüz inancım vardır.

— Peki kızım düşünelim taşınalım el birliğile bir çare bulalım.

Bir hafta geçmeden Necib köye gelmiş baba kız armud koruluğunu, Efenin senelerce ürünü vermediğini anlatmışlardı.

Necib kısa bir mülâhazayı müteakib :

Efenin eskisi gibi mahsulü bize vermeyeceğini farz ederek tedbirli gidelim. Köyden otuz kırk kadar silâhlı delikanlı alırız onlar derece pusuya girerler. Zehra sen ve ben Efeye gider rica ederiz. Kabul etmezse ondan sonrasını siz bana bırakınız !..

Bu karar üzerine ertesi gün Kurd boğan deresine geldiler. Efeleri derede bırakıp Efenin çadırına gittiler. Dileklerini söylediler.

Efe eşkıya olmakla beraber iyilik sever bir adamdı. Necibin Zehranın söylediği sözleri can kulağı ile dinledi. Babalarına hürmet gösterdi. Koruluktaki armudun toplanması ve köye nakli için adamlar ile yardım edeceğine söz verdi.

Ertesi sabah erkenden işe başlayarak armudu köye göndermeğe başladılar. Dört gündür armud sevk edildiği halde bir türlü arkası alınamıyordu.

Necible Zehra bir aralık armud ağaçları arasında dolaşırken Zehranın hatırına koruluğun yarım saat ilerisinde yalçın kayalı dağın yamacında annesinden işittiği bal mağarası geldi. Yeni nişanlılar bu mağarayı görmek üzere babalarının müstesilesile armutluktan ayrıldılar.

Mağaranın bulunduğu yerin irtifaı 1000 metreden fazla olub, üstünde arıların oyuklarına bal yaptığı 100150 metre yüksekliğinde yalçın kayalar vardı.

Necib elindeki çengelli bastonla kayalara tutuna tutuna çıkmağa başlamıştı.

Zehra da Necibin sarkıttığı ipe tutunarak yukarı tırmanıyordu. Büyük bir kayanın önünde soluk almak üzere durdu başını kayanın üzerinde bulunan Necibe kaldırarak;

— Bu kayayı çıkmak biraz tehlikeli ipi sağlam tutunuz.

— Hiç korkma Zehra düşersen beraber düşeriz !..

Zehra cesaretle kayaya tırmanmağa başladı. Fakat kayanın öyle dik ve keskin bir yerine geldi ki fena halde yorulmuş tutunmağa imkân kalmamıştı.

Necib var kuvvetile ipe sarılıyor bir türlü yukarı çekemiyordu.

Tam bu sırada :

— Necib !.. Necib başımdaki kayanın arasından büyük bir yılan çıktı bana doğru geliyor !..

Necib Zehranın bu acıklı sesini işitince birdenbire şaşırılmış elindeki ipi bıraktığının farkında olmayarak şahin gibi Zehranın üzerine atılmıştı.

Yüksek ve yalçın kayalardan mağaranın kapısı önüne yuvarlanan Zehra ölmüş! Necip te ağır surette yaralanmıştı.

On iki gün sonra merkez hastanesinde kendine gelen Necib gözlerini açtığı zaman şaşkın şaşkın etrafındaki hasta bakıcıların yüzüne bakıyordu.

— Oğlum nasılsın Allaha çok şükür hiç olmazsa sen kurtuldun !.

Bu söz Necibe Zehra ile geçen acıklı vakayı hatırlattı bir daha yüzünü göremeden kara topraklara terk edilen Zehrasına hıçkırma hıçkırma ağlıyordu !...

Aradan üç ay geçmeden Nenipte hastanede sorasızlığa (ebediyete) karışmış, güzel Zehrasına kavuşmuştu !...